¶ In noĩe ſanctiſſime ⁊ ĩdiuiduẽ trinitatis. Incipit plogus in Compẽdiũ theologice veritatis.

Veritatis theologice ſublimitas cũ ſupſinit ſplendoris radius. illuminans ĩtellectũ. ⁊ regaliũ delitiarũ conuiuiũ reficiẽs affectũ. ⁊ magnoꝝ theologoꝝ ſcriptis breue cõpendiũ colligere dignum duxi. quo ⁊ euitetur faſtidij plixitas. ⁊ tñ ad plurima inueſtiganda detꝰ ⁊ occaſio ſapienti. Theologia certe ſciẽtiaꝝ eſt princeps oĩuz ⁊ regina cui artes cetere tãq̃ pediſq̃ famulãtur. Nã de naturis reꝝ illa ſolũ ad vſuz ſuũ accepit de q̃bus ſibi ſpeculũ fabricare valeat in quo cõſpiciat cõditorẽ. Hec dr̃ ſciẽtia ſciẽtiaꝝ que ſup oẽm ſpeculationẽ philoſophicã extollitꝰ. ⁊ dignitate ac vtilitate oĩbus anteferꝰ. Ipſa.n. philoſophia eſt q̃ in nãlem. ⁊ rõnalẽ ac moralẽ diſtinguitꝰ. Philoſophia quidem nãlis. ſ. docet cognoſcere creaturas. nõ tñ creatorẽ. Rõnalis vero ſ. docet concludere hoĩbus nõ tñ diabolo reſiſtere. Et moralis ſ. docet acq̃rere virtutes cardinales. nõ tñ docet acquirere charitatẽ. Noſtra vero philoſophia. ſ. veritas theologica hec oĩa opatꝰ. Docet.n. deuz cognoſcere diabolo reſiſtere. ⁊ charitatis exercitiis inſudare. hec ẽ diuinoꝝ pigmẽtoꝝ appotheca delectabilis ſup mel ⁊ fauũ. hec quoq̃ theſaurus deſiderabilis ſup auꝝ ⁊ lapidẽ p̃cioſuz. hec eſt fons de loco voluptatis egrediẽs. eccl̃ie militãtis irrigãs paradiſuz. Deniq̃ p̃ſens in ſeptẽ libellos diſtinxi ⁊ ſingulas ĩ vnoquoq̃ materias rubricis ꝓpriis aſſignaui. Primus ẽ de nã deitatis. 2. de operibꝰ cõditoris. 3ꝰ de corruptella peccati. 4ꝰ de humanitate xp̃i. 5ꝰ de ſanctificatiõe gr̃aruz. 6ꝰ de virtute ſacroꝝ. 7ꝰ de vltimis tpĩbus. ⁊ de penis maloꝝ. ac de p̃miis bonoꝝ. Sic vbi ergo in hoc ſcripto deuiaui parcetꝰ mihi. q2 ignorãs feci vbi vero recte ꝓceſſi laudetꝰ gr̃a Iheſu xp̃i ad cuius honorẽ ⁊ beatiſſime matris eiꝰ preſens opuſculum compilaui.

Q̃d deus eſt. Capl̃m primũ
Q̃d vnus deus eſt. 2
Q̃d vnũ ſolum primũ eſt. 3
Q̃d pater eſt. 4
Q̃d filius eſt. 5
Q̃d filius eſt imago patris. 6
Q̃d ſpũs ſanctus eſt. 7
Q̃d ſpũs ſanctꝰ amor p̃ris ⁊ filij eſt. 8
Q̃d ſpũs ſanctus charitas ⁊ donũ ſanctorum eſt. 9
Q̃d in trinitate perſonaruz vnitas eſſentie eſt. 10
Q̃d multipliciter trinitas eſt. 11
Q̃d equalitas pſonaꝝ eſt. 12
Q̃d inter eẽntiaz ⁊ pſonã diĩa eſt. 13
De imenſitate dei. 14
De infinitate dei. 15
De cõprehenſibilitate dei. 16
De circũſpectibilitate dei. 17
De eternitate dei. 18
De incõmutabilitate dei. 19
De ſimplicitate dei. 20
De excellentia dei. 21
De nationibus dei. 22
De nominibus dei. 23
Q̃d deus ineffabilis eſt. 24
De ideis ⁊ libro vite. 25
De appropriatis diuinis pſonis. 26
De potẽtia dei. 27
De virtute miraculorum. 28
De ſcientia dei. 29
De predeſtinatione. 30
De p̃ſcitia ⁊ reprobatione. 31
De volũtate dei. 32
De iuſtitia dei. 33
De miſericordia dei. 34

Q̃d deus eſt. Capl̃m primũ.

Deum eẽ multis modis oſtẽditꝰ. Hoc.n. fides recta teſtatur. Sacra ſcriptura loquitur. Comparatio reꝝ ad ipſuz id ipſum indicat. Sancti p̃dicant. Creature clamant. ⁊ Ratio naturalis dictat. Primo igitur deum eſſe fides teſtatur. quia fides catholica credit deum. credit in deũ. ⁊ credit deo.

Credere deū ē credere ipſum. Credere
i deū ē credēdo amare deū. ⁊ credēdo i
eū ire. ⁊ mēbris ei⁹ i corporari. Credere
aūt deo ē credē vbis ipſius. Primuȝ ⁊
tertiū bonoꝝ ⁊ maloꝝ ē. ſȝ ſm̄ bonoruȝ
tātū quia credere deū ⁊ credere deo bo
nis ⁊ malis cōe ē. ſȝ in deū credere bo/
norū ſpāliter eſt. Deus itaqȝ ſol⁹ habet
eſſe ꝑfectū. Illud eniȝ ꝑfectum eſt cuius
nihil eſt extra ſe imꝑfectū eſt. Deeſt eni
nobis aliquid quod de noſtro eſſe iā pre
terit. vel qđ futurū eſt. Diuinuȝ autem
eſſe cū ſimul totū ſit. nec ꝗcquā de eo p̄/
terit aut futurū ſit ꝑfectum eſt. Scđo
deū eſſe ſcriptura loqtur. pſal. 89. deus
a ſeculo vſqȝ i ſeculū tu es de⁹. Exodi.
iij. Qui eſt miſit me ad vos. ⁊ Joannes
Dama dicit. Videt̃ oībus principalius
eoruȝ que de deo dicūtur noībus eē qui
eſt. Tertio deū eſſe rerū cōꝑatio ad ip̄m
facta indicat. Etenim deus habet ꝙ no/
ſtrū eſſe ſuo compatum nihil eſt imo de
us ſuo preſentiali eſſe dat omnibus eē ita
ꝙ ſi ſe rebus ſubtraheret. ſicut de nihilo
facta ſunt. ſic in nihilū deflueret. Grego
rius. Omnia humana que iuſta q̄ pul/
chra ſunt dei iuſtitie ⁊ pulchritudini cōpa/
rata. nec recta nec pulchra ſunt nec om/
nino ſunt. Quarto ſci predicāt. Anſelm⁹
in ꝓſol. Credimus deū eſſe aliquid quo
nihil maius cogitari poſſit. Dio⁹. Eſſe
omniū ē ſuper ſubſtātialis diuinitas. ſed
hoc intelligitur cauſaliter non formaliter
Aug⁹. Illud maxime habet eſſe quod
maxime diſtat a nō eſſe quod ſcilicet nō
habet eſſe poſt eſſe. nec eſſe poſt nō eſſe
nec poteſt cogitari nō eſſe. Quinto deuȝ
eſſe creature clamant. Omnia nāqȝ ſuo
modo dicunt. quoniam ipſe fecit nos ⁊
nō ipſi nos pſal. 9. quia ipſe deus ē vox
nature. qua omnia pulchra teſtātur ip/
ſū pulcherrimū. dulcia dulciſſimū ſubli/
mia altiſſimū. pura puriſſimū. fortia for
tiſſimū. ⁊ ſic de aliis. q: ſicut i patria de⁹
eſt ſpeculū in quo relucēt creature. ſic in
via econtrario creature ſūt ſpeculū quo
creatorem noſtruȝ ſpeculamur. Unde.
Apl's p̄io ad Cor. 13. Videmus nunc ꝑ
ſpeculū in enigmate. Idē ad ro. p̄io. In
uiſibilia dei ꝑ ea q facta ſūt cognoſcūtur.
Sexto deū eſſe rō nālis dictat. q̄ ꝑ eſſe
ctū in cognitionē aie ꝑuenit. Omne nāqȝ
creatū indiget alio vt ſit. ⁊ iterū illđ alio
vt ſit ⁊ ita eſt in infinitū ꝓcedere vl' erit
ibi circulus. vl' ꝑueniet ad aliqd qđ ſit
cā oīuȝ. Circulus nō ē in rebus. ſingulis
qm̄ opoteret aliqd eſſe prius vel poſteri
us. nec erit ꝓceſſus in infinitū q: vniuer
ſitas creaturaꝝ tota cauſata eſt. ſiue ſit fi
nita ſiue infinita ergo indiget alio vt ſit. ⁊
qđ erit extra vniuerſitatē cauſatorum. ⁊
hoc deus eſt a quo fluunt oīa bona.

¶ Quod vnus deus eſt.

Capitulum. 2

v Num deū eſſe oñditur autorita/
te. vñ in Deutero. 32. videte ꝙ
ego ſiȝ ſolus. ⁊ nō alius de⁹ p̄ter me. vñ
apl's ad ephesi. 4. vnus deus vna fides
vnū baptiſma. ⁊ Boecius. Si dici pōt
vniſſimū eſt. Idē eſt ſemꝑ in vno modo
nihil in ſe niſi ſe hȝ hoc vere vnuȝ eſt. in
quo nullus eſt numerus. nullū in eo aliđ
eſt p̄ter id qđ ē. Idē oñdit̃ ⁊ rōe. q: ſim
plex forma diuinitatis ſi non eſſet vna ⁊
eadem numero. ſed cōicabilis pluribus
vt forma ſorti. ⁊ platoni. iam ꝯtraheret̃
ab aliquo addito ad eſſe ſingulare. ⁊ ita
ꝯpōeret̃ alteri. nec eēt ſimpliciſſima qđ
falſum eſt q: in ſūmo bono nulla pōt fie
ri adiectio cū ſit oīno ſimplex. Nota. ꝙ
vnū ſumit̃ ꝓut eſt principiū numeri. ſic
deo ꝯuenit. Alio modo ꝓut ꝯuertit̃ cuȝ
ente. ſic deo ꝯuenit potius q̄ȝ alicui crea
ture. q: cū vnū ſit indiuiſum in ſe. ⁊ di/
uiſū ab alijs excepto deo ſolo nihil i quo
nō intelligat̃ aliq̄ diuiſio vel actualis vel
potētialis. Cū vnitas vl' numerus ali/
qs de deo dr̄ nihil ponit. vt qdā dicunt
ſed tm̄ priuat. vñ cū dicit̃ deus vnus eſt
intelligit̃ ꝙ nō ſūt plures. Aliqđ ſingu
lare nō eſt vnū tribus modis. ſ. plurali/
tate ſm̄ ſpēs diuerſas ſicut angeli. ⁊ ſtel/
le qui ⁊ q̄ ſunt idē genere. ſed differunt
ſpecie vel mutabilitate ſm̄ ꝙ vnus ho/

mo plures dicit qui modo ſanus eſt mō
eger. modo diues. modo pauper. vel ꝓ
pagatione ſm eandē ſpēm ꝑut vnus ho
mo plures eſt in filiis q ꝓpagātur ab ip
ſo. ſed nihil predictoꝝ in deo eſt. De pri
mo enim ↄtrarium habemus in ſymbolo
Atthanaſii. Hec ē fides catholica. vt vnū
deū in trinitate ⁊ trinitatē in vnitate ve
neremur. De ſcdo pſal. 101. Ipſi peri
būt. tu aūt ꝑmanes. Ber. Nō ex tpe al
terationē hꝫ deus nō in ſubſtantia alteri
tatē. Leo papa. Simplicis diuinitatis na
ture nihil addi vel minui pōt. De tertio
pſal. 80. Nō erit in te deus recens. Re
cens eſt recenter formatū vl' natuꝫ. diui
nitatē tria genera hoium multiplicāt. ſ.
idolatre. pſal. 15. Omnes diligentiū de
monia. nigromātii q attribuūt virtutem
caracteribus. ⁊ huiōi ſtultitiis. carnales
homines vt guloſi colētes ventrē. Apl's
Quoꝝ deus venter eſt. Et auari q ſuꝑ
oia pecuniā amant vt idem Apl's dicit
ad collo. 3°. Auaritia que eſt idoloꝝ ſer
uitus. Eſt itaqꝫ in deo vera vnitas pro
pter ſimplicitatē īmutabilitatē ⁊ ſingula
ritatem ⁊ ꝓpter vnitatis create ſimilitu
dinem. q: ſicut vnitas a nullo deſcendit
⁊ ois pluralitas ab ea deſcendit. ſic deus
a nullo. ⁊ oia ab ipſo. Itē ſicut vnitas de
ſe gignit vnitatē. ita deus pater de ſe gi
gnit alterum ſe. ſ. filium vt dicit Aug°. i.
alterum ſimilem ſibi. vel alterum a ſe.
Hoc nomen deus tripliciter accipitur. ſ.
naturaliter adoptiue ⁊ nūcupatiue. Pri
mo modo ſoli deo conuenit. Secundo
modo conuenit bonis hominibus qui
diuine bonitatis participes ſūt ꝑ gratiā
prouidentie vel doctrinā ⁊ poteſtatem ꝑ
lationis ⁊ poteſtatē miraculoꝝ pſal. 81.
Ego dixi dii eſtis. ⁊ filii excelſi oēs. Ter
tio modo dii dicuntur idola. ſed ſolo no
mine q: res nois ſcilicꝫ diuinitas nō illis
ↄuenit. Primo mō nō hꝫ nomen deus
plurale ꝑ ſe cum ſit vnus ſolus [illegible]
rus nec diuinitas recipiat [illegible]
ſed ſcdo ⁊ tertio modo [illegible]
Quod vnum ſolum principium [illegible]

Capl'm. 3

Sicut vnus deus eſt ſic vnū ſoluꝫ
principiū eſt q ostendit multipli
ci rōne. Primo ſic. qm̄ ſi duo ſūt
principia. vnum. ſ. ſūme bonum ⁊ aliud
ſūme malum. aut cōicant exiſtentia per
ſe. vt ſortes ⁊ plato ſimul ſunt in eē aut n̄
cōicant. Si ergo alterum illoꝝ erit ens
per aliud. ⁊ ita nō erunt duo principia.
Si ſic cum exiſtentia per ſe ſit bonū. ma
luꝫ plus eſſet malū ſi nō habere aliquod
bonum ergo nō ſūme maluꝫ q: ſi eſſe ꝑ
ſe haberet hoc ipſuꝫ eſſe qđ eſt bonū ſū
me malū nunq̄ eſſet. Preterea in crea
turis quattuor inueniūt. ſ. multitudo or
do imꝑfectio ⁊ conexio. ſm quodlꝫ iſto
rum ꝓbatur tm̄ vnū eſſe principiū. Ois
enim multitudo ſm Dionyſiū. ab vnita
te trahit originē. ergo neceſſe eſt ois mul
titudinis vnū eſſe principiū. Itē ois or
do cū hēat prīus. ⁊ poſterius. oportet
qđ vnū hēat principiū. Itē ſm Boeciū
Omne imꝑfectū ab aliquo trahit originē
ſupple ꝑfecto. ⁊ hoc eſt deus noſter. Itē
ois conexio diuerſoꝝ cām hꝫ ſue cōne
xionis ⁊ cōſeruationis ad vnū ⁊ hoc eſt
de°. Itē ſi eēt vnū ſūme malū a quo oia
mala eſſent ſequeret q ſm corpus xps
eſſet ab illo malo principio. cū in eo fue
rit malū pene. qđ abſurdū ē dicere. Ex
predictis pꝫ q deus eſt principiū ⁊ ſum
mū ⁊ vnū ſolū principiū tū rōe dignita
tis tū rōe anteceſſionis. tū rōne caſualitatis
Qđ pater eſt. Capl'm. 4

Eternum patrē eſſe ꝑ hoc oñdit
q cū ſit deus potentiſſimus ſapien
tiſſimus ⁊ optimus. pōt. ſcit. ⁊ vult
ſe ſūme cōicare. hoc ē maieſtatis ſue ple
nitudinē alteri dare. ergo deus pater ab
eterno filiū ſibi equalē genuit. cui diuini
tatis ſue eſſentiā cōicauit. Dicit. n. dñs
in Iſaia. Si ego q generationē aliis tri
buo ipſe ſterilis ero. q̄ſi dicat nō. Pater
[illegible] multiplicat [illegible]. Dicit. n. pater [illegible]
[illegible] Iſaie. 53. generationē eius [illegible]
[illegible]
[illegible]

adoptionē filioꝝ. Creatione. Deuter. 32.
Nūqd nō ipſe eſt pr̄ tuus q poſſedit fecī
⁊ creauit te. Fecit inq̄ ſm corpus: crea/
uit ſm animā poſſedit ſm vtrūq̄ʒ. Re/
dēptōe. Iſa. Tu dn̄e pr̄ noſter ⁊ redem
ptor noſter. a ſeculo nomē tuū. Sacr̄ali
regeneratōne. prima petri. Benedictus
deus ⁊ pr̄ dn̄i noſtri Jeſu xp̄i q regña
uit nos. Fidei inſtructōe. Jo. primo. De
dit eis ptātēʒ filios dei fieri his q credūt
in noīe dei. vl' eius. Grā adoptōe. Ro/
ma. Accepiſtis ſpūʒ adoptiōis filioꝝ in
quo clamamus abba pr̄. Glorie collatio
ne. Gala. Itaq̄ʒ iā nō eſt ſeruus: ſed fi.
ꝙ ſi fi. ⁊ he. p deuʒ. i. p opera dei. Ope
ra noſtra magis ſt̄ p deū vite eterne me
ritoria q̄ʒ p nos. Primo mō ſumit pr̄
pſonaliter. ⁊ iſte modus ſoli patri cōue/
nit. Quarto modo. ſ. redēptione. nō ſolū
effectiue ſumit. ſed ēt p myſterii exhibi/
tionē. Sumit ēt pſonaliter. ⁊ iſte mod⁹
ſoli filio ꝯuenit ſm ꝙ modus redempti
onis fuit p morteʒ filii. Oēs alii modi ſil'
tribus pſonis ꝯueniunt. q: indiuiſa ſunt
opera trinitatis. niſi forte aliquis illorum
modoꝝ ꝯueniat alicui pſone p approp̄a
tionē. Circa generatiōeʒ nota q̄tuor pro
poſitione in qbus videri poterit. vtrum
eēntia diuina generet vl' generet'. Prīa
hec ē eſſentia generat eēntiaʒ. Scd̄a hec
eēntia generat pſonā. Tertia hec pſona
generat eēntiaʒ. Quarta hec. hec pſona
generat pſonā. Harū ppoſitionuʒ tres
prime falſe ſūt. q̄rta autē vera ē. Eſt eniʒ
regula in theologia ꝙ eēntia diuina non
generat. nec generat'. dicēdū tn̄ ꝙ pater
virtute eēntie exiſtētis in ſe generat. ⁊ ꝙ
filio p generatione cōicatur eſſentia. ſicut
⁊ ſpiritui ſancto p proceſſionem.

Qd̄ filius eſt. Cap. 5

c Um ſint correlatiua pater ⁊ filius
p eaſdē rōes oñdit' filiū eſſe eter/
nuʒ. p quas ⁊ oñſuʒ eſt patrē eſſe eter/
nū. Preterea inter oēs emanatōes pfe/
ctiſſima eſt generatio q̄ penitus aſſimila
tur genitus genitori qd̄ emanatiōes alie
nō faciūt. Cū igit' copioſiſſimo fonti bo/
nitatis ꝯpetat emanatio pfectiſſima. con
ſtat ꝙ pſona q pr̄ eſt q ē fons toti⁹ boni/
tatis generat filiū eq̄leʒ ſibi cui cōicat ſue
plenitudinē maieſtatis. Aliqs eſt fili⁹ dei
p grāʒ vnionis. vt xp̄s homo. Aliqs per
v̄itatē natiuitatis. vt xp̄s inq̄ʒ tuʒ deus.
Aliqs p adoptōeʒ. vt ſancti. Aliqs p crea
tionē. vt queuis creatura. De filio dei di
cit Athanaſius in altercationē ꝯtra Ar/
riuʒ qd̄ ipſe dr̄ ſenſus quo cūcta cogitāt'
ſapiētia q̄ cogitata diſponūt' virtus q̄ di
ſpoſita pficiūtur. lumē quo pfecta clare/
ſcūt verbū quo clarificata nūciant'. Fili⁹
ergo dei dr̄ ſapiētia patris nō ꝙ pr̄ ſapi
ens ſit ſapiētia genita ſed q: filiuʒ genuit
cui appropriat' ſapiētia. Vñ pr̄ dr̄ oīa fe
ciſſe in ſapiētia. i. in filio dei vl' cū ſapiētia
q̄ eſt filius qm̄ indiuiſa ſūt opera trinita
tis. Vñ hec ppoſitio innotat ſub auctori
tatem. in filio q hoc ipſuʒ hʒ a pr̄e ꝙ res
creat. Generaliter. n. veꝝ eſt ꝙ qcqd hʒ
pſona vl' operat'. hoc hʒ a deo quo eſt.
Qualiter autē filius ſit de pr̄e nota ꝙ hec
ppoſitio de. qñq̄ʒ notat cām eff. cientēʒ vt
cū dr̄ xp̄s ꝯceptus d̄ ſpū ſancto qñʒ cāʒ
materialē vt cū dr̄ xp̄s natus eſt ex ma/
ria v̄gine. qñq̄ʒ idēptitatē eſſentie vt cuʒ
dr̄ filius natus d̄ patre qñq̄ʒ trāſubſtā
tiationē vt cuʒ dr̄ corpus xp̄i fit de pane
qñq̄ʒ ordineʒ ſm ꝙ dr̄ creatura fieri de
nihilo.

Qd̄ filius ē imago patris. Capłm. 6

i Mago triplex ē. ſ. eq̄litatis imita
tionis. ⁊ repn̄tatōis. Primo mō
filius ē imago pr̄is. 2. modo hō factus ē
ad imaginē dei. 3. modo mūdus dr̄ ſpe/
culū. vl' imago dei. Eſt igit' imago n̄ ad
imaginē. ſicut filius. Nā hec ppoſitio ad
dicit dr̄aʒ ⁊ diſtātiā inter imaginē ⁊ ima
ginatū. hoc aūt nō cadit in filiū vñ hn̄ dr̄
imago patris ſʒ nō ad imaginē ⁊ ē ima
go ad imaginē ſicut hō ⁊ angelus. Et ē
aliud n̄ imago. ſʒ ad imaginē vt mūdus
h̄ q pprie nō dr̄ imago. ſʒ veſtigiū crea/
toris. q: lʒ trinitatē repn̄tet nō tn̄ imitat'
nec eſt capax eius ſicut homo. eſt tn̄ mū
dus ad imaginē dei factus. q: deus aliud

exemplar non habuit ad cuius ſimilitu-
dinem creaturas faceret. niſi ſe ipſum.
Eſt imago genita vt filius. ⁊ eſt imago
creata. vt homo ⁊ angelus. ⁊ eſt imago
facta vt ſtatua herculis q̃ ipſuʒ repñtat
Ex his pʒ ꝙ eẽ imaginẽ ꝯuenit creatori
⁊ creature. Creatori qdem q: filio q eſt
imago pr̃is. Creature vero ꝯuenit tam
corp̃ali q̃ʒ ſpũali q̃ʒ ẽt cõpoſite. Proprie
tñ loquẽdo dr̃ ꝙ creatura corp̃alis ẽ cre
atoris veſtigiũ. vñ Ap̃lus ad ro. p̃ᵒ. In
uiſibilia dei p ea q̃ facta ſũt ⁊c̃. Ibi hec
p̃poſitio. p. nõ dicit mediũ diſponens in
quãtũ creatura ꝯſideratᷣ in ſe ſed excitãſ
iquãtũ eſt ſilĩtudo creatoris q: nõ diſpo
nit ad cognitionẽ creatoris imo p talem
mõʒ potiᵒ ĩpediret cognitõʒ cũ ĩter cre
atorẽ ⁊ creaturã maior ſit diſſimilitudo
q̃ʒ ſilĩtudo. creatura vero ſpũalis dr̃ cre
atoris ſilĩtudo. Ezech. 28. Tu ſignaculũ
ſilĩtudinis ⁊c. ⁊ hec iõ q: ĩ angelo pp na
ture ſimplicitatẽ expreſſior ẽ ſilĩtudo ad
deũ q̃ʒ ĩ hoĩe. Creatura v̾o ꝯpoſita .i. ho
mo dr̃ imago dr̃ imago dei. Geñ. p̃io
Faciamus hoĩem ad imaginẽ ⁊ ſiĩo. ⁊
hoc iõ q: in hoĩe inueniũtᷣ p̃tes trinitatiſ
q̃ʒ in angelo. vñ qᵒ ad hᵒ hõ potius dici
tur imago trinitatis. Filius dei poſſidet
triplicẽʒ excellẽtiã ſicut innuit. Ap̃lus ad
heb. i. Qui cũ ſit ſplẽdor glorie ⁊ figura
ſubſtãtie eiᵒ portãſqʒ oĩa v̾bo v̾tutis ſue
p̃iaʒ .ſ. reſpcũ pr̃is a quo p̃ducitᷣ. ⁊ ſic
ẽ ſplẽdor glĩe p̃rne. Eſt. n. vt ait Dioᵒ.
Fõtalis radius in ſe manifeſtãs glĩaʒ p̃r
nã. Scõaʒ reſpectu ſpũs ſci quẽ p̃ducit
ex ſe. ⁊ ſic eſt figura .i. ſilĩtudo ſubſtantie
pr̃is. Eſt. n. alia p̃ſona ab ip̃o. ſicut a pr̃e
quã p̃ſonã qõ ñ accepit ſpũs ſcũs a pr̃e
ſicut ⁊ filius. Tertiã reſpectu creaturaꝝ
q̃ p̾ eũ p̃ducũtᷣ. ⁊ ſic ẽ portãs oĩa verbo
v̾tutis ſue. Propter p̃mũ dr̃ verbũ fili
us pr̃is. qm̃ p̃fecte loqtur bonitatẽ. ⁊ ſũ
mã pr̃is liberalitatem q nihil hr̃e voluit
qõ filio ſuo nõ cõicaret. Iſtud ẽ v̾bum
eſſentialiter ⁊ eternaliter genitũ tp̃aliter
p̃miſſuʒ a pphetis ⁊ ap̃lis p̃dicatuʒ ab
angelo in ĩcarnatõeʒ nũciatũ. Propter

ſcõm dr̃ filius imago pr̃is. q̃ʒuis tres p̃
ſone ſint eq̃les in eternitate .i. maieſtate ⁊
p̃tãte. tñ filius dr̃ potius imago pr̃is q̃ʒ
ſpũs ſcũſ. q: nõ ſolũ hʒ ꝯueniẽtiã itus cũ
pr̃e in eẽntie idẽptitate. ſic ⁊ ſpũs ſcũs ſʒ
ẽt hʒ ꝯueniẽtiã extra cũ pr̃e ex eo ꝙ ſicut
a pr̃e p̃cedit filius ſic a filio ſpũs ſanctuſ
ſed a ſpiritu ſancto nullus. Nã ſm rõeʒ
intelligẽdi reſpectus huiᵒ relationũ ſunt
extrinſecus exiſtẽtes. q: potiᵒ ab aliquo
ſũt q̃ʒ in aliquo. Intelligẽtia. n. relationũ
ad hoc ad qõ refertᷣ aliqd reſpicit. vñ ſꝫ
pr̃em nõ hẽo filius nõ ſuʒ. ⁊ ecõuerſo.
Propter tertiũ dicitᷣ filius v̾tus patris
p̃ma ad cho. i. Nos ãt p̃dicamus xp̃ʒ
dei v̾tutem ⁊ dei ſapientiã. Inuenitᷣ etiã
imago trinitatis in nobis vʒ in memoria
intelligentia. ⁊ volũtate vł in mente noti
tia ⁊ amore. in qbus p ordineʒ patri ⁊ fi
lio ⁊ ſpũi ſancto aſſimilamur. Nota etiã
ꝙ imago dr̃ relatiue ad illud cuius ſilitu
dinem gerit ⁊ ad qõ imitãdũ facta eſt.
Hoc ãt ꝯtingit dupliciter. quãtũ ad ſpe-
cieʒ ⁊ ſignũ ſpeciei. ⁊ ſic imago hoĩs eſt
in filio ſuo q ipſuʒ in humana ſpecie ⁊ figu
ra imitatᷣ. ⁊ hec eſt p̃fecta imago quãtũ
ad ſignum tm̃ ⁊ non ad virtuteʒ ſpeciei
ſic imago hoĩs eſt ſtatua lapidea. ⁊ hec
eſt imperfecta imago. Primo modo fi-
lius eſt imago patris ſicut in natura cõi-
cans. ſecũdo modo imago dei eſt ĩ hoĩe.
ſʒ minus perfecte.
Qd ſpiritus ſanctus eſt.

Cap̃lm. 7

e Emanatio duplex eſt in diuinis.
Una per modum nature. Alia p
modũ voluntatis. Illa que eſt p moduʒ
nature. eſt generatio ſecũdũ ꝙ filius eſt
a patre. Illa que eſt per modum volun
tatis. hec dicitur proceſſio approp̃iate.
Proprie vero dicitᷣ ſpiratio ſecundũ ꝙ
ſpiritus ſanctus eſt a patre ⁊ filio. Idcir
co autem hec emanatio per modum vo
luntatis dicitur eſſe. quia ſpiritus ſanctuſ
amor eſt. Amor autem ſecundum volũ
tateʒ eſt. Procedit aũt ſpiritus ſanctus
a patre mediate ⁊ ĩmediate. Mediate.

qꝛ filius ipſū ſpirat q hoc hẽt a pr̃e. Im
mediate v̓o qꝛ ipe pr̃ ipꝫ ſpirat. Q̄ď ſpi
ritꝰ ſcũs amoꝛ pr̃is ⁊ filii eſt. Cap. 8.
Spiritus ſcũs amoꝛ dei ē. ⁊ hoc
triplicter. vꝫ eēntialit̃. ꝑſonaliter
⁊ exẽplarit̃. Eſſentialit̃ dr̃ ſpiritꝰ
ſanctus amoꝛ. inquãtũ ipſe cũ pr̃e ⁊ fi-
lio vnꝰ deꝰ eſt. Ipſi enĩ tres inquãtum
ſunt vnũ in eſſentia diligũt ſe amoꝛe eēn
tiali. qui appꝛopꝛiat̃ ſpiritui ſcõ. Perſo
nalit̃ v̓o dicit̃ ſpiritus ſanctus amoꝛ in-
quãtũ ipſe ē nexus patris ⁊ filii. Pater
eni ⁊ filius diligũt ſe amoꝛe ꝓcedẽte qui
non eſt nõ pater nec filiꝰ. ſed ſpũs ſan-
ctus. De hoc nexu dicit Augu. Eſt inef-
fabilis qdaꝫ cõplexus in illa trinitate nõ
genitꝰ. ſꝫ genitoꝛis genitiqꝫ ſuauitas igẽ
ti largitate ꝑfundẽs oẽs creaturas ꝓ ca-
ptu eaꝝ. Exẽplariter quoqꝫ dr̃ ſpũs ſan
ctꝰ amoꝛ. qm̃ amoꝛis gratuiti q eſt in no
bis ſpũs ſanctꝰ. nõ ſoluꝫ efficiẽs eſt ſed
etiã exemplar atqꝫ finis. Amoꝛ. n. q eſt i
n obis a ſpiritu ſcõ eſt efficiẽter. ⁊ hoc in
quãtũ ipſe ſpiritꝰ ſcũs eſt deus. Exem-
plariter aũt ē in nobis inquãtũ ipſe ſpiri
tus ſcũs ē ꝓcedẽs ꝑ modũ amoꝛis a pa
tre ⁊ filio. Sꝫ finaliter ē in nobis amoꝛ.
inquãtũ ſpiritus ſcũs a quo amoꝛ noſter
eſt hꝫ rõeꝫ pꝛimi boni in qď tendit amoꝛ
nr̃. Notãduꝫ ꝙ amoꝛ q ē ſpũs ſanctꝰ ex
mõ ꝓcedẽdi ē nexus. ſ. trinitatis. ſꝫ ꝓpt̃
ipſaꝫ ꝓceſſionẽ ē diſtinctus a pr̃e ⁊ filio.
ꝑꝑ nãe v̓o diuĩe ꝑfectionẽ ē ꝑſona ⁊ ſup
poſitũ. ꝑꝑ diuinã v̓o ſimplicitatẽ ipe ē ď
us ⁊ ſumme bonꝰ. Igit̃ ſpũs ſanctus ē
amoꝛ quo pr̃ ⁊ filiꝰ ſe diligũt. cũ aũt dr̃
pr̃ ⁊ filiꝰ diligũt ſe ſpũ ſcõ. i. amoꝛe q eſt
ſpũs ſcũs. ⁊ ſm̃ hoc ꝓpoſitio ē v̓a. ſꝫ in
telligit̃ ſic diligũt ſe ſpũ ſcõ. i. ꝑ ſpiritum
ſanctũ. vl̓ ꝑ amoꝛẽ q ē ſpũs ſcũs. ⁊ ſm̃
hoc nõ ē ꝯcedẽda. eẽt. n. intellectꝰ ꝙ ſpi-
ritꝰ ſcũs eſſet pn̄cipiũ in trinitate qď fal
ſũ ē qꝛ a pr̃e filioqꝫ ꝓcedit. qꝛ nõ eſt ibi
aliqd reſpectu cuiꝰ hec dictio. ꝑ. dicat ibi
pn̄cipiũ. Eſt. n. regula ꝙ hec dictio. ꝑ. ſp
dicit rõeꝫ pꝛincipii reſpectu alicuiꝰ poſiti
i locutiõe ſic qñ dr̃ pr̃ opat̃ creaturas ꝑ
filiũ. ibi notat̃ rõ pꝛincipii i filio r̃ſpectu
operis. Simulit̃ hoc cõcedit̃. filiꝰ opat̃
ꝑ patrẽ. nã ibi notat̃ rõ pꝛincipii i pr̃e. ⁊
hoc duplici reſpectu. ſ. reſpectu filii. ⁊ re
ſpectu opis. Q̄ď ſpũs ſanctus charitas
⁊ donũ ſanctoꝝ eſt. Cap. 9.
Cum iueniat̃ i ſcripturis ſepiꝰ ꝙ
ſpũs ſcũs charitaſ ⁊ donuꝫ dr̃ di
ligẽt̃ notãdũ ē q̃lit̃ hoc debeat in
telligi. ⁊ vtrũ ſpũs ſanctus ſit charitas q̃
nos deũ ⁊ ꝓximũ diligamꝰ. vñ notãdũ
ē ꝙ amoꝛ ſiue charitas tribꝰ modis ſu-
mit̃. vno mõ effectiue ⁊ ſic abſqꝫ dubio
verũ ē ꝙ ſpũs ſcũſ amoꝛ ē quo diligimꝰ
deũ. qꝛ ſpũs ſcũs opat̃ in nobis habi-
tũ ⁊ modũ charitatis. Alio mõ ſumitur
exẽplariter. ſic ẽt ſpiritus ſcũs ē charitas
qua diligimus deuꝫ ⁊ ꝓximũ. Charitas
n. que ē ſpiritꝰ ſanctꝰ ē exẽplar nr̃e chari
tatis. Tertio mõ ſumit̃ charitas foꝛma
lit̃ ꝑ modũ ĩherẽtie. ⁊ ſic charitas dr̃ vir
tutiſ hĩtꝰ i aĩa quo diligim̄ deũ ⁊ ꝓximũ
Et ſꝫ hũc mõꝫ ſpiritꝰ ſcũs nõ dr̃ chari
tas. nec cõtrariat̃ dictũ Aug. li. ď tri. c.
6ᵒ. Eadẽ charitas qua nos diligit deus
⁊ nos ipꝫ. qꝛ lꝫ verũ ſit tñ aliter ⁊ aliter
eſt. naꝫ deus diligit nos ea foꝛmalit̃. nos
v̓o ipſũ diligimꝰ efficiẽtur ⁊ exẽplariter
nõ foꝛmaliter. nã oẽ eſſe ⁊ agere ē a foꝛ-
ma inherẽte agẽti. q̃ eſt pꝛincipiũ agendi
⁊ foꝛma ſicut caliditas igni. Sciẽdum tñ
ꝙ ſpũs ſcũs dat̃. cũ dat̃ eius donuꝫ. qꝛ
ſpũs ſanctꝰ. eſt amoꝛ ⁊ pꝛimũ donum
poſterius aũt nõ datur ſine pꝛioꝛi. Pꝛe
terea coꝛpꝰ myſticũ eſt vnum ꝑ amoꝛẽ.
cũ enim nichil creatũ ſit vnum in diuer-
ſis ꝑticularibꝰ opoꝛtet ꝙ mẽbꝛa coꝛpis
myſtici vniant̃ vno amoꝛe increato q eſt
ſpiritus ſanctꝰ. Itẽ ſm̃ Aug. Totũ ma-
lũ hominis ē vti fruẽdis. ⁊ frui vtendis
cõſtat ergo ꝙ oppoſitum eſt totum bo-
nũ eiꝰ. ſ. frui fruẽdis. ⁊ vti vtẽdiſ. Sꝫ ad
fruẽduꝫ eo qď fruẽduꝫ ē reqritur p̃ñtia
eius fruibilis. ⁊ etiã diſpoſitio debita fru
endi vñ reqrit̃ pꝛeſentia ſpiritꝰ ſancti. ⁊
eius donuꝫ. ſ. amoꝛ quo inhereat̃ ei. ve-
rũtamen cũ datur nobis ſpũs ſanctꝰ nõ

incipit eſſe in loco nouo. ſed nouo mõ p
pductionẽ noui effectus . ⁊ noui reſpe/
ct⁹ ex quo creatura ſe habet aliter ad ſpi
ritũ ſanctũ ꝙ̃ prius. quia eſt in ipſa. vt in
cognoſcẽte ⁊ amãte ipſũ. qd̃ nõ fuit pu⁹
Ex iã dictis pꝫ ꝙ in iuſtificatiõe duplex
charitas nobis dat̃ .ſ. creata ⁊ increata
illa qua diligim⁹. ⁊ illa qua diligimur. l̃
dat̃ nobis charitas icreata q̃ diligimus
effectiue. ⁊ creata qua diligim⁹ formalit̃
q: nr̃ꝫ dilige ipſe creat ex his colligit̃. qa
lꝫ de⁹ ſit vbiqꝫ p eẽntiã pñtiã ⁊ potẽtiã
nõ tñ hẽtur ab oĩbus hoĩbus p grãm.
Miſſio ſpũs ſcĩ duplex eſt. ſicut ⁊ filij.
vna viſibilis. ſicẽ apparuit ſup xp̃m in co
lũba ⁊ ſup apl̃os in liguis igneis. Alia
inuiſibilis q̃ mittit̃ in mẽte ad ſanctifican
dã creaturaꝫ ⁊ iſta miſſio fit ad ĩhabitati
onẽ creature rõnalis. ſꝫ prior fit ad ĩhita
tionẽ demõſtrãdã alijs. Eo mõ filij du/
plex ẽ miſſio. ſ. viſibilis. vt icarnatõ ⁊ ĩui
ſibil̃. vt ẽ ĩ terna mẽtis illuminatio. No
tãduꝫ ꝙ miſſio filij ⁊ ſpũs ſcĩ ĩ ſepabi/
lia ſt̃. ſꝫ dr̃ filij qñ mẽs p grãꝫ illuminat̃
ad deũ cognoſcẽdũ dr̃ ſpũs ſcĩ. qñ effe/
ct⁹ accẽdit̃ ad deũ amãdũ. Sciẽdũ ẽ ꝙ
ſoli⁹ pr̃is ẽ mittẽ ⁊ nõ mitti. cũ. n. pater
a nullo pcedat nuſꝙ̃ mitti dr̃. q: vero fi
li⁹ ⁊ pcedit ⁊ pducit̃. iõ mittit ⁊ mittit̃
Spũs vero ſanctus pducit̃ eternaliter.
ſep nõ pducit niſi ex tp̃e. ideo ipſius ẽ p
priũ mitti ⁊ nõ mittere niſi reſpectu cre
ature. vt ad ↄuerſionẽ populi dñr apo/
ſtoli miſſi a ſpiritu ſcõ. niſi forte dicatur
mittẽ hominẽ aſſumptũ. Sꝫ ſpiritus ſã
ctus mittere dicit̃ inquãtũ cũ patre ⁊ fi
lio idẽ ẽ in eſſentia trinitatis nõ inꝙ̃tuꝫ
pſona. ſic etiã filius mittit ſe ipꝫ vñ. Au
g⁹. libro de trinitate. Intelligam⁹ illã in
carnationẽ. ⁊ ex virgine natiuitatẽ in qua
intelligit̃ fili⁹ miſſus vna eadẽqꝫ opera/
tiõe pr̃is ⁊ filij inſepabilit̃ eẽ factã nõ ſe/
parato etiã ſpiritu ſancto. Ex his patet
ꝙ he ſunt improprie exponende. Spũs
ſanctus mittit ſe ⁊ mittit filium ⁊ filius
mittit ſeipſum niſi intelligantur inquan/
tuꝫ eſt de virgine natus. Hec autẽ eſt rõ

q: mittere dicit auctoritatẽ rõne pducti
onis eterne. Quibus modis dat⁹ ẽ ſpiri
tus ſanctus in ſigno viſibili. Sciẽdũ ꝙ ĩ
igne apparuit ſpiritus ſanctus vt cale/
faceret frigidos. Et in linguis vt doce/
ret ignaros. Et ĩ ſono vt terreret rebel/
les. Apparuit ẽt in alijs trib⁹ modis. ſ. in
nube. tp̃e. Moyſi vt dictor eius colum/
na nubis eẽt ſicut legit̃ eſaie. 63. Itẽ ĩ co
lũba ſup baptizatũ chriſtũ ad oſtẽdẽdã
gratie plenitudinẽ q̃ in ipſo erat. Iteꝫ in
flatu reſurrectionẽ ad ſignificãdã vnifi/
cationẽ affectuſ. quia flatus ab iteriori p
cedit Datus ẽ igit̃ ſpirit⁹ ſcũs bis poſt
reſurrectionẽ. ſ. in terra ꝓpter dilectionẽ
proximi ⁊ de celo ꝓpter dilectionẽ dei.
vel datus ẽ in terra ad relaxãda peccata
aliorũ Io. 20. Inſu. ⁊ dixit eis. Accipite
ſpiritũ ſanctũ quorũ remi. ⁊c. Datus ẽ
de celo repẽte ad robur. ⁊ ad operatio/
nẽ miraculoꝝ de his duob⁹ pſal. 32. ver
bo dñi celi firmati ſũt quo ad primuꝫ ⁊
ſpiritu oris ei⁹ oĩs virtus eorum quo ad
ſcm. Tertia fuit collatio ſpiritus ſancti
apoſtolis facta ante paſſionẽ quãdo fue/
runt baptizati ibi eniꝫ inuit̃ eorum ba/
ptiſmus vbi dicit̃. Qui lotus eſt nõ in/
diget. niſi vt pedes lauet. In ſignũ predi/
ctorum ter inungit̃ homo ad ſignifican
dã hãc triplicẽ ſpiritus ſancti miſſionẽ. ſ.
in baptiſmo in cõfirmatiõe ⁊ in morte.
Quadruplicẽ effectũ conſecuti ſunt apo/
ſtoli ex preſentia ſpiritus ſancti. Primo
eloquẽtiã ĩ linguis. Scdõ audaciã in tor/
mẽtis. Tertio efficatiam in miraculis.
Quarto ꝓtectiõeꝫ vicijs. qa p⁹ pẽtecoſtẽ
ñ peccauerũt mortalr̃. Accipiũt ⁊ modo
vtilit̃ ſpũꝫ peccatores ĩ igne ad purgãdũ
Luce t̃tio. Et baptizabit vos in ſpũ ſcõ
⁊ igne. Itẽ penitẽtes ad ꝓficiẽduꝫ pſal.
42. Spirit⁹ tu⁹ bon⁹ deducet me. Itẽ
perfecti ad ſanctificãduꝫ. 2⁹. ad. Corin. i.
Qui dedit in cõrdibus noſtris pignus
ſpiritus. Item beati ad fruẽdum. pſal.
Renuit conſo. anima mea ⁊c. Item tri
bulati ad conſolãdum. ad. ro. 8. Non ac
cepiſtis ſpiritum ſeruitutis. iterum in ti/

moꝛ ⁊c. Itē ignoꝛantes ad inſtruendū
Jo. Paraclytus autē ſpiritus ſanctus
quē mittet pr̄ in nomine meo ⁊c. Quo
tpe datus ſit ſpiritus ſcūs attēdēdū ē qđ
in die qnquageſima. vt oſtēdat actoꝛ eē
remiſſionis. nā ānus iubileꝰ ſuiebat re-
miſſioni. venit ēt in die dominica vt eſſet
dies pꝛimꝰ renouatiōis q fuit ēt creatōis
Datꝰ quoqꝫ fuit tertia hoꝛa q2 dr̄ pꝛimꝰ
hō i hoꝛa tῖa ꝑdidiſſe grām vn̄ ꝯueniēs
fuit ꝙ eadē hoꝛa aplīs reddē. Itē alia rō
ne datꝰ ē hoꝛa tῖa .ſ. vt oñderet ꝙ ēt nob
hoꝛa tῖa dat grā dei. Sūt .n. tres hoꝛe
moꝛales .ſ. ꝯtritō. ꝯfeſſio. ⁊ ſatiſfactō. de
hoc noīe ſpūs ſci ſciēdū ē ꝙ pōt eē circū
locutio vniꝰ ꝓpꝛij noīs ⁊ tūc ꝯuenit tm̄
ꝑſone tꝛie i trinitate. vl' ꝑtīt iſte dictōes
ſumi diuiſī. ⁊ ſic qlibꝫ triū ꝑſonaꝝ ē ſpi
ritus ſcūs. Spiritus ſanctus hꝫ mlta no
mina. dr̄ .n. ſpiritus a ſpirādo actiue eo
ꝙ ſpiret. Jo. iij. Spūs ubi vult ſpi. ⁊ ſecū
dū hunc modū hoc nomē ſpiritus cōe
ē oībꝰ tribꝰ ꝑſonis. ſed ſpiritui ſancto
ꝯuenit ꝑ ap ꝓpꝛiationē. Alio mō dicit
ſpiritus a ſpirādo paſſiue eo ꝙ ſpiret. ⁊
hoc mō ꝓpꝛiū ē ſpiritui ſancto. q ꝓcedē
debet ꝑ modū ſpiratiōis. nō ſolū etiā di
cit ſpiritus ſed addit ſanctus qa ſanctus
idē ē ꝙ mūdus vl' firmus. vl' ſine tertia.
Iſta aūt nō ſolū ꝯueniūt ei quo ad ſe.
ſed i cōparatiōe quo ad nos. nā ꝑ gra
tiā ſpūs ſancti a peccatis mūdamur. in
bonis firmamur. a terenis ſeperamur.
Sanctus ergo nō ſolū ē i ſe. ſed qa nos
ſanctos facit ea ſanctitate đ q̄ dicit Dioꝰ.
Sctitas ē ab omni immūditia libera ⁊ ꝑ
fecta. ⁊ oīo immaculata mūditia. Pꝛe-
terea ſpūs ſcūs vocat nexꝰ vnitas ⁊ āple
xus. ⁊ hoc ꝑꝫ ꝯparatur ad prēm ⁊ filiū
Itē dicit donū altiſſimi ⁊ hoc ꝑut ꝯpa-
rat ad nos q2 oē datū optimū. ⁊ oē do.
ꝑ. de ſ. ē. deſcendēs ⁊c. Itē dicit fons
viuꝰ q2 ſeptēplici riuo donoꝝ nobis fluit
Eſaie. xi. Spūs ſapiētie ⁊ itellectꝰ. ſpūs
ꝯſilij ⁊ foꝛtitudinis. ſpūs ſciētie ⁊ pieta-
tis ⁊ ſpūs timoꝛis diūi. Itē dr̄ ignis qa ef
fectū accēdit. Itē dr̄ charitas nō ſolū q2
ē amoꝛ prīs ⁊ filij ſꝫ qa nos amātes facit
Itē dr̄ ſpūalis vnctio. qa oēs tribulatio-
nes mūdās ſuaues facit iocūdas ſm il-
lud. In laboꝛe reqes. i eſtu tēperies ⁊c.
Itē dr̄ dexter dei digitꝰ. quia ſicut oēs
coꝛpoꝛales res digito demōſtrant. ita ꝑ
ſpiritū ſanctū oſtēdunt res ſpūales ocu
lo ſpūali. Itē dicit paraclytꝰ. qa ꝯſolati
ones mētibꝰ infert. Itē magiſtroꝝ opt
imus q2 intellectū ad cognitionem. ⁊ ſuij
ipſius illuminat. Qđ in trinitate perſona
rum vnitas eſſentie ē. Cap. io.

In vnitate nature diuine tres ſūt
a ꝑſone. qꝝ pꝛima ē nulla. ſecūda
ē ꝑ generationē a ſola pꝛima. tῖa
ē ꝑ cōēm ſpirationē a pꝛima ⁊ ſcđa. Iſtud
tm̄ ſic eſt. trinitas ꝑſonaꝝ nō excludit ab
eēntia vnitatē. ſimplicitatē. imēſitatē. eter
nitatē. ⁊ incōmutabilitatē. huiꝰ rō ꝑ hoc
pꝫ. q2 q crederet deū nō poſſe ſe ſumme
cōicare negaret in eo potētiā. Qui vo cre
deret hoc eū poſſe. ſꝫ neſcire. negaret in
eo ſapiētia Qui crederet eū hoc poſſe ⁊
ſcire. ſꝫ nolle negaret in eo bonitatē. cum
igit pr̄ potuerit. ſciuerit. ⁊ voluerit ſe ſū
me cōicare hoc fecit eternaliter .ſ. hñdo
dilectionē ⁊ dilectū. hoc ē filiū ⁊ ſpiritū
ſcūm. Pꝛeterea oē bonū ē ſui diffuſiuū
vt dicit Dioꝰ. vn̄ cū pr̄ ſit fons bonita-
tis. emanatio erit ab ipſo ꝑfectiſſima q̄
ē generatio. Erit ēt emanatio iocundiſſi-
ma. q̄ ē ꝑ modū benignitatis ⁊ liberalita
tis. hec āt emanatio amoꝛ ē. q ē ſpūs ſan
ctus a prē ⁊ filio ꝓcedēs. Et bn̄ dicitur
amoꝛ emanatio liberalitatis. q2 amoꝛ ꝑ
mū donū ē qđ a liberalitate ꝓcedit cū ſit
donū itrinſecū in ipſo dāte. i quo .ſ. amo
re oīa alia donat. Hec beata trinitas tri
bꝰ mōis nob inoteſcit. ſpa. n. pꝫ i ſcriptu
ris. oñdit i figuris. relucet in creaturis.
Pꝛimo igr̄ beata trinitas pꝫ i ſcriptu
ris. vn̄ leo papa. Credimꝰ ſcām trinitatē
prēm ⁊ filiū ⁊ ſpūm ſcūm. vnū deū oīpotē
tē. vniꝰ ſubſtātie. vniꝰ eēntie. vniꝰ ꝑtā[illegible]
itē iſa. Audiuit ſeraphin terdicētia. S[illegible]
i laudē beate trinitatis. ſubiūgētia [illegible]
gulari. dñs deꝰ ſabbaoth. ꝑ ꝯſe[illegible]

vnitatis diuīe. Si ergo nō eēnt tres pſo ne nō diceret̄ i gn̄e. Faciam⁹ hoīem ad ſil tudinē nr̄a3 ſ3 meā. ⁊ tūc ſi eēnt tres p ſone. ⁊ nō vna ſubſtātia. nō diceret̄ ad ima ginē ſ3 ad imagīes nr̄as. ad idē oñdit de potētia i pr̄e cū dr̄. Benedicat nos deus de⁹ nr̄ bn̄dicat nos de⁹ ⁊ tn̄ ſemel ponit̄ hoc ꝓnomē eū vbi ſubiūgit̄ ⁊ metuant eū oēs fines t̄re. Itē Iere. p⁹. a. a. a. dn̄e de⁹ ecce neſcio loq̄ vide ꝙ a triplicauit. ⁊ i ſingulari dixit dn̄e de⁹ q̄d notat trinita tē ⁊ vnitatē. Ite3 Apl̄us. Ex quo oīa p quē oīa i quo oīa ipſi gl̄ia i ſecula. Et no ta ꝙ hec ꝑpoſitio. ex dicit auctoritatē in eē a nullo hoc āt pr̄i cōuenit q̄ ē p̄ncipiū ſin̄ p̄ncipio. S3 h̄ ꝑpoſitio. p. notat opa tionē ſine mediū ⁊ eē ab alio vñ p hoc in telligit̄ fili⁹ q̄ ē p̄ncipiū de p̄ncipio. Hec aūt ꝑpoſitio. i notat ꝯſuationē. ⁊ eſſe ab aliis. ⁊ ꝓpterea ꝯpetit ſp̄ui ſcō q̄ ē ꝯtinē tia oīs boni. Oñdit̄ ēt beata trinitas i fi guris. Signat̄. n. p tres amicos Iob itē p tres āgelos quos. Abrahā hoſpitio re cepit. tres vidit ⁊ vnū adorauit. Item p tres digitos qb⁹ appēdit̄ moles t̄re Itē p tres ciuitates refugii eq̄li ſpacio ſe diſtā tes. Itē p tria difficilia ad inueſtigādum. Ite3 p tres ciuitates q̄s vidit Ezechi.

Relucet quoq3 i creaturiſ veſtigiū beate trinitatis. Cognoſcit̄. n. in magnitudine creaturaꝝ potētia pr̄is. i diſpoſitōe ſapiē tia filii i ornatu bonitas ſp̄ūs ſci. Ite3 in quolib3 īdiuiduo iuenies virtute3 ſpēm ⁊ vtilitatē. quoꝝ p̄m. pr̄i. ſ͂m filio. tertiū ſp̄ūi ſcō. Itē i ſole vides cādorē ſplēdore3 ⁊ calorē i qb⁹ pr̄e3 ⁊ filiū ⁊ ſp̄ū3 ſanctū cognoſces. Itē in aīa ſ͂m memoriā intel lectū ⁊ volūtatē. ꝯſidera ꝑſonarū trinita te3 ⁊ vnitatē ſubſtātie. Ite3 i hierarchia celeſti ſupiori de⁹ eſt i thronis. vt maie ſtas in cherubin vt veritas in ſeraphin vt charitas. per que notatur ꝑſonarum trinitas. Item in virtutibus [illegible] .f.fide. ſpe charitate [illegible]

beatis. Exēplū d̄ ſpeculo i quo alio mō vr̄ a nobis not⁹ ⁊ aliter ignot⁹ nā mot⁹ vr̄ i ſpeculo ignot⁹ p ſpeculū. Ex p̄dictiſ p3 ꝙ tā in creatura corꝑali q̄3 in ſp̄uali. ⁊ quā ex his cōpoſita beata trinitas co gnoſcit̄ tn̄ diuerſimode ꝓut vnūquodq3 iſtoꝝ dr̄ veſtigiū creatoris q2 aliō dr̄ ei⁹ ſilitudo ⁊ aliud ei⁹ imago ſicut ſupius ē notatū i titulo ꝙ filius eſt imago patris. Deniq3 ſciēdū ē ꝙ pluralitate3 ꝑſonaꝝ i vnitate eſſentie ⁊ vnitatē eſſentie i ꝑſona rū plalitate ſ͂m. Ber. ſcrutari temeritas ē. credē pietas ē noſce vita eterna ē. Q̄d multiplex trinitas eſt. Cap. ii.

Multiplex inenit̄ i ſcripturis tri nitas. Eſt. n. trinitas icreata q̄ ſū ma ⁊ ieffabilis eſt. Alie trinitates ſt create iter has vna ē q̄ cecidit. ſ. rōnal' cōcupiſcibilis iraſcibilis. Alia ē p quā hō cecidit. ſ. ſuggeſtio diaboli delectatio ſen ſualitatis ⁊ cōſenſus rōnis q̄ tria ſigniſi cata ſnp ſ͂pcīē mulierē ⁊ virū i paradi ſo. 3. eſt i quā cecidit. ſ. ignorātia veri ipo tentia boni. ⁊ ꝯcupiſcētia mali. iiii. eſt p quā reſurgit. ſ. fides ſpes charitas. Item ē trinitas p quā ad gr̄a3 repamur. ſ. tri plex ſubſtātia q̄ ē i xp̄o. ſ. diuinitas. aīa ⁊ caro. ē aūt alia p quā regn̄amur. ſ. ſp̄ūs aq̄ ⁊ ſāguis. Sp̄ūs inq̄3 ſcificatiōis. Aq̄ ablutiōis. Sāguis redēptōis. Hāc no bis. Io. i ep̄la ſua recitat. ē quoq3 trini tas alia p quā ad gl̄ia3 reformamur. vt ſūt tres dotes aīe. ſ. cognitio dilectio cō p̄hēſio. ē ⁊ multiplex trinitas i creaturis q̄ eſt veſtigiū beate ⁊ increate trinitatis ⁊ d̄ hoc habes in titulo ſupra ꝙ trinitas ꝑſonarū ⁊ vnitas eſſentie eſt.

Q̄d equalitas ꝑſonaꝝ eſt. Cap. iii.

Equalitas ꝑſonaꝝ i trib⁹ ꝯſiſtit vt Aug. nulli⁹ aliū p̄cedit eternitate. aut excedit magnitudīe aut ſupat poteſtate. Q̄d eq̄litas ſ͂m hec tria ſit i deo ſic oſtēdit. q2 i illis īferiorib⁹ tria ſūt h[ec]. ſ. ſubſtātia q̄li tas ⁊ q̄titas. [illegible]

qnātitas in deo eſſe dr̄ ꝫ ip̄roprie. Prīo
ſm q̄ītitatē virtutis que eſt potētia. Alio
mō ſm q̄ītitateꝫ durationis q̄ eſt eterni
tas. 3ᵒ mō ſm q̄ītitatē magnitudinis q̄
ipſe eſt intra oīa ⁊ extra oīa. ⁊ qua ↄti-
net ⁊ locat oīa. Equalitas pſonaꝝ aliter
in his tribus modiſ oſtendit᷑. qm̄ in crea
tura triplex magnitudo reperitur. ſ. tpa
lis dimenſionis ⁊ virtutis. Pīma ma
gnitudo eſt in rebus mutabilibus. Secū
da in corporeis. Tertia in ſpiritibꝰ crea-
tis. In is tribus rn̄dēt i creatore. alia tria
i q̄bus ēt pſone diuine ſūt equales. ſ. eter
nitas in eſſe magnitudo in imenſitate. ⁊
virtus in poſſe. hoc tn̄ poſſe ꝫ ſm rei ve
ritatē ſit in deo. ſm dr̄am rei nō hn̄t eē
ſcā ſm ꝙ noſtroꝝ reſpiciūt intellectum
Dicēdū eſt ergo ꝙ tanta eſt equalitas in
trinitate ꝙ ſm Augu. nec eſt ad maius
aliq̄d. vel duo vel oēs q̄ꝫ vnus. nec maiꝰ
aliq̄d oma q̄ꝫ ſinguli. Coeterne quoqꝫ ſt
pſone diuine. q: in diuinis nō eſt ponere
duo genera. ſ. ſbſtātie. ⁊ ad aliq̄d q̄ītitas
vero ⁊ qualitas tranſeunt in genus ſub
ſtātie. ſicut equalitas vel ſil'itudo dicunt
relationes. ſed ſubſtātia cōis eſt tribus p
ſonis. Relatiuoꝝ aūt ꝓpriū eſt ſimul eē
ergo nullo mō pr̄ prior filio. nec ſꝫ id qd̄
ad aliq̄d ē. nec ſm id qd̄ abſolutū ē. Idē
oſidit᷑ p exēplū i nā. q: ꝫ ſplēdor ſit a ſo
le tn̄ eēt ſoli coeternus. ſi ſol eēt eternus.
Qd̄ inter eēntiā ⁊ pſonā differentia eſt.
Caplm̄. 13

a Apud grecos quattuor ſūt voca-
bula. ſ. vſya. vſyoſis. hypoſtaſis
pſopon. hec apd̄ latinos eq̄polēt iſtis q̄t
tuor vꝫ. eēntia. ſuſtātia ſubſiſtētia. pſona
Inter hec talis ē dr̄ia. q: vſya ſiue eēntia
dr̄ de creaturis abſolute. ⁊ ſine cōcreati
one q̄lis eſt humanitas vſyoſis dicit nāꝫ
ſiue ſubās nature. vt hō hypoſtaſis dicit
diſtinguibile nō tn̄ diſtinctū determiata
ꝓprietate vt aliq̄s hō. Proſopō ſiue p-
ſona dicit diſtictū determiata ꝓprietate
ad dignitatē ptinēteꝫ. vt petrus. vn̄ ſicut
hoies pticulares diſtīcti ſūt ꝓpriis q̄lita
tibus. ita pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſcūs ꝓprius
notiōibus. Sicut aūt greci dixerūt pr̄eꝫ
⁊ filiuꝫ ⁊ ſpm̄ ſanctū. ſ. tres hypoſtaſes
.i. tres ſubſtantias. ita ⁊ nos dicimꝰ tres
ſubās. i. tres res nō indigētes alia re vt
ſint. Cōſiderata igit᷑ eēntia diuina in ſe
oīo idiſtincta ē. pſona vō i ſe diſticta ē ſu
is ꝓprietatibus. Cōſiderata āt eēntia i p
ſonis. vl' pſona i eēntia modū mediū te-
net. ſ. vnitatē ⁊ diſtictōeꝫ ⁊ hoc pꝫ in ap
propriatis q̄ oībus pſonis ↄueniūt vt po
tētia ſapiētia bonitas. ſed ad vnā magis
determinat᷑. No. ꝙ ſp ſba ſumit᷑ p eēn
tia ⁊ ꝙ eēntia nūq̄ꝫ trāſfert᷑ ad ſignificā
dā pſonā. Tres ſūt diffinitiones pſone.
Perſona ē creatura rōalis idiuidua ſub
ſtātia hec ſumit᷑ penes nāꝫ rei. 2. ē Hugo
nis de ſcō vic. tal' ē. Perſona ē ſubſiſtēs
p ſe ſolā iuxta quēdā ſingularē modū h
ſumit᷑ iuxta ethimologiā nōis. dr̄. n. pſo
na q̄ſi p ſe vna. 3ᵃ. ē diffinitio magr̄i l' ſic
Perſona ē hypoſtaſis diſticta ꝓp̄etate
ad dignitatē ptinēte. No. ēt ꝙ iſta q̄ttuor
ꝓut ſupra ſt expoſita ⁊ exēplificata. ſ. eēn
tia. ſba. ſubſiſtētia pſona differūt i crea-
tura. re. ⁊ noie ſꝫ i diuinis differūt rōne
De imēſitate dei. Cap. 14

n On ē i deo q̄ītitas dimēſiōis. ſꝫ v̄
tutis. nec vbiqꝫ ē deꝰ. mole corpiſ
ſꝫ pn̄tia maieſtatis. ⁊ p hūc moꝫ
dr̄ imēſus. Sꝫ no. ꝙ imēſitas q̄ttuor in
deo cōplectit᷑. ſ. īfinitatē icōphēſibilitatē i
circūſcriptibilitatē eēnitatē. Si. n. ↄſidera
tur deꝰ i ſe ſic īfinitꝰ pſal'. 44. dr̄. Ma-
gnitudinis eiꝰ nō ē finis. Si vō ↄſiderat᷑
in ↄpatiōe ad intellectū ſic ē icōphēſibil'
vt ait. O altitudo di. ⁊c. Et pp hoc ēt d'
ſedet᷑ ſup cherubin. i. ſup plenitudinē ſciē
tie ⁊ ſup oēꝫ itellectū. Sꝫ icōpatōe ad lo
cū. ſic ē icircūſcriptibil'. Ambro. Nihil p̄
ſcriptū ⁊ ↄſcriptū. nihil diuiſū trinitaſ hꝫ
nō loco claudit᷑. nō eſtimatōe ↄcludit᷑. n
etate variat᷑. ſi i cōpatōe ad duratōeꝫ ſic
ē eternꝰ. Aplus. p̄. ad thimo. p̄. Regi āt
ſeculoꝝ imortali ⁊c. De his q̄ttuor dicē
dū ē i ſequētibꝰ p ordinē. Tenēdū ē cer-
tiſſime ꝙ i deo nō ē ꝓprie lōgitudo lati-
tudo nec ſubtilitas. nec pfūdū. ſꝫ hec me

taphoꝛice ſūt ī deo. Eſt enī latitudo cha
ritatis q̄ noſ ab erroꝛ ꝛuocat. Jere. Cha
ritate ꝑpetua dilexi te idō attraxi te miſe-
rās tuī. Eſt ⁊ lōgitudo patiētie q̄ malos
expectat. diſſimulat nāq; peccata hoīuȝ
ꝓꝑ pñīaȝ. Eſt ī eo ſublimitas ſapiētie q̄
oēȝ ſenſū ſupat. Aplꝯs ad hebꝛe. 4. Oīa
aūt nuda ⁊ apta ſūt oculiſ eiꝰ. Eſt ēt ī eo
ꝓfundū iuſtitie q̄ peccatoꝛes dānat Ma
theus. Jte maledicti in ignē eternum.

De infinitate dei. Cap. 15.

Ubitādū ñ ē deū eē īfinitū q: cuȝ ī
deo ſit potētia ⁊ eſſentia. pȝ ꝙ eēn
tia eiꝰ ē īfinita. ſic ⁊ potētia vñ ſicut po-
tētia dei ñ ita pōt ī tot. qn poſſit ī plā. ſic
⁊ eēntia dei. ñ ē ita ī aliqbꝰ rebꝰ. qn poſ-
ſit eē ī plibꝰ. imo ſi mūdi eēnt īfiniti oēs
repleret. Pꝛeterea cū ſit deꝰ rex cā effi
ciēs foꝛmalis ⁊ finalis. ſicut dicē d̄ deo ñ
ē iquātū. ē cā efficiēs ꝙ ſit effectiua. nec ī
quātū ē foꝛmalis ꝙ ſit foꝛmata. eadē rō
ne nō erit dicē cū ſit cā finalis ꝙ ſit finita
Nullo ergo mō dicēdū ē deū eē finituȝ
ſm ſubſtātiā. niſi finitū dicaꝛ ꝯpletū ⁊ ꝑ
fectū. Sane triplex dr̄ infinitū. ſ. negati
ue. ꝓiuatiue ꝯtrarie. ſeu deſꝑate. Infini
tū negatiue dr̄ ꝑ abnegationē finis. ⁊ ſic
diciꝛ īfinitū illud qd̄ nō finiꝛ. ⁊ hoc mō
infinituȝ eſt qd̄ nō ē natū finiri. Infinitū
ꝓiuatiue ē qd̄ natū ē finiri. nō tñ finitur
Infinitū ꝯtrarie ē qd̄ hēt ꝯtrariā diſpo
ſitionē ad finiēduȝ. Pꝛimo mō eſſentia
diuia eſt īfinita. qa nō hȝ finē. nec ē nata
finiri. Similiter ſi dicaꝛ īfinitū tertio mō
Si vero dicaꝛ infinituȝ ꝓiuatiue. ſic nō
pōt dici finita. q: nō eſt nata finiri. imo
ē finiēs oīa. Jtē finis diciꝛ. triplex. dr̄. n.
terminꝰ. ⁊ ſm hoc quātitas cōtinua po
niꝛ infinita. qa nō dimēſibilis ī infinituȝ.
⁊ hoc idō q: in cōtinuo nō ē terminꝰ ī ꝓ
ductiōe. ſicut nec ī numero ē terminꝰ in
additiōe. Alio mō dr̄ finis idē ꝙ ꝑfectio
Tertio mō diciꝛ finis id ꝓꝑ qd̄ vnum
qdq; finiꝛ. Pꝛio mō deꝰ eſt infinitꝰ nō
ſm quātitatē dimēſiuā que in eo nō eſt
ſed ſm quātitatē v̄tualē q̄ in ipſo ē. Sȝ
q: in deo oimoda ē diuiſio virtutis ⁊ eſ-
ſentie. nō pōt eē īfinitas virtutis. quī etiā
ſit eſſentie. ſcd̄o mō materia diciꝛ infini-
ta. qa caret ꝑfectiō. tertio mō malū cul-
pe diciꝛ īfinitū. qa nō eſt oꝛdinatū ad fi-
nē.

De icōpꝛehēſibilitate dei. Ca. 16.

Reatoꝛ creatura cognoſci ñ pōt
ad plenū ī via. vel etiā ī pꝛīa q: fi
niti nulla ē ꝓpoꝛtō ad īfinitū. Boe
tiꝰ Trinitas ſibi ſoli nota eſt. ⁊ hoī xp̄o
vñ Ber. Nihil deo pñtius ē ⁊ nl icom
ꝓhēſibiliꝰ. qd nēpe cuiꝰ rei pñtiꝰ q̄ eſſe
ſuū. Sane eē omniū dixeriȝ deū nō ꝙ il
la ſint qd̄ ē ipſe. ſȝ q: ex ipſo ⁊ ꝑ ipȝ. ⁊ in
ipſo ſūt oīa. Eſt. n. intelligētia nr̄a ad il-
lā lucē inacceſſibilē multo minꝰ q̄ viſus
noctue vl̄ veſꝑtiliōis ad lucē ſolis vñ dr̄
in pſal. 103. Qui ābulas ſuꝑ pēnas vēto-
rū. hoc ē ſuꝑ intelligētias āgelicas. verū
tñ cōpꝛehēdiꝛ deus aliquo mō ꝑ fidē in
via. Aug. Mētis hūane acies inualida in
tā excellēti luce nō figiꝛ. niſi ꝑ iuſtitiam fi
dei emūdeꝛ Ad idē Ber. Jta deꝰ ē ī rō
nalibꝰ creaturis. vt tñ capiaꝛ ab ipſis. a
rōnalibꝰ tñ capi pōt oībus ꝑ fidei cogni
tionē ſȝ a bonis tñ capiꝛ ꝑ amoꝛē. Dica-
mꝰ ergo qd de deo ſcire poſſumus qd
nō ſit āt qd ſit. Augꝰ. Intelligamꝰ deuȝ
ſine qualitate bonū ſine q̄titate magnuȝ
ſiñ indigētia creatoꝛē ſine ſitu pꝛeſidentē
ſine habitu vel ambitu oīa cōtinētē. ſine
loco vbiq; totū. ſine tempoꝛe ſempiter-
nū. ſine ſui mutatiōe mirabilia facienteȝ
nihilq; patiētē. Cōpꝛehēdiꝛ quoq; deꝰ
ꝑ ſpēm ꝓdignitate meritoꝝ in pꝛīa. Au-
gu. Uidebimꝰ tue maieſtatis eēntiam; ⁊
vnuſqq; eo ꝓſpicatiꝰ quo hic vixerit pu
riꝰ. Et ē exēplū ī mari. qd̄ ſe offert viſui.
⁊ tñ ſm ābitū totū videri nō pōt. ⁊ hoc
eſt tā ꝓꝑ maris latitudineȝ q̄ ꝓꝑ ipſius
nr̄i viſus ad tātā ſuperficiē ipꝛopoꝛtiona
bilitatē. Hoc igiꝛ tenēdū eſt ꝙ ī vita de
uȝ cognoſcere poſſumus ꝙ ē in pꝛīa ꝙ
ſic eſt. nūq; tamen nec hic. nec ibi qd eſt.
Uiſus coꝛpoꝛalis īpeditur tripliciter. ſ. ꝑ
tenebꝛas. ꝑ falſam lucē. ꝑ auerſionē a re
viſibili. Eodem modo impeditur viſus
ſpūali circa cognitionem dei. pꝰ. ꝑ tene

bras peccati vel erroris. Jo. Qui facit peccatū in tenebris eſt. cū legit᷑. 2. ad Cori. 3. vſq; i hodiernū diē cuȝ legitur moyſes velamē poſitū eſt ſup cor eoꝝ. 2ꝰ. ꝑ falſam lucē hoc autē fit qñ quis mētitur eterna ſm naturalia. exēplū habet᷑ in ligno putrido qđ in nocte quādam luceȝ vr̄ habere. ſed cū dies venerit nihil eſt. 3ꝰ. ꝑ auerſionē a re viſibili. ſiue cognoſcibili. hoc eſt quādo quis ſpreto icōmutabili bono rebus mutabilibꝰ adheret. taliū oculis egriſ odioſa ē lux ⁊ puris amabilis. Deus cognoſcit᷑ īterius ⁊ exteriꝰ. Interius dupl'r. qꝛ quādoq; ꝑ iſpiratione qđ paucis datuȝ ē. Apꝰ. ad cor. Scio hoīeȝ in chriſto. Jeſu. ⁊c. quādoq; ꝑ rōnem per queȝ modū plures philoſophi de deo notitiā habuerūt. Ad. R. Inuiſibilia dei ⁊c. Exterius ēt dupl'r. ſ. ꝑ creaturas. Apꝰ. Uidemꝰ nūc ꝑ ſpeculum. ſ. creaturaꝝ que modo ſūt ſpecl'm creatoris i pñti. ſic ecōuerſo. ipe deꝰ erit ſpeclȝ creaturaꝝ. in futuro in quo oīa videbimꝰ que ad gaudiū noſtrū ꝑtinebūt. Itē ꝑ doctrinā. Apes. Fides ex auditu: ſicut cognoſcit᷑ vinū qñq; ex auditu. qñq; viſu qñq; guſtu. ſic deꝰ quodāmō cognoſcit᷑ auditu. i. cognoſcūt. n. deū q audiūt verbū dei. ⁊ ꝑ illud credūt. viſu cognoſcūt theologi q legūt deū in ſcripturis ⁊ philoſophi q ſpeculātur eū in creaturis guſtu. cognoſcūt ſoli boni pſal'. Guſtate ⁊ vi. qm̄ ſua ē. do. Et iſte vltimꝰ modꝰ ꝑfectiſſimꝰ ē. ⁊ certiſſimus. Dioꝰ dicit ꝙ tribꝰ modis cognoſcit᷑ deus. ſ. ꝑ remotionē. ſiue abnegationē. vt cū dr̄ deꝰ nō ē hoc vel illud. Un̄. Dioꝰ. 3. de angu. ierar. ꝓponeſ. negatiue đ deo ſūt vere affirmatiue vō incōgrue. Itē ꝑ eminētiā vt cū i creatura inueniat᷑ potētia attribuēda ē deo ſūma potētia. ⁊ ſic đ aliis. Itē ꝑ cāȝ ſm ꝙ ꝑ effectus venit᷑ ad cognitionem cāe. vel ꝑ cognitionē motū ad cognitōeȝ mouētis. Itē nota ꝙ aīa ſenſu ꝑcipit corpora ꝑ formas in materia tm̄ pñte corpe imagine vero corpoꝝ ſilitudines ⁊ formas abſtractas a mā ēt pñte corpe l' abſente. rōne autem corpoꝝ nāѕ. intellectu ſpiritū creatū. intelligētia vero ſpm̄ icreatū. Sciēdū ē ꝙ cognoſcibilia quedā ſunt intra rōnē q̄dā iuxta quedā ſupra. Intra rōem ſūt q̄ ſenſu ꝑcipimus. vt alba nigra. ⁊ huiuſmōi. Juxta rōem ſunt que ratiōe ꝑcipimꝰ. vt vera falſa. iuſta. vel iniuſta. Supra rōeȝ ſūt q̄ ſola diuina reuelatiōe ꝯphēdūt᷑. aut aucto. ſcripturaruȝ creduntur. vt tres eſſe perſonas vnum deum.

De. Incircūſcriptibilitate dei. Ca. 17.

Ubiq; deꝰ ē. ⁊ tn̄ nuſq; eſt qꝛ nec abeſt vlli loco nec vllo capit᷑ loco Augꝰ. Deus ē in mūdo nō incluſus extra mūdū nō excluſus. ſupra mūdū nō elatus. infra mūdū nō depreſſus Ex his pȝ ꝙ deꝰ ē intra oīa. ⁊ hoc quia oīa replet. ⁊ vbiq; pñs ē. Itē extra oīa q oīa cōtinet. nec vſq; valet coarctari. ſȝ nota ꝙ hec ꝑpoſitio. extra. dicit ibi ñ actualē pñtiā ad locū. ſȝ potētialē q̄ ē dei imēſitas q̄ infenitos mūdos pōt replere ſi eēnt. Itē ipſe ē ſupra oīa. qꝛ oibus pſidet. nec aliqd ei equat᷑. Itē infra oia ē. qꝛ cūcta ſuſtinet. ⁊ ſine ipſo nihil pōt ſubſiſtere Dicimꝰ. etiā ꝙ deꝰ vbiq; ē. nō vt indigeat rebus vt in eis ſit. ſȝ potius res ſui indigeāt vt ꝑ eū ſubſiſtāt. Deus eniȝ añ mūdi cōſtitutionē fuit vbi nūc. eſt. ſ. in ſe qm̄ ipſe ſufficit ſibi vn̄ verſus. Dic vbi tūc eſſet cū pter eū nihil eēt. Tūc vbi nūc in ſe qm̄ ſibi ſufficit ipe. Per qđ pȝ ſolutio qōnis quorūdā ſimpliciū q q̄rūt vbi deꝰ fuerit priuſq; mūdus eēt. Sciēdū ē ergo ꝙ aliqd eſt in loco circūſcriptiue. ⁊ diffinitiue vt corpus aliqd diffinitiue nō circūſcriptiue. vt āgelus aliqd nec ſic. nec ſic. vt deus Et hoc ideo. qꝛ nō indiuiduat᷑ ꝑ materiaȝ. vt corpus. neq; ꝑ ſuppoſitū. vt angelus. Aliqd ē ēt in loco. ptīȝ circūſcriptiue. ptīȝ diffinitiue. vt corpus xp̄i i ſacramēto. qđ ē totū ſub tota hoſtia. ita ꝙ nō excedit. ⁊ ſm hoc eſt circūſcriptiue. Eſt quoq; ſic ſub hoſtia ꝙ nō vbiq; ⁊ ſic eſt ibi quodāmō diffinitiue. Corpus aūt xp̄i licet nota ſit vbiq; cuȝ ſit creatura nec equari poſſit in huiuſmodi creatori. In plibꝰ tn̄ locis eſt totū. i. ſub

diuerſis hoſtiis. ⁊ hoc ē ꝓpter vnionem
carnis ad v̄bū. vñ merito hēt ampli⁹ q̄ꝫ
alia creatura. ſ. ꝙ in locis plurib⁹ ſil' ⁊ ſe
mel poſſit eſſe. Ex pdictis patet ꝙ eē
vbiqꝫ ſimpliciter ſoli conuenit creatorī
ſed in loco vno eſſe ſoli conuenit creatu-
re. In pluribus vero locis eſſe ſed non
vbiqꝫ cōuenit corpori Ieſu xp̄i. Nota
ꝙ de⁹ eſt multiplr̄ in reb⁹. ſ. ꝑ naturā ⁊
eſſentialiter. Itē ꝑ gratiā ſic eſt in bonis
Io. xiiii. dicit. Qui manet in me. ⁊ ego i
eo ⁊c. Itē ꝑ gl'iam ſic eſt in rōnali virtu
tute aīe. vt v̄itas in cōcupiſcibili. vt boni
tas. in iraſcibili. vt pietas. Itē ꝑ vnionē
ſic fuit in vtero v̄gis vnit⁹ hūane nāe. ⁊
in ſepulchro vnit⁹ carnī. ⁊ i iferno vnit⁹
aīe xp̄i. Itē deus dr̄ eē alicubi ꝑ occulto-
rū reuelationē. Gene. Vere de⁹ ē i loco
iſto. Itēꝫ ꝑ veſtigioꝝ excellentē rep̄ſenta
tiōēꝫ ſic dr̄ eē in celo. q: ibi maxime relu
cet ſua potētia. ſapiētia bonitas vl' ꝑ na-
ture idēptitatē ſicut ē fili⁹ in p̄re ⁊ p̄re in
filio. ⁊ ſp̄us ſanct⁹ in vtroqꝫ. Itē ꝑ my-
raculoꝝ opationē. Exodi. 8. Digit⁹ dei
ē hic. Itē ꝑ ꝯſuatiōēꝫ. ⁊ gubernationēꝫ
ſic eſt in mūdo. Deus ē in ſeipſo. vt al
pha. ⁊. o. ſm illud. Dic vbi tūc eſſet ⁊c.
Ipſe. n. eſt in mūdo. ſicut. Rex i r̄gno
Ber. De⁹ vbiqꝫ regnat vbiqꝫ imperat
vbiqꝫ maieſtas eius oīa replet. ⁊ ꝯplecti
tur vniuerſa. Itē in āgelo vt decor īquā
tū veritas in aīa. ⁊ ſicuti ſapor inquātūꝫ
bonitas. Itē in eccl'ia ē ſicut paterfamili
as in domo vñ illud. Ecce ego vobiſcūꝫ
ſū vſqꝫ ad cō. ſe. Itēꝫ electiſ in liberator
a malis. adiutor. i bonis ⁊ hoc eſt qđ di
cit. Ber. De⁹ eſt i creaturis. vt mirabi-
lis. in hominib⁹. vt amabilis. i angeliſ. ꝯ
ſiderabil'. i ſe ip̄o i ꝯp̄hēſibilis. i repꝛob.
itollerabilis. Itē i dāuatis vt terror ⁊ or
ror. Au. Qui dimittit quo it. niſi a te pla
cato ad te iratū. Nō. n. manū dn̄i poſſu
m⁹ effugē. pſal'. Si aſcēdero in celū. tu il
lic es ⁊c. Si v̄o dubitat' vtrū deus ſit in
diabolo. Sciendū ꝙ quedā noīa ſūt que
iportant naturas prout nature ſūt. ⁊ hiſ
concedendum eſt ꝙ deus inſit. Sūt alia

ꝑ que intelligūt deformitates. vt diabo-
lus de qbus nō ē dicēdū qđ deus in ſit
niſi addat' inq̄ꝫtuꝫ ſp̄us eſt. vl' aliqd tale.
Deus ē in aīa fideli. vt ſpōſus in thala-
mo. Rex in regno. turris i caſtro magr̄
i ſcholis. fons i ortis. lux in tenebꝛis. the
ſaurus i agro. vinū in celario. carbūculiſ
in auro vl' ſicut māna in archa ſigillū in
charta. medicina i appothecā ſicut citha
ra i ꝯuiuio. imago i ſpeculo ſicut fructus
i arbore. oleū in lapide. liliū in conuale.

De eternitate dei. Cap. 18

S Icut deus vbiqꝫ eſt. ⁊ tn̄ nullo lo
co circūſcribit' vl' ꝯtinet' ſic eter-
nuſ eſt. ⁊ tn̄ nullo tp̄e mēſurat'. Nō. n. ei
cōpetit tp̄s p̄ns. nec p̄teritū. nec futurūꝫ
nā tp̄s p̄ns eſſe nō hꝫ q: ſemꝑ ꝑtranſit
deus āt ſemꝑ manet idē. Vñ Hylarius
Eſſe nō accidens deo. ſed ſubſiſtens ve
ritas ⁊ manēs cā. Similit' tp̄s p̄teritum
modo nec hꝫ eſſe ſubſiſtēs. ſed ꝯ deo dī
in pſal'. ij. pe. Ipſi ꝑibūt. tu aūt ꝑmanes
Similiter tp̄s futurū nō eſt. ſed expecta
tur. deus aūt ſemꝑ eſt. vnde Mercuri⁹
Monas eſt alpha ⁊. o. hoc eſt q: deus ē
principiū ſine principio. ⁊ finis ſine fine.
Cū. n. ſimplex ſit oīno nō hꝫ in ſe princi
piū ꝯtrarietatis qđ eſt cā corruptōis. qd
aūt ſit eternitas ſm rē. Sciēdum ꝙ pro
prie dicit' eternitas ſine principio. ⁊ ſine
fine ⁊ imutabilitate. ⁊ ſm hoc conuenit
eternitas ſoli diuine nature in qua eſt diu
turnitas imenſa. Eternitas vero ſecun-
dum ethimologiam dicit' quaſi extra ter
minos. q: termino caret. tā inītiali q̄ꝫ fi-
nali. ſed ſm diffinitionēꝫ Boecii. in libro
de cōſo. Eternitas eſt imutabilis vite io
cūditas tota ſimul. ⁊ perfecta poſſeſſio.
Ad huius diffinitionis intelligentiā notā
duꝫ ꝙ in quibuſdā ē terminabilitas ſim
pliciter. q: ex parte corrūpi pn̄t. vt ſunt
generabilia. ⁊ corruptibilia ad quoꝝ dif
ferentiam ponitur interminabilis. ⁊ po
nitur illud ꝑ abnegationē. quia ſimplicia
⁊ precipue diuina nullo modo meli⁹ ma
niſeſtantur q̄ꝫ ꝑ remotionē. vt ait Dio-
niſius ⁊ huius rō eſt. q: ſimpliciū ⁊ di-

n:no: eſſe nō pōt intellectus pfecte cōp
hendere. ⁊ ideo ex negationib⁹ eo: que
ab ipſis remouent manuducere itellectus
ad ea aliq̄liter cognoſcēda. Itē in q̄buſdā
interminabilitas eſſentie ſed nō vite vt in
corporib⁹ celeſtibus ad quo: dr̄iāz addi
tur vite. De deo āt dic̄ Aug. φ ſolus hz
imortalitē. In oī.n. mutabili natura vbi
nulla mors eſt.ſ. ipa mutatio. q: facit ī ea
aliqd nō eſſe qd̄ prius erat. vn̄ ⁊ homo
qn̄ naſcit̄ quodāmō incipit mori. In qui
buſdā ē interminabilitas vite. ſed tn̄ cuz
miſeria ⁊ infelicitate. vt in demonibus ⁊
dānatis ad quo: dr̄iāz addit̄ iocūda poſ
ſeſſio. in cuius intellectu eſt iocūditas feli
citatis. q: tūc poſſeſſiō alicuius rei iocun
da dr̄ qn̄ ad libitūz hr̄. In q̄buſdaz ē iter
minabilis vite poſſeſſio. ſed nō tota vt i
oībus beatis ante iudiciū quo: eſt beati
tudo fm ptēz aīa. ⁊ nō corporis. ad quo
rū drīam dr̄ tota. q: totū eſt qd̄ nō ē di
minutū vel cuius nihil eſt extra addere.
In q̄buſdā eſt interminabilis vite poſſeſ
ſio tota. vt in angelis beatis ante iudiciū
q: fm totā ſuā ſubām hn̄t feliciē intermi
nabilem vitā. ſed nō ſimul cū aliqua ſit
in eis ſucceſſio reuelationū ⁊ gaudiorum
ad quo: drīam ponit̄ ſimul. In q̄buſ
dā eſt interminabilis vite poſſeſſio tota
ſimul. ſed tn̄ nō pfecta eo mō quo diri
mus pfectū nullo indigēs. ſicut eſt ī ange
lis ⁊ in hoīb⁹ beatis poſt iudiciū. ad quo
rū drīam addit̄ pfecta. i. nulle indigens
ad ſuū beatū eſſe. Patet igit̄ ex predicta
diffinitione φ tres ponunt̄ ibi cōditiones
que ſunt inſeparabiles ab eternitate īcrea
ta q̄ deus eſt. ſ. interminabilitas intermi
nabilis vite poſſeſſio. Itez inuariabilitas
ibi tota ſimul nihil. n. variabile ē ī deo. ſz
totū ſimul. Itē ſimplicitas ibi pfecta. Il
lud enīz ſūme pfectū eſt. cui nō ē poſſibil'
aliqua additio. Per primū ſeparat̄ deus
oī corporali. Per. 2. ab omni variabili.
Per. 3. ab oī oppoſito. Itē nō. φillud qd̄
caret principio ⁊ fine dr̄ eternuz vt deus
cuius eſſe interminatū ē. Sed q̄ principi
um hn̄t ⁊ carent fine dicūtur ppetua. vt
angelus ⁊ homo. Que v̄o principiū ⁊ fi
nē hn̄t dn̄r tpalia vt ſunt corruptibilia. ſi
cut vegetabilia. bruta ⁊ ſenſibilia. ⁊ hu
iuſmodi. De incōmutabilitate dei.

Cap. 19.

i Ncōmutabilis eſt deus ⁊ īpmu
tabilis. q: nō cadit ī eo motus ac
cidētalis. ſ. augmētūz. Leo papa. Sim
plici nature diuinitatis nihil addi. vl' mi
nui pōt. q: ſemp ē qd̄ ē. Itē nec diminu
tio. Malachi. 3. v. Ego deus ⁊ nō mu
to:. Itē nec alteratio. Iaco. 3. Apud quē
nō ē trāſmutatio ⁊c̄. Itē nec ſz locū mu
tatio. q: vbiq3 pn̄s eſt. Ier. vii. Celuz ⁊
terrā ego ipleo. Immutabilis āt ē. q: n̄
cadit in eo motus ſubālis q ē de nō eſſe
ad eē. vt ē corpus. q: finē nō hebit. Illō
.n. ſolū in nihil ē vtibile qd̄ ē de nihilo fa
ctū. Incōmutabilis ē ēt deus ex eo φ nō
cadit motus in eo ex opatione. Nāz ſoli
deo cōuenit in opanōe qetuz eē. vn̄ Boe
tius. pmo de cōſo. O q ppetua mundū
rōe gubernas. Terrar celiq3 ſator. qui
tps ab euo Ire iubes. ſtabiliſq3 manēs
das cūcta moueri. vn̄ qn̄ deus fecit ali
quā rē nō fit in ipſo deo aliq̄ mutatio. ſz
in re circa quā opat̄. Qd̄ āt fecit deus p
dicari ſubuerſionē niniue ⁊ pdicē morte
Ezechie. quo: neutrū accidit. in talibus
nō mutauit deus cōſiliūz qd̄ ab eterno ſe
cū huit. ſz ſnīaz q̄ reſpectū hūt ad ipſa
negocia. q: niniue ſbuerēda erat fm me
rita. ⁊ Ezechias moritur⁹ erat fz cās iſe
rio:es. ſz hec nō poſuerūt neceſſitatē diui
ne potētie. Itē tres diſtinguunt̄ motus
.ſ. nālis. volūtarius. ⁊ violētus. Natura
lis quo nāliter res tēdūt ad locū ppriuz.
Motus āt violētus ē qn̄ cogunt̄ res ex
tra locū ppriuz. ſed motus volūtarius
eſt in hoībus vel angelis. Nā bruta po
tius naturaliter mouētur qn̄ currūt vel
mouent̄. vel opantur. ⁊ iſte motus ē me
dius inter nālem ⁊ violētuz. q: pmo eſt
nālis. ſ. i quātū volūtas cōiūgit̄ ſuo actui
ſicut cā ſuo effectui ⁊ pmo eſt violētus
inq̄tum. ſ. mouētur mēbra cōtra motū
ſuū nālez. pp qd̄ ēt laxant̄ q̄ ex motu nā

li nõ laxarẽt. Igit̃ p̃mo mõ mot⁹ nõ eſt
ĩ deo .ſ. nãlis ⁊ hoc ꝓbat̃ ꝑ q̃tuor rões
Prĩa ẽ q: oĩs mot⁹ ẽ ad gtẽ ⁊ ꝑꝑ idi-
gẽtiã ſicut dicit phũs. 3. ph. ſ; deus nulli
us eget. ſcd̃a ẽ cũ ſit vbiq; nõ h; neceſſe
de loco ad locũ moueri. tertia ẽ q: nõ ẽ ĩ
eo grauitas vl' leuitas ꝑꝑ quã ſurſũ ⁊ d
orſu; moueat̃. q̃rta ẽ ꝙ cũ de⁹ ĩ ſeipo ſꝑ
maneat nõ h; neceſſe locũ ꝓpriũ ⁊ ſibi
nãle; extra ſe q̃rere ſicͭ alie creature. Itẽ
ſcd̃o mõ nõ mouet̃ .ſ. motu violẽto. q: ñ
fit ei violentia. Iob. 9. Si fortitudo q̃rit̃
robuſtiſſimus ẽ. Itẽ tertio mõ ñ mouet̃
.ſ. motu volũtario. q: in oꝑe nõ laxat̃ vt
aĩalia p̃terea nr̃a mẽs ẽ inſtabil'. q: mõ
ꝓficim⁹ mõ deficim⁹. mõ reminiſcimur
mõ obliuiſimur. mõ volum⁹ mõ nolu-
mus. mõ diffuſis cogitatõib⁹ atq; effe-
ctiõib⁹ ⁊ ꝯſilus huc atq; illuc vagamur
deus ãt ſꝑ ſe h; equalr̃ ⁊ imobilit̃. Ite;
alius ẽ mot⁹ circularis ali⁹ rectus. alius
obliquus. Circularis ẽ corpor̃ ſupior̃;
put firmamẽtũ mouet̃ ẽm formã q̃de;
vt dicit phũs p̃mo celi. nõ ẽm ſubſtãtiã
hoc ẽ dicer̃ ꝙ ñ mouet̃ ad locũ. ſ; ĩ loco
Motus ãt rectus ſurſu; ẽ. vl' deorſum
ẽm ꝙ corpora ĩferiora mouent̃ ꝑꝑ leui-
tatẽ vl' grauitatẽ. Motus obliqu⁹ cõpo
ſitus ẽ ex recto ⁊ circulari. vñ qd̃ reflecti
tur h; a motu circulari. qd̃ v° linealit̃ ꝓ
cedit h; a recto. Nullo ãt iſtor̃ modorũ
mouet̃ de⁹. q: ꝓprietates iſtor̃ motuu;
nõ ꝯueniũt ei poſſumus ãt dicere ꝙ iſti
mot⁹ deo ꝯueniũt miſtice. vt dicat̃ mo
ueri motu circulari oĩa regẽdo ⁊ guber-
nãdo. Itẽ motu recto bonos remunerã
do. Itẽ motu obliquo malos puniẽdo.
Eodẽ mõ poſſet dici ꝙ deus mouetur
motu nãli. quo ſolita .ſ. bonitate oĩb⁹ cre
aturis ꝓ captu ear̃ ſe cõicat. Ite; motu
violẽto quo peccatores iuſte dãnat. Ite;
motu volũtario quo cũcta in eẽ ꝯſeruat
Sic põt exponi dictũ philoſophi q aſſi-
gnauit motũ a cẽtro ⁊ ad cẽtrũ ⁊ circa cẽ
trũ. qm̃ deus mouet̃ ad cẽtrũ ĩ icarnati
one ⁊ a cẽtro ĩ aſcẽſiõe. ⁊ circa cẽtrũ ĩ p̃di
catõe ꝑꝑ hec ⁊ his ſilia dr̃ ĩ li⁹ ſapiẽtie.

xi. Spũs ſcũs ⁊ mobilis ⁊ ſtabilis eſt.
mobil' q: facit ſãtos mobiles ad bñ oꝑe
rãdũ ⁊ ĩ bona ꝓficere. Stabil' ãt q: dat ĩ
bono ꝑſeuerare vl' mobilis in via. ſtabil'
ĩ p̃ria. vl' mobilis ĩ actiuis. ſtabilis ĩ ꝯtẽ-
platiuis vl' mobilis in alus ſcĩs ſtabil' in
xp̃o. Iſa. xi. Regeſcet ſuꝑ eum ſpũs dñi
⁊c. Sciẽdũ ꝙ q̃dã oꝑatões attribuũtur
deo ẽm cauſalitatẽ ⁊ ẽẽntiã. vt ſcire que
dã ẽm cãlitatẽ. ⁊ nõ ẽẽntia vt comedere
⁊ currere quedã ẽm ẽẽntiã ⁊ nõ cãlitatẽ
vt creare ⁊ iuſtificare quedã nec ſic nec
ſic vt peccare ⁊ mẽtiri ⁊ huiuſmodi.

De ſimplicitate dei. Cap. 20

Simplex ẽ de⁹ ⁊ angel⁹ ⁊ aĩa ſed
differẽt. q: ĩ dõ idẽ ẽ qd̃ ẽ. ⁊ quo
ẽ ⁊ hec ẽ ꝑfcã ſimplicitas. hec ſola icrea
ta nã hãc ſibi vẽdicat ſimplicitatẽ. vt nõ
alid̃ ⁊ alid̃. alibi. ⁊ alibi. mõ ⁊ mõ iueni
at̃. In eo nẽpe qd̃ h;. ⁊ qd̃ ẽ. ſꝑ ⁊ vno
mõ ẽ. ſ; ãgelo ⁊ ĩ aĩa differt qd̃ ẽ ⁊ quo
ẽ. ⁊ id̃ ẽ ibi q̃dã alteritas. ⁊ cõpoſitio. ſ;
ibi nõ ſit dimẽſio q̃ñtitatis vñ mercuri⁹
Inſuꝑ celeſtib⁹ eſt vnita ĩ celeſtib⁹ alte-
ritas. ĩ ſubceleſtib⁹ ꝑl'alitas. Simplex ẽ
itaq; de⁹ ĩ ẽẽntia. q: nihil ei accñs eẽ põt
imo ꝑfecta ſimplicitas ibi ẽ cũ nõ ſit ibi
poſſibil' additio. q: q̃cq̃d ẽ in deo de⁹ eſt
vñ Leo papa. Simplicit̃ diuinitatis nãe
nihil addi. l' minui põt q: ſꝑ ẽ qd̃ ẽ. cui ꝓ
p̃riũ eſt ſẽpiternũ eẽ cui idẽ eſt viuẽ ⁊ ĩ
telligẽ veritati multiplex eſt ĩ donis ap⁹.
ad Cor. 12. Alii dat̃ ẽmo ſapie. ⁊c. Iac.
cor. p̃. Oẽ da. op. ⁊ oẽ do. p. ⁊c. Nõ ẽ. n. ĩ
deo ẽ ꝯpoſitio ptiũ itegraliũ vt ĩ domo.
nec ptiũ potentialiũ. vt ĩ aĩa nec gñs ⁊
dr̃ar̃. vt ĩ ſp̃e nãe mãe ⁊ forme. vt ĩcor
porib⁹. nec coaceruatõis vnitatũ. vt ĩ nu
mero. nec qd̃ ẽ ⁊ quo ẽ vt ĩ angelo nec
ſbſtãt e ⁊ accidẽtis. vt ĩdiuiduo. nec cor-
porce ſbſtãtie. ⁊ ĩcorporee. vt ĩ hoĩe. de
his ber. Nõ ptib⁹ ꝯſiſtit de⁹ vt corp⁹ nec
affectib⁹ diſtat. vt aĩa. nec formis ſubſtat
vt oẽ qd̃ fcm̃ ẽ. Hoc ẽt oñdit̃ rõe. q: cũ
oẽ ꝯpoſitũ ſit poſteri⁹ oĩb⁹ ſuis cõponẽ
tib⁹. nec p̃mo principio .ſ. deo q̃cq̃d ſit p̃
us o; deqũ ẽ. p̃mũ p̃i. nõ eẽ ꝯpoſitũ.

Preterea nullū ꝯpoſitū ē totū ſuū eſſe de⁹ igr̄ cū ſit ſuū eſſe nō erit ꝯpoſitus. vn̄ Ber. Nō ē format⁹ deus. forma eſt. nō eſt effect⁹ deus oīuꝫ efficiēs cā eſt. n̄ eſt cōpoſitus deus ſimplex. eſt.

De excellentia dei.

Caplm. 21

d Diuine dignitatis excellentia tāta ē ꝙ mēs de deo cogitās deficit. Cū ſit. n. icōphēſibilis. Sēſus. n. nō ꝑcipit. cū ſit inuiſibil̄. Lingua ipm nō explicat ſit ineffabilis locus cū n̄ capit cū ſit ī circūſcriptibil̄. Scriptura cū explicat. cū ſit ineſtimabil̄. Tp̄s cū nō mēſurat cuꝫ ſit imēſurabil̄. vtus eū nō attingit cū ſit in acceſſibilis deſideria ⁊ vota trāſgredi tur cū ſit inſuꝑabilis vl̄ incōꝑabil̄. ⁊ breuiter oīs creatura ad deū cōꝑata defectū hꝫ q: finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. Ecce pꝫ ꝙ diua excellētia nulli⁹ eget. q: ſibi ſufficit. qm̄ optim⁹ ē. Nō. n. indiget corpor̄. vt ſic. nec loco vt alicubi ſint. nec tp̄e vt aliqn̄ ſit nec cā vt aliūde ſit. nec forma vt materia ſit. nec ſubiecto in quo ſubſiſtat l̄ cui aſſiſtat. Sūt ⁊ alia q̄ ſoli diuine maieſtati ꝯueniūt. ⁊ nulli alteri creature in qbus excellētia ſue dignitatis apparet. ſicut ē eē oīpotētē oībonū oīſciētē. q: cognoſcit oīa p̄ntia ꝑterita ⁊ futura. ⁊ oīa ſingularia ſimul actu ſolus cognoſcit et ea q̄ ſubſūt libero arbitrio. ⁊ cogitatōes hoīuꝫ ſolus cognoſcit ꝑ ſeipm̄. Itē ad ipſum ſolū ꝑtinet vbiqꝫ p̄ntē eē de nihilo res creare. in inſtāti oꝑari in oꝑatōe qc tū eē. mirabilia facere ex auctoritate d̄ q̄libꝫ creatura facere qd̄ vult volūtatē hominis cognoſcere. in ictu oculi mortuos ſuſcitare. cēnne hoīs illabi peccata dimittere gr̄aꝫ infūdere. in igne ꝑpetuo corp⁹ ſeruare. Qn̄ aliqd creature ꝯuenit qd̄ cōpetit creatori tn̄ excellēti⁹ de deo dr̄. vt ſi ī creatura ē potētia in deo ſit ſūma potētia. ſi ſapiētia. in deo ſit ſūma potentia et ſic de aliis. Unde ⁊ hmōi dn̄r de deo in ſuꝑlatiuo ꝑꝑ qd̄ deus dr̄ potētiſſimus ſapiētiſſimus optim⁹. pulcherim⁹ ⁊ ſic de aliis. Aug. in libro de trinitate. Oportet deus cui⁹ ē. ⁊ ſūme cūcta ſentire atqꝫ intelligere nec mori. nec corrūpi. nec mutari poſſe nec corp⁹ eē. ſꝫ ſpūꝫ oīpotētiſſimū iuſtiſſimū optimū. beatiſſimū fateamur pōt ⁊ p̄ter auctoritatē rō intelligi. ſine. aſſignari. q: bona ſūt excellēti⁹ ī deo q̄ꝫ in creatura. qꝫ ſꝑ ē aliqd nobili⁹ in cā q̄ꝫ in cāto. videm⁹ ēt ꝙ aq̄ purior ē ī fonte q̄ꝫ in riuo. Radii quoqꝫ ſolis lucidiores ſunt in ipſo ſole q̄ꝫ in aere ⁊ dulcedo maior eſt in melle q̄ꝫ in molito.

De notionibus dei. Cap. 22

n Notiones dei ſūt qnqꝫ. ſ. p̄nitas. filiatio. ꝓceſſio. inaſcibilitas ⁊ cōis ſpiratio. Pria ē p̄ris. ſcd̄a filii. tertia ſpiritus ſācti. q̄rta p̄ris. quinta p̄ris ⁊ filii. Tres prime notōes dn̄r ꝑſōales eo ꝙ ꝑſonas faciūt. ⁊ eas ꝓprie diſtinguūt. ⁊ ille ſūt tres vnitates triū ꝑſonaꝝ qbus ꝑſone dn̄r tres. vn̄ lꝫ p̄r plures hēat proprietates. tn̄ p̄r p̄nitate tm̄ vnus eſt idiuiſus eſt in ſe. ⁊ diuiſus ab aliis. Inaſcibilitas āt eſt in p̄re. ⁊ ſumit̄ priuatiue eo ꝙ p̄r ſit a nullo ⁊ tn̄ p̄r ſignificat diſtinctionē ꝑſonalē ſicut ouis nō ſignata ꝑ h̄ ipſū diſtiguit̄ a ſignatis. Siliter cōis ſpiratio eſt vna notio. ⁊ illa vnitas eſt ideꝫ ī p̄re ⁊ filio. ⁊ ē diſtincta ab oī alia notiōe. Notādū igr̄ ꝙ ꝓprie loquēdo tres ſunt ꝓprietates ꝑſonales. ſ. p̄nitas. filiatio. ⁊ ꝓceſſio. q: ꝑſonalis ꝓprietas eſt q̄ vni ſoli ꝑſōe ꝯuenit ⁊ cā ab oī alia re diſtiguit. Relatōes v̄o ſūt q̄ttuor. q: vna eſt p̄ris ad filiū. ſ. p̄nitas alia filii ad p̄reꝫ. ſ. filiatio. tertia eſt p̄ris ⁊ filii ad ſpūꝫ ſāctū. ſ. cōis ſpiratio. q̄rta ſpūs ſācti ad p̄rem ⁊ filiū. ſ. ꝓceſſio. Notōes āt ſūt qnqꝫ. q: q̄libet relatio ē notio. ⁊ p̄terea inaſcibilitas q̄ p̄ri ꝯuenit ꝑ priuationē relatōis ad aliqd principiū nō eſt relatio. Notōes hn̄t multa noīa dn̄r. n. diſtictōes. q: ꝑſonas diſtinguūt. dn̄r relatiōes. q: ꝑſone ꝑ eaſ ad ſe inuicē referūt̄. dn̄r quoqꝫ ꝓprietates. q: ꝓprie ꝑſonis inſūt. Nota regulaſ notionū. nulla notio de alia ꝑdicat̄. Iteꝫ q̄libet notio ē eſſentia diuina q̄ eſt deus Itē oēs notōes ſūt vna eſſentia. Itē nul

la notio ineſt diuine eſſentie q̄ diſtinguit
nec diſtinguit̄. Itē notōes ſūpte abſtra-
ctiue p̄dicant̄ de eſſentia ſed ſūpte ɔcreti
ue. nō vn̄ bn̄ dr̄ eſſentia ſʒ p̄rnitas. ſʒ nō
dr̄ eſſentia generās. Itē notio ſp̱ ipoꝛtat
dignitatē. Itē ſūpta notōe nō ponit̄ pſo
na. q: aliqd ɔuenit notioni ꝙ nō ɔuenit
pſone. Notōi. n. ɔuenit ꝑp̄e diſtignere
ſʒ pſone diſtigui.

De noib⁹ diuinis. C. 23

Omne nomē qđ de deo dr̄. aut eēn
tiale. aut pſonale aut noīale ē. Eſſē
tialiū q̄dā ſūt ſubſtātiua. vt de⁹ creatoꝛ ⁊
filia. q̄dā vo adiectiua. vt bonus. etnus
imēſus. ⁊ hmōi. Perſonalia ſunt. vt pr̄
fili⁹. ⁊ ſpūs ſctus. Notionalia ſūt vt pr̄
nitas. filiatio. inaſcibilitas ⁊ ſpiratio cōis
De his notādū ē ꝙ nom̄ ſubāle. vl' eēn
tiale ſubſtm̄ ⁊ abſtractuʒ nullo mō pōt
trahi ad ſupponēdū ꝑ pſona. vn̄ falſe ē
hec. Eſſentia genuit eſſentiā. vl' diuinitas
genuit diuinitatis. Act⁹. n. gn̄atōis ſp po
nēdus eſt in ɔcreto. Sʒ ɔcreta lʒ ſint eēn
tialia trahi tn̄ pn̄t ad ſupponēdū ꝑ pſo-
na. ⁊ hec p vba notōalia. vl' p ꝑpoſitōes
notōales. vn̄ ve ē he. de⁹ genuit deum
creatoꝛ creatorē. vl' de⁹ de deo. Silr de
noib⁹ q̄ media ſt vt lumē đ lumine. Itē
hoc nomē ſapia lʒ ſit abſtractū vt ſapia
de ſapia. Eſſentialiū āt adiectiuoꝝ q̄daʒ
p̄dicāt pure diuinā ſubāʒ. vt bon⁹ ⁊ ens
q̄dā eēntiā diuinā ɔnotādo p̄uationē pn
cipii ⁊ finis vt eternus. vl' certe mēſure
local' vt imēſus. q̄dā principalr̄ ſignifi-
cāt eēntiā diuinā ⁊ ɔnotāt effectū in crea
tura actu vt creat. iuſtificat vl' in hitu vt
iuſtus ⁊ miſicoꝛs vl' in potētia vt oipo-
tēs. Sūt q̄dā vba quoꝝ nec ſignificatio
nec modus ſignificādi deo ɔuenit vt cur
rere ⁊ āmbulare. nā modus eſt varia incli
natio aī varios ei⁹ affectus demonſtrās
Modus ſignificādi nihil aliđ ē q̄ diſpō
vocis q̄ ɔſtituit intellectū ſub tali mō itel
ligēdi. ⁊ p ɔn̄s ipaʒ rē. cū ego de deo dr̄
āmbulare l' currere ⁊ hmōi ſignificatō hoꝝ
ꝑut ſūt actu deo nō ɔuenit. Modus āt
ſignificādi q q̄dā impoꝛtat ipſectione di-

co quo ad motū. q qdē mot⁹ neceſſitatis
deo ɔuenire abſolutū eſt. Quedā ſt quo
rū ſignificatio deo ɔuenit. ſed nō modo
ſignificādi vt creare facere q̄dā quoꝝ ſi-
gnificatio ēt deo ɔuenit vt pʒ in hoc v̄bo
Exo. Qui eſt miſit me ad vos. Et notā
dū ꝙ oīa q̄ ſūt pfectōis de deo dn̄r q̄ āt
ſūt impfectōis nō dn̄r. Cū dn̄r aut ſm
aſſūptōeʒ hūane nāe. vl' trāſlatiue dn̄r.
Itē in diuinis tn̄ ſūt duo modi p̄dicādi
. ſ. p modū ſubſtātie. ⁊ p modū relatōis
ſed ſubā ɔtinet vnitateʒ ⁊ relatio multi-
plicat trinitatē. Quedā nomina q̄ de deo
dn̄r eternaliter. vt dn̄s ⁊ miſericoꝛs que
cōnotant effectuʒ in creatura ſm habitū
Quedā vero tp̱aliter. vt dn̄atoꝛ ⁊ miſe-
ratoꝛ q̄ connotāt effectū in creatura ſm
actū q̄daʒ pl'aliter. vt pſone. Quedā ſin
gulariter. vt de⁹. Quedā ꝑpꝛie vt ꝑpꝛie
tates pſonaꝝ. Quedā appꝛopꝛiate. vt po
tentia ſapientia. Quedā poſitiue vt iuſt⁹
Quedā priuatiue vt imoꝛtalis. ⁊ hec ma
gis ꝑpꝛie dn̄r de deo q̄ poſitiua. q: me
lius dr̄ de deo qd nō ſit. q̄ qd ſit. Que-
dā trāſlatiue ſt. vt agn⁹ leo. q̄ ſymbolice
de deo dn̄r. Duplex ē. n. theologia ſym
bolica vʒ ⁊ myſtica. Symbolica noīat
deū ab inferioꝛi. Myſtica a ſuperioꝛi.
Symbolica noīat deū p ɔuenientiā reꝝ
cū dr̄ leo. agn⁹ ⁊ hmōi. Myſtica vo. i. oc
culta noīat deū p hoc ꝙ in occulto đ ipo
ſentit p intellectualē viſionē ſiue ɔtēplati
onē. vt qn̄ nominat deū ſuauē. dulcem.
dilectū. ⁊ hmōi. Utrobiqʒ tn̄ p creatu-
ras nominat̄. ſed in ſimbolica p exterio-
res. in myſtica p interioꝛes ⁊ dignioꝛes
affectus quos anima ſupra ſe recipit. ⁊
ita imponit p donū ſapiētie. hmōi pro-
priū experimētū eſt cognoſcer̄ qualis ſit
deus. Quedā dn̄r collectiue. ut trinitas
trinus. Quedā relatiue. vt equalis ſimi-
lis. Quedaʒ reſpectiue ad creaturas vt
creatoꝛ refugiū. Et hec noīa nō dicūt re
lationeʒ dei ad aliud. ſed alia hn̄t relatio
nē ad ipſaʒ vel ad ipſa. Duo ſunt princi
palia noīa dei. ſ. q eſt. ⁊ bonū. Per pri-
mū ſignificat̄ dei eē abſolutū in ſe. ⁊ ſic

ꝯſideraſ. vt infinitū. ꝑ. ſcḋꝫ notaſ eē di-
uinū. vt cā fecit. n. de⁹ oīa ꝓꝑ bonitatē ſu
aꝫ. Intcologia ſuppōiſ qḋ. ⁊ h ꝓꝑ nōis
eēntialia. vt de⁹ diuinitas potētia eēntia
natura. Item ſupponiſ quis pro perſo
na. ſupponitur qne ꝓnotione. Preterea
ꝑ neutrū gen⁹ dr̄ ſubā diuina ꝑ maſculi
nū ꝑſona. ꝑ femininū notio. ⁊ ꝑ hoc pꝫ
ꝙ n̄ dꝫ cātari ī hymno. vn⁹ prī cū filio.
q: pr̄ ⁊ fili⁹ n̄ ſūt vn⁹ in ꝑſona. ſꝫ vnū in
ſubā. vn̄ magiſ cātādū ē vnū prī cū filio.

Qḋ de⁹ eſt ieffabilis. Cap. 24.

n Ichil digne lꝫ ꝓpe ḋ deo dici pōt
ꝓꝑ ei⁹ excellētiā nō. n. noīa ꝓpe
de deo loquimur q: noīa ſignificāt ſubām
cū q̄litate. ⁊ ita intelligiſ ibi ꝯpoſitio for
me cū materia q̄ in deo nō ē. nec ꝑ pro-
noīa. q: ḋ deo dicta cadūt a demōſtrati
one. nō. n. pt eē ibi demōſtratio ad ſenſū
cū ſit icorpore⁹ nec demōſtratio ad intel
lectū. cū ſit icognoſcibilis. Si ergo dicas
ꝙ huiuſmōi ꝓnoīa ꝭꝫ Priſcianū cadūt
a demōſtratiōe caſſa erūt ⁊ vana. Dicē
dū ē ꝙ ibi ē demōſtratio ad fidē. nec ꝑ v̄
ba q̄ cū modis ⁊ formis. cū tpe ſiū caſu
agēdi vl' paciēdi ſignificātia ſi ſꝫ talia nō
cadūt in deū. neqꝫ ꝑ ꝑticipia q̄ ſequūtur
nām nois ⁊ v̄bi. nec ꝑ alias ꝑteſ orōneſ
q̄ nō ſūt ſubicibiles vl' predicabiles. Ex
his pꝫ ꝙ deū n̄ poſſum⁹ notificare ꝑ dif
finitionē. ſꝫ q̄litcūqꝫ ꝑ circūlocutionē. vn̄
Ber. qd ē de⁹. ex quo oīa ꝑ queꝫ oīa. in
quo oīa Quid ē ḋs. quo nihil meli⁹ co-
gitari pt. Quid ē ḋs. volūtas oipotēs be
niuolētiſſima vt⁹. lumē eternū. icōmuta
bilis rō. ſūma beatitudo. iuiſibil'. inacceſ
ſibil' i ſe in ſuis ſpectabilis. ⁊ ſolus mira
bilis. Mltis mōis aſſeriſ aliqd de deo
Primo ꝑ nālē rōeꝫ q̄ dictat ꝙ vn⁹ ḋs eſt
remunerator bonoꝝ. ⁊ punitor maloꝝ
ſcḋo ꝑ fidē q̄ dicim⁹ deū vnū eē in ſubā
⁊ trinū in ꝑſonis. t̄tio ꝑ ſacrā ſcripturā
q̄rto ꝑ rōeſ ꝓbabiles. 5. ꝑ exteriores epi
niōes ſ pdicatiōes. Sꝫ in his duob⁹ mo
diſ n̄ ē innitēdū. niſi firmitatē hēat aliquo
p̄dictorū triū. Eſt. n. regula ꝙ qcūqꝫ aſ
ſerit aliqd de ḋo qḋ nō ē ſibi certū ꝑ nā

lē rōeꝫ. lꝫ ꝑ fidē vel ꝑ ſacrā ſcripturā p̄ſu
mit ⁊ peccat. De ideis ⁊ li. vite. ca. 25.

i Dee reꝝ ⁊ exēplar ⁊ rōnes ſic in
deo ſūt ꝙ idea iportat cāꝫ effficiē
tē ꝯformē effectui. ſꝫ exēplar cām
formalē. rō vero cāꝫ finalē. De⁹. n. oīuꝫ
reꝝ ē ꝑncipiū a quo ſūtforma ⁊ exēplar
ad cuius imitationē ſūt. ⁊ finis ad queꝫ
ſūt. Hec tria ſic a ſe differunt q: exēplar
vnū ē. cauſata exēplar cōnotat cāūtateꝫ.
q: v̄o i cā ſūt vn̄ ꝭm rōnes ⁊ idee ſr plu
res. q: iſta reſpectu reꝝ dn̄r. Sūt itaqꝫ
plures idee q̄ cōnotāt cognitionem. Co
gnoſcibilia āt diſtinguūſ in cognoſcente.
Siliter ⁊ rōnes in deo pl'es ſūt. q: ſin-
gula cāta ſūt ꝓpriis rōnib⁹. Abſurdum
n. eſt dicē. vt ait Aug. equū creatū eē ea
rōne q̄ hoiem. Sciēdū aūt eſt ꝙ duplex
ē pluralitas. vna qdē eſt rerū. ⁊ ꝭm hoc
nō ſūt plures idee. ſiue exēplaria i deo i-
mo vna res ē que oīuꝫ eſt exēplar. ſ. eēn
tia diuina quā oīa imitāſ. inq̄tū bōa ſūt
Alia v̄o ē ꝭꝫ itelligētie rōeꝫ ⁊ ꝭꝫ hoc plu
res idee ſr i deo. q: n. oīs res inq̄tū ſūt
diuinā imitāſ eēntiā ꝓut ē imitabilis. n̄
tn̄ vno mō. ſꝫ diuerſimode ⁊ ꝭm diuer
ſos grad⁹. Sic igiſ diuina eēntia ꝭm ꝙ
ē imitabil' hoc mō ab hac creata ē ꝓpa
rō huius creature. ⁊ ſilr de aliis. vn̄ ꝭm
h pl'es idee in deo ſr q: intelligiſ diuina
eēntia diuerſos reſpect⁹ quos reſ hn̄t ad
ipſā eā imitātes diuerſimode. hui⁹ āt n̄
ſolū itelligūſ ab itellectu creato. ſꝫ et ab i
creato ipſi⁹ dei. Scit. n. deus. ⁊ ab eťno
ſciuit ꝙ diuerſe creature diuerſimode ip
ſi⁹ eēntiā eēnt imitate. ⁊ ꝭm hoc ab eter
no fuerūt i mēte ⁊ dīna pl'es idee ꝭm ꝙ
intelligūſ. ſicut rōnes ꝓprie reꝝ intelle-
cte in deo. hoc. n. importat nomē idee vt
ſit. ſ. q̄dā forma intellecta ab agēte. ad cu
ius exēplū exitus op⁹ ꝓducē intēdit. Di
cendū ē ergo ꝙ ſꝫ rōeſ in deo. ⁊ idee ſint
vna virtus ⁊ vna lux ⁊ eſſentia. dn̄r tn̄
plures rōes ⁊ idee ꝓꝑ pl'alitateꝫ ideato
rū. cuius exemplū hapes in naturis. Ui
demus. n. ꝙ omnes linee circuli vniunſ
in centro remote aūt a centro differunt

ab inuicem. Itē idee ſunt vt dicit Augu.
forme principales rerum que diuina in
telligētia ↄtinēt. Dicēdū ē igr̄ ꝙ ſicut in
mēte artificis prius eſt forma rei quam
opus excat. ſic idee rez añ mūdū ↄſtōez
in mēte creatoris erāt. Nō.n. aliqd extra
ſe aſpiciebat ſꝫ ꝙ mūdū faceret. Ex hoc
pꝫ ꝙ oīs creatura prius in deo exiſtit q̄ꝫ
in ſe ipa vn̄ cū ab ipo p creationē ꝓceſſit
ab ipſo quodāmō diſtare cepit. vn̄ rōal'
creatura ad ipm̄ redire dꝫ cui prio ↄiun
cta fuit añq̄ꝫ eēt. ⁊ hoc videas q̄ nō aliud
q̄ꝫ ipſe ſūt ⁊ erūt ſic āt ad locū vn̄ exeūt
flumia reuertūt. Res ꝓut ſt̄ i deo dn̄r
vita q̄ iportat rōez boni. Jo: ꝑmo. Qd
fcm̄ ē in ipſo vita erat dn̄r ēt lux q̄ ipor/
tat rōez vi. Aug. ſup ge. Creature i deo
ſt̄ lux. hec iō dn̄r. q: i deo nō ſt̄ male ne
qꝫ falſa. Dr̄ia ē inter exēplar ⁊ librū vi/
te. ⁊ ſpeculū. Exēplar nāqꝫ dn̄r reſpcū
reū vt exeūtiū. Lib vite reſpcū rez vt re
deūtiū. Sꝫ ſpeculū reſpcū rez vt eūtiū
De libro vite dicit vgo. de ſcō vic. ꝙ lib
vite ē cui⁹ origo eterna icorruptibil' eēntia
cognitio va. ſcriptura idelebil' iſpectio ↄ
ſiderabil'. doctria facil' ſcia dulcis ꝓfūdi
tas pſcrutabilis. vba innumerabilia tn̄
vnū vbū oīa. Alia vō moral'r loquendo
multiplr̄ ē i deo. ſ. ſicut ram⁹ in arbore.
apis i flore. nauis i littore. feſſus in thala
mo. theſaurus in agro. ſcriptura i libro
auicula i nido. piſcis i riuo quelꝫ res i ſi
bi ꝓpo. ſtella i firmamēto. imago i ſpecu
lo. cera i ſigillo. gēma i auro. mel in fauo

De appropriatis diuis pſonis. Cap. 26

Uāuis oīa eēntialia oīb⁹ pſonis eq̄
lit ↄueniāt approp̄at tn̄ prī potētia
filio ſapia. ſpūi ſcō bōitas. ⁊ hoc pp ex/
cluſiōꝫ carnal' itellect⁹. ne vꝫ pr̄ rōe anti
qtatis credat ipotēs fili⁹ rōne iunctutis
credat iſipiēs ſpūs ſcūs rōe ipetuoſita/
tis credat crudelis hec rō ptinet ad ſim
plices. ſ. ꝙ potētia nālr̄ p̄cedit ſapiaꝫ ⁊
vtrāqꝫ bonā volūtatē. De attributis ita
qꝫ ē loq̄t duplr̄ aut ſm rē. ⁊ ſic oīo idē
ſūt nec appropiāt. aut ſm rōez. ⁊ ſic eo
rū q̄dā appropiāt. q̄dā nō. nā appropa

tio nihil aliō ē q̄ꝫ ſpālis attributio rōe
cui⁹ ↄformitatis cū ꝓprio alicui⁹ pſone
ſicut potētia hꝫ ſilitudinē cū pr̄e q ē pri/
mū vniuerſale ⁊ ſapia cū vbo. ⁊ bōitas
cū amore. Predcāꝫ appropriationē hꝫ
ↄſuetudo ſcripturaꝝ q̄ opa manifeſtati/
ne potētie attribuit prī. ſapīe filio bonita
tis ſpūi ſcō. Alia ē appropriatio. Hꝫ ylari
Eternitas i pr̄e q n̄ hꝫ pricipiū iceptōis
in ſe. nec pricipiū eēndi ab alio. Spēs in
imagine. i. i vbo. q: ſūme pulchrū. vſus
i munere hoc ē i ſpū ſcō. q: ſūme ꝓficuuꝫ
⁊ cōicatiuū ē. Jdō p alia vba ſic iſinuat
Aug. in pr̄e vnitas in filio eq̄litas. in ſpū
ſcō eq̄litatiſqꝫ ↄcordia. Cōuenit aūt prī
vnitas q: ſicut vnitas a nullo deſcēdit ⁊
oīs plalitas ab eo dēfluit. ſic de⁹ pr̄ a nul
lo ē ⁊ alie pſone ab ipo ſt̄. Preterea ſic
vnitas de ſe gignit vnitatē. ita d ſe pr̄ gi
gnit alterū ſe. i. filiū. In filio vō dr̄ eē eq̄
litas quo eq̄t prī. nō ſolū i potētia. ſapia
⁊ bōitate. ſꝫ ēt i hoc q: ſicut pr̄ dat ſuaꝫ
bonitatē alteri pſone. ſic ⁊ fili⁹ in ſpū ſcō
āt ē vnitas. eq̄litatiſqꝫ ↄcordia. ſeu ↄne/
xio q: ē amor ābor̄. i. prīs ⁊ filii. itē q̄rta
appropriatio ē ꝙ in pr̄e ē rō principādi
⁊ origināDI. q: ſūme principiuꝫ. In filio
vō rō exēplādi q: ſūme pulchrū. ſꝫ i ſpū
ſcō rō faciēdi. q: ſūme bonum.

De potētia dei Cap. 27

P Otētia dei duplex ē. ſ. abſoluta ⁊
ordinata. Multa vō pr̄. prio mō
q̄ nō pōt. ſo mō q: multa ſubſūt ſue po
tētie q̄ n̄ ↄueniūt ſibi. vt facē mala poſſet
tn̄ ea ↄgruētia. ⁊ ſic poſſet ea facē. De⁹
pr̄ oīa pōt oīb⁹ mōis. q: pōt ꝓducere
de nō eē i eē. ⁊ hoc p creatōez. Itēꝫ pōt
ex icōplecto cōpletū facere. ⁊ hoc p ꝓpa
gatōnē. Itē pōt mutare vnū ↄplctū in
aliud ↄplectū ſicut pꝫ in trāſubſtātiatōeꝫ
panis in corp⁹ xpi. De talib⁹ dicit Aug.
Deus deo aliqd poſſe. ⁊ nos intelligē n̄
poſſe. Potētia dei apparet in mūdi ini/
tio medio. ac fine. In principio qdē q res
creauit de nihilo. In medio āt q: res ne
i nihilo vtant ſua potētia ↄtinet. In fine
vō. q: mortuos mira celeritate ſuſcitabit

Apparet quoqȝ potẽtia dei ĩ reb⁹ ſpũa
lib⁹ q: cũ diabol⁹ ptãtẽ hẽat ĩ nob ĩmu
tãdi ſẽſũ ⁊ fãtaſiã. ãgelus ãt hȝ ptãtẽ ſup
hoc ⁊ ſr̃ intellectũ. Sol⁹ ãt d̃s nõ ſolũ
hȝ ptãtẽ ſr̃ tria p̃dcã. ſȝ ẽt p̃õt mutar̃ vo
lũtatẽ Aug. dicit q: d̃s nos p̃uenit vt vel
lim⁹. ⁊ ſubſeqᷓ ne fruſtra velim⁹. ſȝ d̃s
ſit oĩpotẽs. tñ nõ attribuũť ei act⁹ culpa
biles. vt mẽtiri ⁊ male velle. nec penaleſ
vt metuẽ ⁊ dolorẽ. nec corp̃ales. vt co
medere ⁊ dormire. niſi forte trãſũptiue
nec act⁹ icõuenĩẽtes q pñt eẽ tripl̃r. p⁹ ſi
aliqs act⁹ ꝯtradicit dĩe potẽtie. vt ẽ facẽ
maiorẽ ſe. 2. ſi ꝯtradicit ei⁹ v̓itati. vt ẽ fa
cere aliqd ſil̃ eẽ ⁊ nõ eẽ. vl̃ ꝙ p̃teritũ ſit
futur̃. t̃tio ſi ꝯ̃dicit ei⁹ bõitati. vt dãnare
Petrũ ⁊ ſaluar̃ Judã. De hĩſ Anſelm⁹
Q. d̃ libȝ icõueniẽs ⁊ minĩuȝ ĩpoſſibile ẽ
apd̃ deũ. Hor̃ ãt hec ẽ rõ. q: potẽtia di
cũ ſit pfectiſſima. nec ẽ de nihilo. nec ſub
aliquo. vñ nõ p̃t deficẽ peccãdo. nec ſuc
cũbẽ patiẽdo nec egẽ ſubſidiũ in aliqb⁹
qrẽdo. ac p hoc nec culpabilia. nec pena
lia. nec malia põt. Dicẽdũ quoqȝ ꝙ d̃s
põt oĩa p ſe. vl̃ p creaturaȝ illa dico oĩa
poſſe q̃ ſũt potẽtie. hoc ãt iõ dĩ. q: poſſe
peccare nõ ẽ potẽtie. ſȝ ifirmitatiſ deo ãt
ꝯpetit pfectũ poſſe. ⁊ pfectũ diuinũ d̃ q⁹
Dio. Dãnatio ẽ nõ peior exceſſus. tñ
ſȝ oĩuȝ pul. ⁊ bo. oĩmoda ⁊ pfcã poſſeſ
ſio. firma ⁊ nõ valẽs cadere fortitudo.
Notãdũ ergo ꝙ q̃dã opatões attribuũ
tur deo ſc̃m cãlitatẽ ⁊ nõ ſc̃m eſſentiã. vt
coĩpedẽ. currere q̃dã ſc̃m eẽntiaȝ. ⁊ non
ſc̃m cãlitatẽ. vt iuſtificare. creare quedaȝ
nec ſic. nec ſic vt peccare.

De v̓tute miracolor̃. Cap. 28

q Uoniã p diuinã potẽtiã ſiũt mira
culã. iõ de miracul̃ ẽ agẽdũ aug.
ãt illud vocat miraculũ qcqd arduũ. aut
iſolidũ ſupra ſpeȝ vl̃ facultatẽ ad mirãtis
appet. Ad hoc ꝙ aliqd ſit miraculũ q̃t
tuor regrũť l̃ ꝯcurrũt. p̃mũ ẽ ꝙ ſit a d̃o
ſc̃m ꝙ ſit p̃t nãȝ. tertiũ ꝙ ſit euidẽs. q̃r
tũ ꝙ ſit ad ſidei corroboratõẽȝ vñ ſi aliqd
iſtor̃ q̃tuor defuerit mirũ dici põt ñ mi
raculũ. No. ꝙ q̃dã ſt̃ ſupra nãm. q̃dam
ꝯtra nãm. q̃dã p̃ter nãȝ. Supra nãȝ ſt̃
illa qb⁹ nõ ẽ ſilẽ in nã. nec in potẽtia nãe
ſicut ẽ v̓ginẽ p̃ere. Cõtra nãȝ ſt̃ q̃ ſiunt
vſu ꝯtrario nãe. tñ terminanť ad ꝯfor
mitatẽ nãe. ſicut ẽ ceci illuminatio. ſed p̃
ter nãm ſũt q̃ ſiũt ordine ſili nãe. nõ tñ p
principiũ nãe. vt in mutat õe v̓gar̃ in ſer
pẽtes. q: illud potuiſſet fieri ordine nãe
p lõgã putrefactionẽ. vt pȝ p ea q̃ ſiunt
ſc̃ȝ rões ſeĩnales. veruñtñ q: nõ ſuit. Reſ
qñqȝ p̃ducit ab agẽte ſili ſucceſſiue. hoc
attribuiť nãe. ⁊ dr̃ nãle. qñqȝ p̃ducitur
ab agẽte diſſili in inſtãti ⁊ hoc attribuiť
deo. ⁊ dr̃ miraculũ. Sciẽdũ ꝙ qñqȝ po
tẽtie aĩe ⁊ ei⁹ actus ẽ nãlis. ſicut viſus ⁊
videre qñqȝ potẽtia ẽ miraculoſa. ⁊ act⁹
ei⁹ nãlis. vt qñ cec⁹ illuminat⁹ videt qñ
qȝ vtrũqȝ ẽ miraculoſũ vt ptus v̓ginis
No. ꝙ miracula vl̃ mira ſiunt qñqȝ in
ente. vt ſtatio ſolis. ⁊ ei⁹ retroceſſio. qñȝ
ſiũt in vegetabili. ſicut qñ v̓ga Aarõ flo
ruit. qñqȝ in ſenſibili ſicut ſuit in locutõe
aſine Balaã. qñqȝ ĩ rõali. ſicut ſuit ĩ am
bulatõe claudor̃. auditõe ſurdor̃. ſuſci
tatõe mortuor̃ in ptu v̓ginis. Ut ãt ſci
mus qñ aliqd̃ miraculũ ſit. No. dr̃am ĩ
ter rões cãles. ſeminales ⁊ nãles. q: rõ
cauſalis ẽ potẽtia paſſiua creature abſqȝ
oĩ diſpõne nãe. vt ſolũmõ de⁹ ex ea faci
at qd̃ vult. ſicut ſuit in ptu v̓ginis. ⁊ in ta
lib⁹ ſimpl̃r ẽ miraculũ. Rõ ãt ſeĩalis eſt
potẽtia paſſiua nãe. ſȝ cũ diſpõne remo
ta ſicut ſuit in v̓gis de qbus facti ſũt ſer
pẽtes. ⁊ hoc ſcđm ſuit in inſtãti. nã ãt feciſ
ſet idẽ. ſȝ nõ niſi paulatiȝ p lõgã putrefa
ctõeȝ. vñ pȝ ꝙ ea q̃ ſiũt ſc̃m rões ſeĩales
ptiȝ ſt̃ nãlia. ptiȝ miraculoſa. Rõ nãlis ẽ
potẽtia cũ diſpõne ppinq̃. ſicut pȝ in mã
qñ ẽ in vltĩa ſui diſpõne. vt formã reci
piat. ⁊ ſc̃m hũc modũ ẽ rõ nãlis in gra
no ſeĩato ad p̃ductõeȝ ſegetis ⁊ h ẽ mi
raculũ.

De ſciẽtia dei. Cap. 29

Cit deus oĩa pñtialiter ⁊ ſil̃ pfecte
quoqȝ ⁊ imutabil̃r. pñtial̃r dico.
hoc eſt ita limpide. ac ſi cũcta eẽnt pñtiali
ter exiſtẽtia. Simul ẽt ſcit oĩa q: vidẽdo
ſe. q ſibi pñs ẽ oĩa videt. Perfecte quo

q3.q: cognitio ei⁹ nec põt augeri nec mi
nui. Scit ⁊ imutabilr q: noſcit oĩa p na
turã ſui intellect⁹ q ē imutabil. Dicēduz
ergo q deꝰ cognoſcit tpalia eternalr. mu
tabilia imutabilr. ↄtingētia infallibilr. fu
tura pntialr. dependētia i dependēt. creata
i create. alia vo a ſe. i ſe ⁊ p ſe. Nō. dr̃az
int̃ ſciaʒ dei. xpi angeli ⁊ hoīs. q: deꝰ ſcit
oĩa ſil' videt. n. mlta i vno. i. a ſeipo. vñ i
viſiōe dei ñ differt id qd videt. ⁊ p qd vi
det ſic i hoīe q videt p oculũ. q: videt ſe
p ſe. ⁊ in ſe videt oĩa: xps āt hʒ q hõ ſcit
oĩa q̃ ſcit ds ſcia viſiōis. lʒ ñ ita limpide
ſic ds. Angelꝰ vo dei formã hʒ intellectũ
cũ do. i. illa q̃ ſcit ſil' actu ⁊ ſcia viſiōis ſic
ds lʒ neſciat oĩa q̃ ſcit ds. ſʒ hõ vnũ ſolũ
ſcit actu. q: lʒ videat multa. illa tñ nõ vi
det vno actu vidēdi. ſʒ multis. i. p mul
tas rez ſiltudines. Sapĩa dei lʒ in ſe ipa
ñ diuerſificet. diuerſa tñ ſoꝛtit noĩa. In
q̃tũ. n. ſapĩa dei cognoſciua ē paſſibiliũ
dr̃ ſcia ſiue cognitio. Itē inq̃tũ ē cogno
ſcitiua oĩuʒ q̃ fiũt in mũdo dr̃ eē viſio. in
q̃tũ ē cognoſciua eoꝝ q̃ bñ fiunt vr̃ ap
pꝛobatio. inq̃tũ ē cogniſciua futuroꝝ dr̃
puiſio inq̃tũ ē cognoſciua eoꝝ q̃ ab ipſo
deo faciēda ſt dr̃ diſpõ. inq̃tũ ē cognoſci
ua pmiandoꝝ dr̃ pdeſtinatio. inq̃tũ eſt
cognoſciua dãnãdoꝝ dr̃ repꝛobatio co
gnitio dĩa cũ ſit pfciſſima oĩa cognoſcit
diſtinctiſſime ſub oĩbꝰ ↄditōibꝰ q̃s res
hñt ⁊ pp hoc futura ſcit futura pñtia. ⁊
bona appꝛobãda. malaq3 repꝛobãda.
Si āt ſcir̃ volueris q̃lr̃ ds cognoſcit ma
la. Notãdũ q ↄtingit aliqd cognoſci du
plicr̃. aut p ſpēʒ ppriã. aut p ſpēʒ alienã
Pꝛio mõ puatio. Itē pꝰ mõ cognoſcit
lu. ſo mõ tenebre. Eodē mõ qd ē q pri
mo mõ cognoſcit bonũ. 2º mõ malũ. ſ. p
ſpēʒ oppoſiti hitus. Nihil. n. ē malũ. niſi
boni puatio. vñ dd ē q ds cognoſcit bo
nũ p vnicũ mediũ. nã p eēntiã ſuã cogno
ſcit hitũ oppoſitũ malitie. ⁊ illo hitu ime
diãte. vt ē i ipo deo cognoſcēte cognoſcit
defectũ eiꝰ. ⁊ iõ dr̃ mala a lõge cognoſcē
vnde pſal. Et alta a lõge cognoſcit id eſt
male.

De pdeſtinatione.

Capitulum. 30

P Redeſtinatōis diffinitōes aſſignã
tur ab Aug. q̃tuoꝛ. Pꝛia ē pde
ſtinatio ē pſcia bñficioꝝ dei ſcda ē. Pꝛe
deſtinatio ē aliꝗ ad gliã pordinatio. ter
tia ē pdeſtinatio ē ppoſitũ miſerēdi. q̃rta
ē pdeſtinatio ē ppatio grẽ i pñti. ⁊ glo
rie i futuro. In pma diffinitōe notat dĩa
cognitio. in 2ª electio. in 3ª volũtas. in
4ª [illegible] in finē. Pꝛedeſtinatōis cã
efficiens [illegible] ad effectꝰ vocatos i no
mine pdeſtinatōis. [illegible] cã ē illa q p
deſtinat. ſʒ formalis ē modus. vl' oꝛdo p
deſtinatōis. q: primo dat grã. ⁊ opus h
glia. Cã finalis ē vt ſimꝰ ſci ⁊ imaculati
in aſpectu eiꝰ. Nō. dr̃aʒ int̃ hec q̃ ponit
Paulꝰ aplŝ. ſ. vocatōeʒ. iuſtificatōeʒ p
deſtinatōeʒ. ⁊ magnificatōeʒ. Vocatō. n.
retrahit a malo. Juſtificatio reſpicit initi
ale bonũ grẽ pdeſtinatio reſpicit grẽ bo
nũ finale. Magnificatio vo ē bonũ glie
futura. i' dicas q pdeſtinatio p grãʒ glo
riã ppãrat. Vocatio grãʒ offert. Juſtifi
catio illã ↄfert. ſʒ magnificatō p grãʒ glo
riã multiplicat. Sciēdũ q duplex ē actō
in diuinis ſic in natib⁹. Vna ponit aliud
in re extra vt calor ignis. Alia nõ vt viſio
⁊ ſic viſio in diuis ē duplex actō. Alia vo
vt pdeſtinatio. q̃ nõ infert reb⁹ neceſſita
tē. ſic vbi grã. Deꝰ ſcit ſi iſte ſit comeſtu
rus hodie. vl' nõ nihilominꝰ iſte hʒ ptã
tē comedēdi. ⁊ manũ ad os poꝛrigendi.
q: ſi pdeſtinatio rebꝰ neceſſitatē ipõeret
multa ſeq̃rent' incõuenientia. nã fruſtra p
ponerēt bonis pmia. ⁊ malis ſupplicia
Itē iniuſte remuneraret boni. ⁊ punirēt
mali. Itē malo⁊ [illegible] cã. Itē3
nec ſperãdi aliqd nec ſupplicãdi illa eēt
rõ. Itē euacuãret libertas arbitrii q̃ ſe hʒ
ad vtrũq3. Itē nec bona facientes eēt lau
dabiles mala facientes vituperabiles.
Sciendũ tamē q hoc eſt duplex. Si de
us pꝛeuidet hoc. hoc neceſſario eueniet.
q: cõiunctiua eſt vera diuiſiua falſa ⁊ eſt ibi
neceſſitas cõſequētie. nõ conſequentis.
q: lʒ ibi ſit hitudo. ſine illatio vniꝰ ca.

rhetoꝛice ad aliā nō tñ neceſſe eſt ꝙ ipſi
termini ſint actu vbi grā. Si hō ē aīal ē
neceſſitas eſt ↄſequētie nō ↄſequētis. nā
hoc pōt nō eē cū mā. tñ ſtabit. ⁊ de hoc
hēmus exēplū. Boetii in libꝛo de conſo.
Si aliqs videt aliquē facientē rotā. neceſ
ſe eſt ꝙ iſte faciet rotā. nec tñ viſus ei⁹ eſt
cā illi⁹ factōis. ſic deus videt mala illius
opa nec tñ ē cā qre male opeăt. veruſtñ
fiet ſi pmiſſuʒ ē. Iteʒ bonū exēplū. Si ali
qs hʒ oculū tante pſpicacitatis. vt vide/
ret futura. nō iō ligaret res ad euentuʒ.
Itē artifex in mā nodoſa hñ videt defe/
ctū effect⁹. nihilomi eſt cā effect⁹. Itē due
ſūt pagine libꝛi vite. Una ē pñtis iuſtitie
a qua pōt qs deleri. Alia ē diſpōnis eter
ne de q nullus delebit̄. Dñā eſt inter p/
deſtinatiōnē ⁊ pñiā. q2 predeſtinatio eſt
pꝛecognitio bonoꝝ cū cāuſalitate eoꝝdē. ſʒ
pñtia dicit pcognitionē maloꝝ ſine cāuſalita
te q̄ poti⁹ reſidet penes liberū arbitriū.
Cū dr̄ a factis ꝙ pdeſtinatio oronib⁹ ad
iuuat. nō ē ſic intelligendū ꝙ tpale cau/
ſet eternū. ſʒ hoc ꝗtū ad effectū pdeſti/
natiōis iuuat orō. ſ. quātū ad grāʒ ⁊ glī
aʒ. q2 ſm illā hñ coopat̄ liberū arbitriuʒ
pdeſtinatiōi. vñ ſicut de⁹ aliquē ſaluādū
pvidet. ſic ⁊ moduʒ quo ſaluari debeat
pp qd̄ ſtult⁹ ē q dicit Uolo facē qd̄ pla/
cuerit. q2 ſi ſaluari debeo ſaluabor. ſ ſi dā
nari dānabor. Sicut ſtult⁹ eē infirmus q2
diceret. Uolo comedē ⁊ bibē qd̄ placu
erit. q2 ſi curari debeo curabor. vl̄ ſi mo
ri debeo moriar. ſic. n. inutiles eēnt ⁊ me
dici ⁊ medicine. Sane ſi de⁹ pmittit libeꝝ
arbitriū ꝙ ſe hēat ad vtrū liber in malū
cadē. hoc ñ pmittit. niſi iuſte. Rurſus ſi
p grāʒ pueniat nulli facit iniuriā. Cuʒ er
go de⁹ malos dānat ⁊ re pbat opat̄ ſm
iuſtitiā. qñ vō pdeſtinat agit ſm grāʒ ⁊
miſericoꝛdiā q̄ nō excludit iuſtitiā. Uo/
lūtate āt pmā vult de⁹ oēʒ hoīeʒ ſaluuʒ
fieri inquātū hō eſt. Uolūtate aūt ſcḋā nō
vult iuſtū hominē reprobū. inqʒtuʒ ipſe
eſt talis. Uolūtas igit̄ antecedēs reſpicit
oꝛdineʒ nāe in fineʒ pꝛout a deo ↄdita ē.
voluntas vero cōſequēs reſpicit oꝛdineʒ
pſone. pꝛout ē libero arbitrio ſuo vl̄ alie
no i fineʒ diſpoſita. Hec de realitate di/
cta ſūt. ſʒ logice loquēdo cū ſaluatio hoīſ
ſit ↄtingens de neceſſitate determinari ñ
pōt qd̄ eniʒ pōt eſſe ⁊ nō eē cōtingēſ nō
neceſſariū. ſicut philoſophus dicit in li/
bꝛo ſcḋo pimen. Si vero qrit̄ quare de
us hūc pdeſtinauit ſiue elegit. ⁊ nō illuʒ.
hoc inexplicabile eſt in hac vita moꝛtali
Per hoc. n. exclamat. Apl⁹. Ro. xi. ca.
O altitudo diuā ſa. ⁊. ſ. dei. ꝗ i cō. li. vi.
⁊ i. u. ei⁹. Si. n. dicim⁹ ꝙ repꝛobi repel/
lūt grāʒ hoc veruʒ ē. ſʒ ſi eēnt pdeſtinati
nō repellerēt finaliter vñ Aug. li. d̄ pde.
ſcō. Grā inqt que occulte humāis coꝛdi
b⁹ attribuit̄ a nullo duro coꝛde reſpuit̄
iō qppe tribuit̄ vt duritia coꝛdiū auferā
tur. De pñtia ⁊ reprobatiōe. Ca. 31.

r Eprobatio ē vt ait Aug. pñtia ini
gratis quoꝛūdā ⁊ pparatō dam
natiōis eoꝛūdē. vñ no. ꝙ i repꝛo/
batiōe tria ſt̄ vnū ē pñſio iniquitatis ab
eterno alteꝝ. obduratio. i. ſubtractio grē
i pñti. tciū ē pparatio pene etne i futuro
Si ergo qrit̄ vtrū repꝛobatō hēat cāʒ ex
pte hoīs quātū ad pmū meritū hoīs ñ
ē cā quo ad. ſm cā ē meritoꝛia ⁊ effecti/
ua. ecōtra in pdeſtinatiōe ſūt tria cōtra/
ria ſʒ i hui⁹ ē dr̄ia. q2 pdeſtinatio pparat
gliaʒ ſʒ bñplacitū. ſʒ repꝛobatio pparat
penā ſm exigētiā meritoꝝ De obdura/
tiōe ſciendū eſt ꝙ trāſlatiue dr̄ ſm ſili/
tudinē obduratiōis in coꝛpib⁹. Duritiaʒ
āt co. poꝝ ſequit̄ triplex ppꝛietas. pmū
eſt inhabilitas ad ſuſcipiēdū impꝛeſſionē ſʒ
eſt ſtabilitas ad pmanendū in ſe. tertiuʒ
ē foꝛtitudo ad reſiſtuēdū. His mōis dr̄
coꝛ obdurari tripl'r. vno mō p inhabilitatē
ad ſuſcipiendā grāʒ. 2. mō p firmā adhe
ſionē ad peccatū. tertio mō p rebellionē
diuinaꝝ inſpirationū ⁊ mādatoꝝ [illegible]
q̄ reddit̄ ē vtrū pcctū a deo [illegible]
reri. ⁊ ecōtrario. ad qd̄ [illegible] dei ↄpa
rat̄ ad res creatas ſicut ars ad artificia
ta. vñ. ſicut ars nō ſolū ē cognoſcitiua. ſʒ et
factiua eoꝝ q̄ ſm artē ſūt. eoꝝ vō q̄ ſūt
ab artis regulis deuiāt̄ ē cognoſcitiua tā

tū ſra vt ſcientia dei eſt cognoſcitiua ⁊ fa
ctiua oīum bonoꝝ. maloꝝ āt nō ſine pec
catoꝝ q̄ ſūt deuiatiōes q̄dā ab eterna le
ge ipſi⁹. Scia dei ē cognoſcitiua tm̄. nō
aūt cāuſatiua. ⁊ ſic pꝫ φ boni q̄ p graciā iu
ſtificāt. nō ſolū ſunt ab eterno [illegible] a
deo ſed ēt ad grāꝫ habedaꝫ. Peccatores
āt neqꝫ iuſtificāt p grām [illegible]
ꝑordinati a deo ad culpā. ſꝫ ſolū [illegible]
nō ſūt grāꝫ hitui. ſꝫ ſue nature [illegible]
di. ⁊ q: nō ē agens pōt in id qd̄ ē [illegible]
ſe nā ſibi relicta nō pōt in actū [illegible]
q̄ ē ſupra. facultatē nāe. pōt āt i [illegible] pec
cati q̄ ē demeritoꝝ⁹. ſic ⁊ i aliqd [illegible]
humanā exiſtēs hō . n. peccādo deſcēdit
a dignitate ſue nāe. ⁊ ſic pꝫ φ [illegible] poſ
ſent demereri facili⁹ φ̄ mereri.

De volūtate dei. Cap. 32.

V Olūtas dei duplex ē. ſ. volūtas ſi
gni ⁊ bn̄placiti. volūtas bn̄placi
ti ē duplex. ſ. antecedens . de hac
vide. ſupra ca. primo. que ſepe explet.
⁊ p ꝯſequēs hec nunquā remanet inex
pleta. Alia eſt volūtas ſigni ⁊ hec quoqꝫ
remanet inexpleta. huiſmō rō ē q: volū
tas dei pōt ſumi dupliciter vł ꝓprie. ſic
accipit volūtas bn̄placiti vł metaphori
ce. ⁊ ſic accipitur volūtas ſigni. Primo
mō dr̄ de⁹ aliqd velle. ⁊ hoc velle ipe de
us ē ſcdo mō metaphorice ē ad moduꝫ
volētis ſe hēre ⁊ hoc velle nō ē de⁹. hec
igit diuiſio nō rei. ſꝫ vocis eſt. ſicut ire pt
dici. vł ꝓ ꝓprie mot⁹ ire. vł metaphorice
ſignū ire. volūtas bn̄placiti dei ꝯṅs eſt
recta ⁊ efficax. ⁊ irreꝑhēſibilis. vñ q: eſt
recta. nullus eſt rectus. niſi ꝯformetur ei.
Itē. q: eſt efficax nihil ſine illa pōt effici
nihil ꝯtra illā pōt fieri. ꝑ nullū poteſt im
pediri. itē q: irreꝑhenſibilis ē nihil pci
pit aut ꝑmittit. niſi iuſte. nihil agit aut cō
ſulit niſi bene. Signa bn̄placiti ſūt quinqꝫ
. ſ. ꝑceptio. ꝓhibitio. cōſiliū [illegible] ⁊
operatio. quoꝝ numerus ſic accipit. vo
luntas diuina ꝓprie loquēdo aut [illegible]
aut futuroꝝ eſt. Si reſpū [illegible]
ideſt bonū ⁊ ſic ē impletio aut malus. ⁊
ſic eſt ꝑmiſſio. Si reſpectu futuroꝝ ſic ē

triplex aut eſt malū. ⁊ ſic ē ꝓhibitio. aut
bonū neceſſariū. ⁊ ſic ē ꝑceptio. aut bo
nū ſupererogatiōis ⁊ ſic eſt ꝯſiliū. Con
[illegible] fieri [illegible] hūt vt
[illegible] ꝑmiſſiōeꝫ
[illegible] hūt vt in
[illegible] fieri.
[illegible]
[illegible] dicit
[illegible]
[illegible] ſi
[illegible] ſimplici
[illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] mali
[illegible] vt
pꝫ [illegible]
plr ſcis. [illegible] nō eſt
i bono [illegible] ſic
vero [illegible] di
ceſcit. [illegible] quaꝫ
refert creatura [illegible]
tate volūtatis [illegible]
plex ē ꝯformitas [illegible]
[illegible]
volūtati in ſe [illegible] ē im
poſſibile. hoc mō q: [illegible] nul
la ē [illegible] ſcdo mō ē [illegible] qꝫ
ſit ſe hre qd̄ fieri [illegible] eādem
volūtū eſſe al [illegible] id
quod deus ſm velle [illegible] velle
deus qd̄ ſi humane [illegible] forma
volendi. tūc ſi volum⁹ [illegible]
nā corpora [illegible] et
in forma [illegible]
abſolute tene [illegible]
ē qdā in [illegible] bi
[illegible]
qn̄ qꝫ [illegible]
tenet credere [illegible] te
nēt diligā. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ſcd̄a [illegible]
tur ꝯformitas [illegible]

tio nec in forma volẽdi. Volũtas ſenſua
litatis tm̃ ē aiantis. vñ q̃tũ ad h̃ nos hac
volũtate ñ peccarem⁹. ſi rõ huic volũtati
i ñcta ñ foret. cui⁹ ē alteritatẽ ſpīmẽ. ſ; vo
luntate rõnis deliberatiua tenemur deo
ꝯformari in volito qd̃ ꝯſtat nobis deu;
abſolute velle. vt ſalutẽ nr̃a;. vl' cõgruit
nobis velle. Si vͦ ñ ꝯgruit nobis q̃uis
bonũ ſit i ſe ñ vult de⁹ id nos velle. vñ h̃
nõ tenemur velle niſi inq̃tũ ē volitũ a dõ
vñ ſi ſcio deũ velle mortẽ pr̃is mei. tamẽ
poſſũ vitã velle ⁊ laborare ad hoc. q: ñ
vult de⁹ velle me pr̃i meo ꝯtrariũ. Ite;
volũtate ꝯditionata nõ tenemur deo cõ
formari. vt qñ pluit vellem⁹ ꝙ nõ plue/
ret ſi deus vellet. q: volẽdo ꝯditionalr̃ ñ
diſcordam⁹ a volũtate dei. q: hoc nõ eſt
velle ſimplr̃. Itẽ id qd̃ de⁹ nõ vult ſim
plicit' ⁊ abſolute vt ſñiam cõminationis
quã aliqñ mutat qñ merita mutãt. ñ te/
nemur velle. Cõformitas dĩe volũtatis q̃
druplr̃ pt̃ ꝯſiderari ſm̃ ſiitudinẽ q̃tuor
cãꝝ. p̃io. ſ; cã; matẽ. vt qñ idẽ ē volitũ
qd̃ ſe hʒ vt materia circa quã ē act⁹ vo/
lũtatis. ⁊ iõ iſta ꝯformitas ē ſm̃ qd tm̃.
⁊ ñ ſimplr̃. q: eē ſimplr̃ nõ ē a materia
vel forma. 2. mõ accipit' cõformitas ſm̃
cã; efficiẽtẽ. ſicut qñ aliqs vult hoc quod
de⁹ vult eũ velle. q: de⁹ hãc volũtatẽ in
bonũ ordinauit. ⁊ hoc vult nos velle ter
tiã ſm̃ cãm finalẽ. vt qñ quis in gl'ia; dei
ſua facta ordinat ꝓꝑ quã ⁊ deus facit oīa
⁊ in his duob⁹ ẽẽntiali oīs ꝯformitas cõ
ſiſtit. q̃rto ſm̃ cãm formalẽ vt. ſ. ex cha/
ritate velit qs qd̃ vult ſicut ⁊ de⁹ ex cha
ritate vult oīa. ⁊ in iſto ꝯſiſtit ꝑfectio cõ/
formitatis. vt. ſ. act⁹ volũtatis nr̃e tanto
ſit volũtati diuĩe cõformior quãto ē me/
lior ⁊ ꝑfectior. Ex p̃dictis collige qd̃ ꝑfe
cta ſeu ꝯpleta ꝯformitas ad deũ compre
hẽdit q̃tuor. Primo vt velim⁹ qd̃ de⁹
vult. 2. vt velimus qd̃ vult nos velle ter
tio vt velim⁹ ꝓꝑ qd̃ vult. quarto vt veli
m⁹ eo mõ quo vult. Sʒ cõformitas nõ
plena ē tripliciter. p̃mo ſi ꝯformat' quis
deo i volito tm̃. ſic ⁊ iudei ꝯformes erãt
deo i morte xp̃i. ſcd̃o ſi ꝯformet' qs i mo
lito ⁊ in fine. ſ; nõ in mõ. vt qñ qd nõ fit
ex charitate. tertio qñ qs conformat' in
volito ⁊ in mõ. ſ; nõ i fine. vt cũ ad aliũ
bonũ finẽ tm̃ retorqueat' intentio. De
iuſtitia dei. Cap. 33.

Iuſtitia dei trib⁹ mõis ſumit'. p̃i
mo mõ qñ reddit' alicui qd̃ meru
it. 2. mõ qñ ꝓmiſſũ ſoluit'. tertio
mõ qñ iperfectũ ꝑficit'. p̃mo mõ remu
neratio bonoꝝ ⁊ punitio reproboꝝ ē op⁹
iuſtitie. ſcd̃o mõ icarnatio xp̃i op⁹ ē iuſti
tie. q: ꝓmiſſũ fuit hoc ꝑ ꝓphetas. t'tio mõ
dr̃ op⁹ iuſtitie qñ de⁹ peccatores iuſtifi/
cat cũ ſe ad gr̃a; habilitãt. faciẽdo qd̃ i ſe
ē. Notã ꝙ i oīb⁹ opib⁹ dei inueniť iuſti/
tia ⁊ miſericordia. ſ; iuſtitia qñq; ē occul/
ta. ⁊ miſericordia manifeſta. vt i iuſtificati
one ipĩi. ⁊ in primo aduẽtu xp̃i aliqñ eſt
ecõtrario. ſ. ap'ta iuſtitia. ⁊ occulta miſe/
ricordia. vt in punitiõe ꝑuuloꝝ ſine ba/
ptiſmo decedẽtiũ. ⁊ i. 2. aduẽtu xp̃i. Aliũde
vtrũq; ē occultũ vt i tribulatiõe quorũ
dã. ſ; iuſtoꝝ inocẽtiũ. ſicut fuit i Iob. ⁊ i
infirmitatib⁹ ꝑuuloꝝ. aliqñ vtrũq; eſt
ap'tũ. vt i remuneratiõe iuſtoꝝ. ⁊ dãna
tiõe reproboꝝ. q: illos remunerat ſupra
meritũ. ⁊ iſtos punit circa cõdignũ. qd̃
ē miſericordie. ſ; vtriſq; retribuit ſ; meri
ta. hoc ē bonis bona. ⁊ malis mala. qd̃ ē
iuſtitie. Si vis ſcire q̃ iuſtitia puniat' hõ
ꝑ pccõ momẽtaneo eternalit'. vide p̃mo
auctoritates Iſaie. 66. Vermis eoꝝ nõ
morieť ⁊ ignis eoꝝ nõ extinguet'. pſal.
48. Ibũt i ꝓgenies patrũ ſuoꝝ ⁊ vſq; i
eternũ ñ videbũt lumen. Math. 25. Ite
maledicti i ignẽ eternũ. Apoca. 8. Aſcen
dit fum⁹ eoꝝ in ſecula ſeculoꝝ. Itẽ Gre
go. in. 4. dialogoꝝ. Si de⁹ plus nõ atẽ
deret cor qȝ facta iniuſta poſſet dici talis
iuſtitia. ſ; q: de⁹ inuet' cor. iuſtũ ē vt ſit ſi
ne puniat' q nunq̃ vellet viuẽ ſine pecca
to. Ratiõib⁹ idẽ oſtẽdit'. q: qui hõ pecca
uit in ſuo eterno merito puniet' in eterno
dei. Itẽ materia ignis ē eterna. ſ. macula
peccati ergo ⁊ pena. Item peccatum
eſt cõtra illũ qui eſt infinitus. ergo pena
debet eē infinita. ſ; hoc nõ põt eſſe ecer/

bitate. vñ oz ꝙ ſit diuturnitate. Itē cum
hō peccat erat in infinitū qḋā mō rōnal
iraſcibilis. ⁊ cōcupiſcibilis qñ finitū pre
ponit infinito illa qḋē iudicādo. iſta adhe
rēdo ⁊ vltima appetēdo. vñ cōgrue dz
eē pena infinita. Itē mala volūtas repro
boꝝ eterna ē ergo ⁊ pena. Itēz oſtēdiſ
exemplis. q: vēditio momētanea dat ius
poſſidēdi ꝑpetuū vulneratio momenta-
nea cicatricē infert ꝑpetuā Itēz caſus in
foueā tꝑalis eſt detectio ꝑpetua. Itē effoſ
ſio oculoꝝ tꝑalis eſt. ⁊ cecitatē operatur
ꝑpetuā Itē crimē leſe maieſtatis tꝑale ē
ſeruit⁹ ꝑpetua. Itē potio veneni momē
tanea mortē opaſ ꝑpetuā. Dicit Aug⁹.
ꝙ reddit de⁹ mala ꝑ malis hoc ē penaz
ꝑ peccatis ꝑ iuſtitia. q: iuſtus eſt. vl̕ red
dit bonū ꝑ malis. hoc eſt gr̄az iniuſtus.
qm̄ bon⁹ ē. vel reddit bona ꝑ bonis hoc
ē gr̄az ꝑ gr̄a q: iuſt⁹ ⁊ bonus ē nūq̄ȝ red
dit mala ꝑ bonis. qm̄ iiuſt⁹ nō ē. Aliqs
puniſ i p̄nti ꝑꝑ ſeipz. vt pctūz ptūz i eo
purgeſ. Jo. v. Ecce ſan⁹ fact⁹ es vad̄ ⁊
ā. nō. pec. ⁊c. Itē vt ꝑꝑ peccatū ꝑpetuo
crucieſ. tā hic q̄ȝ i futuro. Exēplū hēs d̄
Herode ⁊ de Anthioco. Itē vt culpa d̄
clineſ vt i Paulo q cecat⁹ fuit ꝑſecutor
vt p⁹ illuminareſ medic⁹ p̄dicator. 2. ad
cor. xi. Ne m̄gnitudo re. ex. me. ⁊c. Itē
vt glīa in futuro deſ. Actuū. xiiii. Opor-
tet nos ꝑ m̄ltas tri. it. ⁊c. In p̄mis dua-
b⁹ cāis exercet deus iuſtitiā. in duab⁹ ſe
quentib⁹ miſicordiā. q̄rto puniſ qa ꝑꝑ
deū. ſ. vt glorificeſ. Jo. Neq; hic pecca
uit neqz parētes eius ⁊c. 6. puniſ qs ꝑꝑ
proximū. ſ. vt edificetur. ſic fuit punitus
Thobias. vt aliis dareſ exēplū patien-
tie. ſic puniūtur etiā inocētes pueri. videa
tur incōuenies peccatorib⁹ ſi q̄nq; tribu
lantur. Juſto dei iudicio puniuntur q vl̕
conceſſus abutūtur. vt. Adā vel cōceſſa
rapere conātur. vt lucifer.

De miſericordia dei.

Cap. 34.

m Iſericordia ſm̄ ethimologiā dr̄
trib⁹ modis. Primo dr̄ miſeri
cordia q̄ſi miſeriā cordis diuideſ
ſicut dr̄ i auctoritate. Celū n̄ idigeſ miſeri
cordia. q: i eis nulla ē miſia ſȝ huc mōz
miſeria ſolū mō ē i t̄ra. 2. mō dr̄ q̄ſi mit
tēs ſeorſū cordis rigorē. ſic accipiſ ibi mi
ſericordia ⁊ vitas obuiauerūt ſibi nā vi
tas ꝑ rigorē ꝓceditis. ſȝ miſicordia huc
rigorē tēpat renumerās ſupra meritū. ⁊
puniēs citra ꝯdignū ſic ē miſericordia ēt
i iferno. tertio mō dr̄ miſericordia q̄ſi mi-
ra ſuauitas rigās corda. ſic miſericordia
marie ē i celo. ſȝ de⁹ ſic iuſt⁹. ſicut ⁊ miſe
ricors tñ dr̄ ei ꝓpriū eē miſeri potiuſq̄ȝ
eē iuſtū. q: nihil reqriſ ad ꝯplēdū opus
miſericordie. niſi volūtas ei⁹. ſȝ ad ꝯplē-
dū op⁹ iuſtitie reqriſ ēt aliqd ex ꝑte hoieſ
exigentia. ſ. meritoꝝ. Miſericordia a dei
pȝ in effectib⁹ diuinoꝝ b̄ñficioꝝ. dat. n.
reis veniā dimittēdo tā pccī reatum q̄ȝ
peccati ſeq̄laſ. d̄ qb⁹ duob⁹ pſal. cii. Qui
ꝓpiciaſ oib⁹ iniqtatib⁹ tuis. quo ad pri-
mū. Qui ſanat oēs infirmitateſ tuaſ quo
ad. 2. Itē largiſ iuſtis gr̄az dādo. ſ. vtu
tis habitū ⁊ vtutis motū vt ꝑ p̄mū faci
tat hoiez deo gratū ac vita eterna dignū
ſȝ ꝑ. 2. augeat ei meritū. De his duob⁹
pſal. cii. Qui coronat te in miſericordia.
quo ad p̄mū ⁊ miſerōnib⁹. quo ad. 2. ⁊
logſ de corona gr̄e. Itē ꝯfert ſanctis glī
az. ⁊ hoc dupl̄r. q: nūc i ſpe. ⁊ tādē i re
De his pſal. cii. Qui replet in bonis de
ſideriū tuū. quo ad primū. renouabiſ vt
aqle iuuēt⁹ tua. quo ad. 2. Itē ex miſeri-
cordia de⁹ patiēſ expectat peccatoreſ be
nigne reuocat. vlciſci diſſimulat d̄ m̄ltis
ꝑiculis liberat gr̄az liberaliſ donat datā
multiplicat. multiplicatā cōſeruatā in ce-
lo premiat. Itē ex miſericordia de⁹ pec
catorē ad ſe redeūtē hylariter ſuſcipit. ad
penitēdū cor emolit. offenſā cito remittit
iniurie p⁹ remiſſionē n̄ meminit. Itēz ex
miſericordia dat deus aduerſa vt pccīn
purget. dat ꝓſpera. vt ad amorē ꝓuo-
cet. dat ſacramēta. vt meritūz cumulet.
dat p̄cepta vt p̄mio ditet. Itē ex miſeri-
cordia errātes ad ſe reducit. eūtes ad ſe
cōducit cadētes erigit ſtātes tenēt n̄ defi
ciāt. ꝑuenientes in gloriā introducit.

Explicit liber primus.

Incipiunt Capitula ſecundi.

De ipſa rerum creatione. Cap. 1
De diſtinctione creaturaꝝ in generali. 2
De creatione orbium tam celeſtium q̃ elementorum. 3
De natura celorum ⁊ ſupernorum corporum. 4
De natura ſtellarum in cõi. 5
De luce. 6
De planetis in ſpecie. 7
De natura quattuor elemẽtorum. 8
De impreſſionibus aeris. 9
De tempore. 10
De angelis. 11
De diſtinctione celeſtium hierarchiarum. 12
De proprietatibus angelorum in communi 13
De ꝓprietatibus ⁊ officiis angeloꝝ i cõi ⁊ ſingulorum ordinum. 14
De cognitõe ⁊ motu angeloꝝ. 15
De prelatione angeloꝝ. 16
De cõfirmatione angelorum. 17
De cuſtodia angelorum. 18
De locutione angeloꝝ. 19
De ſpãlibus nõibus angeloꝝ. 20
De caſu angeli. 21
De ſpeciali caſu. 22
De locali caſu. 23
De reſtauratione ruine angeloꝝ. 24
Quare peccatum diaboli ſit irremiſſibile. 25
De proprietatibus demonũ. 26
De militia diaboli cõtra nos. 27
De lucifero ſpãliter. 28
Quid ſit anima ſm diffinitões. 29
Quid ſit aĩa ſm rem. 30
Quid aĩa ſm nomen. 31
De triplici aĩa. 32
De potẽtia aĩe vegetatiue. 33
De potẽtiis aĩe apprehẽſiuis. 34
De ſenſibus ꝑticularibus. 35
De ſenſu cõi. 36
De vi imaginatiua. 37
De vi extimatiua. 38
De fantaſia. 39
De memoria. 40
De vi ſenſibili motiua. 41
De potentie aĩe rõnalis. 42
De diuiſione potẽtiarum. 43
De differẽtiis potẽtiaꝝ ipſius aĩe. 44
De modo cognoſcendi. 45
De intellectu agẽte ⁊ poſſibili. 46
De intellectu ſpeculatiuo ⁊ ꝑactico. 47
De rõne ⁊ ꝑtibus eius. 48
De volũtate. 49
De anime motiuis. 50
De ſynderesi. 51
De conſciẽtia. 52
De operibus anime. 53
De quãtitate anime. 54
De imortalitate anime. 55
De libero arbitrio. 56
De natura corporis humani. 57
De philoſonomia. 58
De regulis generalis philoſonomie. 59
De toto homine. 60
De proprietatibus hominis. 61
De primis parentibus. 62
De preceptis Ade datis. 63
De paradiſo. 64
De caſu primi hominis. 65
De ordine temptationis in nobis. 66

De ipſa rerum creatione.

Caplm. i

s Ummme bonitatis triplex effuſio eſt. ſcilicet per generationem per ſperationem. ⁊ per creationem. due priores emanationes ſunt ab eterno. tertia eſt ex tpe de qua nũc eſt agendũ. Inter creare. generare ⁊ facere differentia eſt. q: res d̃ nihilo exiſtit ineſſe ꝑ creationẽ. ſed exit ineſſe de aliquo ꝑ factionem. q: facere eſt operari de aliena materia. ſed de ſubſtãtia exit ineſſe per generationem. Deus eſt rerum triplex cã. ſ. efficiẽs exẽplaris ⁊ finalis. ſed nullo modo mãlis. Inter operari dei ⁊ creature differentia eſt q: deus operatur i inſtãti angelus au

nē repente. ſ3 nā paulatī3. Preterea rer̄ principia ſunt a deo. ⁊ īmediate. effect⁹ vero cōſequentes ſūt ab ip̄o mediāte natura. nihil aūt ē a deo imediate tm̄. Circa mūdi creationē3 qttuor erāt errores. Quidā dicebāt mūdū eternū. Alii dicebāt mūdū qde3 factū. ſ3 hūiſſe materia le pncipiū. ⁊ nō eſſe de nihilo. Alii dicebāt deū ſupiores creaturas p ſe pduxiſſe. ſ3 īferiores ꝑ miniſteriū angelor̄. Alii ponebāt duo pncipia ſicut manichei. vnū .ſ. ſūme. bonū. ⁊ aliō ſūme mālū. dicētes incorruptilia eſſe a bono principio. corruptibilia a malo Mos oēs errores excludit Moyſes primū cū dicit. In pricipio ꝯ ibi Creauit. 3. qñ dic̄ ds. 4. cū ſequitur. Celū ⁊ terrā. Tenendū eſt etiā q̄ deus oia ſimul creauit. nec aliquā nouā ſpē3 poſtmodū addidit quō prius nō fecerit vl'i ſe. vl'i ſuo ſil. vt h'ius aias vel i rōne ſeminali ſicut p3 in his q̄ nālit' introducūt' in eſſe. ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄ deū die ſeptima qeuiſſe nō qdem a labore. vel ab opere ſ3 a nouarū ſpecierū cōditōe. De operib⁹ vero ſex dierū dicūt qdam nunquā in illis debere intelligi ordinē temporis. ſed nature qa dicūt oia ſimul tempore fuiſſe facta creata. ⁊ diſpoſita. ac in ſuis ſpeciebus diſtincta. Alii dicunt omnia ſimul creata in materia. ſed nō in tali forma ſicut in dieb⁹ ſequētibus receperūt. ⁊ hec opinio magis ſeqtur vltimā lrām ſed prima magis ſeqt̄ rōne3. Deus. n. dupliciter opat̄. aliqua nāq3 facit mediāte natura ⁊ hec fiūt ſucceſſiue. aliqua facit p ſe immediate. vt citare. peccata dimittere gratiā infundere ⁊ huiuſmodi ⁊ talia fiunt incōtinēti. ⁊ perfecte. ⁊ ꝯplete Cū ergo deus primordiales res nō produxerit mediāte nā. ſ3 īmediate. ⁊ p ſe vr̄ q̄ inſtāti fecerit eas ꝑfectas. ⁊ cōpletas. tā i materia q3 in forma. Coeue ſūt qttuor. hec primitiue rer̄ creature. Celū empireū. an3eli. materia mūdi. ⁊ tempus.

De diſtinctiōe creaturar̄ i gñali. Ca. 2.

Reatura mūdi triplex ē. corꝑal' tm̄. vt e e. nēta. ſpūales tm̄ vt angelus ꝯpoſita tantū ex his vt hō. corporalis quoq3 natura diſtinguit̄ in corpora lucida. vt ſydera. ⁊ opaca. vt terra ⁊ metalla. ⁊ huiuſmōi. atq3 ꝑ ſpicua ſiue diaphana. vt aer ⁊ aqua. creature q̄da3 ſ᷑m. Grego. hñt eē tm̄ vt lapides q̄da3 viuē vt. arbores q̄dā ſentire vt animalia quedā intelligere vt hoies ⁊ angeli. Diſtinguit̄ aūt mūdus triplex. ſ. archityp⁹ .i. deus ⁊ dr̄ ab archos qd̄ eſt princeps ⁊ typus qd̄ ē figura. i. principalis figura q: ip̄e ē exēplar mūdi ſēſibil'. itē ē mūdus q dr̄ macro coſmus. i. maior mūd⁹ vt ē iſte mūd⁹ ſenſibilis. Itē ē mūdus q dicit̄ micro coſmus. i. minor mūdus. vt ē hō. De his trib⁹. Iob. In mūdo erat ecce primū. Et mūd⁹ per ip̄3 factus ē ecce ſ᷑m. Et mūdus eū nō cognouit ecce terciū. Differētia ē inter elm̄ ⁊ elemētatū. ⁊ quintā eſſentiā. Elm̄ ē primū ꝯpoſibilū. ⁊ ñ ꝯpoſitū. vñ nec terra nec aq̄ nec aer. nec ignis purū elm̄ ē. ⁊ ſimplex apd̄ nos. q: inter ſe inuicē iſta commiſcēt ⁊ maxime in ea pte vbi ſe cōtingūt. Elementatū eſt qd̄ l3 corpus ꝯpoſitu3 ex q̄ttuor elemētis. ꝗ. eēntia eſt corp⁹ ꝑ ſe differēs ab oibus elemētis. ⁊ elementatis. tā in materia q3 in forma. tam in natura qnā in ṽtute nō hñs i ſe cōtrarietatē. vñ nec cām corruptiōis. Opera ſex dier̄ ꝑut Moyſes diſtinxit moralit̄ ſic hñtur. Significāt. n. res create de nihilo ipii iuſtificationē. Firmamētu opatio. boni ꝑpoſitu ꝯfirmationē. Aquar̄ cōgregatio cordis adunationē. Sydera ꝑfectio exēplū bone opationis. Piſciū ⁊ auiū formatō ſtatū actiōis ⁊ cōtēplatiōis. Hoīs plaſmatio rectitudinē intētiōis Poſt hoc vero ſequit̄ ſeptima dies eternitas. ſ. regeſ Eſt loc⁹ ſūmus. i. celū vbi ſola leticia. ⁊ ē infimus. i. infern⁹. vbi ſola triſticia. ⁊ eſt medi⁹. i. mūdus i quo ſūt ſūma ſperanda. ⁊ infima metuēda. Diabolus igit̄ a ſūmo corruit. ⁊ in īfinitū decurſus eſt. q: repand⁹ ñ erat. Hō vo a ſūmo nō cecidit. ⁊ i medio collocat⁹ ē vt eēt ei locus quo aſcēderet ꝑ iuſticiā vl' deſcēderet ꝑ

ētiā. Itē Hugo de scō victore dicit ꝙ ē aliqs
loc⁹ i quo solū ⁊ summū bonū ē .s. celū
aliqs in quo solū ⁊ sūmū malū ē .s. ifer
nus aliqs in quo solū malū ē s; nō sum-
mū .s. purgatoriū. aliqs in quo bonus ⁊
malū ē s; neutrū sūmū .s. mund⁹ iste.

De distinctiōe orbiū tā celestium quam
elementorum. Cap. 3.

Corporalis mūdi machina tota cō
sistit i duob⁹ .s. i nā celesti ⁊ i nā
elemētali. Celestis āt distinguit in
tres celos pncipales .s. in celū cristallinū
⁊ empireū ⁊ firmamētū. Infra firmamē
tū qd ē celum stellatū otinent .vii. orbes
planetar q sūt. Saturn⁹. Iupiter. Mars
Sol. Ven⁹. Mercuri⁹. Luna. noie aūt
celi cristallini sive aquei intelligit illa ps
mūdi pme q sūt pbm formata ē in duos
orbes quor sūior ē pmū mobile. Istorū
orbiū na est ꝙ oēs mouēt excepto empi
reo qd qetū est. Nā vo elemētalis in qr
tuor spas pncipales distinguit .s. Ignis
Aeris. Terre ⁊ aque. Spera ignis tria
hs interstitia .s. supmū qd vocat igneū
⁊ mediū ⁊ infimū qd vocat olimpiū.
Similiter aer tria hs interstitia .s. supre
mū qd vocat ethereū. ⁊ mediū ac infi-
mū qd vocat aereū. ⁊ in supremo ē ca
lor lux pp solis ppinquitatē. Silr ē in infi
mo .s. pp radior repcussionē a terra. In
medio āt interstitio ad qd nō pertingere
pōt repcussio radior est frigiditas ⁊ ob
scuritas in quo dnr hitare demones qui
detrusi sūt in hūc aerē caliginosū. Ibi etiā
fiunt tēpestates tonitrua grādo nives ⁊
silia. Ex his colligit septē orbes terrā ⁊
aquā ābientes q oēs possunt vocari celi
Istos āt excellit celū trinitatis ipse deus
q ē in oibus ⁊ sup oia. Distātia dictorū
orbiū ⁊ planetar hec ē. A terra vsq; ad
lunā sūt miliaria .15625. hec sunt stadia.
1260. a luna vsq; ad Mercuriū sūt milia
ria .7812. ⁊ semisse. a Mercurio vsq; ad
Venerē tītidē. A venē vsq; ad Solē sūt
24433. A Sole vsq; ad Martē sūt mi
liaria .15625. A marte vsq; ad Iouem.
6625. A Ioue vsq; ad Saturnū tītidē.
A Saturno vsq; ad firmamētū .24427.
Ex his colligit ꝙ a terra vsq; ad celum
stellatū sunt miliaria .19375.

De natura celor ⁊ supnorum corporū.
Cap. 4.

Celū est corp⁹ purū nā simplicissi-
mū essentia subtilissimus. icorru
ptibilitate solidissimū qntitate ma
ximū qlitate lucidū diaphanitate pspicu
ū. mō purissimū. figura spericū. situ lo-
cali supmū. āplitudie creaturar i se aliq
rū otinētiuū. Iste .3. celi sūt celo conti-
nui empireo. qz primo mobili. Sz primū
h ē celū empireū a motu ē extraneū beatorū
spirituū hitaculū spāliter sedes nūcupat
Celo āt cristalino pvenit spāliter qd est
motu velocissimū. ac in iferiora vtutis in
fluxiuū. Eodē mō dicēdū ē de firmamē
to ꝙ plurime sibi pveniūt d pprietatib⁹
supradictis. ⁊ isup ē aqr diuisiuū ac stel
lis decoratus. Corpa celestia diuidūt i lu
cētia. ⁊ n lucētia ⁊ diaphana. Nā corp⁹
lucēs ē sol q sol⁹ iter sidera lucet. s; n lu-
cētia sūt cetere stelle ⁊ planete q lumē suū
a sole mutuāt. corpa vo diaphana sūt oēs
spere celestes. Itē spe. celestes cū mouē
tur n mutāt locū s; mouēt in locis suis.
supiora ifluūt in iferiora vtutes motiuas
vegetatiuā. sensitiuā. ac oiū gnabiliū p-
ductiuā. Itē s; carcāt qlitatib⁹ elemēta-
rib⁹. nō .n. sūt calida l frigida sicca l humi
da. tñ n influūt sup liberū arbitrium. nec
hñt vtutē imutādi hoīs volūtatē. s; hñt i
mutēt atq; disponāt opletionē hoīs ali-
qn q volūtatē nō hñt cogē sed magis ⁊
min⁹ i diuersis hoīb⁹ inclinare. Cpant
quoq; corpa supiora distinctiuā cogniti
onē dier sm lumē solis distinctionē mē
siū sm lumē lune. ac distinctionū annor
sm motū solis in aliquo circulo atq; di-
stinctionē tpor sm variatū cursū plane
tar distātiā ⁊ cursū ascēsus ⁊ descēsū re
trogradationē ⁊ status. Circul⁹ qdē est i
spera interlegnēs equnoctū q inter secat
ab eodē i duas ptes equales ⁊ vna pte
dictas decimat vsus septētrionē. alia ver
sus austrū ⁊ dr ille circul⁹ zodiac⁹ a zoi

q̄ eſt vita. nā ſm motū planetarū ſub ſi
lu oīs vita ſub reb⁹ inferiorib⁹ ē. vñ dr̄ a
zodias q̄d ē aial. q̄a cū diuidat̄ i .12. ptes
eq̄les. q̄lib3 ps appellat̄ ſignū. ⁊ h3 no
mē ſpālr a noīe aial' pp ꝓprietatē aliquā
ꝯuētionē tā ipſi q̄ aiali. ſ pp diſpoſitionē
ſtellar ſitarū in illis ꝑtib⁹ ad modū aialiū
Iſte vo circul⁹ dr̄ latine ſignifer q̄a fert
ſigna ī q̄ diuidit̄ in ea. ab Ariſtotele vo
in hoc de gñatōe dr̄ circul⁹ obliqu⁹ vbi
dicit q̄ ſm acceſſū ⁊ receſſum ſolis ī obli
quo circulo ſūt gñatōes ⁊ corruptiōes
in reb⁹. Noīa vero ſignorū ⁊ ordinatio
⁊ numer⁹ ī his v'ſib⁹ notāt. Sūt aries.
thaurus. gemini cancer. leo virgo.
Libraq3. ſcorpius. architenēs. caper. am
phora. piſcis.

De nā ſtellar in cōi. Cap. 5.

Stelle ſupme ī firmamēto ſigūt.
⁊ cū illo ſp mouēt. nā ſūt purīſ
ſime. figura ſperice. q̄titate ma
gne. apparētia pue q̄litate lucide. radiorū
diffuſiue. rerū inferiorū gñatiue. a ſole illu
minationē recipiūt. tenebrarū expulſiue.
q̄to nox obſcurior. tanto plus ſui mani
feſtatiue in p̄ntia ſolis ſui luminis occulta
tiue. tēpeſtatis ⁊ ſerenitatis ſignatiue. via
rū nauigātiū directiue quāto ſoli cōmi
niores. tāto ī cōi lucidiores. ſ3 ſingule mi
n⁹ appa̾rētes. vt p3 in galaxia claritate
q̄titate. differūt ac virtute. Galaxia eſt
multitudo paruarum ſtellarū quaſi cōti
guarū3 illi loco orbis vbi diffundit̄ lumē
ſolis. Fit autē eclypſis cū ſoli luna ſubie
cit. vt tenebras efficiat. Nota q̄ oēs ſtel
le eclypſantur. ⁊ hoc vel a ſeipſis. l' a ter
ra. vel a planetis. Planete enim dicunt̄
quandoq3 retrogradi. qn̄q3 progreſſiui
qn̄q3 ſtationarii. prout in eclypſib⁹ ſuis
diuerſimode mouētur. Planete ſūt ſy
dera inter celū ⁊ terrā errātia. firmamē
to cōtrarium curſum agentia. curſu. quē
habēt ab influxu primi mobilis mouen
tur directe. ſed curſu ꝓprio mouēt obli
que ñ ſimiliāt. ſingli ſuos colores ⁊ circu
los hñt ⁊ tñ circulos aliorū īgrediunt̄ ⁊
illorū ꝑticipāt qualitatē cū ſole micantes
occultantur. quanto terre propinquio
res. tanto circulos habent minores quā
to ſunt altiores. tanto curſus eorum na
turalis videtur eſſe tardior. Corpora eo
rum non ſunt lucida. vel perſpicua. ſed
opaca. Alioquin non eclypſarentur ſe in
uicē. Motus primi mobilis ſcilicet no
ne ſpere ab oriente in occidentem rediēs
iterum in orientem dicitur rationalis ad
ſimilitudinē motus rationis in microcoſ
mo quando fit conſideratio a creatore p
creaturas rediens in creatorē. ⁊ ibi ſiſtē
do. Scd̄s motus firmamēti ⁊ planeta
rum eſt huic contrarius ab occidente ī ori
entē3 rediens in occidentem. qui dicitur
irrationalis. ſiue ſenſualis ad ſimilitudi
nem microcoſmi qui eſt a corruptilibus
ad creatorē. ⁊ iterū rediēs ad corruptilia

De luce. Cap. 6.

Lux eſt ait philoſophus ſcd̄o de aīa actus
lucidi. ſm q̄d lucidū. vñ ſciendū3
ē q̄ lux eſt q̄litas actiua corporis lu
minoſi. ſicut calor ignis. Lux quoq3 dat
eſſe intētionale corporibus vel coloribus
ſicut itellectus agēs fantaſmatib⁹ dat eſ
ſe itellectuale. Ipſa ē mediū differēs oīa
q̄ a celo ī nos deſcēdūt ipa quoq3 mutu
at corpus nō ſpē a lucido. Ipſa eſt ſ3
philoſophum celi purpura. maleficiorū
inimica. nauigantium directio oculus no
ctis facies omnium rerum. Lux vt ait
Augu. rectum habet inceſſum vt nul
lo modo incedat p curuū. hec oībus re
bus ⁊ decorē tribuit ⁊ abſq3 illa cuncta
ſunt ignota. ⁊ abſcondita. motus. n. eius
eſt ſubitus. q̄r ſine mora replet oīa. Hec
in ſuperficie eſt corporis vmbroſi nō ſe p
fundit niſi in corpore diaphano. vnde ſe
cūdum corporis groſſitudinē vel ſubtili
tatē3 magis ⁊ minus participat̄. lux enim
ſine ſui diminutione vbiq3 ſe diffundit.
Ples ꝓprietates lucis habes ſupra de
ſole que illi cōueniūt inq̄tū lucet. Scē
dū3 eſt q̄ lux vocat̄ in corpe lucido lux ſ3
lumen prout eſt cōicās aliis.

De planetis in ſpecie. Cap. 7.

Aturnus eſt a nobis remotiſſim⁹
s frigidus ⁊ ſiccus.hoc intelligas ĩ
effectu ſicut ĩ aliis planetis. Ex vi
cinitate eius calor ſolis remittit᷑. Ex ↄiũ
ctōe eius cũ Joue clarus efficit᷑.cũ nãli/
ter ſit palidus nociu⁹ ẽ. Ipſo dñante tã/
tã hꝫ virtutẽ vt ſi influat in iſeriora. fetuſ
naſcit᷑ mortificatuſ ꝟut debilis. Plus no
cet retrocedẽdo q̄ꝫ ꝓcedẽdo. Morat᷑ ,in
quolibꝫ ſigno.30. mẽſibus. ex quo ſeqt᷑
ꝙ curſuꝫ ſuũ cõplet.ſ.30.annis. Jupiter
eſt clarus. ⁊ q̃ſi ad inſtar lactis cãdidus
in q̄litatibus eſt bñ tẽperatus.q: calidus
⁊ humidus. In ſupiori pte aſſidue tẽpe
rat malitiã ſaturni cũ aſcẽderit in circu
lũ ſaturni.ↄtrahit palorẽ.ꝫ ſit clarus. In
quolꝫ ſignũ morat᷑ p annũ. ⁊ ita cõplet
curſuꝫ ſuũ ĩ.12.ãnis. Mars calidus eſt ⁊
ſiccus ⁊ iõ nociuus ex ꝓprietatibus ſuis
hoĩes incitat ad bellãdũ ⁊ interpoſitiõe
veneris ⁊ Jouis ei⁹ nocuitas reprimit᷑
Igne⁹ apparet ⁊ radioſus in quolibet ſi
gno morat᷑.xl.diebus. Sol dr̄ octies ma
ior terra ſed ꝯm ptolomeũ eſt.c.lx. vici/
bus maior terra calidus ⁊ lumioſus.ecli
pſim patit᷑.cõis ẽ oĩbus.nube celat᷑ ſol⁹
p ſe lucet.qd̄ nulli ſyderi magis cõpetit
vñ nomẽ accepit ſtellas illuminat. ⁊ tam
cas p ſuã pñtiaꝫ ab apparentia ſui lumiſ
priuat.medius ẽ planetaꝝ odioſus egris
oculis.ſed amabilis puris.tpa diſtingunt
locis imũdis nõ inqnat᷑ terreſtria cõſoli
dat.gelida reſoluit.flores apit.fruct⁹ ma
turat corpora diaphana penetrat.nõ re
quieſcit. viſũ retõdit.vapores eleuat he
miſperia viciſſiꝫ ꝑluſtrat appropinquãs
nobis eſtatẽ facit recedẽs v̄o hyemeꝫ ef
ficit. oculus eſt mũdi in quolꝫ ſigno mo
rat᷑.30.diebus ⁊.10.horis curſuꝫ p an/
nũ facit motu ꝓprio.ſed diẽ pficit motu
primi mobilis. Venus eſt lucidus calid⁹
⁊ humid⁹ malitiã Martis tẽperat ſp cũ
mitat᷑ ſolẽ.ſꝫ cũ p̄cedit dr̄ lucifer qñ ſeqt᷑
dr̄ veſp colorẽ hꝫ cãdẽtẽ ⁊ refulgẽtẽ ele
ctro ſiſeꝫ. Inter ſidera pl⁹ ſplẽdet ↄplet
curſuꝫ ſuũ ĩ.348.dieb⁹. Mercurius ſp
cũ ſole gradit᷑.nũq̄ꝫ ab eo plus.30.gradi
bus diſtans.colorẽ hꝫ radiãteꝫ.raro ꝑꝑ
vicinitatẽ ſolis cernit᷑ eloquẽtia ſub ipſo
ẽ ags dr̄ dñari. ⁊ p̄eeſſe ſeminibus curſu
cõplet.338.diebus. Luna noctẽ illumiat
lumẽ mutuat.augmẽtũ patit᷑. ⁊ detrimẽ
tũ. Infima eſt inter planetas eclipſim pa
tit᷑. ⁊ efficit maculas hꝫ ꝑꝑ cõiunctioneꝫ
eius quã cũ iſerioribꝫ hꝫ.ſ.cũ terra. Itẽ
corniculata interdũ apparet ex eo ꝙ ps
eius nõ illuminata a nobis abſconditur.
Itẽ regina celi appellat᷑.q: ſol tãq̄ꝫ me/
dius planetaꝝ pticipat ꝓprietates oĩum
⁊ eas ad lunã cũ lumine ſuo trãſmittit.
Ipſa.n.luna quecũqꝫ a ſole ſicut recipit
ita influit. Unde q: p eã tali mõ virtutes
planetaꝝ recipimus merito. Regina ce
li vocat᷑. His viſis pꝫ ꝙ qñ luna prima
intendit᷑ optimũ eſt ſemina iacere.q: tũc
virtutes planetaꝝ q̄s in iſerioribꝫ iflu͂it
colligit frigida ẽ ⁊ hũida.ſole p̄cedẽs mi
nuit᷑.ſed ſequẽs creſcit. ⁊ ab eo elõgatur
acceſſus ⁊ receſſus maris p eã cauſatur
Signa ãt ꝫodiaci quolibet mẽſe pcurrit
De natura elementorum.

Capl'm. 8

i Gnis ↄſumit ⁊ interminat in ſili
tudinẽ ſuã ſibi appropiquãtia cõ
uertit. motũ facit de cẽtro ad circũferen
na ardet ⁊ lucet in materia aliena ſed nõ
in ſua ſpera. ~~Inferiora reducit ad ſupio/~~
ra.q: reſoluit terrea in aquoſa. aquoſa ĩ
aera.aera in ſe. Mollificat dura ⁊ indue
rat.mollia ſubtiliat. vt pꝫ in reſolutione
glaciei ⁊ cõdẽſat.lutũ depurat vt rubigi
nẽ in auro. ⁊ corrũpit ſicca q̄ ↄſumit fri
gefaciat p accidẽs. vt pꝫ ĩ aceto.eſt ⁊ pe
netratiuus.cõicatiuus ⁊ diuiſiuus. Iteꝫ
ignis in ſpera ſua nõ lucet.q: cõpactus
nõ eſt. Nullũ.n.corpus dyaphanũ lu/
cet.ſed potius eſt illuminabile. Sed eñã
ignis in ſpera cõpactus eẽ eclypſaret oẽs
ſtellas que ſupra ipſũ ſũt. Ignis v̄o hic
lucet apud nos ꝑꝑ materiã coadunataꝫ
in qua eſt.hoc pꝫ.q: vna candela alteri
oppoſita vmbrã facit. Aer eſt ſubtil᷑ mo
bilis pſpicuus per inſpirationem ⁊ re/
ſpirationem. Caloris cordis tẽperatiuus

volatilibus. locus impreſſionum manſio ſpirituum dñatorum eſt in alterabilis. le-
nis atq; raruſ nõ lucet. ſicut nec aliquod corpus dyaphanuz. ſed eſt illuminabilis
Aqua ſuper celos eleuatur. piſcibus de
coratur tẽpeſtatibus ſubiicitur omnis fõ
tes ⁊ flumina ad mare cõtinuantur ad
locum vnde venerũt reuertuntur. Aeri
prebet aqua informationez volatiliũ or-
namentum ⁊ vegetalibus nutrimentuz
⁊ optime eſt terminabilis termino alie
nõ. ſ; minime termino pprio. Aqua cor
pus eſt dyaphanũ oĩbus eſt cõis in cri
ſtallũ cõgellatᷣ. iridem vl'ioni in nubib⁹
cauſat. ſordes purgat ortos irrigat. febri
ſcitãtes ſua frigiditate ⁊ humiditate de-
lectat naues vehit. lumen recipit. ad ſuũ
principiũ recurrit loca vacua ſubiicit. la-
pides cauat. ignẽ extinguit. ⁊ olim mun
dum purgauit. In mari rubro pplo dei
ceſſit de latere xpi fluxit. hãc xps in vinũ
mutauit. ac de ipſa baptiſmi materiã or
dinauit. Tertia inter alia elã eſt infinita
nigra. magis deſpecta. ponderoſa rotun
da. elementis aliis circũdata. mater fru-
ctuũ radix planetarum. nutrix animaliũ edi
ficiorum fundamẽta. mortuorum receptaculũ
machine mũdialis centrũ. cõcludit in ſe
īfernũ frigida. ſicca. opaca corporis hũa
ni materia. Seruat metalla centro. mo-
tũ centrũ ex vaporibus ſuis cõcutitᷣ. in
cluſis herbis ⁊ floribus albet ⁊ decoratᷣ
cõtra eã motu circulari celũ cũ ſiderib⁹
voluitᷣ. ab hoĩbus ⁊ iuuentis calcatᷣ ho
rũ terre quedã cõpetũt ſcd̃m rõẽ ſuũ q̃-
dã ſm ſitũ. quedã ſm ↄtẽptum quedaz
ſm ornatum. q̃dam ſm vtilitatem.

De impreſſionibus aeris.

Caplm. 9

C Ommetes l; appareat quaſi ſtel
la nõ eſt tñ illud q̃z vapor iſlama
tus a vicinate ignis. Hic comas luis fũ
dit. ⁊ dicitᷣ ſignare mutationẽ regnuz. aut
bella. aut peſtilentias. Corona eſt albus
circulus. qui qñq; apparet circa solez vl
lunã aut ſtellas alias. ⁊ cauſatᷣ ex aliqs
nubiũ per planetarum radios attractis
⁊ illuminatis talis ẽt circulus figura ẽ ſe
renitatis. Aiſub duplex eſt aſcendens. ſ.
⁊ deſcẽdens. aſcendens fit ex vaporibs
inflãmatis in ſupremo aeris. ⁊ vr̃ aſcen
dere ſicut ſi euolaret ſintille de fornace.
Aiſub vero deſcendens eſt ignis retẽtus
in nube. q tamen expellitur obuiante nu
be frigida. ⁊ cadit continue propter qd̃
re q̃ ſtella cadens fit longa. q; relīqt ei⁹
veſtigia poſt ſe. Nubes fiunt quando a
virtute ſolis extrahuntur hũore ſeu va-
pores de aquis ac plaudibus. ⁊ locis hu
midis. ⁊ ferũt ſurſuz. Nebula eſt id qd̃
ex nubibus aquã pluẽtibus relinqtur. ⁊
ideo nebula ſm Ariſto. ſignum ẽ ſereni
tatis. Caligo eſt vapor tenebroſus. que
vulgo appellatur nebula. Iſte vapore
nõ eleuatᷣ. ſed prius q̃z ↄuertatᷣ ĩ nubes vl
in pluuiam deprimitᷣ. ⁊ remanet iuxta
terrã. Ros eſt id q̃ deſcendit ex vapore
paruo ⁊ in deſcenſu ſuo tardatᷣ in par-
uis minuciis. pluuia eſt aqua deſcendẽs
ex nubibus reſolutis. velocitatem habẽs
ſue deſcenſionis. ⁊ hoc guttatim. Prui
na ex vapore rorido que congelatur an-
teq̃z ex ipſo reſoluatur aqua. Nix gene-
ratur in nube calidiſſima. cuius congela
tio ſimul fit cũ conuerſione in aquam ⁊
ideo ~~partes eius nõ inſpiſſant~~. Grãdo
generatur ex nube calidiſſima virtute ſo
lis multũ eleuata. que poſt q̃z in aquam
reſoluitᷣ tunc demũ in medio interſti-
tio congelatur. Tonitruuz eſt ſonus va
poris ſicci egredientes de nubes humi-
da vel in nube frigida ⁊ humida ⁊ ſcin-
dit quicqd inuenit. Iris eſt lumen ſolis
receptum in nube concaua ⁊ aquoſa ac
ſoli ex aduerſa oppoſita. Glacies ẽ aqua
cõgelata. Uentus ẽ vapor terreus ſupio
ra tranſcendẽs. ⁊ aerem fortiter pcutiẽ-
do ipelliens. Uenti ſunt quattuor princi-
pales. ſ. Subſolanus ab oriẽte tempera
tus habens a dextris vulturnũ deſicãtẽ
⁊ a ſiniſtris eurrum nubes generantem.
Itẽ meridie eſt auſter calidus q flumia
gignit ⁊ pluuias largas hñſ a dextris af
ricũ calidũ. ⁊ a ſiniſtris notũ tempera-

tum quidem. ſed peſtilẽtias inducẽtem. Itẽ a ſeptẽtrióe eſt aquilo frigidus hñs a dextris grecũ niues facientẽ ⁊ grandines a ſiniſtris boreã nubes cõſtringentẽ ac pluuias ꝓhibentem. Itẽ eſt zephyrꝰ flores ꝓducens hñs a dextris circiũ tẽpeſtates. ac pluuias ⁊ tonitrua gñantem a ſiniſtris fauonũ in oriẽte nubila. ſed in meridie ſerena faciẽtez. Turbo eſt uentus egrediẽs de nube in ſeipm ⁊ egrediens vl̃ duo vẽti lateralit̃ ſibi oriẽtes ſeſe qz iuxta terrã orbicul̃r iuoluẽtes. Terre motus ẽ vapor groſſiſſimꝰ extractus de ꝓfundo terre nõ potẽs exire ꝑꝑ ſuꝑficiẽ terre ⁊ illius ſoliditatẽ ſicqz coartatus in interioribus ꝯcauitatibus terrã ꝯcutit.

De tpe. Cap. 10

t Empus ẽ mẽſura motus primi mobilibꝰ ⁊ hoc pz. q: hic eſt tp̃s ⁊ nõ in celo ẜm ſuã ſubãz. q: hic mutat̃ oia. ⁊ nõ ibi hic eſt. n. nunc hyms nunc eſtas. nũc pax. nũc diſcordia. nũc trãquilitas. nũc tẽpeſtas. Mutabilitas rez oñditur i hoc ꝙ ea que ꝑcipue mũdus amplectit̃. i. ſapia ⁊ potentia in oriẽtez ceperũt. ⁊ terrã hitabilez ꝑcurrerũt vſqz ad occidentẽ in ſignum ꝙ oia tẽdunt ad occaſum. Nã ſtudiũ ſapientie cepit i Egipto. poſtea fuit in grecia. poſt hoc Rome deinde in francia. ⁊ in Anglia. Silr regna primo fuerũt in oriente poſt in grecia: poſt apud Romanos. nũc ptãs imperii reſidet i germania. Propterea Jacobus cõꝑat vitam noſtrã. ⁊ hec mutabilia vapori Salomon ſõno. Iſa. baculo harũdineo ⁊ liber regũ aque dilabenti. Dr̃a eſt inter tp̃s. ⁊ euũ. ⁊ eternitatẽ. Nam tp̃s hz principium ⁊ finẽ. Euum caret fine. ſed non principio. Eternitas caret vtroqz termino. q: eſt menſura interminata. Iſte ſũt etates mũdi. Prima ab Adam vſqz ad Noe hñs iuxta hebreos annos. 1656. ſed ſcðm. 72. interpretes hñt. 2242. Scða eſt a Noe vſqz ad Abraaz. hñs ẜm hebreos annos. 292 ſed ẜm. 72. 1072. Tertia eſt ab abrahã vſqz ad Dauid. hñs annos ſecundũ hebreos. 972. ſed ſcðm. 72. 1130. Quarta eſt a Dauid vſqz ad tranſmigrationem Babilonis. habens annos ẜm hebreos 473. ſed ẜm. 72. 485. Quinta eſt a trãſmigrationem Babilonis vſqz ad Chriſtum habens ãnos ẜm hebreos. 585. ſz ẜm. 72. 578. Igitur ab exordio mundi vſqz ad Chriſtum ẜm hebreos habemꝰ annos. 3952. ſed ẜm Hieronymum eſt hec computatio: ſz vero. 72. quos greci ſequũtur. 5508. Euſebius autem quem Oroſius ſecutus eſt inter vtroſqz incẽdens numerat annos. 5198. quos pene oẽs latini ſequũtur. Sexta etas ẽ a Xp̃o vſqz ad finez mundi. Septima eſt quieſcẽtium. ⁊ cõcurrũt cum ſexta. Octaua eſt reſurgentium. Porro ẜm hebreos in prima etate ſũt generatões. 10. In ſecunda. 10. In tertia. 14. In. 4. 17. quas tñ Math. grã myſterii. 13. ponit. In. 6 13. Etates hoies ſũt iſte. ſ. Prima infantia a natiuitate vſqz. 7. annos. Scða eſt pueritia vſqz ad. 14. annos. Tertia eſt adoleſcẽtia. a. 15. ãnos vſqz. 28. Quarta eſt iuuẽtus. a. 28. vſqz ad. 49. Quita eſt ſenectus. a. 50. vſqz ad. 78. Sexta ẽ decrepitas. ab ãno. 79. quouſqz vita finit̃ Dignitas dñici diei notat̃ in hoc ꝙ fuit prima diez. Itez vt dicit̃ erit vltima dies. Itẽ nox illã nõ preceſſit. Item nox illi nõ ſuccedit. Itẽ celũ ⁊ terrã in ea ſũt creata. Item angelus in ea cõuerſus eſt ad deũ. Item primo data ſũt in ea filiis Iſrael mãdata. vt dicit Origines. Item in ea xp̃s natus eſt. Itẽ xp̃s in ea ſurrexit. Itẽ in ea ſpũs ſcũs datus ẽ aplĩs. itẽ oẽs i ea reſurgẽs atqz iudicabimur. Itẽ in ea cõtinuãdũ eſt ꝑpetuo in laude dei.

De angelis in communi.

Caplm. 11

a Ngelus eſt ẜm Damaſcenũ ſubſtãtia intellectualis ſemꝑ mobilis arbitrio libera incorporea deo miniſtrãs immortalitatem ſuſcipiẽs ẜm gratiam nõ naturã. Subſtantia ponitur in hac diffinitione ꝓ genere ⁊ ponitur hoc ad drãz accidentis. Intelligitur etiã ſubſtãtia ſpũ

terciaq; compoſita ex eo ꝙ eſt ⁊ quo eſt
Intellectualis dicit̄ potius ꝙ̄ rōalis. q:
ratio eſt virtus collatiua cauſe ⁊ cauſati
⁊ ideo compoſita. oīs homo aīal for. ⁊c.
Sylogiſſimus nihil aliud eſt ꝙ̄ diſcurſ⁹
a cauſa in cauſatum. Intellectus eſt de
rōne ſui. nec compoſitionem hʒ ⁊ collo
cationem. ſed eſt ſine inquiſitōe ⁊ com
poſitōe. ⁊ ideo competit nature magis
ſimplici ꝓ dña vt eſt angelus. Rō autē
dña ē nature minus ſimplicis. ſ. hoīs ſꝑ
mobilis. nō dico de loco ad locū. ſʒ mo
bilitas dicit hic triplicē mobilitatē in an
gelo. ſ. nature. intelligētie. ⁊ volūtatis.
Mobilitatē enim hʒ nature. q: oē crea
tum vertibile eſt in nihilū. niſi manu oīpo
tētie diuine ꝯtineat̄. Mobilitatē intelligē
tie hʒ. q: lʒ in angelo nō ſit viciſſitudo i
telligētie. quo ad ſcita in verbo. cū defor
mem hēat intellectum ſm Dio. pōt tñ i
eo eſſe viciſſitudo intelligētie. quo ad co
gnitionē rerū in ꝓpria natura. ⁊ quo ad
diſcēda. ⁊ hoc eſt qđ dicit Aug. ꝙ omne
creatū hñs intellectū intelligit vnū poſt
aliud. Itē in volūtate mobilis eſt ange
lus. q: nō ſimul vult hoc ⁊ illud. Itē po
teſt dici mobilis motu dilectionis. Arbi
trio libera hoc nō dicit̄ ꝑꝑ deflexionem
ad bonū indefferēter. ⁊ ad malū. ſed ꝑꝑ
liberam electionē coꝝ que voluerīt. vñ
bonus angelus ſemꝑ eligit libere bonuz
⁊ angelus malus libere ⁊ ſine coactione
elegit malū. In corporea ſubſtātia dī. q:
angelus hʒ ꝓprietatē corporis. nō natu
ram. ſ. in loco ꝯtineri. Cum eniʒ corpus
ſit in loco circūſpectiue ⁊ diffinitiue eſt an
gelus diffinitiue in loco. Deo miniſtrās
Miniſteriū hic ponit̄ ꝓ quocūq; obſe
quio. ⁊ ſm hūc modum tam aſſiſtētes
ꝙ̄ miniſtrātes ꝙ̄ etiam demones mini
ſtrāt. Immortalitatē ſuſcipiēs ſecundū
gratiam naturam. quia rediret in nihi
lum. niſi per gratiam cōſeruatiōis deti
neretur. Angelo attribuūtur quattuor
ſcilicet eſſētie ſubtilitas itellectus perſpi
cacitas. liberi arbitrii facultas. diſcretio ꝑ
ſonalis. In primis tribus ꝯuenit anima
cum angelo. In quarto nō. q: aīa nō eſt
perſona hʒ etiam alia tria āgelus. ſcilicet
virtuoſitatē i operādo officioſitatē i mi
niſtrādo immutabilitatē poſt electōeʒ. ſiue
i bono ſiue i malo. Differētie quattuor
aſſignātur iter āgelum ⁊ aīam. Prima
⁊ p̄ncipalis eſt penes eſſe naturale. quia
aīa eſt vnibilis corpi: ēt actu ſepata. āge
lus ñ. ſcđa eſt penes eē logicū. i. diffiniti
onē. q: aīa rōalis eſt. ſed āgelus itellectu
alis. Aīa. n. apprehēdit iquirēdo ⁊ cōfe
rēdo āgelus vero ituēdo. tertia eſt penes
eſſe metaphiſicuʒ. i. ſepatū a materia. ⁊
amotu. q: āgelus ñ habʒ paſſibilitatē. ni
ſi reſpectu ſuperioꝝ. aīa vō reſpectu īfe
rioꝝ. q: imutātur a ſēſibilibus. quarta eſt
penes eſſe theologicū. q: aīa vertibilis ē a
bono i malum. ⁊ ecōtrario. āgelus vō
ñ q: manet i eo ad qđ ſe ꝯuertit. ſiue bo
num ſit ſiue malum. Angeli. n. ſūt oēs ſi
miles i eo ꝙ īmortales iuiſibiles. idiſſo
lubiles ſimplices, diſcreti pſonis icōmu
tabiles icōicabiles ſūt alteri nature. ſed
diſſiles ſūt i donis grē ⁊ nature. Prete
rea dīc Dio. ꝙ i oī nā ſpūali creata aliđ
ē eēntia aliđ ē vtus. aliud eſt operatio.

De diſtictōe celeſtium hierarchiarum.
Caplm.   12

b   Hierarchia triplex ē. ſ. ſupcęleſtis
celeſtis. ⁊ ſubceleſtis. Supceleſtis
eſt i tribus pſonis. vt qdā dixerūt. ⁊ ma
le. q: ſm Dio. hierarchia dicit ordinem
⁊ ille abſolute ñ eſt i tribus. ⁊ pſonis. ſʒ
tm̄modo ordo nature. Celeſtis eſt i ordi
nibus āgelicis. Subceleſtis i hoīb⁹ ſcis.
Porro hierarchia celeſtis diuiditur i ſu
periorem mediam. ⁊ īferiorem. Supe
rior cōtinet tres ordines. ſ. cherubī. ſera
phin. ⁊ thronos quorum primi cōſide
rāt dei bonitatem. ſecūdi dei veritatem
tertii dei equitatem. Item i primis deus
amat vt charitas. In ſecūdis noſcit. vt
veritas. In tertiis. ſedet vt equitas. Me
dia cōtinet dñatiōes. pn̄cipatus. ⁊ pote
ſtates quorum primi regūt officia āgelo
rum ſequētes capitibus p̄ſūt populoꝝ.
Ultimi ptātem coercēt demonuʒ. Item

in p̄mis de⁹ dominat͛. vt maieſtas in ſe
quẽtib⁹ regit. vt principatus. in vltimis
tuet͛ vt ſal⁹. Inferior hierarchia ſimilit͛
ɔtinet tres ordines. ſ. virtutes. archãge
los. ãgelos. ad quoꝝ priores ptinet mira
culoꝝ opatio ad ſecũdos maioꝝ negoci
orũ denũciatio. Ad t͛ti. os humane cuſto
die ſolicitudo. In primis deus opat͛ vt
virt⁹ In ſecũdis de⁹ reuelat. vt lux. In
t͛tiis nutu vt inſpirãs. Hec dicta ſũt ſ3
beatũ3. Grego. ⁊ ſm̃ Ber. ſed ſm̃ Dio.
Uirtutes ſũt medi⁹ ordo ſcḋe hierarchie
⁊ principat⁹ primus ordo tertie hierar
chie. Hic attẽdẽdũ ꝙ in qualib3 triũ hie
rarchiaꝝ ꝑmiſſaꝝ notat͛ trinitas diuina
rũ ꝑſonarũ. vt p3 in celeſti hierarchia tã
ſupiori. ꝙ media. ꝙ etiã inferiori.

De proprietatibus angeloꝝ.

Cap. 13.

a Angeli ſ3 Iſidoꝝ. ſũt ſpũali ſubſtã
facti an̄ oẽ3 creaturam creati nã
mutabiles ɔdit. ſ3 ɔtẽplatione i
mutabiles facti aĩo ipaſſibiles mẽte rõa
les felicitate ſecuri. futuroꝝ pſcii. iuſſi nũ
dũ regũt. nulli corpa aerea ſumunt i cele
ſtib⁹ cõmorãt͛ Ber. de eodẽ. Inueſtige
m⁹ inueſtigabilia. ⁊ p̄mo ſpũs eẽ potẽtes
glorioſos beatos diſtinctos in pſonis diſ
poſito i dignitate ab initio ſtãtes i ordine
ſuo perfectos in gñe ſuo. mortalitate p
petuos. mẽte puros. affectu benignos re
ligiõe pios. vnanimitate indiuiſos pace
ſecuros. diuinis laudib⁹ ⁊ obſeqis ddi os
Itẽ ſm̃ Ber. In angelis ẽ dignitas crea
tiõis grã. ɔfirmatiõis. amor creatoris vi
ſio diuinitatis. ẽ ẽt i ãgelo p oia. ſic ſupra
dictũ eſt ẽtnue ſubtilitas. intelligẽtie pſpi
cacitas. liberi arbitrii facultas. agilitatis
velocitas ꝓpt͛ oẽs obediũt. maiores ſi
ne elatiõe pſũt. minores ſiĩ vmo ſubſũt
q ad exteriora exeũt. ab interiori cõtẽpla
tiõe nõ recedũt. oẽm veritatẽ inferioꝝ
ſuperiores participãt. nõ ecõtra. Qui ex
celliũt in natu a pcedũt in gratia ⁊ gloria
In eodẽ ordine aiũt eſſe alius digniores ⁊ du
plicẽ habẽt viſionẽ. ſ. matutinã ⁊ veſptinã
Illuminatiões qs a ſuperiorib⁹ recipi

unt aliis tribuunt. De ꝓprietatib⁹ ⁊ of
ficiis ſingulorũ ordinum.

Cap. 14.

p Proprium ẽ ſeraphi i amore ardere
Alios ad incẽdiũ diuini amoris p
mouẽ. ⁊ deũ ordinare. formã diſſ
gendi tribuẽ. Iſti imediate deo iũgũt͛. ⁊
iõ burnis ⁊ ſanctius in ipſos opationes
theophanie deferũt͛ ad aliõ quoq3 extra
amatũ nõ diuertũt. Cherubin quoq3 p
mo ⁊ pncipalit͛ relucẽt diui luminis ra
dio p eo ꝙ vicini⁹ diuine ⁊ p̄me verita
ti iũgũt͛. Hoꝝ offĩm eſt ꝓmouere hoĩes
ad diuinã cognitiõem. iõ dñr pre ceteris
lucere. qa plenitudinẽ luminis quã ſuſci
piũt aliis inferiorib⁹ cõicãdo trãſferunt.
Throni dñr eo ꝙ i eiſ dñs ſedeat. ⁊ iudi
cia ſua p eos determiat. In his ergo p̄ci
pue relucet rectitudo diui iudicii. Hi quo
q3 v͛itatẽ dei quã ſupra ſe accipiunt ad
inferiores trãſfũdũt. Dñationes dñr eo
ꝙ ceteris angelis dñant͛ ⁊ ab omni op
preſſione ſũt liberi. ⁊ nulli inferiori ſubici
unt͛. Hoꝝ officiũ ſm̃ Grego. eſt in bel
lo ſpũali inſtruere q̃lit͛ oporteat ꝑlatiõis
officiũ exercere. ⁊ q̃lit͛ debeãt ſubditis
dominari. Hoꝝ officiu3 eſt ſm̃ Dio. a
more ſeruili depoſito in deũ moueri. ⁊
incõſtanter ei famulari. Principat͛ ſub
ditis ãgelis pſunt. ⁊ eos ad miniſterium
diuinũ explẽdu3 diſponũt. Ad hos ꝑtinet
ſm̃ Dio. vniuerſale regimen vnius re
gni ⁊ gentis ducere ad ei ſimilitudinem
Miniſterium quoq3 eorum eſt ſ3 Gre
go. docere hoĩes. exhibere reuerentiam
vnicuiq3 ſm̃ gradum ſuum. Horũ etiã
officium eſt ꝓmouere hoĩes. vt nõ pro
pter vtilitatem propriam ſed ꝓpter ſoli
us dei amore3 ⁊ honore3 faciant iuſtitia3
Poteſtatib⁹ ſm̃ Iſido. virtutes aduer
ſe ſubiecte ſunt ne mũdo tm̃ noceãt ꝙtũ
cupiunt. Hoꝝ officiũ. ſ3 Grego. ẽ illos
qui in ſpirituali certamine deſudant cõ
fortare. ⁊ ne ſpirituale regnũ amittãt de
fendere. Et ſm̃ Dio. ad ipſos ſpectat
angelos inferiores qũtũ poſſibile eſt di
uine potentie cõformare virtutes ſunt in

fatigabiles ad execntionē faciēdoꝝ ⁊ ro
buſti ad pceptionem muneꝝ. Moꝝ offi-
ciū eſt ſm Dio. docere prelatos vt faci-
le ⁊ pſeuerāter ad offm̄ plationis ptinet
exequātur ⁊ ſpūalia onera ſuſtineāt pa-
tēter. Itē p iſtos fiunt ⁊ vtutes faciendi
mirabilia pfectuſ ↄcedūtur. Archāgeli ſū
mi nunci nūcupātur. ⁊ ſūma nunciant
Moꝝ offm̄ eſt ſm Grego. de his que p
tinēt ad pmotiōem fidei vt de natiuita-
te xp̄i ⁊ de factis eius hoīes expedire. ⁊
demones ab hoīb⁹ remouere. ſm Dio
ny. pphetias reuelare. Iſti illuminatōeſ
quas a ſupioribus ſuſcipiūt inferioribus
āñūciāt ⁊ p eoſdem nobis. Angeli ſūt in
celeſti diſpoſitiōe vltimi ⁊ hoībus ma-
gis ppinqui. Angelus nomē eſt officii. ñ
nature. Iſti minora nūciant. ⁊ hoīes ad
diuinaꝫ cognitiōem ducūt. ⁊ vt iuſte vi
uāt inſtruūt. Mi ſe ſurſum extēdūt p di
lectiōem dei. ⁊ in ſemet ipſis firmantur
p cuſtodiā ſui ac ſub ſe pgrediūt ad au
xiliū pximi. Hos aūt aſſimilari debem⁹
ſeraphin p charitatē. cherubin p cogni-
tione thronis p eqtatē dñatōib⁹ carnem
ſpiritui ſubiugādo. pncipatibus reueren
tiam maioribus exhibēdo. ptātibus ten
tatiōibus diabolicis reſiſtēdo. Item de
bemus aſſimilari virtutibus p cōpaſſio-
nē. archāgelis p inſtructionē angelis per
obſequii exhibitionē

De cognitione ⁊ motu angelorum.
Capl̄m. 15

a Angeli cognitionē hñt matutinam
hoc eſt cognitionē reꝝ in verbo.
Itē veſpertinā. i. cognitionē rerūꝫ in ſe
Itē meridianā. i. aptam dei viſionem.
Eſt ⁊ alia cognitio angelica put maio-
res iudicāt minorib⁹ q̄ p diuinas theophe
nias pceperūt. Theophenie vero ē oſtē
ſio alicuius cognoſcibilis de deo p illumi
natiōeꝫ de deo venientem. ⁊ hec pōt eſſe
vl̄ i ſymbolis. vl̄ facie ad faciē. Nota ꝙ
āgelus i cognitōe reꝝ in ppria nā cogno
ſcit pl̄a ſimul hitu. nō actu. Circa icarna
tōeꝫ ⁊ paſſiōeꝫ xp̄i ſciuerūt āgeli ſubām
facti. ſed nō oēs circūſtātias. vt quare vl̄

quō. Preterea q̄cūqꝫ angeli cognoſcūt
remota ſicut ppiqua. q2 cognitio eoꝝ nō
p ſenſuꝫ. ſed p itellectū ē. Status āgeli
triplex ē. Innocētie grē ⁊ glie. Diſtiguit
motus āgeloꝝ tripliciter ſm Dio. circu
laris rectus ⁊ obliquus. Circularis ē ab
codē i ideꝫ ⁊ ↄtra idē cētrum imobilem
hūc motū hñt āgeli q imediate recipiūt
illuminatiōes a deo. ⁊ p illas reuertunt
ad deū. Iſtud āt ↄuenit ſupiori hierar-
chie tm̄. Itē motu recto mouētur qñ p
cedūt ad pnidētiam ſubiectoꝝ recte oīa
trāſeūtes ⁊ ibi nō reuertūtur ab eodem
i deū. ſed de vno ad aliud. Itē ē i angel
motus obliquus qñ cognitōeꝫ inferioꝝ
qbus puidēt reflectūt i deū pncipium ⁊
finē pulchri ⁊ boni. Mo. drām iter aſſi-
ſtere ⁊ miniſtrare quia aſſiſtere eſt facieꝫ
contemplari. ſic aſſiſtunt omnes boni an
geli. Item aſſiſtere eſt imediate recipere
illuminationes a deo. ſic aſſiſtūt tm̄ tres p
mi ordines. Itē aſſiſtere eſt appropinq̄
re deo ⁊ extraneū eē ab exteriuſ miſſiōe
ſic aſſiſtūt quatuor pmi ordines. Mini
ſtrare vero eſt nūciare p tpis oportuni-
tate vl̄ opari ſm officiū. eſt. n. miniſtra-
re nūcii vl̄ officii. Erratū eſt circa motū
āgeloꝝ tribus modis. Dicebāt. n. qdaꝫ
phi ꝙ āgeli nūq̄ mouētur. ſꝫ mouēt ſpe
ras. ⁊ p eas volūtates hoium. Iteꝫ di-
xerūt qdam alii ꝙ āgelus ſit i pluribus
locis ēt vbicūqꝫ ſi voluerit. Itē dixerūt
alii ꝙ āgelus hic venit de fine ſpacii ꝙ ñ
trāſit media. ſꝫ trāſilit. Illō quoqꝫ pter
mittēdū nō ē ꝙ vnuſqſqꝫ ordo ab eo de
noiat̄ ſꝫ ꝙ reſpectu inferioꝝ ordinū ali
qd excellētius accidit in munere.

De prelatione angelorum. Capl̄m. 16

p Reſūt qdaꝫ angeli regiōibus vt
dr̄ Daniel. 7. Princeps grecoꝝ
⁊ pncep pſaꝝ ⁊c. Quidā vō p̄ſūt eccl'iis
Apoc. 2. Angelo ephesi eccleſie ſcribe.
Itē alii p̄ſūt pſonis. Actuū. 12. Angelus
petri credebat̄ ad hoſtiū ſtare. quidam
etiam ſpūs maligni dñr vitiis p̄eſſe. vñ
vocat̄ aliquis ſpūs ſuperbie. ⁊ luxurie.
⁊ hmōi. Qō āt platōes pmancāt. vl̄ ꝙ

ceſſent poſt hāc vitā. Sciēdū eſt ꝙ hie-rarchie ſꝑ ſtabūt q̄ntū ad inſtātias beatitudinis. ⁊ q̄ntum ad gradū dignitatis. ⁊ nobilitatē doni gratuiti ac nature. Ceſſabūt p̄latiões angelice ad hoīs ⁊ ad ãgelos. quo actū regiminis ſm gubernatione mūdi ⁊ electoꝝ ſm viam ad p̄riam. Prelatio aūt in demonib⁹. quo ad officiū inſultandi ⁊ irridēdi. ⁊ ſm ꝙ vnus puocat alterū i malitia ⁊ hoc nō deſtruetur. pſal. 73. Superbia eoꝝ q oderunt aſcēdit ſemꝑ. nec deſtruet̄ quo ad malitiā ⁊ naturā. Ceſſabūt aūt eoꝝ p̄latiões quo ad officiū tentādi eos q ſūt in via. In hoībus ēt p̄latiões euacuabūt̄. q: erūt decani cēturiões cyliarche ⁊ hmōi. In creaturis ſiliter ceſſabūt p̄latōes. q: ſupiora nō mouebūt tūc inferiora ſicut mō.

De ꝯfirmatōe angeloꝝ. Ca. 17

Confirmatōes hʒ angelus ex trib⁹ .ſ. ex nā. grā ⁊ glia. Ex nā. q: nā ſpūalis ſemel tm̄ vertibilis eſt vl in bonū vl in malū niſi ex vnione vnius cū altero. ſicut pʒ in aia. q̄ dū eſt in corpore pōt mutari ſeplus de bono in malū. ⁊ ꝯtra ſoluta vo nō. Primus āt eſt rō eſt. q: natura ſpūal's pp ſuā ſimplicitatē ſe totā ꝯuertit ad id qd̄ elegit. qd̄ nō facit natura vnita. q: hʒ corpus retrahēſ. Ex grā ſilr̄ hʒ ꝯfirmatōes. q: ſi aliqd cōnectit̄ ſtabili eterno vinculo ꝑpetuo illa cōnexio ſemꝑ manet. Sic āgeli colligati ſūt ſtabili eterno .ſ. de hoc vinculo indiſſolubili .ſ. charitas. Ap⁹. 13. Charitaſ nūq̄ excidit. Ex glia quoqʒ hn̄t eā. q: cuʒ hēant ꝑ gliam q ex forma cōplectiua angelici deſiderii nō vagāt̄ extra ipſū vt q̄rāt q̄cq̄ nullo meli⁹ vl deſiderabili⁹ atqʒ iocūdius. Nihil. n. i creaturis iueniūt qd̄ poſſit eos a fōte dīe dulcedinis auertere. Tenēdū ē itaqʒ ꝙ angeli bōi ex libertate arbitrii ad deū cōuerſi ſtatiʒ fuerūt ꝑ grāʒ ⁊ gliam in voluntate cōfirmati fideles ac felices effecti. atqʒ in rōe illuſtrati. vt nō ſolū cognoſcerēt res in ꝓprio genere. ſed ēt in arte hoc ē in vbo. filius. n. dr̄ eſſe ars p̄ris ꝑ quā opat̄. Accepcrūt aūt in ſe pfectionē in virtute operatiua. ſi ne exequāt̄ illā aſſūpto corpore. ſiue aliis atqʒ pfectionē in virtute ꝯtēplatiua qua quoqʒ mittātur intra deū currūt.

De cuſtodia angeloꝝ. Cap. 18

Angeli nobis ad cuſtodiaʒ deputati tenēt nos ſtātes ne cadamus. ⁊ cadētes nos adiuuāt vt ſurgamus nec vnq̄ nos deſerūt ēt peccantes qn ſint ſemꝑ pati auxiliari ſi volumus. Hoc tn̄ fallit in obſtinatis a quoꝝ cuſtodia deſiſtit angelus actualiter. paratus ē tn̄ cuſtodire ſi reddire voluerit q: nūq̄ deſerit̄ hō ex toto ab āgelo. nota ꝙ xp̄s nō hūit deputatū ſibi angelū q: aīa eius ſupior fuit oī angelo. ſʒ antixp̄s habebit quē lʒ pp nimiā ſuā obſtinationē ſuā nimiā nō ſit hiturus ſcd̄a ꝓmotionē hēbit tn̄ ad accuſationē. Effectus aūt angelice cuſtodie multiplex ē. Prius ē ipedimēta boni ⁊ occaſiões mali ⁊ actões peccādi remouere. Exodi. 23. Mittā angelū precurſorē q eiiciat Jebuſeū. Scd̄us ē ꝯtentatões mitigare Dan. tertio. Angelus dn̄i deſcēdit in fornacē ⁊c. Tertius ē cōtra hoſtes viſibiles adiuuare. q̄rto Regū Heliſeus vidit caſtra āgeloꝝ. Quartus ē orōnes noſtras ⁊ elemoſinaſ deo p̄ntare. ⁊ ꝓ nobis orare. Tobie. 12. Qn̄ orabas cū lachrimis ⁊c. Quītus ē viā oñdere. Tobie. 5. Ego ſanū ducā ⁊ reducaʒ ⁊c. Sextus eſt in agēdis docere. Zacharia ſcd̄o d̄ angelo q īſtruxit eū de ſabris. Septimus eſt ſeipſuʒ ⁊ alia ſecreta reuelare. Tobie. 12. Ego ſuʒ raphael angel⁹ Octau⁹ ē a peccatis excitare. Actuum. 3. Surge velociter. Nonus ē ad feruorem excitare. tertio Regū. 19. Surge comede grādis. n. tibi reſtat via. Decimus ē cōſolari. Tobie. 5. forti aīo eē in primo ē vt a deo curreris. Undecim⁹ eſt d̄ peccatis icrepare Judith. Dixit āgelus populo Jſrael. Cur ꝯtra deū feciſtiſ. Duodecim⁹ eſt ꝯtrarias ptātes arcere. ne tm̄ nocē valeāt q̄ntū velint. Tobie. 8. Qualiter. āgelus aſmodeū ligauit angeli ſeruiūt nobis pp tria. ſ. pp ruine ſue repa-

tionem. q: hoi͞es ſaluãdi itrabũt i locuꝫ cadẽtiũ angeloꝝ. Jtẽ. pp meriti accidẽtalis cumulatõe qd augeť i eis vſqꝫ ad diem iudicii. Jtẽ pp amoꝛis erga nos demõſtratione Diony. attribuit ãgelo tres actus. ſ. purgare illuminare ⁊ perficere. Purgãt itaqꝫ ãgeli remouẽdo ſãtaſmata q̃ ipediũt illuminatõeꝫ quã angelus itẽdit facere i nobis. Vñ tria remouẽt ab aia. ſ. ignorãtiã ⁊ nubila fantaſiarũ ac falſas opiniones pbĩcarũ rõnuꝫ releuatiõi ɔtrariarũ. Jlluminãt vero aiaꝫ tripliciť ad ſenſuꝫ. vt pꝫ qñ aliqd manifeſtať i aſſumpto corpoꝛe. ⁊ hãc ɔtãtẽ ẽt hꝫ diabolus. Jtẽ ad intellectũ. ⁊ talis illuminatio ſolũ pfecta ẽ. Notãdũ aũt ꝙ angelus nõ illuminat itellectũ efficiẽdo nouã cognitõeꝫ i aia. q: ñ põt itellectu nouã ſpẽꝫ creare. nec hitũ noui luminis creare. vľ excitare. ſꝫ nec eius itẽtionẽ quo vult cõuertere põt. q: hoc ẽ ɔtra naturaꝫ liberi arbitrii. Hec. n. tria requirunť vt itellect⁹ nr̃ itelligat aliqd. ſ. ſpẽs q̃ cognoſcať. ⁊ lumẽ i quo cognoſcať ⁊ itẽtio q̃ ɔuertat ſe itellect⁹ ſup ſpẽs. Jlluĩat aũt angelus itellectũ nr̃ꝫ excitãdo ⁊ diſponẽdo ⁊ lumẽ diuinũ i nobis trãſferẽdo. facit eniꝫ vt dictũ ẽ i fantaſia trãſmutationẽ ſpẽꝝ cõponẽdo ⁊ diuidẽdo ſm exigentiã rei quã vult reuelare. Jtẽ irradiat lumẽ itellectus ſui ſup illas ſpẽs vt moueãt itellectũ nr̃ꝫ. ⁊ ſic pl'a ⁊ ſubtilioꝛa videre pñt i lumie duplicato. Jtẽ excitat itẽtionẽ aie aliquo motu. vt ipa ɔuertat ſe ſup illa fãtaſmata obſtrahẽdo ſe ab aliis. Pꝛoficiunt aũt. i. pmouẽt ad melius. Sꝫ vtruꝫ angelus accẽdere poſſit effectũ humanũ tripl'r põt intelligi. ſ. efficiẽdo vľ mouẽdo vel excitãdo ⁊ adiuuãdo. Pꝛimo mõ ſolus de⁹ põt inflãmaŕ affectũ. ſ. p effectũ. Secũdo mõ ipꝫ deſideratũ inflãmat. ſ. excitãdo ⁊ iuuãdo. Tertio mõ põt angelus affectũ nr̃ꝫ incẽdeŕ p motũ. De iſtis hẽmus exẽplũ in naturis. q: pꝛimo ignis accẽdit ligna. Secũdo mõ ligna incẽdũt ignẽ. Et tertio q ligna igni apponit incẽdit ignẽ. Differentia ẽ inter mittere cogitationẽ ⁊ incendere. ⁊ mentẽ illuminare q: cogitationẽ imittere ẽ. vt dicit Beda intus creare ⁊ facere cognitionẽ. ſed icẽdere ẽ cognitionẽ iã factã inflãmaŕ. Jlluminare vero ẽ dare reuelationẽ d' aliquo occulto intelligibili.

De locutõe angeloꝝ
Capitulũ. 19

Erbum. triplex eſt. ſ. mentis oris ⁊ operis. verbo mentis loquitur deus angelo. ⁊ econtrario. Jtem deus anime ⁊ ecõuerſo. Jtem deus diabolo ⁊ ecõuerſo cuius tñ intentio deum latere nõ poteſt. verbo aũt oris loquitur homo hoi corpore vnito anime. Angel⁹ vero homini in corpoꝛe aſſumpto. ſed v̄bo operis loquitur deus diabolo. ⁊ angelus diabolo. De locutiõe itaqꝫ angeloꝝ Nota ꝙ angelus loquitur deo cum exuiſis in motum admirationis exurgit vel cuꝫ effectus ſuos ei pꝛeſentat. quos tamẽ eũ latere minime dubitat. Angelus vero loquitur angelo verbo mentis ſue. ſpẽs oſtendendo mediãte illuminatõe quedã ſpirituali irradiãte ad ipſo. Jtem angel⁹ facit corã angelo. quo facto intelligit qd nõ itelligebat ⁊ ſic loquũtur omnes omnibus ſcilicet maioꝛes inferioꝛibus ⁊ ecõuerſo. Jtem loquitur angelo per cõicatõem diuini luminis ipſum inſtruendo ſic nõ loquũtur oẽs omnibus nec oĩa. ſꝫ tñ ſuperioꝛes inferioꝛibus de his que p diuias theophonias perceperũt. Loquitur aũt ãgelus hoi dupliciter pmo mõ verbo vocali in aſſumpto corpoꝛe. ſꝫ tũc ſicut nõ pꝛofert ſonũ in organis materialibus ſecũdum naturam. ita nec circul'r imutat medium queadmodum in voce naturali. vñ nõ audiť niſi ab alio ad quẽ oꝛdinatur. ⁊ ſimile eſt in apparitionibus angelorum quos quidam vident ⁊ alii eque pꝛopiqui nõ vident. vt apparet in Heliſeo ⁊ puero eius. Dicũt tamen aliqui ꝙ angelus nũquam apparet vel apparuit. aut loquitur homini in ſubiecta creatura. ſed intentionem ſiue ſimilitudinem imponit in oculo eius. vel intentio-

nem vocis ponit i aure ei⁹. ⁊ ita recepit ſenſus cōi ſpecies illas. ac deīde ꝑueniūt ad imaginationē. poſt hec ad intellectuʒ ⁊ hoc eſt ꝙ angelus dicit apparere vel loq̄ homini. Secūdo mō loq̄t angelus hōi ꝑ impſſionē rex ſenſibiliū moto in ſtrumento imaginis. ⁊ ſic loquit vigilā tibus ⁊ dormiētib⁹. Itē loqt angel⁹ dia bolo. ſpēs ſui intellect⁹ ei ſine aliq illumi natiōe oſtēdēdo. Itē loquit diabol⁹ hōi dupl'r. Primo mō ſenſū imutādo ⁊ h vl' imaginationē alicui⁹ rei iprimēdo in ſtrumēto viſus vl' obiiciēdo viſui ſilitu/ dinē alicuius rei. Secūdo mō loqt dia/ bol⁹ hōi ꝑ impreſſionē rerū ſenſibiliuʒ i inſtrō imagis. ⁊ hoc facit qñqʒ vigilāti b⁹ qñqʒ dormiētib⁹. ⁊ ſic imittit cogita tionē mali cogitationē malā nō pt imit/ tere que tñ mala fit per cōſenſum. Eſt ⁊ locutio animax qr anima loqt deo ꝑ deſideriū cuius affectiōes nude ſunt. ⁊ apte oculis dei. Aia ſimilit angelo loqt. ſʒ hoc ꝑ voces corporis quas hñ pcipit angelus ſicut ⁊ alia ſenſibilia vnde exiſtēs in anima in corpore aīa ſpāli potātē lo/ quēdi ad angelos nō indiget. ſed hāc ha bebit exuta a corpe Itē aīa loqt diabolo qr ſilitudines affectionū iprimūtur ſenſi bus vbi diabolus legit eas.

De ſpiritualibus noībus angelorum. Capitulum. 20.

d E Michael ⁊ Gabriel. ⁊ Ra/ phael noib⁹. Sciēdū ē ꝙ hec ſūt propria noīa archāgelox ſʒ cox interpre tatiōes cōueniāt excellētius. Michael i terpretat qs vt deus. Hic eſt de ordine principatū ⁊ attribuūtur ei quattuor. ſ. eſſe prepoſitū paradiſi. i. eccleſie. ſicut ⁊ olīʒ fuit pnceps ſynagoge. Item deferre aīas iparadiſū ſʒ hoc intellige ꝙ glioſus deferat q̄ʒ alii. Itē pugnare cū dracone i. diabolo ſicut legit in Apoc. xii. factuʒ preliū magnū. Michael ⁊ angeli ei⁹ p/ liabant cū dracone. Itē venire i adiuto/ riū populo dei. Gabriel iterpretat forti tudo dei. Hic eſt de ordine archāgelorū ⁊ merito quia magna nūciauit. Rapha/ el interptat medicina dei. ⁊ de ordine an gelox eſt. qua vnaʒ pſonā cuſtodiunt.

De caſu angeli. Cap. 21.

o Mnes angelos fecit de⁹ bonos ñ tñ ſūmos. ſʒ medios inter ſūmuʒ bonū ⁊ bonū cōmutabile qd ē creatura ita ꝙ ſi cōuenerēt ad amādū deū q ſu/ pra ſe erat aſcēderēt ad ſtatū grē ad glie Si vere auertarēt ad bonū ꝯmutabile qd fuit infra ſe hoc ipo irruerēt in maluʒ culpe ⁊ pene. qr nō ē defect⁹ pcti ſiñ de core iuſtitie.

De ſpūali caſu. Cap. 22.

c Aſus diaboli duplex fuit. ſ. ſpiritu alis ⁊ localis. Spūalis. qr cecidit de nāe puritate. de flexibilitate li/ beri arbitrii ad ꝯmutabile bonū d luce in tenebras de ſcīa ad ignorātiā. de inocē tia ad culpā d felicitate ad penā d ꝺilecti one in odiū. Poſt caſū. n. factus ē impe nitēs ⁊ obſtinat⁹ in malo ⁊ excecat⁹ a vo ⁊ deordinat⁹ in bono. ⁊ infirmat⁹ in vtu te. ⁊ excluſus a dei ꝯtēplatiōe. Preterea volūtas eius ipa ꝯuerſa ē ad hōis odiū ⁊ inuidiā. vñ toto conatu nitit ad ei⁹ ſub uerſionē ꝑ tētationē multiplicem.

De locali caſu. Cap. 23.

c Aſus ēt diaboli localis fuit. qr vl' in infernū vl' in caliginoſū aereʒ q eſt⁹ medio. i. interſtitio aeris corruit De mones. n. nō ſt in ſupiori pte aeris ne lu mine gaudeāt. nec ſūt in pte inferiori ne nimis ꝯtra nos ſeuiāt. Vñ notādū ē ꝙ i demonib⁹ ē tria ꝯſiderare. ſ. nāʒ offm ⁊ peccatū. Et nāe qdē ꝯuenit loc⁹ ſūm⁹. i. celū in quo tāq̄ in loco ꝯgruo ſūt creati ⁊ poſtmodū in nā ſi ſtetiſſent perficiēdi. Offō vero qd hñt exercēdi hoīes ꝯuenit loc⁹ medi⁹. i. aer caliginoſus vbi ⁊ ſatis ppinq ſt nob tētādū. ⁊ tñ nō hñt lumē ad gaudēdū. Sʒ pctō ꝯuenit locus infi m⁹. ſ. infern⁹. Vñ ⁊ demones p⁹ finem mūdi qñ ceſſauit eox offm detrudēt ſit in infernū dñt qdā ꝙ angel⁹ cecidit ſcda die. ſʒ cōior eſt opinio ꝙ pma de ſubito pōſt creationēʒ ſuam ceciderit. Df cōit ꝙ dicim⁹ chor⁹ āgelox ceciderit. ſʒ hoc nō dī ꝙ decē ordines āgelox fuerūt ſed

ꝙ tot de ſingulis ordinib⁹ cecideſt ꝙ po
terãt facẽ chorũ vnũ. Nouẽ ordines an
geloꝝ. ſũt qlib3 ordo h3 ſuas legiões. Le
gio aũt angeloꝝ h3. 6666 vnitates. Tot
ãt in ſingulis ordinib⁹ ſũt legiões quot i
legione ſunt vnitates.

De reſtauratiõe ruine. Cap. 24.

Angelorũ ruina reſtaurabit' ſaluã
dos. Dicit ãt Aug. ꝙ tot ſaluabũ
tur hoies quot angeli ceciderunt
Gre. vo dic' ꝙ tot hoieſ ſaluabũt' quot
angeli pſtiterũt. Dixerũt etiã quidã3 ꝙ
duo parietes erũt in celo. ſ. vn⁹ hominũ
⁊ ali⁹ angeloꝝ ⁊ ꝙ ruina ãgelica reſtau
rabit' p virgines. ⁊ de alio pariete tot
ſunt ſaluãdi quot in alio pariete ſũt vir
gines ⁊ angeli.

Cur peccatu3 diaboli ſit irremiſſibile. Cap. 25.

Uare peccatũ diaboli ſit remiſſi
bile aſſignãt' plurime rões Pri
ma ẽ q: ẽm Aug. nullo ſuggerẽ
te peccauit. ⁊ iõ nullo reparãte redidit.
ſcõa eſt ẽm Dama. q: cõtra dei formẽ3
intellectũ peccauit. Quãto aũt nobilior ẽ
cognitõ tãto peior eſt error. Jo. xiij. Ser
u⁹. n. ſciẽs volũtatẽ dñi ⁊c. Tertia ẽ3 eũ
dem Dama. eſt q: angel⁹ nõ ẽ ſuſcepti
bilis penitentie vnde nec venie. Quarta
ẽ q: i diabolo extincta eſt fidẽ ſis quãtũ
ad boni pmotione3. Quinta ẽ q: natura
ſpiritualis ſemel tm̃ vertibilis eſt eo ꝙ
tota ſe cõuertat. qđ nõ facit hõ qa caro
ſemper repugnat ſpiritui. Stat⁹ aũt an
geli mali triplex eſt vt patere potuit ex p
dictis. Prim⁹. ſ. nocẽtie. Secũdus cul
pe. Terti⁹ peno ⁊ miſerie.

De ppͥetatib⁹ demonũ. Cap. 26.

Emones aũt ſũt ſpũs inpuri hu
mãi gñis inimici. mẽte rõnales. i
negtia ſubtiles. cupidi nocẽdi. per
ſupbiã tumidi. ſp in fraude noui imutãt
ſenſus. ingnãt affect⁹. vigilãtes turbant.
dormiẽtes p ſomnia ingetãt morbos in
ferũt tempeſtas ↄcitãt. in lucis ãgelos ſe
trãſformant. Semp infernũ ſuu3 ſecum
portãt. in idolis diuinũ officiũ ſibi vſur
pant. ſup bonos dominari appetũt. ma
gice artes p eos ſũt. bonis ad exercitiu3
dant'. ſemp ſini hoĩs inſidiant'. Triplici
acumine vigent demones. Primo ſub
tilitate nãe. ⁊ hoc per cognitionẽ veſpti
nã. Secũdo experiẽtia tẽpoꝝ Tertio re
uelatiõe ſuperioꝝ ſpirituu3. Primo mõ
intelligũt naturalia pñtia. Secundo mõ
futura naturalia. Tertio mõ cognoſcũt
volũtaria. Multipliciter vero diabolus
nominat' per quod ⁊ pprietates ſue co
gnoſcũt'. vocat' enim diabolus. qđ inter
pretat' defluens q: defluit. i. corruit ſpũ
aliter ⁊ localiter ſicut dictũ eſt grece iter
pretat' diabolus clauſus ergaſtulo ⁊ hoc
ſibi cõuenit. q: nõ pmittit' tãtu3 nocere
quãtũ vellet. Preterea ẽm ethimologi
am diabolus dicit' a dia qđ ẽ duo ⁊ bo
lus qđ ẽ morſelus. q: duo occidit. ſ. cor
pus ⁊ aiam. Jtẽ vocat' demon. i. ſangui
ne⁹. ⁊ hoc pp peccatũ. vl' ſciẽs. q: viget
triplici ſcientia ſicut dictũ ẽ. Jtẽ Belial
qđ interptat' abſq3 iugo. vel abſq3 dño
q: p poſſe cõtra eũ pugnat cũ deberet
eẽ ſubiect⁹ Jtẽ Belzebub qđ interptat'
vir muſcaꝝ. i. aiarũ peccatricu3. q: relin
quũt verũ ſponſũ xp̃m. Jtẽ Sathanas
. i. aduerſarius vñ. Pe. ca. v. ⁊c. Jtem
Behemoth. i. beſtia q: facit homines be
ſtiales. Jtẽ Leuiathan. i. additamẽtũ eo
rũ q pccã peccatis cumulant.

De militia diaboli cõtra nos. Cap. 27.

Jabolus nocet homini multipli
citer. qa p violentia3 ⁊ hoc qñq3
exterius corpus ledendo ſicut fe
cit Job qñq3 intra mẽbra ledendo ſicut
in obſeſſis. ⁊ pp hoc dat' puulis angel⁹
bon⁹ ne diabolus in his ledat eos ⁊ ex
cedat. Jtẽ nocet per ipreſſionẽ imaginũ
mala ſuggerẽdo vel p cõmotionẽ ſangui
nis ad pccm̃ accedẽdo. vel ſenſus exteri
ores p obiectionẽ falſarũ formarũ deci
piẽdo. De his ⁊ ſimilib⁹ dicit. Grego.
Aut opprimẽdo rapit. aut inſidiãdo cir
cũuolat. aut ſuadẽdo blãdit'. aut minan
do terret. aut deſperãdo frãgit aut per
mittẽdo decipit. Diabol⁹ decipit hoies
qttuor modis. Primo ſuadẽdo bonu3

⁊ hoc ꝑꝑ malū vt cū hoī inſtabili ſuadet ingreſſū religionis. ⁊ hoc vt poſt modū apoſtaret. Secūdo mō ſuadēdo malū. ⁊ hoc ſub ſpē boni. vt ꝑ iurare ꝓ reb9 alterius obſeruandis. Tertio mō diſſuadēdo bonū tā̄ nociuū vt cū diſſuadet bono viro religiōis ingreſſū ne de hoc peniteat ⁊ egrediēs ꝯfundant̄. Uel qn̄ diſſuadet alicui oratione vel elymoſynā. ne ꝑ hoc incurrat vanā gloriā. Quarto diſſuadēdo malū vt ducat ad pei9. vt qn̄ diſſuadet tēperātiaꝫ in victu ⁊ ſomno. vt ꝑ hoc inducat ad indiſcretā abſtinētiaꝫ qđ peius eſt. Impedit̄ diabolus in effectu ſue malitie multis modis. ſ. qn̄qꝫ per terminū ſue poteſtati a deo īpoſitū. Itē qn̄qꝫ ꝑ reſiſtētiā bonorū ſpiritnū. Hꝫ. n. ǭlibet anima duos angelos. vnū bonuꝫ ad cuſtodiā aliū malū ad exercitiū. Itē ꝑ arbitriū hoīs nō ꝯſentiētis. Iteꝫ ꝑ peccati abominationē. q: qn̄qꝫ demōes nobilioris nature peccata vilia deteſtantur. Itē propter cautelā omittunt facere mala vt peius fiat. ſicut modo nō vexat excōmunicatos vt minus timeant tales ſentētias. Utrū virtus tētationis minuantur ī diabolo qn̄ vincit̄ diuerſe ſūt opiniōes. Dicunt eniꝫ quidā ꝙ ſuperatus in vno vitio ipſū victorē nō poſſit amplius tētare de eodem vitio. ſed alius diabolus pōt. Alii dicūt ꝙ ſuperatus de vno vitio nullum de illo vitio poſſit amplius tētare de cetero. Data eſt ptās demonib9 exercēdi magicas artes multiplici rōne. Primo ad fallēdū fallaces ſicut egiptios ⁊ ipſos magos. Unde etiā que ipſi per taleꝫ modū acturi ſunt q̄ſi cōmunicādo p̄dicūt vt ibi. Creſus perdet aliū tranſiect9 maxima regna. Secūdo ad monēduꝫ fideles. ne ſ. tale qđ ꝓ magno deſiderent cū videāt etiā malos facere huiuſmodi. Tertio ad ꝓbādā ⁊ exercēdā patientiā ⁊ fidē iuſtoꝝ. De lucifero. Cap. 28.

d E lucifero ſciēdū eſt quod fuit de ſupremo ordine ſuperioris hierarchie. ac in illo ordine ſupernū gradū tenuit. cui tanquā principi de ſingulis ordinib9 magna multitudo adheſit. quos oēs ſecuꝫ traxit. dictus eſt lucifer. q: pre ceteris luxit. ſeque pulchritudinis cōſideratio eum execauit. Primū hominē tētauit. ⁊ vicit. Secūduꝫ tētauit. ⁊ victus eſt. Poteſtateꝫ tunc amiſit quā vltimis tēporibus recuperabit nūc religatus eſt ⁊ in fine ſoluet̄. Peccatū luciferi fuit ꝙ ſe ⁊ ſuū bonum priuatū dilexit excecat9 de altitudine habita p̄ſumpſit. ac ꝓpriaꝫ excellētiaꝫ abnuit quaſi habiturus fuerit ex ſe nō ab alio ⁊ ſine meritis habere voluit ſtare vel ſperare cū poſſet. quouſqꝫ gratia apponeret̄ dei ſimilitudinē cōcupiuit. nō quidē cauſa imitationis. ſꝫ poteſtatis. i. ſubditos hꝫ voluit ⁊ nulli ſubiectus eſſe cōcupiuit. Quid ſit aīa ſm diffinitionem. Cap. 29.

p Oſt naturā corporeā ī corpbreaꝫ dicēdū eſt de natura ex vtriſqꝫ cōpoſita. Sꝫ primo ex ꝑte mētis. ſecūdo ex ꝑte corporis. tertio ex ꝑte totius hoīs. De aīa igit̄ vidēdū eſt quid ſit ſꝫ diffinitionē. Porro a qbuſdā diffinit̄ vt ſpūs. a qbuſdā vt aīa. a qbuſdā vero vt ſpiritus ⁊ aīa. Inquātū igitur aīa naturā hꝫ ſpiritus diffinit̄ ab alexādro in libro de motu cordis. Ab Aug. ſic. Aīa eſt ſubā īcorpa ītellectualꝭ illuminaōis capax vltia reuelatiōe ꝑceptiua vltima dico q: mediātib9 āgelꝭ ꝑcipit. Ex hac diffinitōe cognoſcim9 ꝙ ſpūs humanus q ē aīa inter oēs creaturas poſt angelos īmediate illuminatiōis diuine ſit ꝑceptiua. Aīa vero inquātū aīa ſic diffinit̄ a Remigio Aīa ē ſubā incorporea regēs corpus. Ex hac diffinitiōe hēmus ꝙ aīa ſit corꝑis rector ⁊ motor. Itē aīa inquātū aīa diffinitur a phō ī libro ſcōo de aīa ſic. aīa eſt endelchia. i. act9 corporis phici organici potētialiter vitā habentis. Endelchia formā vel actus ſignat. ⁊ dicit̄ hic actus primus ſiue ꝑfectio. Ex hac diffinitiōe hēmus ꝙ aīa vnibilis eſt corpori nō omni ſꝫ ſolo organico ⁊ phico. i. naturali ad ſuſceptionē aīe rationalis diſpoſito. Item aīa īquātū ē ſpūs ⁊ aīa ſic diffinitur ab

Aug. aīa eſt omniū ſimilitudo. Hec diffinitio data ē ꝑ cōparationē aīe ad creaturas. aīa enim ex ſui natura ad ſuſcipiendas omniū rerum tā corporaliū ꝗ̄ ſpiritualiū ſimilitudines apta ē. Sꝫ ſciēdū eſt ꝙ quedā intelligi habēt ꝑ oppoſita. vt tenebre ꝑ p̄ntiam lucis. incorporalia ꝑ corporalia. ⁊ ſic dicit̄ ſuſcipere anima ſpiritualiter rerū ſimilitudines. Itē anime d̄ſcriptio talis eſt. Anima eſt deforme ſpiraculū vite. Hec deſcriptio dat̄ ſm̄ ꝙ aīa comparat̄ a deum prout nō ex traduce vel ſeminali ratiōe propagat̄. ſed a deo corpori creādo infunditur. ⁊ īfundē do creat̄. Item. Seneca. ſic diffinit aīaꝫ Anima eſt ſpiritus intellectualis ad beatitudinē ſe ⁊ ī corpore ordinat᷒. hec diffinitio ē in reuelatione aīe ad finē ſꝫ ꝙ nō ſolū ſeparata beatificatur ī ſe ſicut angelus imo in corpore glorificato ipſi beatitudo ampliatur.

Quid ſit anima ſm̄ rē. Cap. 30.

Uid ſit aīa ſm̄ rem diuerſas videtur ſentētias philoſophi ꝑtuliſſe. Plato enīꝫ dicit animaꝫ numerum ſe ipſū mouētē. Ariſtoteles endelechiā. Pitagoras armoniam. Hippocrates ſpiritū tenueꝫ. Rabbanus lucē. Democrytus ſpiritū ex athomis cōpoſitū. Acconomius hypere᷒ igneū vigorem. Parmenides dicit eā de terra ⁊ igne eē Epicurrus āt ex aere ⁊ igne Inter has diuerſitates nos ſequimur dicta ſanctorum ⁊ catholicorū magiſtroꝝ dicētium ꝙ anima ē ſubā ſpiritualis ⁊ rōnalis ad viuificādū corpus humanum de nihilo creata. Creata eſt inq̄ꝫ anima ꝑfectibilis ⁊ iperfecta q̄tū ad ſciētiā ⁊ virtutes. ꝑfectiſſima tn̄ eſt q̄tum ad potētias naturales. Et q: ī eſt ſenſui nō ē ſubiecta. neqꝫ ſm̄ dimēſionē eſt extēſiua. Quantitatē. n. hꝫ aīa vt dicit Aug. nō dimēſiuaꝫ. ſꝫ poteſtatiuā ⁊ virtualē Et q: ſimplex ē aīa. iō nec augmēti. nec detrimēti eſt ſuſceptiua. q̄a nec in corꝑe maiori maior. nec ī minori minor reperit̄. vt dicit Au. Multitudo potētiarū ī aīa nō ponit maioritatē ī aīe natura. ſꝫ multiplicē effectū aīa etiā eſt vita ꝑpetua. ſ. ꝑ memoriā. in telligētiā. ⁊ volūtatē. ad imaginē dei facta capax virtutis ⁊ vitii. ſuſceptibil' pene. vel premii arbitrio libera. potētiis ⁊ habitib᷒ ⁊ effectiōib᷒ decorata. caret pōdere. ⁊ figura ⁊ calore paſſibilis ⁊ mutabilis eſt eo magna eſt quo capax eſt. eternitatis. eo recta quo nāliter appetēs eſt bonitatis eo bona quo particeps eſt diuinitatis.

Quid ſit aīa ſm̄ nomē. Cap. 31.

Anima dr̄ inquātū corpus aīat ⁊ viuificat Mēs inq̄tū recolit. Aius dū vult. Rō dum recte iudicat. Spūs dū ſpirat vl' q: ſpūalē nāꝫ hꝫ. Sēſus dū ſentit. Memoria dū recordatur. Uolūtas dū cōſentit. Hec nōia diuerſa ſt aīe nō ꝑꝑ eēntie ꝑlalitatē. ſꝫ ꝑꝑ effectus multiplicitatē ⁊ operationeꝫ. Dicit̄ anima ab a qđ ē ſine. ⁊ nemes qđ ē ſanguis. eo ꝙ ſit ſine ſanguine. vel dr̄ ab an qđ eſt tribuere. eo ꝙ anima vitā tribuit

De triplici anima. Cap. 32.

Actus aīe triplex ē. ſ. vegetare. ſētire. ⁊ ratiocinari. ⁊ ſm̄ hoc diſtīguit̄ aīe potētia tripliciter. ſ. vegetabilis ſēſibilis. ⁊ rōnabilis. De q̄b᷒ dicit ambroſi᷒. ꝙ aīa vegetabil' appetit eē. ſēſibilis bn̄ eē rōnalis āt optime eē. ⁊ iō nūq̄ꝫ quieſcit donec optimo ↄiungat̄. ⁊ ꝑꝑ hoc in amoris mouet̄ in deuꝫ vt ī ipſo lumine delectet̄. Hec tres potētie ī diuerſis ſubſtātiis tres anime dici poſſunt Nam vegetabilis eſt anima in plantis ſenſibilis in brutis. rōalis v̓o in hoībus In hoīe aūt predicte tres aīe vna ſūt eſſentia ſed differūt in potētiis. nec obſtat ꝙ in homine ſucceſſiue. ac diuerſis temporibus manifeſtātur. hoc. n. eſt a v̓tute formatiua que rationaliter prius diſpōit ad vitā q̄ꝫ ad ſēſū. ⁊ prius ad ſenſum q̄ꝫ ad rōnē preſertim cuꝫ natura nō ſubito ſꝫ paulatiꝫ ⁊ ſucceſſiue operet̄. Cū auteꝫ aīa rōalis infunditur corpori ꝑdicte primo infuſe nō hn̄t actiōes ſuas deinceps a virtute formatiua. ſed ab ipa aīa. Anima quoqꝫ duas primas potētias. ſ. vege

tabilē. ⁊ ſenſibilē exercet tm̄ in corpore. Aia vegetabilis ⁊ ſenſibilis nō dn̄t dici aie in hoie ſed potētie. nec aia vegetabil' in aiali dicēda eſt aia ſed potētia. Aia aūt vegetabil' i plāta dicēda ē aia. ñ potētia.

De potētia anime vegetatiue.

Capl'm. 33

a Anima vegetabilis tres hꝫ potē/ tias. ſ. gn̄atiuā nutritiuā. ⁊ augm̄ tatiuā. Prima eſt ad ſpēi ꝯſeruationem Scd̄a eſt ad ꝯſeruationē indiuidui. Ter tia eſt ad pfectōēꝫ ſubiecti. Uirtuti āt nu tritiue quattuor ad deſuiūt. ſ. virt⁹ attra ctiua q̄ aſſumit neceſſaria in nutrimēto Itē digeſtiua q̄ ſepat ꝯuenīēs ab incōue niēti in alimēto. Itē retētiua que cibum tā diu retinet in vno loco. donec debitaꝫ recipiat alterationē. Item expulſiua q̄ ex pellit qd̄ ſupfluū eſt in nutrimento. ſed ante oēs has eſt appetitiua.

De potētiis aie appꝑhēſiuis.

Cap. 34

a Anima ſenſibilis duplicē hꝫ po/ tētiā. ſ. appꝑhēſiuā ꝯ motiuā. appꝑ/ hēſiua diuidiť in apprehēſiuā de foris. ⁊ apprehēſiuā de intus. Uires ap ꝑhēſiue de foris ſunt qnqꝫ ſenſus pticula res. ſ. viſus. auditus. ⁊c. vl' potētie exte/ riores. Uires āt apprehēſiue de intus ſt qnqꝫ potētie interiores ſenſibiles q̄ ſunt cōis ſenſus. imaginatio eſtimatio. fātaſia ⁊ memoria. Tradunt. Per hipathetici oēs vires iſtas organicas eē. ⁊ ꝙ p iſtrā corporalia ſuas operationes pficiūt eo ꝙ ſunt circa pticularia tm̄. Oīs. n. forma pti cularis in materia aliena eſt qm̄ forma ſi ne oī mā accepta vniuerſalis ē circa quā opať intellectus. Iſta facile eſt videre in ſenſibus pticularib⁹. qm̄ illi nō apprehē dūt niſi p rei ſenſibilis pñtiaꝫ. De virtu tibus autem interioribus q̄ ſūt imagina tio. eſtimatio fantaſia. idē eſt. qm̄ in illis oībus eſt apprehēſio forma ſingularis ſe cundum ſitū partiū ⁊ lineamēta ⁊ ꝗ̄titā tem. Oēs iſte potentie paſſiue ſūt ⁊ pa/ tiuntur a formiſ ⁊ indiuiduis que ſūt pn cipia cognitionis ſenſibilis. ſenſibilis di/ co quia duplex eſt cognitio intellectua/ lis que oritur ex eo ꝙ proprie pro intel/ lectū hꝫ dignoſci. vt forme cōuenientes ⁊ hmōi. Senſibilis que ꝓuenit ex īdiui duis ⁊ obiectis ſenſuum pticularium que ſūt principia cognitōis ſenſibilis. Scien dum preterea ꝙ nulla potētia appꝑhenſi ua ſenſibilis retinet id qd̄ appꝑhēdit. īmo qd̄ vna appꝑhēdit alia retinet. Notāduꝫ ergo ꝙ alia v̄tus eſt q̄ bn̄ tenet. alia q̄ bn̄ recipit. ⁊ iſta q̄ bn̄ tenet pficiť ſicco ⁊ fri gido. ſꝫ illa q̄ bn̄ recipit ꝯficitur humido

De ſenſibus particularibus.

Caplm. 35

s Senſus pticularis in qnqꝫ diuidiť . ſ. in viſuꝫ. auditū. guſtū. odora/ tū ⁊ tactū q in multis ꝯueniūt. ⁊ in mul tis differūt. Cōueniūt. n. qnqꝫ ſenſus in hoc ꝙ ſūt vires paſſiue. Sētimus. n. in/ tra ſuſcipiētes nō extra mittētes. Sēſibi le. n. poſitū ſupra ſenſū nō ſētiť. ſcd̄o de aīa. Oēs ſenſus ſūt pceptibiles ſingula/ riū nō viliū. ad quēlibet ſenſū extēdūtur nerui duo. vnus ad ſentiēdū q agiť ꝯtra exteriora. ⁊ alius ad motū volūtariuꝫ q agit vt ius aie interior. ⁊ ad organū diri git intētiōēꝫ. In oī ſenſu oꝫ eſſe ꝓportio nē ſenſibilis ad ſenſum. q: in mediis dele ctātur. ⁊ in extremis corrumpūtur. Ad ſentiēdū aliqd oꝫ eſſe obiectū pñs ⁊ me diū differēs. ⁊ organū ſanū atqꝫ ꝯueniēſ ⁊ aie itētio actualis. Oēs ſenſus vnā hn̄t originē ſm ſenſuꝫ cōem a quo velut a cē tro q̄ſi linee quedā exeūt. Differūt etiaꝫ ſenſus pticulares in multis nā qlibet hꝫ ſpāle iſtr̄ꝫ. Differūt ēt in obiectis. differt ī medio ſtie. q: tactus ⁊ guſtus hn̄t me diū intrinſecus ⁊ alii ītriſec⁹. Differūt ī velocitate apprehēdi. q: viſus ē citiſſime apprehenſionis. ⁊ remota apprehendit Differūt ſitu q: viſus ē ſupmus. Poſt auditus. deīde alii p ordinē. Differūtvti litate. q: guſtus ⁊ tactus maxime ſūt ne ceſſarii ad ꝯſeruationem īdiuidui ⁊ ſpe/ ciei. Guſtus. n. diſcernit cibum per quē ſeruať animal a nociuo. ⁊ tact⁹ diſcernit qualitates ſēſatoꝝ. ſicut calide ⁊ frigide

⁊ huiuſmodi vt aīal declinet extrema ta
liū qualitatum ne corruptionē incurrat
Differūt generalitate. q: tactus ē generali
or. cū nō hēat organū determinatū. ſed
in omnibus mēbris fit. Differūt ēt in ī
preſſionū retentione. ſenſus enī groſſio
res fortius retinēt ſuas impſſiões ſicut pꝫ
in tactu. Nota. ꝙ videm⁹ viſu ⁊ oculo
ſed differenter. nā viſu videm⁹ effectiue
ſiue formaliter. ſed oculo videm⁹ inſtru
mentalr̄. Eodē mō dicendū eſt de cete
ris ſenſib⁹ Aīa alienat̄ a ſenſibus tripli
citer. Primo in ſomno. 2. in extaſi ma
gis. 3. in morte maxime.

De ſenſu cōmuni. Cap. 36.

s Enſus cōis eſt potentia q̄ oīuꝫ ſē
ſuū ꝑticularium obiecta apprehē
dit. vt dicit phi. 2. de aīa. Omnes
enīꝫ ſenſus exteriores a ſenſu cōi exterio
ri velut a centro ꝑticulariẽ exeūt ⁊ ſena
toꝝ ſuoꝝ ſimilitudines ad ſenſū cōeꝫ redu
cūt quo mediāte de ſingulorꝝ ꝓprietati
b⁹ iudicāt ⁊ diſcernūt. Vñ ſciendum ꝙ
ſenſus cōis ē fons ex quo oēs ſenſus ori
unt̄ ad quē oīs mot⁹ ſenſibiliū refertur
ſicut ad vltimū finem. Hec potētia q̄dā
hꝫ inquantū eſt ſenſus ⁊ quedā inquātū
cōis eſt. inquantū. n. ſenſus eſt hꝫ recipe
re rerꝝ ſpēs ſine materia. ⁊ tñ p̄ſente ma
teria. inquantu cōis eſt hꝫ duo quorum
vnū eſt iudiciū ſenſibilium ꝑ qđ nos ap
prehendimus nos videre qñ videmus.
⁊ audire qñ audimus. ⁊ ſic de aliis. Si
enīꝫ hoc iudiciū nō eēt in aīalibus. nō ſa
tis eſſet videre ⁊ audire vtile. ⁊ ſꝫ alios
ſenſus apprehēdere. Secūdū eſt cōpa
rare plura ſenſata dicendo vnū eſſe dul
ce. ⁊ aliud dulci⁹ eſſe ⁊ hoc ideo ſenſus
cōis hꝫ. q: ad ipſū referunt̄ omnium ꝓ
priā ſenſuū ſenſata. Hec virtus in ante
riori parte cerebri ponitur in loco vbi cō
currunt nerui ſenſitiui quinqꝫ ſenſuuꝫ q
loc⁹ medulloſus ⁊ humid⁹ ē. De vi ima
ginatiua. Cap. 37.

v Irtus imaginatiua ē potentia ap
prehēſiua. in qua imagines reruꝫ
ſenſibiliū reſuāt̄. Hec virt⁹ plus
abſtrahit q̄ ſenſus. q: ſenſus nō accipit
formā. niſi p̄ñte re illa āt reſuat formā ēt
rē abſēte. In hoc ēt imaginatio differt a
ſenſu cōi. q: ſenſus cōis p̄ñtia rei exterio
ris indiget ſicut ſenſus particularis. Iſta
āt virtus. ſ. imaginatio theſaurus forma
rū vocat̄. q: in ea ſic̄ dictū ē forme a ꝑti
cularib⁹ ſenſib⁹ recepte retinēt̄. Hec po
tētia ī āteriori ꝑte cerebri ſeu interiori. ſi
cut ⁊ ſenſus cōis ponit̄. ⁊ hic maior eſt
duricies ex frigiditate cerebri ꝓueniēs.
vbi ⁊ imaginatiua retinet īpreſſiones a
ſenſu cōi receptas. De v. eſtimatiua.
Cap. 38.

e Stimatiua vt⁹ q̄ a forma acq̄ſi
ta intētiones elicit q̄ a ſenſu nō ꝑ
cipiūt̄. ſm quā ouis fugit lupū ⁊ lupus
miſeret̄ filio ſuo. hoc aūt nō poſſet fieri
niſi lup⁹ hēret cognitionē ei⁹ indiuidui.
⁊ ꝙ hoc indiuiduū ſit natus eius ſicut ⁊
ouis apprehēdit lupū ſibi nociuuꝫ. Iſta
vo nō pñt fieri ꝑ ſenſū. Eſtimatiua dif
fert ab imaginatiōe qm̄ imaginatio ſolū
retinet formas apprehēſas ꝑ ſenſū cōeꝫ
⁊ ad imaginationē ſolā nō ſeq̄t̄ affectus
miſerie vl̄ triſticie. vl̄ fuga. vel inſecutio.
Ad eſtimationē aūt ſtatiꝫ ⁊ ſeq̄t̄ qđlibet
iſtorꝝ vñ ſicut intellect⁹ practic⁹ ſe hꝫ ad
ſpeculationē. ita ſe hꝫ eſtimatiuā ad ima
ginationē. ⁊ ꝓꝑ hoc eſtimatiua nō peni
tus apprehēſiua ē. ſꝫ ēt motiua ꝑ hoc ꝙ
determinat ad q̄d moueri debeat aīal. ⁊
a quo fugere cū. n. aīal mouet̄ ad cibuꝫ
oꝫ imaginē cibi in aīali eſſe. Sꝫ eſtimati
ua nō ſolū mouet. imo ēt apprehendit.
Oꝫ igit̄ aīal hr̄e eſtimationē q̄ moueat̄.
Officiū eſtimatiue eſt apprehendere intē
tiones nō q̄dē rōnis ſed nāe. Vñ nō ap
prehēdit q̄d ſit ſimilis. aut nomē. aut ver
bū vl̄ amicitiā. vel inimicitiā. cōmode vl̄
incōmode. ſicut dictū ē. Hec virtus po
nit̄ in prima ꝑte medie cellule cerebri q̄
calida eſt ex motu multi ſpūs ad ipſaꝫ.

De fantaſia. Cap. 39.

Antaſia eſt potentia ꝯponēs ima
gines cū imaginibus. ⁊ imagies
cū intētionib⁹. Cōponit inquam

fantaſia imagines cũ imaginib⁹. vt ē ap
prehendē aliqd eē albũ vel nigrũ. vł di
uerſas formas cōponē vł fingē chime
ras. Cōponit ēt imagines cũ intētionib⁹
vt cũ apprehēdit ouis formā lupinā eſſe
fugiēdā. Cōponit ēt intentiōes cũ intētiōi
b⁹. vt pʒ i oue q̄ apphēdit nato ſuo pbē
da eē vbera ⁊ alienũ eē repellēdũ. Per
fantaſiā maior hr̄ cognitio q̄ pt hrī i aīa
ſenſibili q̄ ē in brutis. p hāc. n. nō ſolū ſcit
pñtia ſʒ ēt puidet ſibi in futurꝰ. Per hāc
n. q̄dā aīalia faciūt ſibi caſas. ⁊ de cibo p
uidēt in lōginquũ. p hāc de illo ſcit qd̄ ſit
idē ⁊ de alio q̄ ſit aliud ⁊ ſic de eo oī de
quo ſnia pfert̄ p modũ affirmatiōis ⁊
negatiōis. Per hāc quoqꝫ videm⁹ ali
qd eligere ⁊ aīalia ⁊ aliqd refutare. Ad
electionē ⁊ refutationē p exigit̄ ſcia ⁊ di
ſcretio. et iō multi dixerūt q̄ fātaſia ē ali
qd rōnis ſʒ dicim⁹ nō eē verā electionē
aīe ſenſibilis. ſʒ aliqd ſimile. Hec a vul
go i hoīe vocat̄ cogitatiua. cũ tñ cogitat̄
ppꝛie ſit rōnis. Fantaſia operat̄ in ſōno
ſicut in vigilia. Qđ āt in ſōnis res vidēt̄
eē pñtes. hoc ē q: fit rnerſio ad ſēſũ cōeʒ
Iſta potētia qñ ꝯiūcta ē rōni ſicut eſt in
oīe. tūc accipit agēdi ⁊ operādi regimē
a rōne. Sʒ q: rō diuerſificat̄ ſm diuerſi
atē coꝛ de qb⁹ ratiocinatio fit. iō p opa
iones fātaſie multiplicāt̄ in hoīe valde.
Ubi aūt fantaſia nō ē cũ rōe. vt eſt in
brutis tūc regit̄ ſolū ſm inſtinctũ natu
re. Et q: natura vno mō ē in habētibus
ſpeciē vnā. iō cōceptio fātaſie opat̄ i ta
lib⁹ vno mō. Et inde eſt q̄ oīs hirūdo
facit vno mō nidũ ſuũ. Dixerūt quidaʒ
philoſophi q̄ iſte virtutes in brutis poti
us agūt̄ q̄ agāt. ſʒ in hoīe poti⁹ agūt q̄
agātur. q: bruta mouent̄ ſm impetũ ⁊
īpulſũ appetitus naturalis. Mot⁹ autē
hūani regulāt̄ ſʒ regimen rōnis. Notā
dū q̄ melancoliici ⁊ infirmi ⁊ amantes
multas hñt fantaſias. ſʒ hoc nō eſt ex il
luſtratione que fit per imagines reꝝ ſen
ſibiliũ. ſʒ ex paſſionib⁹ nature ⁊ cōfuſiōe
ſpirituũ aſcendentiũ ad cerebꝛũ ⁊ caput
turbantium. Tales. n. ſpūs diuerſarum
imaginũ inolutiōes faciūt ⁊ generāt hor
ribiles viſiones conceptiōes. Preterea
ſciendū q̄ bruta citius recipiunt influx⁹
primi motoris q̄ hoīes. ſicut pʒ in formi
ca que qñ cibũ colligit infra tres dies nō
pluit. Et gallus cantũ ſuũ p tempus va
riat. q: imutationē aure ex influxione pri
mi motoris pñtiūt. Mui⁹ dicti hec eſt rō
qm̄ hoīes multũ occupant̄ circa cōcep
tiones ſuas cōferēdo ⁊ cōponendo ⁊ di
uidēdo. quare influxiōes primi motoris
nō pcipiūt ita cito ſicut bruta que nō ſic
occupant̄ in ſuis cōceptiōib⁹. nec ſm il
las opant̄. ſʒ tantũ ſm intellectũ natu
re. Iſta vis. ſ. fantaſia plurimũ impedit
intellectũ eo q̄ minus occupat aīam cō
poſitiōe ⁊ diuiſiōe imaginũ. nō ſolū ac
ceptaꝛ a ſenſib⁹. ſʒ ēt fictaꝛ. maxime aūt
īpedit intellectũ qñ aliqd de celeſtibus ⁊
diuinis īprimit̄ ei. ⁊ hoc iō. q: ꝯceptio
nes talis non pōt ferre nec ſunt ſimiles
imaginationib⁹ ⁊ fictionib⁹ fātaſie. Fan
taſia vero ponit̄ in medio medie cellule
cerebri tāquā centruʒ inter memoratiuā
⁊ imaginatiuā. q: fantaſia cōuertit ſe tā
p formās quas accipit imaginatiua p ſen
ſū q̄ ſup intentiones quas reſuat memo
ria. ⁊ tūc illas formas ac intentiones di
uidit ac componit.

De memoria. Cap. 40.

Emoria aūt eſt repoſitorium p
teritoꝝ. Reſeruat eniʒ memoria
intētiōes p eſtimationē a figuris
reꝝ elicitas. Aīa p memoriā mediātibus
reb⁹ ſenſibilib⁹ i ipſas reddit res ſenſi
biles que ſunt extra ipſā. ⁊ pp hoc opor
tet actũ memorie duas pcedere operati
ones. quaꝝ vna eſt hoc eē receptum. ⁊
hec eſt operatio ſenſu cōis. ⁊ in hoc me
moria incipit. ſecūda eſt hoc eſſe cōſerua
tũ apud nos qđ fit p imaginationē. Oʒ
etiam q̄ ante memoriā quedam virtus
operet̄ que ex figuris reꝝ diuidat rerũ
intentiōes ſingulares. Differūt imagina
tio ⁊ memoria. quia illa cōſeruat ſpecies
rerum hec cōſeruat itētiōes ſpecierum.
Sciēduʒ quoqꝫ q̄ memoria differt a re

miniſcentia.q᷑ memoria diſcrete ⁊ diffi
cte reuertit̃ ad res componendo intẽtiões
diſtinctas cum imaginibus. Reminiſcẽ
tia ſiue recordatio eſt motus quaſi interce
ceptꝰ ⁊ abſciſſus ꝑ obliuionẽ. ⁊ eſt cum
collatiõe tẽporis ⁊ loci ⁊ huiuſmodi. Re
miniſcẽdi enim modus nõ eſt vniformis
ſed cauſat̃ i pluribus principiis circũſtã
tibus id cuius ꝓpter eſt remiſcibilitas cũ
ſit principiũ multorũ prius memoratorũ.
Cuȝ enĩȝ per memoriã fiat rerũ apprehẽ
ſio quod eadem res prius fuerit i ſe vl̃
i ſenſibus aliis cognite. patet ꝙ ſi quis reȝ
totaliter oblitus eſt nõ poteſt per memo
riam recordari ſe eẽ oblitũ. Sed ſi obli
tus eſt i parte. tũc per id qđ remãſit po
teſt reminiſci. ſed quãdoqȝ ſciuiſſe vl̃ per
collectõeȝ remiſcẽtie ſpẽ ẽt ad id qđ obli
tꝰ ẽ redire cũ illius adiutorio qđ remãſit
memorie. Alia ẽ dr̃a iter memoriã ⁊ remi
niſcẽtiã. quia memoria multa dãt aĩalia.
ſȝ reminiſcẽtia eſt ſoliꝰ rõnal̃. q᷑ reminiſcẽ
tia ẽ q̃dã inueſtigatio. q̃ ſine ordine rõnis
nõ eſt. ac ſine delibeiatiõe ꝑ q̃ anteceden̄
ordinat̃ ad ↄñs. Sane cum qs reminiſci
voluerit ea q̃ nõ eo mõ quo ꝑ ſenſũ. ſȝ ꝑ
itellectũ apprehẽdit hoc nõ fit ꝑ memo
riã q᷑ memoria talia nõ reſeruat. ſed itel
lectus cõuertit ſe ſuper ea que hȝ apud
ſe. ⁊ ea reducit ad actum que hȝ in hitu.
Iſte aũt habitus manet actualiter apud
intellectũ potẽtialeȝ qui ẽ locus ſpecieruȝ
vniuerſaliũ. vñ ⁊ vniuerſalia ſpeculata
remanẽt apud ipſum tãq̃ȝ in loco ſue ge
neratiõis etiaȝ actu quãdo illa nõ cõſide
rat. Intellectus autem potẽtialis ad has
ſpecies quas ſic habet apud ſe cõuerti
tur vl̃ ab eis auertitur quãdo voluerit.
Ultimo notanduȝ ꝙ memoria ponitur
in poſteriori parte cerebri qui locus eſt
ſiccus propter neruos motiuos qui oriũ
tur ex ipſo.

De vi ſẽſibili ⁊ motiua.

Cap. 41.

Equit̃ de vi ſenſibili motiua. hec
mouet q̃nqȝ ſpũalr̃. q̃nqȝ corpa
liter. Primo mõ dr̃ appetitiua q̃ mouet
dupl̃r. aut diligẽdo. aut odiẽdo. ⁊ diui
dit̃ in cõcupiſcibilẽ ⁊ iraſcibileȝ ꝑ quas
appetit aĩa bonũ. vl̃ inſurgit cõtra ma
lũ. Ab his vero duobꝰ. ſ. iraſcibili ⁊ ↄcu
piſcibili oriũt̃ quattuor affectiões. ſ. gau
diũ ſpes dolor ⁊ timor. Nã ſi pñs ẽ qđ
ↄcupiſcimꝰ gaudemꝰ ſi abſẽs ẽ ſperamꝰ
Sic̃ ſi pñs ẽ de quo iraſcimur dolemꝰ.
ſi abſens eſt timemꝰ. Senſualitas aũt ẽ
vis aĩe ſenſibilis motiue ⁊ ad idẽ mouet
ad qđ cõcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis. Sen
ſualitas. n. appetit. q̃ delectabilia ſũt corpi
ac nociua refugit. Differt aũt ſenſualitas a
cõcupiſcibili. ⁊ iraſcibili q᷑ ſẽſualitas ma
gis aſtrigit̃ corpori. ⁊ ſicut i brutis ita in
hoie nulla lege ſtrigit̃. qn ſp̃ i appetitus
rerũ ad corpus ptinẽtiũ moueat̃. Sȝ cõ
cupiſcibilis ⁊ iraſcibilis ſtrigit̃ rõi. ⁊ pro
ut ſũt i hoie frenant̃ rõi. ac regũt̃ virtu
tibꝰ que fundãt̃ in ipſis. Eſt. n. temperã
tia in ↄcupiſcibili. ⁊ fortitudo in iraſcibili
⁊ ſic de aliis. ſm ꝙ vis motiua ſenſibilis
mouet corpaliter. ſic diuidit̃ i virtutẽ na
turalẽ. vitalẽ. ⁊ aĩalẽ. quarũ prima ſitũ ſu
um hȝ in epate. vt ꝑ in primo principio
cũ primũ principiũ eſt cor. Secũda i cor
de. tertia in capite. vt i primo principio.
tñ primũ principiũ ẽ cor. Uirtus naturalis
eſt motiua humorũ. vitalis motiua pul
ſuũ. aĩalis eſt motiua mẽbrorũ. Dicimus
ꝙ virtus nãlis ẽ motiua humorũ mediã
tibꝰ artheriis ⁊ venis q̃ radicant̃ i epa
te ſm Galienũ. ſȝ ſm Ariſtotelẽ radicã
tur in corde. ⁊ hoc ꝑ ſpũȝ nãlẽ. Eſt aũt
ṽtus naturalis ſubſtãtia ſubtilis ⁊ aerea
vi caloris in corde gñata hec ſanguinem
ad ſingula mẽbra ĩpulſat. ex quo corpꝰ
vegetatur. Uirtus vitalis ẽ motiua pul
ſuuȝ mediãtibus artheriis que radicãt̃
i corde. Spũs autẽ vitalis eſt idem quĩ
⁊ naturalis. Idem dico i ſubſtãtia. ſed
differẽs i virtute. hic per artherias ad
membra corporis ſe diffũdẽs viuificat
ipſum corpus tãq̃ȝ inſtrũm. Uirtꝰ aĩalis
eſt motiua mẽbrorũ mediãtibus neruis
qui radicãt̃ i capite. ⁊ hoc per ſpũȝ aĩa
lem. Eſt aũt ſpũs aĩalis idẽ q̃ ⁊ natura

...ſe et vitales. ſed aïales [illegible] ad [illegible] [illegible]. hic [illegible] ſubtiliter per neruos ad organa ſentiendi [illegible] ut ſenſus et [illegible] generet in corpore [illegible]. Circa virtutes iſtas [illegible] virtutes aïales [illegible] naturales [illegible] propter hoc in homine [illegible] ſtudio vel meditationibus [illegible] virtus nutritiua et generatiua. et augmentatiua. [illegible] in [illegible] ſtudioſe. [illegible] virtute [illegible] aïales [illegible] naturalium.

De potentiis anime rationalis.

Capitulum.

[illegible] paſſiones. [illegible] paſſiones [illegible] paſſiones [illegible] gaudium.

De diuiſione [illegible]. Capitulum.

[illegible]

[illegible] appellat [illegible] affectu [illegible] intellectu [illegible] anime [illegible]

De differentiis [illegible] anime.

Capitulum.

[illegible]

parationē ad actum: ⁊ sic diuidit intellectus in habitum ⁊ in actū. in habitum quidem cū pōt intelligere qñ vult in actū vō cū actualiter ad intelligibile se cōuertit. Differētia vō intellectus in effectu ⁊ eius q dr̄ adeptus sumit̄ ſm maiorē ⁊ minorē pfectionē ipſius intellectus poſſibilis. Nā cū intellectus poſſibilis recipit ſpēs cū in nūc intellectus agens tūc dr̄ intellectus in effectu ⁊ ē in habitu. Intellectus vō cū recipit pfecte lumē ſm formā ē cōiunctio [illegible] tūc vocat̄ intellectus adeptus. Diligenter aūt attēdēdū ē q̄ oēs differētie intellectū iam pdicte ſumunt̄ vl ſm actū vl ſm habitū. vl ſm modū intelligēdi ⁊ [illegible] ſumūt̄ ſm [illegible] potētie cognitiue nō [illegible] qui diuidit̄ in agentem ⁊ poſſibilem.

De modo cognoſcēdi. Cap. 45

[illegible] cognoſcit aliter deus. aliter [illegible] aliter hō. [illegible] aliter cognoſcit deū p intellectū. aliter p creaturas. [illegible] cognoſcit res [illegible] cognoſcit res p ſpecies [illegible] intellectus humanus cognoſcit res p ſpecies abſtractas a rebus particularib' p ſenſus [illegible] [illegible]

ticularia. ſed p intellectū vniuerſalia. ⁊ qñ ſe intellectus cōuertit ad pticulare vt ipſuʒ apphēdat. tūc ſiliāda abſtracta a pticulari erit vniuerſalis ⁊ nō pticularis. Itē nihil venit in intellectum niſi per ſenſuʒ ⁊ hoc ſit duob' mōis. ſ. vl ſimpliciter. vl p accidēs. ſimpliciter quidem vt qñ intelligimus ſenſibilia prius p ſenſuʒ apphēſa. Per accidēs aūt. vt qñ intelligimus in ſenſibilia p effectū. Attēdēdū eſt ēt q̄ aliud eſt reʒ p cognitioneʒ in intellectuʒ venire ⁊ aliud eſt in re iam intellecta verſari. q: tūc cognitio reū p ſenſū venit in intellectū. ſicut dictū eſt. ſed cū intellectus iam apphēdit. tūc delectatur ⁊ negociat̄ in illa ēt ſine ſenſu adminiculo. ad cognoſcēdum illa plenius [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

gs agit duos actus rōnis ſimul vno tpe
vnus eſt itellectus ⁊ alius memorie ſiue
ꝯſuetudinis verbi grā. Aliqs dicit horaſ
⁊ querit in libro ꝯcordātias. vl' nūerat
denarios. vnū illoꝝ.ſ.querere ꝯcordāti
as ē actus intellect⁹.ſ3 aliud.ſ.dicere ho
ras ē act⁹ memorie. ſicut ēt aial brutū ſi
ne regimine itellectus vadit ad d mum
ad quā ſepe viuit. Itē nota ꝙ ad intelli-
gētiā rei nō reqrit' pñtia rei itelligibilis.
ſed pñtia ſilitudinis ei⁹ tm̄. q: res nō co
gnoſcūt' eēntiā. ſ3 ꝑ ſilitudinē. ⁊ ide ē ꝙ
itellect⁹ adꝑhēdit remota ſicut ꝓpinq̄.

De itellectu agēte ⁊ poſſibili. Cap. 46

N Unc de itellectu agēte ⁊ poſſibili
ſpālit' ē dd. Intellect⁹ igr' agēs eſt
q abſtrahit ſpēs ab imagine ſiue
fantaſia. ⁊ ſua irradiatioue facit vniuer-
ſales. ac ponit res i itellectu poſſibili naȝ
ſicut ad vſuȝ corporalē exigit' lux abſtra-
hēs intētōes coloꝝ.i. ſilitudines a colora
to. ⁊ ponit eas i aere. nō qdē ꝼm eēntiaȝ
ſed ꝼm intētōeȝ.i. ſilitudinē. Sic intelle-
ctus agēs q eſt lux aīe ponit ſpēs abſtra
ctas a fantaſia i intellectu poſſibili nō q-
dē actualit' ſed ꝼm intētionē.i. ſilitudineȝ
Quare aūt inter imaginatiōeȝ ⁊ intelle
ctū poſſibilē nō ſit potētie eiuſdē ſpēi hec
eſt rō qm̄ altera ē potētia aīe ſenſibil' al-
tera aīe rōalis intellect⁹ āt poſſibil' dī. q:
pōt recipere tales ſpēs. ſ3 nōdū ſuſcipit
eas e⁹ exēplū ē tabula nuda nullā hñs pi
cturā potēs ē āt hēe quācūq3. Sanc cuȝ
intellect⁹ poſſibil' tales ſpēs receperit tūc
ſicut hēs ſupra ca. 34. vocat' intellect⁹ in
effectu vl' in hitu. Cū v̄o illuſtrat' multi
tudine ſpēꝝ ſenſibiliū tūc ē itellect⁹ ade-
ptus. Qualiter āt iſte ſpēs remaneāt in i
tellectu poſſibile vl' q̄liter ad eas fiat ꝑ re
miniſcētiā ꝯuerſio ⁊ reuerſio hēs ſupra
in ca. 40. de memoria. Porro intellect⁹
agēs ⁊ poſſibilis differūt. ſicut lux ⁊ illu
minatū ſicut ꝑficiēs ⁊ ꝑfectibile q: vt di
cit ph⁹ intellect⁹ agēs eſt oīa facere. ſed i
tellect⁹ poſſibilis ē fieri. Et vt plenius i-
noteſcat notādū ꝙ ſicut ad hoc ꝑ ſpecu-
lū aliqd videat'. tria ſit neceſſaria.ſ. ſpecu
lū qd aptū natū recipere īꝑſſionē corpo
rum obiectoꝝ. color āt in corporib⁹ obie
ctor. ⁊ lux q̄ moueat' color corpoꝝ obie-
ctoꝝ q̄ ſine luminis influxu q̄tūcūq3 ob
iciat' nō ſūt receptibiles a ſpeculo ſic ſili
ter ad hoc vt aliqd in itellectu videamuſ
oȝ ꝙ ſit intellect⁹ poſſibilis q aptus nat⁹
ē recipe ſpēs quēadmodū dictū ē de ſpe
culo oȝ ēt ꝙ ſint ſpēs ſpeculate apud itel
lectū poſſibilē q h3 ipſas hitu cū ſit locuſ
ſpērum vniuerſaliū. Sed ſicut color i cor
pore nō mouet' nec ſpēs niſi mediāte lu-
mine iprimūt' in ſpeculo. ſic nec fātaſma
ta erūt actu intelligibilia niſi intellectus a
gēs irradiat ⁊ diffūdat ſup eū lumē ſuū
ſicut lux ſup colores vt ſic ꝼm actū intel-
ligibilia efficiāt'.

De intellectu ſpeculatiuo ⁊ practico. Cap. 47

S Equit' d̄ itellectu ſpeculatiuo ⁊ ꝑ
ctico q āmbo in cognitōe conſiſtūt.
Sed in hoc differūt q: intellect⁹
ſpeculatiu⁹ cognoſcit veꝝ i rōe veri pra
ctic⁹ āt cognoſcit veꝝ in rōe boni. Item
intellect⁹ ſpeculatiu⁹ vocat' cognitio ſpe
culatiua. ſ3 practic⁹ dī cognitio affectiua
itē finis ſpeculatiui eſt veꝝ finis āt practi
ci ē opus. itē ꝑ ſpeculatiuū itelligim⁹ re
cte. ſed ꝑ practicū recte viuim⁹. intellect⁹
practic⁹ vocat' opatiu⁹. q: dī a praxi. ꝙ
eſt opatio. itē intellect⁹ practic⁹ diuidit'
i rōeȝ ⁊ ſyndereſiȝ. Rō āt diuidit' i ꝑteȝ
ſupiorē ⁊ inferiorem de qbus ꝑ ordineȝ
dicendum eſt.

De rōe ⁊ ptib⁹ ei⁹. Ca. 38

R Aco āt ē uis aīe. nō ſolū cognitiua
ſed ēt motiua. Ideo āt cū iudicat
aliqd eē bonū vl' malū. ⁊ ibi ſiſtit
tūc dī cognitiua. Si āt ꝓcedit āplius ⁊ iu
dicat bonū vt fiat ſic dī motiua. ſi vero
ad hoc vltimū ꝓcedit vt nō ſolū iudicet
eē bonū vt fiat. ſ3 ēt id appetit. ſic dī libe
rū arbitriū. qm̄ libeꝝ arbitriū apꝑhēdit
rōeȝ ⁊ volūtatē. Rō ꝓut ſe h3 ad bonū
ꝑticulare diuit' in ꝑtē ſupiorē ⁊ inferiorē
Superior ps diuinis ⁊ eternis intēdit.
Inferior āt de trāſitorijs iudicat ⁊ ea di-
ſponit. Itē ſupior ps accipit rōnes ꝑ le

ges diuinas. vt hoc eſt faciēdū qđ deus
ꝑcepit. Pars aūt inferior accipit rōnes p
leges humanas. vt hoc ē faciēdū qđ ho
neſtū eſt vl' q꞉ expedit reipu. Itē ſupior
ps rōis dr̄ vis. q꞉ lꝫ vſqꝫ ad ꝯtēplatiōeꝫ
eternoꝝ. ſe extendat differt tñ ab intelle/
ctiua. q꞉ itelligētia negociat̄ in eternis p
modū rōis vl' intētionis. Rō aūt nō ſic.
ſed ꝯferēdo ⁊ rōcinādo. Dr̄t aūt rō alio
modo ab intellectu quī intellectus appꝑ/
hēdit eſſe rei abſolute. rō aūt cū collōne
vnius ad alterū. interior vero ps rōis dr̄
multiplicit̄ q circa res corpales verſatur
ꝯiūcta eſt ſenſualitati. ⁊ ſepe alicit̄ ab ea
videt. n. ſp porrigi pomū ſibi. i. illecebrā
vicinā. Rō tñ inferior ⁊ ſupior idē ſūt in
eēntia. ſed differūt ī offm. Exēplū ī ocu
lo ſurſum ⁊ deorſum aſpiciente.

De aīe motiuis. Cap. 49

Irū motiuaꝝ aīe rōalis ē diuiſio
v Diuidit̄. n. vis motiua in ipatiuā
⁊ ꝯſiliatricē. ⁊ effectiuā. ⁊ cōſilia
tricē ſimul ⁊ effectiuā. Uis ipatiua eſt li/
berū arbitriū ⁊ ſynderēſis. Cōſiliatrix
eſt ipſa rō que diuidit̄ in ptē ſupiorē ⁊ i
feriorē. Uis affectiua eſt volūtas q diui/
dit̄ i thelēſin. ⁊ bulyſiꝫ. Uis q ſit̄ ꝯſilia
trix ē ⁊ affectiua ē ipe itellect⁹ practicus.

De volūtate. Cap. 50

Inter dictas potētias prio dđ eſt
de volūtate q inter ceteras moti/
uas ē ꝑcipua cū ſit generalis mo
tor oīuꝫ viriū. Cū. n. intellect⁹ appꝑhēdit
aliqd vt bonū. volūtas iperat virib⁹ affi
xis ipſis organis. ſicut viſui ad vidēduꝫ
auditui ad audiēdū. ⁊ ſic de aliis ſenſib⁹
Silr̄ in motu vocali volūtas iperat vir
tuti aīali q eſt in neruis ⁊ in muſculis. et
ita mouet ad ābulādū vl' currēdū. ⁊ ad
hmōi ſilia. ſed fallit illud in potētiis aīe
vegetabilis in qbus volūtas ſuū imperi
um nō exercet. Nutritiua ⁊ gñatiua. ⁊
augmētatiua. nō ſm nr̄um arbitriū. ſed
naturaliter operātur. Uolūtas aūt i duas
diuidit̄ ptes. ſ. in thelēſiꝫ. ⁊ bulyſiꝫ. i. vo
lūtatē nālem ⁊ deliberatiuā. quarū pri
ma. ſ. volūtas nālis dirigit̄ p ſinderēſiꝫ
ſcđa rō. ſ. deliberatiua p rōeꝫ. Nota ꝙ
volūtas ꝓprie ⁊ ſtricte eſt tñmō rōabi
liū. ſed large dr̄ etiā brutoꝝ eſſe iproprie
rō quaſi methaphorice. dr̄ ēt eſſe vege
tabiliū. vñ volūtas primo mō ſūpta. ſ.
ꝓut eſt rōabiliū ꝓprie volūtas dr̄. 2.
modo ꝓut eſt brutoꝝ vocat̄ ꝓprie deſi
deriū. 3. modo ꝓut eſt vegetabiliū voca
tur appetit⁹ inter potētias nulla ē liberi
or q̄ volūtas. q꞉ nec obligat̄ organo ſic
imaginatio ⁊ eſtimatio. ⁊ hmōi nec cogi
tur a bono. ſicut intellect⁹ cogit̄ a vero.
Uires aūt affixe organis imutant̄ neceſſa
rio imutato organo qbus oībus volūtas
caret vñ ait Aug. Nihil a deo in nr̄a ptā
te eſt ſicut volūtas. Si aūt ſcire volueris
q̄re volūtas nō cogit̄ a bono ſicut intelle
ctus a rō. hec eſt rō. q꞉ citra primū. ni/
hil ita bonū qđ nō aliqd ipfectiōis hēat
ſed aliqd ita verū eſt. q꞉ nihil falſitatis hꝫ
vt in hac ꝓpoſitōe qđlibet totū maius
eſt in ſua pte. vñ tali rō cogit̄ intellectus
aſſentire. ſed volūtas nulli bono creato
cogit̄ adherere. itē volūtas vr̄ interduꝫ
cogi p inordinatū appetitū ꝓut volūtas
qñqꝫ trahit hoiem ⁊ illicit vt bonū ſper
nat ⁊ incōmutabile. ⁊ reb⁹ mutabilius
adhereat. ſed hmōi coactione libertas q
dā eſt. vñ Aug. Omne peccatū a deo eſt
volūtariū qđ ſi non eſt volūtariū non eſt
peccatum

De ſynderēſi. Cap. 51

Inderēſis vis eſt motiua q ſemp
s nata eſt figi in ſupioribus. nāliter
mouēs ⁊ ſtimulās ad bonū. ⁊ ad
horrēs malum. ⁊ in iſtis nunq̄ eſt errās
neqꝫ ſecūdū ſinderēſim eſt peccare. Sci
endū qđ ois ſinderēſis nunq̄ extinguit̄
totaliter etiam in diabolo ⁊ in dānatis re/
manet in illis aliquis actus. Synderēſis
in quantū ad inſtinctum boni ⁊ q̄tuꝫ ad
diſplicētiam mali culpe abſolute ꝯſidera
te extincta eſt in diabolo ⁊ in dānatis. ſe
cundū vero ꝙ culpa cōparat̄ ad penaꝫ
ſic nō eſt extincta in illis ſinderēſis ēt in
hūc modū remanet in pena. Iſa. ca. 66
Uermis eoꝝ non morict̄ hꝫ igitur diſ/

plicētiā mali in cōperatiōe ⁊ collerit ad
penā. De ꝯſciētia. Cap. 52.

b De nomē ꝯſciētia ꝯponit̄ ab hac
ꝓpoſitiōe. cū. ⁊ hoc noīe ſcia.
vñ cōſciētia dicit duo. ſ. ſciētiā. ⁊ ſm̄ hoc
cōſciētia ē habit⁹ nāl̄s. nō ſolū cognitiuus.
ſ3 ēt motiu⁹. inclinat. n. aīa3 ad ꝓſecutiōnē boni. ⁊ fugā mali. alio mō dicit
ꝯſciētia acceptiōnē ex pte rōnis. qđ notatur in hac ꝓpoſitiōe cū. Primo igr̄ mō
put ꝯſciētia includit ſciētia3 in ſe h3 ſe ſicut ſupius. ⁊ cōiūgit̄ ſynderesi. ⁊ ſemp
ē recta ſecūdo ꝯiūgit̄ magis rōni. ⁊ ſic ſe
h3 ſicut inferius. hoc mō recipit errorē ⁊
ꝯturbatiōnē. in ꝯſciētia. n. ex pte inferiori bene pōt accidere error. Illā ratio cu3
ꝯſciētia ꝑti inferiori iungit̄. ⁊ h3 verſari
circa ꝑticularia in qbus ſepe ꝯtingit errare. ſicut p3 in ſigillo ꝯſciētie in quo ſinderesis ꝓponit maiorē ſic. nullū malum
eſt faciēdū. rō aſſumit minorē. ſ. hoc eſt
malū ꝯſciētia ꝯcludit. ergo nō eſt faciēdū
Circa primā n̄ ē error. Circa ſcd̄a3 qñq3
eſt error. ⁊ ex hoc falſitas in ꝯcluſiōe qñq3 oritur. Cauēda ē cōſciētia nimis larga ⁊ nimis ſtricta. Iſta3 prima generat
preſumptiōnē. ſcd̄a deſperatiōnē. itē prima dicit ſepe malū bonū ſcd̄a ecōtra bonū malū. itē prima ſepe ſaluat dānādu3.
ſcd̄a ecōtra dānat ſaluādū. no. ꝙ aliud ē
ꝯſciētia aliud eſt timor ꝯſciētie tūc. n. eſt
cōſciā qñ qs ſnialiter indicat aliqd eē faciēdū vel vitādū. ⁊ cōtra talē ꝯſcientiam
facere. etiā ſi ſit erronea pccm̄ eſt. S3 cōtra timorē ꝯſcientie facere nō ſemp ē peccatū. q2 talis timor nō ē ſemp ex diffinitiua ſnia rōis p quā iudicet ſe te teneri ad
aliqd ſ3 ex eo ꝙ vacillat iter dubia neſciēs
qđ ſit melius. vl̄ ad qđ teneat̄ poti⁹. cū
tñ nō omitteret qcqđ ſciret eē placitū diuine volūtati. De ꝯſcia quoq3 faciēdu3
ꝙ qñq3 reſpicit pteritū qñq3 pñs. qñq3 futurū. nā cōſciētia accuſat de pterito
remunerat de pſenti ⁊ precauet futuro.
Preterita nāq3 reſpicit vt qñ cōſciētia
mētē reprehēdit de malo cōmiſſo. vl̄ de
bono omiſſo pñtia aūt reſpicit ꝯtradicē
do ei cuius p cōſciā3 hēmus oppoſitū.
Futura quoq3 reſpicit. vt qñ inſtruit ⁊
ſtimulat mētē ad ea faciēda. vel vitanda
ad que cōſcia ipſa iudicat nos teneri qđ
aūt ꝯſcientia ſe extēdat vt dictū eſt tam
ad facta q̄3 ad fiēda pōt colligi ex diffinitionib⁹ cōſcie q̄ tales ſūt. Joannes Dama. Cōſcia eſt lex intellectus noſtri Baſilius. Conſcia eſt rōnale iudicatoriū Diffinitiōes magiſtrales ſt iſte. ꝯſciētia ē cognitio ſui ipſius. itē cōſciētia ē habit⁹ animi agēdoꝝ. ⁊ nō agēdoꝝ. itē ꝯſciētia eſt
habitus mētis boni ⁊ mali diſcretiuus.
itē cōſciētia eſt credulitas intētiōnē ad aliqđ faciēdū. vl̄ nō faciendū animi deliberatiōe firmata. Error ꝯſciētie octo modis cauſat̄ Primo ex ignorātia qñ. ſ. neſcit qcqđ ſit eligēdū vel declinādu3. De
tali errore dicit̄ ſecūdo paralipo. 20. cu3
ignoram⁹ qđ agere debeamus hoc ſolū
reſidui habemus vt oculi noſtri ad te dirigātur. ſecundo ex negligētia vt cu3 qs
negligit conſciētia3 diſcutere. vel ſi neſcit
ſe expedire negligit tñ ab aliis querere.
3. ex ſupbia vt quando qs hūiliat intellectum ſuum vt melioribus ⁊ ſapientiorib⁹ ſe velit credere. Cōtra qđ Ap⁹. ſcd̄e
corinth. 10. Captiuātes oēm intellectum
veſtrū in obſequiū chriſti hoc ē ꝙ q̄libet
in credēdis plus d3 cōſentire fidei q̄3 ſibi
⁊ in agēdis plus d3 aliis credere q̄3 ſibi
quarto ex ſingularitate qua hō ſequens
ſenſū ꝓpriū nō cōformat ſe aliis nec ſequitur vias cōes bonoꝝ De his nūeri ca.
x. Extrema caſtrorū cōſūpſit ignis. 5o.
ex affectu iordinato q ſepe inclinat ꝯſciā
ad id qđ hō tūc appetit ⁊ ſic facit eam a
ſua rectitudine declinare. Seneca. Perit
oē iudiciū cū res trāſit in affectū. 6. ex puſillanimitate qua quis timet nō timenda
ſm rectū iudiciū rōis. Iſa. ca. 30. Dicite puſillanimes cōfortamini ⁊ nolite timere. 7. ex ꝑplexitate qua hō ſe credit eſſe
poſitū inter duo peccata. quorū alterum
ſit ipoſſibile declinare. S3 ſciēdu3 ꝙ per
plexitas nihil ē ſimpliciter. poteſt tamen
quis eſſe ꝑplexus ſm quid. i. ſm erro-

nea; cõſciētiā qua depoſita erit liberat⁹ 8. ex humilitate. ⁊ cordis puritate. Gregorius bonarum mētiū eſt ibi culpas agnoſcere vbi culpa nõ ē. Error pñis ſeptē modis acceptus reprehēſibilis eſt nono vero modo laudabilis eſt imo nec error dici dꝫ. ſed humilis ſuorum defectuum recognitio dūmodo nõ ſit nimia.

De operibus anime. Cap. 53

a Anima ſm diuerſas potētiaſ multas ⁊ diuerſas hꝫ opatões. Ipſa .n. cognoſcit verū p intellectū ſpecl'a tm̄ affectat bonū p intellectū practicū Diſcernit āt ꝯferēdo inter bonū ⁊ malū verū ⁊ falſū p rõeꝫ diſcernit ſil' ⁊ elegit p liberū arbitriū. Cõſentit p volūtatem. Inuenit mediū p ingeniū ſtimulat ad bonū p ſindereſim. Aia ēt in actib⁹ ſuis ordinē hꝫ. nã qd̄ ſenſus pcipit imaginatio repñtat. cognitio format ingeniū inueſtigat. rõ iudicat. memoria ſeruat. intelligētia apphēdit. ⁊ ad ꝯtēplationē adducit. Aia pterea cognoſcit res pñtes p ſenſuꝫ abñtes vero p imaginatōeꝫ res āt i mā p pñtiā ſui. In ſemetipſa aūt ſeipſuꝫ per deflexionem ſui ſupra ſe. Aia alios hꝫ actus ptinētes ad corpus ſicut eſt vegetare p virtutem nālem ſentire p virtutem animalē. ⁊ viuificare p virtutem vitaleꝫ de quibus omnibus dictū eſt ſupra.

De quātitate anime. Cap. 54

a Anima cū ſit ſimplex nõ hꝫ q̄ntitatem dimēſiuā. ſed virtualē. vñ pꝫ ꝙ aia ſm eēntiā nõ eſt in toto corpore ſed in pte corpis determinata. ⁊ tm̄ vtutē iſluit toto corpi ⁊ ad hoc poīt. Calcidi⁹ exēplū de aranea q̄ i medio telle ſue reſidēs ſentit quēlibet motū. ſiue interiuſ ſiue exteri⁹ in tella factū. Eodē mō aia i centro cordis poſita ſine ſui diſtentiõe totū corp⁹ ſibi vnitū ſeſificat viuificat atqꝫ mouet nec cõtra ſimplitatē aīe ē ꝙ dñr tres aīe eē. ſ. vegetabilis ſenſibilis. ⁊ rõnabilis c⁹ intelligētia ſupius eſt expſſa. Aia quoqꝫ lꝫ ſit ſimplex tm̄ ſm Boetiū dr̄ i eo ꝙ ē. ⁊ quo ē ſic ⁊ āgelus ⁊ oē creatū q̄ oīa differt ſꝫ rõeꝫ vniuerſal' ⁊ pticlaris

De imortalitate aīe Ca. 55

a Anima eē imortalē oñdit auctoritate ⁊ rõe. Sapie. 3. Iuſtorum aie i ma. dei ſt ⁊ infra. Et ſpes illorum imortalitatē plena ē. Itē in euāgelio. Querēt homines morte ⁊ nõ inuenient. Itē. G. loqt̄ de malis inferni. Ibi mors ſp viuit finis ſp incipit ⁊ defectus deficere neſcit. Iteꝫ Ioānis. 6. Qui mãducat me. car. ⁊ bi. m. ſan. hꝫ vitā eternā. Itē p rões. Prima talis ē. Ois corruptio ex ꝯtrarietate cãtur nihil āt ē ꝙ ſub ē aīe ꝯtrariet. Itē aia capax beatitudinis ē ſꝫ deus vt ait Aug. īngēti liberalitate replet oēs creaturas p captu earum ergo ꝯfert aīe beatitudinē. ſed ad beatitudinē ſpectat vita eterna ⁊ ppetua glia. Preterea ſi aia moreret cū corpore hõ nõ timeret mortuus ſicut nec lupus. nec cãnis mortu⁹. ergo relinqtur aliqd viuēs poſt mortē hois ꝙ timetur ⁊ hoc eſt aia. itē cū de⁹ iuſtus ſit bēhūt iuſti pmīū. ⁊ mali penā. ſed hoc non fit in hoc mūdo. Cū mali videāt florere deducētes in bõis dies ſuos. vt dic̄ Iob Boni ergo vbi florebunt. ſiet eo⁹. ergo fiet alibi. ſꝫ hoc nõ põt eē niſi aia ſit imortalis. Aug. Trāſeūt in pñti tri. ⁊ pro ſpera cū tpe. ſed cãcellatis manib⁹ more iacob eādē redeūt ſine ſine māſura. vt h̄ tribulati ⁊ afflicti ſine fine gaudeāt. iocūdi vo ⁊ ditati penas eternas ſuſtineāt. iacobus ca. 1. Oē gaudiū eſtimate fratres cū in varias tēptatiões incideritis Beda ſup iſto vbo. Ne indignemini frēs mei ſi male in mūdo floret. ⁊ voſ patimini. q: nõ eſt xpiane dignitatis in tpalib⁹ exaltari. ſed depmi. Mali nihil hñt i celo. vos nihil in mūdo. Sed ſpe illi⁹ boni ad qd̄ tenditis gcqd in via ꝯtingat gaudere debetis. Hie. Difficile imo īpoſſibile eſt vt pñtib⁹ qs fruat̄ ⁊ futuris. vt h̄ ventreꝫ illic mentē reficiat vt d̄ delitiis trãſeat. vt in celo ⁊ i terra appeat glorioſus. itē de⁹ fecit aīam ad imaginē ⁊ ſilitudineꝫ ſuā ſed deus eſt immortalis ergo ⁊ anima.

De libero arbitrio. Cap. 56

l Iberū arbitriū eſt vt ait Aug. fa

cultas rõis ⁊ volūtatis q̃ eligitur bonū grã aſſiſtēte. malū vo grã deſiſtente. in hac diffinitiõe ſimul ponit rõ ⁊ volūtas Rõ qdē vt ↄſiliarius volūtas āt impatrix. nā rõ dicit aliqd eſſe bonū vl' malū Volūtas dicit fiat fiat. nota libertas liberi arbitrii eſt libera a coactione ſufficienti ſed nõ libera a coactiõe efficiēti. nulla. n. coactio exterior eſt cā ſufficiēs vt aliqd fiat. lꝫ qñqꝫ ſit efficiēs. vt pꝫ in multis qui coacti ſūt negare xpꝫ ꝑ tormenta. qm̄ in hmõi coacta volūtas. Volūtas eſt vt ait Aug. Q ñ peccator retrahit a grã tūc ñ deſtruit libertas liberi arbitrii. q: cecus vel feſſus. vl' claudus in foueā cadēs qñ extrahit nõ ſit eo inuito. Libertas liberi arbitrii triplex eſt. ſ. a neceſſitate a peccato a miſeria. Prima libertas eſt nature. ſcđa grẽ. tertia glie. itē prima eſt bonoꝝ ⁊ maloꝝ. ſcđa tm̄mõ eſt bonoꝝ. tertia i celo regnãtiū. Ex his pꝫ ꝙ libertas maloꝝ eſt velle peccare. ſed libertas in paradiſo fuit poſſe nõ peccare. nec poſſe turbari. Pꝫ ergo ꝙ liberū arbitriū ē tā in bonis qꝫ in malis. q: i bonis ē tm̄mõ ſeruitus miſerie in malis āt eſt ſuitus miſerie ⁊ pcci. ſꝫ i pma ē liberrimū. qm̄ oīs talis ſeruit⁹ deſtruit. No. ꝙ lꝫ de⁹ nõ poſſit male facere, ⁊ ſilr angelus ⁊ aie bone vl' beate. tñ ē in eis liberū arbitriū. q: bonū eligūt ⁊ malū declināt. nõ ex infirma neceſſitate. ſꝫ libera volūtate. Eodē mõ dđ eſt de diabolo. q: hꝫ liberū arbitriūꝫ bonū tñ ſp reſpuit. ⁊ malū eligit. ſꝫ hoc nõ facit in eo violēta coactio. ſꝫ volūtaria obſtinatio. Liberū arbitriū hꝫ ſe in qbuſdā idefferent ad bonū ⁊ ad malū. vt i primis pentib⁹ añ lapſū. In qbuſdā pl⁹ ſe hꝫ ad malū qꝫ ad bonū. vt i generbuſ p⁹ baptiſmū. In qbuſdā ſe hꝫ ad bonū. qꝫ ad malū ſcificatis in vtero. In qbuſdā ſe hꝫ neceſſario ad malū. vt in fidelib⁹ nõ regeneratis. In qbuſdā ſe hꝫ neceſſario ad bonū vt in cõfirmatis. ſicut fuit beata virgo poſt conceptionem filii.

De natura corporis hūani. Ca. 57

b Omo grece ātropos dr̄. i. arbor euerſa. hꝫ. n. caput cū capillis ad modū radicis brachia vo cū cruribus ſūt qñ rami. Solus homo eſt lõgi ⁊ lati corpis ſolus ēt hõ eſt erecti corpis. ⁊ hmõi rõ duplex eſt. ſ. nālis ⁊ moralis. Nālis rõ eſt q: in aliis aīalib⁹ abūdat i capite mā terrea deprimēs. ⁊ deficit calor erigēs ꝙ nõ eſt in hoie. Et ſta rõ moralis vt. ſ. rectitudo ſtature corpis atteſtet rectitudinē mētis ſurſū ad celeſtia tēdētis. Accidētia aie trāſmutat corpus. q: forma delectabilis imaginata mouet corpus ſicut triſtabilis. ⁊ iõ Auic. ait ꝙ multū triſtis ac lepra timēs. erit aliqñ leproſus. ſicut ecõue. ſo ꝙ corpis paſſiões redundāt in aie turbationē. ſicut pꝫ in ſõno. Itē ptes corpis hūani hñt ſilitudinē toti⁹ mūdi. q: tāta eſt diſtātia iter extremitatis duoꝝ lõgoꝝ digitoꝝ vtriuſqꝫ manus quāta eſt auertice capitis vſqꝫ ad plātā pedis. ſic tanta ē diſtātia a cenith capitis ad oppoſitū tropiū in celo quāta ē ab oriēte in occidētē. Corpus humanū ex qttuor elemtis cõpoſitū ē. ſed apparet terra in oſſib⁹ ⁊ in carne. Aqua vo in hūorib⁹. ſ. ſanguine flumate. collera. melāconia. Aer ↄtinet in pulmone. ⁊ hoc pꝫ. q: ſp in motu eſt nā pulmo vētilabrū cordis ē ne nimio calore diſſoluat. Sꝫ ignis ↄtinet i corde ⁊ iõ inferi⁹ eſt latū. ⁊ ſupius acutū quā formā ab igne retinet. Mēbra corpoꝛs triplicia. Sūt. n. qdā radicaria. vt cerebrū. epar. cor genitalia inter q̃ tria prima ſūt de eē indiuidui in qbus vt ſupradictū ē ſedē hꝫ ſpūs nālis vitalis. ⁊ aialis. ſed mēbra genitalia ſt ad ↄſuationē ſpēialia ſt mēbra deſuictia. vt vene arterie ⁊ nerui ꝑ q̃ vehit ille triplex ſpūs vt hꝫ ſup alia ſt mēbra officialia vt man⁹ ⁊ pedes ⁊ h⁹i. Sūt ēt mēbra tā artificialiſ ordiata. vt mutuo deſeruiāt. nā ſupiora inferiorib⁹ āminiſtrāt ſubuectionē. vt pꝫ i oculis. Itē inferiora pbēt ſupiorib⁹ ſupportationē. vt pꝫ in pedibus ⁊ crurib⁹ q̃ totū põdus alioꝝ mēbroꝝ ſuſtinēt. Itē media iptiunt vtriſqꝫ defenſionē ⁊ neceſſarioꝝ acqſitionē. vt pꝫ i mãib⁹ ⁊ brachiiſ

Item ſic ſũt ordinata vt mutuo ſibi con
doleãt. Nã ſi vnũ mẽbrũ dolet ↄdolent
ei oĩa mẽbra. ⁊ hoc ꝑꝑ cõnexionẽ ⁊ colli
gationẽ. Itẽ ſic ordinata ſũt vt qñ mẽbrũ
deficit alia mẽbra eiꝰ defectũ ſupplẽt. vñ
videmus aliquos carẽtes manibꝰ come
dere cũ pedibꝰ ⁊ alios carẽtes pedibus
cũ manibꝰ ãbulare. Itẽ ſic ordinata ſũt
vt vnũ mẽbrũ piculis ſe exponat ꝓ alio
vt pȝ in capite ꝓ cuiꝰ defenſiõe alia mẽ
bra piculis ſe exponũt. Itẽ magnus do
lor in vno mẽbro facit minorẽ in alio nõ
ſentire. Itẽ mẽbra quoꝝ motus ſubeſt li
bero arbitrio tã prõptã obediẽtiã ſuant
vt inter ĩpium volũtatis ⁊ execucionem
operis q̃ſi nulla mora videaꝛ ⁊ hãc obe
diẽtiã videmus ſeruare oculũ in viden
do. lingua in loquendo. os in comedẽdo
manus in operando ⁊ hmõi.

De phyſonomia hoīs. Cap. 58

Iuerſe mẽbroꝝ diſpoſitiões ſm
d artẽ phyſonomie diuerſos affectꝰ
ac mores indicãt in hoīe ñ ꝙ iſta
ſigna neceſſitatẽ ĩponãt moribꝰ hoīuȝ. ſȝ
oñdãt iclinatõeȝ nãe q̃ tñ retineri põt ſre
no rõis. Sequamur igiꝛ in hoc tracta
tu huius artis magr̃os auctores. ſ. Ari
ſtotelẽ. auicennã Cõſtam. Philomenem
Loxinũ. Palemonẽ incipiẽtes a cõple
xionibꝰ. Melãconicos. triſtes ⁊ graues
eſſe dicimꝰ ſanguineos vͦo oppoſita hẽc
videmus. Colerici faciles ſunt ad iras ⁊
fleumatici pigri ſũt. ⁊ ſõnolenti. Phyſo
nomie textus dicit qꝺ maſculinus vehe
mẽs ẽ ad ĩpetus ſtudioſus ⁊ aioſus. Fe
mine ãt miſericordes ſũt ⁊ timide. Ca
pilli molles ⁊ rari hẽs ingeniũ ꝓloquũꝛ
Itẽ capilli criſpi ꝓnũciãt timidũ. ⁊ lu
cri cupidũ. Itẽ capilli depreſſi nimium ⁊
fronti imminẽtes ferum declarãt aium. ⁊
his cõcordat capitis vrſini capillatura.
Itẽ capilli flaui ⁊ groſſi ⁊ albi indicãt in
dociles. Capilli vͦo ſubnigri ſi ſint mode
rate tenues mores indicãt bonos. ⁊ bo
nã hoīs indicãt ↄplexionẽ. Caput nimis
magnũ ſtolidũ indicat. Caput aũt globo
ſum ⁊ breue eſt ſine ſapia ⁊ memoria.

Itẽ caput humile ſuperius ⁊ quaſi pla
nũ inſolẽtie ⁊ diſſolutõis dat inditiũ. Itẽ
caput oblũgũ aliquãtulũ ⁊ maleo ſimile
hoīeȝ circũſpectũ ac ꝓuidũ ĩdicat. Frõs
anguſta nimis indocilẽ ⁊ voracem decla
rat. lata vͦo paruitatẽ ſignat diſcretiõis.
Sed rotũda deſignat iracũdiam. Item
humilis ⁊ demiſſa ſignat verecũdiam.
⁊ nõ admittẽteȝ turpia. Itẽ quadrata ⁊
moderate magnitudinis magne ſapiẽtie
⁊ maganimitatis eſt indiciũ. Supcilia ar
cualia q̃ cõiunguũtur vſqȝ ad cornu na
ſi ſignãt ſubtilẽ ⁊ ſtudioſuȝ in oībus ope
ribus ſuis. Si aũt ibidẽ coeũt triſteȝ ho
minẽ ⁊ parũ ſapiẽtẽ dmõſtrãt. Si ãt ar
cuoſitas declinat ad tpa. ⁊ ad giboſitatẽ
gẽnarũ ſignãt negligẽtẽ. Item ſupcilia ſi
ſint lõgoꝝ ⁊ multoꝝ pilloꝝ ſignãt ferũ ⁊
magna meditãtẽ. Oculi q tãq̃ guttule ni
toris relucẽt nieres cõpoſitos indicant
qñ varie mouenꝛ vt mõ currãt. mõ qe
ſcãt, ſignãt mala reuolui iã in aio. ſȝ nõ
dũ eſſe ꝑpetrata ſignãt. Oculi glauci ſplẽ
dor tñ micãtes ſignãt audacẽ ⁊ puigileȝ
ad maliciã. Oculi nigri trementes. ⁊ ob
ſcuri deſignãt potatori vini. ⁊ intẽꝑantiã
veneris. Oculi pure nigri ſignãt ĩbecileȝ
⁊ ſine vͦtute aiuȝ ⁊ lucri auidũ. qñ ãt gut
tule rubentes aliq̃tulũ ibi ſũt ⁊ tñ nigre
appent aiuȝ iuſtũ ꝓbũ ⁊ ingenioſũ oſtẽ
dũt. Ubi ãt in nigris oculis guttule ve
hemenꝛ rubent. ⁊ alique tẽdũt ad q̃dra
turã ⁊ q̃dam ſũt palide. q̃dam glauce. ⁊
circuli q ſori ſecus ambiũt pupillas ſunt
ſanguinolenti. ⁊ ſũt magni oculi ⁊ ultor
pupilli moueaꝛ vt moueꝛ palpebra ta
les inq̃tũ oculi ſignãt aium q oīum exce
dat more ferarũ qcqd. n. nefandoruȝ co
gitari poteſt talibus oculis ꝑpetrabile eſt
nec etiam a domeſtico ceſſabunt ſangui
ne. Oculi nimiũ ꝓminentes rubicundi.
⁊ parui linguã declarant affrenatam ⁊
corpus inſtabile. Oculi acute intuentes
ſi ſunt humidi indicant hoīem veridicũ
ac inagẽdis velocẽ ꝓuidũq̃ȝ. Oculi q fre
quẽter claudũtur. ⁊ frequenꝛ reſerantur
timidũ ac imbecilẽ declarãt. Oculi intu

te ꝑtionis ſignant ſtultū ⁊ inuerecūdū.
Si aūt multe clauſure ſunt ſignāt inobi
lez ⁊ incōſtātē ī oībus factis ſuis. Aures
ꝓminentes ⁊ valde magne ſignāt ſtoli-
ditatē ⁊ garulitatē. ⁊ īprudētiā. ſʒ valde
parue malignitatis ſūt indicia. Aures ni
miū rotūde indocilē ſignāt. Aures oblō
ge ⁊ anguſte inuidie ſigna ſūt. Aures ia
cētes ⁊ ſupra caput applicate pigritia de
ſignāt. Gēne graſſe ſignāt ignauiā et ſō
nolētiā nimiū aūt tenues malignitatem.
Gēne rotūde inuidie arguunt. Nares
patule alacritatis ⁊ fortitudinis dāt indi
ciū. lōge vero tenues mobilitatis ſignuʒ
hn̄t. Nariū autē ps q̄ iuxta frōteʒ eſt ſi
nec alta nec humili. ſʒ eq̄li linea deſcēdat
virile ſignū ē. ⁊ ꝯſtātiā demonſtrat ſiue
prudētia. Nares minores debito furibꝰ
aſignātur. Oīs vultus cū plenus ē ⁊ craſ
ſus ignauū ⁊ voluptatibꝰ deditū ſignat
vultus dependēs cogitatorē ſubdolū in
dicat. Labia tenua in ore maiori ſi ſupe-
rius labiū aliquātulū exuperet ſuꝑ īferiꝰ
magnanimū indicat ⁊ fortē. Tenua ve
ro ⁊ parui oris imbecilem aīuʒ ⁊ verſu
tū indicāt. Labia vero ſoluta aliquātulū
ab ore depēdētia inertem demonſtrant.
Nā in aſinis ⁊ equis antiqs hoc ſignuʒ
īuenit. Os parū cōuenit tā vultibꝰ mu-
lierum q̄ȝ hoībus effeminatis. Os quod
vltra modū dilatat vorac. indicat. ⁊ im
mite. ⁊ īpiū. Talis. n. oris ritus marinis
mōſtris ꝯuenit. Mētū ꝓlixū aliquātu-
lū demōſtrat minus iracundū ⁊ minus
ꝑturbatū. Qui paruū ⁊ breue mētū ha-
bēt imites ſūt ⁊ inuidi. Hoc. n. plato ad
ſerpētes ꝑtinere referebat. Tūlius ē mē
tū cōmēſuratū. ſm̄ aliqd quadraturam
accedēs. Mētū ſi ꝓlixū diſtēdat do-
lis aſſuetū oſtēdit. Vox ſimilis vo
ci ouiū aut capraꝝ ſtultitie hʒ īdiciū. Qd
āt ī mōʒ auiū de facili ſūt leues. Vox te
nuis quaſi lugubris triſtē īdicat ⁊ ſuſpici
oſū. quoꝝ vox ī nares incurrit. ita vt na
res ꝯſonēt mēdaces ſunt ⁊ maliuoli. ac
malis alienis gaudētes. Ceruix lōga ⁊ te
nuis eū ſignat q maligna mediat. Cer-
uix rotūda ꝓbat virtutē aī ⁊ corꝑis hu-
militatē. Ceruix breuis indiciū eſt eius q
cū temeritate audax ē. Ceruix nimis ere
cta inſolētē. ⁊ cōtumacē dicit. Pectus q
dē multis carnibus congeſtū indociles ⁊
ignaros indicat. Pectus qđ lōgius ē
vēter prudētē indicat. Pectus ſi nimie-
tate pilloꝝ cū vētre tegat ſignat hoīem
īſtabilē ⁊ animū ſine religiōe ⁊ pietate.
Cū āt ſolū pectus capillos ꝓfert animo-
ſū deſignat. Humeri tenues ⁊ q ī acumi
ne acumine erecti ſūt inſidioſum indicāt
hoīem. Brachia qn̄ in tāta ꝓlixitate exte
dunt vt erecto corꝑe extremitas medii
digiti appropinquat ad genu. ſʒ forte mē
ſura quattuor digitoꝝ deficiet humiles
dicit hoīes ⁊ fortes. cū aūt ꝓlixitas. hec
ad femur deſinit. vl̄ parū vltra declarat
hoīes maliuolos ⁊ malis alienis guadē
tes. Manus nimiū breues ⁊ exigue. fur
tes. deſignat ⁊ ſagaces. Craſſe manus ſi
digitos breues ⁊ vltra modū hn̄t decla
rāt tergiuerſorē inſidioſū ⁊ furē. Manꝰ
indomite. i. intorte ⁊ tenues loquaces ſi-
gnāt ⁊ voraces. Vngues albi ⁊ plani ⁊
molles ac tenues ac obrubtes ⁊ bene ꝑ
lucidi optimū ingeniuʒ īdicāt. Vngues
influxi ⁊ curui īprudētes īdicāt ⁊ rapa-
ces. Vngues breues nimiū declarāt ma
lignū. Digiti collecti ⁊ globati auarū di
cūt ⁊ malignum. Digiti parui ⁊ tenues
ſtultū demōſtrāt. Digiti vero parui ⁊
groſſi inuidū īdicāt ⁊ audacē. Latera te
nua ⁊ anguſta ⁊ depreſſa timiditateʒ in
dicāt. Latera refecta carnibꝰ ⁊ dura oſtē
dūt hoīeʒ indocilē. ⁊ hec enim ad ranas
ſm̄ platonē referūt. Pars cruris que
ſub genu eſt q̄ vocat ſura qn̄ plena eſt ⁊
quaſi graulda intēperatū hoīeʒ ſignat ⁊
imprudētē. molles ſure effeminatis aſſi-
gnāt. Pedes groſſi ⁊ breues valde in-
firmū hoīem indicāt. Pedes nimiuʒ ꝓ
lixi ꝑtinēt ad hominē doloſū. Pedes ꝑ-
tenues ⁊ breues ꝓdūt hominē malignū
Qui lōgis paſſibus incedūt magnanimi
eſſe ſolēt ⁊ efficaces. q celeriter incedēdo
ſe cōprimit ⁊ vultu deducit atqʒ totum

corpus implicat ſignat timidū parcuꝫ ⁊
verſutū. Qui breues paſſus hꝫ eūdoqꝫ
accelerat malignꝰ eē dicit̄ ⁊ īhecil̄ Color
cutis niger verſutū īdicat. Color albꝰ ru
beuſqꝫ fortes aīoſuſqꝫ oñdit. Color vehe
mēter albꝰ cū palore defectū virtutis ſi/
gnat ex nimia victoria flegmatis. Color
ignitꝰ lucētibꝰ oculis ad īſaniā vgit. Co
lor mediꝰ inter nigrū ⁊ albū q declinat ī
brunū ſi clarus eſt oſtēdit virū bonū in
genii ⁊ bonorū morum.

De regulis generalis phyſonomie. Capitulum. 59.

G Eneraliter igit̄ tenēdū ē ꝙ mem
bra q̄ in ꝓportiōe naturali ſit quo
ad figurā. colorē q̄ntitatē. ſitū. ⁊ motū in
dicāt mētis bonā habitudinē naturalē.
Mēbra vero que nō habēt ꝓportioneꝫ
debitā in figura. quantitate. ſitu. ⁊ motu
q̄litatē ꝑuerſaꝫ mētis indicāt. Preterea
plato dicebat. ꝙ q̄cūqꝫ ſimilitudo aīaliū
aliquoꝝ in hoībus ē tales hoīes ēt taliuꝫ
imitāt̄ mores. Nota īſuꝑ ꝙ licet ꝑ ſigna
mēbroꝝ naturaliū mores hominum co/
gnoſcātur. nō tamē īponūt neceſſitatem
ſꝫ tm̄ oſtēdūt inclinationē natura. nec ſꝑ
denūciāt affectus hominū. ſꝫ frequētant
ꝓbabiliter. Itē ꝓpter ſigna. ꝓferēda ex
teriora. de q̄bus dictū ē nō ſtatim ꝓferē
dū eſt iudiciū. q2 forte ſignū ē ꝑ accidēs.
⁊ nō per naturā. ⁊ forte victū eſt ꝑ ꝯtra
riam conſuetudinem ⁊ freno rōnis tene
tur. vnde narrat Ari. ꝙ diſcipuli hippo
cratis. detulerunt philomeni excellenti
phyſonomo figuram hyppocratis. qui
ꝓnūciauit de ipſo ꝙ eēt vir luxurioſus.
Illis autē īdignantibꝰ ⁊ culpātibꝰ. Phi
lomenē. ꝙ de optimo viro taliter iudicaſ
ſet retulerūt hoc hippocrati q cōfeſſus ē
philomenē hoc recte iudicaſſe. ſꝫ ex amo
re philoſophie ⁊ honeſtatis ſui cordis cō
cupiſcētiā dixit ſe viciſſe ⁊ accepiſſe per
ſtudiū. qđ nature fuerat denegatū. De/
niqꝫ ſciēdū eſt ꝙ ſigna exteriora nō refe
runt̄ niſi ad eas paſſiones que naturali/
ter in ſunt hōi. ſicut ē ira. cōcupiſcētia ⁊
huiuſmodi. nō autē ad eas que ſunt aīe
ſolius ſicut ē muſica. geometria. ⁊ ſimi/
lia. Sciēdū quoqꝫ ꝙ in oculis principali
ter cōſiſtit oīs ꝑfectio phyſonomie. ⁊ ſi
oculorū iudiciū cōfirmat ceteroꝝ mem/
broꝝ iudicium tunc ratum dixit Ariſto.
eſſe iudiciuꝫ. vt in leproſis. Si aūt cōtra
riant̄. tūc ꝑualēt iudicia oculoruꝫ ꝓpter
qđ omnes phyſonomi affirmauerunt
oculū eſſe verū cordis nuncium.

De toto homine. Cap. 60.

P Oſtq̄ꝫ expeditū eſt de homine ex
ꝑte mētis. ⁊ ex ꝑte corꝑis. nunc
dō ē de ipſo ꝓut eſt cōpoſitꝰ ex
vtroqꝫ vbi ſpāliter oñdit̄ dei potentia.
q2 naturas tā diſtātes cōiūxit in vnā ꝑ/
ſonā. ſ. naturā corporeā ⁊ incorporeaꝫ q̄
maxime diſtāt in ꝑdicamēto ſubſtantie.
Preterea cū eēt vna ſola creatura que
hēbat intus cognitionē ꝑ intellectū. vt an
gelus. ⁊ alia que habebat cognitionē fo/
ris per ſenſū vt q̄dlibet aīal brutuꝫ fieri
debuit creatura ad ꝯpletionē ⁊ decorem
vniuerſi ꝑꝑ ꝑfectionē vniuerſitatis que
hac duplici cognitiōe eſſet ꝑdicta. vt poſ
ſet legere in libro ſcripto intꝰ ⁊ foris hoc
ē in creatore vt in opere ſuo. Unita ē aīa
corꝑi multiplici rōe. lꝫ ſeꝑata dignior vi/
deret̄. Prima rō eſt vt ꝑ ꝯiūctionē taꝫ
diſpariū naturarū erigeret̄ mēs ad ſpe
rādā illā vnionē q̄ erit inter aīam ⁊ ſpūꝫ
increatū. Alia rō ē. vt aīa ſeruiēdo deo in
corꝑe hēat maius meritū. q2 vbi maior
pugna. ibi maior victoria ⁊ ꝑ ꝯñs maior
corona. Difficultas. n. operis multū va
let efficaciā merēdi. Tertia rō ē ꝑꝑ ꝯple
mētū vniuerſi. Cū. n. ſicut dictū ē quedā
eſſet creatura pure ſpiritualis quedam
pure corꝑalis cōueniēs fuit fieri creatu/
rā mixtā. ſ. ꝑtiꝫ ſpūalē ⁊ partuꝫ corꝑaleꝫ
Quarta ē q2 ſicut corpus vnuꝫ valet ad
fructū pnie. ſic poſt mortē reſuſcitatū va
lebit ad ꝯfirmationē ſtole duplicate. quia
nō ſolū aīa. ſꝫ ēt corpus premiabit̄ dote
ſua. Quinta rō eſt q2 hō ex defectu cor/
poris multā habet materiā humiliatōis
iuxta id humiliatio tua in medio tui. Si/
cut aīa ex cōiunctiōe ad corpus ꝑſa cōſe

quitur bona. ſic ⁊ multa cōtrahit incom
moda. ¶Primo peccati originalis inqui-
nationem. Job .13. Quis poteſt facere
mundum de imūdo ſcie conceptum .2.
peccati pnitatē Geñ. viii. ¶Proni ſūt ſe-
ſus hoīs ad malū ab adoleſcentia ſua. 3.
opādi bene difficultatē. puer. 24. ¶Per
agrū hoīs pigri trāſiui ⁊ ecce totū ſuīſc
cauerāt ſpine. 4. itellect⁹ hebetudinem.
Sapie. 9. Corpus qđ corrūpit' agrauat
aiaȝ. 5. continuā ipugnatōeȝ. 5. caro ɔcupi
ſcit aduerſus ſpūȝ ⁊c ſexto curarū ſolli
citudinē. math. ſexto. Di. vo. ne. ſolliciti
ſitis aie vr̄e ⁊c̄ ſeptio paſſionū multiplici
tatē. Job. 13. Hō ō natus de mulieř breui
viuēs tpe replet⁹ multis miſeriis . octa-
uo glīe retardationē gliam. n. pcipē nō
poſſum⁹ q̄ȝdiu i corpe dtinemur pp hoc
Ap⁹. cupiebat diſſolui ⁊ eſſe cū xpo.

De ppꝛietatib⁹ hoīs. Cap. 61.

Propꝛietates hoīs ſūt diſcernē in
ter honeſtū ⁊ turpe. vñ ⁊ ſolus
hoīs ⁊ honeſtū pſeq cū oīa bruta
niſi vtilia ⁊ dlectabilia pſeqūtur. Jtē paſ
ſionef ordinare ad inuicē rōe. Supra mū
dū p intellectū eleuari. ⁊ iō qñ aliqs per
adhēſionē in terrenis ſe mūdo inferiorē
facit iā q̄ſi honore humanitatis exutus p
pctatē accipit beſtie ita vt dicat' feri p cō
cupiſcētia porcus. p irā canis. p rapinam
leo. ⁊ ſic de aliis. qđ plato vocauit ſcdaȝ
aiarū incorruptionē qđ qdā male intelli-
gētes crediderūt platoneȝ dixiſſe ꝙ aīe
creūtes de corpe intrabāt beſtias qđ fal
ſū eſt. Amicitiā hr̄e ſm oē genus amici-
tie ⁊ in hoc differt a brutis q̄ nō habent
amicitie ſpēȝ niſi q̄ delectatiōis ē vl' cum
nutritiua. ⁊ huiuſ. nōi. Jntellectib⁹ theo
rias eminētib⁹ ſpeculari ⁊ delectari i ta
libus. verecundari in turpi ppetrato pp
qđ inemēdabiles dnr inuerecūdi q2 in
aliquo mutati ſūt a rōis honore pecori-
nā naturā aſſumētes. ¶Perfecte eſſe cō-
iugale aial eo ꝙ legib⁹ ordinatas faciāt
honeſtates nuptias. Ciuile aial eſſe. quia
diſtributiōes. ⁊ cohabitatiōes ⁊ federa
pugnas pfectas hȝ vrbanitatib⁹ ordina

tas. Diſcipline eſſe perceptibile ppter
rationis vſuȝ. Eſſe aial māſuetū. Nam
pp ciuilitateȝ hȝ eſſe aial riſibile. Eſſe aial
glorioſū ppter pfectas gaudēdi rōes q̄
ſoli ɔmgūt hōi. Eſſe microcoſmū. i. mi
norē mūdā eo ꝙ de oībus creaturis alid
qd hēat hō. vȝ eē cū lapidibus. vegetari
cū arboribus. ſentire cū aīalibus intellige
re cū āgeli ex duplici natura ɔpoſitū eē
ſ. corpalia ſpirituali creatura ẜ eē digniſſi
mā. Eſſe aial rōale ⁊ mčtale. Humana
fragilitas i hoc cōſiſtit ꝙ in hoīe ē aſſidui
tas deficiēdi. ipoſſibilitas ſtandi. facilitas
cadēdi. difficultas reſurgēdi vilitas naſ-
cēdi icertitudo moriēdi. Defectus huma
nus ē q2 quicqd habem⁹ aliūde habem⁹
impfecte habem⁹ inſup amittere poſſu-
mus. Jn hoīe. quoqȝ ē moriēdi neceſſi-
tas. ⁊ hec vl' illata neceſſitas ſicut fuit in
adā. vl' innata ſicut eſt i nobis. vl' aſſum
pta ſicut fuit in chriſto.

De pꝛimis parētibus. Cap. 62.

Summa bonitas volēs cōicař bo
nū ſuū cū aliis fecit creaturā rōa
lē q̄ ſūmū bonū intelligeret itelli-
gēdo amaret amēdo poſſideret. poſſidē-
do beata eē. Fecit autem deus homineȝ
formādo corpus ei⁹ p miniſteriū angelo
rum de limo terre in agro damaſceno. ⁊
inſpirauit in faciē ei⁹ ſpiraculū vite. i. ani
mā creauit quā corpori facto vniuit. fa-
ctus ē autē hō ad imagineȝ ⁊ ſimilitudi-
nē dei potiuſqȝ angel⁹ cōueniētiā hȝ ho-
mo cū deo intus ⁊ extra. qđ nō hȝ ange
lus. Jntus. n. hȝ cōueniētiā ſm memori
am intelligētiā. ⁊ volūtatē. ſicut angelus.
Nā ſicut a patre ē filius. ſic ab homine
homo eiuſdē nāe. ¶Preterea ſicut deus
platuſ eſt omni creature ſimpliciť. ſic hō
i ſuo vniuerſo pſ. 9. Oia ſubieciſti ſub pe.
⁊c. Jtē ſicut deus vbiqȝ ē ſic aia vbiqȝ ē
in ſuo habitabili. i. in corpe. nō qdeȝ per
eſſentiā ſȝ p potētiā. Dignitas humana
eſt in hec ꝙ deus fecit hoīem rōne ſapiē
tē. vita innocētē dño potēteȝ. pmū nota
tur in hoc ꝙ homo factus ē ad imaginē
dei ſm ꝙ ad dei ſimilitudinē. tertiū ꝙ p

poſitus eſt homo cunctis aſimātibus. ⁊
aliis creaturis que omnia ſibi ſuiūt. Et
nota ꝙ volūtati bonorum hominuꝫ nō
ſolum ſubdit᷑ creatura. ſꝫ etiā ipſe deus.
p̄s. cxxxiiii. Volūtatē timētiuꝫ ſe faciet.
⁊c. Itē angeli qui deputātur ad cuſtodi
am. Item demone qui dātur ad exerci-
tiū bonorū. Iteꝫ hoies boni qui ſūt ſocii
tribulationē. Item homines mali q bo-
ſnos magis ꝓmouēt perſequēdo ꝙ poſ
ēt facere ſeruiēdo Corpus tale dedit de
us primo hōi ꝙ aīe ſubiectū eſſet vt eſſet
obtēperās ſine rebelliōe eſſet ꝓpagabile
ſine libidine. eſſet vegetabi e ſiñ mortali-
tate. eſſet ꝓportionabile quo ad cōplexio
nē equalē eſſet quoqꝫ aīe cōforme vt ſic
anima erat inocens. ⁊ tamē poterat pec
care ſic corpus eſſet impaſſibile. vt tamē
poſſet immortalitatē incurrere. ⁊ idō po-
terat mori. ⁊ nō mori poterat hr̄e ſuffi-
cientiā ⁊ indigētiā. poterat obtempera-
re ⁊ rebellare. ⁊ hoc fuit rōe nature de-
fectiue ex nihilo create nec ꝑ gloriaꝫ cōfir
mate. Fuit tamē corpus ita cōdituꝫ vt in
eo eſſet nulla pugna rebellionis nulla ꝓ-
nitas libidinis. nulla diminutio vigoris
nulla corruptio mortis. Hec autē imorta
litas corpiſ. Ade principaliter fuit ab aīa.
ſicut ab influēte a corꝑe ꝓ equali cōpoſi
tione ſicut a diſponēte a ligno vite. ſicut
a vegetāte. a regimine vero diuine potē
tie. ſicut ab interius cōſeruāte. ⁊ exterius
ꝓtegēte. Factus eſt itaqꝫ hō abſqꝫ oī cul
pa ⁊ miſeria. nec ad culpā hūit fomitis
icitamētū. Inſuꝑ datū ei quadruplex ad
iutoriū. Primū ad recte volēdū. qđ eſt
cōſcia. ſꝫ fuit ad murmurādū ɔtra ma-
lū ⁊ ad ſtimulādū ad bonū qđ eſt ſynde
reſis. tertiū fuit ſcīa illumināſ intellectuꝫ
ad cognoſcēdū deū ſuū ſeipm. ⁊ mūduꝫ
iſtū qui factus fuerat ꝑꝑ ipſū. quartum
fuit charitas accēdēs affectū ad diligēdū
deū ſuꝑ oīa ⁊ proximū ſuū ſicut ſeipſo.
Prima duo pertinēt ad ꝑfectionē natu-
raliū. alia duo ad ꝑfectionē gratuitorum
quorum vnū fuit gratie gratis date. ſ. ſci
entia reliquū gratie gratū faciētes. ſ. cha-
ritas. Accepit homo triplicem oculuꝫ. ſ.
carnis quo videret mūdū rōnis quo vi-
deret animū. ⁊ cōtēplationis quo vide-
ret deū. Et ſic oculo carnis videt hō que
extra ſe ſūt oculo rōis q̄ ſūt intra ſe. ocu
lo cōtēplatiōis que ſūt ſupra. ſe Notitiā
dei hūit cuius pñtiam quadā interiori aſ
piratiōe. cōtēplabat᷑ nō ita excellēter vt
i patria nec ita i enigmate vt in via. Res
etiā factas nouit qb⁹ oīb⁹ noīa impoſu-
it. Notitiā quoqꝫ ſui habuit quia qualis
factus erat ſciuit. ⁊ puid agere quid ca-
uere deberet intellexit. Fuit quoqꝫ ſi-
ne penalitatibus. qꝛ nec eſuriuit nec ſiti-
uit. Iteꝫ frigus vł eſtus labor vel infir-
mitas eum nō leſit nec mortē expectauit
qꝛ viuus erat ad gloriā trāſferēdus. Ve
ſtibus nō eguiſſet ⁊ nud⁹ verecūdiā nō
ſenſiſſet. natura in eo quo ad deformita-
tē membrorum nō erraſſet Cōcept⁹ fuiſ
ſet ſine pudore. ⁊ partus ſine dolore fuiſ-
ſet. Motus membrorum etiam ſubiecti
voluntati fuiſſent.

De preceptis Ade datis. Cap. 63.

Dam factū' deus transtulit i pa-
a radiſuꝫ. ⁊ ibi de coſta dormientis
Euā ſibi ſociā formauit. Hāc nō
fecit de capite ne viro dominaret᷑ nec đ
pedib⁹ ne cōtenueret᷑. ſꝫ de latē vt amo
ris vinculū probaret᷑. Duplex bonū il-
lis deus p̄parauit. vnū temporale. aliud
eternū. primū dedit. ſm promiſit. Ideo
duplex p̄ceptum primis homo habuit.
vnū nature ad cuſtodiēdū bonū datum
Aliud diſcipline ad ꝓmerēdū bonū pro
miſſū. ⁊ hoc ñ poterat mereri melius ꝙ
ꝑ merā obediēciā. que tūc mera ē quan-
do preceptū ex ſe ſolo obligat. ⁊ non ex
alia cā. ⁊ tale dicit᷑ preceptuꝫ diſcipline.
qꝛ ꝑ ipſū diſcit᷑ quāta ſit virtus obediē-
tie Unde ⁊ diſcipline preceptum dicit᷑.
qꝛ vitare lignū ſcientie nō ſuadebat natu
ra. ſed diſciplina. Preceptuꝫ vero natu
re duplex fuit. vnū de conſeruatione in-
diuidui vt ibi gene. 3. De omni ligno pa
radiſi comede. Inter que ligna i medio
paradiſi fuit ſpāliter nominatuꝫ lignum

vite. ⁊ ſic dictum ē ab effectu. q: corpa pmoꝝ parentū debebat ꝯtinue vegetarī. Aliud fuit pceptū nāe p ꝯſeruatiōez ſpēi vt illud. Creſcite ⁊ multiplicami. Circa pmū .i. pceptū diſcipline. nota ꝙ aliqd pbiberī q: malū. Exodi. 2. Nō furtū facies. Aliqd q: occaſio mali. Math. 5. Nō iurare omnino. ſic platus multa pbibere pōt que tñ nō ſūt expreſſa in ſua regula. Aliquid ad pbationem obedientie ⁊ tale fuit pceptum de ligno vite.

De paradiſo. Cap. 64

h Omo pdictis fultis auxiliis accepit locū padiſi terreſtris ī bitatōz trāquillā. fuit āt locus ille vt ait Damaſcenus exaltatōis vniuerſe promptuariū q terra excelſior eſt poſitus. ⁊ tēperato ac puriſſime aere circūfulget plātis ſemp ⁊ floribus ornat⁹ eſt. bono odore plenus nullūqz irrōabiliū aīaliū ibi bītat pcipue bēe in gene. ii. ꝙ a dño paradiſus plātatī fonte q diuidit in quattuor capita irrigatī ligno vite ac ſcientie boni ⁊ mali decoratī. Per cherubin ⁊ flāmeuz gladiū cuſtoditī. Notandū inſup ꝙ ibi nulle ſūt tēpeſtates. Due quoqz byemeſ ſūt ibi ⁊ due eſtates. ⁊ bis fructificāt ibi arbores. In vtroqz ſolſtitio bñt byemē tēperatiſſimā. ⁊ in vtroqz equoctio eſtatē. bmōi rō eſt. q: paradiſus ſub circulo equociali ſit⁹ eſt ⁊ ſemp bz equocitum.

De caſu primi hois. Cap. 65

i Nuidens ergo diabolus felicitati hois in ſpē ſerpētis ipſā mulierez tāq3 fragiliorē aggreditī tentādaz quā cū in miſiōe dubitantez cerneret fortius inſtitit ⁊ vicens illā tādem viruz illa mediāte deiecit. Proceſſit ergo ſic. Primo .ſ. querēdo cur pcepit vobis de⁹ ⁊c. 2. aſſerendo falſuz. neq̄quā moriemini. 3 pmittendo eritis ſicut dii ſciētes bonū ⁊ malū. Proceſſus iſte fuit magne virſutie. q: pceſſi experiendo inpellēdo ⁊ alliciendo. Exientiam. n. accepit in interrogatione. ipulit in mēdatii aſſertiōe allexit in falſa pmiſſiōe. allexit vō diabolus mulierē p triplex appetibile. ſ. p ſciam q̄ eſt appetibilis rōnalis p excellētiam ad modū dei q̄ eſt appetibilis iraſcibilis. p ſuauitatez q̄ eſt appetibilis ꝯcupiſibilis. Igitur vir peccauit. q: lignū vetituz guſtauit vñ ad penā accepit vt in ſe ſudore vult⁹ ſui pane ſuo veſceretī. Mulier aūt ī duobus peccauit. Nā ſupbiuit ⁊ vetitum comedit vñ ⁊ duplicē maledictionē habuit .ſ. ſub viri ptāte eris. ⁊ hoc pp primum Itez in dolore paries. ⁊ hoc pp ſcdz. diabolus vō in ſpente inuidit mentit⁹ ē ⁊ decepit. vñ pp pmū dictū ē ei. gen. 4. Supra pectus tuū gradieris. pp ſm terraz comedes. pp tertiū ipā ꝯteret caput tuū. Si ſcire volueris qs coꝝ plus peccauit .ſ. vir vel mulier. dicendū ē ꝙ plus peccauit mulier q̄tum ad aliqua. ⁊ q̄tum ad aliqua ipſe vir. Nā mulier plus peccauit quo ad peioris finis intētionē voluit. n. fieri ſicut dñs. ſed vir intendebat nō cōtriſtare delicias ſuas. itē mulier peccauit in plēs. q: in ſe in deū ⁊ in pximum item mulier dānoſius peccauit. q: plēs malediciones recepit. Uir āt peccauit plus q̄tuz ad originez q: ex certa ſciētia item vir peccauit maiori ingratitudine. Querūt multi cur de⁹ hoīez fecerit qui poſſet peccare. ⁊ ad hoc aſſignātī plures rōes. Prima ē vt oñdatī diuīa potētia q ſolus īmutabilis ē oīs āt creatura mutabilis eſt. ſcđa vt declaretī dei ſapīa que ď malo ſit elicē bonū ꝙ nō potuit fieri niſi deus creaturā feciſſet vertibilē in malū tertia vt manifeſtetī dei clemētia q̄ xp̄s per mortē ſuā hoīem pditū liberauit. quarta vt oñdatī dei iuſtitia q̄ nō ſolū reddit bonis pmia. ſed ēt malis ſupplicia. quīta vt hō nō ſit peioris ꝯditionis q̄ alie creature q̄s oēs de⁹ ſic āminiſtrauit. vt eas pprijs motib⁹ agere ſinat. vñ ⁊ hoīem in pprio arbitrio relinquere debuit. ſexta ē laus hūana. Laus ē. n. viri iuſti q potuit trāſgredi ⁊ nō ē trāſgreſſus ſeptia eſt decū vniuerſi. q: oppoſita iuxta ſe poſita magis elugeſcūt ita mali bonos cōmendat ad iuicē cōpati. octaua rō eſt q: boni exercitantur pbatur per malos. Adam

⁊ Eua poſt peccatū de paradiſo expulſi ſt
ſic lucifer de celo ⁊ in hac valle miſerie
habitātes facti ſūt mortales. Nā ſicut in
celo ē nō poſſe mori. ſic in inferno ē ſem-
per mori. In mūdo medio poſſe viuere
⁊ poſſe mori. Ex his pꝫ ꝙ primꝰ ſtatus
hoīs fuit innocētie. ſecundus grē tertius
culpe q̄rtus penitētie quintꝰ glīe. Dum
n. inordinate erexit ſe ſupra cecidit miſe-
rabiliter infra ſe. ſ. a ſtatu inocētie ⁊ grē
in ſtatū culpe ⁊ miſerie Itē q: factus eſt
inobediēs ſuperiori iuſto dei iudicio fa-
ctū ē vt ſibi fieret inobediēs ſuū inferiꝰ
.ſ. caro. ⁊ maxime circa mēbra virtuti
gn̄atiue deſeruientia. De ordine tēta
tionis in nobis. Cap. 66.

• Ordo tentatiōis q fuit in primis
ꝑentibꝰ ēt in nobis ꝯplet̄. Nā ſi
cut ſerpēs ibi ſuggeſſit. mulier delecta-
ta ē vir comedit ſic in nobis ſm Greg.
diabolꝰ gerigit ſerpētis offīn ſenſualitas
vō q̄ in carne ē offīn mulieris ⁊ rō te-
net locū viri ꝑ cōſenſū. vł dicas ſꝫ Au.
ſuggeſtio ſpētis ē pimꝰ motꝰ ex fomite
comeſtio vero mulieris eſt delectatio co
gitatōis. ſ. ꝑ inferiorē ptē rōnis. ſꝫ come
ſtio viri ē cōſenſus rōis. ſ. ſupioris ptis.
Per hec. n. tria. ſ. ſuggeſtionē delectati-
onē. ⁊ cōſenſuꝫ hō in tētatione ducit̄ q:
tentatio ꝑ ſuggeſtionē inchoat̄. ſꝫ ꝑ dele
c ationē ꝓgredit̄. ꝑ cōſenſū aūt ꝯſumat̄
ſūt aūt alia tria ꝑ q̄ qs in tentationeꝫ de
tinet̄. ſ. opus paruū ꝯſuetudo. ⁊ deſpera
tio. Sciēdū eſt ꝙ tentatio eſt triplex. ſ. a
prima ē a diabolo. vł ꝑ modū ſuggeſtio
nis. vł ꝑ modū afflictiōis. ſcđa ē a mūdo
q voluptate ac vanitate allicit. vł ꝑſecuti
one frāgit. tˀtia eſt carnis q̄ ꝑ ſenſualita-
tē ac fomitem ad peccatū īpulit qbus rō
ꝯſētiēs ꝑficit pctm̄. Due ſūt ſpēs tētatio
nis. Prima. ſ. diaboli ſcđa mūdi. ⁊ ſūt
extra nos. ⁊ nō hn̄t peccm̄. vn̄ Aug. Tē
tatio cui nō ꝯſentit̄ nō ē peccatū ſed mā
exercēde virtutis. 3. mūdus tentandi eſt
intra nos. ⁊ eſt peccatū veniale quin pri-
mꝰ motꝰ ē tm̄. ſꝫ mortale eſt ſi cōſenſus

aduenerit. Cōtra p̄dictos tentatores de-
dit nobis dn̄s tria remedia. q: ꝯtra dia-
bolū hēmꝰ ſpūs āgelicos q ad bonū nos
ſtimulāt. ⁊ ꝯtra īſultꝰ diaboli defendūt.
Itē ꝯtra mūdū hēmꝰ exēpla ſcōꝝ. quos
n̄ alliciebāt mūdi blādimēta. nec trebāt
ſupplicia. Itē ꝯtra carnē habemꝰ bona
nālia. ſ. ſindereſiꝫ ⁊ vī iraſcibileꝫ q̄ nālr̄
nos docēt n̄ ageſcē carni. ſꝫ ſpūi. Hēmꝰ
ēt gratuita. ſ. charitatē. tēꝑantiā. ⁊ huiuſ
mōi qbꝰ carnis vitia mortificamus. Eſt
āt dr̄a inter tētatiōes q̄ ſt a diabolo. q̄ ſt
a carne Tētatiōes. n. q̄ a diabolo ſt ſepe
oriūt̄ p̄ter rōeꝫ. vt cū nuꝑ faciatꝰ fameꝫ
patit̄ ⁊ pꝰ lōgā dormitiōeꝫ ſōno grauui
tur. tentatōes vero q̄ ſūt a carne freq̄nt̄
ſurgūt ꝑꝑ neceſſitateꝫ. ſꝫ interdū excreſ-
ſcūt in ſuꝑfluitatē. vt ſi cibꝰ pꝰ ieiuniū in
moderate appetit̄ vł ī cōmedēdo mēſu
ra ⁊ modꝰ nō tenet̄. Tētatio multiplex
eſt q̄dā ē ꝓbatiōis hec ē adeo ſꝫ ꝙ dn̄s
tētauit Abrahā q̄dā exaīatiōis. hec ē ab
hoīe. q̄dā p̄cipitatōis. hec eſt a diabolo
q pimos ꝑentes tentauit q̄dā delectatōes
hec eſt a carne q̄dā ꝯſenſus. hec eſt rōis.
Tētationū q̄ttuor ſt ſpēs. Pria eſt aſꝑa
hec fit ď laboribꝰ icōſuetis ī pricipio cō
uerſiōis. Scđa eſt vana ⁊ orit̄ de ſpūali
bꝰ ꝓſꝑitatibꝰ. vt cū qs ď virtutū ſucceſſi
bꝰ gliat̄. Tertia eſt dubia. vt qn̄ qs am
bigit qd certū de aliq̄ re tenē debeat. vn̄
accidit ꝙ ſenior qſqꝫ ad bonū reddit̄ qn̄
id qđ agit bonū eſſe dubitat̄. ⁊ ꝓnior fit
ad malū qn̄ maluꝫ eſſe neſcit̄. Quarta ē
fraudolētia. vt qn̄ diabolꝰ in āgelū lucis
ſe trāſfigurat ſub ſpecie virtutū inducēs
vitiū. hec fit qn̄ ſuadēdo honeſtatem in-
ducit ſuperbiā. vł diſſuadendo diſcretū.
obſequū inducit nimiū carnis cōmodum
vł ſuadendo iuſtū iudiciū inducit crude
litatē. vł ſuadendo miſericordiā inducit
remiſſioneꝫ ⁊ negligētiā. vł ſuadēdo lar
gitatē inducit ꝓdigalitateꝫ. ⁊ ſic de aliis.
In talibꝰ aūt ꝑiculoſiſſimū eſt ꝑiculum
nō videre. Primū ps. appellat timoreꝫ
nocturnū. ꝑ noctē. n. aduerſitas deſigna

tur. Secūdā appellat ſagittam volātem i dia. quia per diē proſperitas deſignať. Tertiam appellat negocium perambulans i tenebris. ⁊ hec propter dubiū perplexitatis. Quartam vocat demonium meridianū. vnde dicit. Nō timebis a ti. no. a. ſa. vo. i. die. a nego. perā. i. te. ab incur. ⁊ demo. meri. De his quattuor generibus tētationū item ait. Super aſpidem quo ad primū. ⁊ baſiliscum. quo ad ſm. ⁊ cōculpabis leonē. quo ad tertiū. ⁊ dracones quo ad quartū. Propter p̄dictas tētationes vel deceptiones diaboli nō ſūt etiam licita faciēda ⁊ hec in qnq₃ caſibus. Primus eſt ſi ſuadet homini aliqđ bonū nō faciēdū ne videamur ſuis cōſiliis cōſentire. vnde xp̄s ipſo ſuadēte voluit facere panē de lapidibus. qđ tn̄ opus bonū fuiſſet. Secūdus ſi ꝓponatur aliqđ bonū cōtra legem dei. Unde Machabei nolebāt comedē carnes q̄s tpe neceſſitatis comedē licuiſſet. Terti⁹ quādo bonū fit cum ſcādalo aliorum prima Corinth. viii. Peccātes in frēs ⁊c. loquiť de idolaticis. Quartus eſt quādo bonū fit ꝑ oſtētationē Job. ca. 36. Si oſculatus ſum manū meā que eſt iniqtas maxima. ſuꝑ qđ dicit Gre. Manū ſuā oſculať qui laudat qđ facit ⁊ hec ē iniqtas maxima. Quintus cū īpedit obediētiā ſuperioris. quia lȝ propter mādatum prelati nūq̄ malū debeat fieri. poteſt tn̄ bonū aliquādo ꝓpter obiāȝ remitti. Remedia cōtra tentationes memoriā dn̄ice paſſionis. mortificatio carnis. vtile exercitium. declinatio occaſionū. cōculcatio principii tētationum.

Explicit liber ſecūdus. Incipiūt capitula libri tertii.

De malo in genere. Cap. 1.
De peccati diffinitiōe. 2.
Quid ſit peccatū ſm rem. 3.
Quid ſit peccatū ſm nomē. 4
De origine peccati. 5
De viſione peccati. 6
De effectu peccati. 7
De peccato originali ſm rem. 8
De peccato originali. ſecundum nomen. 9
De primis motibus. 10
De moroſa delectatione. ⁊ cōſenſu peccati. 11
De peccato veniali. 12
De effectu pecci venialis. 13
De ſeptem vitiis capitalibus inſpē. 14
De ſuperbia. 15
De inuidia. 16
De ira. 17
De accidia. 18
De auaritia. 19
De gula. 20
De luxuria. 21
Quomodo ſeptē vitia ſunt venialia vel mortalia. ⁊ primo de ſuperbia. ſiue vana gloria. 22
De inuidia qūo ſit mortale vl' veniale. 23
De ira qūo ſit mortale vl' veniale. 24
De accidia quomodo ſit mortale vl' veniale. 25
De auaritia quomodo ſit mortale vl' veniale. 26
De gula quomodo ſit mortale vel veniale. 27
De luxuria quomodo ſit mortale vl' veniale. 28
De peccato in ſpūm ſctūm. 29
De peccato cordis. 30
De peccato oris. 31
De peccato operis. 32
De peccato omiſſionis. 33

Explicūt capitula. Incipit liber terti⁹

De malo in genere. Cap. 1

m

Alū triplex ē. ſ. culpe pene ⁊ dāni. quod opponiť triplici bono. ſ. honeſto. delectabili. ⁊ vtili Nā culpe opponiť honeſtū pene opponiť delectabile. dāno opponitur. vtile. Malum eſt vtile multis modis. Primo ꝓꝓ ſuāȝ ordiatioñē. q꞉ ꝓ viliſicationē poniť i loco iferiori in vniuerſitate rerum. vn̄ ⁊ bene ordinātur. ⁊ ſicut ⁊ ordinate poniť diabolus in inferno. ⁊ fur in patibulo. ſcđo modo vtile eſt ꝓꝓ ſuā coactionē. Amari

tndo.n.cōſciētie cogit hoīeȝ a peccato re
cedere. Jere. ſcđo. Arguet te malitia tua
⁊ auerſio tua increpabit te. item in eodē
Uide ꝙ malū ⁊ amarū ē te dereliquiſ-
ſe dn̄ꝫ deū tuū. tertio eſt vtile ꝑ ipſiꝰ ma
li cōſiderationē. ex eo.n. ꝙ hō malū vi-
det nālr ꝓficit. q: ſicut hō naturalr bo
num appetit. ita naturaliter horret ma
lum ⁊ fugit.

De peccati diffinitione. Cap. 2.

Oſt malū in genere ſeqtur đ ma
lo culpe ī ſpecie. Diffinit aūt pec
catū multis mōis. Primo ſic ab
Aug. Peccatū ē volūtas retinēdi vl' cō
ſequēdi qđ iuſtitia vetat. Itē ab eodem.
Peccatū ē dictū vel factū. vl' cōcupituꝫ
cōtra legē dei. Itē Ambro. peccatū eſt ꝑ
uaricatio legis diuine ⁊ celeſtiū inobedien
tia p̄ceptoꝝ. Itē Aug. pcēm ē ſp̄to icōmu
tabili bono reb' mutabilib' adherere.
prima diffinitio datur ſm cām efficientē
ſcđa ſm cām materialē. tertia ſm cām
formalē. q̄rta ſm cām finalē. In quarta
diffinitiōe nota ꝙ ī pctō duo ſūt .ſ. auer
ſio a creatore. ⁊ cōuerſio ad creaturam.
quoꝝ primū eſt quaſi formale ſm quaſi
materiale. Et in actiōe nō eſt peccatum
rōe cōuerſiōis ſi nō ſiſtat ī creatura. ſꝫ
rōe auerſiōis in qua ē deformitas ⁊ cō-
temptus. Quod āt rōe cōuerſiōis nō ſit
peccatū principalr. pꝫ q: pōt fieri venia-
liter q̄nqꝫ vt q̄n quis delectat ī creatu-
ra plus debito. ſꝫ tn̄ circa deū. q̄nqꝫ etiā
poteſt quis delectari in creatura ſine oī
peccato vt cū delectatio naturalis eſt tm̄
ſm ꝙ viſus delectatur in viridi. ⁊ guſtꝰ
in dulci. ⁊ ſic de aliis. Interdum poteſt
ēt quis delectari meritorie. ſ. q̄n ad deuꝫ
refertur vnde ps. 91. Delectaſti me dn̄e
in factura tua. ⁊c. Sꝫ tunc ſumitur dele
ctatio pro motu. nō pro paſſione.

Quid ſit peccatū ſm rē. Cap. 3.

t Enēdū ē de peccato ꝙ nō ē ſubā
vel res aliqua ſꝫ defectus ⁊ corru
ptela. Et dicit pcēm nihil ꝓꝑ tria
Primo ꝓꝑ defectū. q: pcēm nō ē aliqua
res naturalis. ſꝫ corruptio boni. Secun
do ꝓꝑ effectū. q: peccatū anihilat hoīeꝫ
⁊ deficere facit a vero eē. Tertio ꝓꝑ de
ſpectū. q: vilē facit hoīem ⁊ indignū pre
mio. Circa p̄dicta tn̄ ſciēdū ē ꝙ aliud eſt
peccati actus. ⁊ aliud habitus ⁊ aliđ ma
cula peccati actus aliquid eſt. ſꝫ nō habꝫ
amplius eſſe adueniēte gr̄a. ſꝫ pcci habi
tus qui relinquit ex malis actibus aliqd
eſt ⁊ remanet interdū ēt ceſſantibꝰ acti
bus. ⁊ poſt infuſā gr̄am ⁊ peccati remiſ
ſionem. peccati vero macula nihil eſt ſꝫ
rē. ⁊ tn̄ deformat animā nō ꝑ modum
paſſionis ſꝫ p̄uationis ſicut trūcatio mē
bri deformat corpus ⁊ maculat Dicit āt
Aug. ꝙ abſtinētia nulla ſubā eſt. ⁊ tn̄ ex
ea corpus lāguet. Ita peccatū nō ē res
aliq̄ vl' ſbā aliq̄. ex eo tn̄ nā corrumpit ſꝫ
delet ꝑ gratiā Notādū p̄terea ꝙ pecca
tū q̄nqꝫ tranſit actu. ⁊ remanet reatu. ſi
cut pꝫ ī pctō originali pꝰ baptiſmū q̄nqꝫ
trāſit actu ſimul ⁊ reatu. ſic pctm̄ actuale
poſt pn̄iam ꝑfectā. q̄nqꝫ remanet actu
⁊ reatu ſicut pcēm originale an̄ baptiſmū

Quid ſit peccatū ſm nomē. Cap. 4.

p Eccatū.n. hꝫ multa noīa. vocat
macula. ⁊ hoc q: imaginē anime
deformat. Itē reatus. q̄m ad pe-
nā eternā obligat. Itē pollutio. ⁊ hoc ꝙ
tū ad ↄtagionē cōtractā ex terrena dele-
ctatiōe. Itē vocat pena. inq̄ꝫtuꝫ reſpicit
peccatū primi hoīs. ī quo natura nr̄a fu
it corrupta. Itē delictū. ſm ꝙ ē receſſus
a dignitate gr̄e habite. Iteꝫ vocatur cul
pa prout reſpicit penā. Itē offēſa. ⁊ hoc
q: cōtra diuinā legē. ⁊ bonitatē. Itē p̄ua
ricatio. ⁊ hoc īquātū mādatū dei reſpui
tur. Itē vitiū. i. defectus bonoꝝ natura
liū. Itē peccatū ꝓut ē ↄuerſio ad bonuꝫ
cōmutabile. Iteꝫ vocat ſcelus ꝓꝑ iniuri
am dei magnā. Itē nefas ꝓut eſt illicitū
ꝑſone ꝑpetrāti. Iteꝫ vocat crimē pro
ut eſt dignū accuſatiōe ⁊ pena.

De origine peccati. Cap. 5.

q Uāuis peccatū ſit cōtrariū ipī bo
no. nō tn̄ hꝫ eſſe niſi in bono qđ q
dem bonum eſt liberū arbitriuꝫ.
ac voluntas. a qua peccatū ſicut a prima

origine ⁊ in qua eſt ſicut in ꝓprio ſubiecto. Uolunias igiť eſt cā peccati. cā dico nō efficiens ſed deficiēs. Uolūtas.n. ſm ꝙ hꝫ reſpectum ad ſuū principiuꝫ a quo eſt.ſ.ad deum nō eſt nata elicere ex ſe niſi bonū ſed ſm reſpectum ad principiuꝫ ex quo eſt qd̄ eſt nihiluꝫ inclinať ad malum. cū ipſa volūtas ſit ex nihilo tēdit ad defectum. Si ergo volumus ſcire vñ ſit malum culpe materialiter dicimus ꝙ ex abſenna debiti boni.ſ. ſpeciei modi ⁊ ordinis. ¶ Sed ſi volumus ſcire vnde ſit originaliter. dicemus ꝙ a voluntate ſi libero arbitrio. De ꝓgreſſu peccati. no. ꝙ peccatū initiať primo in cogitatiōe. ꝓcedit ⁊ creſcit in delectatiōe. ꝑficiť in cōſenſu. Circa ꝓgreſſuꝫ peccati ſciēdum ꝙ quedā añcedūt ipſum peccatum quedā ſequūtur quedā circūſtant. peccatū añcedunt aliqua ex ꝑte euerſionis. aliqua ex ꝑte cōuerſionis. Ex parte auerſiōis añcedunt ipſuꝫ peccatū iſta.ſ. Contemptus. Omiſſio. Ingratitudo. Inobediētia. preuaricatio. Illa vero q̄ peccatum añcedūt ex parte ꝯuerſionis ſūt hec.ſ. Cogitatio. Libido. Cōcupia. Delectatio. Peruerſa intentio ⁊ ꝯſenſus. Alia ſūt que ſequūtur peccatū. ſicut ē macula.i. deformatio imaginis dei. ⁊ reatus.i. obligatio ad penā eternā. Sūt adhuc alia q̄ peccatū cōmittātur vt ſūt peccatorum circūſtantie que peccatū aggrauāt ⁊ diminuūt q̄ notāť i hoc verſu. Quiſqͥd vbi ꝑ quos quotiēs cur quō qñ. Actio.n. depranať etiaꝫ ꝑ peccatū. etiā illa que de genere bonoꝝ eſt qñqꝫ in principio. qñqꝫ in medio. qñqꝫ in fine ⁊ hoc ꝑ malā intētionē vel per negligētiā vl' ꝑ vanā gliam. Unū peccatū dř maiꝰ altero. mlťis mōiſ.ſ. cauſalitate. vt peccatū luciferi. vel generalitate. vt peccatum. Ade. vel deformitate. vt peccatū iude. vel difficultate vt peccatum i ſpūm ſanctum. vel piculoſitate ſicut peccatuꝫ ignorātie. vl' inſeperabilitate vt peccatum cupiditatis. vel ꝓnitate vt peccatū carnis. vl' offenſione vt peccatū idolatrie. vel expugnādi difficulatate. vt peccatū ſupbie. vl' mētis cicitate. vt peccatū ire. Circa peccati grauitatē nota ꝙ nihil eſt peccatū viro perfecto ꝙ nō ſit peccatū in impfecto. niſi in hiſ que nouit. Nā perfectio nō mutat genus peccati. ſed q̄ntitatem auget.

De diuiſione peccati. Cap. 6

Diuiſio peccatorum multiplex eſt. Alia eſt.n. ſm cām efficientē ſm ſe vt hec. peccatoꝝ aliud eſt ex inpotētia aliud eſt ex ignorātia. aliud ex malicia. Alia ſumiť ſm cām efficiētem rōne ānexi ſm quā ſumiť hec diuiſio. peccatorum aliud eſt ex amore male accedente. aliud ex timore male humiliāte. hoc eſt ꝙ homo potius vult peccatum cōmittere. q̄ amato carere. aut malū pene qd̄ timet icurrere. Sumūtur peccatoꝝ etiā diuiſiōes ſm cām materialē circa quā ⁊ ſm cām formalē circa q̄ primo ſumitur hec diuiſio pctōꝝ. aliud ē cordiſ. alīd oris alīd opis. Itē hec. Peccatoꝝ aliud locutionis aliud cogitationis aliud operationis. Scd̄o mō ſumiť ſic. Peccatorū aliud eſt in deū aliud in ſe ipſum aliud in ꝓximū. In deū diuidiť ſic. aliud in patrē. aliud in filium. aliud in ſpūm ſanctum. Alio tribus modis peccať.ſ. male ꝑ infidelitatē de deo ſentiendo. Iteꝫ blaſphemādo. Itē ſacra dei indigne tractando. Alio ꝰ. peccat quis in deū.ſ. ipſuꝫ tētādo ⁊ hoc ſit tripliciter. Nā qñqꝫ tentat quiſ dei potentiā vt cū ſigna petit qñqꝫ dei iuſtitiā vt cū ꝑ cādens ferrū vel ꝑ duelluꝫ vl' ſilia qs iudiciū querit qñqꝫ dei miſericordiā. vt cū qs dei bonitatē examinans cōmittit ſe ſtultis piculis. In ſeipm peccat qs tribꝰ modis ſilr.ſ. neceſſaria ſibi ſubtrahēdo. Itē ſupflua ſumēdo. itē vltra vires gcpiā aggrediēdo i ꝓximū peccat ēt qs tripl'r ꝓximo ſua auferēdo. Itē ſibi in neceſſitate nō cōicādo ſua. Itē malo exēplo illū ad peccatū trahēdo. Sumūtur pterea diuiſiōes peccatoꝝ ſm cāꝫ formalē ⁊ hoc tribus modis. qñqꝫ nālīter ſm qualitatem vl' ſm q̄ntitatem vl' ſm relationē. Scd̄m qualitatem ſumiť hec

diuiſio peccatoꝝ aliud eſt cōmiſſi. aliō eſt
delicti. quoꝝ primū eſt preuaricatio pre-
ceptoꝝ negatiuoꝝ. ſcʒm eſt preuaricatio p̄
ceptoꝝ affirmatiuoꝝ. Item predictum
peccatū eſt duplex ꝯtra duas ptes iuſti-
tie que ſūt declinare a malo. ⁊ facere bo
nū. item alia diuiſio ſumit̄ ſcʒm q̄litatem
ſic peccatoꝝ quedā ſunt carnalia quedaʒ
ſpūalia. ſed carnalia ſūt maioris infamie
ſpūalia vero maioris culpe. Scōm quā
titatem ſumit̄ hec diuiſio peccatoꝝ aliō
eſt mortale aliud eſt veniale. quoꝝ primū
dicit̄ ꝑuerſio. ſcʒm vero inordinatio. qm̄
peccatū mortale eſt auerſio totalis a bo-
no incōmutabili. ⁊ ꝯuerſio totalis ad bo
nū ꝯmutabile. Sed pctm̄ veniale ē amor
voluptatū in creatura citra deū. tm̄ ſcʒ re
lationē ſumit̄ hec diuiſio peccatoꝝ. aliud
eſt originale. aliud actuale. Ultia diuiſio
eſt ſcʒm cāʒ finalē. ⁊ hoc duplicit̄. q: vl̄ ſcʒ
ip̄m appetibile vl̄ ſcʒm actū hoīs appetē
tis. Scōm ip̄m appetibile ſumit̄ hec di-
uiſio. Oē qō in mūdo eſt aut ē ꝯcupiſcē-
tia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſup
bia vite. quoꝝ primū eſt appetit⁹ delicia
rū. ſcʒm appetit⁹ diuiciaꝝ. tertiū eſt appe
titus honoꝝ. Scōm actū hoīs appetētis
diuidit̄ pctm̄ in ſeptē vitia capitalia. ſup
biā inuidiā. irā. accidiā. auariciā. gulaʒ ⁊
luxuriā. Nota ꝙ qnqʒ ſūt gnā operum.
Nā q̄dam ſūt mala in ſe. vt illa q̄ ſcʒ ſuā
nām mala ſūt. pñt tm̄ ꝑ al quā circūſtan
tiā fieri bona. vt homicidiū. Quedā ſunt
mala ſcʒm ſe. vt illa q̄ ꝑ nullā circūſtātiaʒ
pñt fieri bona. ſicut eſt odire deū. fornica
ri. ⁊ hmōi. Quedā ſūt bona in ſe. vt que
ſunt bona ex genere. tn̄ pñt fieri mala ex
circūſtātia. ſicut eſt dare elemoſinā. Que
dā ſūt bona ſcʒm ſe. vt que ꝑ nullā circum
ſtātiā pñt fieri mala. ſicut ē diligere deuʒ
ex caritate. Quedā ſūt in dr̄a. vt que nec
bona nec mala ſūt. pñt tn̄ fieri vl̄ bona l̄
mala. ſicut eſt mouere pedē ſine delibera
tione. vl̄ q̄nqʒ comedere.

De effectu peccati. Cap. 7

Ulta mala facit hoī pctm̄. ⁊ ante
mortē ⁊ ī mortē ⁊ poſt mortē. An
te mortē pctm̄ hec mala opatur. Nā aīam
vulnerat. vt ſignificat̄ in illo q incidit in
latrones. Item intellectus obſcurat̄ ī co
gnitōe veri. ⁊ affect⁹ tepeſcit in opatione
boni. Gratuitis ſpoliat. Tre. 4. Diſpſi
ſūt lapides ſanctuarii ⁊c. Sʒ ne aliquod
bonū pereat illa bona opa q̄ qs peccādo
mortificat aliis ſaluādis dabūtur. ſic qn̄
corpali morte qs morit̄ fratres ⁊ ꝓping
in bonis eius ſuccedūt. Aīam maculat.
Tre. 4. Denigrata ē ſup carbones faci-
es eoꝝ. Ad penā eternā obligat. Gen̄. 2
Quacūqʒ die comederis morte morie-
ris. Itē ꝯſciam amaricat. Hie. c. 3. Uide
q̄ʒ malū ⁊ amaꝝ ē te dereliqſſe deū tuuʒ
Cor indurat. Prouer. 18. Peccator cuʒ
in ꝓfundū peccatoꝝ venerit ꝯtēnit inſen
ſibilē reddit. Gen̄. 18. Uiſus eſt ei quaſi
ludēs loq. Sil̄e habes ī cane ſubmergē
do q nō ſentit lapidē in collo. donec in a-
quā extra nauē ꝓiciat̄. Aīam occidit. q:
vera vita. i. deo priuat. i. Regū. 31. Saul
irruit ī gladiū ſuū. Sed nota ꝙ pctm̄ ve
niale diſponit ad mortē. mortale vō dat
⁊ infert morteʒ. ſed obſtinatio detinet in
morte. Ad alia pctā trahit. Greg. Pec
catū qō ꝑ pniaʒ nō diluit̄ mox ſuo pō-
dere ad aliud trahit. Exēplū hēmus in
Chaym q egreſſus in agꝝ occidit freʒ ſu
um Abel. Exēplū hēs ēt in figura. Cor-
uus egreſſus de archa interceptus ē aqſ
Et dina egreſſa vt videret ⁊c. virginita
tē amiſit. Et iudas egreſſus xp̄m tradi-
dit. Et poſt adulteriū Dauid ſecutū eſt
homicidiū. ⁊ ſic pʒ ꝙ pctm̄ eſt pena pec
cati. Peccatū. n. ſcʒm ꝙ in ſe eſt culpa p̄-
cedētis pcti dr̄ pena. ⁊ ita dr̄ aliqd ſimul
culpa ⁊ pena. ſed rōe actōis culpa. dr̄ vō
pena rōne paſſionis. q: culpa eſt qō faci
mus pena vō qō patimur. Lʒ igit̄ oīs
culpa ſit a nobis. nō tm̄ oīs pena eſt a no
bis. imo quedā ē a nobis acta. q̄dā a dō
inflicta. q̄dam a primis parētibus ꝯtra
cta: Et q: cū qs facit qō nō dʒ iuſtū ē pa
ti qō dʒ. ideo oīs pena eſt iuſta ⁊ a dina
ꝓuidētia ordinata. Qō āt vnū pctm̄ na-
ſcat̄ ex alio ſic apparet. Supbia q̄ vult

oēs excellere dolet ſi aliqs ei equat̄. ⁊ ſic
ex ea naſcit̄ inuidia. Inuidia vō q: de faci
li iraſcit̄ ei cui inuidet. idō ex ea naſcit̄ ira.
Sed ira cū nō pōt ſe vindicare triſtat̄. ⁊
idō ex ea naſcit̄ accidia. Accidia vō ꝯſola/
tōez q̄rens in exteriorib⁹ facit auaꝝ. Aua
ricia aūt q: in tp̄alib⁹ abūdat pōt magis
exercere gulā. Gulā vō ꝑꝑ vētris reple
tiōez de facili ſpumat in libidinem. ⁊ ita
gn̄at luxuriā. Itē bona q̄ ſūt infructuo/
ſa reddit ⁊ q̄ꝫtū ad meritū ⁊ q̄ꝫtū ad pre
miū. ſicut ramus p̄ciſus ab arbore nō p̄
fert fructū. ſed areſcit ⁊ abilitat̄ ad incen
diū. De talib⁹ dr̄ Deut. 28. Maledict⁹
eris ingrediēs ⁊ egrediēs. ſ. eccleſiā ma/
lem ad orādū. q: taliū orō nō eſt merito
ria. imo dicit Aug. ꝙ ſi tales cruce ſe ſi/
gnāt poci⁹ includūt in ſe diabolū q̄ꝫ exclu
dāt. q: iā in eis p̄ effectū hitat. Ex hoīe i
fernū facit. q: in petōre ē ignis auaricie.
fetor luxurie. tenebre ignorātie. v̄mis cō
ſcīe. ſitis cōcupiſcētie. demones p̄ effectū
⁊ hmōi. Itē tandē hoīez relinquit vacuū
Gen. Terra erat inanis ⁊ vacua. ⁊ me
rito q: mūdo adherētes ſuggunt vbera
arida eo ꝙ relinquāt fontē vite. ⁊ venaꝫ
aquaꝝ viuētiū ⁊ paludibus turbidis ſe
ſatiāt. Itē fallēdo decipit ſicut lignum pu
tridū de nocte lucēs. ⁊ ſicut eſca i hamo
latēs piſcē decipit. Stultū hoīez demon
ſtrat. q: peccādo qs ſibi onus ad ſe dep̄
mēdū iponit. ⁊ ligna ſup̄ dorſuꝫ ſuū cre
māda colligit. ⁊ illi ſeruit q eū p̄ ſeruitio
torquebit. Aug. Stultū ē in tali ſtatu vi
uere in quo qs nō audet mori. Sciēduꝫ
ꝙ pctm̄ grauat hoīez in morte. q: i mor
te p̄uat̄ hō ſolatio viſibiliū q̄ dilexit. ſ.
cibo potu. amicis reb⁹. lumie. rege ⁊ p̄
prio corpe. qd̄ nūq̄ꝫ i tali forma ſuſcipiet
imo vellet hr̄e ſicut qn̄ p̄ dimidia parte
corroſū eſt a v̄mib⁹. q: ſtupebit aīa pctō
ris qn̄ corp⁹ reſumēdi videbit. Turba/
bit̄ peccator in morte qn̄ videbit ꝯcurſū
demonū ad aīam. parētū ad res. Tren.
Oēs inimici eius app̄henderūt eā inter
anguſtias. Poſtremo vidēdū eſt q̄liter
pctm̄ p̄mat hoīez poſt mortē. Cōfuſionē

hēbit ex maloꝝ operū denudatōe. pph̄e
ta. Reuelabo pudenda tua in facie tua.
Exprobatiōez xp̄i audiet iudicio. Ma/
thei. 25. Eſuriui. n. ⁊ non dediſtis mihi
mādučaꝛ ⁊c. Rege ⁊ luce p̄uabit̄. Ma
thei. 22. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mitti
te eū in tenebras exteriores. Uñ nō vale
bit ei ille cātus. Regeꝫ eternū ⁊c. Suf/
fragiis ecclie nō gaudebit. Iſa. 66. Uer
mis eoꝝ nō morit̄ ⁊ ignis eoꝝ nō extin
guet̄. in iſernuꝫ p̄cipitabit̄. Exemplum
de lapide molari quē angelus i apoc. p̄/
iecit in mare dicēs. Hoc ipetu mittet̄ ba
bylon in iſernū. A deo ⁊ electis ⁊ oībus
bonis ſep̄abit̄ Mathei. 25. Ite maledi
cti in ignē eternū. A ſtatu penitēdi cadet.
Hie. Trāſit eſtas finita eſt meſſis. Oīs
ſpes miſericordie p̄cidet̄. Iſa. nō remane
bit teſta vt portet̄ igniculus. ſ. charitatis
de incēdio aut hauriat̄ parū aq̄ de fouea
. ſ. diue mie. Sicut itaqꝫ pctm̄ nocet in
petō exiti ac in petō morienti ſic quoqꝫ
multiplr̄ nocet pctm̄ ipſū deſerēti ⁊ de
illo penitēti. q: gloriā p̄me innocētie nun
q̄ꝫ recup̄abit ſicut. n. corrupta de cetero
v̄go n̄ erit. ita ſemel peccāſ nūq̄ꝫ ſe n̄ pec
caſſe gaudebit. Iſtud multis oñdit̄ exē/
plis. Nā poſt ſanationē vulneris ſp̄ ma
net cicatrix. Itē q ſemel furat̄ ſp̄ dr̄ fur.
Itē dom⁹ eius dom⁹ diſcalciati dici pōt
Itē ſymon quē dñs a lepra mūdauit p⁹
mūdationē ſp̄ vocat̄ ſymon leproſus.
Itē tēplū qd̄ reedificatū fuit poſt deſtru
ctiōez p̄mi. nullo mō fuit ſileꝫ i pulcbri/
tudine tēplo priori. Ad tp̄alem penā obli
gat. Uñ nō exibit inde donec reddat no/
uiſſimū q̄drantē. Itē regnū celoꝝ nō in
trabit donec lignū ſenū ſtipulam. i. pena
petōꝝ tā mortaliū q̄ꝫ venialiū que i p̄nti
ſoluta nō eſt ſup̄ ipꝫ cremet̄. A glia re/
tardat qd̄ figuratū eſt in abſalon q poſt
q̄ꝫ p̄ri recōciliatus fuit. tn̄ māſit duobus
annis ꝙ faciē ei⁹ nō vidit. q: tādiu differ
tur qs a glia quoſqꝫ fiat ſine oī macula
ſicut erat in baptiſmo. Tēpus amiſſum
⁊ meritū qd̄ ſibi ꝯgrere potuit cū p̄mio
nūq̄ꝫ recup̄abit. Hiero. Qui vēdit ad id

qđ vẽdidit nõ reuertet̃. Obſcurat oculũ
cognitõis ⁊ hoc pp trabẽ q̃ intus erat ꝑ
pter ſtercora hyrũdinũ q̃ ipm̃ excecaue/
rãt. vt ſignat̃ in Tobia. Uñ augu. Ocu
lis egris odioſa ẽ lux ſicut noctuis ⁊ ve/
ſptilionib⁹. Et nota ꝙ ad hoc ẽ de quo/
dã ceco quẽ lꝫ dñs illuminauerit nõ tñ ſta
tĩꝫ ꝑfecte vidit. ſꝫ vidit hoĩes q̃ſi arbores
ãbulãtes. Affectũ reddit tepidũ. ſicut in
pede vulnerat⁹. ẽt ſanat⁹ claudicat. ⁊ ar
bor de loco ſuo ãmota. aliq̃d v̓tutis amit
tit. Uñ deñi eſt hoĩ poſt peccatũ. Spinas
⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ deñi ẽ ſer
pẽti. Supra pectus tuus gradieris. Faſti
diũꝫ hoĩ generat. Exo. Aĩa nr̃a nauſeat
ſup̱ cibo iſto leuiſſimo. Aug. Palato nõ
ſano pena eſt panis. Idẽ de ſe dixit poſt
q̃ꝫ cõuerſus fuit plus valebit malũ inno
litũ q̃ꝫ bonũ inſolitũ. Ad bñ op̱andũ im
pedit. Geñ. 19. Uxor loth reſpiciẽs retro
uerſa ẽ in ſtatuã ſalis qđ ſterilis facit ter
rã. Itẽ in dolore paries filios. ſ. bonorũ
opeꝝ ⁊ ſcõꝝ. Ad reſiſtẽdũ tẽtatiõib⁹ de
bilitat. Iudic. 16. Sãſon poſt criniũ abſci
ſionẽ amiſit vires. ⁊ arbor leſa p̱ ſecurĩꝫ
cito a vẽto deiicit̃. Feruorẽ minuit chari/
tatis. ſicut eclypſis ſolis diu poſtmodum
nocet terre eo modico tempore ſibi vir/
tus radiorum ſolis ſubtrahitur. 3. Reg.
1. Rex dauid ſenuerat ⁊ cũ operiret̃ ve
ſtibus nõ calefiebat. Et aqua calorem
ignis minuit vl̓ extĩguit. Dolorẽ ⁊ timo
rẽ ſemp̱ infligit. dolorẽ q̃deꝫ q̄ certus ď
ꝑpetrata culpa. timorẽ ãt q̄ incertus eſt
de venia. Aug. Penitens ſp̱ doleat. ⁊ ď
dolore gaudeat. ⁊ nõ ſp̱ doluiſſe doleat.
Per pctm̃ corrũpit̃ puritas liberi arbi/
trij dupliciter. ſ. in agendo. ⁊ ſuſcipiẽdo.
In agẽdo q̃dẽ. q̄ nõ põt ſp̱ facere quod
dꝫ vl̓ vitare qđ nocet. In ſuſcipiẽdo aũt
q̄ grãꝫ ſtabilẽ nõ põt ſuſcipere in hac vi
ta. Item corrũpitur rõ in hac vita dupli
citer. ſ. q̃ꝫtum ad diſcretionẽ iudicii inter
bonũ ⁊ malum ⁊ q̃ꝫtum deliberationeꝫ
cõſilii expediẽs. Item corrũpitur affectus
dupliciter. ſ. in ordine ⁊ in modo. q̄ nec
ſp̱ eſt ordinatus nec ſemp̱ moderatus.

Peccatum multis nocet. ſ. ipſi facienti.
Ps. Peccatũ meũ cõtra me eſt ſemper.
His qui ſũt in purgatorio quos nõ poſ
ſunt peccatores tam efficaciter iuuare ſi/
cut ſi eſſent in gratia. Ipſis damnatis ⁊
hoc per modum cõiunctionis. quanto. n.
plures ſunt in inferno tanto maior hor/
ror ⁊ malor pena. fallit eniꝫ in inferno re
gula illa. Solatium eſt miſeris ſocios ha
bere penarum. Saluatis ⁊ hoc per mo/
dum abſtractionis. Nã ex cõſortio ⁊ ſo/
cietate glorificatorum augetur donũ ac
cidentale. Demũqꝫ ipſis victoribus no/
cet tum pro eo ꝙ acies eorum contra de
mones minuit̃ in illo q̃ peccatũ ꝑpetra/
tũ ꝓ eo ꝙ alios malo exẽplo corrũpit ⁊
ſcãdalizat. Multa mala ſiſr eueniũt hoĩ
ex eo ꝙ in peccatũ a quo p̱ pñiãꝫ ſurre/
xerat recidiuat. Primũ eſt q̄ hõ ſit ĩpo
tẽtior ad reſurgẽdũ. Heb. 6. Impoſſibi
le eſt eos q̃ ſemel illuminati ſũt ⁊ guſta/
uerũt ⁊c. ⁊ ꝓlapſi ſũt iteꝝ renouari. Se
cũdũ eſt ꝙ vitiũ fortificat̃ ad ĩpugnandũ
Auguſtinus de ſe loquit̃. Plus ĩquit va
lebat malum inuolitum q̃ꝫ bonum inſo/
litum. Tertiuꝫ eſt ꝙ culpa ſit difficilior
ad remittendum. Iere. O quam vilis fa
cta es nimis iterans vias tuas. ita etiam
dicitur ꝙ vulnus iteratum tardius ſana/
tur. Quartuꝫ eſt ꝙ deus ſit difficilior ad
placandum. 3. Reg. de ſemei qui ad pri
mam petitionem inuenit miſericordiam
eo tamen pacto quod ſtaret in hieruſalẽ
ſed quando ſecundario peccauit ſine vl/
la miſericordia occiſus eſt. Quintum eſt
ꝙ diabolus difficilior eſt ad expellenduꝫ
Luce. Tunc aſſumpſit ſeptẽ ſpũs nequio
res ſe ⁊ ingreſſus hitat ibi. ⁊ fi. no. ho. il.
pe. po. Sequitur de corruptione ſpẽi ⁊
modi ⁊ ordinis. Unde nota ꝙ bonitas
naturaliũ comparata ad animam quaꝫ
ſpecioſaꝫ facit dicitur ſpecies. ſed compa
rata ad opus qđ modificat dicit̃ modus
cõpata v̓o ad finẽ. ſ. deũ ad quẽ ordinat̃
dr̃ ordo. Alio modo corruptio ſpeciei eſt
diſſimilitudo aĩe ad deũ. Nam ſpẽs aĩe
eſt ſimilitudo dei. Corruptio vero mo/

di ē diminutio extēſiōis virtualis ſiue i-
firmatio potētie q̄ lex hoc eſt ꝙ aīe nō ſu
ſtētāt̄ cibo ſpūali guſtādo quā ſuauis eſt
dñs. Corruptio aūt ordinis ē in aīa cum
aſpect⁹ ⁊ affect⁹ deorſuꝫ ē ad creaturas
extra naturalē ſitū. Cū. n. hec duo q̄ ſt q̄
ſi caput anime ſurſuꝫ ſunt ad in naturali
ſitu ⁊ ordine ſūt alioquin hō erit q̄ſi euer
ſus. Alr̄ priuatio ſpēi eſt deformitas ſiue
carētia debite rectitudinis volūtatis. Re
ctitudo aūt volūtatis ē vt nō declinet a
ſuis extremis. ſ. a deo principio. ⁊ a deo
fine. ſ. omnia q̄ hꝫ a deo pricipio referat
ad deū finē. Cū. n. qs qd hꝫ ſibi attribuit
aut ponit aliū finē q̄ꝫ deū. hō iſte curuus
eſt Itē priuatio mōi ē exceſſus ꝓprie vo
lūtatis. ſ. cū vult aliqd diuine volūtati cō
trariū. Itē priuatio ordinis eſt auerſio vo
lūtatis a deo ⁊ cōuerſio ad creaturā. Itē
⁊ alr̄ creatura rōalis a ſūmo bono ē ſm̄
triplicē habitudinē. ſ. efficientis formalis
ac finalis ⁊ ideo nata ē agere opera ſua a
deo ⁊ ſm̄ deum ꝓpter deuꝫ. ⁊ hoc ſm̄
modū ſpēm ⁊ ordinē ſibi inſitū. Sꝫ qm̄
eadē rōnalis creatura. de nihilo facta fu-
it q̄ꝫtū ad ꝯcāꝫ materialē potuit deficere
ſuis actiōib⁹ vt. ſ. operatōes ſue nō eēnt
a deo ac per hoc nec ſm̄ deū nec ꝓpter
deum. hoc aūt eſt pccm̄ ipſius ſpēi mo-
dis ⁊ ordinis corruptiuum.

De pctō originali ſm̄ rē. Cap. 8.

Expedito de pctō i genē. dicēduꝫ
eſt de pctō i ſpecie. ⁊ primo d̄ ori
ginali ⁊ p⁹ hoc de actuali. Lꝫ igit̄
anima nō ſit ex traduce. tñ̄ originalis cul
pa ab aīa ade trāſit ad aīas poſteriorum
mediāte carne ꝑ cōcupiaꝫ generata Ita
ꝙ ſic ab aīa peccāte īfecta fuit caro ade.
⁊ ꝓna effecta ad libidinē. ita ſeminata ca
ro ſecū trahit infectionē ⁊ vitiat aīaꝫ. Ex
quo pꝫ ꝙ peccatū originale eſt i carne ⁊
eſt i aīa In carne ē materialr̄ ⁊ origina-
liter. ⁊ in aīa formaliter tāquā i ſubiecto
Sola eniꝫ aīa eſt ſuſceptibilis virtutis ⁊
vitii. ⁊ tñ̄ ſic dictū eſt ex cōiūctiōe ad cor
pus corruptiuū trahit ad vitiū. ſic quā-
do cadit qs ī lutū fedat̄ ⁊ maculat̄. Ta
lis aūt infectio anime nō tñ̄ ē pena. ſꝫ ēt
culpa. Ipſa vero culpa q̄ macula ē dele-
tur in baptiſmo. Pena āt q̄ fomes ap-
pellat̄ ſiue peccādi ꝓnitas remanet. poſt
baptiſmū. Licet eniꝫ curet̄ in baptiſmo
culpa q̄ꝫtū ad reatū dānatiōis eterne. tñ̄
remanet ipſa pena quātū ad actū ⁊ mo
tū ꝯcupie. cū qua nos oꝫ quādiu viuim⁹
pugnare. niſi extingant̄ cōcupiſcētia per
grāꝫ. qd tñ̄ raro cōtingit in aliquo hoīe.
qd dico ꝑpter beatā mariā virgineꝫ in qua
fuit extincta in cōceptiōe filii ꝑ grām ſin
gularē. Ex predictis pꝫ ꝙ pſona corrū-
pit naturā. ⁊ cōtra natura corrupta corrū
pit perſonā. Nā ꝑ peccatuꝫ primi hoīs
corrupta eſt hūana natura. ſed natura ſic
corrupta corrūpit alias perſonas. Notā-
dum āt ꝙ corruptio pſone ē reatus mē-
tis. corruptio vero nature ē īfectio carnis
ꝓut eſt pncipiū ad carnē alteram. Deni
qꝫ nullo modo dꝫ imputari deo infectio
aīe. lꝫ ea creādo infūdat ⁊ vniat cū carne
infecta qm̄ ordinatiſſimū fuit vt huma-
na nā cōdiret̄. ita ꝙ cōdita ꝓpagaretur
⁊ pro pctō puniret̄. vñ̄ ſicut in conditio
ne ſeruatus ē ordo ſapiētie in ꝓpagatio
ne ſeruatus eſt ordo nature. ſic i punitōe
debuit ſeruari ordo iuſtitie. Et ita pꝫ ꝙ
nō eſt cōtra diuinā eq̄tatē. ſi ad poſteros
culpa trāſmittit̄. Dicēdū igit̄ ꝙ origina
lis culpe trāſfuſio vel trāſmiſſio nō eſt a
deo nec a natura cōdita ſed a vitio primi
hoīs ꝑpetrato. Et hoc qd ait Aug⁹. ꝙ
peccatū originale nō trāſmittit ad poſte
ros ꝓpagatio ſꝫ libido. Sic. n. cōditus ē
homo vt ſpirit⁹ preeſſet corpi. ⁊ corpus
ſubeſſet ſpūi. ſ. quādiu ille obediret ſuo
cōditori. Et econtra ſi ſpūs nō obediret
deo iuſto de iudicio corpus inciperet re
bellare ſpiritui. Sic vt ergo ſi adā ſteriſ-
ſet corpus ſuū obediēs ei fuiſſet ⁊ tale ad
poſteros trāſmiſiſſet. ſic adā ex quo pec
cauit ⁊ caro eius facta eſt rebellis opꝫ ꝙ
talē ad poſteros trāſmittat. ⁊ ꝙ deus ſꝫ
inſtitutionē primaī ſā animā infūdat cor

poꝛ᷑· Ex hoc pȝ ꝙ patet eſt cā oꝛiginalis
peccati in filio. ſȝ cām hic intellige in gñe
cāe efficiētis. Oēs ꝑ ꝯcupiſcētiā nati na-
ſcūt᷑ filiȷ́ ire ꝑꝑ qḋ incurrim⁹ multiplicē
defectū tā coꝛꝑis q̄ȝ aīe ad quos ſubſeq-
mur penā moꝛtis. ⁊ penā carētie viſiōis
dīne ⁊ amiſſiōis glie celeſtis nō ſoluȝ in
adultis. veꝝ ēt ī ꝑuulis ñ baptizatis q pe
na mitiſſima inter ceteros puniūt᷑. q: ſo-
lā dāni hñt ſine pena ſēſus. Oꝛiginale pec
catū ſic curat᷑ ꝑ baptiſmū ī ꝑente ꝙ ni-
hilomin⁹ ab eo q curat⁹ ē trāſmittit᷑ ī ꝓ
lē. ſicut videm⁹ ꝙ circūciſus gñat filium
cū ꝓputio ⁊ granū nudū ſeminatū gñat
granū cū palea. ⁊ hec eſt rō. q: hō gñat
filiū nō ſm ꝙ creatus ē in mēte. ſed ſm
qḋ coꝛruptus eſt in carne nō ſm ꝙ ſpūa
lis. ſed ſm quod carnalis.

De peccato oꝛiginali ſm nomen. Ca. 9

O Riginale pctm̄ hȝ multa noīa. et
hoc multiplici de cā. Scḋm .n. ꝙ
oꝛiginale pctm̄ cōparat᷑ ad aīam
vocat᷑ infirmitas. q: reddit aīaȝ īpotētēȝ
ad reſiſtēdū motib⁹. Itē feditas. q: ꝑ ipȝ
aīa maculat᷑. Itē ꝓnitas ꝑꝑ ꝯtinuā incli
natōēȝ appetitus ad malū. Itē coꝛruptio
q: ducit ad nihilū .i. ad pctm̄. Itē vitium
q: diminutio ē bonoꝝ nāliuȝ. Itē langoꝛ
nāe q: durat in nā coꝛrupta. Sed ſm ꝙ
comꝑat᷑ ad coꝛp⁹ vocat᷑. lex carnis eo ꝙ
lege dīna carni ſit inflictū. Itē lex mēbꝛo
rū. q: mouet oꝛgana ad oꝑa ꝯcupie. Itē
tyrān⁹ ꝑꝑ dānatōēȝ quā hȝ q̄ſi violētaȝ
ī ipſa carne ꝯcupiſcibili. Itē fomes. q: ſic
cinis fouet ignē. ita ꝑ ipm̄ fouet᷑ pctm̄ in
carne ſm actū nutritiue ⁊ gñatiue. Itē ſti
mulus carnis. q: ſtimulat carnē pꝛimos
motus. ⁊ aīum ad ꝯſenſuȝ. Sȝ ꝓut cō-
ꝑat᷑ ad actus delectabiles vocat᷑ ꝯcupi-
ſcētiā q̄ ſonat vitiū ī actu ꝓut ē ī adultis
Itē ꝯcupiſcibilitas q̄ ſonat vitiū ī potētiā
ꝓut eſt in ꝑuulis. Scḋm vero ꝙ cōꝑat᷑
ad pꝛimū hoīem a quo ꝯtrahit᷑ vocatur
pctm̄ oꝛiginale qḋ ē carētia debite inſti-
tie. hoīs.

De pꝛimi motibus. Ca. 10

Um pctōꝝ aliud ſit actū. aliud cō
tractū. ipm̄ pctm̄ actuale ſr̄e quē-
ter a pꝛimis motib⁹ hȝ oꝛtū. Vñ ſciēduȝ
ꝙ in ſtatu inocētie nō mouebat᷑ ſenſuali
tas niſi ſm motū rōis. Ideo ſtāte ꝑmo
hoīe ī eodē ſtatu ꝑō poterat ī eo eē pctm̄
ēt veniale. Pꝛimi mot⁹ ⁊ ſi ꝑticulariter
⁊ ſingillatiȝ pñt declinari tñ nullo mō oēſ
pñt caueri. q: ſic ſt pctā quot ſunt etiam
pene pcti. ⁊ iō merito dñr venialia. quia
hoc ipō ſūt digna venia. Pꝛimus mot⁹
ſic deſcribit᷑. q: ē mot⁹ ſenſualitatis ſm
īpulſuȝ fomitis īpetuoſe tēdētis ad frui-
tōēȝ creature delectabilis. Dupliciť ꝑm⁹
motus diſtinguit᷑ q̄ȝtuȝ ſpectat ad pñteȝ
māȝ. ſ. pꝛio pꝛim⁹ q ē nālis. ⁊ .2. pꝛim⁹ q
ē ſenſualitas. Cū ergo loqmur de pꝛimiſ
motib⁹ ꝙ ſt pctā intelligēdū ē de ſo pꝛi
mis q ſunt ſenſualitatis. q: pꝛimo pꝛimi
nō ſt pctā cū ſint nāles ⁊ extra gen⁹ moꝛ
tis. ꝙ pȝ ꝑ hoc ꝙ tales nō ſequūt᷑ imagi
natiōēȝ ſȝ ſolūmō nāliū q̄litatū actioneȝ
Motus āt ſcḋo pꝛimi ſūt pctā. q: ſt act⁹
inoꝛdinati in gñe moꝛis ꝙ pȝ ꝑ hoc ꝙ ta
les mot⁹ ſt ſēſualitatis q ſubiacēt aliquo
mō dñio volūtatis. Volūtas āt eſt pꝛici
piū moꝛaliū ſicut hȝ .7. ethicoꝝ. Hinc ē
ꝙ genus moꝛis ī ꝑꝛīcipio incipit vbi in
uenit᷑ dñiuȝ volūtatis hoc āt ē in ſenſuali
tate. Quāuis āt ꝑ rōēȝ ꝑdictā ſit ī ſenſua
litate pctm̄. nō tñ erit moꝛtale ſȝ tm̄mō
veniale. q: volūtas nō hȝ plenū dñium
ſuꝑ pꝛimos mot⁹ q ſt ſēſualitatis. ſic ē in
illis actib⁹ q ex īꝑio volūtatis ꝓcedūt. ſȝ
hȝ in eis dñiuȝ icōꝑletū ſicut in illis acti
bus q nō ꝑ īꝑiuȝ rōis ꝓcedūt. ⁊ tñ volū
tas tales mot⁹ ſenſualitatis īpedire pote
rat. ⁊ iō ſt pctā venialia. ꝑꝑ h̄ dic̄ Aug.
ꝙ pctm̄ adeo ē volūtariū. ꝙ niſi ſit volū
tariū nō ē pctm̄. Pꝛimi quoqȝ mot⁹ iō
ſenſualitati aſcribūt᷑. q: taliū motuū pꝛin
cipiū ſēſualitas ⁊ ſubm̄. Dicēdū ergo ꝙ
pꝛimi motus ſm ꝑdicta ſt pctā venialia
tripliciʼ rōe. Pꝛimo q: mouēt ad illicitū
Scḋo q: ſūt quodāmō volūtarii nō ſm
ſe. ſȝ q: ſicut dictū eſt īpediūt᷑ a volūtate
vl ēt ꝑꝑ ꝑcedēteȝ repꝛhēſionē. Tertio ꝑꝑ
delectationē annexā. Cū .n. aīa ꝑ delecta
tionē coniungit᷑ creature obtenebꝛatur.

⁊ pelorat᷑.ſicut qñ ꝯiūgit᷑ deo illuminat᷑
⁊ meliorat᷑. Nota ꝙ hō ꝓnior ē ad ma
lū q̄ʒ ad bonū. ⁊ hoc multis de cauſis.
¶Primo q: ſicut dr̄ Sap.ix. Corpus qđ
corrūpit᷑ aggrauat aīaʒ trahens illā ad
malū. ⁊ ſic nō eriges ad bonū. Scđo q:
ſicut dicit Aug. plus valet malū inſolitū
q̄ʒ bonū inſolitū. Tertio q: nālr̄ facilı᷒
eſt deſcēdere q̄ʒ aſcēdere. ⁊ vnus magis
trahit deorſū q̄ʒ decē ſurſū. Quarto q: i
citās ad malū delectatio pn̄s ē ſꝑ ſʒ finis
v̄tutū icitās ad bonū abn̄s ē. Delectabi
le āt appħēſū ꝑ ſēſuʒ l' imaginatōʒ q̄ſi d̄
neceſſitate mouet ꝯcupiaʒ. Quīto q: plu
res circūſtātie req̄runt᷑ bonū q̄ʒ ad ma
lū. Sexto q: tēdim᷒ ad nr̄ʒ principiū .ſ.
ad nihilū. Septimo q: fomes q mouet
ad malū ſꝑ intra nos ē. glīa v̄o quā q̄rı
m᷒ extra nos ē. Octauo q: vires aīe ſūt
actiue ad diligēdū tꝑalia. ſʒ paſſiue ⁊ ma
les ad ea q̄ ſūt grē ⁊ glorie. vn̄ v̄ſus. Quic
qd hʒ meriti p̄uētus grā donat. Nil de᷒
in nobiſ p̄ter ſua dona coronat. q: nō pn̄t
hr̄i v̄tutes ꝑ modū acq̄ſitiōis ſed ꝑ mōʒ
receptōis. Un̄ malū poſſumus facere ꝑ
nos. ſʒ nō poſſum᷒ facere bonū ſine grā
adiutrice.

De moroſa delectatione. Cap. 11

d Electatio carnalis moroſa pecca
tum eſt mortale. ſed nulla dicitur
moroſa niſi qñ ex ꝯſenſu rōnis ē
Un̄ nō intelligit᷑ hic mora tꝑis. ſed cōſen
ſus. Sciēdū eſt ergo q: delectatio ſi ſiſtit
circa cōſenſu. veniale pctm̄ ē. ſi v̄o ꝓce
dit vlteri᷒ ita ꝙ hō vult interi᷒ delectati
one voluptari. nec tm̄ vult in op᷒ ꝓcedeꝛ
talis ꝯſenſus ē intra mortalia ꝯputādus
qđ maxime dʒ intelligi in carnalib᷒ pctiſ
verūtn̄ iſte ꝯſenſus in illecebra duplex ē.
q: ꝯſenſus in illecebra aliqs eſt ſubit᷒ nō
ꝑ ꝓhabitā deliberatōeʒ. ſed ex ſola corru
ptione carnis quā p̄cedit appetit᷒ ſenſua
litatis in p̄mo motu. Talis āt ꝯſenſus dr̄
ſubreptio ⁊ eſt pctm̄ veniale. Ali᷒ cōſen
ſus ē in delectatōe motuū carnis q ē cuʒ
deliberatōe rōnis. ⁊ iſte ē pctm̄ mortale
vl' dāꝑnū eſt. Si āt rō ꝯſentit cū deliberati
one que ſit per rationes diuinas hoc mo
do. q: omne lege dei ꝓhibitū eſt vitādū
tūc dr̄ pctm̄ eſſe in ſuꝑiori pte rōis. Sed
ſi deliberatio ſit ꝑ rōes humanas vl' nā
les hoc modo oē in quo trāſgredit᷑ me
diū v̄tutis ē vitādū. tūc dr̄ pctm̄ eſſe i in
feriori pte rōnis. Et ſi adhuc ꝓcedit cō
ſenſus vlteri᷒. qñ .ſ. ꝓponit opus ꝯſuma
re. tūc volūtas ꝓ ſcē reputat᷑. et ſi facul
tas deſit ꝑficiendi ipſū opus. Si v̄o cōſe
quit᷑ ꝯſenſus ⁊ opus in his q̄ diuina le
ge ſūt ꝓhibita pctm̄ eſt mortale ꝯſumatū
Ex p̄dictis collige diſtinctōeʒ q: delecta
tio duplex eſt .ſ. nālis ⁊ volūtaria. In de
lectatione pure nāli. nec eſt meritū nec d̄
meritū. Uolūtaria duplex ē. q: alia eſt in
creatore. alia in creatura. Delectatio que
in creatore eſt bona eſt de qua. p̄s. Me
mor fui dei ⁊ delectat᷒ ſū ⁊c. Que aūt in
creatā ē duplex ē q̄dā .n. ē ꝑꝑ deū ⁊ hec
bona eſt. ſed hic ſumit᷑ delectatio ꝓ opa
tione rōis. nō ꝓ paſſione de q̄ p̄s. Dele
taſti me dn̄e in factura tua. quedā ē ꝯtra
deū. Et hec ſilr̄ duplex ē. q: q̄daʒ nō
eſt cōtra deū. ſʒ p̄ter deū ⁊ hec eſt pecca
tū veniale. q̄daʒ v̄o eſt ꝯtra deū ſimplr̄.
q̄ frāgit᷑ dei p̄ceptū. ⁊ h̄ ē pctm̄ mortale

De peccato veniali. Capitulum. 12

p Eccatum veniale minoris eſt cul
pe. Nā i ꝑuul' p᷒ baptiſmū p̄mo
ſurgūt venialia poſtea mortalia. Ueniale
aūt pctm̄ eſt vt ait Aug. qđ hoīem vſqʒ
ad reatū ꝑpetue mortis nō grauat. ſʒ pe
nā meret᷑. ⁊ ſic facile idulget᷑. ¶Pctm̄ ve
niale ſemꝑ eſt a voluntate ad hoc mouē
te vl' ꝑmittēte. vl' nō ꝓhibente. ¶Pctm̄
aliqđ eſt veniale tribus modis. ¶Primo
modo ex genere. ſic verbū ocioſū eſt ve
niale. ſcđa ex euētu ſ'm ꝙ ꝑ pniaʒ d̄ mor
tali ſit veniale. tertia ex cā vt qñ ſiūt que
dā ex infirmitate vl' ignorātia q̄ ſʒ q̄nqʒ
ſint mortalia. tm̄ dr̄ venialia. ſiue remiſſi
bilia ex comparatione ad peccatū qđ ſit
ex certa malicia qđ ē irremiſſibile. ⁊ hoc
verum eſt niſi aliqđ ſit mortale ex ſuo ge
nere. ſicut eſt fornicari q: tale etiam ſi ſi
at ex infirmitate mortale eſt. Sciendū ꝙ

peccatũ veniale nũq̃ põt fieri mortale.
Ita.ſ.ſi intelligat̃ idẽ ſm ſubſtãm.q: pri
us veniale mortale fieri nunq̃ põt.⁊ h⁹
nec q̃tum ad actũ.nec q̃tum ad macu-
lã. Et rõ hm̃oi eſt q: nulla res põt mu-
tare ſuam ſpeciem. ¶Petm̃ aũt veniale ⁊
mortale ſunt diuerſe ſpẽs.peccati. Verũ
tñ actus q ex ſe eſt de genere venialis po
teſt fieri mortalis quattuor modis. ¶Pri
mo ex cõſciẽtia.q: qcqd fit cõtra cõſciaʒ
edificat ad gehẽnaʒ.ẽt ſi ſit contra ↄſciaʒ
erroneaʒ.⁊ hec eſt rõ.q: cũ in pctõ duo
ſint.ſ.auerſio ⁊ cõuerſio.⁊ penes pmũ
indicat̃ petm̃.qm̃ auerſio a deo eſt qua-
ſi formale.⁊ cõuerſio ad creaturã quaſi
materiale. Quãuis ergo leuare feſtucam
vel calamũ de terra videat̃ leue ⁊ indif-
ferens.tñ quando fit cõtra ↄſciam petm̃
eſt.q: ſpernit̃ bonũ incõmutabile.⁊ ita
fit auerſio a creatore. Scd̃o ex cõplacen
tia. Unde Aug. Nullũ petm̃ a deo eſt ve
niale qd̃ nõ fiat mortale dũ multũ placʒ
3⁹.ex diſpoſitione.q: frequenter p lapſũ
in venialia diſponit̃ hõ ad mortalia.⁊ h̃
ſm illud G. Uitaſti ſaxa grandia vide
ne obruaris arena.⁊ hoc iõ dicit.q: ſe-
pe de minimis peccatis venit̃ ad magna
ſicut de modica ſintilla q̃ñqʒ ſurgit ma-
gn⁹ ignis. Ecc.19. Qui modica ſpnit pau
latim decidet. Quarto ex ꝓgreſſu.q: qñ
ſurgit veniale ſi nõ ꝓhiberet̃ poſſet pro
gredi vſqʒ ad mortale.nõ q: ipſuʒ venia
le in ſubã poſſʒ fieri mortale.ſʒ q: ex ipſo
occaſionaliter poteſt fieri ꝓgrediẽdo vſ-
qʒ ad mortale. Et iſtud pʒ in primis mo
tib⁹ q inter venialia cõputant̃.ſed quan
do delectatio cõualeſcit in tm̃ ꝙ ↄſēſus
accedat iam petm̃ mortale eſt. Differen
tia eſt inter petm̃ mortale ⁊ veniale.quia
petm̃ veniale eſt libido ſiue voluptas in
creatura circa deum. Mortale aũt eſt li
bido ſiue voluptas in creatura ſupra de
um vel eque deo. Rectus ordo eſt vt bo
num incõmutabile preferat̃ bono cõmu
tabili.⁊ honeſtum vtili.⁊ volũtas dei vo
luntati noſtre.⁊ ratio ſenſualitati.qñ iſte
ordo peruertitur.tũc petm̃ cõmittitur.

Utruʒ aliqs poſſit eſſe vl' viuere ſine pec
cato veniali dum eſt in hac vita preſenti.
Dicendũ eſt ꝙ ſi loquimur de tota vita
hoīs qui peruenit iam ad etatem adultã
de excellẽti ⁊ ſpãli grã eſt ꝙ talis ſine ve
niali peccato ſit ſicut beatus Aug. dicit d̃
beata virgine. Si aũt loquimur de aliq̃
ꝑticula vite pñtis.ſic poteſt eſſe aliqs ſi-
ne peccato veniali. Iſtud pʒ p exemplũ
q: nauta põt ſingula foraminaꝝ nauis ad
horam obſtruere ne aqua intret. ſed nõ
põt ſimul.oīa obſtruere vt aqua nuſq̃
intret. vñ charitas ẽt ꝑfecta non facit qd̃
petm̃ veniale nõ adueniat.ſed facit ꝙ nõ
duret. Quẽadmodũ caminus ignis non
facit vt gutta aque ſibi nõ apponat̃.ſed
facit vt appoſita citius extinguat̃. ¶Per-
fecta eniʒ charitas ſtatim inflãmat hoīeʒ.
vt de peccato veniali doleat ⁊ peniteat
qd̃ nõ facit charitas imperfecta. vñ ĩ im
perfectis aggregantur multa venialia. p
que fit ad proſtrationeʒ maior diſpoſitio
De effectu peccati venialis.

Caplum. 15

E
ffectus peccati vẽialis multiplex
eſt. ¶Primus q: ad penam obli-
gat nõ aũt determinate neqʒ preciſe obli
gat ad penam eternã vel purgatoriã vel
pñtis ſatiſfactionis.ſed ad aliquã illaruʒ
penaꝝ quã ſm forum eccleſie preſentis
ſatiſfaciat hõ leniter ſm foꝝ purgatorij
punit̃ grauius.ſm vero foꝝ inferni pu
nit̃ homo grauiſſime ꝓ veniali.q: eter
naliter ſi cũ veniali ⁊ mortali deceſſerit.
Exemplum habemus de hoc.q: men-
ſura vini q in vno loco valet.6.denarios
ſi ducat̃ vlterius valet.16.⁊ ſi ducat̃ ad
huc vlterius valet duos ſolidos. ¶Pena
tñ illata ꝓ veniali in inferno incomꝑabili
ter minor eſt q̃ illata ꝓ mortali. Unde
ſolet dici qd̃ pena illata in inferno ꝓ mor
tali eſt ſicut ſolliditas. Illata vero pro ve
niali ibidem eſt ſicut ſuperficies. Illata ꝓ
veniali in purgatorio eſt ſicut linea. Illa-
ta ꝓ veniali in preſenti eſt ſicut pũctus.
Unde ſicut iſta quattuor ſunt in propor
tionabilia.ita inter predictas penas ma-

gna ē dīia. Scd̄s effectꝰ ē ꝙ pctm̄ venia
le aīaȝ maculat. ⁊ ponit̄ tale exēplū. Ali-
qñ .n. denigrat̄ aliq̄ imago depicta ī tm̄
vt videri nō poſſit. Aliqñ v̓o ſic obſcura
tur vt videri qd̄ poſſit. ſȝ ñ plene diſcer-
ni. ⁊ iō pp̄ taleȝ dñaȝ dic̄ gre. ꝙ veniale
obſcurat. moꝛtale obtenebꝛat. De macu
la v̓o iſta dr̄ ꝙ ī ſaluādis dē pctm̄ venia-
le delet̄ gr̄a a finali. ⁊ h̄ q̄ſtū ad culpā ⁊
nō q̄ȝ tū ad penā imo illa ſoluet̄ ī purga
toꝛio. delet āt pctm̄ veniale gr̄a final' ipa
diſſolutōe coꝛpis ⁊ aīe ex v̓tute ꝯplōnis
⁊ ſui ſtatꝰ quāuis ñ ſit motꝰ ꝯtritōis ad
illō directꝰ. ſȝ hoc itelligit̄ v̓bū Aug. q
dic̄. ꝙ ī purgatoꝛio p̄t eē abſolutō a pe-
na ñ a culpa. h̄ ab āti q̄s dcm̄ ē. ſȝ nūc cōi
ter tenet̄. ꝙ pctm̄ veniale hic deferat̄ a
nīs. ⁊ ꝙ q̄ſtū ad culpā ī purgatoꝛio ēt
purgat̄. q: dñs dic̄ d̄ qbuſdā pcīs ꝙ ñ
r̄mittūt̄ nȝ ī h̄ ſeclō. nȝ ī futuro Expōit
gre. ꝙ venialia dimitēt̄. ī futuro qd̄ ſi ī
telligat̄ q̄ſtū ad penaȝ tm̄ tūc expoſitio.
Gregoꝛii nulla ē. q: ēt moꝛtalia quo ad
penā purgāt̄. q̄ hic ſoluta ñ ē. Tertiꝰ ē.
q: minuit feruoꝛē charitatis ſic̄ aq̄ ī igne
ꝓiecta. ſȝ ignē ñ extinguat. feruoꝛē tñ illi
us tēpat. Quartꝰ ē. q: potētias aīe in bo
nis opibꝰ laſſat. ſicut qñ ponit̄ pōdꝰ ſup
equū mīnꝰ erit ꝓmptus ad ambulādū.
Quītꝰ ē q̄a retardat a glīa. q: hō q de-
beret ⁊ poſſȝ ſtatī euolare ad celū poſt
moꝛtē. cogit̄ pp̄ venialia ad tp̄s in purga
toꝛio expectare. Nūq̄ȝ .n. ab aliquo faci-
es dei videbit̄ donec ſoluat minimū q̄-
drātē venialiū peccatoꝝ. ſ. p̄ penā. Oȝ .n.
quēlibȝ ita mūdū eē ante introitū para
diſi ſicut fuerat in innocētia baptiſmali.
Sextus ē ꝙ bona gloꝛia celeſtis diminu
it. nō qd̄ illa que iā debent̄ ⁊ que iā hē-
mꝰ ibi p̄ meritū repoſita. ſȝ q̄ deberent̄
ſi venialia nō fierēt. q: medio tp̄e poſſēt
aliqua bona fieri qñ illa fūt. ꝓpterea pꝰ
p̄petratōeȝ venialiū. oȝ nos opa quedā
cōuertere ad ſolutionē huiuſmōi debito
rū p̄ que nobis deberet creſcere cumulꝰ
eterni p̄mii. Septimꝰ effectus. ꝙ venia
lia ſepe ſūt occaſio moꝛtaliū pctōꝝ ⁊ hoc
quattuoꝛ modis ſicut hēs ſupꝛa capitu-
lo ꝓximo. vbi dr̄ ꝙ actus q ex ſe venia-
lis ē. pōt fieri moꝛtalis quattoꝛ modis.
Hoc ē ēt ſingulariter aduertēdū ꝙ ſicut
ad remiſſionē peccati moꝛtalis exigit̄ de
ſeruo actus peccādi cū volūtate in poſte
rum abſtinēdi. ſic quoqȝ pctm̄ veniale ī
p̄ñti ñ dimittit̄ niſi actu ⁊ ꝓpoſito d̄ſerat̄

De ſeptē vitiis capitalibꝰ ī ſpē. Cap. 14.

f

Actoꝝ actualiū vnū initiū eſt. du
plex radix. triplex fomētuȝ. ſepti-
foꝛme caput. vnū initiū dr̄ ſuper-
bia. iuxta illud. Initiuȝ oīs pcti ſupbia.
Duplex radix ē timoꝛ male humiliās ⁊
amoꝛ male accēdēs. ī oīs timoꝛ oꝛtū hȝ
ab amoꝛe nullus .n. timet aliq̄d p̄dere. ni
ſi q amat iſtud hēre. Triplex fomētū ſūt
tria q̄ ſūt in mūdo. ſ. cōcupiſcētia carnis
cōcupiſcētia oculoꝝ. ⁊ ſupbia vite. Se-
ptifoꝛme caput ſūt. Supbia. inuidia. ira.
Accidia. Auaritia Gula. ⁊ Luxuria. In
ter q̄ ſ t q̄nqȝ ſpūalia. duo e o carnalia.
Sufficiētia hoꝝ vitioꝝ ſic p̄t colligi. Volū
tas nr̄a deoꝛdinat̄. aut q̄a appetit nō ap
petēdū. aut q: refugit nō refugiēdū. Si
p̄mo m̄ō. aut ē interiꝰ. ſic ē vana gloꝛia.
aut. exteriꝰ. ⁊ ſic ē auaritia aut inferiꝰ. ⁊
ſic ē delectabile. Sȝ illud delectabile aut
eſt ad ꝯſeruatiōeȝ indiuidui. ⁊ ſic ē alimē
tū qd̄ appetit̄ inoꝛdinate a gula. aut ē ad
cōſeruatiōeȝ ſpēi. ⁊ ſic eſt coitꝰ q appetit̄
a luxuria. Si āt volūtas nr̄a deoꝛdinat̄
q: refugit qd̄ nō ē refugiēdū. hoc pōt eē
tripliciter. aut .n. refugit qd̄ ñ eſt refugiē
dū ſm̄ p̄uerſū inſtinctū rōalē. ⁊ ſic eſt ī
uidia. aut ſm̄ inſtinctū p̄uerſū iraſcibilis
⁊ ſic eſt ira. aut ſm̄ p̄uerſū inſtinctuȝ ꝯcu
piſcibilis. ⁊ ſic eſt accidia. Ex his pȝ ꝙ q̄
tuoꝛ ſūt appetibilia ⁊ tres ſūt vires ſȝ q̄
rū inſtinctū ē fuga. ⁊ iō tm̄ ſt. 7. pctā ca
pitalia. Pctā q̄ dcā ſūt q̄nqȝ ſe publice
oſtēdūt. vt qñ directe ſiūt. q̄nqȝ v̓o ſub q̄
daȝ ſpē palliata decipiūt. Vñ ſupbia qñ
qȝ dicit ad hoc volo p̄eſſe vt poſſiȝ ꝓdeſ
ſe. Ira dic̄ ñ d̄bēt illata mala tollerari ne
ꝯueſcāt iferri. inuidia dicit aliis bona nō
cupio. ne in ſucceſſibus eleuent̄. Accidia

dicit ad hoc i laboꝛib⁹ mihi pco ne teme
ritate idiſcretõ s arguar. Auaritia dicit
Ad hoc ſũt miſta ꝯgregrãda ne pp ino/
piã cõmittat̃ furtũ vł rapina. Gula di/
cit. ad hoc ē coꝛp⁹ cibis potib⁹ delicatio
rib⁹ nutriẽdũ vt ſit foꝛti⁹ ad deo ſeruien
dũ. Luxuria dicit ad tps dz gſqz ad libi
tũ viuẽ. vt poſſit poſtea foꝛtẽ penitẽ. Se
ptẽ vitia cõpant̃ ſeptez beſtiis. Supbia
cõpat̃ leoni. Inuidia cani. Ira lupo. Ac
cidia aſino. Auaritia ericio. Gula vrſo.
Luxuria poꝛco. Alio mõ cõpant̃ ſeptẽ i
firmitatib⁹. Supbia cõpat̃ inflatiõi. In
uidia lepꝛe. Ira freneſi. Accidia litargie
Auaritia hidropiſi. Gula epilẽtie. Luxu
ria febꝛi. Septẽ vitia xpi paſſiõe curant̃.
Capitis inclinatio. i cruce curat ſupbiã.
Orõ ꝓ inimicis irã. Apti lateris inuidi
am. Poꝛtatio crucis accidiã. traditio ſpũſ
prĩ coꝛpis cruci. mr̃is diſcipulo. veſtium
crucifixoꝛib⁹. hec curãt auaritiã. flagel/
latio luxuriã. potatio fellis gulã.

De ſupbia. Cap. 15.

n Unc dicẽdũ ē de. 7. vitiis capita
lib⁹ i ſpẽ. ⁊ pmo de ſupbia q̃ ē re
gina oĩuz vitioꝝ ⁊ mr̃. Eſt ãt ſupbia. vt
ait Aug. pverſe celſitudis appetit⁹. Un̄
ſicut idẽ Aug. ait. Supbia oĩbus inuidet
.ſ. maioꝛib⁹. q: eis ñ equat̃. Inferioꝛib⁹
q: ei eq̃ri timet pib⁹. q: ei equãt̃. Sup/
bia dr̃ initiũ oĩs pcti triplici rõe. Pꝛio
pp cãz q̃ inuenit̃ in oĩ peccato qa i oĩ pec
cato inuenitur cõtẽptus dei qui ē quedã
cã pcti. Idez aũt ꝯtẽpt⁹ eſt auerſio a cre
atoꝛe q̃ in oĩ pctõ ē. vbi ꝑponit̃ bonũ cõ/
mutabile bono icõmutabili q: ſic ſine ca
ritate alie vⁱrtutes nihil ſũt. ita ſine ſupbia
alia vitia nihil Abſtrahe ſupbiã ⁊ hẽbis
grãz. q: ſupbis de⁹ reſiſtit. hũilib⁹ ãt dat
grãm. Cõnexũ. n. inq̃ztũ huiuſmõi ñ eſt
receptiuũ. ſz ꝯcauũ. Scðo q: pmũ pec
catũ fuit. hoc. n. gñe peccauit diabolus in
celo. Iſa. Ponã ſedẽ meã i aq̃lõe ⁊ ero
ſi. al. Et pm⁹ hõ in paradiſo. Geñ. Eri
tis ſicut dii. ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. Tertio
q: ex ea naſcunt̃ alia vitia ſm ꝑus ⁊ po/
ſterius. hoc ē mediate vel immediate ſi/
cut hr̃ ſupꝛa. c. de effectu vitioꝝ. Eſt aũt
inter ſupbiã ⁊ vanã gloꝛiã drĩa. q: licet
vtrobiqz ſit appetit⁹ ꝓpꝛie excellẽtie. tñ
ſupb⁹ ſibi appet magn⁹ eẽ⁹. ſz vanaglo
rioſus appetit apparẽ i oꝛe alioꝝ ꝑ laudẽ
exterioꝛez. Diuerſa pctã dñr radices ⁊
initia ſiue cãe alioꝝ pctõꝝ ſz diuerſis re/
ſpectib⁹. Supbia dr̃ initiũ oĩs peccati ꝓ
pter tres cãs ſupi⁹ enarratas. libido etiã
dr̃ cã oĩs peccati ſicut ait Aug. ⁊ hoc pp
delectatiõz creature q̃ inoꝛdinate trahit
aĩaz ⁊ auertit a ſũmo bono. Eſt. n. libi/
do impꝛoba voluptas q̃ mouet̃ aĩa rõa
lis ad hoc qð delectet̃ in creatura. Cupi
ditas ẽt dr̃ radix omniũ maloꝝ ſicut dicit
Apo. i. ad thi. 6. ⁊ hoc pp eadez rõez ſi/
cut libido. Eſt. n. cupiditas ex amoꝛe in
oꝛdinato ad creaturã. Luxuria etiaz ſm
Caſſianũ dr̃ radix oĩs peccati. q: carna/
les delectatiões nobis ſũt naturales. ad
naturalia aũt ꝓmpti ſumus ⁊ difficulter
reſiſtimus. Inanis gloꝛie. 7. ſunt filie ſz
Grego. Pꝛima eſt inobedientia. q: va
na gloꝛioſus in nullo vult videri inferioꝛ
qð fieret ſi faceret ⁊ mãdatũ. Secunda
eſt cõtentio q: vult vincere cũ clamoꝛe.
⁊ hoc ꝓpter apparere. Tertia eſt iactan
tia q̃ quis enumerat bona ſua. vt lauda/
bilis appareat Quarta eſt hypocriſis q̃
querit in exterioꝛib⁹ hominib⁹ apparere
Quinta eſt ptinacia que factũ ſuũ vł di/
ctũ malũ defendit. ne erraſſe videatur.
Sexta eſt diſcoꝛdia que cõtra omne di/
ctũ ſuſtinet vel aſſumit̃ cõtrariũ pp va/
nã gloꝛiã. Septima eſt nouitatũ pſũptio
qua qs noua vel dicit vel inuenit vt lau/
det̃. Quattuoꝛ ſunt ſpẽs ſupbie q̃s aſſi/
gnat Grego. 32. moral. Pꝛima eſt cuz
hõ a ſeipſo eſtimat hr̃e bonũ qð hz. Se
cũda ſi deſup datũ credit ꝓ ſuis tñ meri
tis accepiſſe ſe putat. Tertia cuz iactat ſe
hr̃e bonũ qð nõ hz. Quarta qñ ceteris
deſpectis ſingulariter vult videri. per p
mã ⁊ ſecũdã ſpẽz iniuriat̃ hõ deo in ſe.
q: per pmã ponit ſe hõ totã cauſam ſui
boni. ſz in ſcða ponit ſe cãz pꝛincipalẽ. in
3. vero ſpẽ iniuriat̃. hõ deo in ꝓximo. in

4. aũt iniuriaẽ hõ deo in eo qđ nõ ha/
bet. Gradus ſuperbie ẽm Ber. ſũt. 12.
q ſũt. Curioſitas. Mẽtis leuitaſ. Inepta
leticia. Iactãtia. Singularitas. Arrogã/
tia. Preſumptio. Pctõꝝ defenſio. Si/
mulata cõfeſſio. Rebellio. Libtas. Pec
cãdi ↄſuctudo. Numer⁹ iſtoꝝ ſic accipi
tur. Nã p ſupbiã iniuriatur deo ⁊ hõi.
deo cui dꝫ eſſe inferior. hõi cui dꝫ eẽ par.
Sex primi grad⁹ accipiũẽ ẽm iniuriã q̃
fit hõi cui dꝫ eẽ par. Quattuor alii ẽm in
iuriã q̃ fit hõi ſupiori vt plato. Duo vlti
mi determinanẽ ꝓpꝛie q̄tũ ad iiuriã q̃
deo imediate fit. hoc io dicim⁹. q2 ⁊ ſu/
periores grad⁹ in deũ redũdãt. ſꝫ medi
ante primo. Gradus aũt vocaẽ. q2 fit a
minori ꝓgreſſus ad maius. pm⁹ .n. ma/
lus ẽ. ſecũdus peior. ⁊ ſic ſcãdẽdo inueni
tur ꝙ vltim⁹ eſt peſſim⁹. Un̄ iiuria q̃ ẽ
reſpectu paris eſt minor. Illa vo q ẽ re/
ſpectu ſupioris ẽ maior. ſꝫ illa q̃ eſt reſpe
ctu dei ẽ maxima. pp qđ ⁊ iſti grad⁹ ta
liter ordinãẽ. Supbia facit multa mala.
pmo id qđ dei eſt vſurpat .ſ. gloriã. Iſa.
42. Gloriã meã alteri nõ dabo. In bõiſ
n. opib⁹ q̃ facim⁹ duo ſt. ſ. honor ⁊ vtili
tas. Sꝫ pmũ dñs ſibi reſeruat. aliud no/
bis tribuit. Un̄ debem⁹ deo ſuã ptẽ reli
quere ſi nr̃a pte nolum⁹ ſpoliari. Scđo
pfectos viros ipugnat. Supbia ẽ enim
q̄ſi turris babel q̃ vſq3 ad celoſ. i. vſq3 ad
viros celeſtes debebat ptingere. Super
bia ẽt bonis opib⁹ inſidiaẽ vt pcãt. Un̄
ſupbia iexpugnabilis ẽ ſicut caſtꝝ in alto
mõte ſuũ. Tertio gr̃a dei hoiem denu/
dat. Iaco. 4. Supbis deus reſiſtit ⁊c. 2.
Regũ. i. Mõtes gelboe nec ros nec plu
uia veniat ſup vos. Un̄ ẽm naturã ↄne
xũ nõ ẽ receptiuũ ſꝫ cõcauũ. Quarto ãt
hoiẽ3 deo pũat. Ugo de ſcõ vict. Sup/
bia aufert mihi deũ. inuidia ꝓximũ. Ira
meipꝫ. Supbia ẽt deo eſt odibilis. Ecc.
10. ⁊ ꝓuer. Tria ſũt q̃ odit de⁹. pauperẽ
ſupbũ ⁊c. Deũ ipugnat. q2 vexillũ ini/
mici ſui. i. diaboli ponit in caſtro ſuo. ⁊ đ
ponit vexillũ xp̄i. ſ. crucẽ3 quã dꝫ ſp hõ
portare iuxta illud. Qui vult venire poſt
me. Diabolo hoiem aſſimilat. Ipſe ẽ. n.
rex ſup oẽs filios ſupbie. Un̄ ſicut domi
nus ait de caritate. In hoc cognoſcẽt oẽs
ꝙ diſcipuli mei eritis. ſi dilectiõꝫ habue
ritis ad iuicẽ. Ita pt diabolus dicẽ đ ſu
perbia. In hoc cognoſcẽt ⁊c. Hoiẽ3 ſtul
tũ demõſtrat. q2 ancillã ornat ⁊ dñaꝫ nu
dã relinqt. Itẽ q2 magna ꝓ modico vẽ/
dit. i. p laude hũana. Itẽ q2 credit ſe poſ
ſe cũ ſupbia illuc attingere. vbi diabolus
exñs nõ potuit cũ ſupbia remanẽ. Ho/
minẽ deiicit. q2 ſcãdẽtes in altuꝫ de facili
cadũt ⁊ q ſe eleuãt ſub hoſtio humili de
facili caput ledunt.

De inuidia. Cap. 16.

Inuidia ẽ. vt ait Aug. Odiũ felici
tatis aliene. vl ẽꝫ Io. damas. In
uidia ẽ triſtitia de alienis bonis. Dr̃ aũt
iuidia a nõ vidẽdo. q2 nõ põt videre bo
na aliorũ. Un̄ diſplicẽtia boni q̃ eſt inui/
dia põt notari p viſionẽ interiorẽ ⁊ exte/
riorem ſicut vult Seneca dicens. Quic/
quid mẽte fugimus in geſtũ oculis vide
mus. Inuidia hꝫ qnq3 filias ẽm Gre.
Prima eſt odiũ qđ eſt velle malũ alicui
⁊ nolle bonũ. Scđa ẽ exultatio i aduer/
ſus ꝓximi. t̃tia ẽ afflictio i ꝓſpis ꝓximi
quarta ẽ ſuſſura⁹ que eſt detractio latẽs
quinta eſt detractio, hec aũt fit in opato
quia intẽdit melior apparere illo cui de/
trahit. Inuidia multa mala facit. De lu
mine facit tenebras de vidente cecũ q2 ꝓ
ximi bona videre nõ põt. Un̄ inuid⁹ cõ
paraẽ noctue ⁊ veſptilioni. Aug. Egris
oculis odioſa ẽ lux que puris eſt amabi/
lis De vita moriẽ. G. Panis vitã for/
tiũ roborat ⁊ paruuloꝝ necat. Un̄ iuid⁹
cõparaẽ febricitãdi cui ẽt boni cibi ſũt
cõtrarii. Deo cõtrariaẽ. q2 tã bonus eſt
deus vt ait Aug. vt ẽt de mal' bonũ elici
at. ſꝫ ecõtra tã mali ſunt iſti vt de bonis
malũ eliciãt. Iteꝫ diuina bonitas oĩa ſua
cõicat. iſti vero nõ. Itẽ deo placet bonũ
hoĩs. ac malũ diſplicet. iſti ãt ecõtra bo/
nũ gr̃e ⁊ nature ꝓuenerũt. Un̄ ſicut oĩa
mũda mũdis. ſic iſtis oĩa ſũt imũda. Et
ſicut bonis mala cooperanẽ ĩ bonũ. ita i

uidis bona cooperãt in malũ. Uñ tales
aurũ ꝯuertũt in cuprũ gẽmas ĩ lutũ gra
nũ ĩ palcã. vinũ in aquã. mel in fel. diem
in noctẽ. gaudiũ in merorẽ. roſã ĩ paliurũ
balſamũ in ſterquiliniũ. electuariũ in vene
nũ. Moĩez maledicit. Iſa. 5. Ue. q diei
tis bonũ malũ ꝛc. Stultũ efficit. Nimis
errat q idcirco ſibi vult vnũ oculũ erui.
vt alii ẽt vn⁹ eruat. ſicut facit inuidus ꝛ
diabol⁹ q ꝑ hoc ꝙ aliis inuidẽt ſibi ma-
gis nocet. Auctorẽ ſuũ torquendo ledit. Se
ne. Utinã inuidi in oĩb⁹ ciuitatib⁹ oculoſ
ꝛ aures haberent. Proximum fraudu
lenter decipit. Unde inuidus compara-
tur cani qui blãditur in facie ꝛ mordet a
tergo. Item qui oſculo xp̄z tradidit. itẽ
boni perfido qui ledit hominem q eũ
nũꝙ moleſtauit.

De ira. Cap. 17.

Ira ẽ vt ait Aug. vleiſcẽdi libido.
ꝛ Caſ. Ira ẽ mot⁹ aĩ ꝯcitat⁹ ad pe
nã. hec ẽ diffinitio ire ꝑ vitiũ nõ ꝑ
zelũ d q ẽ hic agẽdũ. Ira igiẽ duplex eẽ
hz. ſ. nãe ꝛ mortis prout ergo deordinat
ab optimo hz eẽ mortale qd vitiũ ẽ quia
ira nõ ẽ peccatũ rõe pure paſſiõis. imo
pena ſz cũ hoc dicit quãdã actionẽ ꝑ quã
deordinat hoĩez. ꝛ q̃tũ ad deũ. ꝛ q̃tum
ad p̄ximũ. Uult eniz a ſe expetẽ vl a iu-
dice a deo cõſtituto ꝛ ſub deo. Utrũ te-
neat qs remittẽ iniuriaz inimico petenti
Nota diſtinctionẽ. qꝛ ex iniuria ſolet ori-
ri tria. Primũ ẽ rãcor in affectu. Secun
dũ ẽ rãcoris ſignũ in effectu. Tertiũ ẽ ac
tio cõtra iniuriantẽ Primũ teneẽ qs ſta
tiz remittere ꝛ ſi n̄ regẽt. Secũdũ tene
tur remittere veniã veraciter petẽti. i. pa
rato emẽdare ſm facultatẽ ſuã. Tertiũ
nõ teneẽ remittẽ. Si vo volueris ſcire
vtrũ ille cui facta eſt iniuria debeat ami-
citiã q̃rere ſciẽdũ ꝙ duplex ẽ debitũ. pri-
mũ eſt neceſſitatis ſine quo nõ ẽ ſal⁹. Se
cũdũ eſt ꝑfectiõis. Quãtũ ad primũ de-
bitũ nõ teneẽ qs recõciliationẽ querẽ ſi-
ue amicitiaz. Sed de ſcđo dicit Chriſo⁹
ꝙ dz q̃rere recõciliatiõez vt duplicẽ co-
ronã cõſeq̃t. vnã qꝛ iniuriã paſſus ẽ. Aliã
qꝛ prior rogauit. Dñs autem ponit tres
grad⁹ circa reatũ ĩ re cuz dicit Ma. 5.
Oĩs q iraſciẽ fratri ſuo reus erit iudicio.
Qui aũt dixerit racha reus erit concilio.
Qui aũt dixerit fatue reus erit gehenne
ignis. De his dicẽdum eſt ꝙ vbi creuit
gradus culpe creuit ꝛ ordo pene. Unde
recte ira ſine voce puniẽda eſt iudicio ira
cũ voce cõcilio ira cũ ſermone cõtume-
liſe gehẽnne igni mãcipatur Secũdũ Au
gu. In primo eſt ira tãtũ In ſecũdo ira
ꝛ vox. In tertio ira eſt ꝛ ſermo ꝛ certa
expreſſio irriſionis. Dicit autẽ Grego.
ꝙ iudiciũ ẽ cauſe diſcuſſio. cõciliũ ſenten
tie diffinitio gehẽna ignis ſiue executio.
Notãdũ ꝙ reddere malũ ꝓ malo ẽ fra
gilitatis ſicut fecit Ioab qñ interfecit.
Abner. ſ. interfectorem fratris ſui aſael.
Sz reddere malũ ꝓ bono eſt ꝑuerſita-
tis. ſicut fecit iuda tradẽdo xp̄z. Redde-
re bonum ꝓ bono eſt equitatis ſicut fecit
aſſuerus quando Mardocheũ honora
uit. Reddere bonũ pro malo ẽ perfectio
nis ſicut fec̃ btũs Stephanus qñ ꝓ ini-
micis ſuis orauit. Filie ire ſm Greg. ſũt
ſex. prima eſt rixa. hec eſt audax volun-
tas vindicãdi iniuriã factã ꝑ ſe. Secũda
ẽ tumor mẽtis. hec ẽ volũtas vindicãdi
cauſa fugiẽs aduerſantem ne cũ eo collo
quium habeatur ꝑꝑ extimatas inimiciti
as. Tertia ẽ contumelia que eſt volũtas
ſe vindicans per exprobationẽ malorũ.
Quarta ẽ clamor que eſt volũtas ſe vin
dicans in exaltãdo vocem per vituperi-
um exprobratiuz ꝛ ad aliorum per veni
ens aures. Quinta eſt indignatio que ẽ
voluntas ſe vindicans per ſignum mo-
leſtie exterius declaratum. ſexta eſt blaſ-
phemia que eſt voluntas ſe vindicans ꝑ
opprobrium deo vel ſanctis illatuz. Ex
ira veniunt multa mala. Hoſpitium
ſpiritus ſancti turbat. Gregoriũ Dum
ira animum pulſat ſpiritui ſancto hoſpi
tium ſuum turbat. Nam ſicut in pace
factus eſt locus dei. ſic in diſcordia lo-
cus diaboli. Tales ſunt etiam incen
diarii domus dei pſal. 73. Incenderũt

ignı ſanctuariũ tuũ dñe ꝛc̃. Unñ iſti ſũt ſi
miles draconi q emittit ex ore ignẽ. Qđ
dei eſt ſibi vſurpati. ſ. vĩdictã. ꝓuer. Mi
hi vindictã ꝛ ego retribuã. Talis ſe fecit
iudicẽ ꝛ deum vult eſſe tortorẽ ſicut dicit
Aug. Dicit. n. malus in orõnibus ſuis.
Dñe occide malũ inimicũ meũ. Rñdet
ei dñs. quẽ veſtrũ. Ambo eſtis mali imo
talis vult eſſe actor ꝛ iudex in eadem cã.
Stultũ ſe demõſtrat. q꞉ ꝑ cor ſuũ īmit-
tit gladiũ vt ledat tunicã inimici. imo ſi
ſapiẽter faceret prius ſe de ſe ipſo vindi-
care deberet. irã. ſ. ꝑ zelũ aduerſus iram
ſuã ꝑ vitiũ aſſumẽdo. Lima purgatiõis
ꝯuertit ī rubiginẽ depraua tõis. Aduerſi
tates. n. que ipm̃ deberẽt a pctõ purgar̃
ꝑ ĩpacientiã magis inqnãt ꝛ fornax ꝓba
tiõis mutat ei aurũ in cuprũ. ꝛ flagellũ
ex grano facit paleã. Durã ſnĩam talis ĩ
iudicio expectabit. Cũ. n. dñs ĩproꝑabit
qbuſdaꝫ. Nudus fui ꝛ nõ cooperuiſtis
me. Mathe. 25. Quid dicturi ſunt illi
q nõ ſolũ nudos nõ veſtiũt. ſꝫ ẽt veſtitos
ſpoliãt. Bellũ mũdi carnis ꝛ diaboli cõ
tra ſe inſtaurãt. ſed ſapiẽtes ſedãt mino-
res guerras ꝑꝑ maiores q̃ ĩminẽt. Ma
lã faciũt cõmutationẽ. q꞉ auferẽdo palliũ
bone fame dant tunicã innocẽtie. Reme
dia ire ſũt Silẽtii obſeruatio. ꝓuer. Cuꝫ
defecerĩt ligna extinguet̃ ignis. q꞉ ſicut
ex colliſione duoꝝ corpoꝝ elicit̃ ignis. ita
ex amaris verbis aliquoꝝ ira cõcitat̃. ꝓ
uer. 15. Rñſio molis frangit irã. ꝛ ſmo
durus excitat furorẽ. Ibidẽ. Quaſi q ca-
nẽ auribꝯ ꝛc. Dñice paſſionis cõſidera-
tio. G. Si paſſio dñi ad memoriã reuo
cet̃ nihil adeo durũ eſt qđ nõ equanimi
ter toleret̃. Hoc figuratũ eſt numeri. 21.
Ubi reſpiciẽtes ſerpẽtẽ eneũ ſanabant̃.
Item premiũ tollerantie animaduerſio.
Unde cõſideratio premii minuit vim fla
gelli.

De accidia.

Caplm. 18

a Ccidia eſt de ꝯtutũ laudabili exer
citio vtriuſqꝫ hoĩs languida dele
ctio. Itẽ accidia eſt diffidẽtia de ꝓ
priis viribꝯ ꝛ de mãdato dei ĩplẽdo ar-
dua triſtitia. Duo noĩa ſũt huiꝯ vitii. ſcꝫ
Triſticia ꝛ Accidia. Moꝝ ãt noĩuꝫ hec ẽ
rõ. q꞉ iſto pctõ eſt auerſio a ſpũali bono
qđ eſtimat̃ graue. ſicut ẽ ieiunare ꝛ hm̃
ꝛ rõe hꝯ dr̃ triſtitia. Eſt ẽt ibi ꝯuerſio ad
creaturã. ſ. ad qetẽ q̃ eſtimat̃ leuis ꝛ rõe
hꝯ dr̃ accidia. Patet ergo ex his q hoc
viciũ ꝓut vocat̃ triſtitia opponit̃ letitie
ſpũali. q̃ ẽ in exercitio ſpũali. Sꝫ ꝓut vo
cat̃ accidia opponit̃ fortitudini q̃ ꝯſiſtit ĩ
aggrediẽdis arduis. ꝛ ſuſtinẽdis aduerſis
Accidia denoĩat̃ ab accidine. q꞉ ꝑ eaꝫ aĩa
tediũ hꝫ de oĩ ſpũali difficili. Accidia ſm
Gre. hꝫ ſex filias. Prima vocat̃ mali-
tia q̃ ſꝫ Aug. eſt volũtas machinãdi ma
lũ alicui. Cũ. n. qs iniuriat̃ alii tũc iraſcit̃
ꝛ poſtea triſtat̃. ſa deſꝑatio q꞉ diffidẽtia
meritoꝝ mater ẽ diffidẽtie ꝑmioꝝ. ex q̃
iterũ orit̃ triſtitia. tertia puſillaminitas q̃
naſcit̃ ex diffidẽtia ꝓueniẽte ex ꝯſiderati
one ꝓprie ĩfirmitatis. vl̃ opis arduitatis
q̃rta ẽ rancor q eſt inueteratũ odiũ ſicut
. n. ex charitate ſũt opa bona ex qbus eſt
ꝯfirmatio charitatis. ita ex ira ẽ accidia.
ex accidia vetuſtas ire. qnta torpor circa
ꝑcepta. i. qdã inſenſibilitas ꝑꝑ quã hõ ñ
põt induci ad executiõeꝫ mãdatoꝝ dei.
ſexta ẽ euagatio mẽtis circa illicita. hec ãt
euagatio qñqꝫ ẽ ꝑticularis ꝛ certã habꝫ
mãm. ꝛ ſic ꝯuenit oĩbꝯ vitiis qñqꝫ ẽ ge
neralis ꝛ incerta. ꝛ hec ẽ ꝓprie euagina-
tio accidie. Qui. n. ẽ abſorptus triſtitia nõ
hñs in ſe vñ delectet̃ euagat̃ ad oĩa q̃rẽs
delectatiõeꝫ. Ex accidia eueniunt multa
mala. Preceptũ dñi negligit̃ Geñ. 3.
In ſudore vultus tui ꝛc. Maledictio dei
incurrit̃. Exẽplũ de ficu cui dñs maledi
xit. q꞉ folia tm̃ hũit. math. 21. Diſcrepat
a ceteris creaturis. Exẽpluꝫ inaĩatis. ſicͭ
in ſole ꝛ luna q quotidie ſurgũt ꝛ perfi-
ciũt curſuꝫ ſuum. Idẽ patet in corporibꝯ
aĩatis. ſicut ſũt arbores ꝛ herbe que lꝫ in
hyeme nude ſint. tamen virtutem ſeruãt
ꝛ in tempore ſuo redeunt ad conſueta.
Idem oſtenditur in ſenſibilibus. ꝓuer.
2. Uade ad formica o piger ꝛ conſidera.

vias eiꝰ. Preciosū tp̄s ꝑdit. q: eo nihil
p̄ciosiꝰ ē quo breui hora poſſet obtinere
veniā grāꝫ ⁊ glīaꝫ. Et tñ vt ait Ber. Ni
hil vilius reputat. q: dicūt hoīes ocioſi ec
cl'. vi. Venite ⁊ fruamur. Spūale lucrū
negligit. q: qui nō mercat ī nūdinis po
ſtea ñ hēbit. puer. 21. Propter frigꝰ pi-
ger arare noluit. mēdicabit ergo eſtate ⁊
non dabit ei. Incitamēta vicioꝝ colligit
ꝓuer. 24. Per agruꝫ hoīs pigri trāſiui
⁊ ecce totū repleuerāt vrtice ⁊ cooperu
erāt ſupficiē eiꝰ ſpine. Ro. ꝙ aq̄ corrū-
pit qete. ⁊ ferruꝫ cōtrahit rubiginem. ⁊
porcus mactādꝰ ꝑmittit ingētē pingue-
ſcere. Locū diabolo p̄parat. q: hō ocio-
ſus ē q̄ſi puluinar diaboli. ⁊ in ollā tepi-
dā libēter muſce inſidiāt q̄ feruētē fugiūt
Tētatiōibꝰ pꝫ. Vñ legit in collatiōibus
patrū ꝙ monachū opantē demō nullꝰ
pulſat. ocioſuꝫ in nūeri demones tētant.
Eſt. n. hō accidioſus q̄ſi vrbs abſqꝫ mu
roꝝ ābitu ⁊ q̄ſi ſignū poſitū ad ſagitam
mores ꝑuertit. q: vult metē ⁊ nō ſemi-
nare ſic gattꝰ q libēt piſces comedit ſed
nō eos libēt capit. Seneca. Incertū eſt i
quo loco quomō mors te excipiat. ⁊ iō
tu illā in oī loco ⁊ tp̄e expecta. Furē fodi
entē pariētē nō repellit. q: mors fur ē. ⁊
quotidie tollit vnū aſſerē. i. vnū diē ma-
thei. 24. Si ſciret vtiqꝫ p̄rfamilias qua
ho. f. ve. vi. vtiꝫ ⁊c. Receptaculū ſordiū
ſe facit. Ber. Oiuꝫ tētationū ſentina ē oci
uꝫ. Ipm. n. ē occaſio luxurie. 2. rubrica.
xi. Factū ē eo tp̄e quo ſolēt reges ad bal
nea ꝓcedē. Itē occaſio nugarū. Actꝰ. 6.
Atheniēſes ad nihil aliud vacabant. ⁊c.
Itē occaſio curioſitatis. i. thi. i. Diſcunt
circuire domos. ſtultitiā oſtēdit. q: toni-
trua audiēs nō ſurgit. Tonuit āt chriſtꝰ
in p̄dicatiōe tonabit ēt in die iudicii. Iteꝫ
ſtultus eſt qui immūdicias de oculo nō ei
icit. Mathei. 7. Hypocrita eiice p̄muꝫ
trabem de oculo tuo. Ad celeſtia veni-
re negligit q: vix ad locū quis venit qui
vnū pedē hodie mouet ⁊ poſt ānū aliuꝫ
ſic ⁊ illi quoꝝ motꝰ ē pes intellectꝰ. ⁊ nō
pes affectꝰ cū tñ ſit affectibꝰ ambulādū.

Auaritia vt ait. Tulliꝰ ē imodera
tꝰ amor hñdi. Itē ſm Ber. Aua
ritia ē q̄rēdiꝫ reꝝ inſatiabilis ⁊ i
honeſta cupido. ſm apl'ꝫ Eph. v. Aua-
ritia ē idoloꝝ ſeruitus qa hō auarꝰ exhi-
bet creature qd dꝫ creatori. ſ. fidē ſpeꝫ ⁊
charitatē. hec. n. auari exhibent pecunie.
In hoc ergo ſpālit rephēdūt iſti q rei vi
liſſime amorē ſuū exhibēt. ſ. pecunie que
de terra tollit quā nā infimā ordinauit.
Eccl'. Dr in ecc. ꝙ auaro nihil ē ſceleſti
us ⁊ hoc pp q̄tuor cās. p̄ma q: fere oīa
ſcelera ꝑpetrāt ꝑ auaritia. vt furta. piu-
ria. homicidia ⁊ huiuſmōi. ſcda q: ē cō-
tra legē nāe. Luce. 6. Quecūqꝫ vultis vt
faciāt vobis ho: hec eadeꝫ facite illis. ⁊c.
Tertia q: ē ꝯtra legē ſcriptaꝫ. Luce. vi.
Eſtote miſericordeſ. ſicut ⁊ p̄r. veſter. ⁊
Quarta q: ē ꝯtra legē vtilē q̄ ē in oībus
rebꝰ q̄ ꝯpelluīt ſe dare. Auarꝰ. n. q̄ſi cap
tas detinet res ne ſe cōicare poſſint vtrū
aūt cuiqꝫ liceat theſauros cōgerē. notan
dū ꝙ ē theſaurizare vno ex affectu aua-
ritie abſqꝫ intētiōe neceſſitatis ꝓprie vel
aliene ⁊ hoc mō theſaurizare oībus eſt
ꝓhibitū. alio mō ē theſaurizare ex ꝓui-
dētia. ⁊ hoc vl' cōſideratio neceſſitatis ⁊
ſic cōcedit ꝑentibꝰ ſecularibꝰ ob neceſſi
tatē filioꝝ educādoꝝ vel filiaruꝫ cōiugio
tradēdarū nō autē ditādarū. ſed ſeruato
mō vl' ſtatu ꝑſone alio mō ē theſauriza
re ex ꝯſideratōe publice vtilitatis. ſ. regni
defēdēdi vel cultus dei āpliādi. ⁊ ſic cō-
ceſſū ē regibꝰ theſaurizare ꝑſonis aūt ec
cleſiaſticis ꝓprie nūquā theſaurizare licꝫ
nec pecunia etiaꝫ tenere intētiōe ſeruādi.
Ambroſiꝰ. Auꝝ hꝫ eccleſia nō h̄ret ſꝫ vt
eroget. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ duplex pōt eſſe
amor pecunie vl' tp̄aliū. ſiue reſpectu ne
ceſſarii. ſiue reſpectu ſupflui. cōtra p̄mū
ꝓhibet dominus p̄ſocātē ſollicitudinem.
Cōtra ſꝫ ꝓhibet theſaurizationesꝰ. Ex
auaritia ſequūt inſta mala. Primo qa
a deo maledicit Aug. Maladictus diſ-
pēſator auarus cuiꝰ largꝰ eſt dñs. Semp
eget. Hieronymꝰ. auaro tā deeſt qd hꝫ

quã q̄ nõ h̃z. Stultus mercator ẽ q re/
gnũ celorũ imo ipſũ chriſtũ vẽdit ꝑ pau
cis denariis. ⁊ i hoc ſepe peior ẽ auarus
hõ quã ipſe. Judas vẽdidit chriſtũ trigi
ta denariis. Iſte autẽ interdũ ꝑ vno de
nario. Corpus cuiſcerat q: diuitie acqrũ
tur cũ labore poſſidẽt cũ timore amittũt
cũ dolore. vñ ipſi laborãt ⁊ alii i labores
eoꝝ ſepe intrãt. ſ. fures vel latrones vel
certe filii mali. Iſti ſimiles ſũt aranee q̄
faciẽdo telã ꝑ capiẽdo muſcas ſeipſã eui
ſcerat. Mẽtẽ ſuffocat. Aug. Naufragiũ
fugis ⁊ plũbũ ãplecteris. vñ Soc. maſ/
ſam argẽti proiciẽs in mare dixit. Mer
gã tene mergas me. Inquinat. Exo. 24.
Filii iſrael ſeruiebãt in luto ⁊ latere. Ex/
cecat. Exẽplũ in Thob. q excecatus fuit
ſtercore hyrũdinũ. Cor. dilacerat. vñ di
uitie ꝯparãt ſpinis Mathei. 13. Inſatia
bilẽ facit. vide cõparãt ſacco ꝑtuſo ⁊ in
ferno q nunq̄ dicit ſufficit. Et mar cui
oĩa flumina influũt. ⁊ tñ nõ redũdat. Et
hydrũdo coq quãto plus bibit tãto pl⁹
ſitit. Filie auaritie ſt ſex ſm Gre. Pria
eſt obduratio cordis que fit omittẽdo ele
moſynã. iſtã filiã vocat Iſidorus i hũani
tatẽ. ſcda eſt violẽtia hec fit nocẽdo alicui
palã affecta mala quã vocat Iſidorus ra
pacitatẽ. tertia ẽ ingenudo hec eſt appeti/
tus lucri. q̃rta ẽ ꝑiuriũ qd̃ ſepe incidit in
emptionẽ ⁊ vẽditionẽ qnta eſt falacia q̄
fit ꝑ verba decipiẽtis in occulto. ſexta eſt
fra⁹ hec ẽ deceptio ꝑfecta ⁊ hoc i pñtia
illius q decipit. ſeptima ꝑditio que ẽ idẽ
quod deceptio que fit in abſcentia de/
cepti.

De gula. Cap. 20.

Ula vt ait Aug. ẽ imoderata cibi
g auiditas. Itẽ Gula ẽ vorax edaci
tas nãe finib⁹ nõ cõtẽta. Quinq̃z
modis peccatur circa gulaz. vt dicit G.
Primo cũ qs horã comedẽdi ꝓuenit. ⁊
hoc fit ꝑ ipatiam expectãdi tp̃s debituz
ſecũdo cũ qs q̃rit cibaria p̃ciosa ⁊ delica
ta de qb⁹ Ouidi⁹. Eſt virt⁹ placitis ab/
ſtinuiſſe cibis. ſ; ꝯtra hoc fecit diues ille
q epulabat quotidie ſplẽdide. tẽtiõ qñ qs
mẽſurã excedit. ſ. nimis comedẽdo. Sci
endũ tñ q: qd̃ vni nociuũ eſt alteri eſt re/
mediũ. ſic ⁊ qd̃ vni ẽ mẽſura debita alte
ri eſt exceſſus. Vñ nõ conſiſtit mẽſura in
cibi q̃titate ſ; i comedẽdis q̃litate. verũ
tñ qdã ieiuniũ ſuũ recõpẽſãt poſtmoduz
nimietate ſupflua. ſ; hoc qd aliud q̃ da
re duos obolos ꝑ vno denario. Quarto
qñ nimis ardẽter ac feſtine qs comedit
Nõ. n. vſus ciboꝝ ſ; ꝯcupiſcẽtia in vitio
Quinto qñ qs cibaria ſua nimis ſtudio
ſe p̃parat. vñ Ber. Nõ ſapores ſed fa/
mes excitet appetitũ. In oib⁹ his ſumẽ
da ſũt nõ q̄ voluptas. ſ; q̄ reqrit neceſſi/
tas. Cõtingit etiã peccatũ eẽ circa dimi/
nutionẽ cibi. ſicut circa ſupfluitatez. Filie
gule ſũt qnq̃z ſm Gre. prima ẽ ſcurrili
tas. q: gula mouet ad verba ſcurrilia. ſe
cũda multiloqũ. ſ. detractio. vituperia. ⁊
alia verba inania. Tertia inepta letitia. i.
laſciuia carnis ſiue geſt⁹ corpis inordina
tus. laſciuiã mẽtis demõſtrãs Quarta
imũditia q̄ ſolet ꝑuenire ex gula vt ẽ vo
mit⁹ ⁊ eructatiões fetide ⁊ luxuria. qnta
ẽ ebetudo mẽtis. i. ſubuerſio rõis. Gula
duo cõplectit. ſ. cõmeſſationẽ ⁊ ebrieta
tẽ. ⁊ ꝓprie loquẽdo ꝑ ſimonia opponit
cõmeſſationi. ⁊ ebrietati ſobrietas. Gula
nocet multiplr De paradiſo eiicit hoïez
exẽplũ in Adã. Spũalia bona perdit exẽ
plũ in Eſau. q ꝑ cibo vẽdidit primoge/
niturã. diabolo domũ p̃parat. Mathe.
viii. ſi eiicis nos hinc mitte nos i porcos.
Seruũ ſuũ ꝯtra ſe aiat. ꝓuer. 29. Qui d̃
licate nutrit ſeruũ ſuũ poſtea ſentiet illuz
cõtumacẽ. Luxuriã inducit. exemplum
de Loth. Homicidã ꝑficit exẽplũ d̃ Jo
ãne baptiſta. q ꝯuiuio periit. Inducit mõ
tẽ nãe. Ecci. 37. Propter crapulã mul
ti ꝑierũt Gen. 2. Quacũq̃z die comede/
ris ex eo morte morieris. Inducit mor/
tẽ culpe prima thi. quarta vidua in deli/
tiis viuẽs mortua ẽ. Inducit mortẽ gehẽ
ne. Luce. 16. Diues epulo ſepult⁹ ẽ i infer
no. Remedia gule ſũt q̃tuor. primũ eſt
ſpiritualiũ ciboꝝ frequẽs ſũptio. Math.
4. nõ in ſolo pa. vi. ⁊c. Fm futura carnis

nre cōſidera°. Hiero. facile cōtēnit oīa
q ſe ſemꝑ cogitat moriturū. tnū ē eterne
cene ꝯſideratio. Lu. 14. Hō qdā fec̄ ce
na. q̄rtū ē famiſ xp̄i ⁊ ſuoꝝ pēſatō. Tre.
Recordaſ pauptatiſ mee abſcīthii ⁊ fell'

De luxuria.

Capitulum. 21.

Luxuria ē ex inmundis deſideriis
l veniens lubrica mētis ⁊ carnis ꝓ
ſtitutio. Itē luxuria ē libidioſe vo
luptatis appetit⁹. ⁊ itelligas hic appetitū
q ē ex ꝯſēſu rōis. qꝛ tal' ē pctm̄ mortale ⁊
dr̄ pctm̄ mortale. qn̄ rō n̄ ꝓhibet huiuſ
mōi appetitū cū poſſet. Dr̄ie luxurie ſt̄
8. pima ē fornica⁹. q̄ ē ſoluti cū ſoluta. Fa
meretriciū. qd̄ fit dupl'r. ſ. ꝑ vagā libidi
nē cū diuerſis ſectādo vl' cū publice ve
nali ꝯcubēdo. ſtia ē adulteriū quo ꝯiuga
lis thor⁹ viciaſ q̄rta ē ſtupꝝ quo v̄ginal' i
tegritaſ corrūpiſ. qnta ſacrilegiū quo cō
tinētia deo dicata lediſ vt i clericis ⁊ re
ligioſis ſacris ordinib⁹ ſublimatis ⁊ i his
q emiſerūt votū cōtinētie. ſexta ē inceſt⁹
quo vinculū ꝯſanguinitatis l' affinitatis l'
cōpaternitatis corrūpiſ. ſeptima ē pctm̄
ꝯtra nāz ſiue ſodomia quo nāl's vſus ꝑ
uertiſ notādū āt ꝙ aliqd ē ꝯtra nāz ſpēi
⁊ aliqd ē ꝯtra nāz gn̄is. pmo mō ē pctm̄
mortale ē ꝯtra nāz. qꝛ in rōnali creatura
remurmurat ſinderesis ꝯtra oē pctm̄ ſꝫ
ſcd̄o mō pctm̄ ſodomie ē ꝯtra nāz gn̄is
qꝛ n̄ ſolū i hoīe ſꝫ ēt i brutis diuerſi ſex⁹
i coitu ꝯueniūt. vn̄ ſi aliquo mō fit cōtra
nāz gn̄iſ ē. Octaua ē libidioſus coit⁹ cōiu
gal' q multiplex ē. coit⁹. n. cōiugal' ali⁹ li
cit⁹ ali⁹ fragilis ali⁹ ipetuoſus licit⁹ tri
plicit fit. vt qn̄ cā ꝓlis. l' ad amplādum
cultū dei l' cā reddēdi d̄bitū l' cā vitāde
fornicatiōis nō i ſe ſꝫ i cōiuge pm⁹ ē pie
tatis. Scd̄s iuſticie. Tertius cautele. In
his nullū dr̄ pctm̄ eē. Fragilis ē qn̄ fit cā
delectatiōis. ⁊ tūc diſtiguiſ. qꝛ ſi amor il
li⁹ delectatōis ꝓponiſ d̄o mortale pctm̄ ē
ſi v̄o p⁹ poniſ veniale. Impetuoſus ē q
ex ſola libidie ꝓueniēs metas honeſtatiſ
⁊ rōis trāſcēdit. ꝙ fit qnqꝫ modis pmo
cauſa ſatiādi libidis ꝑ meretricias blādi
tiaſ. ſcd̄o cū fit cōtra naturalē modū. ſtio
cū fit tpe ꝓhibitiōis. q̄rto qn̄ fit in loco ꝓ
hibitio. qnto qn̄ accediſ ad mulierē pre
gnātē vicinā ptui vl' que ē in fluxu men
ſtruo. Filie luxurie ſūt. 8. ſꝫ Gre. pria ē
cecitas mētis. qꝛ ſm̄. Aug. in oꝑe luxu
rie tota rō abſorbeſ. ſecūda ē incōſidera
tio mortis. ſ. inferni. tertia icōſtātia. ſ. ad
cogitādū deſiderādūqꝫ nūc iſtud nūc il
lud. quarta amor ſui. ſ. quo aliqs deſide
rat lōgā vitā ad hoc vt expleat volupta
tē ſuā qnta ꝑcipita⁹ q̄ qs currit ꝑcipitāſ
ad peccādū exponēs ſe ꝑiculo mortiſ ꝑꝑ
luxuriā faciēdā. ſexta ē odiū dei ꝙ fit. qꝛ
de⁹ abſtrahit ⁊ punit eos q ſequūſ car
nis delitias ad q̄s iclinat luxuria. ſeptia
affect⁹ pn̄tis ſeculi. ſ. appetit⁹ bonoꝝ di
uitiaꝝ ſanitatis huiuſmō ꝑ q̄ luxurioſus
finē ſuū ꝯſeqſ. octaua ē deſpatio futuri ſe
culi q̄ eſt diffidētia glorie vel venie cōſe
quēde. ⁊ hec eſt filia luxurie conſumate.
Luxuria nocet multipliciter. deo eſt con
tumelioſa quia templū ei⁹ inqnat De
monib⁹ placita Job. 16. behemat dormit
in locis humentibus. ſubiecto ꝓprio no
ciua. prima corin. vi. Qui fornicaſ i cor
pus ſuū peccat. Proximū ſcandaliꝫat
Oſee quinto. Facti eſtis laqueus ſpecula
tioni. ⁊ rethe expāſum ſuper mōtē tha
bor Animā propriaꝫ damnaſ. ſcd̄o re
brica. 12. nō recedet gladi⁹ de domo tua
hoc dictuꝫ fuit ad dd̄ ꝑꝑ pctm̄ berſabee
viliſſimo domino ſe ſubiicit. ſ. carni ⁊ ſē
ſualitati. Geneſis. 3. Quia obediſti voci
vxoris tue. maledicta terra in opere tuo.
Mētez infatuat. Oſee. 4. Vinū ⁊ mulie
res auferūt cor. Remedia luxurie ſt̄. Oc
caſiōis fugē. Job. 13. Pepigi fedus cuꝫ
oculis meis vt nec cogitaſ. d̄ v̄gie. ꝓuer.
13. Qui tetigerit piceꝫ coinqnabiſ ab ea.
Mortiſ extrema cogitaſ. ꝓuer. vii. Me
morare nouiſſima tua ⁊ in eternū n̄ pec
cabis. De ſe nō ꝓſumere. qꝛ cecidit Da
uid ſanctiſſim⁹. Salomō ſapiētiſſimus.
Sanſon fortiſſim⁹. Frequēter ſe occupa
re. Hie. Sēꝑ aliqd boni facito. vt te dia
bol⁹ inueniat occupatū. Tētatōi i ꝑncipio

tereret caput tuum. Carnē ꝺomare. mar
ci.9. Hoc genus ꝺemoni nō eiicitur niſi
in oratione ꝛ ieiunio.

Quō ſupbia ſit mortale vel veniale.

Caplium. 22

o Omnia pdicta q̄uis ſemꝑ ſint pec
cata. non tn̄ ſemꝑ ſint mortalia.
Unde videndum eſt qn̄ vnum quodqꝫ
mortale ſit. ꝛ qn̄ veniale. Uanagl'ia igit'
ex ſuo genere eſt veniale. q: genus ope
ris ſumitur ex obiecto. Uanū aūt ꝭm ſe
nō eſt obiectum peccati mortalis. ſed ve
nialis. Unde cū vana laus ſit huius pec
cati obiectū pꝫ ꝙ nō ſemꝑ eſt peccatum
mortale. Erit tn̄ vanagloria mortalis du
pliciter. ſ. rōne finis ꝑꝑ quem laus appe
titur. Opus namqꝫ tale eſt quale eſt id ꝓ
pter quod appetitur. Item rōne operis
in quo laus queritur. Circa primum di
cendum eſt ꝙ q̄druplici fine laus querit'
Primo ad vitandū malū infamie ſicut
Samuel ſe laudauit. i. Reg. 2. Secūdo
ꝓpter aliquā vtilitatē ſpūalem. vt eſt glo
ria dei vel edificatio ꝓximi. ſicut Pau
lus ſe cōmēdauit. 2. cor. 11. Tertio ꝓpter
lucrū auaricie ſicut pharisei q deuorant
domos viduaꝝ longas orōnes ſimulan
tes. Mathei 23. Quarto ꝓpter aliquē
actum venialis peccati. ſicut qn̄ qs lau
dari vult eo ꝙ venialiter in laude delecte
tur. Primū eſt prudētie. Scōm ē chari
tatis. Tertiū eſt mortale. ꝛ idē intelligen
dū eſt qn̄cūqꝫ laſus ponit' finis alicuius
operis. Quartū eſt veniale. Seqtur ſe
cūda cā. qr vana gloria ſit peccatū mor
tale. ſ. rōe operis ꝑ qd laus q̄rit'. hoc āt
pōt fieri tripliciter. q: laus quandoqꝫ q̄
rit' ꝑ opera illicita. qn̄qꝫ ꝑ opera ex ſe in
dra. qn̄qꝫ ꝑ opa virtutū. Si primo mō
ſic tale eſt pctm̄ q̄le eſt id illicitum. ſ. mor
tale vel veniale. Si ſcdo mō. ſic eſt pctm̄
veniale. vt hr̄e diuitias vl' veſtes p̄cioſaſ
cū abuſu talium in laude. Uerūtn̄ ſi talia
ſūt d ſe inordinata. vt ſint occaſio peccati
mortalis. ꝭm q mulier cū ornatu mere
tricio ad aīas caplēdas ꝑꝑatur. vl' ſi ſcdm̄
illud eſt illicitū ex ꝓhibitione ſuꝑioris. vt
tornamētum ꝛ hmōi. cū excederet pre
ceptū eccl'ie ſic ſūt pctā mortalia. Si ter
tio mō. i. ſi laus q̄rat' ꝑ opa v'tutū. hoc
eſt dupliciter. vl' q: appetitus laudis ad
iungit' opis virtutis tāq̄ incidēs. ſic cō
tingit in cātu vl' in p̄dicatōe qn̄qꝫ. ꝛ tunc
eſt veniale. Uel laus eſt finis principalit'
p̄ſtitutus opi v'tutis ꝛ opanti. ita ꝙ ibi
cōſtituit finē vltimū. ꝛ ſic eſt mortale. q:
tūc inheret ei vt fini vltīo. Nota ꝙ ma
ius eſt pctm̄ gloriari de bonis ſpūalibus
q̄ꝫ de tꝑalibus. q: minus hn̄t motiuū eo
ꝙ minus appant extra q̄ꝫ tꝑalia.

Quō inuidia ſit mortale vl' veniale.

Caplium 23

i Inuidia ex ſuo gn̄e ē pctm̄ morta
le q: cū inuidia ꝭꝫ Remi. ſit dolor
de alieno bono ꝯtrariat' directe charitati
q nō emulat'. ſed cōgaudet veritati. pria
Corin. 13. Charitati v'o nihil eſt ꝯtrari
um niſi pctm̄ mortale. Tn̄ illd ꝙ ex gn̄e
eſt mortale pōt eſſe veniale vel ꝓut in
ſuo primo motu cōſiſtit. vl' extra ſuā rō
nem trahit'. Dolor ergo de alieno bono
eſt quadrupliciter. vl' q: eſt prīo primus
motus extra veniēs. ſic qdam nāliter in
uidi ſūt. ꝛ hoc nullum pctm̄ eſt. cū nullo
modo ſit in ptāte noſtra. vel eſt ſcdo pri
mus motus qn̄ appetitus ſine cōpleta d
liberatione tali paſſione afficit'. ꝛ ſic ē ve
niale pctm̄. vel eſt actus volūtarius deli
beratiue. ꝛ ſic eſt mortale. vl' trahit' ꝑin
tētionē extra ſuā rōnem vt qn̄ dolor de
alieno bono ſurgit cuiq̄ ex cauſa bona. ſi
cut qn̄ dolet aliqs de bono tꝑali alterius
q: videt illud redūdare in detrimētū aīe
illius. vl' in detrimētum cōitatis ꝛ talis
dolor bonus eſt. q: maius bonū ſꝑ ē ap
petēdū. Notādū ergo ꝙ ꝑ dolorē boni
cōprehenditur gaudium de malo quod
ex ipſo cātur.

Quō ira ſit mortale vel veniale.

Caplium 24

i Ira ex ſuo genere eſt pctm̄ mor
tale. q: ꝭm Iſidor. Ira eſt aīus
cōcitatus ad penā ꝓuocāti inferēdā. Ta
lis. aūt motus ꝯtrariat' charitati que nō

irritat̃ nec cogitat malū.i.cor.ſz. Jra igi
tur vl̃ dicit irā zeli que eſt deteſtatio vitii
⁊ hoc nō eſt pctm̄.ſed pfectionis. Pōt
ēt qs ſibi p hūc modū iraſci.ſic dicit glo.
ſup illud ps. Jraſcimini ⁊ nolite peccare
Quid eſt inqt hō penitēs niſi iraſcēs ſibi
vl̃ dicit remiſſionē affectus circa pximū
p quā hō non dolet de malo pximi.nec
gaudet d̃ bono ei⁹ lz nō doleat de bono
nec gaudeat de malo ei⁹.ſz differēs ei ⁊
ſic nō eſt mortale.ſz imp̄fectio charitatis
vl̃ dicit actualē impaciētiā abſqz appetitu
vindicte talis motus ēt deliberatus ē pec
catū veniale.q: hz incōpletā rōnem ire
ſicut ex ſupradicta pz diffinitōe. vel dicit
īpacientiā cū appetitu vindicte.⁊ hoc eſt
tripliciter.qn̄qz hoc eſt a natura.ſicut eſt
in melācolicis in qbus ſm phm̄ cōtinue
mordet̃ natura pp̄ter qd ſemp ſūt tur⁄
bulēti ⁊ ſic nullū eſt pctm̄ cū ſit mot⁹ na
turalis.qn̄qz eſt ab appetitu indelibrato
⁊ ſic ē veniale.ſicut alii pmi motus. qn̄z
a voluntate deliberatiua.⁊ tūc eſt pecca
tum mortale.

Quō accidia ſit mortale vl̃ veniale.

Caplm̄. 25

Accidia ex ſuo genere ē pctm̄ ve⁄
niale.q: ſm Aug. Accidia eſt tedi
um interni boni.hoc āt nō opponit̃ cha
ritati.ſed dicit diminutōez feruoris cha⁄
ritatis.in quo ꝯſiſtit oē veniale. Jſtud er
go tediū vel eſt mot⁹ naturalis.⁊ ſic nul
lū eſt pctm̄.vl̃ eſt motus appetitus cōtri
ſtati de ope ſpūali laborioſo.⁊ ſic eſt ve⁄
niale.q̄uis ēt ille appetit⁹ nālis ſit delibe
rat⁹.q: ꝯſēſus ī veniale nō ē.niſi veniale
Accidia vō ex gnē ⁊ p ſe veniale ē vl̃ h⁹
tediū redūdat in omiſſionē eoꝝ que ſunt
neceſſaria ſaluti vt frāgere p̄cepta dei vl̃
eccleſie ſine cā rōnabili.⁊ tūc eſt mortale
Si aūt tediū illud ex omiſſiōe boni ⁊ diſ
ficultate aggrediēdi bonū ducit in deſpe
ratōem.tūc iam accedit ad pctm̄ in ſpūz
ſanctū. Et ſi tediū illud creſcit qd ēt du⁄
cit in tediū vite in tm̄ ꝙ iniiciat ſibi man⁹
tūc iā ſimilis ē Jude q laqueo ſe ſuſpēdit

Quō auaritia ſit mortale vl̃ veniale.

Caplm̄. 26

a Auaritia ſm Tulli.eſt imoderat⁹
amor hn̄di hec igit̃ aut ꝯſiſtit i ap
petēdo.vl̃ in acqrēdo vl̃ in retinēdo. Si
primo mō hoc eſt qnqz modis. Primo
q: appetit aliena appetitu ꝯpleto q pce
deret in op⁹ ſi adeſſet facultas.⁊ ſic ē pec
catū mortale. Scdo q: appetit illicita vo
lūtate ꝯpleta vt ſi aliqs indignus conat̃
bn̄ficiū eccl̃iaſticum adipiſci ſic iterū eſt
mortale. Tertio ſi appetit talia.ſiue ſint il
licita.ſiue aliena cū volūtate ꝯditiōata.ſ.
ſi poſſet hr̄e ſine offenſa dei ac iniuria p
ximi.⁊ tūc vel nullū.vel veniale eſt. ſiue
talē ꝯditionē actualiter addat ſiue hitua⁄
liter eā intēdat. Quarto ſi ſimplciter ap⁄
petit hr̄e ſupflua ⁊ hoc appetitu ſuffocā
te mētem.ſ.a cura ſui ⁊ ꝯſideratiōe diui
noꝝ.⁊ hoc eſt peccatū mortale. Quinto
ſi ſupfluo amore inhereret.tpalibus tm̄ in⁄
fra dei amorē hoc ē veniale. Si aūt aua⁄
ritia cōſiſtit in acqrēdo hoc eſt tripliciter
q: vl̃ acqrit iniuſte quocūqz mō. ⁊ tunc
eſt mortale. vl̃ acqrit p tale opus.aut ar⁄
tē.aut offm̄ qd p ſe eſt pctm̄ mortale. ſi
ēt eēt ſine lucro.vt pcreare aliqd fornica
ri.⁊ tūt ē mortale.vel acqrit talia p opa
illicita que ſūt veniale pctm̄. vt cuz aliqs
vba iocoſa cōponit ad lucrū.ſalua tm̄ ho
neſtate.⁊ hoc eſt veniale.niſi pp delecta⁄
tionē diſſolutōis totalit̃ ſe det talib⁹ tūc
.n.mortale eſt. Dico aūt pp̄ter delecta⁄
tōez.q: ſi aliqs p neceſſitatē p talia ſibi ſu
ſtentationē cōgreret cū aliā lucroſaz ne⁄
ſciret nō reputarē eū in ſtatu dānatoꝝ.
Si āt auaritia cōſiſtit in retinēdo hoc pōt
eē qnqz modis . Primo q: retinet ſcilʒ
ea que reſtituere tenet̃.⁊ aīo retinēdi.ſic
eſt pctm̄ mortale . Scdo q: retinet ea q̄
ad neceſſitatē ſuā ⁊ ſuoꝝ ptinent . vel ad
cōſeruationē ſtatus ſui.⁊ ſuoꝝ ſm decē
tiam ſuā.⁊ hoc nō eſt peccatuz . Tertio
q: retinet ſupflua reſpectu vtriuſqz iam
dictoꝝ ⁊ hoc tempore extreme neceſſita
tis alicuius ſic eſt pctm̄ mortale. Quarto
q: retinet ſupflua etiā citra extremam ne
ceſſitatē ex inſatiabili cupiditate.ſic ē pec

catum mortale. precipuū aūt ſignuʒ talis affectus eſt ꝙ qs res potius ſinit putreſcere penes ſe q̄ʒ vtiliter aliis diſpenſet. Quīnto q: retinet ſuꝑflua quedā ex inordinato amore tpaliuʒ ꝑ quē modū deficē a medio largitatis ſaluo tñ ſtatu virtutis ⁊ ſic eſt veniale. Nota ꝙ auaritia ex ſuo gñe eſt mortale. quā Apo. idolatrie cōparat. nō q: ſit de ſpecie illius peccati. cum nō hēat actū eius ſed q: facit aliqd ſimile idolatrie ſuiēdo creature poti⁹ q̄ʒ creatori

Q̄ūo gula ſit mortale vel veniale.

Capl'm. 27

Ula ex genere ſuo eſt pctm̄ veniale. q: appetitus comedendi ex ſua rōe nō ſubiacet dñio volūtātis. Gula eſt imoderatus appetitus comedēdi qđ pt eſſe qnq̄ʒ modis. Primo ſi eſt ibi ſolus appetitus cibi. ⁊ hoc nūq̄ʒ eſt pctm̄. nec ēt delectatio cibū ꝯñſeſt pctm̄ niſi tuʒ ordinat' ꝯtra defectum cibi ꝯtrariū. hec. n. ſūt pure nālia. in quibus nec eſt meritūʒ nec demeritū. Scđo ſi appetitui neceſſitatis adiungit' appetitus delectatiōis ⁊ voluptatis in cibo ⁊ hoc eſt pctm̄ veniale. Tertio ſi ē ibi trāſgreſſio p̄cepti vt cū aliqs ſine neceſſitate ſoluit ieiuniū eccl'ie. vel qñ religionis comedit carnes cū hoc in ſuo ordine ſit ꝓhibitū. ſ. ſub p̄cepto ſic eſt mortale. Quarto ſi appetitus edendi eſt cū libidine vt qñ nimio ⁊ finali affectu inhereret delectationi cibi. ⁊ hoc ē peccatū mortale. Quinto ſi ducit' in ꝯſuetudinē talē que facit totā vitā hoīs delectationibus hmōi deputari. hec tñ ſūt vicina pctō mortali eo ꝙ ebrietas ab apoſtolo inter peccata mortalia cōputat'. Ebrietas tñ qñq̄ʒ eſt pctm̄ veniale. vt qñ vltra neceſſitatē qs accipit ſm mēſurā tñ ꝑceptibilē. Qñ vō qs egredit' a mēſura ꝑceptibili ſm rōem bñ ordinatā ad diſcerneduʒ. ⁊ hoc in tali mēſura in qua euertit' ſtat⁹ mētis effrenata libidine qñ hoc deo ꝓponit tūc peccat mortaliter. Si aliquis aūt inebriat aliū in ſta. ſ. inuitās eū ad potum. vt intendat ſtatū mentis eius euertere. ⁊ hoc facit in eius nocumētū peccat mortaliter. q: aufert ei pluſq̄ʒ ſi auferret aliqđ bonū tpale q: vſum rōis aufert ei

Q̄ūo luxuria ſit mortale vl' veniale.

Capl'um. 28

Uxuria eſt ex ſuo genere peccatū mortale. q: eſt ꝯtra illud. Nō mechaberis. Concupiſcētia luxurie diſtinguit' in ſex modis. Primus eſt cōcupiſcentia ꝯtingit in primo motu tm̄. ⁊ ſic eſt pctm̄ veniale. Scđs eſt cū ſequit' cōſenſus vſqʒ in delectationē lʒ nō in opus. ⁊ ſic eſt mortale. Tertius eſt cū ꝯſentit' ēt in op⁹ ⁊ ſic eſt iterū mortale. Quartus cū cōcupiſcētia nō ſolū tenet' corde. ſed. ēt paſcitur viſu. ⁊ ſic iterū ē mortale. Math. v. Qui viderit mulierē ad ꝯcu. eam iā mechat⁹ eſt eā in corde ſuo. i. ſi aīo ⁊ ſine attendat mulierē vt ꝯcupiſcat eā. q: ſʒ Aug. hoc nō eſt tm̄ titilari. ſed plene ꝯſentire libidini. bñ āt dī ad ꝯcupiſcēduʒ eā q: ſi aliqs videret mulierē vt rē pulchrā. ⁊ vlteri⁹ nō ꝓcederet. tūc nullū pctm̄ eēt vel ſolū pctm̄ curioſitatis. Quintus modus ē in ſtultiloquio. vt cū quis mulierē ꝑcat'. vl' ꝓpter libidinē hʒ ſecuʒ familiaria colloquia ⁊ eſt mortale. Sextus modus vocat' ab apoſto. turpitudo. Glo. vt i oſculis ⁊ in amplexib⁹ hoc eſt pctm̄ mortale ⁊ tāto grauius peccat' q̄to magis libido ꝑ talia accēdit' ꝑꝑ nimiā approximatōeʒ ad ignē notāduʒ vō ꝙ tangere mulierez p̄ter intentionē nō eſt pctm̄. ſilr cū intentione tāgere. ſed ex neceſſitate nō eſt peccatū. Si tāgere ex libidine vl' oſculari ad nō ꝑtinentē pctm̄ mortale eſt. Nota ꝙ dīa ē iter ꝓmos mot⁹ gñatiue. ⁊ nutritiue q: ꝓim⁹ mot⁹ i gñatiua ſp ē pctm̄ niſi ꝑ ſacrʒ mrimonii excuſet'. ſed nō ſp in nutritiua qm̄ potētia ꝯcupiſcibil'. n. tm̄ corrupta ē i nutritiua ſic i gñatiua. De hac mā reqre ſupra titulo ꝓrio. vbi agit' de ſpeciebus luxurie.

De peccato in ſpm̄ ſcm̄. Cap. 19

q Uāuis oē pctm̄ gñaliter ſit cōtra deū trinū ⁊ vnū appropriate tm̄ dī aliqđ pctm̄ in p̄rem. aliqđ in filiū aliqđ in ſpm̄ ſcm̄. In p̄reʒ. n. peccat' ex im

potẽtia. In filiũ ex ignorãtia. In ſpiritũ
ſcm̃ ex malitia certa. hoc eſt qñ voluntas
põt ⁊ ſcit reſiſtẽ alicui malo. ⁊ tñ ex ſola
malitia illud eligit. Pcm̃ in ſpm̃ ſcm̃. iure
re ꝓcedit ex libera voluntate ⁊ iꝓba ⁊
directe ĩpugnat grãz ſpũs ſancti. ⁊ ideo
nõ hz colorẽ excuſationis. qꝛ q̃tum eſt de
ſe directe eſt impugnatiuũ medici ⁊ re-
medii. ꝑ qđ fieri hz remiſſio pcti. Pec-
catũ in ſpm̃ ſcm̃ dr̃ irremiſſibile in hoc ſe
culo ⁊ in futuro. nõ qꝛ dimitti nõ poſſit
ſed qꝛ vix dimittit̃. aut in hoc ſeculo q̃tũ
ad culpã. aut in futuro q̃tuz ad penam.
Itẽ qꝛ ñ legit̃ dimiſſũ pp qđ dr̃ irremiſſi
bile. ſicut Melchiſedech dr̃ ſine prẽ. qꝛ
nõ legit̃ de eius prẽ. Itẽ qꝛ aduerſatur
fonti remiſſiõis. ſ. ſpũi ſcõ. Itez ꝓpter ĩ
potentiam hoĩs. qꝛ vix ſe põt parare ad
grãz quẽ tãta moles peccati p̃mit. Sciẽ
duz eſt ꝙ accipit̃ hoc nomẽ irremiſſibile
tripliciter. ſ. negatiue. vt qꝛ nullo mõ p̃t
remitti. hoc mõ pctm̃ angeli ⁊ dãnatoꝝ
eſt irremiſſibile. Itẽ priuatiue. vt qꝛ non
hz ↄgruẽtiã de ſe vt remitti debeat. lz ex
ↄgrua voluntate dei poſſit oẽ pctm̃ dimit
ti. hoc mõ oẽ pctm̃ mortale eſt irremiſſi
bile. Itẽ cõtrarie ſm ꝙ hz aliqua culpa
ↄtrariã diſpoſitõez ad remittẽdum. hoc
modo pctm̃ in ſpm̃ ſanctũ eſt irremiſſibi
le qꝛ ↄtrariat̃ grẽ r̃mittẽdi pctm̃. ⁊ hoc
ꝑ diſpõnez. vl̃ p̃ſũptionẽ. vl̃ alias ſpecieſ
hui⁹ pcti. Sex ſt ſpẽs pcti in ſpm̃ ſcm̃ vz
deſꝑatio. p̃ſũptio. ĩpugnatio vitatis agni
te. Inuidẽtia charitatis fraterne. obſtina
tio. finalis ĩpenitentia. hoꝝ numerus ſic
accipit̃. In remiſſione tria ſt. ſ. ipẽ remit
tẽs ⁊ ille cui remittit̃ ac diſpoſitio remit
tendi in eo cui remittit̃. In ipo remittẽte
duo ſt. ſ. miſericordia ⁊ iuſtitia. Cõtra pri
mũ eſt deſꝑatio. Cõtra ſz ẽ p̃ſũptio. In
eo cui remittit̃ duo ſũt. ſ. dolor de cõmiſ
ſo ⁊ ꝓpoſitũ de nõ cõmittẽdo. Cõtra p̃
mũ ẽ obſtinatio. Cõtra ſz ẽ finalis ĩpeni
tẽtia. p̃terea diſpõ remittẽdi in eo cui re-
mittit̃ duplex eſt. ſ. cognitio veri ⁊ amor
boni. Cõtra p̃mũ eſt ĩpugnatio vitatis
agnite. Cõtra ſz inuidẽtia charitatis frnẽ

De finali pnĩa nota ꝙ ſi dicit cõtinuatio
nẽ pcti vſqz in finẽ ſic in oĩ pctõ ĩ quo qs
decedat eſt finalis pnĩa ꝓut aũt eſt vna
ſpecies peccati in ſpiritũ ſanctũ ſm ꝙ ſ
ſumit̃ ſic dr̃ ꝓpoſitũ nõ penitẽdi.

De peccatis cordis. Cap. 30

P Ctã cordis ſt hec. cogitatio. dile-
ctatio. ↄſenſus. deſideriũ mali. vo
luntas ꝑuerſa. ĩfidelitas. ĩdeuotio.
preſũptio. deſꝑatio. timor male hũiliãs.
amor male accẽdens. ſuſpitio. ira inuidia
odiũ. timere fuire. exultatio in aduerſis
ꝓximi. cõtẽptus pauꝑuz vl̃ pctõꝝ. ꝑſo-
naꝝ acceptio. ꝑfidia. affect⁹ ꝑentuz carna
liũ. inepta leticia. ſeculi triſticia. ĩpatiẽtia.
auaricia. ſuꝑbia. ꝑplexitaſ. obſtinatio ma
li. tediũ boni. accidia. ĩcõſtãtia. pena pniẽ
dolor qñ facit amplu⁹ malũ. hypocriſis
amor placẽdi. timor diſplicẽdi. verecun-
dia de bono opere. amor priuatus. ſen-
ſus ſingularis. ambitio dignitatũ. vana
gloria de bonis nature. vel grẽ. vl̃ fortu
ne. verecũdia de pauperibus amicis cõ-
temptus ammonitionum ĩmiſericordia

De peccatis oris. Caplm̃. 31

P Eccata oris ſunt hec. crebra iura
tio. ꝑiuriũ. blaſphemia. nomẽ dñi
irreuerẽter aſſumere. v̈itatem im
pugnare. de mãdato ⁊ vanis alios iſtru
ere. ↄtra deũ murmurare. Irreuerẽter
horas dicere. detractio. adulatio. menda
ciũ. vituꝑiuz. maledictio. ĩfamatio. cõmi
natio. ĩpugnatio vitatis agnite. ĩpugna-
tio charitatis fraterne. ſeminatio diſcor-
die. ꝓditio. falſuz teſtimoniũ. mala ↄſcia
deriſio ↄtradictio obediẽtie. inuertere ſa
cta bona ĩ eccleſiis placitare ad irã hoĩez
ꝓuocare reprehendere ꝓximũ in aliquo
qđ ipſe facit. vaniloquiũ. ſtultiloquiũ ꝓ
ferre v̈ba ocioſa. vl̃ ſuꝑflua. vel curioſa.
iactãtia. v̈boꝝ politio. pctõꝝ defenſio cla
mor. riſus cachinus. turpiloquiuz lenoci
niũ. cãtare cãtilenas ſeculares. in cãtu di
uino magis ſtudere vocẽ frãgere q̃ de-
uote pſallẽ. murmure. v̈ba ſcurilia ꝓfer
re. ĩ iniuſta cã aduocare. malũ cõmẽdar̃

De peccatis operis. Cap. 32

p Eccata opis sũt hec. gula. luxuria ebrietas. symonia. sortilegiũ. violatio dierũ soleniũ. sacrilegiũ. indigne cõicare. votoꝝ fractio. apostasia. dissolutio in diuino officio. scandalizare suo malo exẽplo ꝓximũ ⁊ cõtẽpnere. ledere hoiez in rebꝰ vel in ꝑsona vel ĩ fama furtũ. rapina. vsura. deceptio. ludus. venditio iustitie. exactio indebita. thelonea ĩiusta. auscultare mala. ioculatoribꝰ dare. necẽia substrahere. supflua sumere. vltra vires ꝓprias qddã aggredi. cõsuetudo peccãdi. recidiuatio. simulatio. tenere officiũ ad qđ nõ sufficit. vel qđ sine pctõ ñ agit. coꝛcizare. nouitatẽ inuenire. maioribꝰ rebellare. minoꝛes opprimere. delinquere visu. auditu. odoꝛatu. gustu. ⁊ tactu. lucta. osculis. muneribꝰ. itineribus. nutibꝰ. mãdatis scripturis. circũstãtias aggrauãtes omittere. que sũt. tps. modꝰ numerus. ꝑsona. moꝛa sciẽtia. etas. tẽtationem peruenire se ipsum ad peccatum cogere.

De pctis omissionis. Cap. 33.

p Eccata omissiõis sũt hec. đ deo ñ cogitare. ipsũ nõ timere vel amare. grãs de bñficiis nõ agẽ. opa q̃ qs facit ad ipsũ nõ referre. de peccatis sicut dꝫ nõ dolere. ad gratiã ꝑcipiendã se nõ p̄parare. gratia accepta nõ vti nec eã ꝯseruare. ad inspirationẽ diuinã se nõ ꝯuertere. volũtatẽ suã volũtati diuine nõ cõfoꝛmare. ad rõnes dicẽdas nõ attẽdere. orões debitãs omittere. ea ad q̃ tenet ex voto. vel p̄cepto vel officio negligere. ecclesias ⁊ p̄dicatiões fugere. tẽtatõi nõ resistere. penitẽtias iniunctas negligere. ⁊ negligenter facere ⁊ que statim faciẽda sunt differre. bonis ꝓximi nõ gaudere malis nõ cõdolere. iniurias nõ remittere. fidẽ pꝛoximo nõ seruare. ⁊ beneficiis eius nõ respondere. delinquẽtes nõ coꝛripere. lites nõ sedare. ignoꝛãtes nõ instruere. afflictos nõ cõsolari. ammonitionibus nõ acquiescere.

Explicit liber tertiꝰ.

Incipiũt capitula quarti libꝛi.

De incarnatiõe xpi.
De salutatiõe angelica. 1.
De missione virginis. 2.
De scificatiõe materna. 3.
De cõceptiõe diuina. 4.
De rõnibꝰ incarnatiõis xpi. 5.
De mõ incarnatiõis. 6.
De vnione ⁊ natura assumpta. 7.
De vtilitate incarnatiõis. 8.
De mirabilibꝰ circa incarnationẽ. 9.
De natiuitate xpi. 10.
De circũcisiõe dñi. 11.
De baptismo dñi. 12.
De plenitudine grẽ xpi. 13
De plenitude sapiẽtie xpi. 14.
De merito xpi. 15.
De voluntate xpi. 16.
De defectibꝰ quos xps assumpsit. 17.
De passiõe xpi. 18.
De effectu passiõis xpi. 19.
De cruce xpi. 20.
De descẽsu xpi ad inferos. 21.
De resurrectiõe xpi. 22.
De ascẽsiõe xpi. 23.
De ascẽsu xpi ad dexterã. 24.
25.

Expliciũt capitula.

Incipit liber quartus.

De incarnatiõe xpi. Cap. i.

s Icut deus ẽ rex principium effectiuum in creatiõe. sic est refectiuũ in redẽptiõe ⁊ ꝑfectiuũ ĩ retributiõe. qm̃ sicut pr̃ oĩa creauit ꝑ v̄bũ increatũ. sic oĩa recreauit ⁊ renouauit ꝑ v̄bũ ĩcarnatũ. Poꝛro circa ĩcarnatiõꝫ xpi talis fuit oꝛdo. Salutatio angelica. missio v̄gĩs scificatio materna cõceptio diuina đ qbꝰ nũc ꝑ oꝛdinẽ est agendum.

De salutatiõe angelica. Ca. 2.

m Issus ẽ angelꝰ gabꝛiel q fuit đ oꝛdine archãgeloꝝ ad beatã v̄ginez cui apparuit visiõe coꝛꝑali. Cuius loq̃ret locutõe spũali. Ad illđ notabile sacrũ nũciꝰ debuit eẽ ãgelꝰ ꝑꝑ tria. p̄mo ꝓpt̃ cognatiõꝫ virginitatis ad ãgelicã naturã. 2. ꝑꝑ oꝛdinẽ ꝑditiõis hũane q: sicut ibi venit diabolꝰ ĩ serpẽte ad mulierẽ. ita hic deꝰ

venit p angelũ ad v̄ginẽ. vt ſic ex oppoſito medicina rñdeat morbo. ⁊ reparatio lapſui. ⁊ remediũ nocumẽto. 3. ꝙ ſicut illa gr̃a fuit r̃patio nãe hũane ſic fuit ⁊ ruine angelice. vt cõi bñficio vtraqȝ nã cõit debuit miniſtrare angelica. ſ. ⁊ hũana.

Diuidit̃ ãt ſalutatio bt̃e v̄ginis in tres ptes primã ptẽ incipit angelus dicẽs. Aue gr̃a plena dñs tecũ bñdicta tu in mulie. Scõa ſubiũxit helisabeth. cũ ait. Et bñdi. f. v. tui. Tertiã oppoſuit eccl̃ia vt i reuerẽtia nomẽ marie hr̃et̃ nã maria nõ ẽ de textu. iſta ſalutatio cõmẽdabil' eſt i. 4 p̄mo pp auctorẽ. q: miſſus eſt angelus a deo. 2. pp nũciũ. nõ. n. hõ fuit dign⁹ nũciare ſȝ ãgelus. nec qlibȝ angelus. ſȝ gabriel. 3. ab ea q̃ ſalutat̃. q: v̄go. nec qlibȝ v̄go. ſȝ maria. 4. ab ipſo mõ ſalutãdi q i dicat inocẽtiã v̄gis. cũ d: gr̃a plena. Itẽ excellẽtia ↄceptõis. cũ d: dñs tecũ. Iteȝ priuilegiũ p̄rogatiue ſingularis. cũ d: bñdicta tu in mu. Salutatiões q̃dã inueniũtur optatiue ſalutis. 2. Regũ. 16. Salue rex q̃dã gr̃e. Apo. in plibus locis. Gr̃a vobis ⁊ pax q̃dã gaudii. thob. 5. Gaudiũ tibi ſp ſit. q̃dã bñdictõis. Ruth. 2. Bñdicat tibi dñs. hec ãt ſalutatio angeli ex oĩb⁹ p̄dictis ↄflata v̄r. Cõtinet. n. ſalutẽ cũ dicit. Aue. Itẽ gr̃a cũ dicit. gratia ple. Itẽ gaudiũ cũ dicit dñs tecũ. Itẽ bñdictõȝ cũ dicit. bñdicta tu ⁊c. Preterea in hac ſalutatõe notat̃ triplex p̄rogatiua bt̃e v̄ginis. 4. nãe cũ d̃r. Aue gr̃a. cũ dicit̃ gr̃a plena. gl'ie. cũ d̃r bñdicta tu ⁊c. Nota deniqȝ ſex in angelica legatõe. primo q̃ȝ reuerẽt̃ beatã v̄ginẽ ſalutauit cũ dixit Aue. g. p. 2. q̃ȝ excellẽt̃ ↄmẽdauit. ibi bñdicta tu ⁊c. 3. q̃ȝ dulcit̃ ↄfortauit. ibi. Ne timeas ma. 4. q̃ȝ eligãt̃ mõȝ expoſuit. ibi Spũs ſcũs ſupne ⁊c. 5. q̃ȝ diligẽt̃ ſuã legationẽ cõpleuit ibi. Ecce ↄcipies ⁊ pa. 6. q̃ȝ ↄueniẽter plẽ naſcituram deſcripſit ibi. Ideoqȝ naſcet̃ ex te ſanctum voca. filius dei.

De rñſione virginis. Cap. 5

d Uos legimus in ſcriptura dialogos. vnũ inter euã ⁊ diabolũ quo mors ↄcludebat̃. Alterꝝ inter mariam ⁊ angelũ quo vita oriebat̃. Uide ãt tria q̃ fecit beata v̄go in ſalutatõe ãgeli. ſ. cognitionẽ ſeu deliberationẽ. q: cogitabat q̃lis eẽt iſta ſalutatio. Interrogatõeȝ. q: q̃ret q̃mo fiet iſtud. Cõſenſuȝ. q: rñdit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Nec in deliberatõe fuit ſubita ſic Eua. nec iterrogãdo dubiaſic Zacharias. nec in cõſentiẽdo tarda ſicut ſarra. In rñſiõe cõſenſus bt̃e v̄gis q̃ttuor v̄ba inuenies. que q̃ttuor v̄tutib⁹ maxie redolẽt. Ait. n. Ecce. qd̃ ẽ obediẽtie prõpte. Ancilla dñi. qd̃ eſt hũilitatis pfecte Fiat mihi. qd̃ eſt charitatis inflamate. Scdõȝ v̄bũ tuũ. qd̃ eſt fidei deuote. Septẽ v̄ba hec locuta eſt beata v̄go in euãgelio. primũ fuit. vinũ nõ hñt. Scdõȝ filii qd feciſti nobis ſic. tertiũ. Q̃dcũqȝ dixerit vobis facite. q̃rtũ qñ ſalutauit heliſabeth. q̃ntũ q̃mo fiet iſtud ⁊c. ſextũ Ecce ãcilla dñi. ſeptimũ Magnificat aĩa mea dñȝ. Uerbũ primũ fuit pietatis. ſ̃ȝ charitatis. tertiũ inſtructionis. q̃rtũ ↄſolatõis quintum diſcretionis. ſextũ humilitatis ſeptimũ orõnis. ⁊ gr̃aꝝ actõis. Et nota ꝙ v̄ba p̄dicta fuerũt breuia p̄ter vltimũ

De ſanctificatione materna. Capl'm. 4

s Anctificatio triplex eſt. q̃dã cõis q̃ ſit p ſcr̃a. q̃dã ſpãlis q̃ fit p gratiã ſpũs ſci. q̃dã ſpãliſſima q̃ fit p gr̃am ſingularẽ. prima remouet culpã ⁊ cõfert gr̃aȝ. remanet tñ fomes ⁊ pnitas ad peccãdũ ⁊ talis eſt baptiſmatis. 2. remouet culpã ⁊ pnitatẽ peccãdi mortaliter. ⁊ talis fuit ſcĩficatio. Ioãnis bap. ⁊ Iere. in vtero. 3. remouet culpã originalẽ ⁊ pnitatẽ ad peccãdũ tã venialiter q̃ȝ mortalit̃ ⁊ talis fuit in beata v̄gine. Et ſciẽdũ ꝙ lȝ gr̃a ſcĩficatõis in vtero ſit maior q̃ȝtũȝ ad eẽntiã q̃ȝ gratia ſacr̃alis. tñ quãtũ ad aliquos effectus maior eſt gr̃a ſacr̃alis. q: baptiſmus i̇primit caracterẽ. ⁊ apit ianuam celi. ⁊ habilitat hoĩeȝ ad alia ſacr̃a quoꝝ nihil facit ſcĩficatio in vtero ex ſe. Uerũtñ gr̃a ſcĩficationis in vtero p̄cellit in hoc gr̃aȝ baptiſmaleȝ. q: taliter ſancti

ficatus nõ põt moꝛtaliter peccare. ⁊ ad venialia minus inclinat eũ fomes. ¶Pꝛe-terea minoꝛa ⁊ paucioꝛa venialia cõmit-tit. ⁊ talis gr̃a fuit in Joãne bap. ⁊ iõ ne inuanũ gr̃aꝫ dei reciperet fugit hoĩuꝫ ſocie-tatẽ. ⁊ artiſſimã in ſe pñiaꝫ tenuit ne leui ſaltẽ maculare vitã famine poſſet. ¶Patꝫ igit̃ qð in ſcificatõne in vtero ꝯfert̃ gr̃a media iter gr̃aꝫ ſacralẽ. ⁊ gr̃aꝫ plene cõ-firmatõis in p̃ria q̃ hꝫ ꝯiũctũ ſibi finẽ vl tĩmũ. Ad ꝯfirmatõꝫ. n. ꝑfectã tria ꝑtinẽt ¶Pꝛimũ eſt inſeꝑabil̃ adheſio rõnis ad deũ. Sꝫ ẽ idcflexibil̃ ſubiecto īfirmaꝝ po-tẽtiaꝝ aĩe ſub ĩꝑerio rõis. tertiũ ẽ indiſcõ-tinualis cõuerſio actual̃ totiꝰ hoĩs ĩ deũ qñ hõ diña dulcedine affectꝰ ex toto coꝛ-de ⁊ ex tota aĩa. ⁊ ex oĩbꝰ viribꝰ ſꝑ actu tẽdit in deũ. ⁊ in qðcũqꝫ aliud in quo re-lucet deꝰ. ¶Pꝛimũ hoꝝ hꝫ gr̃a ſcificatõiſ ſimplr̃ vt. ſ. nullus ꝗ ꝑticeps eiꝰ fuerit ñ poſſit peccare moꝛtalr̃. Sꝫ hũit btã v̓go ⁊ iõ nec venialr̃ vnq̃ꝫ peccauit. ſic dicit Aug. ẽtiã ãt nõ p̃t ꝯuenir̃ gr̃e vie eo ꝙ il-lud ex fruitõe dĩ cãet̃ q̃ tm̃ ẽ ĩ p̃ria. Treſ fuerũt ſcificatõẽs mr̃is dei. p̃ma fuit ſcĩ-ficatio in vtero. ⁊ hec tres hũit effectus . ſ. oꝛiginalis culpe expiatõeꝫ ⁊ gr̃e infuſi-onẽ ⁊ fomitis tãtã reſtrictõeꝫ vt nõ poſſꝫ in moꝛtale pctm̃ duci lꝫ fomes maneret ſm ẽentiã. Scða ſanctificatio fuit ĩ ſpũs ſancti obũbꝛatõe ⁊ filii dei cõceptione q̃ tribus pꝛemiſſis duo ſꝑ addidit. ſ. oĩmo-dã fomitis extinctionẽ. ⁊ cõfirmationem in bono. ita ꝙ q̃ pꝛius peccare nõ pote-rat moꝛtaliter iã nõ poſſet peccare. Hos duos effectus expꝛeſſit angelus. Luce. ſ. ſpũs ſãctus ſuꝑueniet in te quo ad p̃mũ Et virtꝰ altiſſimi obũbꝛabit tibi. quo ad ſcðꝫ. Iſta cõfirmatio nõ fuit liberi arbi-trii ablatio ſed eiꝰ ꝑ gr̃aꝫ cõplectio. ¶Pꝛe-terea ſpũs ſcũs ſuꝑuenit in eã nõ ſolum ad ſanctificãdũ. ſed ẽt ad fecũdãdũ. cuiuſ v̓tute v̓go ꝯcepit. virgo peperit. ⁊ poſt ꝑtum virgo ꝑmãſit. Tertia ſanctificatõ fuit ĩ filii dei inhabitatione ꝗ noue mẽſi-bus in vtero eius mãſit. Ex his oĩbus p̃-dictis duos effectus addidit. Unus fuit ꝙ oẽs diſpõnes fomitis ſublate fuerũt. ſi-cut qñ moꝛbꝰ eſt curatus adhuc interdũ remanẽt reliq̃e curãde. Scðus fuit dedi-catio ad diuina. ita ꝙ ẽt licitis vſibus mũ-danis. ſ. nãlibus optare eã eſſet impoſ̃ꝫ q: tũc ſolũ mẽs. ſed ẽt coꝛpus luce diui-tatis reſplẽduit. vt ſignatũ ẽ. Ezech. 43 Ex p̃dictis collige ꝙ fomes ⁊ ꝑſonã in-cit ⁊ nãm. ¶Perſonã q̃dã. q: ad malũ ꝑ-nã facit ⁊ ſtimulat ad pctm̃. Natura v̓o q: carnẽ inficit. ꝓut eſt pꝛĩcipiũ ad alterã carnẽ. Sꝫ btã v̓go in pꝛima ſanctificatõe q̃ fuit in vtero mundata fuit ab oꝛiginali pctõ. inquãtũ fomes reſpicit ꝑſonã ſuaꝫ q: nihil in ꝑſona ſua purgãdũ remanſit. In ſcða vero ſcificatõe q̃ fuit qñ ſpũs ſu-ꝑuenit in eã purgata fuit a fomite ꝓut ip-ſe fomes reſpicit nãm incõꝑatõe ad ꝓleꝫ ꝓpagãdã. nõ oꝑe nãe. ſed oꝑe ſpũs ſcĩ Remotus. n. fuit ẽentialr̃ ꝑꝑ qð ꝑs ab ea ſeꝑanda in coꝛpus xp̃i de fomite nihil hũit ſicut nec mr̃. Nota ſilr̃ ex p̃dictis ⁊ ex ſequẽtibꝰ ꝙ btã v̓go ex pꝛima ſcifica-tõe excellebat puritate oẽs baptizatoſ. ex ſcificatõe. 2. excellebat puritatẽ. Ade quã habuit añ pctm̃ ꝑ ꝯfirmatõeꝫ excellebat angelos. qm̃ nec illi creſcere pñt in p̃mio ſubãli ſiue ẽentiali. ſicut nec decreſcere. ſꝫ btã virgo ꝓficere potuit in merito ⁊ nõ deficere. ¶Puritas mr̃is dei fuit q̃dru-plex in q̃ nulla creatura ſibi poterit cõꝑa-ri. pꝛima puritas ſcificatõis ĩ vtero. Oĩs enĩꝫ rõalis creature puritas. vl̃ ẽ nãe. vt angelus. vl̃ ẽ gr̃e gratis date. vt fuit inno-cẽtia p̃mi ſtatus hoĩs. vl̃ eſt gr̃e gratũ fa-ciẽtis. ⁊ iſta eſt maioꝛ aliis duabꝰ. Unde cũ in illa ſpẽ gr̃e ſcificatio mr̃is dei fuerit ſupꝛema. pꝫ ꝙ vincit puritatẽ oĩs pure creature. ſcða eſt puritas innocẽtie in vi-ta in q̃ ſilr̃ oẽs excellit. q: beata virgo vi-xit ſine oĩ peccato. ⁊ hoc opoꝛtuit ẽẽ ma-xime gr̃e que nõ ſolũ ipſius nãm ꝑfice-ret. ſed eã ſupꝛa legẽ nature coꝛrupte ex-tolleret. tertia eſt puritas v̓ginee caſtita-tis in q̃ excellit ⁊ angelos ⁊ hoĩes. Ange-los q̃dem. q: ſm Hiero. hec retinuit per v̓tutẽ caſtitatis qð fuit in angelis neceſſ

tatis nature. Itē excellit hoīes in hoc. q: pꝛimū exēplar fuit hui⁹ integritatis. ps. Adducētur regi virgines poſt eā. Pꝛe/terea oſ̄diť illud alia rōne. q: ſūma hec eſt puritas. que poti⁹ pōt iuū ꝯtrarium ſecū pati q̄ȝ poſſit violari. ⁊ talis fuit vgi nitas dñe nr̄e. q̄ gaudiū mr̄is hȝ cū vir/ginitatis honoꝛe. iō nec pꝛimā ſilē vīſa eſt. nec hr̄e ſequētē. 4. eſt puritas ſācti ficatōis ex ſupuēctione ſpūs ſci ⁊ pn̄tie dei in q̄ excellit oēm creaturā. Cū. n. eſſe ma trem dei ſit dignitas ſupioꝛ q̄ pure crea/ture cōicari poſſit neceſſe eſt gr̄aȝ ad hoc diſponētē eē maioꝛē oī gr̄a pure creature Opoꝛtet ergo pꝛiuilegiū ſanctificationis ſue in hac parte omnem ſanctificationeȝ excedere alioꝛum.

De conceptione diuina.

Caplm. 5

Ox vt virgo beatiſſima aſſenſum angelo pbuit. dicēs. Fiat mihi ſꝫ verbū tuū. Spūs ſcūs ſup eā venit. ac fi liū dei cōcepit. Hec āt tria ſimul fuerūt tpe nō nā. tūc impleta ſūt pambula ſign rarū. ⁊ documēta ſcripturaꝝ. ⁊ deſide/ria ꝓphetaꝝ pp qd etiā aduētus xp̄i dr̄ plenitudo tpis. Quare āt xp̄s nec pꝛius nec poſterius venerit. nōnulle ſūt rōnes Pꝛima eſt vt oꝛdinē vniuerſi de⁹ nō tur baret. Singulā nāqȝ ſuis fiūt tpibus q̄ȝ to magis in maximo dei ope. ſ. filii incar natione. Scd̄a ne fides ⁊ ſpes de ꝓmiſ ſa incarnatōe ⁊ nimis tardata perirent. Si. n. tardaſſet venire quottidie decreuiſ ſent hoīes in fide ⁊ tepuiſſent. ſꝫ pri⁹ ve nire nō fuit neceſſe. q: nō ꝓdeſt medicia ſpūalis ſine affectu recipiētis. Tertia eſt vt ſupꝛeme infirmitatatis culpe īmedia te ſuccederet melioꝛatio. ſicut ſūmuȝ do/loꝛeȝ acute febꝛis ſanatio. Quarta vt hō lege naturali ⁊ ſcripta cōuincereť ſic ait Aug. q: ſi ſtatiȝ veniſſet diceret homo q: ꝑ legē naturalē ſaluari poterat. ⁊ ſupflu um crederet aduētuȝ xp̄i. Silr̄ diceř po terat de lege ſcripta. ſed cōperto ꝙ nec ſic. nec ſic ſaluari poterat. ⁊ tē venit ipſe. q: tūc erat tp̄s miſerēdi. Quinta vt ſicut

pꝛimus hō ꝯditus fuit ſexta die ad toti⁹ mūdi cōplemētū. ſic ſcd̄us fieret in ſexta etate ad totius creature ꝑfectionē. ſexta eniȝ etas apta eſt ad exercitiū ſapiētie. ad remiſſionē culpe. ad meritū vite eterne. ⁊ ad trāſitū de ſtatu miſerie ad ſtatū glo rie. ⁊ iſta notātur in ſexta etate rōne ꝑfe ctionis ſenarii. Sexta q: xp̄s nō debuit venire in pꝛincipio tpis. q: aduētus eius nimis fuiſſet feſtinus. nec in fine vltimo. q: tūc nimis fuiſſet tardus. ſed decebat ſaluatoꝛē inter tp̄s moꝛbi. ⁊ tp̄s iudicii i troducere tp̄s remedii. Septima q: de/cebat ducē ꝑfectuȝ tūc ſe oſ̄dere. cū eſſet opoꝛtunitas currēdi ad brauiū. hoc eſt ī fine tēpoꝝ. ⁊ tn̄ an̄ terminū vt ꝑ timoꝛeȝ iudicii ſtimulati ꝑ ſpēm p̄mii attracti. ⁊ ꝑ exēpli ꝑfectōeȝ aīati ſeq poſſem⁹ effica citer ducē nr̄m. Octaua q: decebat me/diatoꝛē quoſdā mēbꝛoꝝ ſuoꝝ ipſe p̄cede re. quoſdā ipſū ſeq. Incarnatōeȝ chꝛiſti multe figure p̄ceſſerūt ⁊ ꝓphetie de qui bus aliq̄s aſſignemus. Abꝛahā deſcēdit ī egyptū vt ꝑegrinareť ibi. Lapis p̄ciſus eſt de mōte ſine manib⁹. Fluuius egre/diebať de loco voluptatis ad irrigādum ꝑadiſum. Sapiētia edificauit ſibi domū. excidit colūnas ſeptē. Thꝛonū fecit ſibi ſalomon de eboꝛe grāde. Nouum faciet dn̄s ſup terrā. femina circūdabit virum Ionas in mare ꝓiicit. ⁊ mare ſedatur. Stillabūt mōtes dulcedinē. Deſcēdi in oꝛtū meū vt viderē poma cōuallū. Uel lus gedeonis roꝛificať. Māna ſeruāť ī vrna aurea. Uirga Aron floꝛet. Flos de radice eius aſcēdet. Emittiť colūba de archa Noe. mittiť lignū ī aq̄s marath. Paradiſus plātať Moyſes ponitur in phiſcellā ſcirpeā Iſrael īduit Ioſeph tuni ca polimita. In ſole poſuit tabernaculuȝ ſuū. Duo viri terūt in vite botrū d̄ ter/ra ꝓmiſſionis. Mittiť ioſeph in ciſternā. Urbs foꝛtitudinis nr̄e ſyon ſaluatoꝛ po/netur in ea murus. Emitte agnum do/mine. Roꝛate celi de ſuper ⁊c. Aſcendet dominus ſuper nubem leuem. Miſeri/coꝛdia ⁊ veri. ob. ſi. Gemma carbun/

culi i oꝛnamēto auri. Simul i vnū diues ⁊ pauꝑ. Ego ꝑmꝰ ⁊ nouiſſimꝰ. i chari tate ꝑpetua dilexi te Mittiē. Daniel i la cū leonū. Appet i camino ptꝰ ſilis filio ho mis. Umbꝛa deſcendit i hoꝛologiū .10. gradibꝰ. Ignis appet in rubo nō cōbu rens. Sol ꝫ nube tegā. Quid lucidius ſole. ⁊ hic deficiet ꝑs. A ſūmo celo egreſ ſio eius.

De rōibꝰ incarnationis. Ca. 6.

P Er verbū igr̄ incarnatū ſcā ē hu mani gnīs rꝑatio ñ q: aliē ſaluari nō poterat. ſꝫ q: nullus alius modus fu it ita cōgruus ipſi reꝑatori ⁊ reꝑabili ac reꝑatōi. Cōgruebat inq̄ꝫ iſte modus re paratoꝛi quē decebat ſuā potētiā ſapien tiā ⁊ bonitatē oñdere. Quid aūt potēti‑ us q̄ꝫ cōiūgē extrema ſūme diſtātia, hoc eſt creatoꝛē ⁊ creaturā. Magna potētia fuit in cōiūctiōe diſpariū elemētoꝝ. Ma ioꝛ i cōiūctione illoꝝ ad ſpiritū creatū. Maxima in cōiūctiōe iſtoꝝ oīuꝫ ad ſpꝫ icreatū. vbi ⁊ maxia diſparitas ē. Quid vō ſapiētius q̄ꝫ ꝙ ad ꝑfectiōeꝫ totiꝰ vni uerſi fieret cōiunctio pꝛimi ⁊ vltimi. hoc eſt vbi dei qđ oīuꝫ ꝑncipiuꝫ ⁊ humane creature que in opibꝰ ſex dieꝝ fuit vlti‑ ma oīuꝫ creaturaꝝ. Quid etiā beniuolē tius q̄ꝫ ꝙ creatoꝛ reꝝ cōicare ſe voluit re bus creatis. ⁊ hec benignitas magna fu it in cōicatōe ſui. oībus rebus ꝑ ꝑñtiā. maioꝛ. q: cōicauit ſe hōis ꝑ grāꝫ maxi‑ ma q: cōicauit ſe hōi ꝑ vnionē. ⁊ ꝑ ꝯñſ gñibꝰ ſinguloꝝ i vnitate ꝑſōe. fuit ēt iſte modꝰ ꝯgruētiſſimꝰ ipſi reꝑabili, q: hō ꝑ pctīn coꝛruit in īfirmitatē ⁊ ignoꝛātiaꝫ ⁊ malitiā ꝑ q̄ ineptꝰ factus ē ad vtutē di‑ uinā imitādā. ⁊ ad vitatē cognoſcēdā. ⁊ ad bonitatē diligēdā. iō ds factꝰ eſt hō ꝑ qđ ſe reddidit hōi imitabilē cognoſcibi‑ lē. ⁊ amabilē. fuit ēt iſte modꝰ cōgruētiſ ſimꝰ nr̄e reꝑatōi q: dñs i foꝛma ſui ꝓcu rauit ſalutē ſui. ſūt ⁊ alie rōeſ q̄re fuit cō ueniēs deū incarnari. ꝑma ē q: ꝑuarica toꝛ abſtulit nob deū vñ cōueniēs fuit vt reꝑatoꝛ redderet nobis deū. .2. q: humi litas decuit deū ſꝫ ñ potuit hūiliari vſqꝫ ad penas in nā diuina. opoꝛtuit ergo ꝙ in alia. 3. vt ꝓphetias ipleret. Iſa ego q loq̄bar eē adſū. Abacuch. Apparebit in finē. ⁊ nō mētieē ſi moꝛā fecerit expecta eū q: veniēs veniet. vt. ſ. doceret potius vincē ꝑ iuſtitiā q̄ꝫ ꝑ potētiā. 4. ꝑꝑ vitan dū icōueniēs q: ſi deꝰ icarnari nō potu it vel neſciuit. vl' noluit videē in eo eē ipo tētia vl' ignoꝛātia vl' iuidia qđ abſit. Qui ta vt tāta eēt hūilitas i redēptoꝛe q̄ꝫta fu it ſuꝑbia in ꝑuaricatoꝛe. q: ſuꝑbia tanta fuit vt hō vellet eē vt deus. vñ humilitaſ tāta debuit eē vt deꝰ fieret hō. Sexta vt noſtrū amoꝛē excitaret ⁊ noſtrā ſpē eri‑ geret. Septima vt exēplū imitāde virtu tis nobis daret in foꝛma viſibili ⁊ huma na. Quāuis oꝑa trinitatis ſint idiuiſa. ita ꝙ qcq̄d oꝑaē vna ꝑſona oꝑeē ⁊ alia. tñ ſolꝰ filius accepit carnē. ⁊ nō pr̄ vl' ſpūs ſcūs. Et hēmꝰ exēplū in tribꝰ domicellis induētibꝰ ipſarū tertiā de q̄bus pōt dici qcq̄d facit vna facit alia vna tñ ſola indui tur. Eodē mō dicēdū ꝙ icarnatōis opꝰ qñqꝫ attribuiē pr̄i vt ibi. at vbi vēit pleni tudo tꝑis mi. deꝰ. fi. ſuū. qñqꝫ attribuiē filio vt ibi. Exiui a pr̄e meo ⁊ veni i mū dū qñqꝫ ſpūi ſcō. vt in ſymbolo. q cōce ptꝰ ē de ſpū ſcō. ſꝫ hec iō dr̄. q: opꝰ in carnatiōis fuit maxime potētie. ſapiētie. ⁊ bonitatis q̄ tribꝰ ꝑſōis attribuiē Sūt āt multe rōnes qr̄ filiꝰ incarnatꝰ ſit. ⁊ ñ pr̄ vl' ſpūs ſcūs. ꝑma vt ꝑ eādē ſapiam q̄ mūdū ꝯſiderat fieret reꝑatio. 2. vt q fi liꝰ ē i deitate eēt filiꝰ in hūanitate. 3. ne idē eēt ⁊ pr̄ ⁊ filiꝰ ſi pr̄ d hōie naſcereē. 4. q: cōgruētiꝰ mittebaē q ē ab alio q̄ꝫ q ē a nullo. 5. ꝑꝑ cōfirmatiōeꝫ hereditatis ꝓ miſſe. ne. ſ. poſſemꝰ dicē pr̄i. Dñe tu ha bes filiū cui ꝯpetit hēditas quā hōi ꝓmi ſiſti. 6. vt pr̄is erga nos oñdereē caritas Io. 3. Sic deus dile. m. vt. fi. ſu. vnigeni tū daret. 7. vt oñdaē ꝙ deꝰ pr̄ nihil hꝫ qđ nō ſit nobis ꝑatꝰ dare cū filiū ſuū vni genitū. dederit. 8. vt ſic dei filiꝰ factꝰ ē hō ſic hō fieret filiꝰ dei. Apo. ad Gal. Mi ſit deus filiū ſuū vt adoptionē filioꝝ reci ꝑemꝰ. 9. vt eēt occaſio ſalutis. q dr̄ occa

ſio ruine.10.q: imago debuit p imaginē
repari.11.q: ſicut verbuȝ mētis mediāte
groſſioꝛ nā emittiť p vocē.ſic vbū eter/
nū p aſſūptiōne nē.12.q: medi⁹ iter pſo/
nas debuit eē mediatoꝛ dei.ſ.⁊ hoīuȝ.13.
q: ſapiētia pr̄is repare debuit appetitoꝛē
ſapiētie Gen̄.2.Eritis ſicut dii ſcientes
bonū ⁊ malū.14.q: decētiſſime cōiūgiť
humilitas ⁊ ſapiētia puer.Ubi humili/
tas ibi ⁊ ſapia.vn̄ filiū dei pcipue decuit
icarnatio.15.q: idee nō ſunt niſi ſapiētia
dei q̄ filio appꝛopꝛiať vn̄ cū ſingule idee
ſingulоꝝ ſint cāe tūc demū oia pſccta ſūt
⁊ cōpleta cū p vnionē ad ſuū pꝛincipiuȝ
redierint.16.q: ſi pr̄ fuiſſet incarnat⁹ tūc
nulla perſona ſine pꝛincipio fuiſſet.17.q:
opoꝛtuit incarnatā pſonā tāq̄ȝ ſacerdotē
ſupplicare p nā aſſumpta.ſȝ magis de/
cuit filū ſupplicare pꝛi q̄ȝ ecōtra.18.q: ſi
ſpirit⁹ ſanctus fuiſſet incarnat⁹ tūc duo
eēnt filii.19.q: nullū decet magis reducē
ad diuinā cognitiōeȝ q̄ȝ vbū quo pr̄ ſe d
clarat ꝙ ē vnibile carni.ſicut ⁊ verbū vo
ci.20.q: nullū decet magis reducē hoīeȝ
ad filiationē adoptiuā q̄ȝ filiū naturaleȝ.

De mō incarnatiōs. Cap. 7.

I N cōi repatiōe oīuȝ decens erat
vt fieret ꝯcurſus triuȝ de triplici
hierarchia.ſ.diuina āgelica.⁊ hu
mana.vn̄ i miſterio icarnatōis fuit ꝯcur
ſus āgeli nūciātis ⁊ vgīs concipiētis.ac
vbi dei carnē aſſumētis.Cū fili⁹ dei mit
tiť in mūdū nō fit loci mutatio.ſȝ nē hu
manē aſſūptio.q: ipſius mitti eſt eē vbi
pus fuit.ſȝ aliť ibi eē q̄ȝ pus fuit.⁊ hec al
teritas nō ē ex pte ei⁹ q ē cū ſit immutabi/
lis.ſȝ ex pte ei⁹ in quo eſt q: vniť nr̄e car
ni vt nō ſit imutatio ex pte ſui.ſȝ ex pte
nr̄i. Preterea imutatōe loci exigiť nō eē
vbi qs pus erat.ſȝ nec hoc eſt in filii miſ
ſiōe.q: poſt incarnatiōȝ fuit in pr̄e ſic ſp
Chꝛiſtus aſſumpſit nā noſtrā qnqȝ mo
dis.ſ.miſericoꝛditer apo.ad titū.3.Se/
cūdū ſuā miſericoꝛdiam ſaluos nos fecit
vtiliter.ſ.p ſalute nr̄a.ps.Opat⁹ ē ſalu/
tē i medio terre.Sapiēter q: aſſumpſit
bonū nature repꝛobādo malum culpe.

Iſa.Butiꝝ ⁊ mel co. vt ſci.re. ma.⁊ e.
bonū.Foꝛtiter q: ſic ſuſcepit naturā hu/
manā ꝙ nūq̄ȝ depoſuit eā.q: p⁹ moꝛteȝ
vnita fuit diuinitas carni in ſepulchꝛo.⁊
aīe in iferno:mirabiliť q: cōiūcta ſit i car
ne ſūmū ⁊ limū hoc ē de⁹ ⁊ lim⁹. Uer
bū caro factū ē qnqȝ mōis.ſ.ſm verita
tē carnis. Iſa.Uere lāgoꝛes nr̄os ipe tu
lit. Preter carnē.q: pter cārnis opatiōeȝ
Math.1.Q d in ea natū eſt de ſpū ſācto
eſt.Supꝛa carneȝ.q: meritis noſtris nō
exigētib⁹.Apo.ad Titū.3.Nō ex ōpib⁹
iu.q fe.n. Propter carnem.quia ad ſal/
uandum carnem ⁊ hoc quantum ad fi/
deles efficaciter.ſȝ quātū ad oēs ſufficien
ter.Math.1.Uocabis nomē eius Ieſū
ipe.n.ſaluū faciet populū ſuū.Cōtra car
nē.q: ad maioꝛē dānatiōeȝ ifideliū.Io.
15.Si nō veniſſeȝ.⁊ locut⁹ eis nō fuiſſe pec
catū nō hērent.Op⁹ aſſūptiōis humāe
nāe nō aīatio ſȝ incarnatio noīať.cū tn̄
a digniori res cū ſueuerit noīari.hoc aūt
eſt pꝓter q̄ttuoꝛ rōnes.ſ.vt fiat expſſioꝛ
noīatio.⁊ vt pfūdioꝛ expliceť dignatio
mittentis.⁊ q: nobis magis nota eſt ps
carnis.⁊ vt maioꝛ hūiliatio expꝛimatur
eo ꝙ magis a deo diſtat caro q̄ȝ aīa ⁊ q:
caro ē a pētib⁹ ppagata aīa a deo creata.

De vnione ⁊ natura aſſūpta. Cap. 7.

S Icut i diuitate vna ē eēntia ⁊ tres
pſone.ita i xp̄o ē ecōtra vna pſo/
na ⁊ tres eēntie.ſ.deitas aīa ⁊ ca
ro.hoc ē etnū nouū ⁊ antiquū.q: deitas
eſt eterna.ſȝ aīa ē noua.q: in aſſūptione
carnis creata.caro vō ātiqua.q: ab Adā
ppagata.⁊ xp̄s ſm naturaȝ deitatis eſt
genitus.ſm aīam vero creatus.ſed ſm
carnē nat⁹ poti⁹ fact⁹.Unio fuit triplex i
xp̄o.ſ.deitatis ad aīaȝ.⁊ ecōtra.⁊ deita/
tis ad carnē.⁊ ecōtra.⁊ aīe ad carneȝ.⁊
ecōtra.Due pme vniōes ſp manſūt.ter
tia ſepata fuit in moꝛte.Unio ergo deita
tis ad humanā nāȝ nō ē i vnitate nature.
ſed pſone.nō dico pſone humāe.ſȝ diue
hoc ē nō aſſumpte.ſȝ aſſumētis.nec per
ſone cuiuſbȝ.ſȝ ſolius verbi.qm̄ impoſſi
bile eſt ꝙ natura diuina cōcurrat cū alia

BIBLIOTECA NACIONAL

ſicut ps ad cōſtitutionez tertii. vel ꝙ ipſa
tranſeat in aliā. vl' alia in ipam ꝑꝑ ſimpli
citatē ⁊ vnitatē ipſi⁹ ꝑfectiſſimaz ꝓpte/
rea diuinitas ⁊ hūanitas nō īueniūt in ſym
vnitate nāe ſʒ ꝑſone ⁊ ſic ītelligit illō ī ſim
bolo Atthanaſii. Nā ſicut aīa rōalis ⁊ ca
ro vn⁹ ē hō ita ds ⁊ hō vn⁹ ē xp̄s. ibi nā
qʒ ponit ſilitudo qn̄tū ad vnitatē ꝑſone
nō nāe. q: caro ⁊ aīa dn̄r in hoīe qn̄tum
ad eēntiā. ⁊ ꝯſtituūt tm̄ vnā ꝑſonaz Ea
dē inter diuinitatē ⁊ hūanitatē xp̄i ē dr̄ia
⁊ tn̄ ē ibi vnitas ī ꝑſona ⁊ q: diuina na/
tura ī nullo ſuppoſito p̄t ſubſtinē p̄ter q̄
in ꝓp:ia hypoſtaſi. iō vnio illa nō pōt eē
ī ꝓp:ia ꝑſona hoīs ſʒ dei. ⁊ ꝓpterea de
us in vna ꝑſonaꝝ ſuaꝝ fecit ſeipʒ ſuppo
ſitū hūane nāe Vn̄ tm̄ eſt ibi vna ꝑſona
litas ⁊ vnitas ꝑſonalis. ſ. ex ꝑte aſſumē/
tis. ad eē nāqʒ ꝑſone triplex exigit diſti/
ctio. ſ. ſingularitatis. ⁊ nālis incōicabili/
tas ad excellētia dignitatis. Propter p:i
mū nullū vnibile ē ꝑſona Propter ſcōʒ
aīa nō ē ꝑſona Sʒ ꝑꝑ tertiū xp̄s ſʒ ꝙ ē
hō nō ē ꝑſona Ex his patet que ſint ve
ra vl' falſa inter has quattuo: p:opōnes.
P:ima ꝑſona aſſūpſit ꝑſonā. ſcōa nā aſ
ſūpſit ꝑſona. Tertia nā aſſumpſit natu/
rā Quarta ꝑſona aſſūpſit nām. P:ime
due ſilr̄ ſūt falſe. Tertia vno mō eſt falſa
alio mō ē vera. Si. n. ſumat natura put
ē cōis trib⁹ ꝑſonis ſic ē falſa. Si vero ſu
mat natura put ē in ꝑſona filii ſic ē vera
Quarta aūt ꝓpoſitio ſimpliciter ē vera.
ad itelligētiā hoꝝ nota ꝙ tres fuerūt opi
niones de incarnatiōe xp̄i. P:ima opio
dicebat ꝙ fili⁹ dei aſſumpſit hoiez. Se/
cūda dicebat ꝙ aſſumpſit humanā nāz
Tertia dicebat ꝙ aſſumpſit hominez vt
veſtē. P:ima opinio nō tenet. q: ponit
ꝙ ī xp̄o ſūt due ꝑſone qd̄ ē falſuʒ. Scōa
cōis ē ⁊ vera q: ponit ꝙ xp̄s ē vnū ſolū
ʒ ſit aliqd ſm ꝙ hō. Item ponit ꝙ aſſu
mēs nō eſt aſſumptū. Iteʒ ꝙ ille homo
diuina eſt eſſentia. ⁊ ecōtra. Itē ꝙ oīs ꝓ
p:ietas filii dei ineſt ei. ⁊ econtra. Tertia
opinio tanqȝ heretica rep:obat q: ponit
nō eē ī vna ꝑſona xp̄i duas naturas. ⁊

ꝙ due ſubſtātie humane nāe. ſ. ⁊ diuine
nō ꝑtinēt ad pluralitatē filii dei. Dicim⁹
ergo ꝙ tāta ē ibi vnio. vt qcqd dicit de fi
lio dei dicat de filio hoīs ⁊ ecōtra. Niſi
tn̄ exceptis in qbus exp:imit vnio l' clau
dit negatio. ſ. vt fiat vocabulū in quo ali
qua repugnātia includit. ſicut eſt vniri.
īcarnari. aſſumi. aſſumere. in qb⁹ inclu/
dit reſpect⁹ vniōis vnius nāe ad alteraz
⁊ tūc nō tenet p̄dicta regula. Similit nō
tenet ſi in vocabulo includit negatio ali
cuius cuius oppoſitū alteri nō cōpetit. ſi
cut īcipere eſſe creari ⁊c. Nota ꝙ ꝓp:ie
loquēdo cōpoſitio ē cōpoſitoꝝ. cōiūctio:
eſt co:ꝑis ⁊ aīe. vnio ē diuine nature ad
humanā. tn̄ ponit vnū qnqʒ ꝓ reliquo.
Quinqʒ fuerūt ſtat⁹ p̄mi hominis. ⁊ de
quolibʒ ſtatu rcepit xp̄s aliqd. p:im⁹ īno
cētie de quo xp̄s accepit pctī īmunitatez
ſcōs gr̄e de quo accepit plenitudinē gr̄e
terti⁹ culpe de quo accepit recōpēſatōez
pene quartus penie de quo accepit paſſi
onē dolo:is ⁊ triſtitie. qnt⁹ glo:ie d quo
accepit plenā fruitōʒ. Co:pus xp̄i ſʒ Da
maſce. fo:matū fuit ex ſanguine beate vir
ginis nō ex carne Nā vere mr̄is eſt ſm
philo. materiā tm̄mō miniſtrare ſʒ dare
virtutē fo:matiuā q̄ actiue naturā ſeu ma
teriā fo:mat eſt pr̄is ⁊ nō mr̄is. Cū igit
beata virgo ꝓp:ietatē vere matris hēat
oʒ ꝙ materiā cōtulerit q̄ ſm naturaʒ ſit
materia. cōueniēs humano co:ꝑi. ⁊ tn̄ in
tegritatē virginalē nō polluat. Talis aūt
materia non eſt caro q: dicit philo. ꝙ id
qd̄ ē ps actu nō eſt mā gn̄atōis cū nō ſit
ī potētia totū. Caro aūt ē ps actu. vn̄ nō
eſt materia gn̄atiōis. Talis quoqʒ mate
ria nō fuit ſemē ſemineū. q: hoc puritati
v̄ginis nō cōueniebat. nec ēt ſm phm̄ ē
neceſſariuʒ ad gn̄atiōm q: alique mulie/
res cōcipiūt ſine ſeminatiōe. Talis. er/
go materia fuit ſanguis. q: ipſe ſʒ philo
ſophū eſt in nobis materia gn̄atōis. Qd̄
aūt dicit Apo. ad ro. p:imo. Qui ſcūs ē
ci ex ſeie. Dauid. intelligēdum eſt o:igi/
naliter nō materialit. Virtus aūt fo:ma/
tiua in beata virgine nō fuit ex patre cat

nali ſꝫ ex virtute altiſſimi.

De vtilitate incarnatiõis. Cap. 9.

a Mſim⁹ ꝑ pctm̃ ꝓpriã excellẽtiã
mẽtis inocẽtiaꝫ ac dei amicitiam.
hec aũt recupare oportuit ꝑ bñfici
uꝫ ſaluatoris. Excellẽtiaꝫ.n.recupare nõ
potuim⁹ niſi ꝑ excellẽtiſſimũ recupatorẽ
q: ſi ꝑ aliquã merã creaturã repati eſſe-
mus.tũc oporteret nos eẽ ſubiectos illi
creature.inocẽtia.n.repari nõ poterat ni
ſi ꝑ ſatiſfactorẽ ſufficiẽtiſſimũ q eẽt de⁹ ⁊
hõ.de⁹ qdeꝫ q ꝓ hoĩe ſatiſfacere poſſet
hõ võ d gñe ade q peccauerat.ille nãqꝫ
ꝯgrue ſatiſfacit q põt ⁊ dꝫ ſꝫ ñ põt niſi d
us nec dꝫ niſi hõ.aĩcitia ſilr nõ poterat
rẽformari niſi ꝑ mediatorẽ ꝯueniẽtiſſimũ
q.ſ.vtriqꝫ pti cõſortis eẽt.⁊ vtriqꝫ parti
aĩc⁹.hoc võ xp̃o cõuenit qui ẽ deo patri
ſilis ꝑ diuitatẽ ⁊ hoĩ lapſo ꝑ humanita-
tẽ.veĩt ergo deus in icarnatiõe tãq̃ dñs
ad ſuos vt eos corrigẽt.tãq̃ magr̃ ad di
ſcipulos vt eos inſtrueret.tãq̃ medic⁹ ad
egrotos vt eos ſanaret.ꝑ pncipiũ oñdit
deus potẽtiã.ꝑ ſcdꝫ ſapiaꝫ ꝑ tertiũ bõi-
tatẽ.q̃ttuor fruct⁹ incarnatõis poĩt Ber.
dicẽs. Mãna de celo deſcẽdit vt gaude
ant eſuriẽtes.vinea celi botros erupit vt
gaudeãt ſitiẽtes.oleũ effuſũ eſt vt gaude
ant egrotãtes.lapis ſine manib⁹ de mõ
te ꝑciſus eſt vt timeãt negligẽtes.xp̃o ho
mini plures act⁹ ꝯueniũt nobis multũ
ſaluti fieri ꝑꝑ qd diuerſis reb⁹ naturali
b⁹ ⁊ artificialib⁹ cõpat.⁊ ipſe nãqꝫ xp̃s
dr̃ caput noſtrũ ꝑꝑ ſenſũ ⁊ motũ ſpũa-
lẽ quẽ ſuis mẽbris influit.mediator q: ꝑ
ticipat ꝓprietates diuine ⁊ humane na-
ture.⁊ iõ inter deũ ⁊ nos efficaciter põt
mediare.fundamẽtũ ꝑꝑ fidẽ q̃ in nobis
illuminat intellectũ hoſtiũ ꝑꝑ charitateꝫ
q: ꝑficit affectũ.paſtor inq̃ntũ incorporat
nos eccleſie ꝑ ſacramẽtoꝝ ꝑticipatõꝫ.ho
ſtia q: ſoluit obligatiõeꝫ ꝯtractã ꝑ pctm̃
originale ⁊ actuale. Sacerdos q: ipſe ſe
rogat.ipſe ſe exaudit.ipẽ ſeruus ſe rogat
dñm.⁊ ipſe deus exaudit ſe hominẽ via
exẽplo.vita in premio. Jte Ber. enume
rat q̃ttuor vtilitates aduẽtus domini di-
cẽs. Uenit medicus ad egrotos. redem
ptor ad vẽditos.via ad errantes vita ad
mortuos. Oſtẽdũt adhuc multe vtilita-
tes incarnatõis xp̃i.q: lꝫ deus factus eſt
hõ.vt fieret hõ deus.dñs fact⁹ eſt ſuus
vt fieret ſuus dñs.deus de celo ad t̃ras
deſcẽdit vt hõ de terris ad celos aſcẽde-
ret.deus factus eſt filius hoĩs.vt hõ fie
ret fili⁹ dei imortalis factus eſt mortalis
vt mortales fierẽt imortales diues inno
cẽs factus eſt paup vt pauperes fierent
diuites.obſcurata ẽ lux vt nos illumina-
ret.eſuriit panis vt nos reficeret. ſitiuit
fons vt nos inebriaret.triſtata ẽ leticia vt
nos letificaret.pauebat fiducia vt nos cõ
fortaret.laxata eſt via vt iter noſtrum ad
celeſtia dirigeret.

De mirabilib⁹ incarnationem.domini. Cap. 10.

e Xcellebat incarnatio xp̃i noſtraꝫ
corruptionem in pluribus ꝑ que
apparet ꝙ ibi natura ſua perdi-
dit iura. Jnueniuntur.multa tã ex parte
matris q̃ ex pte ꝓlis.⁊ q̃ ex pte modi.
q̃ nõ ſũt ſm viã nãe.ſꝫ ſm potẽtiã virtu
tis infinite q̃ ſolius dei eſt. Mira igr̃ fue
rũt in matre que ſm Ber. ſine pudore
fecunda grauamine grauida.ſine dolore
puerpera.ibi portauit ſtella ſolem. pal-
mes vitem. riuus fontem. filia patrẽ
creatura creatorem.fuit inq̃ mater pa-
tris.ac filia nati.fuit quoqꝫ prole poſteri
or.cõtento minor. mater ⁊ virgo fuit.⁊
cũ deo filium cõmunẽ habuit. maledicti
onem legis euaſit vbi maledicte fuerunt
virgines ⁊ cõiugate. Uirgines quod q:
nõ genuerunt cõiugate vero q: in dolo-
re pepũt. Sꝫ vtrũqꝫ beata virgo euaſit.
q: v̾go genuit.⁊ doloreꝫ nõ ſenſit. Aug.
Speculũ nõ rumpit radius ſolis. ⁊ ita
itegritatẽ virginis igreſſus aut egreſſus
dei viciare ñ potuit. Mirabilia quoqꝫ fu
erũt in ꝓle.q: i iſtãti fuit ibi ſanguis ſe-
patio.cõſolidatio figuratio. animatio dei
ficatio. Et ꝙ iſta nõ fuerũt ſucceſſiua pa
tet ex ſcriptura Jere. Femina circunda-
bit virum. Patet etiam ex virtute agẽte
ſpũs ſci cuius eſt ſubito opari. q̃nis aũt

mēbra corpis xpi fuerūt in cōceptōe cō-
pleta atq; pfecta vsq; ad aie susceptōe;
ipsoꝝ tñ mēbroꝝ distinctio fm Aug. tā;
pua ⁊ tenuis fuit ꝙ hūano visui vix pos
set subiici. q: in tāto fuit min⁹ corp⁹ illō
q; alius pceptus cū formatꝰ q̄tū augeri
posset in vtero infra. 46. dies. Vñ mira
culosū fuit ꝙ in tā puo corpe recepta fuit
aia. sed hoc iō fcm̄ fuit vt pceptio xpi q̄
tu; ad tps manēdi in vtero nō eēt nr̄i cō
ceptōi dissimilis. Preterea ab instāti cō
ceptōis sciuit oīa ēt fm ꝙ hō. Itē in frui
tione fuit pfecta. aia ei⁹. vñ q̄tu; ad hoc
nō solū fuit viator. s; ēt cōphēsor. Itē mū
dus fuit ab oī pctō. ⁊ plen⁹ oī grā ⁊ vtu
te. Habuit quoq; prē; in celis ⁊ mrē; i
terris. sed prē; sine mrē. ⁊ mrē; sine prē
Itē p incarnacōe; ipe dn̄s factus ē fu⁹
Eternus fact⁹ ē tpalis. imēsus factus est
puulus. fit sum⁹ imus. incōphēsibilis fit
localis. simplex fuit cōposit⁹. Dicit Aug.
Videt̄ inuisibilis. palpat̄ ipalpabil̄. imor
talis occidit̄. Itē Aug. Quis vnq; exti-
mare poss; vt portaret̄ manib⁹ semicis
portatoꝛ orbis. panis āgeloꝝ mādrucaret̄
seu alcret̄. vtus celoꝝ ifirmaret̄. vita oī-
um moreret̄. Hic quoq; notādū est ꝙ
sicut in diuinis ē trinitas psonaꝝ in vni-
tate eēntie. ita in xpo ē trinitas eēntiaꝝ seu
nārum in vnitate psone. q: sic in diuinis
p diuersas psonas nō distinguit̄ eē. sic i
xpo p diuersas nās nō distinguit̄ psona
Deniq; xpi incarnatio fuit mirabilis ex
mō. q: cū tres modi pducēdi hoīe; pces
sissent. prim⁹ v; nec de viro nec de mu-
liere. sicut in adā. 2. de viro sine muliere.
sicut in eua. 3. de viro ⁊ muliere. sic in oī
bus cōcupiscibiliter natis. Ad cōplemen
tū decuit vniuersi. q̄tū modū introducē
di vt. s. hō de muliere fieret sine viro per
vtutē opatoris. In cōceptōe ergo filii dī
simul ↄcurrūt vtus inata. ifusa. increata
Virt⁹ inata mīa; ministrauit. Virt⁹ infu-
sa purificādo ad vnione; vbi adaptauit.
adaptiōe dico ↄgrue nature. Virtus in-
creata subito pfecit qō nā nō potuit nisi
successiue.

De natiuitate dn̄i.

Capl'm. 11

Natiuitas xpi triplex ē. s. diuīa. hūa
na. ⁊ gratuita. pma ē ex prē. 2. ex
mrē. 3. fuit in mēte. De prē nasci
tur eternaliter. de mrē tpalr. in mēte spi
ritualr. Et iste tres natiuitates sumit̄ s;
tres subās q̄ st in xpo. s. ipsi⁹ diuinitas. ca
ro. ⁊ spūs. Nā ex prē nascit̄ de⁹. ex mrē
caro ex mēte nascit̄ spūs. s. p grām. Ex
prē nascit̄ sp. ex mrē nascit̄ semel in mē
te nascit̄ sepe. Scd; natiuitatē diuinā xpi
h; prē; sine mrē. s; humanā h; matre;
sine prē. s; gratuitā h; prē; ⁊ mrē; s;
illud. Qui fecerit volūtatē pris mei ⁊c.
Math. 12. Has tres natiuitates repñtat
ecclia i die natiuitatis ei⁹ pmā. s. diua; i
missa q̄ cātat̄ i nocte. Est. n. nob hec na
tiuitas occulta. Isa. Gnatōe; ei⁹ qs enar
rabit. Scdā; in missa q̄ cātat̄ in auroꝛa
q: natiuitas hūana pti; fuit occulta. pti;
manifesta. Occulta ꝙ q̄tū ad modū. q:
nat⁹ est vgīne. s; manifesta q̄tū ad scm̄
Tertiā. s. gratuitā in missa q̄ cātat̄ in die
q: natiuitas gratuita est māifesta i q̄ xps
p affectū cōcipit̄. p effectū nascit̄. p pfe-
ctū nutrit̄. Isa. A timore tuo cōcepimus
⁊ pepim⁹ spm̄ salutis. De diua itaq; ge
neratōe hr̄. 1. li. s; nūc de hūna psequen
dū ē. Nota itaq; ꝙ fm vba apostoli vbi
ait Appuit grā. d. s. n. o. ho. eru. nos ⁊c.
Natiuitas xpi fuit grosa. glīosa. cupiosa
fructuosa. Gratiosa q: appuit grā. Glo
riosa q: saluatoris nr̄i dei. Copiosa q: oī-
b⁹ hoib⁹. Frutuosa q: erudiēs nos. Iste
fructus natiuitatis xpi duplex est. s. respe
ctu tpis pñtis ⁊ futuri. Itē respectu tpis
pñtis duplex est fructus. prim⁹ est decli
natio mali. ibi. ⁊ abnegātes ipietatē quo
ad malū qō est ↄtra fide;. ⁊ secularia de
sideria quo ad malū qō est ↄtra bonos
mores. 2⁹ fructus est opatio boni. ibi. so
brie quo ad nos. iste quo ad pximum. ⁊
pie quo ad deum. Item respectu futuri
temporis duplex est fructus. primus est
spei in resurrectione. ibi. expectans bea-
tam spem. secundus gaudii in glorifica-

tiōe.ibi.⁊ aduētū magni dei.Appͣuit.n.
ī natiuitate xp̄i benignitas ⁊ hūanitas de
triplici latibulo.ſ.de ſinu p̄ris in quo cela
bat̄.d vmbꝛa legis ī quo figurabat̄. de
vētre m̄ris in quo foꝛmabat̄. Iſte nāqꝫ
agnus ſoluit ſignacula libꝛi ſignati.Nati
uitas xp̄i fuit hōeſta vtil̄ ⁊ iocūda.Quid
aūt vtiliꝰ ſalute hois.Uocabis inqͥt nomē
eiꝰ ieſū q ſaluū faciet populū ſuū. certe a
foꝛmidine timoꝛis.ab īmanitate lāgoꝛis
a detētiōe carceris.a ſubiugatiōe hoſtis
Quid honeſtiꝰ ꝑtu v̓gis.vbi v̓go ē que
gñat.deꝰ ē q gñat̄.ſp̄us ſcūs q opat̄ in
gñatiōe.Quid iocūdiꝰ oꝛtu dei ⁊ hois.
Gauiſi qd̄ q p̄ceſſerūt.vt abꝛahā q exul
tauit vt videret diē dn̄i.Io.8.Iteꝫ q ſe/
quūt̄ ga.i.d.ſp.Ad phili.4.Itē q p̄ntes
erāt vt angeli decātātes.⁊ paſtoꝛes vi/
dētes. Io.in vtero ſentiētes. ⁊ ſymeon
āplexās.ſꝫ marie v̓go ipꝫ gñans.Luc.i.
Et ex ſpi.m.i.d.ſa.m.Protulit ī natiui
tate nobis beata v̓go fructū q fuit ſemia
tꝰ in ꝯceptōe geminauit in natiuitate.col
lectꝰ in pānoꝝ inuolutiōe.ad donū allatꝰ
in purificatiōe.flagellatꝰ in ſtipite. vētila
tꝰ in falſoꝝ teſtiū accuſatōe. immolatus
in paſſiōe.purgatꝰ in reſurrectiōe.come
dit̄ in quotidiana eucharīſtie ſuſceptiōe
⁊ ī celeſti fruitiōe.Beata itaqꝫ v̓go ē ce
lū q̄ xp̄m roꝛauit.ip̄a nubes q̄ xp̄ꝫ pluit
ip̄a terra q̄ xp̄m germinauit.ī natiuitate
dn̄i fuit btā v̓go terra d cuiꝰ limo foꝛma
tꝰ ē vetꝰ adā.t̄ra d q̄ oꝛta ē v̓itas.t̄ra de
q̄ oꝛtꝰ ē fructꝰ.terre ſublimis.terra bōa
i q̄ ſem̄ cecidit.t̄ra fluēs lacte ⁊ melle ter
ra germinās herbā virētē.terra de qua
oꝛiebat̄ fōs irrigās vniuerſā ſupficiē t̄re.

De circūciſiōe dn̄i. Cap. ix.

c Ircūciſionē accepit xp̄s multipli
ci rōe.p̄mo vt legē quā dedit aliiſ
⁊ ipſe ꝯplere.2.vt hūilitateꝫ oñderet.qa
n.cerimonialibꝰ ad q̄ n̄ tenebat̄ ſe ſubie
cit.ip̄e nāqꝫ dn̄s legis fuit.3.vt ſanguinē
ſuū ꝓ nob n̄ ſolū in etate virili.ſꝫ ēt in in
fātia fūderet.4.vt circūcidēdos foꝛe ſpi/
ritualit̄ oñderet.Quinto vt hereticos cō
fūderet q dixerūt eū n̄ veꝝ coꝛpꝰ.ſꝫ fan/
taſticuꝫ hūiſſe.6. vt iudeis ſatiſfaceret q
ſcādalizati fuiſſet ſi circūciſioneꝫ nō acce/
piſſet.7.vt legē veterē appꝛobaret que
vſqꝫ ad ipꝫ obſuāda fuit.Legalia.n.ſm
Aug.fuerūt an̄ paſſionē dn̄i moꝛtua.ſed
poſtq̄ ꝑ mūdū claruit euāgeliū ſepulta
Circūcidit̄ Ieſus nō ſolū circūciſione le
gali.ſꝫ ēt circūciſiōe ſpūali.Un̄ poſſumꝰ
circūciſionē q̄druplicē aſſignar̄. Primo
circūcidit eū p̄r cultello paupͭtatis ī nati
uitate.2.circūciderūt eū ꝑentes eiꝰ octa
uo die cultello penalitatis.3.circūciditur
in oī vita ſua cultello humiliatis.4.circū
ciderū eū iudei in paſſiōe cultello crucis.
hoc ꝑ milites pilati.Circūcidit̄ ēt Ieſus
ī ſuis q̄drupl̄r.Prio ꝑ detractoꝛeſ q au
ferūt amicos ⁊ famā.2.ꝑ raptoꝛes q au
ferūt bona tꝑalia.3.ꝑ hereticos q auferūt
aīam.4.ꝑ tyrānos q auferūt coꝛpꝰ.Cir
cūciſio nr̄a ſpūalis duplex ē.Prima mē
tis in p̄ntia culpa.2.coꝛꝑis in futuro a pe
na.Prima ſignificata eſt ꝑ circūciſionē
ſolēnē q̄ facta ē in Egypto.⁊ hec triplex
eſt.ſ.icipiētiū a vitiis cultello iuſtitie.Itē
pꝛoficiētiū a ſupfluiſ cultello mīe.Itē ꝑfe
ctoꝝ mūdialibꝰ curis cultello charitatiſ
ꝑfecte.2.ſignificata ē ꝑ circūciſionē factā ī
galgalis ī t̄ra ꝓmiſſiōis.qꝛ ī octaua r̄ſur
rectiōis ꝑ petrā xp̄ꝫ circūcidimur ab oī
bꝰ miſeriis.Ex quo pꝫ ꝙ efficatioꝛ ē nr̄a
circūciſio ſpūalis q̄ꝫ iudeoꝝ carnalis. qꝛ
illoꝛū circūciſio lꝫ pctm̄ oꝛiginale tulerit.
tn̄ ianuā paradiſi nō apuit.ſꝫ noſtra vtrū
qꝫ facit.In hac materia duo tāgūt̄ Pꝛi
mū ē xp̄i humilitas ī circūciſiōe ſꝫ eius
ſublimitas in nois īpoſitiōe. Uocatū eſt
inqͥt nomē eiꝰ ieſus Dignitas āt huius
nois multiplex ē.Eſt.n.ab eterno cōſe/
cratū.vt dicit Ber.Ab antiq̄s p̄figuratū
.ſ.in.Ioſue.A ꝓphetis deſideratū Iſa
Nomen tuū in deſiderio aīe.A ſāctis pa
tribus pꝛophetatū Salomonis oꝛacu/
lo.A deo nominatuꝫ.Apo.ad philip.3.
Dedit illi nomē ⁊c.Ab angelo ꝓnūcia/
tum.Luce p̄mo.Scm̄ nomē eius. Ab
Apoſtolis magnificatum.Act.5.Ibant
apoſtoli gaudētes ⁊c.A martyribus te/

ſtificatuꝫ q: p:o nomine paſſi ſunt. A cō
feſſo:ib⁹ collaudatū.ps. Laudate pueri
dnm̄ ꝛc. A ſcis v̄ginib⁹ p̄guſtatū. Cant.
i. Oleū effuſū nomē tuū. Jeſus eſt mel ī
o:e melos in aure. iubilus in co:de. Ab
oībus ſanctis exaltatū.ps. Magnificate
dñm mecū. ꝛ ex.n.e.in idip̄ꝫ. Petr⁹ ac
tuū q̄rto. Nō eſt aliud nomē ſub celo in
quo opo:teat nos ſaluos fieri. In hoc no
mine ieſus ſūt qnqꝫ lr̄e q̄ poſſūt eē initia
iſtaꝝ dictionū. Jocūditas merētiū. Eter
nitas viuētiū. Sanitas lāguētiū. Uber-
tas egētiū. Satietās eſurētiū. Et hoc no
mē Jeſus x̄po cōuenit tripliciter. P:io
rōne nature. vt q ex diuia natura erat ſal
uato: aucto:itate ex humana natura fie-
ret ſaluato: myſterio vt vendicaret ſibi
nomē ſaluato:is .2. rōne decentie. q: de
cuit vt ex re nomē hēret. Uñ q: ſaluat a
peccato. a diabolo ꝛ ab inferno merito
nomen habet illi benaficio congruens. 3.
ratione efficacie. q: x̄ps nos ſua paſſione
ſaluauit.

De baptiſmo dñi. Ca. 13.

IN baptiſmo dñi notaͭ ipius. hu
militas. ꝛ nr̄a vtilitas. Ipſi⁹ hu-
militas notaͭ ī q̄ttuo:. P:io q a
venit Jeſus. ſ. aucto: ſalutis. ꝛ nō idigēſ
ſalute. 2. q: ad io:danē vbi creato: elemē
toꝝ ſubiecit ſe humili elemēto aque. 3. q:
ad hoīem. i. Joañē. ſcꝫ dñs ad ſuū. rex
ad ſcutiferꝝ. ſol ad luciferū. 4. vt baptiza
retͭ ab eo. ſ. fons a riuo. plenitudo a ſtila
aucto: baptiſmi a baptiſmi miniſtro. Uti
litas noſtra notaͭ ī q̄ttuo: q̄ circa x̄pꝫ ba
ptizatū euenerūt. P:imo q: cū x̄ps ba-
ptizat⁹ fuit ꝯfeſtiꝫ aſcēdit de aq̄ p qd̄ no
taͭ ī nob̄ gr̄e ifuſio. hō. n. p baptiſmū li
berat⁹ a culpa ad v̄tutē ſtatiꝫ aſcēdit. 2.
aptū ē celū p qd̄ notaͭ p baptiſmū aſcē
dētis euolatio. 3. deſcendit ſpūs ſcūs co:
po:ali ſpē ſicut colūba in ipſū. p qd̄ nota
tur ꝙ baptiſm⁹ facit hoīem templū ſpūſ
ſancti. 4. vox pr̄is ſancta eſt. Hic eſt fili
us me⁹ dilectus in quo notaͭ ꝙ p bapti
mū de filio ire fit filius gratie. In baptiſ
mo x̄pi notanͭ ſubſtātialia baptiſmi. nr̄i
. ſ. baptizās ꝛ baptizandus. materia. fo:
ma. ꝛ intētio. Baptizās fuit Joannes in
quo miniſtri ſanctitas deſignaͭ. Bapti-
zād⁹ fuit x̄ps. nr̄ꝫ baptiſmū ꝯſecrās. q:
tactu ſue mūdiſſime carnis viꝫ regenera
tiuā cōtulit aqs. Materia fuit aq̄ magis
ꝯueniēs ꝛ cōis ceteris liquo:ib⁹ ad ba-
ptiſmū exñs. Fo:ma vō notaͭ p teſtimo
niū trinitatis. Fuit enī ibi pr̄ in voce. fili
us in carne. ſpūs ſcūs ī colūbe ſpē. Intē
tio cōſeqͭ fo:mā. Uoces. n. vt ait phūs
ſigna ſūt eaꝝ q̄ ſūt ī aīa paſſionū. Per
vocē pr̄iſ q̄ auditaē ī baptiſmo x̄pi notāͭ
qnqꝫ dignitateſ ꝛ excellētie x̄pi Cū. n. dͭ
hic ē cōmēdaͭ x̄ps a v̄a eētia q: ſol⁹ de
us hꝫ veruꝫ eſſe. Omne eī eſſe a fo:ma
eſt deus aūt fo:ma ē ſine materia vt di-
cit Boetius. Cū dicitͭ. filius. cōmēdatur
x̄ps a ſimilitudinis paterne cōuenientia.
ex eo nāqꝫ dicitͭ filius q: ſit vt ille ꝓpter
qd̄ filius dicitur imago patris potius ēt
q̄ ſpūs ſcūs pp rōeꝫ quā habes li. p̄mo
Cū dicitͭ meus cōmēdare a ſubſtātie in
differentia. dͭ. n. meus. i. mihi. ſubſtātia
lis. Cū dicitͭ dilectus ꝯmēdaͭ ab amo:iſ
beniuolētia. Ideo pr̄ diligit filiū. ꝛ oīa q̄
hꝫ dedit in manu eius. Cū dͭ. in quo mi
hi cōplacui. cōmedaͭ a ſpāli cōplacētia.
Sꝫ nota ꝙ placitū eſt qeta voluntas. vñ
cōplacui. i. cū ſpiritu ſancto in filio ſꝫ na
turaꝫ aſſumptā quieui.

De plenitudine gr̄e x̄pi. Cap. 14.

POſt hoc cōſiderādū eſt verbū in
carnatū q̄tū ad plenitudinē cha-
riſmatū ſpūaliū que ſūt plenitu-
do gratie in affectu. plenitudo ſapiētie in
intellectu ac plenitudo meriti in ope ꝛ ef
fectu. Circa p̄mū notāduꝫ eſt ꝙ in x̄po a
ſui cōceptiōe fuit plenitudo gratie q̄tuꝫ
ad gratiā perſone ſingularis. ꝛ q̄tuꝫ ad
gratiaꝫ capitis. ꝛ q̄tum ad gratiā vnio-
nis. ꝛ hec triplex gr̄a eſt eadeꝫ in eſſentia
ſꝫ differunt in effectu. Grā. n. pſone ſin-
gularis ē grā habitualis quā habuit ꝯple
tiſſime ꝛ pleniſſime x̄ps. excepta fide ꝛ
ſpe q̄s virtutes nō habuit ſed id qd̄ eis
ſuccedit in patria. q: fidei ſuccedit cogni

tio ſpei. ſpei vero ſuccedit ↄprehēſio rei.
Sciēdū aūt ꝙ p̄dicta grā pſone ſingu-
laris exuberat in xp̄o ita ꝙ influit in mē-
bra corpis ſui myſtici ſenſuꝫ ⁊ motū ſpi-
ritualē. ſꝫ fontalē plenitudinē oīs gratie
in ipſo habitātis dicit grā capitis. vnde
nota ꝙ xp̄s ſm vtrāqꝫ naturā dicit ca-
put eccleſie. q: nō ſolū inqꝫtū deus. ſꝫ ēt i
qꝫtū hō influit ſenſū ⁊ motū ſpūs ⁊ grē
in oēs q adherēt ei vl' ꝑ fidē rectā vl' ꝑ fi
dei ſacrm̄. Sꝫ inqꝫtū hō influit cā ꝑ mo
tū meriti. ⁊ illud meritū qđ nō ſoluꝫ ex
ↄgruo. ſꝫ ēt ↄdigno meriti influit mēbris
grāꝫ. ⁊ hoc habuit ex vniōe ad verbuꝫ.
Ex p̄dictis collige ꝙ xp̄s inqꝫtū hō dici
tur cap̄. eccleſie triplici rōe. Primo ꝓp i
fluētiā grē ſicut dcm̄ eſt. 2. ꝓp cōformita
tē nature quā hꝫ cap̄. ad mēbra q: lꝫ xp̄s
excellat mēbra ſua qꝫtū ad naturā diui-
nitatis tn̄ cōformis ē illis in nā humani-
tatis. 3. dicit cap̄. methaphorice. q: ſicut
corp⁹ xp̄i verū ↄſtat ex puriſſimis mem
bris. ita corpus eius myſticū ex puris fi
delibus. Vñ de plenitudine eius oēs ac-
cipiūt beneficiū grē ⁊ ſpūs q ad eū acce-
dūt vel per fidem rectā vel. per fidei ſa
cramētū. Alia rōne ſm ꝙ homo dr̄ ca-
put. ſ. ꝓpter nature cōformitatē quā ca-
put habet ad totū corpus vt ſupra dcm̄
eſt. Preterea ſm ꝙ eadē grā ſingularis
pſone habilitauit humanā nāꝫ xp̄i ad vni
onē verbi. vt vꝫ digna eēt vniri tāte celſi
tudini. vocat grā vnionis per quaꝫ xp̄s
nō tātū felicitate glorie. verū etiā adora-
tiōe latrie dignus fuit. Attamē inquātuꝫ
eſt cōſtructio trāſitiua. cum dicit grā vni-
onis ē vnio humane nature ad diuinam
naturā q̄ gratis ⁊ ſine meritis data ē hu
manitati xp̄i. Sicut ei differt grā habitu
alis a grā perſonali. ⁊ a grā capitis. ſic
vnio differt a grā habituali ꝓpter qđ dr̄
in Joāne ꝙ ſpūs ſcūs datus eſt ei nō ad
mēſuraꝫ. qđ dupliciter exponit. Primo
ſic nō ad menſuraꝫ. i. totaliter ⁊ nō ꝑticu
lariter. vt qcqd potuit deus ei de ſpiritu
ſancto dare dedit ei. Secundo ſic nō ad
mēſurā. i. ſuper oēm portioneꝫ reſpectu
aliorū hominum. De hoc qđ dicit ioānes
Plenū gratie ⁊ veritatis. nota ꝙ multi
pliciter diſtinguit plenitudo. Prima eſt
ſufficiētie q̄ in quolibet iuſto reꝑit. ſcđa ē
copie q̄ fuit in apoſtolis ⁊ in Stephano
Actuū. 7. Stephan⁹ aūt ple. grā ⁊ for.
tertia eſt vniuerſalitatis que ē in eccleſia
cui nullū donuꝫ deeſt. 4. eſt excellētie. q̄
fuit in btā virgine que oēs ſcōs excede-
bat i grā. Ecc. 24. In me oīs grā. Luce
i. c. Aue gratia ple. 5. ſuꝑfluētie q̄ fuit i
xp̄o. Joā. p̄mo. Plenū grē ⁊ veri. Cir
ca inocētiā xp̄i hoc ſciēdū eſt ꝙ habuit i-
munitatē oīs culpe. ⁊ quātū ad actuꝫ. ⁊
quātū ad poſſe. q: nō peccauit nec pecca
re potuit nec peccatū originale a p̄re tra
xit. q: patrē nō habuit carnalē. nec a ma
tre habuit pctm̄ quā ſpūs ſcūs totaliter
a fomite liberauit.

De plenitudine ſapie xp̄i. ca. 15.

S Icut i xp̄o fuit oīs plenitudo grē
ita ⁊ oīs plenitudo ſapie. nō ſolū
quātū ad cognitiōeꝫ. verū etiā qꝫtum ad
mōs ⁊ differētias cognoſcēdi q ſunt qu
qꝫ. Primus eſt cognitio ſempiternalis
ex ꝑte diuinitatis. ⁊ hoc modo cognoſcit
oīa ſimul. ſ. finita ⁊ infinita. q: apud deū
oīs infinitas eſt finita. Deus. n. videt mlt
ta in vno. ſ. in ſe io. vnde nō differt qđ vi
det. ⁊ ꝑ quod videt q: videt ſe ꝑ ſe ⁊ in
ſe videt oia. nō ſolū que fecit ſꝫ que face-
re pōt que ſūt infinita. ſecūdus modus ē
cognitio ſenſualitatis ex parte carnis. ⁊
iſte modus eſt cognitio per experientiaꝫ
qua xp̄s nō ſenſit omnia ſimul. q: ſenſus
nō eſt particeps rerū niſi ad preſentiam
obiecti. tertius modus eſt ſpiritualis ex
parte mentis. ⁊ iſte triplex fuit ſcilicet ꝑ
naturaꝫ. ꝑ gratiā. ⁊ ꝑ gloriam. Per na
turā eſt igitur tertius modus cognoſcē-
di quo xp̄s cognouit omnia que ſpectāt
ad vniuerſi conſtitutioneꝫ. ſed longe ex-
cellentius qꝫ adam etiā exiſtens in nā in
ſtituta. quartus mod⁹ ē ꝑ grāꝫ hoc mō
xp̄s cognouit omnia que ſpectant ad hu
mani generis redēptioneꝫ. lōge tn̄ excel
lentius qꝫ aliqs ꝓphetarū. vel ēt angelo

rum. Non ſolum enim habuit xp̄s ſciaȝ
ꝑ habitū. vt Adā ⁊ angeli. ſed etiā ꝑ ha
bitū infuſum velut ſancti ꝑ grām illumi
nati. cognitionē nō hūit ꝑ habitū acqſitū
ꝗ ꝓꝑ imꝑfectionē in xp̄o nō fuit. quintus
modus eſt ꝑ gloriā hoc modo cognouit
oīa xp̄s finita qđ cognitōe actuali infinita
nō niſi cognitione habituali vł exceſſiua
Aīa. n. xp̄i ꝑ gloriā ꝯprehenſionis capie-
bat q̄cūqȝ capere pōt natura finita vnita
infinito. Sciēdū ergo ꝙ res dupliciť hn̄t
cognoſci in arte. ſ. vł ab ipſo artifice vel
ab alio artē ꝯtēplate. vtroqȝ mō cogno-
uit xp̄s res. Primo mō ꝑ naturā diuini
tatis. 2. mō ꝑ naturā ꝯphenſionis. Pa-
tent ergo igiť ex p̄miſſis q̄nqȝ dr̄e cogni
tōis que erant in xp̄o. Per primū enim
modū habuit cognitōeȝ. vt deus. ꝑ ſcđȝ
vt hō. ꝑ tertiū vt viator. ꝑ q̄rtum vt illu
minator. ꝑ q̄ntuȝ vt ꝯprehēſor. Xp̄s ſm̄
vtrāqȝ naturā dr̄ lux. q: ſm̄ diuinitateȝ
illuminat intus aīaȝ. ⁊ ſm̄ humanitateȝ
informat exterius vitā. ⁊ hoc tripliciť. ſ.
miraculis. p̄dicatiōibꝰ. ⁊ exēplis. primū
eſt potētie. ſcđm ſapiētie. tertiū bonitatis
Nota p̄terea ꝙ ſciētia xp̄i hoīs limpidiſ
ſima eſt inter ſcias creatas. q: nihil habet
āmixtū de ſuo ꝯtrario. vł actu. vł poten
tia. p̄ſertiȝ cū nō poſſit aliq̄d ignorare ꝓꝑ
ſui vnionē ad verbū. tn̄ q: aīa xp̄i creatu
ra eſt. nō ē ſciētia eiꝰ ita limpida ſicut dei
q̄uis ſcit oīa ſicut deus. Qđ dr̄ Jeſus
ꝓficiebat ſapiētia ⁊ etate corā deo ⁊ hoi
bus. nō eſt itelligēdū ꝙ in ſe ꝓfecerit. q:
ab inſtāti cōceptiōis ſapīa plenus fuit.
Sed potius in aliis q̄ doctrina ſuā ⁊ exē
plo ꝓfecerūt ⁊ hoc corā deo. i. ad gloriā
dei ⁊ hoībus. i. ad vtilitatē hoīuȝ. Pro
ficiebat tn̄ Jeſus ēt in ſe cognitione expe
rimētali ⁊ ſenſuali. q: ſm̄ Apo. didicit ex
his que paſſus eſt obedientiam.

De merito xp̄i. Cap. 16

Simul fuit xp̄s viator ex ꝯprehen
ſor ab inſtanti ꝯceptōis ſue. Ex tē
poreȝ cepit mereri ⁊ frui. Meruit
aūt inquātū viator nō inquātū ꝯprehen
ſor. Perfectio ⁊ plenitudo meriti chriſti
notať in iſtis. Primo quātū ad eū q̄ me
rebať. q: nō tm̄ hō ſed ēt deus. 2. q̄ntum
ad tp̄s quo merebať. q: ab inſtāti ꝯce-
ptionis ſue vſqȝ ad horā mortis. 3. q̄ntum
ad id ꝑ qđ merebať. q: ꝑ habitū ꝑfectiſ
ſime charitatis. ⁊ ꝑ exercitiū ꝑfectiſſime
virtutis. 4. q̄ntuȝ ad eū cui merebaťi q:
nō tm̄ ſibi. ſed ēt nobis. Oībus. n. opibꝰ
que ꝓcedebāt ex libero arbitrio meruit
ſibi vitā eternā iam hita ⁊ nobis hn̄daȝ
5. q̄ntum ad id qđ merebať nobis. q: ve
niā. grāȝ ⁊ glīam. ſtolā quoqȝ carnis ⁊
apertiōeȝ ianue celeſtis. Ante incarnationē
. n. xp̄i diabolus hūit manū attrahenteȝ
⁊ manū īpellētē. Attrahēteȝ dico potēt
in culpā. Jmpellentē aūt ſine obſtaculo
ad limbū in penā. Sed xp̄s primā ma-
num ſuo merito debilitauit. ſcđaȝ v̄o pe
nitus amputauit. Jgiť in merito xp̄i ra
dicata ſūt merita nr̄a ſiue ſatiſſactoria pe
ne ſiue meritoria vite eterne. q: nec ab of
fenſa creatoris digni ſumus abſolui. nec
imēſitatē p̄mii q̄ deꝰ ē digni ſumus aſſe-
qui niſi ꝑ meritū hoīs dei. 6. q̄ntuȝ ad id
qđ merebať ſibi. q: lȝ nō mereret glori
ficatōeȝ mētis quā iā hēbat meruit tn̄ ſi-
bi ꝑ humilitatē paſſionis accelerationē re
ſurrectiōis glorificationeȝ ſui nois. ⁊ di-
gnitatē iudiciarie ptātis. ſicut ait. Apo.
ad philip. 2. xp̄s factus eſt ꝓ nobis obe.
vſ. ad mor. ⁊ ſeqtur ꝓꝑ qđ ⁊ deus exal.
il. quo ad primū. ⁊ dedit illi nomē ⁊c. qꝰ
ad. 2. vt in noīe Jeſu oē ge. f. ⁊c. quo ad
3. 7. q̄ntuȝ admodū quo merebať. Dici
tur. n. mereri qs tripliciter. ſ. de indebito
faciēdo debitū. vel de debito magis debi
tū vł de debito vno mō faciēdo debituȝ
alio mō. Premiſſis duobꝰ modis me-
ruit nobis ⁊ nō ſibi. q: nō poterat face-
re ſibi de idebito debitū. vł đ debito ma
gis debitū cū a principio fuerit ſcīſſimus
nec in ſcitate potuerit ꝑficere. 3 vero mō
meruit ſibi. q: bonū glīe qđ ſibi fuit de-
bitū ꝑ grāȝ vnionis fecit ſibi debitū alio
mō. ſ. ꝑ v̄tutē bone opatōis. meruit. n. ſi
bi vitā eternā iā hitaȝ ſicut nobis hn̄daȝ

De voluntate chriſti. Cap. 17

v Olūtas in xp̄o duplex fuit.ſ.crea
ta.ꝛ increata de q̄ ſupra dcm̄ ē.ſʒ
creatas volūtas ei⁹ duplex fuit.ſ.rōis ꝛ
ſenſualitatis. Adhuc volūtas rōnis du-
plex eſt.ſ.rōis.vt rō eſt.ꝛ rōis vt nā eſt
volūtate rōis vt rō eſt.ꝯformauit ſe ī oi
bus voluntati increate.ſed volūtate rōiſ
vt nā eſt ꝛ volūtate ſenſualitatis voluit
aliqd ꝑpriū.qd noluit volūtate rōis vt
rō eſt.ſ.nō mori.ꝛ hoc in iſte volūtates
nō fuerūt ſibi ꝯtrarie.lʒ volita ꝯtrarie fu
erūt.qm̄ ſm volūtatē diuinā qd iuſtum
erat voluit.ſed volūtate rōis iuſte ꝯſenſit
ſm vo volūtatē carnis penā recuſauit.
ꝛ ſic vnaqueqʒ volūtas qd ſuū erat te-
nuit.ſ.volūtas dina iuſticiā.volūtas rōiſ
obediētiā volūtas carnis nām.i.pene re
cuſatiōeʒ. Uñ pʒ qd aliqd velle eſt illici-
tū rōi qd nō eſt illicitū ſenſualitati. ſic fu
it in xp̄o velle nō mori.cuiꝰuis volūtas nō
moriēdi fuerit cāliter a ſenſualitate. fuit
tñ occaſionaliter a rōe q: xp̄s ſicut voluit
fecit illud horribile venire in imagineʒ ꝛ
eſtimatōeʒ quo facto nāliter mortē refu-
git.hoc āt voluit pp nr̄aʒ inſtructōem.ꝛ
ſic rō ꝑ ſenſualitate aduocauit dicēs. Pr̄
ſi fieri pōt tranſeat a me calix iſte.ꝛ hec
petitio fuit tam ſenſualitatis q̄ʒ rōis. Sʒ
ſenſualitatis fuit tāq̄ʒ affectātis rōis autē
tāq̄ʒ ꝓponētis.ꝛ hoc xp̄s fieri voluit ad
triplicē inſtructionē nr̄am.p̄ma ē vt ſcia
mus nō eſſe pctm̄ aliqd velle ex ſenſuali
tate.qd eſt ꝯtrariū volūtati die.2.eſt vt
martires xp̄i nō ſe deſperēt ſi mortē hor
reāt.cū illā ēt filius dei horruit.3.ē vt di-
ſcamus diſcrete petere.ſ.ſupponēdo vo
lūtatē nr̄aʒ volūtati die.ꝛ hoc notat̄ in
ꝯditione appoſita ſi fieri pōt.ꝛ ibi verū
tñ nō ſicut ego volo.

De defectibus quos xp̄s aſſumpſit.
Caplm̄. 18

n On ſolū xp̄s aſſumpſit hu manā
nām.ſʒ ēt defectus circa nāʒ quoſ
vʒ ipm decuit aſſumere.vñ cū pene ſint
excitatiue v̄tutis ꝑfecte ꝛ teſtificatiue hu
mane nāe nō ſimulate aſſumpſit penali-
tates tā corꝑales q̄ʒ ſpūales q̄ reſpiciunt
noſtram nām in cōi ſicut famē. ſitim ex
abūdātia alimēti. triſticiā ꝛ dolorē in p̄ñ-
tia nocumēti ꝛ hmōi.vt eſt calor frigus.
laſſitudo ꝛc. Nec oēs defectus corꝑales
aſſūpſit.ſicut ſūt defectus egritudinum.
multiformiū.nec oēs ſpūales ſūt pctm̄
ignorātia.rebellio carnis ad ſpūm. Pre
terea q: nullus innocēs dʒ inuit⁹ penam
ſuſtinere.cū hoc eēt ꝯtra ordinē die iuſti
tie xp̄s ſic penalitates ſuſcepit vt tñ pati
nō poſſʒ inuite.q: paſſio ſua nec fuit ꝯtra
ordinē die volūtatis.nec ꝯtra ordinē rōis
lʒ ꝯ volūtatē ſēſualitatis ꝛ carnis. Dici
m⁹ ēt ꝙ xp̄s v̄e timuit ꝛ v̄e doluit.ꝛ v̄e
triſtis fuit ꝓut iſta notāt ꝑ paſſionē. Dif
fert āt ꝓpaſſio a paſſione.q: tūc aſſecu-
tio dr̄ ꝓpaſſio qn̄ aīa ſic afficit̄ ꝙ oculū
mētis neq̄quā turbat.ſʒ paſſio mētē tur
bat ꝛ facit a rectitudie vl' a ꝯtēplatōe dei
deuiare.ꝛ tūc rō ledit̄ ꝛ patit̄ vñ diffe
rūt iſta duo.ſicut diſpoſitio ꝛ habitus.

De paſſione xp̄i. Cap. 19

c Irca paſſionē dn̄i cōmēdamus ī
eo pcipue patiētiā inſuꝑabilē.i mō hu-
militatē admirabilē.in cā charita
tē ineſtiabileʒ. Circa corpus nota ꝙ xp̄s
ſuſtinuit clauoꝝ aſꝑitatē in tactu. In au
ditu opprobrioꝝ cōfutationē. In guſtu a
ceti ꝛ felis amaritudinē. In oculis lachri
maꝝ effuſiōeʒ. In corde timorē. De mō
patiēdi tenēdū eſt ꝙ xp̄s paſſus eſt paſ-
ſione gn̄ali.q: ſʒ oia mēbra corꝑis. Iſa.
53. Uidimus eū nō hn̄teʒ ſpēʒ neqʒ de-
corē. Itē paſſionē acerba. Tre.i. O vos
oēs q̄ trāſitis ꝑ viā. Fuit xp̄i paſſio maxi
ma tñ rōne intētionis pp optimā diſpō
nē ipſi⁹ patiētis.tū pp innocēciā eius tūʒ
pp honoris ei⁹ excellētiā. Honorabil'.n.
ſi cōfūdit̄ plus ledit̄ p̄cipue inter ſuos.
Itē grauis fuit ei⁹ paſſio pp ipſi⁹ v̄tuoſi
tatē.q: hō vilis morte ſua dolē nō dʒ cū
turpitudo ſua tūc finē capiat. Itē ꝓpter
ignominioſam paſſionem que attēdit̄ in
patibulo crucis q̄ fuit ſuppliciū peſſimo
rū.ꝛ in cōſortio iniquoꝝ.ſ.latronuʒ cū q̄
bus erat dānatus. Curat āt xp̄s paſſiōe
gn̄ali infectionē vlʒ paſſione acerba libi

dinē paſſione ignominioſa ſupble ꝑſum
prióeȝ. In cā paſſion is attēdit̄ charitas
maxia q̄ nos liberauit ab inferno veniā
dādo. q̄ renouauit grāȝ largiēdo q̄ celuȝ
apuit gloriā ꝯferēdo. Hec tria notāt̄ in
titulo crucis. Nā ꝑꝑ ꝑmū dr̄ ihesus. ꝑꝑ
2. dr̄ nazarenus. qd̄ interꝑtat̄ candidus
ꝑꝑ. 3. rex iudeoꝝ. Christus sanguinē suū
fudit qnqȝ vicibꝰ viuus ⁊ ſemel mortuꝰ
.ſ. in circūciſiōe. in orone. in coronatōe. i
flagellatōe. ⁊ in crucifixione. in lācceatōe
ꝑ ꝑmū. docemur pctā abiicere. ꝑ. 2. mē
tis anguſtiā ꝓ ſalute nr̄a tenet̄. ꝑ. 3. aīaȝ
nr̄am v̄tutibus ornare. ꝑ. 4. carnē nr̄aȝ
domare. ꝑ. 5. mēbra nr̄a mādatis dei li
gare. ꝑ. 6. vulneratū cor amore dei hr̄e.
Poſtremo q2 iſte paſſiōes nō attīgebāt
dinaȝ nām. ſed humanā iō in morte xp̄i
fcā eſt diuiſio aīe a carne vt tn̄ ſalua eſſet
vnio tā carnis q̄ȝ aīe ad diuinitatē. Hoc ēt
ſciēdū eſt ꝙ xp̄s ſi paſſus nō fuiſſet. tn̄ ſe
nio defeciſſet q̄ȝ tū ꝑtinebat ad ꝯditiōem
humane nature in ſe ꝯſiderate ſine vnio
ne. ſed in ꝑtāte nature vnite fuit. vl' nō d̄
ficere. vl' nō deficere.

De effectu paſſionis chriſti.

Caplm. 20

Effectus paſſiōis xp̄i multiplex eſt
ſicut pȝ in his qnqȝ v̄ſibus. Paſ
ſio debilitat ſpoliat iformat hono
rat. Excita inflāmat reꝑat pacē dat ⁊ ar
mat. Sanat viuificat ducē dulcorat obū
brat. A culpa reuocat reſerat illumīat or
nat. paſſio debilitat v̄tutē demonū. Job
40. Quaſi in hamo capiet Leuiathan.
Spoliat infernū. Iſa. Uoca nomē eius
ſpolia detrahe. informat ꝑ exēpluȝ ꝑma
petri. 4. Chriſtus paſſus eſt ꝓ nobis vo
bis rc. exēplū. vn̄ xp̄s eſt q̄ſi liber poſitꝰ
in pulpito crucis vt diſcamus obediētiā
paciētiā hūilitatē. ⁊ charitatē. Diſce aūt
quō ſe hūit ſpālit̄ in capitulo qd̄ ſibi tene
bat̄. vn̄ Ber. Stetit Jheſus corā ꝑſide
inclinato capite. vultu placido. ſermone
raro voce ſubmiſſa. deflexis i terrā aſpe
ctibꝰ. paratꝰ ad opprobria. ⁊ ad verbe
ra ꝓmptus. Honorat imitatores ſuos
Heſter. Sic honorabit̄ quē rex voluerit
honorare. Excitat ad pugnā ſpūalē. ma
cha. 6. Oſtēderūt elephātibus ſāguinem
inflāmat ad diligēdū. Ber. Sup oīa te
mihi reddit amabilem bone Jheſu calix
quē bibiſti. opus redēptionis nr̄e reꝑat
nām angelicā. Ipē. n. xp̄s eſt lapis angu
laris q fecit vtraqȝ vnū. Pacē dat inter
deū ⁊ hoīeȝ. ⁊ inter angelū ⁊ hoīem. ⁊
inter hoīem ⁊ hoīem. Ecc. In tpe iracū
die factus eſt recōciliatio. Armat contra
mūdū carnē ⁊ diabolū. vn̄ ſignat̄ ꝑ cly
peū quē leuauit Joſue ꝯtra hayn. Sa
nat mētis vulnera. Nu. 21. Aſpiciētes in
ſerpētē eneū ſanabant̄. Uiuificat ſpūalit̄
Apo. ad ro. Cū eēmus mortui peccatis
cōui. ⁊c. Aug. mortuꝰ eſt vnicꝰ ne mane
ret vnicꝰ. Ducit ꝑ mare hꝰ mūdi. Exo.
4. De v̄ga Moyſi. Dulcorat. Exodi
de ligno miſſo in aq̄s Marath. Obum
brat. Cant. 2. Sub vmbra illius quē de
ſi. ſedi. A culpa reuocat. Iſa. 53. Attritꝰ
eſt ꝑꝑ ſcelera nr̄a. Reſat celū. Iſa. Da
bis clauē dauid. cruce ſup humeꝝ eiꝰ il
luminat. vn̄ crux eſt q̄ſi cādelabꝝ taberna
culi. Itē Thob. Illuminatꝰ ē ꝑ fel piſcis
Ornat vn̄ dixit beata Agnes. Et ſāguis
eius ornauit genas meas. Chriſtus paſ
ſione ſua vicit diabolū quē ligauit infer
nū. quē ſpoliauit. mortē quā ſuꝑauit. mū
dū quē cōtēpſit ſupplicīū qd̄ ꝑtulit. celuȝ
qd̄ aꝑuit. Paſſio xp̄i tollit. 7. vitia capi
talia. Tollit. n. ſupbiā capitis iclinatio ꝑ
quā videbat̄ fugere titulū crucis. in quo
ſcriptū erat rex iudeoꝝ. Inuidiā brachio
rum extēſio q̄ſi ad amplexū iuitās. Aua
ritiā multoꝝ erogatio q̄ in paſſione tra
didit. Ber. Diſce hō inquātuȝ debes di
ligere deū q nobis carnē ſuā in cibū. ſan
guinē in potū. aīaȝ in ꝑciuȝ. veſtē crucifi
xoribꝰ corpus diſcipulis. mr̄em. Joāni
Accidiā feſtinatio ad paſſionē. Irā mol
lis rn̄ſio. Gulā fellis ⁊ aceti potatio. Lu
xuriaȝ lateris vulneratio. In redēptiōe
noſtra fuit gratia mirabilis. Primo ex
ꝑte motiui. q2 charitas dei vidit ꝙ nec ꝑ
amicos. nec ꝑ preciū poteramus nos

redimere. ppterea fratrē noſtrum fc fe
cit nr̄a nā aſſumēdo. vñ. ps. Redime
me dñe ⁊ miſerere mei. q: vnicus .i. nō
hñs amicos. ⁊ paup .i. nō hñs p̄ciū ſū
ego. 2. ex pte redimētis q cū liberare poſ
ſet ex potētia fecit hoc potius ex mīa vt
ad amorē nos cōſtringeret ſuū ⁊ iuſticie
ipſius ſatiſfaceret. 3. ex parte redēpti qui
opprimebatˀ criminū ſuitute ⁊ detinebatˀ
ī carcē. S; ctra p̄imū magnū erat φ fi
liꝰ ſuꝰ vt ſuꝰ fieret fieret liber. ctra .. ſm
magnū fuit φ dñs ad carcerē limbi de
ſcēderet. vt ſeruus celū aſcenderet. 4. ex
pte iuſticie. q: nulla iuſticia dictabat vt in
nocēs puniretˀ p reo. 5. ex pte excellētie
diuine. q: mirū erat φ inpciabile pone
bat ſub precio vilis creature. 6. ex parte
pcii dati. Si .n. redimiſſ; nos ſo e adhuc
ad grās teneremur. nūc aūt redimit nos
aīa corpe ⁊ vita. vt nihil hor ſibi ſubtra
heremus. Circa paſſionē dñi nota ſepte
ſuauitates. ſ. inclinationē capitis ad oſcu
lū in ſignū nr̄e recōciliationis. Brachio
rū extēſionē ad amplexū in ſignū rece
ptōis in grām de pct̄. Lateris apitōe
ppter effuſionē p̄cii nr̄e redēptiōis ⁊ ab
lutiōis. Exiuit .n. ſanguis ⁊ aqua. Clauo
rū in manibꝰ ⁊ pedibꝰ infixiōem ppter
memoriā nr̄e recordatōis. Iſa. 49. Nū
qd obliuiſci pōt mulier infātē ſuū. Cor
poris denudationē in exēplum nr̄e cōfeſ
ſionis q̄ deb; eſſe nuda. Crucis portatio
nē in exēplum noſtre imitatōis. Corone
ſpinee impoſitōē in figurā nr̄e glorifica
tōis. De effectu paſſionis dñi ait Aug.
Per redēptoris nri mortē de tenebris
ad lucē. de morte ad vitā. de corruptiōe
ad corruptō. de exilio ad p̄riā. de luctu
ad gaudiū. de t̄ris ad celeſte regnū voca
ti ſumꝰ. Itē dr̄ φ xp̄s fuit ſacerdos p
quē recōciliati ſumus. fuit templū ī quo
recōciliati ſumus. fuit deus cui recōcilia
ti ſumus. Xp̄s fuit mediator populi iu
daici ⁊ gētilis. ⁊ ſ; hꝰ dr̄ lapis āgularis
Item hoīum ⁊ angelo. ⁊ ſm hoc dr̄
pacificus. Itē dī ⁊ hoīū ⁊ ſ; hoc dr̄ re
dēptor Bar. Quid vltra debuit facere ⁊
nō fecit. Abſtulit victū. Illuminauit ce
cū. Reduxit erroneū. Recōciliauit reū.
Itē Aug. Ecce p ipio pietas flagellatur
p ſtulto ſapiēs illuditˀ. p mēdace veritaſ
negatˀ. p iniquo dāñatˀ iuſticia. p crude
li miſericordia affligitˀ. p miſero ſinceri
tas repletˀ aceto. Dulcedo felle imbuitˀ.
p mortuo vita moritˀ. Chriſtus p nr̄a in
firmitate medicinas accepit in ſe curauit
.n. nos p dietam qñ ieiunauit quadragi
ta diebus ⁊c. p ſudorē qñ ſudor eiꝰ factꝰ
eſt ſicut gutte ſanguis. p minutiōē qñ fu
it clauis ⁊ lancea vulneratus p potionē
qñ guſtauit acetū cū felle mixtū. p em
plaſtrū qñ eius facies fuit ſputis illita. p
electuariū qñ corpus ⁊ ſanguinē dedit
in cena diſcipulis.

De cruce domini.

Caplm. 21

i N cruce xp̄i notantˀ hec. Suppli
ciū quo nullū maiꝰ. Tre .i. Omes
oēs q trāſitis p viā ⁊c. Nullū maius di
co ex eo φ paſſus eſt ipe iuſtus p iniuſtis
ex iniuſtis cāis. ſub iniuſtis iudicibus ⁊ i
iuſtis penis. Opprobriū quo nullū vilꝰ
Sapie. 3. Morte turpiſſima cōdēnemuſ
eū. Preciū quo nullū cōueniētius. q: ſic
p lignū venit culpa. ſic ⁊ p lignū redem
ptio. Myſteriū quo nullum pfundius.
Eph. 3. Vt poſſitis cōphendere cū oībꝰ
ſcis ⁊c. φ expoſuit Aug. de cruce. Exē
plū quo nullū pfectius. i. Petri. Chriſtꝰ
paſſus eſt p nobis ⁊c. Crux multiſ rebꝰ
cōpatˀ. Ipſa eſt .n. clauis celi. Vectis ar
che. Malus mariſ. Arbor danielis. Pal
ma fructuū. Salomonis. Baculus. Ja
cob quo trāſiuit iordanē. Speculū imi
tatiōis. Scala aſcēſionis. Hamus quo
Leuiathā capitˀ. Torcular quo xp̄i ſan
guis exprimitˀ. Cithara qua demon ſau
lis cōpeſcitˀ. Paulus quo ſpens eneus
ſuſpēditˀ. Thau quo frontes fidelium ſi
gnātˀ. Candelabr quo tabernaculū illu
minatˀ. Lignū aq̄s marath dulcorans.
Virga moyſi p mare rubꝝ pupulū dei
ducēs. Gladiꝰ ipiū Goliā decapitans.
Vexillū ad pugnā ſpūalē colligens. Ca

thedra diſcipulos xpi erudiēs. Equ⁹ dei
amicos honorās. Clypeus Joſue hay i
pugnāſ. Lib miſteria pſūda ptinēs altar
Acceptiſſimā oblatōꝫ recipiēs. Septeꝫ
vba xps in cruce ptulit. primū. Pater
ignoſce illis. ſcdꝫ. Hodie mecū eris i pa
radiſo. tertiū. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. q̄rtū
Sitio. qnqꝫ Hely Hely Lamazabatani
ſextū. Pr̄ i man⁹ tuas cōmēdo ſpiritꝫ
meū. ſeptimū. Cōſumatū eſt p p̄mū do
cemur iniurias dimittē. p ſcdm petētes
exaudire. p tertiū parentes honorare. per
q̄rtū. ſalutē nr̄aꝫ deſiderare. p qntuꝫ ad
deū i neceſſitatib⁹ clamare. p ſextū auxi
liū nr̄ꝫ i deo ponē p ſeptimū vitā nr̄am
ſine debito ꝯſumare. Quatuor brachia
crucis ſignāt q̄tuor v̄tutes qb⁹ extendi
dꝫ hō nr̄ interior. Signat. n. ps ſuperior
charitatē. inferior humilitatē. A dextris
obediētiā. A ſiniſtris paciētiā. itē in q̄tu-
or brachiis crucis notāt bn̄ficia crucis.
Signat. n. ps ſupior iānue celeſtis aptōm
iferior inferni deſtructōꝫ. A dextris gr̄e
collatōꝫ. A ſiniſtris pctōꝝ remiſſionem.
Quattuor ligna fuert̄ i cruce ſic dicit ma
gr̄ in hiſtoria. pes nāqꝫ crucis de cedro.
Stipes d̄ cypſſo. Trāſuerſale d̄ palma
Tabula de oliua. Signat. n. cedr⁹ altitu
dinē cōtēplatōis. Cypreſſus famā bone
opinionis. Palma fructū iuſticie. Oli-
ua lenitatē miſericordie. De deſcenſu xpi
ad inferos. Cap. 22.

Anima xpi p⁹ mortē deſcēdit ad
iſernū. hoc ad limbū ad liberatōeꝫ
coꝝ q xpi mēbra exiſtes de hoc ſe
culo trāſierūt. Diabolus. n. dūꝫ man⁹ i
eū extēdit in quo nihil iuris hēbat. meri-
to amiſit in aliis ptātēꝫ. Alia cā q̄re xps
ad inferos deſcēdit ē vt tāt⁹ eēt deſcēſus
q̄t⁹ eēt liberandoꝝ caſus p̄m⁹. n. hō ſic
in ſtatera liberi arbitrii poſitus erat vt poſ
ſet ad vitā eternā aſcēdere. vel ad mortē
deſcēdere put vellet. Sꝫ pctō pacto ſic
alteꝝ brachiū ſtatere p on⁹ culpe depſ-
ſuꝫ eſt. vt eēt in imo inferni. alteꝝ vero i
ſūmo celi. Nō aūt aſcēderet depreſſum
niſi deſcēderet brachiū aliud. Deſcendit
ergo dominus vſqꝫ ad infernū vt hoieꝫ
captiuū eleuaret vſqꝫ ad celū. Tertia rō
eſt q̄re xps deſcēdit ad infernū. ſ. vt ſicut
viuus fuerat lumē mūdi p p̄ſentiaꝫ cor-
poralē. ita mortu⁹ eēt iferni lumē p diui-
tatis maieſtatē. Quarta rō ē vt ideꝫ xps
hoc exequeret̄ p efficaciā qd̄ paſſiōe ſua
meruerat ſm ſufficiētiā. Duo quippe me
ruit p ſuā paſſionē. ſ. ſatiſfactiōeꝫ et ianue
aptiōꝫ et iō hec duo effecit i deſcēſu ſuo
ad iferos. q2 p ſatiſfactionē ſoluta ſūt iaꝫ
vincula captiuitatis. p aptiōꝫ āt ianue fa
cta eſt illuſtratio ipi⁹ carceris etiā ſm lu
cē exterioreꝫ. Liberauit āt xps oēs illos q
meriti ſui capaces eē poterāt. ſicut fuerūt
ſci patres q nō pp reatū pſone. ſꝫ ppter
reatū nē tm̄ detinebant̄. Dānati āt hui⁹
meriti capaces nō ſūt. neqꝫ puuli i libo
detēti. q2 d̄ corpe xpi nō ſūt. nec p fideꝫ
nec p fidei ſacr̄ꝫ. Dicēdū eſt ergo ꝙ aīa
xpi p triduū mortis ſue cū ſcis prib⁹ in
libo fuit. Ibidē fuit et latro cui dn̄s dixit
Hodie mecū eris in padiſo. q2 noīe pa-
radiſi intelligit̄ dei fruitio. q2 pacta dei
paſſiōe. tā ipe latro q̄ꝫ alii q erāt in limbo
viderūt deū p eēntiā. Ad quē aūt iſernū
deſcēderit ſi ſcire volueris. nota ꝙ ifern⁹
ſumit̄ dupliciter. ſ. p pena et p loco pe-
ne ſm p̄mū dr̄ ꝙ demones iſernū ſecū
portāt ſp. Itē put ſumit̄ p loco pene iſer
n⁹ q̄druplicit̄ diſtinguit̄. Un̄ ē infernus
dānatoꝝ in quo ē pena ſenſus et dāni. ac
tenebre interiores et exteriores. i. abſen-
tia gr̄e. iſte ſp hꝫ luctū. Sup hūc locum
ē purgatori⁹ i quo ē pena ſenſus et dāni
et ad tp̄s. et ſūt ibi tenebre exteriores et n̄
iteriores. q2 hn̄t gr̄aꝫ et lucē iteriorē q̄ vi
dēt ſe eē ſaluādos. Supremꝰ locus inter
hec ē limb⁹ ſcōꝝ patrū vbi fuit pena dā
ni et nō ſenſus. et fuerūt ibi tenebre exte-
riores. et nō tenebre priuationis gr̄e. Ad
hūc locū xps deſcēdit. ac ſuos inde libe-
rauit et ſic infernū momordit. q2 partem
abſtulit et partē reliqt. morteꝫ vero quo
ad electos penitus deſtruxit: ſic dr̄: Oſee
O mors ero mors tua. ero morſus tuus
o inferne. in Oſee. 13. Hic quoqꝫ locus ſi

nus. Abrac dicebat. q: Abrahā ibi fuit.
Sȝ nūc celū empireū ē ſin⁹. Abrhac. q:
iā ē ibi Abrahā. A nullo p̄dictoꝝ locoꝝ ē
trāſit⁹ ad aliū. niſi ꝙ oli a ſcdo fuit trāſi
tus ad q̄rtū hoc eſt a purgatorio ad lim
bū ſcōꝝ patrū. Ex iā p̄dictis pȝ q̄re cā/
tamus. Libera aīas oīuȝ fideliū defun/
ctoꝝ de penis īferni ⁊ de ꝓfundo lacu.
q: īfern⁹ ibi ſumit̄ ꝓ purgatorio. ſicut ⁊
ibi ſumit̄ ꝓ limbo qn̄ dr̄ xp̄s ad inferos
deſcēdiſſe. Ex p̄dictis collige ꝙ xp̄s mor
tuus corp̄e deſcēdit ad inferos in aīa. ⁊
ſurrexit in vtroqȝ. Dicēdū eſt ꝙ xp̄s il/
lo triduo totus fuit in ſepulchro. ſȝ nō to
tū. ⁊ totus fuit in īferno ſȝ nō totū. q: to
tus dicit pſonā. totū v̄o dicit nām. Silr
dicēduȝ ꝙ cū vnio aīe cū corp̄e faciat ho
minē xp̄s in illo triduo nō fuit homo. ſȝ
aīa ⁊ caro vnita eēnt cū verbo.

De reſurrectione xp̄i. Cap. 23

Chriſtus reſurrexit tertia die a mor
tuis reſumendo corpus non tale
q̄le prius hūit. ſed īpaſſibile ⁊ im
mortale. Caro. n. xp̄i q̄ in natiuitate flo/
ruit. in paſſiōe aruit. p̄ gliaȝ reſurrectōis
refloruit. ⁊ renouata eſt vt aq̄le iuuētus.
tūc leo catulū ſuū ſuſcitauit. ⁊ vt fenix re
uixit. tūc ſicut dr̄ Jere. Figulus ex codeȝ
luto fracti vaſis fecit vas aliud ſicut pla
cuit in occulis eius. Tūc Jonas de ven
tre ceti illeſus exiuit. tūc veſtitū eſt cāde/
labrū auro. tūc ſuſcitatū eſt tabernaculū
dauid qd̄ ceciderat. tūc refulſit ſol q priꝰ
erat in nubilo. tūc viuificatū eſt granum
frumēti qd̄ cadēs i terrā mortuū fuerat
tūc ceruus reſumpſit cornua. tūc Sāſon
tulit portas cū poſtib⁹. tūc Joſeph edu/
ctus de carcere tōdet̄ ⁊ cōſtituitur dn̄s
egypti. tūc cōſciſſus ſacc⁹ circūdat̄ leti/
cia. Dn̄s ꝓbauit reſurrectōeȝ ſuā eē ve
rā p̄ angelos q nō mētiūtur. Mat. 28.
Rn̄dēs āt angelus dixit mulierib⁹. Itē
p̄ inimicos quoꝝ validiſſimū eſt teſtimo
niū. Math. Ecce q̄dā de cuſtodib⁹ ve/
nerūt in ciuitatē. ⁊ nūciauerūt p̄ncipib⁹
ſacer. ⁊c. Itē ꝓbauit eā nō arte magica
factā. ⁊ hoc p̄ comeſtionē. Itē nō eē fan

taſtici corp̄is. ⁊ hoc p̄ tactū. Item ꝓba/
uit in eodē corp̄e quo paſſus eſt factā ⁊
hoc p̄ oſtenſionē cicatricū. Itē ꝓbauit
eā fuiſſe in corp̄e glorificato vnito deitati
⁊ hoc p̄ ingreſſuȝ in domū ianuis clau/
ſis. Itē probauit eā multis apparitōib⁹
Apparuit. n. ipa die reſurrectōis q̄nq̄es
p̄mo marie magdalene. Jo. 21. Mulier
q̄d ploras. 2. mulierib⁹ redeūtib⁹ a mo
numēto. Mat. vl. 3. Petro. ſed nō inue
nit̄ modus. 4. duob⁹ diſcipulis eūtibus
in emaus. Luc. vl. 5. diſcipulis ꝯgrega/
tis p̄p̄ metū iudeoꝝ qn̄ Thomas nō fu
it cū eis. Jo. 20. Itē apparuit inter reſur
rectionē ⁊ aſcēſionē q̄nq̄es. Prio Tho
me cū aliis. Jo. 20. 2. diſcipulis piſcātib⁹
ad mare tyberiadis. Jo. 21. 3. diſcipulis
in mōte thabor. Mat. vl. 4. in hieruſalē
5. qn̄ comedit cū diſcipulis. Mat. ⁊ Lu
ce vlt. ⁊ Actuū. i. Multis de cauſis ſur/
rexit dn̄s. ſ. vt ſcripturas īpleret. qn̄ eniȝ
dn̄s dixit Ecce aſcēdim⁹ hieroſolymaȝ
⁊c. Luc. 18. ſubiūxit ⁊ die tertia reſurget
vt nos ad ſurgēdū ſp̄ualr̄ ꝓuocaret. q:
turpe ē vt ſedeat ſu⁹ qn̄ corā eo ſurgit
dn̄s vt futurā r̄ſurrectōȝ i ſe ꝓbaret. vt
potētiā ſue diuinitatis ōnderet. q: mortu
os ſuſcitare nō eſt opus nāe. ſed dei po/
tētie. Nō eſt enim regreſſus a priuatiōe
ad habitū. vt nos ad ꝯtemnēda terrena
ꝓ adipiſcēda gloria aīaret. Surrexit xp̄s
velociter. q: tertia die. Nam ſicut ianuis
clauſis ad diſcipulos intrauit. ⁊ ſicut ſal/
ua v̄ginitate de vtero matris exiuit. ſic
eū mortuū nec petra i qua iacuit. nec mi
lituȝ cuſtodia potuit retinere. integralr̄
q: in corp̄e ⁊ aīa. Socialr̄. q: multa cor
pora ſcōꝝ q dormierāt ſurrexerūt. Eter
naliter. Apo. ad ro. 6. Xp̄s reſurgēs ex
mortuis iaȝ nō morit̄ ⁊c. Silr ſurgēdū
eſt nobis ſp̄ualiter ſicut eis modis reſur
gemus in die iudicii corporaliter. Reſur
rectio xp̄i eſt cā ⁊ figura nr̄e reſurrectio
nis ſp̄ualis. cā dico motiua. ⁊ hoc dr̄ q:
cā motiua eſt in cōparatione noſtre. Duȝ
eniȝ ꝯſideramus gloriā reſurrectōis xp̄i
mouemur ad ſurgēdum in nouitate vite

Itē cā motiua eſt in cōſideratione dei pa
tris. qm̄ pr̄ dans reſurrectionē filio mo
uet̄ ad dādā eādē gloꝛiā fratribus ſuis.
ſicut rex qn̄ facit filiuʒ ſuū militē mouet̄
amoꝛe filii vt cū eo faciat multos milites
Figura vo fuit. q: ſic xp̄s ſurrexit in no/
uitate vite. ita ⁊ nos in nouitate vite am
bulemus. Iteʒ ſicut die in reſurrectionis
xp̄i p̄ceſſit dies moꝛtis in paraſceue. ⁊
dies qetis in ſabbato ſequēti. ita ⁊ nr̄am
gloꝛioſaʒ reſurrectionem p̄cedit in nobis
moꝛtificatio vicioꝝ. ⁊ quies cōtēplatōis
eternoꝝ. Nota ꝙ ſicut duplex eſt moꝛs
.ſ. aīe ꝑ culpam ⁊ coꝛpoꝛis ꝑ extinctionē
ita duplex eſt reſurrectio. ſ. aīe ꝑ gratiaʒ
⁊ coꝛꝑis ꝑ gloꝛiā. Et ſicut aīe moꝛs cau
ſauit moꝛtē coꝛpoꝛis ſicut hētur. Gen̄. 3.
ita econtra reſurrectio anime cauſabit re
ſurrectionē coꝛꝑis gloꝛioſā. Sciēdū ꝙ q
dam reſuſcitāt̄ ficte ſic Samuel q̄ ſ; ve/
re. Sauli apparuerit vt. habet̄ .1. Re/
gum. 72. nō tn̄ ve reſucitatus fuit. qdā
imꝑfecte ſicut Lazarus iteruʒ moꝛitur᷒
qdam ꝑfecte ſicut xp̄s ſemꝑ victurus
Pꝛima reſuſcitatio. ſignificat cōuerſio/
nē ſiue penitētiaʒ hypocritaꝝ. Scd̄a re/
cidiuātiū. Tertia ꝑſeuerantiū.

De aſcenſione chꝛiſti.

Caplm̄. 24

d Differētia eſt īter aſcēſionē. ⁊ aſſū
ptionē. ⁊ euolationē qm̄ aſcēſio ꝑ
tinet ad xp̄m. Aſſumptio ad beatā virgi
nē. Euolatio āt ad alios ſcōs. Et rō h᷒i
eſt qm̄ aſcenſio fit ꝓpꝛia v̄tute aſcēdētis
Aſſumptio āt v̄tute xp̄i aſſumentis qua
filius obſequit̄ matri. Euolatio vero fit
miſterio angeloꝝ. Alia ē differētia q: lo
cus euolātium eſt ſm̄ diſtinctionē choꝛo
ruʒ. Locus vero aſſumpte virginis ē ſu
ꝑ choꝛos angeloꝝ. Locus xp̄i aſcenden
tis eſt ſupꝛa vl̄ vltra locuʒ aſſumpte vir
ginis. Circa aſcēſiōeʒ xp̄i octo ſūt ꝯſide/
rāda q̄ circūſtāt aſcēſionē. ⁊ colligunt̄ ex
officio de aſcenſione. Pꝛimū eſt eleuat᷒
eſt videntibus diſcipulis vt deſiderium
veniēdi ad ipſuʒ excitaret̄ in eis. Sm̄ eſt
ꝙ nubes ſuſcepit eū ab oculis coꝝ. ꝑ vm
bꝛam nobis ſignat̄ ꝙ in hoc moꝛtali coꝛ
poꝛe. Iheſuʒ in altū videre nō poſſum᷒
tertiū ꝙ eleuatis manibus ferebat in ce
lū. Eleuauit manus ꝓpter duo. ſ. vt ſu/
os pr̄i offerret. ⁊ vt inimicos manu al/
te retracta ꝑcuteret. 4. eſt ꝙ bn̄dixit eos
cōtra hoſtem muniret. ⁊ bonis celeſtib᷒
augeret. 5. eſt ꝙ aſcendit in iubilatōe qd̄
refert̄ ad vocē iocūditatis redēptoꝝ aſcē
dentiū cū ipſo q pꝛius voce lachꝛimabili
in poꝛtis inferni clamauerūt. Aduenisti
deſiderabilis quē expectabamus. 6. ē ꝙ
aſcendit in uoce tube. qd̄ refert̄ ad ſonū
p̄dicationis apoſtoloꝝ q ſonus fuit eis ꝯ
iunctus dicēte dn̄o. Euntes in mūdum
vniuerſū p̄dicate euāgelium omni crea/
ture. Mat. vlt. Ex tūc. n. in oēm terraʒ
exiuit ſonus eoꝝ. 7. eſt ꝙ aſcendēs in al
tum captiuā duxit captiuitatē. ſ. captiuos
in captiuitate inferni quos ſecum victoꝛ
eduxit. 8. eſt ꝙ dedit dona hoībus quia
oīa bona nr̄a deſurſū ſūt quo xp̄s aſcen
dit. Hoꝝ pꝛima duo hn̄t̄ ex epiſtola. ſʒ
tertiū ⁊ q̄rtum euāgelii. Luce vlt. qntuʒ
⁊ ſextū ex p̄s. ſeptimū ⁊ octauū ex epi/
ſtola pauli ad eph. 4. Aſcēdit xp̄s egreſ
ſus ad celū multipliciter. ſ. tāq̄ȝ ver᷒ obe
diens cōpleta obediētia quo ad p̄rem tā
q̄ȝ bonus mediatoꝛ facta pace ⁊ ꝯcoꝛdia
quo ad hoīes tāq̄ȝ ſtrenu᷒ ꝓpugnatoꝛ
ꝯtra demones. Aſcendit xp̄s ꝑlibus de
cauſis. ſ. ad q̄eſcēduʒ poſt laboꝛes qbus
fatigatus fuit triginta trib᷒ annis nobis
ſeruiēs ad intercedēdū ꝓ amicis ꝓ qbus
vtiliter laboꝛauit. Ber. Securū acceſſuʒ
habes o hō ad deū vbi hēs filiū media/
toꝛē. ⁊ mr̄eʒ mediatricē. Filius oñdit pr̄i
latus ⁊ vulnera. Mater oñdit filio pect᷒
⁊ vbera. ibi nulla pōt eſſe repulſa. vbi
tot occurrūt amoꝛis inſignia. Chꝛiſtus
ergo optim᷒ aduocat᷒ ē q tot hʒ liguas
ꝓ nobis loquētes q̄not ꝓ nobis vlnera
accepit. Ad cōq̄rendū de inimicis ꝑ qb᷒
vires ſuas inutiliter expēdit. Iſa. In va
cuū laboꝛaui. Itē aſcēdit xp̄s vt nobis lo
cū p̄pet. Io. 16. Uado vobis parare lo/
cum. vt fiduciā hoc ipſuʒ ſꝑandi nobis

tribueret vt in corporalē poſſeſſionē eter
ne hēditatis nos mitteret. Jo.16. Si.n.
nō abiero paraclytus non ve.ad vos.
Ut deſideriū nr̄ꝫ pꝰ ſe traheret. Cañt.
Trahe me poſt te. Ut viā nobis ad celū
oſtenderet. q: ſicut dixit Lucas. Eduxit
dn̄s prius diſcipulos ſuos foras ciuitatē
in Bethaniā vt ipa eductione cognoſce
rēt hic nō hr̄e manentē ciuitatē. Qui āt
in bethania eduxit eos prius q̄ interp̄tat̄
domus obediētie ſignat ꝙ p bonū obe/
diētie trāſituri ēēnt ad celeſtia. Poſt hꝰ
tranſire fecit eos in mōteꝫ oliuaꝝ. vt per
mōteꝫ intelligat̄ eminētia ſpūs in ꝯtēpla
tione p oliuas āt pinguiſſimi pectoris de
uotio. Ulterius vō poſt iſta nō reſtat ni
ſi ſaltus aīe in celuꝫ. Exaltatus fuit xp̄s
tripl̄r. ſ. i t̄ra p vite meritū. ſup terrā p
crucis ſuſpēdiū. ſup celos p aſcēſiōis iu
bilū. Aſcēſio xp̄i fuit āgelis mirabil̄. Jſa.
63. Quis eſt iſte q venit d̄ edom tinctis ve
ſtibus de boſra. demonibꝰ terribilis. i.
Reg. 8. Nō fuit tm̄ gaudiū heri ⁊ nudi
us tertius. Ueh. nobis. Hec ſt̄ v̄ba phi
liſtinoꝝ qn̄ vociferabāt̄ filii Jſrael. dum
adduceret̄ archa federis de ſylo ī caſtra
vt p eā hērent diuinū adiutoriū in p̄lio.
Hoīb9 ſalutaris ſicut apparet ſupra ex
multiplici aſcēſiōe xp̄i. Aſcēdit xp̄s mul
tipliciter. ſ. potēter. q: eleuatis manibus
ferebat̄ in celū. Patēter. q: vidētibꝰ illis
eleuatus eſt. Gaudēter q: aſcēdit in iubi
latione. Decēt̄. q: cū duabꝰ turmis re/
grediebat̄. ſ. hoīuꝫ ⁊ angeloꝝ. Nō āt di
co ꝙ ibi fuerit angeli in adiutoriū neceſ/
ſitatis. ſed in obſequiū dignitatis. Hoīes
quoqꝫ illos dico quos de inferis libera/
uit ⁊ q poſt reſurrectionē mortui ſūt de
numero ſaluādoꝝ. nec purgatorio vlte/
rius indigētes. Clemēter q: bn̄dixit eis.
Xp̄s nō ſtatim poſt reſurrectionē celuꝫ
aſcēdit triplici rōe. Prima q: differēda
erat aſcēſio vt multipliciter ꝓbaret̄ re/
ſurrectio vt dr̄ Actu. i. Jn multis argu/
mētis appens eis p dies. 40. 2. eſt vt pa/
tientiā nr̄am informaret q̄ mercedē de/
bemus equanimiter expectar̄. ſicut agri
cola nō ſtatiꝫ poſt ſeminatōeꝫ metit. ſed
fructuū maturitatē expectat. 3. pp diſci/
puloꝝ cōſolatōeꝫ. vt dicit gloſa. Act. i. ſi
cut. 40. fuerūt hore mortis xp̄i. ita. 40.
diebꝰ cū eis cōuerſatꝰ eſt poſt reſurre/
ctionē. q: cōſolatio dīna excedit triſticiā
humanā. Nota ꝙ xp̄o ꝯuenit deſcēdere
de celo tm̄modo ſm̄ dīnaꝫ nāꝫ. q: deꝰ
illuc venire dr̄ vbi ſpāli affectu appet. ſꝫ
aſcēdere ꝓprie ei cōuenit ſm̄ humanam
nāꝫ. q: ſm̄ illā ſolūmodo mutat locum
nō ſm̄ diuinam naturam.

De aſcēſu xp̄i ad dexterā.

Capitulum. 15

a Scēdens xp̄s in celū ſedet ad de
xterā dei p̄ris oīpotētis. Duo in
telligūt̄ p dexterā. Primū ē eq̄li
tas maieſtatis ad quā xp̄s ſedet ſm̄ di/
uinitatē. De hac dext̄a loqt̄ Apo. dicēs
Talē hēmus pōtificē q ꝯſedet in dexte/
ra maieſtatis i excelſis. 2. ē ꝙ p dexteraꝫ
itelligūt̄ potiora bona glorie in qbꝰ xp̄s
ſedet ſm̄ hūanitatē qm̄ collatū ē ei a d̄o
qcqd ꝯferri potuit. ⁊ lꝫ ab iſtāti ꝯcepti
onis xp̄s accepit bona gr̄e ⁊ glie in aīa
eadē tn̄ bona fuerūt in aſcēſiōe manife/
ſta. ⁊ in loci cōgruētia cōpleta. De hac
dextera dr̄ ad colo. 3. Que ſurſuꝫ ſt̄ q̄ri
te vbi xp̄s eſt in dextera dei ſedēs. vbi di
cit glo. q̄ ſurſū vbi ſedet xp̄s ſūt potiora
bona gr̄e ⁊ glie. Dicimꝰ ergo ꝙ aſcēſio
xp̄i fuit tā ad locū q̄ꝫ ad dignitatē. Jnq̄ꝫ
tuꝫ ꝙ fuit ad locū ſic aſcēdit ſup oēs celos
vſqꝫ ad digniſſimū locū celi ēpirei. ſiue
ad altiſſimā eiꝰ p̄tē eo ꝙ nobiliſſimo eiꝰ
corpi xp̄i ꝯgruit locꝰ talis. Nō ē tn̄ dꝯ
ꝙ corpꝰ ſuū ſit obligatū ad locū illū ſed
locꝰ ille ſit ibi ſꝫ ꝯgruētiaꝫ deputatus in
q̄ꝫtuꝫ āt aſcēſio fuit ad dignitatē ſic ſedet
ad dexterā p̄ris. nō tn̄ qꝰ ad ſitū q p̄ri n̄
cōuenit. ſed quo ad excellētiā duplicē ſi
cut dictū eſt. q: p dexterā intelligit̄ eq̄li
tas maieſtatis que cōpetit xp̄o ſm̄ diui
nitatē. vel perfectio premii que ſibi com
petit ſm̄ humanitatē. Preterea̋ dn̄ quo
qꝫ nō eſt ꝙ credimus xp̄m ad dexteraꝫ
dei patris ſedenteꝫ. Stephanus āt vidit

cū ſtātē a dextris dei.q: nos credim⁹ cū regnātē ⁊ qſcētē; qd̄ notaꝛ in ſeſſiōe.ſ; ſtephanus in tribulatiōe poſitus habuit ꝓpugnatorē ⁊ ſuſceptorē. vñ vidit eum ſtātē. Merito xp̄s dr̄ ſedē a dexterā dī. Sedē qd̄ q: laborauit.p̄s. In labo.ſui a iu.inea. Ad dexterā aūt.q: diu fuit i ſiniſtra aduerſitatis.p̄s Afflict⁹ ſu; ⁊ hu.ſū m. Dei q: poſt abiectionē merito d; ꝯſeq gloriā.q: q ſe humiliat exaltabit.

Explicit liber q̄rtus.

Incipiūt capitula libri qnti i genere.

De virtutib⁹ ⁊ origie gr̄e. 1.
De bono. 2
De diſtinctiōe gr̄arum. 3
De effectu gr̄e. 4
De virtutib⁹.⁊ primo qd ſit virtus. 5
De pfectiōe virtutū. 6
De equalitate virtutū. 7
De cōnexiōe virtutū. 8
De ꝯmēdatiōe virtutū. 9
De effectu virtutū. 10
De merito virtutū. 11
De habilitatōe virtutū. 12
De opib⁹ meritoriis. 13
De fine actiōis. 14
Quid mereamur. 15
De diffinitiōib⁹ ⁊ differētiis virtutu;.16
De differētia virtutū cardinaliū ⁊ theologicarum. 17
De v̄tutib⁹ theologicis i gñe. 18
De fidei vtilitate. 19
De effectu fidei. 20
De articulis fidei. 21
De ſpe. 22
De charitate. 23
De dr̄ia iter charitatē ⁊ alios mores. 24
De effectu haritatis. 25
Quib⁹ reb⁹ charitas aſſimilet. 26
De excellētia charitatis. 27
De ſignis dilectiōis. 28
De gradib⁹ amoris. 29
De ordine charitatis. 30
De dilectōe ꝓximi. 31
De dilectōe inimicoꝝ. 32
De virtutib⁹ cardinalib⁹. 33
De prudētia. 34
De tēperātia. 35
De fortitudine. 36
De iuſtitia politica. 37
De donis in cōi. 38
De timore in cōi. 39
De timore ſeruili. 40
De timore initiali. 41
De timore filiali. 42
De dono pietatis. 43
De dono ſciētie. 44
De dono cōſilii. 45
De ſapia ⁊ intellectu. 46
De beatitudinib⁹ in genere. 47
De p̄ma beatitudine. 48
De ſecūda. 49
De tertia. 50
De quarta. 51
De quinta. 52
De ſexta. 53
De ſeptima. 54
De octaua. 55
De ſenſib⁹ ſpūalib⁹. 56
De fructib⁹ ſpūalib⁹.12. 57
De dulia ⁊ latria. 58
De p̄ceptis in gñe. 59
De primo p̄cepto. 60
De ſecūdo. 61
De tertio. 62
De quarto. 63
De quinto. 64
De ſexto. 65
De ſeptimo. 66
De octauo. 67
De nono ⁊ decimo. 68
De ꝯſiliis in genere. 69
De cōſiliis euāgelicis. 70

Explicitūt capitula. Incipit liber qntus.

De v̄tutib⁹ ⁊ origine gr̄e. Cap. 1.

q Uemadmodū de celis de⁹ nō deſcēdit p eētiā ſuā icōmutabilē ſ; p influētiam ab ipſo manatē.ita nec ſpūſ rōnalis eleuaꝛ ſupra ſe p ſitu; localem.ſ; per habitū deiformē. Uñ neceſſe eſt ſpūi rōnali ſi debet eſſe dignus eterne btitudis q̄ p̄riceps fiat influentie bonitatis diuine.

De bono. Cap. 2

a D bonū grē nō pōt qs ꝑ ſe veni
re cū hoc nō ſit ſm̄ limites natu-
re. ſꝫ ſm̄ influētiā largitatis diuine. Si-
cut. n. creatura pro ſua defectibilitate ſuo
principio ſemꝑ eget. vt ſit in eſſe nature.
ſic idē principiū pro ſua bonitate influerē
nō ceſſat creature rōnali vitā ſpūaleꝫ. vt
hn̄ ſit ei in eē grē quā nō pōt habere ſine
deo largitore. Uerūtn̄ in excuſabilis eſt
hō ſi grām gratū faciētē nō recipit. quia
grā gratis data ſꝑ p̄ſto eſt liberū arbitri
uꝫ excitare ꝛ ꝯmouere. cuius ē huic am
monitiōi cōſentire. ꝛ hoc ē qđ in ſe ē fa-
cere. quo facto pōt hō ad grām gratum
faciētē ſe p̄parare. Quāuis enīꝫ grā ha
beat̄ dei dono efficiēte. nē tn̄ ſine libero
arbitrio cōſentiēte. q: ſicut ait Aug. Qui
creauit te ſin̄ te nō ſaluabit te ſine te. Itē
grā gratū faciēſ a trib⁹ ē ſꝫ al'r ꝛ al'r. Eſt
n. a dō efficiēte. a grā grat̄ data liber̄ ar
bitriū excitāte ꝛ mouēte. ꝛ a libero arbi
trio ꝯſentiēte. Quāuis eni liber̄ arbitriū
nō poſſit grām efficere in hoīe. pōt tn̄ ſe
ad hoc habilitare ꝛ p̄parevt hēat. Sicut
aliqs nō pōt illuminare domuꝫ. pōt tn̄
aꝑire feneſtrā quo facto ſol ītrat ꝛ domū
illuminat. Qđ auteꝫ dico de libero arbi
trio cōſentiēte intelligo de adultis. q: i ꝑ
uulis fides parentū ꝛ ſacrm̄ eccleſie. ꝛ me
ritū xp̄i ſufficit. ꝛ excuſat eos īpotētia ſui
ꝯſētiēdū eciā ꝙ habilitatio ſine p̄patio ad
grāꝫ triplex eſt. ſ. efficiēs. formalis. ꝛ ma
terialis. Prima ē a deo. ſcđa a grā gra-
tis data. tertia a nobis. Aia nāqꝫ hēt fa-
cultatē ꝛ inſtinctū cognoſcēdi ꝛ diligēdi
deū ex nā. ſꝫ nō hꝫ cognitiōꝫ veritatis ꝛ
ordinē dilectiōis niſi ex grā. Ad opa bo-
na tria nos incitāt. ſm̄ lex nature q̄ ſcrip
ta ē in corde hoīs dicēs. Que vultis. vt
faciāt vobis hoīes ꝛc. Rō q̄ dicit ea eē
delectabilia vtilia. ꝛ hōeſta. Gratia que
dicit ſeruiēdū eē deo. q: ſūme bon⁹ ſub-
ueniēdū proximo. q: dei filius. q: imago
dei q: in beatitudine ſoci⁹. Gratia nō da
tur ei q ſe nō habilitat ad grām ꝛ đ hoc
multa habes exēpla. ſ. in illo qui ad lāgiē
teꝫ manū nō extēdit. q: deus q̄ſt ūlm ſe ē
dat oībus affluēter. In illo q ꝯtra lumē
oculos claudit cū deus facit oriri ſolē ſuū
ſuꝑ bonos ꝛ malos. In illo q fontē repe
riēs fundū vaſis ſurſū erigit. q: de⁹ ſicut
ait Aug. ingenti liberalitate ac libertatis
vbertate repleuit oēs creaturas ꝑ captu
eaꝝ. In illo q domū ſuā cingit ſpinis ne
ingrediat̄ amicus Ipſe vero deus ꝑ ſtat
ad oſtiū ꝛ pulſat. In̄ illo q cantabruꝫ ꝛ
ziꝫaniā nō extirpat de agro ſuo ꝓpt̄ qđ
fruct⁹ ꝓficere nō p̄nt. in illo q ligna igni
ſubtrahit. q: tūc ignis deficit. in illo q ad
ſumēdū cibū negligit os aꝑire. q: tal'ꝺꝫ
merito fame mori In illo qui tꝑe pugne
arma ꝓiicit. q: talis ſepe capit̄ ꝛ vulne-
rat̄. in illo q mouere negligit remos tꝑe
tēpeſtatis. q: talif ſubmergit̄. In illo qui
exn̄s in egritudine medico contradicit.
Grā nobis ꝓcedit a deo ſicut radi⁹ a ſo
le ſicut germē a radice. ſicut mel a flore.
ſicut riuus a fonte. ſicut imago ab artifi-
ce. ſꝫ exēplar interius ꝛ facturā exterius

De diſtinctiōe grāꝝ. Cap. 3

g Ratia dr̄ triplex. Primo gnālit̄
ꝛ ſic grā ē adiutoriū diuinū creatu
re gratis īpēſuꝫ. ꝛ indifferēter ad q̄cūqꝫ
actū. q: ſine huiuſmōi adiutorio grē ni-
hil poſſum⁹ facere. imo nec in eſſe dura
re ſcđo dr̄ grā ſpāliter. ꝛ talis grā dicit̄
gratis data. ſ. donū quo ſe hō preparat
ad ſuſcipiēdū donū ſpirit⁹ ſancti. Huiuſ
. n. grē ē reuocare liber̄ arbitriū a malo.
ꝛ excitare ad bonuꝫ ſine qua nullus facit
ſufficiēter quātū in ſe eſt vt p̄pareꝫ ſe ad
ſalutē. 3. dr̄ grā ꝓprie. ſ. donū datū diui
nit⁹ ad merēdū qđ qđ ē donū grā gratū
faciēs appellat̄. Sine iſta grā nullus p̄t
mereri. nec in bono ꝓficere. nec ad glīaꝫ
ꝑuenire. Iſta grā triplex inuenit̄ ꝛ inuit̄
ex verbis apoſtoli vbi ait. Grā dei ſum
id qđ ſū. ecce p̄ma. ꝛ grā ei⁹ i me vacua
nō fuit. ecce ſcđa. ſꝫ grā eius ſꝑ i me ma
net ecce tertia. Preter p̄dicta dr̄ grā gra
tias dans. vt eſt deus. Itē gratia gratie
ſignū vt eſt ꝓphetia ꝛ ptās faciendi mi-
racula. Gratia gratū faciens diſtinguit̄

ī opantē. ⁊ coopantē. Gratia opanſ dr̄ pueniēs. ⁊ incipiēs. ac liberās. q: pctm̄ expellit. Gr̄a cooperās dr̄ ſubſequēs ⁊ ꝑficiēs ac diuinās. q: liberū arbitriū adiuuat. ⁊ ei coopat̄ in merito. Multiplr̄ diſtinguit̄ bonū. ē. n. bonū ꝑ eēntiam. ⁊ hoc eſt deꝰ. Vñ nemo bonꝰ niſi ſolꝰ deꝰ. Eſt ⁊ bonū ꝑ ꝑticipationē. ⁊ illō diſtinguit̄ in bonū nature. Vñ Aug. Oē qđ ē inquātū eſt bonū ē Gen̄. 2. Vidit deus cūcta q̄ fecerat. ⁊ erant valde bona. Itē eſt bonū in gn̄e. hoc eſt bonū ī obiecto ſicut eſt elemoſyna. Nā ibi eſt actꝰ in debita materia ēt ſi dedit forma ſubſtātiaꝝ. Itē ē bonū ex circūſtātia. hoc ē qñ bonū ex gn̄e veſtit̄ debitis circūſtātiis ſicut eſt dare elemoſynā indigenti tpe debito ex cōpaſſiōe. ⁊ huiuſmōi. Itē eſt bonū virtutis. ⁊ hoc ē qñ addit̄ opi ꝑfectio ex ꝑte opātis q̄ ē ꝑ habitū mētis bñ cōſtitute. Itē ē bonū meritoriū. hoc eſt qñ additur opi ipſi debiti finis intētio ſup motū naturalē. Itē ē bonū gr̄e vt ē ipſe habitꝰ gratū deo faciēs. Itē ē bonū glorie vt bonū remuneratiōis eterne.

De effectu gr̄e. Ca. 4.

Effectꝰ gr̄e ē qđ excitat liberū arbitriū ad bñ cogitādū. ⁊ ſanat ipm̄ mutādo affectuꝫ ipm̄qꝫ roborat ꝑducēdo ad actū. Itē gr̄a hoīem deo recōciliat. a pctō quoqꝫ liberat. ⁊ penam eternā in tpalē cōmutat. Itē gr̄a opa noſtra meritoria facit. ⁊ bona ꝑ pctm̄ amiſſa reſtituit atqꝫ ſtabulū in palatiū cōuertit. Itē per gr̄am efficit̄ aīa ſpōſa xp̄i filia regis eterni. ⁊ tēplum ſpūs ſancti. Item gr̄a ipſam aīam purgat illuminat ⁊ ꝑficit. Itē gratia mentem eleuat deo aſſimilat. ⁊ ſpirituali ſolatio cibat. Nota ꝙ quāuis virtus gratuita ſimul inſit aīe cū gr̄a nō tñ hꝫ effectū ſuū tā cito ſicut gr̄a qm̄ effectꝰ gr̄e eſt facere gratū deo. ⁊ facere dignū vita eterna. ⁊ hic effectus ſtatim ineſt puero poſt baptiſmū. Virtutis aūt effectus eſt elicere actum meritorium d̄ potētia. ⁊ hic effectus nō ſtatī ineſt puero poſt baptiſmuꝫ. hoc autē nō eſt ꝑꝑ defectū virtutis. ſed ꝑꝑ īpotētiaꝫ nature agētos. Puer. n. nō ē aptus ad actꝰ voluntarios. Vñ ſciēdū ꝙ triplex eſt ꝑfectio prima ē gr̄e ⁊ cauſat gratuitū. ſcđa ē virtutis. ⁊ cauſat bonū actuꝫ. tertia ē operis virtutis. ⁊ cāt meritū prima ꝑfectio ꝑficit aīam. ſcđa perficit aīe potētias. tertia perficit ipſos actus.

De v̄tutibus ⁊ primo ⁊ quid ſit virtus. Capl'm. 5.

Nunc de v̄tutibꝰ ē agēdū ⁊ ꝑmo qđ ſit virtus. Virtꝰ eſt vt ait Au. bona q̄litas mētis q̄ bñ viuit̄ qua nullus male vtit̄. quā ſolus deus ī hoīe opat̄. Hec diffinitio dat̄ in cōpatiōe ad agērē. Itē Aug. Virtꝰ eſt habitus mētis bñ inſtitute. hec dat̄ in cōpatiōe ad bonū in quo eſt. Itē phūs. Virtꝰ ē habitꝰ volūtariuſ imediate cōſiſtēs quo ad noſ terminata rōne ꝑut ſapiēs determinabit. Hec dat̄ in cōparatiōe ad actum in quē eſt. Itē phūs. Virtus eſt diſpoſitio ꝑfecti ad optimū. hec dat̄ ſm cōparatione ad finē. Itē Iſi. Virtus ē animi habitus. nature decus. vite rō. moꝝ pietas. cultus diuinitatis. honor hominis eterne btitudinis meritum. hec dat̄ in cōpōne ad effectū. Diffinitio Aug. ſic exponitur. Virtus eſt bona qualitas. hic ponit̄ qualitas ꝑ gn̄e. bona vero ad dr̄iaꝫ malarū qualitatū aīe. Dicit̄ quoqꝫ bōa qm̄ a bono deo dat̄. ⁊ bonos tm̄ inhabitat. ⁊ bonos facit ⁊ ad bonū ꝑducit. mentis ponit̄ ad dr̄iaꝫ q̄litatū q̄ ſunt in corpe. q̄ beneuiuit̄. ponit̄ ad dr̄iaꝫ qualitatū quibꝰ recte intelligit̄. ſicut ē ſciētia. qua nullus male vtit̄. ponit̄ ad dr̄aꝫ q̄litatuꝫ quibus bene ⁊ male vti poſſumꝰ. quā ſolꝰ deus opat̄ in hoīe. ponit̄ ad dr̄iaꝫ v̄tutū cardinaliū q̄ hn̄tur ꝑ acq̄ſitionem. Circa aliaꝫ diffinitiōeꝫ Aug. notāduꝫ eſt ꝙ ibi ponit̄ habitꝰ mentis bñ inſtitute. ⁊ hoc ad ſilitudinē regni. qđ tūc bñ īſtituit̄ qñ recte cōſulit̄ ⁊ bñ imꝑatur. ⁊ iuſte obedit̄. Eodē mō bñ inſtituta eſt mēs ſi ratio recte cōſulit. ſi volūtas bñ imꝑat. ſi ſēſualitas debito mō obtēꝑat. Et hiimolo

gia v̄tutis hec ē. Uirtus.n. dr̄ quaſi vis
intus. ⁊ hec vis cōſiſtit in aggreſſiōe ar
duoꝝ in tolerātia aduerſoꝝ ⁊ in abſtinē
tia placitoꝝ. Item dr̄ virtus quaſi viro:
nitēs. Itē dr̄ virtus quaſi viruꝫ tuens.
Itē dr̄ virtus quaſi virib⁹ nitēs. Itē dr̄
virtus quaſi viri ſtat⁹.

De ꝑfectiōe virtutū. Cap. 6.

c Um virtus in medio cōſiſtat ſm
phm̄. illud mediū ē in tribus. ſ. in
agēdis. i. intra ſupra ⁊ citra modū Apo.
Rōnale obſequꝫ veſtrū. Ro. 12. In hn̄
dis. ſ. inter ſupfluū ⁊ īdigētiā. puer. Di
uitias ⁊ paupertates ne dederis mihi. In
ſuſtinēdis. ſ. inter eleuari in pſpis ⁊ deij
ci in aduerſis. vn̄ illud. Nō declinetis a
dextris neqꝫ a ſiniſtris. Multiplex ē ꝑ
fectio. ſ. ſufficiētie. hāc hn̄t oēs exiſtentes
in charitate. Ordis. hui⁹ ppriū eſt ſuare
cōmētiā. Religiōis. huius ppriū ē renū
ciare oib⁹. Prelatiōis ad hāc ptinet po
nere aīaꝫ p ouib⁹ ſuis. Securitatis. hu
ius ppriū ē habere morte in deſiderio. ⁊
vitā in patiētia. Ad primā pfectionē tene
tur quilibet. ad vltimā vero nullus tene
tur. Sꝫ ad tres medias tenent̄ aliq ex vo
to. ex officio ⁊c. Uirtus cōpat̄ multis re
b⁹. ſ. Auro. Ecc. Auꝝ pbat fornax. The
ſauro abſcōdito. Math. Simile ē re. ce
lo. the. abſcondito. Gēmis. Ecc. Quaſi
vas auri ſo. or. o. la. pci. Armis. ſecundo
rubrica. i. Quō ceciderūt fortes ī plio. ⁊
pierūt ar. bei. Arborib⁹. Math. 7. Ois
arbor bona fru. bo. f. De hoc Ugo. de
ſcō victore. Arbor ſapie p timorē ſemia
tur. p grāꝫ irrigat̄. p fideꝫ radicat̄. p de
uotōeꝫ germinat. p deſideriū creſcit. per
charitatē roborat̄. p ſpē viret. p circūſpe
ctōem frōdet. p diſciplinā floret p doctri
nā fructificat. p patiētiā matureſcit. per
mortē carpit̄. Itē virtus cōpat̄ florib⁹
Cant. 2. fulcite me floribus. fontibus.
Cant. 4. Fōs hortoꝝ puteus aquaꝝ. Se
mitis. puer. Uie eius vie pulchre. ⁊ oēs
ſemite eius pacifice. Ueſtib⁹. pſ. Aſtitit
regina a dex. t. i ve. de au. Stellis. Ba
ruch. tertio. Stelle āt dederūt lumen in
cuſtodiis ſuis. Pigmētis. Cant. Que eſt
iſta q̄ aſcēdit per deſertū ſicut vir. fu. ex
aro. myr. ⁊ vni. pul. pig. Cibariis. vn de
dn̄s ī euāgelio. Io. quarto. Me⁹ cibus
ē vt fa. vo. eius q mi. me. Aliis. pſ. Quiſ
dabit mihi pēnas ſicut co. Tres ſūt bo
ne cōditiōes virtutis q̄ ſunt tentationis
remotio. actuuꝫ multiplicatio ⁊ in bono
delectatio. primū ipſaꝫ virtutē firmat in
radice. ſcdm̄ quaſi florib⁹ decorat. tertiū
ſapore fructuū delectat. Similr̄ dicēduꝫ
eſt ꝙ ad cōſumationē virtutū quattuor
iſta cōcurrūt. ſ. diſpoſitio pparās. habi
tus informās opatio probans. primum
coronans.

De equalitate virtutū. Cap. 7.

v Irtutes omnes in eodem homīe
ſunt aquales. licet inter ſe ſint di
ſtincte per proprias excellentias.
⁊ hec equalitas in multis ɔtingit. Equa
les nāqꝫ ſunt virtutes. Primo quātuꝫ
ad eſſentiā. q: omnis virtus ſimplex eſt
ſcdo quantum ad equalem radicationeꝫ
in aīa ſm ꝙ ipſis eſt. tertio quātū ad re
latiōeꝫ ad eūdē finē. q: oēs ppter deum
operāt̄. q̄to quātū ad equalem effectuꝫ
q: equaliter faciūt dignū vita eterna. qn
to q̄tū ad eq̄lē facilitatē ad act⁹ ſuos q̄
tū ī ipſis ē niſi īpediāt̄. Sic v̄tutes eq̄les
ſūt p̄dictis mōiſ ita īeq̄les ſūt aliis mōis
p̄mo q̄tū ad vſū. q: ſūt ſicut arma. Sꝫ
ſicut miles ñ pugnat eq̄liter cū oib⁹ gn̄i
b⁹ armoꝝ ſic ē d̄ v̄tutib⁹. ſo q̄tū ad au
ctoritatē. q: ſꝫ hoc maior ē oib⁹ charitaſ
Et q̄libꝫ virt⁹ p̄t eē maior alia ſꝫ aliquā
p̄rogatiuā quā hꝫ ſꝫ aliquē effectū. Scie
dū ē ꝙ eadē virt⁹ nō eſt equalis ſibi ſp.
Creſcūt. n. virtutes multis modis. ſ. q̄
tū ad itēſionē. quātū ad radicatōeꝫ. q̄tū
ad potētiā v̄tutis. q̄tū ad maiorē expli
one die ſilitudis. ⁊ q̄tū ad diuturnioreꝫ
pmanētiā. Preterea creſcēte vna virtu
te creſcūt oēs. ⁊ hēs exēplū ī cythara ī q̄
ſi dꝫ eē debita pportio ſonoꝝ neceſſe eſt
vt qn̄ vna chorda tēdit̄. et oēs alie tēdāt̄
ne ī ar monia fiat diſſonātia. Qr̄ aūt po
teat aliq̄s vſu vni⁹ v̄tutiſ potiuſq̄ alti⁹ in

te ſūt rōes.pma ē q: deo ſic plꝫ q dator
eſt virtutis.ſcda eſt nā cōplōnis q̄ ma-
gis eſt cōſona opibus vnius v̄tutis q̄ꝫ al
terius.tertia eſt viſitatio.q: exercitauit ſe
qs magis circa vnā virtutē q̄ꝫ circa aliā
4.eſt q: minus īpugnat̄ a vitio ꝯtrario
illi v̄tuti.5.eſt q: maiorē hꝫ diſcretioneꝫ
in opibus vnius v̄tutis q̄ꝫ alterius.Que
libet.n.v̄tus hꝫ ſuas ꝓprias rōes.6.eſt
difficultas ſtatus.q: cū de nouo qs con-
uertit̄ hꝫ hēat maiorē charitatē q̄ꝫ alius
q diu fuit in charitate.nō tn̄ eſt ita bene
expeditus ad bn̄ agendū ſicut ille pp reli
quias pcōꝝ que adhuc inherēt. Magni
tudini ſcientie rn̄dere dꝫ magnitudo vir
tutis.⁊ hoc multiplici rōe.ſ. rōne exem
pli diui.Jo.i.Plenū grē ⁊ v̄itatis. Lu
ce vlt.Potens in opere ⁊ ſmone. Act.
.i.Cepit Jheſus fa.⁊ do.rōne exēpli an
gelici q q̄ꝫto plus cognoſcūt tāto plus di
ligūt.rōe exēpli humani. Mat.5. Qui
aūt fecerit ⁊ do.hic ma.vo.⁊c.rōe exē-
pli naturalis.qm̄ lux ⁊ calor in ſole ꝓpor
tionant̄.rō obligatōis. Luc.12. Suus ſci
ens vo.do.ſ.⁊ nō fa.plagis va. multis.

De connexione virtutum.

Caplium. 8

c Onnexe ſunt ſibi v̄tutes ⁊ coordi
nate.ita vt q vnā hꝫ.habꝫ ⁊ oēs.
Prima rō eſt largitas dei dantis.q: nō
dat vnā ſine alia.2.rō ē q: ſicut vnū mē
bruꝫ indiget alio ſic eſt in v̄tutibus.3.rō
eſt.q: ſicut in cythara ſi defuerit vna cor
da nō erit armonia pfecta.ita nec in aīa
erit ſpūalis melodia niſi adſint oēs virtu
tes.4.rō ē.q: ꝯtra ſingula vicia ſunt ali
que v̄tutes. Vn̄ oportet oēs v̄tutes hēe
vt oīa vitia īpugnētur.5.rō eſt. q: ſicut
ſtelle ſupſunt in ſperis ſuis.ita ⁊ v̄tutes
in aīe ſede eē debent.6. rō eſt. q: aīa eſt
ſicut vas ſo.ornatū oi lapide pcioſo.i. v̄
tutibus.7.rō eſt.q: aīa ē ſicut ortus no
bilis cui nō eſt decor v̄tutis.8.q: aīa ē ſi
cut apotheca cui deeſſe nō.dꝫ oīs virtua
lis medicina. Ea que de cōnexiōe virtu
tū dcā ſūt intelligi debēt de virtutib⁹ gra
tuitis q̄ oēs quo ad habitus ſūt connexe
ſicut quo ad actus meritorios ſūt eq̄les
Et hꝫ ſiles ſint v̄tutes.tn̄ aliq̄ dn̄r matres
v̄tutū.nō q habitus v̄tutis generet hītuꝫ
ſed mot⁹ motū ſic dicit Ber. Jccirco in
quit parit cognitōeꝫ cognitio. amorem
amor.frequētiā frequētia.familiaritatem
familiaritas.fiduciā fiducia.īpetratio īpe
tratōeꝫ.Sm̄ hūc modū q̄ttuor dn̄r eſſe
mr̄es v̄tutū.ſ.fides origine.q: ex moti-
bus fidei ſurgūt mot⁹ aliaꝝ v̄tutū.Cha
ritas educatōe.Prudētia regimie.Hu
militas cōſuatōe.Vitia v̄o nō ſūt cōne
xa ſicut v̄tutes.rō huiōi eſt. q: vitia ſūt
in nobis ex opib⁹ nr̄is q̄ ſilia nō ſt. Vir
tutes āt theologice nō i ſt nobis p acq̄ſi
tionē.ſed p infuſionē. Alia rō eſt.q: vitia
ſūt oppoſita ad inuicē.ſicut auaritia ⁊ ꝓ
digalitas qd̄ nō eſt in virtutibus.

De comēdatione virtutum.

Caplium. 9

Jrtus cōmēdabilis eſt. Primo a
cā efficiēte q̄ eſt deus. Jpſaꝫ.n.vt
ait Aug.ſolus deus in hoieꝫ opat̄.2.a cā
m̄ali in qua eſt.q: nō niſi in bonos inha
bitat. Non eſt ſicut de bonis nālibus ⁊
fortuitis.q: talia pluit de⁹ ſup iuſtos ⁊ i
iuſtos.3.a cā formali.q: eſt decor ſpūalis
ꝑs. Ois gloria ei⁹ filie regis abintus ⁊c.
4.a cā finali. Aug. Premiū v̄tutis ē ipe
q v̄tutē dedit. Virtus ē bona multipli.
Prio i ſe q: ſic ait Aug. Virt⁹ ē bōa q̄li
tas mētis. Nā bōa poſſeſſio ē q̄ ꝓpinq̄
ē ciuitati.hoc āt ē intra ciuitatē q: in aīa.2
in cōpatiōe. Hebr̄.13. Optimuꝫ eſt grā
ſtabilire cor.3.in opatione.q: bonū facit
hoīs opus qd̄ nō eēꝫ meritoriū niſi ex v̄
tute pcederet. Gre. Nihil hꝫ viriditatis
ramus boni opis niſi manſerit in radice
charitatis.4.in cōmutatiōe. q: de lupo
facit agnum.⁊ tenebras cōuertit i lucē.
Malū.n.culpe in bonū grē cōmutat.5
in diſtinctione.q: p virtutes diſtinguūt̄
filii dei a filiis diaboli. Jo.13. Jn hoc co-
gnoſcent omnes q diſcipuli. m.e. ſi di-
ha.ad inuicem.6.in exemplificatione.
q: oēs ſancti ſtudebt virtutibus. Unde
commendamus in Abel innocentiam.

In abꝛahã obedíẽtiã. In Moyſe mãſu
etudinẽ. In Dauid humilitatẽ. ⁊ ſic de
aliis. Laudabilis ẽ virtus ꝓpter multa
Quia magne dignitatis. Xpm̃.n. docto
rẽ habuit. vñ Math. xi. Diſcite a me. q:
mitis ſum ⁊ humilis corde. Quia magne
ſublimitatis. Tullius. Uirtus vna ẽ al.
deſi. radicib⁹. Q: magne iocũditatis. ꝑſ.
Ecce q̃ȝ bo. ⁊ q̃ȝ io. Q: magne ftributio
nis p̃s. In cuſto. illis re. mul. Q: magne
vtilitatiſ. Boeti⁹. Nũq̃ȝ ſin̄ pẽa ſt vitia ⁊
nũq̃ȝ ſine p̄mio ſũt virtutes. Q: magne
ſecuritatis. Tullius. hoc donũ ſapie ẽ vt
oĩa tua in te poſita eẽ dicas. Cõmẽdabili
us ẽ ſtudiũ v̄tutis ſtudio ſcie rõe exẽpli.
q: ſancti hoc fecer̃t. ratione auctoritatis.
Apo. Nõ in ſmõe ẽ regnũ dei. ſȝ in v̄tu
te. p̄ma cori. 3. rõe effect⁹. q: virt⁹ pctm̃
expellit. ſciẽtia nõ. rõe originis. qa virtus
a dõ infundit̃. ſciẽtia ꝑ ſtudiũ acq̄rit̃ rõe
finis. q: finis virtutis eſt gloria ⁊ nõ ſciẽ
tia. rõe obiecti. q: virtutis obiectũ eſt bo
nũ. ſcie vero nõ rõe materie in qua ẽ. q:
virtus nõ niſi in filiis dei ſcia. nõ ſꝑ. rõe
ſecuritatis. q: ſecuri⁹ eſt eẽ bonuȝ q̃ȝ eſſe
ꝑhm̃. rõe honeſtatis. q: maior gloria eſt
ſeq deũ q̃ȝ Ariſtotelẽ. rõne vitãdi mali.
q: primi parẽtes ſi extẽdiſſent ita manuȝ
vite ſicut ad lignũ ſciẽtie ñ incurriſſet. tot
mala in ſe ⁊ in poſteris ſicut incurrerũt.

De effectu virtutũ. Cap. 10.

V Irtutis gaudiũ ꝓcellit gaudium
mũdi. ſ. in duratõe. ꝓuer. 15. Se
cura mẽs q̄ſi iuge gaudiũ. hypocrite ad
inſtar pũcti. Iob. 20. In puritate cõſciẽ
tie. ſic mũdus regeſcit̃ in floꝛib⁹ q̃ȝ i lu-
to. In dignitate. Glo. ad. gala. Elatio
animi de his q̃ digna ſunt gaudiũ mũdi
de indignis eſt. In ſalubritate. Sap. Ni
hil vtilius in vita hois. econtra gaudi-
um mũdi. ꝓuer. 14. Extrema gaudiũ lu
ctus occupat. In libertate. Ad gala. 4.
Qua libertate xp̃s nos liberauit. Pec-
cator aũt ligatus eſt. ꝓuer. 5. Iniquitateſ
ſue capiũt ipſũ ⁊ funibus peccatoꝝ ſuoꝝ
conſtringit̃. In diuina p̄ſſialitate. Aug.
tale bonũ eſt deus vt nemini eũ deſeren
ti bene ſit. ſȝ nota cõtrariũ in malis. Uir
tus operat̃ mira multipliciter. ſ. in celo cui
vim facit. Unde Math. xi. Regnũ celoꝝ
vi patit̃ ⁊ vi. ra. ꝗ. In mũdo q: cuſtodit
hominẽ ne cõburat̃ igne cõcupiſcẽtie. ⁊
ne mergat̃ in aq̄s voluptatis. ne inq̄net̃
luto incõtinẽtie ⁊ ne laceret̃ ſpinis auari
tie. In corde hũano. q: vulneratuȝ ſanat
⁊ inq̄natũ mũdat. mortuũ viuificat exce
catũ illumina. in iferno. q: ignis infernal'
ñ pt icẽdẽ v̄tuoſũ ſic nec i ignis materia
lis ſalamãdra. Uirt⁹ rõnabilẽ illuminat
ad cognitiõeȝ vi. cõcupiſcibilẽ excitat ad
amorẽ boni. iraſcibilẽ cõfortat ad deteſta
tiõeȝ mali. Itẽ deo aſſimilat. q: p̄ri ꝑ vir
tutis vigorẽ filio ꝑ virtutis ſplẽdorẽ ſpi
ritui ſcõ ꝑ charitatis feruorẽ Angelis cõ
format. Hiero. in carne eniȝ p̄ter carneȝ
viuere nature ẽ angelice nõ hũane. mẽtẽ
iocũdat. ornat. ſubleuat. honorat. ſanat.
viuificat. cibat. ditat. mũdat Itẽ virt⁹ ma
la preterita expellit. p̄ñtia impugnat. i fu
turis p̄munit. Itẽ virtus mẽtẽ bene iſti-
tuit. dilectum deo hominẽ efficit. fructuȝ
tã premii q̃ȝ meriti adducit tꝑalia diſcre
te diſponit. oꝑa q̃ in ſe indifferẽtia ſũt bo
na facit. Sicut ea que dicta ſunt declarãt
nobis effectus virtutũ gñales. ita ſunt ſin
gularũ virtutũ effect⁹ aliq ſp̃ales. Sicut
eſt ꝙ humilitas deo ſubicit. p̄ñia redu. it
iuſtitia deducit. obediẽtia cõducit patien
tia ꝑducit ꝑſeuerãtia introducit. puritas
iungit. charitas deo vnit. De merito vir
tutum.

Cap. 11.

Erituȝ eſt boni oꝑis efficacia ad
obtinendum illud quod nõ habe
tur vel ad habendum iuſtius qđ
habet̃. Unde per merituȝ de nõ debito
fit debitũ ⁊ ipſȝ debitũ fit magis debitũ
Sicut rex dat equũ quẽ miles nõ meru
it. ſȝ ꝑ vſũ eq meret̃ eũdem equũ ſaȝ da
tum. Triplex diſtinguitur meritũ. ſ. con
grui digni ⁊ cõdigni. Meritum cõgrui
eſt per quod diſponitur ſubiectũ vt poſ
ſit recipere gratiam ſm rõneȝ diuine iu-
ſtitie. Iſtud vocat̃ diſpoſitio materie. ſ.
dum quis facit quod in ſe eſt. Meritũ di

q Dicit idoneitatem operantis ad asse/
quendum illud quod meretur. Meritū
cōdigni dicit eq̄litatē meriti ad remune
ratiōez. Dico aūt eq̄litatē nō aritbmetr
cā sed geometricā.i.nō q̄ītitatis.sed pro
portionis. Et hoc pz q: de⁹ semp̄ remu
nerat supra meritū sicut punit citra cōdi
gnū. Vñ nō ē inter meritū ⁊ p̄miū equa
lis quātitas sz ꝓportio.q: apud deū nō ē
iustitia cōmutatiua.cū nulli debeat aliqd
sed distributiua. Vocat̄ autez iustitia cō
mutatiua iustitia fori qua dat̄ vn⁹ panis
pro vno denario vel vlna pāni ꝓ solido
Justitia vero distributiua est principiuz
qua dona distribuūt̄ s̄m ꝓportionez ad
merita ⁊ ista est apud deū. vñ apostolus
vnusq̄sq̄z ꝓpriā mercedē accipit s̄m suū
laborē. Dicēdū ergo ꝙ nullus meret̄ si/
bi primā grām .s. merito digni ⁊ condi/
gni. sz tm̄mō merito cōgrui. Similit̄ exi
stēs in charitate nō pōt alteri mereri pri
mā gratiam merito cōdigni. sed merito
digni. ⁊ merito cōgrui. Pōt aūt existēs
in grā mereri sibi augmētū gratie ex cō/
digno. ⁊ per oñs merito digni. ⁊ merito
cōgrui ꝓut superius exposita sūt. Pre/
fati tres modi merēdi gñaliter habētur.
vñ si alii inueniūtur ad eosdez tres redu
ci poterūt. Cum ergo dr̄ ꝙ beata virgo
meruit portare xp̄m. intelligēdū est cōpa
ratiue.i.q: ipsa potius debuit portare q̄3
alia. vel pōt intelligi de merito cōdigni.
Jtē mali dicūtur mereri tpalia q: nullū
bonū irremuneratū sicut malū nullū i/
punitū. sz hoc dicitur improprie. q: opa
in mortali facta nō sunt directe bona. cū
nō sint informata charitate. tamē q: talia
opera aliqd boni habēt. dñs interpretat̄
ea vt bona. ⁊ aliquid dat ꝓ eis. Jtē pec/
cator quādoq̄z meret̄ occasionaliter quia
pauperes obtinēt bona interdū benefa/
ctorio⁹ suis quarū pcū. occasio sunt ele/
mosyne. Jtē satis improprie sumit̄ me/
ritum. vbi dicit̄. Felix culpa que talez ac
tm̄ meruit habē redēptorē. Jbi.n. ponit̄
meruit pro exigebat.

De habitatiōe virtutū. Cap. 12

q Quāuis null⁹ sibi mereat̄ primaz
grām s̄m ꝙ dictū ē. pōt tñ pecca
tor se habilitare ad grāz faciēdo qd̄ in se
ē. q: nulli taliū grā denegat̄. Hoc āt nō
ē ex merito digni vl̄ cōdigni. sed cōgrui
Hec vero ꝯgruitas multo magis est ex
pte dei gratiā cōferētis q̄3 ex pte hois se
ad gratiā habilitātis. q: in p̄paratione ad
grāz ⁊ infusione gratie hz se aīa ad mo/
dū materie. ipse vero deus vt primū mo
uēs ⁊ efficiēs. Alia rōne pz ꝙ huiusmōi
cōgruitas est magis a deo q̄3 ab hoīe. q:
habilitatio q̄ est ex pte hois solūmō dat
locū diuine misericordie vt salua iustitia
possit alicui conferri grā. q: iniuria fieret
diuie iustitie si tali daret̄ gratia i quo eēt
obex.i. volūtas peccādi. Sufficiēs igitur
habilitatio ad grāz est. si hō facit qd̄ in se
est. Facere aūt qd̄ in se est tria cōplectit̄
.s. vt hō actū peccādi ⁊ voluntatē peccā
di deserat ⁊ conetur in bonū ꝓut est sibi
possibile. Nota ꝙ oē meritū vel de meri
tum acquirit̄ in hac vita. Vñ nō facere
bonū. sz facere bñ laudabile ē. Nō.n. v/
bis. sed aduerbiis meremur. Vñ v. Jn
vite meritis presūt aduerbia verbis.

De opib⁹ meritoriis. Ca. 13.

o Opera meritoria totaliter sūt a grā
⁊ totaliter sūt a libero arbitrio. sz
principaliter a grā. q: grā cōpat̄ ad libe
rū arbitriū sicut sessor ad equū quē diri/
git. ita grā dirigit liberū arbitriū in exer
citio virtutū. Per nos.n. malū facē pos
sum⁹. sz nō bonū Ad efficaciaz merendi
tria valēt. Primū est difficultas opis qd̄
pz in martirio. Secūdum promptitudo
volūtatis. Apo. Hilarē.n. da. di. deus.
Tertiū est magnitudo charitatis ipsa.n.
est pondus sanctuarii s̄m ꝙ oīa que erāt
in templo ponderabātur. Ad hoc ꝙ ali/
qd̄ opus sit meritoriū tria requirūtur.
primū est ꝙ ip̄m opus fiat in charitate.
q: opa que fiūt extra charitatez mortua
sūt. sicut carbo extinct⁹. Sz ꝙ fiat ex cha
ritate. multa enīz fiūt in charitate que nō
sunt meritoria ex eo ꝙ nō fiūt ex charita
te.i. quia nō referūt̄ ad finē debitū. tertiū

um ꝙ idem opus ſit referibile. hoc ideo
dico q: mala nõ poſſunt bona intẽtiõe
fieri alioqn ſequeret abſurditas ꝙ idem
opus eſſet meritoriũ ⁊ demeritoriũ. At
tẽdunt ãt tria in merito ex pte hominis
.ſ. ſubiectũ. hoc eſt aĩa. Item liberũ arbi
triũ Itẽ intentio finis. his tribus rñdent
tria ex pte dei. ſ. gratia virtus. charitas. ⁊
grã qdem reddit subm̃ deo gratũ. virt⁹
aũ habilitat liberũ arbitriũ. charitas vͦo
dirigit intentionem in debitu; finẽ. dicit.
n. aug. ꝙ meritũ cõſiſtit penes liberũ ar
bitriũ occaſionaliter hoc dicit q: liberum
arbitriũ facit ad meritum ſed nõ ſufficit
penes vtutẽ formaliter hoc dicit q: ex vir
tute tãq̃ ex forma ꝓcedit motus. ⁊ elici
tur de potentia penes virtutũ motũ eẽn
tialiter. hoc dicit quia motus eſſentialiter
eſt meritũ. penes gratiam efficaciter. hoc
dicit. q: ſine grã nullus mot⁹ eſt merito
rius. penes op⁹ iſtrumẽtaliter hoc dicit.
q: opus externus ẽ cã iſtr̃alis ipſius meri
ti. Nota gñaliter ꝙ ñ meremur ſiñ grã
neq; paſſionib⁹ iq̃tũ paſſiões. neq; mo
tib⁹ nature. Dicit. n. phũs. Nã neq; bo
ni neq; mali ſumus neq; iuit Aug. Ne
mo inuitus benefacit ẽt ſi bonũ ẽ qd facit
neq; libero arbitrio ligato. Quiſqs eni;
nõ h; vſũ rõnis. ⁊ liberi arbitrii nõ me
ret vel d̃merẽ ſicut ſũt iſantes. dormien
tes. inſani ⁊ aĩalia bruta.

De fine actionis. Cap. 14.

q Uia meritũ vl' demeritũ circa fi
nẽ actionũ attẽdit. iõ nota regulas
de hac mã. Ex fine dr̃ act⁹ bon⁹ vl' ma
lus. mal⁹ actus nõ ſit ex fine bon⁹ Una
intẽtio multos act⁹ informat. Uñ ſi aliqs
itẽdit vnũ ſolidũ dare ꝓ deo ita ꝙ quoti
die det vnũ denariũ. ſi qñq; obliuiſcit. ⁊
nõ refert in deũ dationẽ hui⁹ denari. tñ
datio ẽ meritoria pp ipa; intẽtionẽ pmã
finẽ ſub fine põt quis ponere. verbi grã
Aliqs intẽdit ire ad forũ. ⁊ hoc intẽdit vt
emat medicinas. ⁊ ad hoc emit eas vt cu
ret ab infirmitate. ad hoc curari deſide
ra. vt melius deo ſeruiat. In iſto vltimo
pcedẽtes voluntates oẽs ſunt meritorie
pp vltimã. ſm. n. vltimũ finẽ oẽs pcedẽ
tes volũtates iudicãt bone vl' male. ma
xime qñ priores act⁹ ſũt idifferẽtes. Di
uerſi fines nõ ſũt faciẽdi quoꝝ vn⁹ nõ ſit
ad alium referibilis. verbi grã. Aliqs in
tẽdit ire ad vnã domũ vt luxurietur. ad
hoc vult luxuriari vt ſanior ſit ad h̃ vult
eẽ ſan⁹ vt ſeruiat deo Iſte finis vltimus
illã volũtatẽ vltimã q̃ eſt luxuriari ñ iformat.
ſ; poti⁹ ecõtra illa volũtas iſtã in
tentiõe; deformat. q: vna intẽtio pu̾erſa
plures deprauat volũtates. Nota ꝙ ac
tio corporalis poteſt referri ad finẽ tpalẽ.
dummõ referat poſtmodum ad deum
Actio aũt ſpiritualis vt p̃dixi nõ põt re
ferri ad finẽ tpalem. etiã ſi illud tempo
rale referat ad deum. Et hoc eſt qd di
cit Aug. Debemus mãducare vt euãge
lizemus. non euangelizare vt manduce
mus. Si aute; in actionibus finis proxi
mus ponatur deus. ⁊ finis vltimus ali
quod tpale malũ eſt. Bene aũt licet con
ſtituere duos fines. ſ. tpalẽ ⁊ eternu;. ita
tñ ꝙ eternus ſit finis vltimus.

Quid mereamur. Cap. 15.

o Pera bona ſũt meritoria triũ. ſ.
vite eterne augmẽti grẽ. ⁊ remiſ
ſionis pene. Primũ rñdet radici operis
.ſ. caritati. ⁊ hoc ẽ pmiũ ſubſtantiale vite
eterne. pmiũ vͦo accidẽtale rñdet opi. ſic
⁊ augmẽtũ grẽ. q: opib⁹ excellẽtibus ⁊
ſupꝛogatiõis meremur magis augmẽtũ
grẽ q̃ aliis opib⁹. Remiſſio ãt pene rñ
det penalitati opis q: opa q̃ magis ſunt
penalia magis ſũt meritoria remiſſionis
pene. Eſt eni regula in theologia ꝙ pe
nepena reſolutoria ẽ. Nota igit ꝙ l; to
ta vis merẽdi vitã eternã ⁊ ẽt alia conſi
ſtat i charitate. nõ tñ tot⁹ effectus. q: ef
fectus merẽdi ꝯſiſtit in magnitudĩe opis
ſicut p; i merito remiſſiõis pene. qd ñ ſo
lũ cõſiſtit i caritate. ſ; ẽt in opib⁹ penali
b⁹. ⁊ huiuſmõi exẽplũ hẽm⁹ i xp̃o q me
ruit nob aptiõe; ianue padiſi effectu hoc
ãt meritũ nõ erat ex ſola charitate. ſed in
charitate ⁊ excellẽtia opis. i. i ſua paſſiõe
Sciẽdũ ẽ ꝙ de premio ſubãli meret hõ

tũ per vnum actum q̄tum p mille ma nente eadem radice ⁊ nõ creſcẽte. Ualẽt tñ opera hmõi ad multa alia. vñ v̄. Jocũdat mẽtem. virtutes ſtabilit. meritum auget. ſ. meritum accidẽtalis p̄mi. i. Peccata remittit q̄tum ad penã que dimiſſa ſunt quo ad reatum p grãm. Debilitat fomitẽ remouet accidiã. excitat hoĩem i aſſuefactiõe boni atq3 repellit temptatões diaboli. Nota q̄ p̄mã grã3 nullus peccato: põt mereri ꝑpꝑie ⁊ hoc multiplici rõne. Prima q: talis nõ h3 radicem merẽdi. ſ. grãm. 2. ꝑpter ſtatus indignitatem q: peccato: nõ eſt dignus pane quo veſcat̃. 3. q: nullus hoĩs op⁹ placet deo niſi placeat ipſe pri⁹. Unde prius reſpexit deus ad Abel q̄ ad munera eius. vt dr̃ Geñ. 4. 4. q: naturaliter antecedit cã ſuum effectũ. ⁊ grã cũ ſit cã meriti p̄cedit meritũ. Ipſa. n. ſm Aug. volũtatẽ nr̃a3 p̄uenit vt velimus. ⁊ aſſequit̃ ne fruſtra velimus. Grã ſicut ſupra dictũ eſt p bonum vſum eius ⁊ merito cõdigni meret augeri in via vt aucta mereat̃ pfici in pr̄ia. ⁊ hoc a deo cuius eſt grãm iſundere. augere ⁊ pficere ſm coopatiõnẽ voluntatis noſtre. Nã ſicut de⁹ eſt ipſi⁹ grẽ fundale p̄ncipiu3 infũdendi ſic ipſe ſolus eſt principiũ augẽdi p modũ influentis grã vero p modũ meriti ⁊ dignitatis. Sed liberũ arbitriũ p modũ coopantis ſicut liberũ arbitriũ p grãm meret̃ merito cõdigni augmẽtũ grẽ in ſtatu vie. ſic ẽt meret̃ merito cõdigni ipſius cõplemẽtũ in ſtatu pr̄ie. Quare aũt mereamur ex cõdigno vitã eternã multe ſũt cãe. p̄ma eſt efficatia dei ſp̄ũs ſancti coopantis i merito. ſcõa virtus dei p̄mittẽtis. Tertia p ſuaſibilitas liberi arbitrii cõſentiẽtis ⁊ finaliter pſeuerãtis. Quarta difficultaſ ſtatus merẽdi. Quinta dignitas xp̄i capitis noſtri intercedentis qõ glorificari d3 i mẽbris ſuis. Sexta liberalitaſ dei tribuẽtis quẽ nõ decet pua reddere. Septima eſt obſequiũ fideliter ſibi obtemperãtis. Octaua nobilitas operis qõ ex charitate ꝑcedit. qõ tãtum põderat̃ in cõſpectu iudicis q̄tum amo: ex quo ꝑcedit. ⁊ ideo nõ põt ſufficiẽter niſi a ſũmo bono remunerari. Opera que nõ fiũt in charitate. i. cũ pctõ l3 nõ valeãt ad vitã eternã. valẽt tñ ad alia multa. vñ ver. Aptat. ſ. co: ad ſuceptiõnẽ grẽ. minuit. ſ. penã que deberet̃ ſi nõ fieret illud opus nõ illã que iam debet̃. Et dat bona terre. ſ. tp̄alia. occupat. ſ. ne ſit hõ interim ocioſus vl̃ operi malo deditus. Aſſueſcit. ſ. ad bñ operandũ. delectat. ſ. mẽtem. mitigat. ſ. fomite3. arcet. ſ. ſiuxũ peccati. Ultimo ſciẽdu3 q̄ nullum malũ impunitũ. ⁊ nullum bonũ irremuneratum.

De diffinitionibus ⁊ differẽtiis virtutũ Capitulum. 16

V Irtutes ſm Macrobiũ dr̃r quãq3 politice qũq3 purgato: eſt. qñq3 purgati animi. qñq3 exẽplares. Primas docet ſalomon i ꝑuerbiis. Scõas in eccliaſtica. Tertias i cãticis. Quartas in deo legimus. Politice nãq3 dr̃r ſm q̄ regũt vita3 humanã quo ad opera exteriora ⁊ ſm q̄ pugnãt cõtra vitia. Purgato:ie dr̃r ſm q̄ iam ſũt in victoria viciorum ⁊ reſpiciũt pti3 interiora ptim exteriora. purgati animi dr̃r qñ deuictis ia3 vitiis poſſeſſo: virtutũ queſcit raro inſurgẽtibus primis motib⁹. Exẽplares dr̃r q̄ in mente diuina cõſiſtũt. Nã idee virtutũ in deo ſũt ⁊ ipſe rex oĩum eſt exemplar. Ariſtoteles diuidit virtutes intellectuales ⁊ cõſuetudinales. Intellectuales diuidit in ſophiã. i. ſapientiã. ⁊ intelligentiã. ⁊ froneſym. i. prudẽtiã ſpũs. Et hec tria ordinãt nos ad deũ. q: ſophia regit affectũ. intelligẽtia intellectũ. ſed froneſyſ vtrũq3 prudẽtia eiu3 ſpũs regit cogitationes ⁊ affectões. Uirtutes vero cõſuetudinales diuidit in honeſtatẽ. ⁊ liberalitatẽ. Hec duo ordinãt nos ad hoĩem. q: honeſtas ordinat hoĩem. quo ad ſeipſu3 liberalitas quo ad ꝑximũ. Itẽ philoſophia mo:alis diuidit̃ in ethicã. hiconomicã. ⁊ politicã. Hax p:ima mores quo ad ipſu3 hoĩe3. ſiue quo ad ſeipſu3 iſtruit ſcõa familiã diſponit tertia vrbes ⁊ re-

gna gubernat ⁊ regit. Circa v̄tutes hoc
tenēdū eſt ꝙ cū ſit vna gr̄a gratificās ani
mā.ſeptē tñ ſūt v̄tutes qb⁹ humana vi
ta regit̄. Tres qd̄ theologice. ⁊ q̄ttuoꝛ
cardīales. ⁊ lȝ he v̄tutes ſint gratuite p
informātē gr̄aȝ.pñt tñ fieri informes p
culpā. ⁊ iterū informari p pn̄iaȝ aduenie
te gr̄a q̄ eſt habituū v̄tuſ.oꝛigo ⁊ finis et
foꝛma. Nā cū h̄itus aliaꝝ v̄tutū hn̄t ſi-
ne gr̄a ⁊ caritate in qbus cōſiſtit vita vir
tutū dn̄r informes. Cū aūt gr̄a ſupuene
rit.tūc formant̄ ⁊ decoꝛātur ⁊ deo fiunt
acceptabiles. Vñ v̄tutes informes ſūt ſi
cut coloꝛes ⁊ tenebꝛas. ⁊ ſicut carbones
extīcti. ⁊ ſic̄ rami aridi. ⁊ ſicut ale moꝛtui
⁊ ſicut aurū obſcuratū ⁊ ſicut gēme cō-
uerſe in ſilices. Ecōtra v̄tutes foꝛmate
ſicut coloꝛes ſūt in luce viſibiles qdā aſpe
ctu cōplacētes. ⁊ ſicut carbones ardētes
⁊ ſicut rami virētes. ⁊ ſicut ale viuētes
ac valētes. ⁊ ſicut aurū fulgētes. ⁊ ſicut
gemme vas aurū decoꝛentes. Dr̄ia eſt
inter v̄tutes ⁊ p̄cepta. ⁊ dona ⁊ fructus
⁊ beatitudines. q: v̄tutes potentias di-
ſponūt. p̄cepta opa reſpiciunt. dona v̄tu
tibus pfectionē addūt fructus ſpiritui ſi
ue guſtui ſapoꝛē ſpūalem apponūt beati
tudines ipſis v̄tutibus ſtatū. ſiue vie. ſi-
ue p̄rie cōtingūt. Alia eſt dr̄ia. q: v̄tuti-
bus bn̄ opamur. donis expedite bt̄itu-
dīe pfcē opamur. ſȝ fructib⁹ fruimur deo

De dr̄a v̄tutū cardinaliū ⁊ theologicaꝝ
Caplm. 17

d Differētia v̄tutum theologicaꝝ ⁊
cardinaliuȝ hec eſt. q: theologice
mouet ad finē. ſed cardinales mouēt ad
ea q̄ ſūt ad finē. Alia dr̄a ē q: theologicaꝝ
virtutū finis ⁊ obiectū eſt ipſe deus. ⁊ nō
obiectū ꝓpꝛie. Itē v̄tutes theologice ha
bent̄ p infuſionē. cardinales v̄o p acq̄ſi-
tioneȝ. Itē theologice mouēt ad opa ex
rationibus ſumptis a iure diuino. ſȝ car
dinales a iure naturali. Iteȝ v̄tutes theo
gice attendūtur quātū ad actus interio-
res. cardinales v̄o ad opa exterioꝛa. Itē
theologice nō hn̄tur ſine donis. cardina
les vero hr̄i pñt ſine donis. Item theo
logice ſunt diſcretiue actuum in deū. car
dinales vero in ꝓximum. Itē in theolo
gicis ſic eſt ꝙ habitus gn̄at actus. ſed in
cardinalibus eſt ecōtra. q: actus ibi gn̄at
h̄itus. vñ phūs. Quales inquit ſunt ac-
tus tales ſunt habitus.

De virtutibus theologicis in genere.
Caplm. 18

a Anima quantum ad ſupioꝛē ꝑtem in
qua cōſiſtit imago trinitas rectifi
cari hȝ p tres v̄tutes theologicas. vñ ſi
cut imago creature conſiſtit in trinitate
habituū cū vnitate gr̄e. ſic p hos tres ha
bitus v̄tutū aīa fert̄ in ſūmaȝ trinitateȝ
ſm̄ tria appꝛopꝛiata trib⁹ ꝑſonis. ita ꝙ
fides dirigit in ſūme veꝝ credēdo ⁊ aſſē
tiēdo. Spes v̄o in ſūme arduuȝ innitēn
do ⁊ expectādo charitas aūt in ſūme bo
nū deſiderādo ⁊ amādo. Virtutes theo
logice differūt inter ſe multipliciter. pꝛīo
ſm̄ actus ꝓpꝛios. Nā fides facit deo aſ
ſentire. ſpes in deo cōfidere. charitas fa
cit deum amare. Scd̄o differūt rōe ſub
iecti. q: fides in rōnabili. ſpes in iraſcibi
li. charitas in cōcupiſcibili. ſed ambe ſūt
in volūtate q̄ ꝓꝑ ſilitudinē actuum acce
pit nōia haꝝ potētiaꝝ. Tertio differunt
rōne ſubiecti. Nā fides eſt circa verum.
ſpes circa arduū. caritas circa bonum.
Quarto rōne effectus. Nā fides in pn̄ti
deū ſeqtur. ſpes in celū comitat̄. caritas
perēnit̄ amplexat̄. Quinto differūt rōe
finis. q: p fidē cognoſcit̄ deus vt veritas
p ſpem hr̄ vt eternitas. p caritatem dili
gitur vt bonitas.

De fidei vtilitate. Cap. 19

Fides eſt ſubā ſꝑandaꝝ reꝝ argu
f mētū nō apparētū ſm̄ Apo. In
hac diffinitiōe fides dr̄ ſubā. i. fun
damētū ſubās edificio ſpūali qd̄ eſt gr̄a
⁊ gloꝛia. Ipſa nāqȝ fides facit aliqualiē
res ſperādas in nobis ſubſiſtere p gr̄aȝ
⁊ faciet tādem p gloꝛiā q: ipſa eſt pꝛim⁹
h̄itus v̄tutū. pꝛimus dico nō tp̄e. ſed nā
Reꝝ ſperādaꝝ dī q: fides p aſſenſuȝ fa
cit in nobis ſubſiſtere res ſperādas. Ar
gumētū dī. i. arguens mētem. q: fides i

clinat intellectū ad credēduꝫ id ꝙ nō ap
paret. ⁊ ꝓꝑ hoc dꝛ potius argumētū q̄ꝫ
cōclusio. qꝛ fides ꝓbat de nō apparētib⁹
ꝙ sit ⁊ nō ꝓbat. Nō apparētū dr̄ ꝙ fi
des sua v̄tute ⁊ luce manifestat ea q̄ nō
apparēt iā pterita q̄ꝫ p̄ntia. ⁊ q̄ꝫ futura.
Preterita qdē. qꝛ s̄m Apostolū fide in
telligimus aptata esse secula. Pn̄tia v̄o
sicut ait Aug. demus deo aliqd posse. et
nos intelligere nō posse. Futura aūt qꝛ ꝑ
fidē credimus resurrectōeꝫ mortuoꝝ ⁊
hmōi. Fides dꝛ multipliciter. s. hitus in
formatus charitate illuminās mēteꝫ ad
credēduꝫ. Act. 15. fides purificās corda
eoꝝ. Q̄litas informis. Ja. 20. fides si
ne opibus mor. est. Motus fidei. Aug.
Fides est credere ꝙ nō vides. Facultas
credēdi. Math. 8. Nō inueni tātā fideꝫ
in israel. Deuotio fidei. Mat. Mulier
magna est fides tua. Articulus fidei. Vn̄
i symbolo athanasii. Hec ē fides catho
lica vt credamus ⁊ cōfiteamur. Sicut
in aliq̄ scia q̄daꝫ sūt an̄cedentia vt suppo
sitōes q̄dā v̄o ꝯsequētia vt cōclusiones
q̄dam q̄si media vt ꝑpositōes ꝓbantes
Ita in doctrina fidei q̄dam st ibi admōꝫ
suppositionū vt vlia an̄cedentia articu
los. s. ꝙ scriptura sit ꝯdita ⁊ exposita in
spiratōe sp̄us sancti. ⁊ ꝙ v̄a st q̄ loqtur
dn̄s in scriptura. ⁊ ꝑ scōs suos. ⁊ hmōi
q̄dā ad modū ꝯclusionū. vt ea q̄ ad mo
res ptinēt. s. fornicatōꝫ eē mortale pctm̄
⁊ hmōi q̄dā ad modū ꝑpositionū vt ar
ticuli fidei. Et nota q̄ fides est q̄i media
inter opinionē ⁊ sciaꝫ qꝛ opinio se hꝫ ad
vnā ptē ꝯtradictōis cū formidine alterius
ꝑtis ⁊ sine cāe cognitōe. Scia v̄o se hꝫ
ad aliā ptē ꝯtradictōis sine formidine r̄n
q̄. ⁊ cū cāe cognitōe ac ꝑ media necessa
ria vn̄ scia ē necessarioꝝ. ⁊ ita pꝫ ꝙ fides
ꝑticipat cū vtraqꝫ. Ad fidei ꝑfectionē se
ptem ptinēt. p̄mū est ꝙ sit p̄me vitati
innera sicut fides Moysi q se negauit fi
lie pharaonis magis eligēs affligi cū po
pulo dei q̄ꝫ tpalis pctī hr̄e iocūditatē. 2.
est ꝙ sit caritate formata. sicut Magda
lena quā fides saluā fecit. ⁊ cui dimissa st
pctā multa. qm̄ dilexit multū. 3. est ꝙ sit
deuotōe feruida sicut illius mulieris cui
dixit dn̄s. O mulier magna est fides tua
4. ꝙ sit bonis opibus ꝓbata. sicut fides
Cornelii. 5. ꝙ sit fortitudine roborata. si
cut fides Stephani. Laurētii. ⁊ aliorum
martyrū. q ꝑ fidem fortes facti sūt i bel
lo. 6. ꝙ sit obedientia decorata sicut fides
Abrahe. 7. ꝙ sit humilitate subiecta. sic
fides beate virginis que ait. Ecce ancilla
dn̄i. Nota ꝙ fides magis innitit̄ aucto
tati q̄ꝫ rōni. qꝛ s̄m Gre. fides nō hꝫ me
ritum cui humana rō ꝑhibet experimē
tū inte lege sufficiens. q̄uis. n. fides rōi
bus firmet̄. tn̄ nec talibus. nec experimē
to sensibili dꝫ quis credere cōtra fidem
sicut pꝫ in eucharistia vbi ⁊ visus. ⁊ gu
stus. ⁊ tactus dicit esse panē ⁊ vinuꝫ. sꝫ
fides dicit esse corpus et sanguinē dn̄i no
stri Jhesu xp̄i. vn̄ Aug. Qd̄ intelligim⁹
debemus rōni. qd̄ credimus debemus
auctti. q̄ opinamur debem⁹ errori. No
ta ꝙ duplex est cognitio de deo. s. nālis
⁊ accn̄talis. Naturalis cognitio duplex
est. s. an̄ pctm̄ q̄ hō cognoscebat aperte
deū in creaturis. ⁊ post pctm̄. ⁊ hoc est
ꝑ speculū i enigmate. Accidētal' cognitio
triplex est. p̄ma est acq̄sita ꝑ rōes nāles
quā habuerūt phi. ⁊ hec dr̄ scia. 2. est q̄
hr̄ testimoniis scripturaꝝ ⁊ miraculorū
⁊ hec cognitio dꝛ fides informis. 3. est q̄
hr̄ ꝑ infusionē grē gratū facientis. ⁊ hec
dꝛ fides formata. ⁊ ꝑ talē cognitionē as
sentit aīa p̄me vitati ꝓꝑ se ⁊ supra oia.
Unde ea adueniēte pereūt oēs alie cogni
tiones accidētales ad minus quo ad ac
tū. Cū. n. alie cognitiones veniunt in ani
ma tūc fides tanq̄ꝫ velocior ꝑoccupat mo
tus oium. Cum fides sit de non apparē
tibus ⁊ difficile sit occulta credere duo
sūt necessaria ad hoc vt firmiter credat̄
p̄mū est illustratio veritatis aīas eleuās
2. est rectificatio autoritatis instruēs ani
mā. quoꝝ p̄mū est ꝑ fidem. 2. est ꝑ scri
pturā auctenticam. ⁊ ꝑ sp̄m scm̄ editam
Auctoritas ergo ꝑbet fulcimētū fidei ⁊ fi
des assentit auctoritati. vtrūqꝫ vero per

chriſtū eſt. ꝓpter q̄d ⁊ ſplēdor ⁊ verbū dī. q: mētē ꝑ fidē illuminat. ⁊ veritatem ꝑ doctrinā oñdit. Hoc quoqȝ ſciendū eſt q̄ vna eſt fides tm̄. tā in ꝑteritis q̄ȝ in pñtibus ⁊ futuris. lȝ magis clara ſit i eiſ ⁊ explicita q̄ ſequūtur xp̄m q̄ȝ in eis q̄ p̄ ceſſerunt eius aduentū. ſicut nouū teſtm̄ clarius eſt q̄ȝ vetus. Q̄d. n. nos credim⁹ eſſe factū antiq̄ p̄res credebāt eſſe futuꝝ exceptis illis q̄ adhuc reſtant cōplēda. ſicut eſt reſurrectio mortuorum. ⁊ iudicium extremū. ⁊ remuneratio bonoꝝ ⁊ punitio reproborum.

De effectu fidei.

Caplm̄. 20

f Ides multa bona facit. ſ. hoīem ſaluat. Unde dictū eſt Magdalene. Fides tua te saluā fecit. Mentē purgat. Act. 15. Fides purificās corda eorū. Cōtra mūdū pugnat. Heb. 12. Sācti ꝑ fidē. 6. rc. Poſtulata impetrat. Unde illud. O mulier magna eſt fides tua. fiat ſic petiſti. Perſeuerātiā dat. Apo. Tu aūt in fide ſtas. Pallia obtēnit. Hebr. 11. Fide moyſes grādis effectus eſt negauit ſe filium eſſe filie pharaonis. Iuſtificat. Ro. 4. Credidit abrahā deo. ⁊ rc. eſt ei ad iu. Beatificat. Io. 20. Q: vidiſti me Tho. credidiſti. b. q̄ nō vi. ⁊ cre. Super fundamētū fidei q̄dam edificāt aurū cōtemplationis. q: q̄ cōtemplātur ſine fide q̄ſi videnť videre ſolē ſine oculis. q̄dam argētum predicationis. q: q̄ ꝑdicat ſine fide nō loquitur cū q̄ ſm̄ deum eſt fidelem ſmonē. q̄dam lapides precioſos bonoꝝ operū. q: q̄ bene opatur ſine fide ē ſicut q̄ facit ſtructurā ſup arenā. Item alij edificant ligna. ſ. amorē ardentiorem tpalium. alij fenū. ſ. fumū delectationū carnaliū. alij ſtipulā. ſ. occiſioꝝ verboꝝ ⁊ opeꝝ infirmoꝝ. Iſti q̄dā ſaluanť merito fūdamēti. ſic tn̄ quaſi ꝑ ignē purgatorii exurenť edificiū nō idoneū tāto fundamento. Fides hȝ quoſdam effectꝰ eēntiales ⁊ principales vt facē filios dignos vita eterna ⁊ facere ſimiles deo. ⁊ purgare aīaȝ a tenebris pctī ſiue infidelitatis. Iſti effectus ſūt a deo. Alios hȝ effectus volūtarios ⁊ ſecūdarios. vt eſt credere ⁊ dirigere opera aliarum virtutū ⁊ imperaꝛ oibus ſuo modo. Et iſti effectus a libero arbitrio ſunt.

De articulis fidei.

Caplm̄. 21

s I reſpectus habeatur ad eos qui ſymbolum ediderunt tunc articuli ſunt duodecim ad numerum duodecim apoſtoloꝝ. Si aūt cōſideremuſ q̄ radicaliter ſūt credēda. tūc articuli ſt. 14 quoꝝ. 7. ſpectant ad diuinitatem ⁊ ſeptem ad xp̄i humanitatē. ⁊ hec ſignata ſūt in. 7. ſtellis. ⁊ in. 7. cādalabris aureis in quoꝝ medio filiuſ hoīs ambulabat Sūt ergo ſeptē articuli fidei q̄ ꝑtinēt ad diuinitatē. ꝑmus eſt credere vnum eē deū q̄ ibi notaꝛ. Credo in deū. Secūduſ eſt patrē eē deū. ibi Patrē oīpotentē. tertius eſt filiū eſſe deū ibi. Et in Iheſū xp̄m filium eius. q̄rtus eſt ſp̄m ſcm̄ eſſe deū. ibi Credo in ſp̄m ſcm̄. Sic pȝ q̄ p̄ dicti q̄ttuor articuli ſt de vnitate diuine eēntie ⁊ trinitate pſonaꝝ. q̄ntus eſt credere remiſſionem peccatoꝝ hís qui ſunt in eccleſia. ibi Sanctā eccleſiā ca. ſ. c. rc. pec. ſextus eſt mortuoꝝ reſurrectionem ſeptimus eſt credere bonoꝝ remunerationem ſub quo cōprehendiť ⁊ maloꝝ punitio. ibi. Uitam eternam. Et iſti tres articuli ad diuinitatē ꝑtinent. q: virtute diuinitatis fit peccatoꝝ remiſſio que eſt anime viuificatio ⁊ corporū reſurrectio atqȝ corporis ⁊ anime ſimul glorificatio Alij ſeptem ſunt qui pertinent ad humanitatem xp̄i. Primus eſt credere filium dei eſſe conceptum de ſpiritu ſancto. ibi. Qui conceptus eſt de ſpiritu ſancto. ſecundus eſt filium dei natum ex Maria virgine. ibi. Ex Maria virgine. terti⁹ filium dei pro nobis mortuū in cruce. ibi Paſſus ſub pōtio pilato crucifixuſ mortuus ⁊ ſepultus. quartus eſt filium dei deſcendiſſe ad inferos ſecundum animā ibi. Deſcendit ad inferna. q̄ntus ē filiū dei ſurrexiſſe a mortuis. ibi. tertia die re

tur.amoꝛ.ſextus ē eūdē aſcēdiſſe ad pr̄is
equalitatē.ibi aſcēdit ad ce.ſc. ad dex.d.
p.o.7.ē filiū dei iudicaturū viuos ⁊ moꝛ
tuos.ſiue bonos.ſiue malos. ibi. Inde
vē.ē iu.vi.⁊ moꝛ.Iſti.14. articuli colli-
gunt̄ ex ſymbolo quē apoſtoli ediderūt
Articulū p̄mū ⁊ ſcd̄z d̄ diuinitate poſuit
petr᷒.3.Andreas.Bartholome᷒.4.5.
Symō.Tadeus.6.7.Matthias.Itez
p̄mū articulū de humanitate xp̄i poſuit
Iacob᷒ maioꝛ ſcd̄m ⁊ tertiū. Ioannes
q̄rtū Thomas.qntū.Mattheus ſextū
Iacob᷒ minoꝛ.ſeptimū philipp᷒. Tria
ſūt ſymbola.p̄mū apoſtoloꝝ.2. nicenum
cōcilii.3.Athanaſii.p̄mū factū ē ad fidei
inſtructiōz.Scd̄m ad fidei explanatiōez
Tertiū ad fidei defenſionē. Nota ꝙ ali-
ud ē credē deum.⁊ aliud eſt credere in
deū ⁊ aliud credē deo.Qm̄ credē deū ē
credere ip̄m eē.Credē āt in deū ē credē-
do ip̄z amare.⁊ credēdo in deum ire ac
mēbꝛis eius in coꝛpoꝛari.Credē v̄o deo
eſt credere verbis eius.

De ſpe. Cap. 22.

s Pes eſt certa expectatio future
beatitudinis ex dei gr̄a ⁊ meritis
ꝓpꝛiis ꝓueniēs.In hac diffinitio
ne nō ſumit̄ certitudo rōnis in q̄ plene
vni p̄ti cōſentit̄.ſed certitudo opinionis
qua vni parti quia rōne ꝓbari videtur.
nec t̄n oīno ſed cū foꝛmidine. Huius āt
expectatōis cā pꝛincipalis ē gr̄a dei ⁊ nō
noſtra merita.q: oꝑa nr̄a nō ſūt merito
ria niſi ex dei gr̄a.Sine meritis t̄n ſpare
aliq̄d nō ē ſpes ſicut ait Grego.ſ; p̄ſum
ptio.In p̄dicta diffinitiōe diffinit̄ mot᷒
ſpei ⁊ nō virtus.ſ; virt᷒ ſpei diffinit̄ ſic
Spes ē audacia mētis de lārgitate dei ac
cepta habēdi vitā eternam ꝑ bona merita
Inter fidem ⁊ ſpē tal̄ ē differētia. fides
n.eſt de p̄teritis.⁊ futuris.Spes aūt de
futuris t̄m.fides de bonis tā ſibi q̄ȝ aliiſ
ē. Spes āt de bonis ſibi t̄m. Cōueniūt
t̄n in hoc ꝙ tā fides q̄ȝ ſpes eſt de inuiſi-
bilib᷒. Certitudo ſpei oꝛit̄ ex trib᷒ .ſ.ex
diuina largitate.ex abūdātia meritoꝝ.⁊
ex p̄guſtatiōe eternoꝝ. Nota ꝙ ſpes pꝛo
ut eſt viatoꝝ ſic eſt cū certitudine opinio
nis vt dictū eſt Spes aūt illorū qui ſunt
in purgatoꝛio.⁊ q̄ fuerūt i limbo eſt cuȝ
certitudine ſciētie ⁊ nō opinionis. vt ē il-
la viatoꝝ.Vn̄ declinat aliquo mō a ſpe ꝓ
pꝛie dicta.Spes vero que fuit i Stepha
no qn̄ vidit celū.apt̄ū ⁊ que fuit in pau-
lo qn̄ dixit.ſcio cui credidi ⁊c.⁊ que fuit
in Adā ante pcm̄ fuit cū certitudine viſi
onis t̄n ſatis debilioꝛis q̄ȝ in celo. Unde
ſpes ſic ſūpta adhuc ē minus ꝓpꝛie dicta
Ex his patet ꝙ in patria non ē ſpes pꝛe-
mii. q: beatitudo ē omniū bonoꝝ ſimul
tota poſſeſſio.Vn̄ ibi nihil futuruȝ ē q̄d
ſperet̄.Et l; ſanctis adhuc ſit futura re-
ſurrectio coꝛpoꝝ ſm̄ rē.t̄n p̄ñs ē ſm̄ co-
gnitiōez. Spes āt ſic futuꝝ reſpicit ꝙ ꝑ
uat tā p̄ñtiā rei q̄ȝ cognitiōis ꝓut ſpes ꝓ
pꝛie ſumit̄.Duplex ē ſpes.ſ. ſuffragii ⁊
auctoꝛitatis ꝓpꝛie. Pꝛima poſita eſt in
ſanctis.2.i ſolo deo.⁊ hec triplex ē.ſ.ve-
nie.p̄s. In te dn̄e ſperaui nō cōfundar i
eternuȝ Grē.p̄s.Sperātes āt in domi-
no miſericoꝛdia circūdabit Gloꝛie.ꝓuer
bi.Qui ſperat in deo ſaluabit̄.Effectuſ
ſpei multiplex ē.a tribulatiōe liberat.p̄ſ.
In te ſperauerūt patres noſtri. ſperaue
rūt ⁊ liberaſti eos.exēplū de Suſana ⁊
Daniele. Cōfoꝛtat.2. Macha.7. Pere
untes ſeptē filios ſub vnius diei t̄pe cō-
ſpiciēs mr̄ bono aīo ferebat ꝑꝑ ſpē quā
in deū hēbat. Mētez eleuat. Iſa.4.Qui
ſperāt in do.muta foꝛti.aſſumēt pennas
⁊c.Saluat.p̄s.Qui ſaluos facit ſperan-
tes in ſe. Tēpoꝛalia miniſtrat.p̄s. Oculi
omniū in te.ſpe.d.⁊c.Spes cōpat̄ mul
tis reb᷒.dr̄ eni galea.i.Theſa.5. Indu
ti galeā ſalutis.anchoꝛa.hebr̄.6.Qui cō
fugimus ad tenendum pꝛopoſitam ſpē
quam ſicut anchoꝛam habemus anime
tutam ac firmam. medicina.p̄s. Sperāſ
in do.nō confirmaboꝛ.Gēma. ꝓuerb.
17. Gemma gratiſſima expectatio pꝛe-
ſtolantis. Solatium hebr̄.6. foꝛtiſſimuȝ
ſolatiū habeamus qui cōfugimus ad te
nendam pꝛopoſitam nobis ſpem.Cla-
uis. Glo.ſuper illud.p̄ſ. Sperate i dn̄o

ꝗ ipē intrat ad [illegible]
[illegible]

De [illegible]

C [illegible]

na ⁊ [illegible] [illegible] [illegible] nis [illegible] [illegible] [illegible] in precepto [illegible] [illegible] ac magis [illegible] [illegible] [illegible] diligit [illegible] [illegible] sio. de. [illegible] bona [illegible] sperat. ⁊ fide ñ ficta. i. simulata. ⁊ ad [illegible] git. sed inter aduersa fortis. ꝓsper in libro de vita cōtēplatiua describit charitatem sic. Charitas est vt mihi vr̄ recta voluntas ab oībꝰ terrenis ꝑñtibus ac futuris poſitus auersa. Iuncta deo inseꝑabiliter ⁊ vnita igne quodā spūs sc̄i a quo est, ⁊ ad quē refertur incēsa inquinatiōi oīs extranea corrūpi nescia nulli vitio mutabilitatis obnoxia sup̄ oīa que carnaliter diligūt excelsa affectionū oīm potentissima diuine contemplationis auida. In oībus semꝑ inuicta summa actionū bonarū salus morū finis celestiū pceptoꝝ. mors criminū vita virtutū. virtus pugnantium. palma victorꝫ [illegible] meritorꝫ bonorꝫ premiū [illegible] nullus deo placeat [illegible] nullus [illegible] re potest [illegible] ficiētibꝰ [illegible] martiribꝰ [illegible] quicquid est boni operis [illegible] [illegible] Primo sic [illegible] dilectio qua diligit deus [illegible] ꝑꝑ deum. ⁊ in deo. 2. sic [illegible] tas nisi vita copulās [illegible] .3. sic scḋm Aug. charitas est [illegible]

[illegible]

[illegible] cuꝫ diligimus hoc amore [illegible] ꝑceptionē ⁊ vsū [illegible] ꝗ ē plus necessaria [illegible] [illegible] vt subueniat [illegible] [illegible] re plus se diligit [illegible] nō bene [illegible] mus voluptate [illegible] inter multos est. i. [illegible] ergo [illegible] [illegible] lectio [illegible] quasi [illegible] cū amato in amore. vt [illegible]

Charitas eſt amor in deū hec amicē de terminat, ⁊ indicat oīb⁹ [illegible]. vñ di caritas q̄ſi cara [illegible] facies Alia eſt dr̄ia inter [illegible] amam⁹ deū pp ſe diligim⁹ eū ſup oīa pp ſua bñficia q: dilectio eſt diuerſoꝝ electio [illegible] vtrūq; ↄplectit̄. ſ. ſup oīa ⁊ pp ſe. Dili gere deū in hoc differt a dilectōe primi q: diligere deū eſt velle ei bonū qd̄ hʒ. ſ. ꝙ ſit oīpotens. ⁊ ſūme bonus ⁊ hmōi. Itē diligere deū eſt velle precepta eius [illegible] cū intētione hmōi eo [illegible]. Itē diligere deū ē eū velle poſſidē ⁊ ab ipſo poſſide ri. Itē diligere deū eſt volūtatē dei volū tati ſue in oībus ↄformare. Diligere vō pri mū eſt velle ſibi bonum nō p̄ cōmodum ſed p̄ gr̄az. Itē diligere primū eſt idem velle. ⁊ idē nolle in bono. Itē diligere p̄ ximū eſt ſucceſſū bonū ei optare ⁊ q̄rere Itē diligere primū eſt velle ei qd̄ ſibi. Eſt itē dr̄ia inter dilectionē dei ⁊ primi q: deū diligim⁹ in ſe ⁊ pp ſe. primū vō diligim⁹ in deo ⁊ pp deū. Qñq; dicim⁹ duplicē eē caritatē. ſ. dei ⁊ primi. hec du plicitas nō intelligit̄ quātū ad hitus. ſed q̄ītū ad act⁹ q: vno hitu caritatis diligit̄ de⁹ ⁊ prim⁹. Caritas qñq; dicit hitus Ro. 5. Caritas dei diffuſa eſt in cordib⁹ nr̄is. qñq; dicit motū. Can. 2. Ordinauit in me caritatē. qñq; ſignū. Vñ Jo. 15. Maiorē caritatē nemo hʒ. i. mai⁹ ſignū caritatis. qñq; terciā pſonā i trinitate. i. Jo. 4. Deus caritas eſt. ⁊ hic ſumit̄ pſo nalit̄. qñq; ſumit̄ eſſentialit̄. ⁊ tota trinitas dr̄ caritas. qñq; ſumit̄ p̄ ſermone carita tis. Vñ luce. 7. Dimiſſa ſūt peccata mul ta qm̄ dilexit multum.

De effectu caritatis. Cap. 25

Charitas peccatū expellit vñ de ma gdalena dr̄ dimiſſa ſūt ei peccata multa qm̄ dilexit multū. Leges cuſtodit. Ro. 13. Qui diligit primū ſuū legē īpleuit. Deū hoī iūgit. i. Jo. 4. Qui manet in deo manet. ⁊ deus in eo. Mē tem vītutibus ornat. i. Cor. 13. caritas pa tiens eſt. benigna eſt ⁊c. pfectionē addu cit. Apo. adhuc excellentiorē viā vobis de monſtro. Pſ. [illegible] Jo. Si quis dili git me ⁊ c. ⁊ ſequitur ad eum veniem⁹ ⁊ manſio nē apud eū faciemus. Dilectionē [illegible] gnū facit. Jo. 16. Si quis diligit me dili git̄ a p̄re meo. Ch[illegible] eſt ad primū dil[illegible] cat ⁊ p̄ opa miſeri[illegible] [illegible] gr̄e. Su[illegible] p̄ opa [illegible] ⁊ ſuperer rogatōis. p̄ caritatē venit deus ad hoīes in incarnatōez ⁊ in hoīes [illegible] collatōe. p̄ ipſā cariatē currūt hoīes ad deū bona opatōne. ⁊ puenīūt ad eūʒ in glorificatōe. Amoris ē penetrare. q: [illegible] ima cordis penetrat. Cant. 2. Vulnerata caritate ego ſum. lāguidū facere ⁊ hoc p̄ deſideriū cōnādi cū amato Cant. 5. nūcie tis dilecto meo. q: amore langueo. In ebriare. q: ſic tēdit in amatū ꝙ ſui ipſius ⁊ oīuʒ rerū pter ipſū obliuiſcit̄. Cant. 5. Comedite amici mei ⁊ bibite. ⁊ inebria mini cariſſimi. liq̄ſcere q: cor ī diuina dulce dine ſic reſoluit̄ ꝙ appetēs cū appetibili mirabili amicitia vnit̄ Cant. 5. Anima mea liqueſacta eſt vt dilectus locut̄ mihi amor hʒ vim diffuſiuā in bona opatiōe vnitiuā in primi dilectione. traſformati uā in iuſtificatione. Itē aliter hoc oſtendit̄ ꝙ hʒ viʒ diffuſiuā vt pʒ ī creatiōe. vniti uam vt patet in xp̄i incarnatione traſfor matiuā vt in glorificatōe. Quibus reb⁹ charitas aſſimiletur. Caplm̄. 26

Charitas eſt bonoꝝ principiū q: a deo. bonoꝝ mediū. q: ſm̄ deū bonoꝝ finis. q: pp deū. Charitas dr̄ bo ne opatiōis pncipiū. q: mouet ad id. [illegible]. Charitas opat̄ ſi ē. Dicit̄ ēt mediuʒ. q: opa iformat. dr̄ quoq; finis. q: opa diri git ⁊ ad debitū finē pducit. Q̄ſo charitas dicat̄ finis. ſciēdū ē ꝙ triplex eſt finis. ſ. ↄpoſitōis. ↄſumatōis ⁊ finiatōis. Mō io charitas ē finis pcōꝝ q: ea ↄſumit̄. 3. mō mō ē finis pceptoꝝ. q: ea pficit. 3. mō ſ[illegible] vita eterna q̄ ipſe deus eſt finis nr̄i labo ris. ſed vita eterna finis eſt quo quieſcitur ſed deus terminus in quo q̄eſcit̄. Chari tas dr̄ forma vītutū multiplicitar. Pmo q: mouet oēs vītutes ad exteriora opa p̄

que pficiūtur virtutes ⁊ merētur auge ri. Scđo q: oēs v̄tutes mouēt ad finē charitatis: s. ad bonū. Charitas. n. hʒ bonū p fine ⁊ obiecto. Alie v̄tutes hūt bonū nō p obiecto [illegible] p fine tm̄. ⁊ ideo [illegible] nis [illegible] denotat. Tertio cha ritas [illegible] v̄tutū delectatione. ⁊ tollit fastidiū. ⁊ alleuiat onera ꝑꝑ ipsius dulcedinē. Quarto q: cōponit aīam ⁊ pficit nō gḡalem inesse nature. sed inesse gratuito ⁊ meritorio. Charitas multis rebus dr̄ similis q: cōparat̄ auro qđ fornace tribulationis pbat. Auroꝛe quam sequit̄ dies eternitatis. Arche Noe in qua qui nō fuit inuēt̄ꝰ perijt. Arbori bonos fructus pferenti. Ale ad celestia subleuanti. Glutini aīam deo cōiungēti. Claui celū apperiēti. coꝛone mētē decoꝛāti. capiti sensum ⁊ motū influenti. Charitas. n. influit sensū. i. rōem merēdi alijs v̄tutibus ⁊ motū. i. affectū merēdi meritoꝛie mētē deo illuminantē. Eboꝛ throni deo exhibenti. Firmamēto aq̄s voluptatis ab aquis eternitatis diuidēti. Fonti mētem irrigāti. Gēme aīam ornāti. Gladio flāmeo padisū custodiēti. Igni affectū accēdenti. Iugo suauiter pmenti. Māne de celo descēdēti. Rose rubēti. Radice humoꝛē gr̄e quē a sūmo trahit ad v̄tutes trāsmittēti vt sic nutriātur ⁊ cōfoueātur in bono. Soli fulgēti. Thesauro latēti. Vinculo oēs rōnes diligēdi in dilecto colligāti. Vino inebriāti. Vesti pctōꝝ turpitudinem coopienti. Vnguento vulnera lesa curāti.

De excellentia charitatis.

Capitulū 27

c Haritas excellit alias virtutes in multis. pᵒ in dei cōformitate. i. in spali dignitate. Ricardus. Charitas ē regina virtutū. ij. in speciositate q: est planeta veneris. ⁊ ide pulchritudo. q: sicut pulchritudo exterioris hōis est ex decēti mēbroꝝ ordinatione ⁊ venustate coloris sic pulchritudo aīe est ex decenti ordinatione actuū ⁊ v̄tutum. [illegible] charitas in illa eiꝰ actus ordinatus [illegible] ⁊ re missus [illegible]. Quinto in supportatione laboꝛis. Aug. Oīa grauia ⁊ immania leuia facit amoꝛ. Sexto in vigoꝛositate. Cant. 8. Foꝛtis est vt mors dilectio. Septimo in [illegible]. Aug. [illegible] ⁊ [illegible] vis. Octauo in [illegible] q: charitas [illegible] deo nō solū in patria sed in via.

De signis dilectionis.

Capitulū 28

s Igna dilectionis sūt hec q: amici [illegible] so loqui. [illegible] sibi obsequit̄ [illegible] nit. Offensam [illegible] gaudet pspēritat̄ [illegible]. Gaudet de [illegible] de sua absentia. diligit ⁊ odit [illegible] qđ ille [illegible] coꝛe. timet [illegible] amicitiā [illegible] ab eo [illegible] cōsilijs suis [illegible]

Qualiter possit qs scire se habere charitatē. Nota q quidā sciūt se nō habere caritatē q vt sunt in actu peccādi v̄l in ppo sito. Quidā dubitant se habere caritatē q: rōnes hūt p vtraqʒ pte. vt sunt q incipiunt facere qđ in se est. Quidā putāt se habere caritatem. sicut q multa bona fecerūt ⁊ diu abstinuerūt a peccato. adhuc tn̄ sustinēt motus tēptationis. ⁊ imaginant turpia. Quidā experiūtur se habere charitatē. vt illi q gustant diuinam dulcedinē in quibus fomes fere extinct? est. ⁊ quasi semp v̄l bona faciūt v̄l affectāt. Quidam certi sūt se [illegible] vt quibus deus reuelauit [illegible] paulus cui de [illegible] gr̄a mea.

De gradibus amoris.

Capitulū 29

[illegible] est cum diligo [illegible] mercenarius [illegible] cipalis [illegible] deus. Tertius est cum diligo [illegible] [illegible]

[illegible] .i. depper ꝺ reſpicit deū. Quart⁹ eſt cū diligo me ꝓpter deū. hic eſt optimus q: i tali amoꝛe nihil eſt qꝺ querat homo de ſuo ſcꝫm ſeipſo. ſꝫ que dei ſunt. Super oīa diligēd⁹ eſt deus. q: cū ipſe ſit princi piū ⁊ hoc ipſo eſt ſūmū. ⁊ hoc ipſo ꝙ ſū mū eſt ſūme bonū eſt ⁊ hoc ipſo ꝙ ſum me bonū eſt ſūme beatū eſt. ⁊ hoc ipſo ꝙ ſūme beatꝰ ē ſūme beatificū ē. ⁊ hoc ipſo ē ſūme fruēdus. ⁊ hoc ipſo eſt ſum me ꝑ amoꝛē ei inherēdū. ⁊ in eo. tāqꝫ in fine quieſcēdū. Tria ḡnaliter diligūt .ſ. vti le. delectabile. ⁊ honeſtū. Propter ꝓximū diligēda ē tribulatio. q: vtilis. Propter ſcḋm diligēda ē [illegible]. q: honeſta. Sꝫ ꝑ [illegible] ſcḋm diligēd⁹ ē deus. q: delectabil imo ꝓp hec oīa diligēdus eſt deus. quia [illegible] diligē ē vtile delectabile ⁊ honeſtū.

Gradus amoꝛis vel charitatis [illegible] tollit pctm̄ ſūt iſti. primo tollit pctm̄ moꝛ tale nō quātū ad habitū. ſꝫ quātū ad ac tū liberat aūꝫ a pctō moꝛtali ſꝫ nō a pote ſtate cadēdi i illud. 2. mō tollit pctm̄ quā tū ad actū ⁊ quātū ad habitū. ſꝫ neutro mō veniale. ſicut pꝫ in aliqb⁹ ſanctificatiſ. 3. mō caritas tollit pctm̄ vtroqꝫ modo. ⁊ veniali quātū ad actū. ſꝫ ſi quo ad ha bitū talis fuit in beata virgine ante cōce ptionē xp̄i. 4. mō tollit vtrūqꝫ vtroqꝫ modo. ſic fuit i beata virgine in cōceptio ne xp̄i ⁊ poſt tūc enim fuit i ipſa ſublatuſ fomes peccādi totaliter. 5. mō tollit vtrū qꝫ vtroqꝫ mō. ⁊ inſup oēm miſeriam ⁊ hoc fiet i patria. Perfecta ē charitas q̄ ē habitu magna motu interioꝛi directa. ope exteriori ſollicita. radice ſtabilita. fer uoꝛe diſcreta. dulcedine cōſolatoria. Dili git deus toto coꝛde .i. intellectu ſine erro re. tota aīa .i. voluntate ſine contrarietate. to ta mēte .i. memoꝛia ſine obliuiōe.

De oꝛdine caritatis. Cap. 30

[illegible] ſcḋm Aug. eſt dili gere p̄mo qꝺ ſupra nos ē .i. deū deīde qꝺ nos ſum⁹. poſt hoc qꝺ iuxta nos eſt .i. ꝓximꝰ. vltimo qꝺ īfra nos eſt .i. coꝛpus nr̄m ꝓpꝛiū. In eodem gradu cōtinetꝰ [illegible] rem tēnet rōnē ſ[illegible] reſpectu ſpūs nr̄i. ſcꝫm Ambꝛo. diligēdus eſt p̄mo deꝰ ſcḋo parētes. deīde filii. poſtea dome ſtici. vltimo inimici. ſꝫ hoc de [illegible] gēdū intelligitur. Aliq̄ [illegible] magis [illegible] tero multiplr .ſ. [illegible] diligēdus ē deus ſed [illegible] diligēdi ſūt parētes qꝫ filii [illegible] gruinci ſcꝫm gradus cognatōis [illegible] affectu diligēdi ſūt filii qꝫ parētes [illegible] piunctib⁹ ꝓximus ſuccurrēdū ē magis indi gēti. Ad ꝓ[illegible]ꝫ magis diligēdi ſūt qui ſe magiſ ad grāꝫ ꝓparāt ⁊ habilitāt ad glo riā. ⁊ ſic diligēdi ſūt ſcꝫm gradus ꝑ[illegible] di bonū grē. Nota ꝙ idē oꝛdo dilectiōis ē nature ⁊ grē. hoc excepto ꝙ dilectiōe naturali hō ſe magis diligit qꝫ deū. ſed ecōtra eſt in dilectiōe gratuita. Preterea ſciēdū ē ꝙ ideꝫ eſt oꝛdo charitatis q ſcꝫm Aug. eſt i via erit et i patria q: cū gloria ꝑficiat naturā [illegible] nō erit imꝑfectiōis in nā manebit in gloꝛia.

De dilectione ꝓximi. Cap. 31.

Uno ſe debēt hoīes diligere q: oēs mēbꝛa vni⁹ coꝛpis myſtici xp̄i. q: vno ſpū ſcō viuificāt ſpūi tualit. ⁊ vniūt. q: vnā ſidē hñt. q: vnū baptiſma receperūt. q: vnū patrē hñt ⁊ dn̄m. q: ad vnū regnū tēdūt. Dilectionē ꝓximi ſuadet ius nature. Mat. 7. Oīa quecūqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes ⁊ vos facite illis. Ius ſcripture. Mat. 22. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipſum. Exem plū creature. q: omne [illegible] diligit ſibi ſi mile. Melius eſt diligē qꝫ diligi [illegible] ei rōe. p̄mo. q: ꝙ diligim⁹ [illegible] ⁊ ꝙ diligamur neſcim⁹ [illegible] .2. q: dili gē ꝓpꝛie [illegible] eſt. ſꝫ diligi [illegible]. tertio q: cū diligim⁹ alios [illegible] [illegible] diligimur [illegible] diligim⁹ [illegible] ali meret ſibi. Per dilectiōeꝫ ꝓximi [illegible] cimur imitatoꝛes xp̄i. Jo. 13 [illegible] ꝓm meū [illegible] [illegible] natōis. Jo. In hoc cognoſcēt [illegible] diſcipuli mei eſtis ⁊c. Signū [illegible] Jo. 2. Qui diligit frēm ſuū [illegible]

gernauer ꝛ videt deū. Societas fraterna vtilis ē rōne ſubleuatiōis. Eccle. 4. Ve ſoli. q: cū ceciderit nō hꝫ ſubleuātē. Rōne cōſolatiōis ſpūs. Ecce ꝙ bonū ꝛ ꝙ iocūdū. Rōne [illegible]. Seneca. Semper [illegible] aliquis cuius [illegible] ꝑficias. q: niſi ad regulam prauū nō corriges. prouerbi. [illegible] ſcintilla augeť ignis. De dilectōe inimicoꝝ.

Capitlm. 32.

c Irca dilectionē inimicoꝝ nota ꝙ alia ē dilectio affect⁹. ꝛ alia effect⁹. Dilectio affect⁹ duplex ē. q: alia ē īnocētie ꝛ alia bñficētie. Dilectiōe īnocētie tenemur diligē inimicos. l. q: nō debem⁹ eis optare malū inquātū malū. ſꝫ inquātū ē eis expediēs vl reipu. Affectus dilectionis bñficētie ē. l. pricipalis ꝛ ſcđarius. Affectus pncipalis ē velle ꝛ optare inimicis bona ſpūalia. ſicut ē grā ꝛ gloria. hoc modo tenemur p affectū diligē inimicos. Affect⁹ aūt dilectiōis ſcđarius ē optare inimicis bona tpalia. hoc mō nō tenemur ſp diligere inimicos. q: nō ſp expedit eis bona tpalia. Eodē mō diſtinguēdū ē de dilectiōe effect⁹. q: eſt ſimilr īnocētie ꝛ bñficētie. ꝑmo mō tenemur oēs diligē inimicos. q: tenemur eis nō īferre mala niſi ꝓpter bonum ꝑſone reipublice. Scđo mō diſtinguēda ē dilectio bñficentie. q: ſi eſt beneficium ſpirituale ad ſalutē neceſſarium. ſic tenemur. illud inimicis īpēdere. ſicut orare p eis. nō qdē i ſpāli. ſed in generali. l. vt nō excludamus eos ab orōnib⁹ cōib⁹. Si vero eſt bñficiū tpale ad hoc tenemur niſi i caſu neceſſitatis. Nota tñ eſſe [illegible] inimicū [illegible] ꝛ ecclie [illegible] ꝑſone [illegible] vel [illegible] at ecclie bñficiū [illegible] ꝛ inclinat [illegible] p bñficiū [illegible] recōciliat⁹ ecclie. Et [illegible] re bona tpalia [illegible] nis ē niſi p accidēs. l. qñ credit̄ꝙ per hoc cōuertendū. Inimicis vero [illegible] optare

bona tpalia ꝑfectionis eſt niſi p accidēs. l. quādo putatur ei vel alii nociua. Nota ꝙ licet amicū diligere ſit magis debitū. tñ diligere inimicū magis eſt meritoriū [illegible] valet. Primo quia magis [illegible] ad ꝑfectionē virtutis [illegible] vel maioꝝ virtutis eſt. quia magis [illegible] eſt. Secundo q: motus caritatis ad inimicū magis meritorius eſt remiſſiōis pene. ꝛ hoc rōne difficultatis ſicut in amicum ſit magis meritorius [illegible]. [illegible] facit mo[illegible] caritatis [illegible] cō[illegible]. [illegible] diligē q: [illegible] caritatis eſt. q: [illegible] eſt. vñ valde difficile eſt niſi adſit gratia [illegible] natura. Nota ꝙ ille [illegible] debet recōciliationē petere ſine [illegible] q: debito neceſſitatis. ſꝫ ſi facit cōpletur debitū ꝑfectiōis. vñ dicit Criſo. ꝙ talis debet recōciliationē querere. vt duplicē gloriā ꝯſequať. Vnā q: inimicū paſſus eſt. [illegible] q: prior rogauit. De virtutib⁹ cardinalibus.

Capitlm. 33.

p Er virtutes cardinales aīa rectificat [illegible] virtutib⁹. Nā prudētia rectificat rōnalē. fortitudo iraſcibilē. Tēpātia cōcupiſcibilē. Iuſticia uo rectificat oēs vires [illegible]. Iuſtitia cōprehēdit nō ſolū ſpālē iuſticiā q eſt i cōmutationib⁹ vl diſtributiōib⁹ ſꝫ etiā legalē que oēs vires [illegible] ad debitū obediētie ꝑceptoꝝ. Ipſa eni iuſtitia generalis cōprehēdit virtutes [illegible] ad ꝑximū. vt ē [illegible] ad ſe ipſū. ſicut ē [illegible] ꝛ [illegible] ꝛ [illegible] ad deū ſicut [illegible] pietas ꝛ obediētia. Propter hoc [illegible] oēs virtutes. ꝛ [illegible] eſt virtus [illegible] generalis cōprehēdēs totius [illegible] cū ipſa dicitur [illegible] virtutes cardinales [illegible] in [illegible] ꝛ contra vitia [illegible]. Primum ſit [illegible]

quo ad ſe ꝑ prudētiā. ⁊ quo ad ꝓximū ꝑ
iuſticiā. Scḋm ēt ſit duplr. q: hō arma
tur in pſperis ꝑ tēꝑantiaʒ ⁊ ī aduerſis
ꝑ fortitudinē. Itē dicit Aug. ꝙ prudētia
eſt in eligēdis. fortitudo in tolerādis. tē
perātia ī vtēdis. iuſtitia in diſtribuēdis.
Itē dicit ꝙ prudētia eſt in ſtudiis [illegible]
dis. iuſtitia in ſubueniēdo miſeris. forti
tudo i pferēdis moleſtis tēꝑantia in coer
cēdis delectatiōib⁹ prauis. Aug. ait ī ſpu
ſi cis ſua q: ſuccedit prudētie cōtemplatio
fortitudini firmitas adherendi. tēꝑantie
menſura delectationis. iuſticie ordinis eodi
natio ad deū ꝓximū. Iſte quatuor virtu
tes appellātur cardinales. q: ſicut hoſtiū
vertit in cardine. ſic in his vertit ⁊ regi
tur vita hois. Vocant etiā politice. quia
ordinat in his vita ciuilis. Dicunt ēt hu
mane. q: humano ſtudio acquirunt niſi di
uinitus fundant. Appellant ēt ɔſuetudi
nales. q: nō ex vno actu. ſʒ ex ɔſuetudi
ne naſcuntur. vel q: honeſtas humana ſe
magis exercitat in iſtis. ſicut ſcōꝝ deuo
tio ſe magis exercitat in virtutib⁹ theo
logicis. Nota ꝙ prudētie ē ſcire qd poſſit
temperātie eſt nō pſumere qđ nō poſſit
iuſtitie ē velle in oībus qđ equū. ſʒ forti
tudinis eſt velle plus ꝙ̄ poſſit. Iſte vir
tutes hñt ꝗos gradus pfectōis ſʒ quos
aliter poſſidēt. incipiētes aliter ꝓficiētes
alr pfecti. Dicunt āt virtutes politice quā
qʒ ſm ꝙ regūt vitā hois quo ad opera
exteriora. ⁊ prout pugnāt cōtra vitia. ⁊
hoc mō ſūt icipiētiū. Purgatorie dicūr
ſʒ iā ſt i vic oīa vicioꝝ. ⁊ ɔſiſtūt pcipue
itra qȝ extra. ⁊ ſic ſūt ꝓficiētiū. Dicūt ēt
purgati animi ſm ꝙ iaʒ deuictis viciis
geſcit hō ita ꝙ raro primi motus inſur
gūt. ⁊ hoc mō ꝑtinēt ad pfectos. Exem
plares dicūr que ſūt in mēte diuina. Naʒ
ſicut oīum rerū deus exemplar eſt ita ⁊
idee vītutū in ipo cōſiſtūt.

De prudētia. Cap. 33.

Prudētia ſm ꝙ eſt virtus politi
ca eſt vt ait Macrobius oīa ratio
nis menſurā que cogitat ⁊ agit. vniuer
ſa dirigere. ac nihil preter rectū velle vl

facere. Prudentia vero ſm ꝙ eſt virtus
purgatoria eſt [illegible]
que in mūdo [illegible]
deſpicere ⁊ [illegible]
erigere. Prud[illegible]
gati animi eſt [illegible]
ꝙ nihil aliud ſit [illegible]
exēplum [illegible] ipſa mēs [illegible]
da ſūt ⁊ agēda. Partes prudentie [illegible]
tiū ſūt. Intelligētia. prudētia. [illegible]
Intelligētia vō eſt ꝑ quā animus [illegible]
tūr ea que ſūt. prudētia autē [illegible]
idē ait ꝑ quā videt aliqd futurū [illegible]
ſit. Memoria ē ꝑ quā animus [illegible]
qs ea que fuerūt. Nota duplex [illegible]
dū rōnis diſcretiuū. ſ. conſiliatiuū [illegible]
[illegible] quo nō iudicat [illegible]
eſſe faciendū vel nō faciendū. Circū
[illegible] ⁊ [illegible] virtus. Iudiciū [illegible]
[illegible] ē q̄ nō [illegible] aliqd fieri vl nō
fieri [illegible] vitē. Vñ i prīo [illegible]
cio ſcḋz ſcīa ad opationes bonas [illegible]
[illegible]. In ſcḋo vero iudicio ſcḋz vir
tus vt īperator. prudentia [illegible] regit ce
ras virtutes in quib⁹ [illegible]
ph̄s moralis. que ſunt [illegible]
ſtica. yconomica ⁊ politica [illegible]
mores quo ad ſe ipſū [illegible]
diſponit. ⁊ [illegible] regit. [illegible]
ē prudentia [illegible]
poſitione pſētium ⁊ [illegible] preter
torū. ⁊ [illegible] futuroꝝ. [illegible]
Vtinā ſaperent ⁊ [illegible] ⁊ intelligerent
. ſ. pſētia ac nouiſſima prouiderent. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] Idem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] copiam quia nec [illegible]

De temperantia.

Cap. 35.

Temperantia ſcḋm Macrobium ꝑut ē virtꝰ politica eſt nihil appetere penitendum in nullo lege moderatio- nis excedere ſub iugo rōnis cupiditates domare. Temperantia put ē virtus pur- gatoria ē oia relinquere [illegible] natura patit . q̄ corpis vſus requirit. Temperan- tia put ē virtus purgati aīe terrenas cu- piditates nō ſolum reprimere ſꝫ penit9 ob- liuiſci. Temperantia put ē virt9 exemplaris. ē quedā ī ſe perpetua intētione cōuerſio. Ptes temperantie ſcḋm Tul. ſūt cōtinentia. Clementia. ⁊ modeſtia. Cōtinentia ſꝫ cū dā Tul. ē virtus p quā cupiditas cōſi- lii gubernatione regit. Clemētia ē p quā motꝰ aī in odiū alicuius cōcitati cōiuncte vel hylaritate cōtinēt ſeu retinent. Mo- deſtia ē virtꝰ p quā pudor honeſtus pa- rat ⁊ ſtabilē auctoritatē cōpat. Spēs tē- perātie ſūt. Sobrietas. Cōtinētia ⁊ mo- deſtia. prima cōſiſtit circa guſtum ī quo ponit modū ſobrietas. ſcḋa ē circa tactū [illegible] ad vim generatiuā. q̄ ibi ponit mo dū caſtitas. Habet n. hō vehemētē ap petitū cōſeruādi ſe in eē indiuiduali [illegible] [illegible] ⁊ cōſeruādi ſe in eē ſpēi p gene rationē. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] rias [illegible] [illegible] hoc [illegible] ad [illegible] [illegible] neratiua ſed ad alios [illegible] manus ad [illegible] [illegible] des ad ambulādū. In [illegible] mo dū ponit modeſtia. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ps in illa vi [illegible] ⁊ magis cō [illegible] [illegible] miſerūt in ga- zophilacio. [illegible] refrenat ſi- cut [illegible] cōpat freno. ⁊ re [illegible] [illegible] tollit rubiginis de ferro. [illegible] ſcḋm q̄ apoſto- lus [illegible] [illegible] obſequium veſtrū. Modū ſeruat. Ter. Tene me- dium ſi vis [illegible] modū. De hoc me dio [illegible] ibi. Iſtud me diū [illegible] tenere [illegible] de capite. vel de pede mulierē. ſed de coſta Et qui fecit [illegible] corporalem. ⁊ ſpūalem. vt dignitate nature eēt ſub na- tura angelica. ⁊ ſup corporeum. ipo aſſi milat q ſtetit ī medio diſcipulorū. ſedit in medio doctorū. [illegible] ē in medio la- tronū. locatus eſt in medio duorum ani malium. viſus eſt a Iohanne in apoca. ī medio candelabrorum aureorum. Na- turam conſeruat. quia natura in mediis delectatur. ⁊ per extremā corrumpitur. Unde philoſophus. Excellentia ſenſato rum corrumpit ſenſus. ferculis aternis cibat. Unde temperantia comparatur li- gno vite quod erat in medio paradiſi.

De [illegible]

Cap. 36

[illegible] ſcḋm Macrobium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

eſſe immutabilē. q̄ ſp idem eſt. nec [illegible] mutat᷑. Partes fortitudinis ſc̄z Tulliū ſunt quatuor. Magnificentia [illegible] Patientia. & Perſeuerātia. [illegible] cētia ſm̄ eūdem eſt [illegible] rū rerū cū ampla [illegible] one cogitatio atq̄ʒ [illegible] eſt v̄tus p̄ quā in magnis [illegible] bus multuʒ in ſe [illegible] cie colloceᷓ. Patientia eſt [illegible] vtilitatis cā rerūʒ arduarū [illegible] volūtaria & diuturna ꝑpeſſio. Perſeuerātia eſt virtus in rōne bn̄ cōſiderata ſtabilis & ꝑpetua ꝑmāſio. Multi ſunt effectus fortitudinis. Primus eſt q̄ de hoſtibus triumphat. Mat. 4. Uir fortiſſimus. Scd̄us q̄ bōi ſua bona cōſeruat Luce. Cū fortis armatus &c. Terti⁹ q̄ durat. puer. Manus fortis [illegible] parat. Quartus q̄ regnū celorū expugnat. Mat. regnū celorū vim patiᷓ. Quintus q̄ ornat ꝓuer. fortitudo & decor indumentū eius. Sextus q̄ in extremis aſſecurat. ꝓuer. Leo fortiſſim⁹ beſtiaꝝ a nullius pauet occurſu. Septima q̄ remunerationeʒ expectat. ꝓuer. Mulierē fortē q̄s inueniet &c. Fortitudo cōſiſtit in q̄nq̄ʒ. ſ. in aggreſſione arduoꝝ. ps. Uiriliᷓ agite & cōfortetᷓ cor veſtrū. In cōtemptu terrenoꝝ. Hebre. Moyſes negauit ſe eſſe filiūʒ Pharaonis. &c. In ſuſtinētia tribulationū. Cant. fortis eſt vt mors dilectio. In reſiſtentia tentationū. Apo. Nō coronabiᷓ niſi q̄ legitime certauerit In impugnatione vitioꝝ. Job. Malitia eſt vita hōis ſup terrā. Multa iuuāt fortitudinē. Primū ē exhortatio p̄udētū. Un̄ legitur de Juda Machabeo. q̄ armauit ſocios nō clypei vel haſte munitione. ſed ſmonibus optimis. 2. exēplum robſtoꝝ. Un̄ legiᷓ de Eleazaro q̄ elegit fortiter mori ꝓ ſctis legibus. exēplū virtutis & fortitudinis poſteris relinquens. 3. exercitatio ī pugnis. vn̄ legiᷓ in Joſue q̄ dn̄s n̄ deleuit hoſtes filioꝝ Iſrael [illegible] oēs. ſʒ reliq̄t aliquos vt hērent [illegible] pliādi. 4. eſt ſpes remuneratōis. 2. [illegible]

li[illegible] [illegible] bi[illegible] [illegible] bere[illegible] [illegible] bulo [illegible] moꝛis [illegible] mēd q̄ ↄtra [illegible] & ſuda ↄ. lib⁹ ſpūales. [illegible] Panis cor hōis confirmat. 3. Reg. Ambulaᷓ Helyas ī fortitudine cibi illi⁹ &c. vn̄ & petrus poſt a ſpūs ſci grā ↄfortatus eſt dicēs. Oʒ deo obedire magis q̄ hoīb⁹. Idē vo Apo. ante talem ↄfortationem dixit. Neſcio hominem hunc.

De iuſticia politica.

Capitm. 37

Iuſticie politice ſm̄ macrobiū eſt ſuare vnicuiq̄ʒ qd̄ ſuū ē. Juſticie purgatorie ſm̄ eūdē eſt ad vnā cuiuſq̄ʒ ꝓpoſiti viā vniuſcuiuſq̄ʒ v̄tutis offm̄ cōſeruare. Juſticie āt purgati animi eſt ita cū ſupna mente ſociari vt ſeruet cū ea fedus ꝑpetuū imitādo. Juſticie exēplaris ē q̄ ꝑenni lege ſepiternā opis ſui ↄtinuatōe nō flectiᷓ. Partes iuſticie ſc̄z Tulliū ſūt ſex. ſ. religio. pietas. grā. vīdicatio. obſeruātia. vitas. Religio ſm̄ eundē Tulliū eſt v̄tus q̄ ſupioris cuiuſdā nāe quaʒ diuinaʒ vocāt curā cerimoniāq̄ʒ affert. pietas eſt ꝑ quā cōiunctis ſanguine beniuolētie offm̄ & beniuolētiā tribuiᷓ cult⁹. Grā eſt in q̄ amicitiaꝝ & officioꝝ alterius memoria & remuneratio [illegible] Uindicatio [illegible] q̄s [illegible] eſt defendendo [illegible] do [illegible] [illegible] eſt [illegible] bes [illegible] nere. [illegible] tie eſt perpetua multiplex [illegible]

q: ppetuat aiaȝ ſtabiliēdo eā in debito lo
co.ſ.ſub do ⁊ ſupra corporaleſ creaturaſ
2. q: manebit in pria ſm eſſentiā ⁊ vſuȝ
Alie āt virtutes cardinales ⁊ ſi maneant
in pria ſm cēntiā.nō tn̄ ſm oēȝ vſum.
Tēperantia.n.nō refrenabit mot⁹ illicitoſ
prudētia n̄ canebit ab inſidiis. Fortitudo
nō aggredieť terribilia. Juſtitia ꝑuertiť
tripliciter.ſ.amore perſone.vel pecunie.
Iſa. Ueh q iuſtificatis impiū ꝑ munere
Timore. Euāgeliuȝ. Nolite timere eos
q occidunt corpus. Rācore. Idē ſciēs ꝙ
ꝑ inuidiam tradidiſſent euȝ. Plura mo
uent ad rectitudinē iuſtitie primū ē recti⁄
tudo humani corpis.q: incedēs valde in
recto corpe currū habere aiuȝ.ſcdȝ ē na
turalis inclinatio.q: vt ait Aug. Juſtitia
eſt in corde hois naturaliter.tertiuȝ quia
bruta animalia docent multa q̄ pertinēt
ad iuſtitiā vt eſt inocētia.cōcordia.⁊ hō
4.eſt ſcriptura Ecc. Uſqȝ ad mortē cer
ta ꝑ iuſtitia. Effect⁹ iuſtitie ē quia beati
ficat. Math.5. Beati q eſuriūt ⁊ ſitiunt
iuſtitiā. petrus. Si qd patimini propter
iuſtitiā b ti.quia exaltat. Ecc. Qui opať
iuſticiaȝ exaltabať.qa appetitū cōcupi⁄
ſcentie refrenat. Iſa. Erit iuſtitia cingu⁄
lum lūborū eius q: locū deo pparat.p̄s.
Juſtitia ⁊ iudiciū pparatio ſedis tue.q:
a morte eterna liberat puer. Juſticia ve
ro liberabit a morte. Q: coronat. Thi⁄
mo. Repoſita eſt mihi corona iuſticie.
Q: remunerat.p̄s. Retribuet mihi do
minus ſm iuſticiam meā. Juſticia cōſi⁄
ſtit in fide Apo. Credidit Abrahā deo ⁊
reputatū eſt ei ad iuſticiā. Item in orone
p̄s. Clamauerūt iuſti.⁊ do.ex.e. In ſcā
meditatiōe. Ecc. Beati vir.q i ſapientia
morabiť.⁊ in iuſtitia meditabiť. In hu⁄
miliatiōe. Math. Sic decet nos iplere
oēȝ iuſtitiā. Glo. Perfecta iuſtitia ē ſub
dere ſe minori. In eruditione ꝓuer.
Semināti iuſticiaȝ merces fidelis.

De donis in cōi. Capl'. 38.

Licet oēs habit⁹ dati diuinit⁹ poſ⁄
ſint dici general'r dona dei. Spā
liter tn̄ ⁊ appropriate ſepteȝ ſunt
donā ſpūs ſci q̄ ꝑ ordinē Iſa. vndecim
enumerat a ſūmo icipiēs vſqȝ ad vltimū
deſcēdēdo. Septē igiť ſūt dona multi⁄
plici rōe.primo vt ꝑ hec ſeptē expellanť
vitia ſeptē.ſ. vt timor expellat ſupbiam
Pietas inuidiā. Sciētia irā q̄ eſt quaſi q̄
dā iſania. Fortitudo accidiā. Cōſiliū aua
ritiā. itellectus gulā. Sapientia luxuriaȝ
2.dn̄r eē ſeptē dona pp expediēdas vireſ
naturales. Nā iraſcibilis indiget expedi
ri tā in proſperis q̄ȝ aduerſis.in ꝓſperis
qdeȝ timorē.in aduerſis āt ꝑ fortitudinē
Cōcupiſcibilis idiget expediri quātū ad
affectū reſpectu ꝓximi.qd fit ꝑ pietateȝ
⁊ quātū ad effectū reſpectu dei qd fit ꝑ
guſtū ſapie. Rōnalis vero indiget expe
diri in veritatis ſpeculatiōe.qd fit ꝑ do⁄
nū intellectus.⁊ in veri electiōe.qd fit ꝑ
cōſiliū.atqȝ in electi execu[ti]ōe.quod fit ꝑ
ſciam.ꝑ hāc.n.cōuerſamur i medio na
tiōis praue ⁊ ꝑuerſe.3.dn̄r eſſe ſeptē do
na pp regimen actiue.⁊ cōtēplatiue vite
Cōtemplatiua ſi qdeȝ tria dona dȝ hr̄e
.ſ.timorem ad reuerentiā maieſtatis. In
tellectū ad intelligentiā veritatis. Sapiē
tiam ad guſtū bonitatis. Actiua vero hȝ
pietatem ad agēdū.fortitudinē ad ſuſti⁄
nendū.ſciam ad diſcretiōeȝ pietatis. cō
ſiliū ad diſcretōeȝ fortitudinis. Pluri⁄
ma ergo dona ſūt ad itellectū ſpectantia
q: lux cognitōis multū valet ad recte vi
uēdū. Propter eādē cām fit donoꝝ ob⁄
uiatio. vbi quaſi ſꝑ adiungiť vnuȝ dire⁄
ctiuū cū alio.qd ſpectat ad actiōem vel
paſſionem. Un̄ Grego. ſuper Ezechi.
dicit ꝙ ſum⁹ ꝑ ſapiaȝ maturi.ꝑ intelle⁄
ctū ꝓuidi.ꝑ cōſiliū cauti.ꝑ fortitudinem
aioſi.ꝑ ſcientiā diſcreti.ꝑ pietatē miſeri⁄
cordes ꝑ timorē humiles.

Caplm. 39.

De timore in cōi.

Timor ē vt ait Aug. fuga mali. ſpe
cies timoris ſūt ſex.prim⁹ ē natu
ralis quo qlibȝ nāl'r timet nocumētum
nature. Iſte nō eſt meritorius neqȝ de⁄
meritorius.q: nō ſubiacet libero arbi⁄
trio.⁊ dr̄ naturalis nō a natura inſtitu⁄

ta. ſ; deſtituta. q: iſte timor ẽ ꝓ peccato primorum parentũ inflictus. hoc timore xp̃s naturaliter mori timuit. Secũdus eſt timor humanus quo qs nimis timet pelli ſue. Iſte timor naſcit̃ ex nimio amore pñtis vite. ⁊ ẽ qñq; mortalis actus eiuſ .ſ. cũ prius qs peccaret mortalit̃ q̃3 amitteret vitã ſuã. qñq; eſt venialis. vt cum quis faceret p̃us pctm̃ veniale. q̃3 pmitteret ſe occidi. Tertius eſt timor mũdanus quo qs nimis ſuis reb⁹ inheret. Hic naſcit̃ ex nimio amore rerũ tpaliũ. ⁊ eſt qñq; mortalis qñq; venialis penitus eodẽ mõ quo dictũ ẽ de humano. Quart⁹ eſt timor ſuilis quo qs timet peccare prĩcipaliter pp penã. Quintus eſt timor initialis quo timet qs penã ⁊ dei offenſam Unde q̃ſi duos h; oculos. vnũ ad penã aliũ ad deũ. ⁊ hic ẽ principalior. Sextus eſt timor filialis quo qs timet offẽſa; dei vel ſepationẽ a deo. Numerus p̃dictorum timorum ſic accipit̃. Aliqs timor eſt a ſpiritu ſcõ ⁊ cũ ſpũ ſcõ. ſicut timor initialis ⁊ filialis aliqs a ſpũ ſcõ. ẽ ⁊ nõ cũ ſpũ ſcõ ẽ ſicut timor ſuilis. Aliqs ẽ cũ ſpũ ſcõ. ⁊ ñ a ſpũ ſcõ. ſicut timor naturalis. Aliquis nec a ſpũ ſancto. nec cũ ſpũ ſcõ. ſic timor humanus ⁊ mũdanus. quos nec ſpirit⁹ ſci gr̃a ſecũ cõpatit̃. nec p ſpm̃ ſcm̃ dantur. Eſt adhuc alius timor reuerẽtie q ſolus īter timores erit ī p̃ria. ſicut dicit p̃s. Timor dñi ſcũs pmanet ī ſeculũ ſeculi. Reuerẽtia vero eſt reſilitio a cõſiderata magnitudine dei in ꝓpriã puitate;. Timor dñi multa bona facit. Primo qa expellit pctm̃. prouer. Timor dñi expellit pctm̃ Sapientiã gignit. Ecc. p̃mo. Qui timet nihil negligit. Mẽtẽ ſtabilit. puer. Niſi ī timore dñi tenueris te inſtant̃ cito ſubuertet̃ dom⁹ tua. Spũalit̃ ditat p̃s. Nõ eſt iopia timẽtib⁹ eũ. Bona opa cumulat. Ecc. Qui timet deũ faciet bona. Cor delectat. Ecc. Timor dñi delectat cor. Vita; ꝓlogat. Ecc. Timor dñi apponit vitã. Deuotionẽ irrigat. Ecc. Timor dñi fons vite. Eternaliter remunerat. Ecc. Timẽti deũ bñ erit in extremiſ

De timore ſuili. Cap. 40.

t Imor ſuilis donũ ſpũs ſci ẽ. nõ tñ ẽ cũ ſpũ ſcõ. ſicut aurora cũ ſole eſt. Timor ſuilis ſpũi ſcõ locũ p̃parat. vt eũ ſicut ſeta filũ introducat. Seta filũ introducẽdo ipm p̃cedit. nõ tñ cũ ipſo pmanet. ſicut ait Aug. Timor ſuilis ẽ bonũ quo nemo bñ vtit̃. q: l; habitus timoris ſuilis bonus ſit ī ſe ſm ꝙ donũ ſpũs ſci eſt. tñ ei⁹ act⁹ qñq; pctm̃ ẽ Timor itaq; ſuilis duo facit. Primũ ẽ ꝙ p̃parat viã charitati. Scd̃; eſt ꝙ trahit a pctõ metu pene tm̃. Rõe primi bon⁹ eſt. ſ; rõe ſecũdi diſtiguit̃. Vñ notandũ ẽ ꝙ vſus timoris ſuiliſ duplex ẽ. ſ. cũ qs vtit̃ eſſẽtia habitus tm̃. vel cũ qs vtitur ſuilitate. Primo mõ vſus eius bon⁹ eſt. Nã ille ẽ abhorreri penas eternaſ qd̃ bonũ ẽ. cũ ſit ẽt ī timore initiali. Secũdo mõ vſus ei⁹ malus eſt q: vſus ei⁹ eſt vitare malũ ex coactiõe p penã. cuiuſ tñ affect⁹ habet̃ in volũtate ⁊ ſequeret̃ effect⁹ ſi ſparet̃ īpunitas. vt ait Aug. Et intelligit̃ dictũ eius q ait ꝙ timor ſuilis bonus eſt. nõ tñ q timet ſeruiliter bene agit. q: agere bonũ ẽ ex volũtate ſci. ſed agere bñ .ſ. meritorie ẽ ex volũtate agentis q agit ex virtute charitatis ⁊ gratie.

De timore initiali. Capl'm. 41.

t Imor initialis ideo ſic dcm̃ ẽ. q: eſt icipiẽtiũ p̃mo penitere. Unde ıſa. Dñe a timore tuo cõcepimus ⁊ pepim⁹ ſpũm ſalutis Qui adhuc ſunt in anguſtia ꝓ peccato qd̃ cõmiſerũt. ſed anguſtia hec foras mittit̃ quãdo cõſciẽtia ſerenatur ad plenum. q: pfecta charitas foras mittit timorem initiale; inquãtum habet oculum ad penã. Timor enĩ; initialis h; duos oculos. vnũ ad gloriã q eſt ei eẽntialis. alterũ ad penã q ẽ ei accidẽtalis. ſ; timori ſuili ẽẽntialis Preterea timor initialis abſtinet a pctõ veniali ꝓpter penã purgatorii ī quo caſu põt cõuenire cũ pfecto q ẽt timet penã purgatorii inq̃tũ eſt dilatiua glorie. ſiue ſepatiua ad tps. Duplex eſt amor. ſ. filial' quo

deū diligim⁹ ꝓpter ſe tm̄ ⁊ mercenarſ⁹ quo nō diligim⁹ principaliter. ſʒ ſcd̄ario habito reſpectu ad mercedē. Huic du⸗plici amori rn̄det duplex timor. ſ. initia⸗lis ⁊ filialis. Nā filialis timor rn̄det amo ri filiali. initialis vero reſpondet amori mercenario.

De timore filiali.

Capl̄m. 42.

t Jmor filialis ꝓprie timet offēderē deū qui ⁊ ſi ꝑ pctm̄ nō ſepareť a deo. tn̄ a pctō abſtineret nec ipʒ offēde ret ⁊ in hoc timor ſeꝑatōis filial' differt ab initiali q ꝓprie eſt timor ſeꝑatōis. qui ꝓpter cōſciētiā peccati timet ſeparí a dō Timor vero filialis tātūmodo timet of⸗fēdere deū. Alia ē dr̄ia q: timor initialis eſt ipfectoꝝ. ſʒ filialis pfectoꝝ. 3. ē dr̄ia q: cū i tiore pene ſint duo. ſ. punctio ⁊ cau tela. ipſa pūctio ꝑtinet ad timorē initialeʒ talis. n. pūctio ē ex cōſcia peccati de quo neſcit an ſit dimiſſū. Cautela vero ꝑtinet ad timorē filialē. ſicut. n. pfeci⁹ cauet pec catū quo ad deū offēdit ita ꝑ ɔn̄s cauet penā. ſʒ tn̄ ꝑ accn̄s. Timor etiaʒ filialis dicit ſanctus ⁊ caſtus.

De dono pietatis. Cap. 43.

d Onū pietatis i tribus cōſiſtit. ſ. in cultu dei in veneratiōe ſacre ſcri⸗pture ⁊ in ꝓximi honore Cultus dei cōſiſtit i ꝓfeſſiōe diue maieſtatis. ⁊ hoc ē theoſobia. Ueneratio ſacre ſcriptu re cōſiſtit in hoc vt ei firmiter credať. vt ſollicite cuſtodiať ⁊ fideliter diſpēſetur. Honor ꝓximi ɔſiſtit in reuerētia ſupioꝝ i ɔformitate eq̄liū. ⁊ i ſubuētiōe iſerioꝝ.

De dono ſcie.

Capl̄m. 44.

s Ciētie donū ſimilē actū hʒ cū pru dētia. q: ē virt⁹ politica. ſʒ differt i rōe agēdi. Prudētia. n. ꝓcedit ex prin cipiis iuris nālis. Scie vō donū ex prin cipiis fidei. Proprius actus ſcie doni ē docere recte ɔuerſari i medio natiōis ꝑ⸗ue ⁊ ꝑuerſe. Ad' qō regrūť tria Primū ē ꝙ hēat rōes qb⁹ ſe defēdat ab ipugnā tib⁹ fidē ſuā. Scōʒ ē ꝙ a malo abſtineat Tertiū ꝙ bn̄ ⁊ prudēť tꝑalia āminiſtret Preterea ſcie doni ē dirigē oꝑa ad nor⸗mā rōis ⁊ ad cōfirmitatē dei. Jtē ꝑ ſcie donū ſciť ne ſub ſpē boni malum lateat. Jtē donū ſcie regit pietatē ꝑꝑ qō ēt hec duo cōbinanť. Jtē ꝑ donuʒ ſcie ſcit hō gd ſit. ⁊ a quo ſit. ⁊ ad gd ſit. Scie donū ē ſcia faciēdoꝝ ⁊ tō rōe ſcie ɔſiſtit i cogni tōe ħʒ cꝭ n̄ ē vt⁹ ſʒ rōe faciēdoꝝ ɔſiſtit in oꝑatiōe. ⁊ ẜm hoc eſt virtus.

De dono ɔſilii. Capl̄m. 45.

c Onſiliū ſumiť trib⁹ modis. qn̄⸗qʒ dr̄ cōſiliū deliberatio de reb⁹ valētib⁹ ad finē ad qnē tēdim⁹. ⁊ tale cō ſilium ꝑtinet ad prudētiam. vel idem eſt ꝙ prudentia. quandoqʒ dicitur conſi⸗liū ꝑſuaſio reꝝ excellētiū ad q̄s nō tene⸗mur ẜm qō dr̄ hoc eē cōſiliū. Si vis ꝑ⸗fectus eē. vade ⁊ vende ⁊c. qn̄qʒ dicitur conſilium prudētia exercitatiua cōtem⸗platiuorū ⁊ actiuorū donorum. ⁊ deli⸗beratio de operibus arduis. ſiue tenea⸗mur ad ea. ſiue nō. ⁊ ẜm hoc ſimiliť cō ſiliū donū. Nota ꝙ ſicut ad ſcientie do⸗nuʒ ꝑtinet reprobare malum ⁊ eligere bonū. ita ꝑtinet ad cōſiliū cauere pericu la que ſunt in hoc exilio. Jteʒ ſicut ſcien⸗tie donū hʒ regere pietatē ita donū cōſi lii habet regē fortitudinē Jn h aūt diffe⸗rūt cōſiliū ⁊ ſcia. q: ſcia ē circa bonuʒ ⁊ malū. ſʒ cōſiliū eſt circa difficile ⁊ arduū

De dono ſapie ⁊ intellectus.

Capl̄m. 46.

s Apiētia ⁊ intellectus differūt. q: ſapia ē cognitio dei abſolute intel lect⁹ vō collatiue. ſ. in ɔꝑatiōe ad creaturas. Jtē alia dr̄ia. q: intellectu co⸗gnoſciť deus ꝑ illuminatiōeʒ de auditis in ſcriptura. ſapientia autem cognoſciť experimēto Jtem per itellectum deum cognoſcimus. per ſapientiam dulcedinē eius guſtamus. Unde ſapientia dicitur quaſi ſapore virtutum condita ſcientia. Jtem ſicut dicit Gre. per intellectuʒ ſu⸗mus ꝓuidi per ſapientiaʒ maturi.

De beatitudinibus in genere.

Cap. 47.

b Eatitudi͂es ſt ſeptē ſm diſtinctio nes graduum quibus ſint octo ſm eſſentiā q̄s ſaluator enumerat in ſermone de mōte.ſ. paupertas ſpūs. mitiṫas luctus eſuries iuſticie miſericordia. mūditia cordis. pax quarum beatitudinū numerus accipitur ſm integritatē perfectionis. Requirunt ad integritatē pfectionis tria.ſ. receſſus a malo. pceſſus ī bono. & pfectus ſtatus in optimo. Sane āt omne malum pcedit ex tumore ſupbie. aut ex rācore malitie. aut ex langore cōcupiſcētie. Contra hec tria ſunt tres beatitudines.ſ. paupertas ſpūs cōtra malū tumoris. mitias cōtra malū rācoris. luct⁹ cōtra malū libidinis. Item pfectus attēdit ſm imitationē que eſt ſm duas vias dn̄i.ſ. miſericordiā. & veritatē. de qbus in ps. Uniuerſe vie dn̄i & vitas. Itē ſm has duas vias ſumūt due beatitudines .ſ. eſuries iuſticie. & affectus miſicordie preterea ſtatus in optimo atēditur duobus modis .ſ. in limpida cognitōe & trāquilla affectione. & ſꝫ hoc ſumūtur due vltime beatitudines.ſ. mundicia cordis ad deū vidēdum & pax mētis ad pfecte fruendū. p has ſeptē beatitudines excludunt ſeptē capitalia vitia. paupertas ſpūs excludit ſupbiā. Mā ſuetudo irā. Luct⁹ inuidiā. qm̄ qui luget p peccatis aliorū nō inuidet illis. Eſuries iuſticie accidiā Miſericordia auaritiā. Mūditia cordis gulā. q2 cordis mūditia nō ſuit vētri ad modū bruti aialis. Pax excludit luxuriam. q2 guſtato ſpū deſipit oīs caro. Et ſicut in enumeratōe donoꝝ eſt ordo artificialis quo primo ponūtur digniora. ita in beatitudinibus eſt ordo naturalis vbi digniores ponūtur vltimo.

De prima beatitudine. Cap. 48

p Aupertas ſpūs ponit hic p abſtinētia ab amore mūdi.i. ab amore carnaliū voluptatū & delitiaꝝ ac ppie excellētie. Hec tria cōplectitur amor mūdi. Unde dr̄ ſup Lucā. Pauperes ſūt qui nō querūt illecebroſa. Super Mat. Gre. Pauperes ſpū ſūt humiles & timentes deum. Alia gloſa dicit q pauperes ſūt qui nihil habent & omnia poſſident.

De ſecunda beatitudine. Caplm. 49

m Itis eſt ſicut dicit Ariſt. q nec patit. nec deducit. Eſt aūt mititas eadem cū manſuetudine. habet enim in glo. ſuper Math. quā māſuetus eſt qui nullam amaritudinē ſentit ex quo pꝫ q māſuetudo eſt idem qd̄ patientia aliquo modo differūt tn̄ māſuetudo. & patiētia qm̄ patiētia eſt in ſuſtinētia moleſtiarum corporalium. manſuetudo in ſuſtinentia contumeliarum.

De tertia. Cap. 50

l Uctus eſt lugere p peccato & ipſum odire ita q inſurgamus ad deſtructionem ipſius. Lugere āt de malo. vt fugiamus ipſuꝫ. inquātum auertit ab amico. ſic lugere eſt ſolius charitatis. Lugere aūt de quolibet malo ſpeciali eſt cuiuſlibet virtutis. Quelibet eniꝫ virtus luget de ſuo contrario.

De quarta. Cap. 51

e Suries iuſticie eſt vehemēs deſideriū iuſticie ſiue ſūmi boni. Eſuries aliarū virtutum cardinaliū q2 p iuſticiā īmediate ꝯiūgimur deo q nō ſit p alias virtutes cardinales. Iuſticia enim put hic ſumit ꝯprehendit fideꝫ ſpeꝫ. caritatē. q̄ īmediate ꝯiūgūt nos dō

De quinta. Cap. 53

m Iſericordia eſt p quam p terrenis celeſtia meremur Opera mie ſūt. 14.ſ. ſeptem corpalia. & ſeptē ſpūlia. Corporalia ſūt hec. Uiſitatio infirmoꝝ. potatio ſitientiū. redēptio captiuoruꝫ. veſtio nudoꝝ. collectio pegrinoꝝ. ſepultura mortuoꝝ. Prima ſex d̄ iſtis habemus in euāgelio. ſeptimam de thob. Opera ſpūalia ſūt hec. delinquēti ignoſcere. peccātem corripere. ignorātem docere. titubanti conſulere. meſtuꝫ cōſolari pro ſalute proximi exorare. iniurias ſuſtinere. Et hoc vltimum propterea dicitur opus mie. q2 reſpōſio mollis & humilis

frangit iram. ⁊ hoc piuni eſt. ſ. furorem irati mitigare.

De ſexta. Cap. 53

Undicia cordis ē q̄ clarificat cor ⁊ mūdat ad vidēdū deū. ⁊ ardē tiſſime diligēdū. Accipit āt mun dicia cordis hic nō ꝓ virtute ſed ꝓ ſta tu quodā qui eſt purgati animi.

De ſeptima. Cap. 54

Ax eſt ſtatus vtutis in quo eſt de lectatio in deo ſine cōtradictōe car nis mūdi ⁊ diaboli. vl' ſi aliqua ē in efficax eſt. Uñ pꝫ ꝙ pax ſtatus animi purgatiſſimi. Pacificis āt magis attri buit eſſe filios dei q̄ꝫ aliis. q: lꝫ miſericor dia maxime aſſimilet hoieꝫ deo q̄tuꝫ ad opera exteriora. tñ q̄tuꝫ ad interiora ma gis aſſimilat pax.

De octaua. Cap. 55

o Ctaua beatitudo eſt de q̄ dr̄ bea ti q perſecutionē patiūtur ꝑꝑ iuſti ciā. q: ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Hec vtus. ſ. ſuſtinētia perſecutionū ꝑꝑ iuſticiaꝫ ānexa eſt paci. Cū. n. pacific⁹ ſit abſqꝫ cō tradictione carnis mūdi ⁊ diaboli. pꝫ ꝙ idē paratus eſt ſuperare tētatōeꝫ mortis ꝓ xp̄o in eodē gradu eſt cū pace. ꝑꝑ hoc diximus ꝙ octo ſūt beatitudines quātū ad eēntiā. ſed tm̄ ſeptē q̄tū ad diſtinctio nē graduū. qm̄ ſuꝑ pacē nō ē vtus alia. Dicit. n. Aug. Pax ē finis ⁊ ꝯſumatio oiuꝫ vtutum. Octaua beatitudo dr̄ redi re ad caput duobus modis. pmo q: idē pmiū ſibi ꝓmittit qđ ꝓmittit btitudini. ſ. regnū celoꝝ. Scđo q: oēs ꝓbāt a pri ma vſqꝫ ad vltimā vtrū vere ſint. Uñ Gre. Qualis vnuſqſqꝫ apud ſe lateat. il lata cōtumelia ꝓbat. Ex his dictis colli git ꝙ hitus vtutuꝫ cardinaliū principa liter diſponūt ad exercitum actiue hitus vero donoꝝ diſponūt ad actus contem platiue. hitus vo beatitudinū diſponunt ad perfectionem vtriuſqꝫ.

De ſenſibus ſpūalibus. Cap. 56

p Er ſenſus ſpūales ꝑcipit aīa ſpūa lia. q: videt ſponſi ſui pulchritudi nē ſub rōe ſplendoris. Audit ame niſſimā armoniā ſub rōe verbi. Guſta ſūmā dulcedinē ſub rōne ſapie cōprehē dentis vtrūqꝫ. ſ. verbuꝫ ⁊ ſplendorem. Odorat ſūmā fragrātiā ſub rōe verbi in ſpirati. Tāgit ſūmā ſuauitatē ſub rōe v bi incarnati. ⁊ inter nos corꝑaliter habi tās. reddētis ſe nobis palpabilē ⁊ oſcula bilē ꝑ ardētiſſimā caritatē. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ ſenſus ſpūales dnr̄ ꝯceptōes mētales circa vitateꝫ ꝯtēplandā. que qdā ꝯtēpla tio incipit a ſenſu. ⁊ ꝑuenit ad imaginati onē. ⁊ de imaginatiōe ad rōem. ⁊ đ rōe ad intellectū. ⁊ de intellectu ad intelligēti am. ⁊ de intelligentia ad ſapiētiā. ſiue no ticiā exceſſiuam que incipit hic in via et conſumatur in gloria.

De fructibus ſpūalibus. Ca 57

f Ructus duodeciꝫ ſpūales ñ dnr̄ noui hitus. ſed ſtatus ꝯſolationuꝫ qbus ꝯſolatur ſpūs iuſtoꝝ ⁊ iſte delectatōes ꝯſequētur oꝑa perfectas. Sūt āt iſti fructus. caritas. gaudiuꝫ. pax pa tiētia. longaminitas bonitas benignitas māſuetudo. fides modeſtia. continentia. caſtitas.

De dulia ⁊ latria. Cap. 58

l Atria eſt cultus ⁊ reuerentia deo exhibita. vñ ſi creature honor deo debitus eſt idolatria. Latria cōp̄ hēdit qnqꝫ. ſ. fidē ſapiētiā. reuerentiā. ſa crificiū. ⁊ orōnē. prima duo ſunt cordis. alia duo ſūt oꝑis. vltimū eſt oris. Dulia debet creature inq̄tum eſt imago dei. Uñ dulia eſt honor q debet ſcis. Uñ đ beata vgine ſciēdum eſt ꝙ inq̄tū eſt ꝑ ſona ſancta debet ei dulia. ſꝫ inq̄tuꝫ mr̄ dei debet ei yꝑdulia. ſ. ſupior dulia. Sa na ſi perſona cui debet ei reuerētia q̄. cōſi ſtit in obediētia mādatoꝝ. ⁊ in exhibitio ne honoꝝ. Si aūt eſt perſona ſimplex. de bet ei reuerentia tm̄ q̄ cōſiſtit in exhibitio ne honoꝝ. Yꝑdulia debetur creatura ex cellenti ſicut eſt caro xp̄i. beata vgo crux xp̄i. Unde ſciendū eſt ꝙ vere lignuꝫ cru cis xp̄i in quo pependit ſi uō figurata ſi gno crucifixi debet yꝑdulia. q: ē ſignum noſtre redemptionis. Crucibus āt factis

inquãtũ ſũt lignũ. ſiue res tales nihil de bet̃. ſ3 crucib⁹ factis ĩ lignũ xp̃i crucifixi debet̃ latria. Imaginib⁹ aũt eadẽ debe tur adoratio q̃ debet̃ ⁊ illis quoꝝ ſũt ima gines. nõ inq̃ȝtum res facte adorãtur. ſ3 illos quoꝝ ſũt imagines adoramus.

De preceptis in genere. Cap. 59

P Receptum eſt iperiũ faciẽdi ali qd. vl nõ faciẽdi. Preceptoꝝ alia ſũt affirmatiua. vt honora patrẽ. alia ne gatiua. vt nõ occides. Precepta affirma tiua ſtricte ſumẽdo dñr p̃cepta. ſed ne gatiua dñr ꝓhibitiones. p̃cepta affirma tiua obligãt ſꝑ. ſed nõ ad ſꝑ. Sed nega tiua obligãt ſꝑ. ⁊ ad ſꝑ. Precepta deca logi pñt dici data ⁊ inata. p:imo mõ tm̃ ꝑtinẽt ad populũ iſraeliticũ. 2. mõ ad oẽſ ⁊ obligãt. q: qcqd cõtinet decalogus ex plicite. hoc ꝯtinet lex nãe q̃ ſcripta eſt in corde cuiuſlibet iplicite. Iſtud. n. p̃ceptũ legis nãe. ſ. qd tibi non vis fieri. alijs ne feceris. includit hec p̃cepta. nõ occides nõ furtũ facies. ⁊ hmõi q̃ decalogus po nit explicite. Quedã p̃cepta tradunt̃ im paratiue. ſ. illa q̃ ſunt affirmatiua. q̃dam indicatiue. ſ. negatiua. ⁊ hoc iõ. q: diffici lius eſt facere bonũ q̃ȝ declinare malum plures. n. faciendo bonũ reqrũtur circũ ſtãtie. In qbuſdã p̃ceptis ꝓhibet̃ actus ⁊ affectus. vt pȝ in his nõ mecaberis. nõ cõcupiſces rẽ ꝓximi tui. q: apetitus ẽ ni mis inordinatus ad illa. In qbuſdã ſolũ mõ ꝓhibẽtur actus vt cũ dr̃ nõ occides. Hoc dico ſm formã tradẽdi. nõ ꝑ virtu tẽ intelligendi. q: oia p̃cepta negatiua co ercent manum ⁊ aĩum. Multis modis ligamur. ſ. lege nature. vt eſt diligẽ deuȝ ſuꝑ oia. ⁊ nulli facere quod nobis fieri nolumus. Preceptis diuinis vt liga bat̃ Adam preceptis ſibi datiſ. ⁊ Iudei ſuis. Uoto. q: ſm Aug. vouere eſt volũ tans. ſed reddere ẽ neceſſitatis. Unde q buſdam cõſilia ẽt precepta ſũt ſicut reli gioſis q vouerũt talia decretis patrũ. vt eſt ieiunare aliquas vigilias. ⁊ hmõi. Cõ ſuetudine ſm ꝙ in Francia primogenit⁹ ſuccedit in regno. Mãdatis p̃latoꝝ. Unñ ſuꝑ cathedrã Moyſi ⁊c. Cõſcia q: ſm Aug. Quicqd fit cõtra cõſciam edificat ad gehẽnaȝ. Numerus p̃ceptoꝝ ſumit̃ ſic. q: q̃dam ordinant nos ad deũ. q̃daȝ ad ꝓximũ. Qd deus inſinuare voluit qñ in duabus tabulis legẽ dedit. In prima tabula ſũt tria precepta q̃ ꝑtinẽt ad deũ Primũ ꝑtinet ad p̃rem. q: eſt de diui na vnitate. Scõm ad dei filiũ. q: eſt d̃ in carnẽti veritate. Tertiũ ad ſpm̃ ſcm̃. q: eſt de ſpũali vocatõe. In ſcd̃a tabula ſũt ſepteȝ precepta ad ꝓximum ſpectãtia. Primũ eſt de exhibẽdis bonis. vt eſt il lud. Honora p̃rem tuũ ⁊c. Reliqua ſex ſunt de cauẽdis malis q̃ inferri pñt cor de. vel oꝑe vel ore. Opere ledimus ꝓxi mũ tripliciter. ꝓpter qd ꝑ̃atur tria prece pta. Primũ eſt nõ occides. Scõm nõ mecaberis. Tertiũ nõ furtũ facies. Ore quoqȝ ledimus ꝓximum. ⁊ cõtra hoc illud. nõ dices cõtra ꝓximum tuũ falſũ teſtimoniũ. Corde ledimus ꝓximũ du pliciter. Quãdoqȝ reſpectu rei irrationa lis. de hoc dr̃. Nõ cõcupiſces vxorẽ ꝓ ximi tui.

De primo precepto. Capl'm. 60

P Rimũ preceptum tres hȝ clauſu las. Prima eſt nõ habebis deoſ alienos corã me. Ubi ꝓhibemur adora re creaturas ſpũales. ſ. angelos. Scd̃a ẽ. Nõ facies tibi ſculptile. hoc eſt imagĩes fictas. que naturalis ſũt repñtatiue. Ter tia eſt neqȝ oẽm ſilitudinem. ſ. imagineȝ rei naturalis. ⁊ ſequit̃ q̃ ẽ in celo de ſuꝑ. vt ſolis ⁊ lune. ⁊ q̃ ĩ t̃ra deorſũ. vt hoĩs. bouis. ⁊ ſimilium. Neqȝ eoꝝ que ſũt in aquis ſub terra. i. piſcium. nõ adorabis ea. ſ. actu exteriori. neqȝ colles. i. affectu ĩ teriori. Ex his pȝ ꝙ nõ repreheñdũtur xp̃iani q faciũt imagines nõ qdẽ ad ado randũ. ſed ad memorãdũ. Honor aũt q exhibet̃ ſanctis nõ eſt latrie. ſed dulie. Scõm rem allegoricã. Prima clauſula huius p̃cepti oñdit iudeos ⁊ ſaracenos eſſe idolatras qui deos hñt alienos. Iu dei qdem Meſſiam. Saraceni Mau

gnieth. Cõtra ſcđam clauſulam.ſ.nõ fa
cies tibi ſculptile faciũt heretici peſſimi q
nõ credũt de deo niſi quod imaginatio/
ne ſua fantaſia cõfingunt. Contra tertiā
faciũt mali chriſtiani.q: ſuperbi colũt ſi/
militudinẽ eorum que ſunt ſuper terraꝫ
ſcilꝫ honores dignitatesꝫ prelaturas. Auari
colũt ſimilitudinem eorum que ſũt in ter
ra.ſ.pecuniam ⁊ diuitias. Voluptuoſus
colit ſimilitudinem eoꝝ que ſunt in aqs
ideſt delitias voluptatis.

De ſecundo precepto.

Caplm. 61

s Ecundum eſt. Nõ aſſumes no/
men dei tui in vanũ. Hic phibe
tur iuramẽtum quod fit ſine cauſa ⁊ per
iurium. Uterqꝫ enim peccat.ſ.pro nihi
lo iurans. ⁊ falſo iurans aſſumunt nomen
in vanum q: primus ſine cauſa nominat
ſummam veritatẽ. ſcđs aũt noiatam cõ
tẽnit. Tribus modis quis peccat in piu
rio. vel iurando cõtra cõſciẽtiam. vel iu/
rando illicitum. vel veniendo cõtra iura
mẽtum. preterea ſciendum eſt ꝙ iura/
menta que quis ex certa ſciẽtia facit vel
ſonant in blaſphemiam vt qñ quis iurat
per corpus dei ⁊ ſimilia vel ſonãt irreue
rentiam. ſicut qñ iurat p vulnera xp̄i ſũt
pctm̃ mortale vel graue etiam ſi verum
eſt ꝙ iurat. Iſtud preceptum nõ ſolũ in
telligit̃ ſm p̄dictam rõnem lr̃alem. ſed
ſm intẽtionem moralem. Aſſumit̃ enim
nomẽ dei in vanũ multipliciter .ſ. corde
ore. ⁊ opere. Corde ſicut mali qui tm̃ no
mine ſine re dñr xp̄iani. q lꝫ ſacr̃m rece/
perũt baptiſmi. tñ rem ſacramẽti nõ ha
bent ideſt grãm. Ore ſcilꝫ mala iuratiõe
voti trãſgreſſione. p̄dicatõe facta vana i
tentione ⁊ indeuota orõne de qua dicit̃
populus hic labiis me honorat ⁊c. Ope
ſm ꝙ hypocrite nomẽ dei aſſumũt in ſi
mulatõe opis exterioris non in puritate
cordis. Unñ ſumpmũt in vanum. q: rece/
perũt mercedem ſuam.

De tertio p̄cepto. Cap. 62

t Ertiũ eſt. Memẽto vt diẽꝫ ſab
bati ſanctifices. nõ facies oẽ opus
in eo. In hoc precepto quoddã eſt mor/
tale. vt vacatio que ad deũ eſt orãdo co/
lendo. meditando. quoddam cerimonia
le. vt aſſignatio diei ſeptimi qui ſignat ꝓ
prie ceſſationẽ peccati. Allegorice quietem
corꝑis xp̄i in ſepulchro. Anagogice requi
em eternam in celo. Iſtud ergo p̄ceptuꝫ
põt trĩꝑliciter accipi. primo gñaliter vt
ceſſemus a vitiis. 2. ſpãliter vt ceſſemus
ab operibus corꝑalibus que ipediũt va
cationem ad deũ. 3. ſpãliſſime. vt eſt i vi
ris cõtemplatiuis qui ab oĩbus mũda/
nis ſe ſeperant vt totaliter deo vacent. p̄
ma vacatio eſt neceſſaria. 2. debita. 3. per
fecta. Secũdum ergo ꝙ ſabbatum dici
tur requies ſiue vacatio ad deuꝫ. ſic dies
dominica poteſt dici dies ſabbati. ⁊ que
libet dies ſtatuta ad venerationem diui/
nam in quibus ceſſandum eſt ab opere
ſeruili .ſ. a peccato ⁊ ab opere impediẽte
vacationem ad deum. Opera enĩꝫ ſerui
lia determinantur ab eccleſia. vt opera
mechanica. que ſunt agricultura. merca
tum. placita exercitia.

De quarto precepto.

Caplm. 63

q Uartum eſt. Honora patrem tu
um ⁊ matrem tuam. Huic prece
pto additur promiſſio. ſ. vt ſis lõ
geuus ſuper terram. quia iuſtum eſt vt
conſeruatio vite aliene mereatur conſer
uationem vite p̄prie. pater dicit̃ in hoc
mandato. qui eſt principium per genera
tionem quo ad eſſe nature vt pater car/
nalis. vel qui eſt principium p miniſteriuꝫ
regenerationis. quo ad eſſe grẽ. vt pater
ſpiritualis. Sumitur alio modo pater ñ
ſecundum rationem propriam. ſed ſecũ
dum rationẽ perſone qui dicitur pater
etate vel pro rege qui dicitur pater de/
fenſione. Honor hic intelligitur dupliciter
ter .ſcilicet exhibitio corporalis in ſuſten/
tatione. ⁊ ſpiritualis in reuerentia ⁊ obe
dientia. Sed in obediẽtia diuerſificat̃ ſm
diuerſitatẽ patrum. q: patri ſpũali debe
mus obedire in ſpiritualibus .ſ. prelato.
ſeculari .ſ. regi in tẽporalibus reipublice.

patri carnali in diſpoſitõe rei familiaris.

De quinto p̃cepto.

Caplm. 64.

q Uintũ ẽ. Nõ occides. Hic expli cite ꝓhibet homicidiũ. ſ3 iplicite oĩs mot⁹ ire cõtra ꝓximũ. ſiue ille ſit tm̃ cordis. vt ira. ſiue oris. vt cõtumelia. ſiue opis vt ꝑcuſſio citra morte vel depillatio. ꝓhibet hic oĩs occiſio iniuſta que fit tripliciter. ſ. ex cã. vt in illo q occidit ſine culpa. vel ex ordine. vt cũ ille q nõ ẽ miniſter legis occidit. vel ex aio vt qñ miniſter legis occidit nõ amore iuſtitie ſ3 libidine vindicte. Diſtinguit homicidii gen⁹ dupliciter. ſ. vex qð dr corꝑale ⁊ iterptatiũ qð dr ſpũale homicidiũ ſpũale fit duob⁹ modis. Uno mõ omittẽdo vt cũ qs videt aliũ in extrema neceſſitate. ⁊ nõ ſubuenit ei. interpretatiue dr eũ occidiſſe. Alio mõ fit cõmittẽdo. ⁊ hoc qñq3 corde. ſ. odiẽdo. i. Jo. 20. Qui odit fratrẽ ſuũ homicida eſt. qñq3 ore. ſ. detrahẽdo q2 ille cui detrahit occidit i ꝯſcia illius q audit detractorẽ in q̃ prius viuebat ꝑ bonã famã. qñq3 opere. ſ. malo exẽplo alicui occaſionẽ ruine p̃ſtãdo. ⁊ tũc iterptatiue dicitur illũ occidiſſe.

De ſexto. Cap. 65.

s Extũ ẽ. Nõ mechaberis. In hoc p̃cepto vt dicit Aug. ꝓhibetur oĩs illicit⁹ cõcubit⁹ ⁊ oĩs illegitim⁹ vſus eox mẽbrox. De hac mã q̃re ſupra libro tertio i capitulo de luxuria. ⁊ capitulo ſequẽti.

De ſeptimo p̃cepto. Cap. 66

s Eptimũ ẽ. Nõ furtũ facies. Hic ſm Aug. ꝓhibet oĩs cõtractatio rei aliene ex cupiditate. Contractatio rei aliene põt fieri licite trib⁹ modis. Primo qñ fit nõ ex cupiditate. ſ3 ex obediẽtia. ſicut fecerũt filii Iſrahel auferendo vaſa egyptiox. Scðo qñ fit ex cautela. vt ſi aliqs ſurçt gladiũ furioſi. ne ſibi vl' aliis noceat. Tertio qñ fit ex neceſſitate. vt cum aliqs eſuriẽs ad mortẽ furat panẽ. q2 in neceſſitate ſũt oĩa cõmunia.

De octauo p̃cepto. Cap. 67.

o Ctauũ eſt. Nõ loq̃ris cõtra ꝓximũ tuũ falſũ teſtimoniũ. Hic ꝓhibet oẽ gen⁹ mẽdacii. ſicut dicit Aug. qð determinat ꝑ tres dñias. Eſt. n. mẽdaciũ ꝑnicioſũ qð nocet. officioſum qð ꝓdeſt. iocoſũ qð delectat. Includit in hoc p̃cepto taciturnitas veritatis tpe neceſſitatis. tñ cã ⁊ opportunitas facit ipſã taciturnitatẽ veritatis eſſe licitã.

De nono ⁊ decimo.

Caplm. 68.

n Onũ ⁊ dcimũ p̃ceptũ ẽ. Nõ ꝯcupiſces rem ꝓximi tui nec deſiderabis vxorẽ ei⁹. nõ ſeruũ. nõ ancillã nõ bouẽ. nec aſinũ. nec oĩa q̃ illi⁹ ſũt. Duo ꝓhibẽt hic. ſ. cõcupiſcẽtia carnis i vxore ꝓximi. ⁊ cõcupiſcẽtia oculorum in re aliena. Nã ad hec duo maxime inclinat nã corrupta. Ad vnũ ꝓp cõſeruatiõe3 ſui in eſſe indiuidui. Ad alterũ ꝓp cõſeruatiõe3 ſui in eſſe ſpẽi. Hic nõ ꝓhibet appetitus q eſt ex corruptiõe fomitis vl' ad delectationẽ ſenſualitatis. q2 ĩpoſſe eſt ꝙ ille cõcupiſcẽtie nõ ſint i nobis. ſ3 ꝓhibet habitus q eſt ex cõſenſu rõnis. Quãuis iſtud p̃ceptũ ad duo tm̃ determinet. tñ videt ibi vniuerſaliter omnis cõcupiſcẽtia male voluntatis.

De cõſiliis in gñe. Cap. 69.

c Onſiliũ put diuidit cõtra preceptũ ẽ ꝑſuaſio melioris boni ad qð nõ tenemur. Cõſilia in multis differũt a p̃ceptis. Primo q2 ad p̃cepta tenemur ad cõſilia vͦ nõ. q2 p̃cepta ſeruare ẽ neceſſitatis. cõſilia vͦ voluntatis. Itẽ lex vet⁹ dat p̃cepta. euãgelia vͦ cõſilia ſuperaddũt. Itẽ cõſiliũ ꝑtinet ad perfectos p̃ceptũ ad ꝑficiẽdos. ſ3 ꝑmiſſio ad imꝑfectos. ꝓhibitio vͦ ad ꝑuerſos. Ite3 p̃cepta ſeꝑant nos ab illicitis. cõſilia vͦ a cõceſſi. Item ꝑ precepta declinamus peccatũ. ſ3 ꝑ cõſilia occaſiões pcti. Itẽ ꝑ p̃cepta maxime negatiua penã fugim⁹. ſ3 ꝑ cõſilia merita cumulamus. Itẽ cõſilia ſeruata afferũt p̃miũ. nõ ſeruata nõ adducunt ſuppliciũ. Itẽ ad precepta cõſtringimur ex debito. ſed ad cõſilia nõ niſi ex

volūtate. Item cōſiliū p votum fit pce-
ptū. ſicut ait Aug. Uouere eſt volūtatis
ſed reddere eſt neceſſitatis. Itē melius ē
eſſe deuotū in minoribus q̄ȝ in maiorib⁹
indeuotum inueniri. Un̄ melius eſt nu-
da precepta ſeruare cū deuotiōe q̄ȝ ſe ad
cōſilia obligare ꝛ in his negligētē eſſe.
Nota ꝙ in lege moſayca fuerūt iudicia
cerimonialia ꝛ moralia. Lex aūt euāgeli
ca iudicia tēperat ptem auferendo figu-
ras euacuat rerum v̄itatem exhibēdo p̄
cepta cōſummat adiiciēdo. adiicit aūt tria.
ſcilȝ inſtructionē documētoꝝ. promiſſio-
nē p̄mioꝝ. ꝛ pfectionē cōſilioꝝ. Et iō dr̄
lex moſayca ab euāgelica differre. q: illa
figurarū eſt. hec v̄itatis. illa pene hec grē
illa lr̄alis. hec ſpūalis illa occidens. hec vi
uificās. illa timoris. hec amoris illa ſuitu
tis. hec libtatis. illa oneris. hec honoris.
De conſiliis euangelicis.

Capl̄m. 70

c Onſilia que xp̄s adiecit p̄ceptis ſt̄
iſta. Primū eſt pauptas que cō
ſiſtit in abdicatione ꝓprietatis. vn̄ Luc.
14. Qui nō renūciauerit oībus que poſ
ſidet nō pōt meus eſſe diſcipulu. math.
19. Oīs q reliquerit domū vl̄ frēs ꝛc. p
pter nomen meū centuplum accipiet. et
vitā eternam poſſidebit. De hoc Hier.
Monachus hn̄s obolū nō valet obolū
2. eſt obediente. vn̄ illud ſup cathedram
mo. ſe. ſeri. ꝛ pha. q̄ di. ſa. ꝛc̄. Math. vl
timo Si qs vult poſt me venire ab. ſe-
met. ꝛ tol. ꝛc. Sciendū aūt ꝙ duplex ē
obediēnia. ſ. pfecta q̄ ſe extendit ad oīa q̄
nō ſt ꝯtra deū l' ꝫ regulā q̄ȝ q ꝯ pfeſſus
eſt. ꝛ que diſpenſationi p̄lati nō ſubdit.
De hac obediētia Ber. Perfecta obe-
diētia legē neſcit terminus nō artat' non
cōtinet' ꝓfeſſiōis anguſtia. Ad hanc nul
lus tenet' debito neceſſitatis. ſed ſolū pfe
ctionis. ſicut tenemur ſemp imitari chari
ſmata meliora. Alia eſt obedientia perfe
cta. tn̄ ſufficiens ad ſalutem qua qs obe
dit tm̄ in his que ſeruare ꝓmiſit. vel in
illis q̄ in his implicite continentur. ſicut
ſunt illa ſine quibus religionis pfectio nō
ſeruat'. vt recipere officia. ꝛ hmōi. ꝛ ta-
lis obediētia neceſſitatis eſt. Cū ergo di
cit beatus benedictus in regula ꝙ ſi p̄la
tus p̄cipiat aliquid impoſſibile tentandū
eſt facere. loqtur de obedientia pfecta q̄ȝ
obſeruat ſubditus iō his ad que nō obli
gatur ad prelati p̄ceptuȝ. cōſilii eſt ꝛ ma
gne pfectiōis. ꝛ nō neceſſitatis. ſed ſi ſer
uat ad ſimplicē āmonitionē tale qd ē ma
ioris pfectionis. Tertiuȝ ē caſtitas de q̄
dicit. Sunt eunuchi qui ſe caſtrauerunt
propter regnum celoꝝ. Ad illud perti-
net illud. Math. Audiſtis q: dictum eſt
antiquis. Non mechaberis. Ego autēȝ
dico vobis qui viderit mulierēȝ ad con
cupi. eam ꝛc̄. Hic oſtendit ꝙ nō ſolum
cōſenſus eſt dānabilis ad opus mechati
onis. ſed etiam conſenſus ad delectādū
Nota ꝙ cōcupiſcere ex ſubito motu ve
niale eſt. ſed concupiſcere ex deliberatio
ne perficiēdi mortale eſt. predicta tria cō
ſilia ſūt ſpūalia ꝛ ſubſtātialia oīs pfecte
religionis. q: ſuos obſeruatores elōgant
a malo. nō ſolū quātū ad culpā. ſed etiā
quātum ad cauſam. oē nāqȝ maluȝ orit'
ex triplici radice. ſ. ex cōcupiſcentia car-
nis. ex cōcupiſcentia oculorum ꝛ ex ſup
bia vite. Predicta tria cōſilia pfecte nos
elongant ab radice triplici. Quartuȝ cō
ſilium eſt charitatis. Math. diligite ini-
micos ve. iſtud quantū ad dilectionē affe
ctus eſt preceptū. ſed quātum ad dilecti
onem effectus eſt cōſiliuȝ q: inimico vel
le gratiā ꝛ gloriaȝ eſt neceſſitatis. ſed oſt
deret ei ſigna beniuolentie eſt pfectiōis
ꝛ cōſilii vn̄ ad hoc oēs nō tenent'. Sane
negare homini ſigna familiaritatis quā
do veniā petit vel neceſſitas expoſcit. vt
dicta eſt. vel qn̄ ſe ille qui hoſtis erat ad
familiaritatē ingerit ſi habeat' preſūptio
ꝙ nō ſimulate vl' irriſorie faciat. tūc dili
gendus ꝛ inter amicos cōputādus. Sȝ
ꝙ aliquis vltro ſe ad familiaritatē inimi-
co ingerat. hoc pfectionis eſt. Un̄ ꝙ ali-
qs iniuriam paſſus reconciliationē que-
rat ꝛ amicitiam non eſt debitum neceſſi
tatis ſine quo nō eſt ſalus. ſed eſt pfectio

uis ⁊ ꝯſilii quo magnū expectat̄ ꝑmiuꝫ
Quintū eſt māſuetudinis. Math. ſi qs
te ꝑcuſſerit in vnā maxillā. ꝑbe ei aliam
hoc ſic intelligitur. paratus ſis aliā ſuſti-
nere pacienter ⁊ iſtud cōſilium eſt pacien
tie reſpectu leſionis corporis. Sꝫ ad idē
ptinet illud qđ eſt pacientie reſpectu ab-
lationis rex. ſicut eſt illud. Qui vult tecū
cōtendere in iudicio. ⁊ tunicā tollere. re-
linque ei ⁊ palliū. Nota ꝙ contingit ſua
repetere corā iudice fideli dupliciter. aut
cum cōtētione ⁊ fraude. aut cū charitate
Primū nulli lꝫ. Scđm vō lꝫ infirmis
⁊ impfectis. pfectis aūt nō. Un̄ nō repe
tere cōſiliū eſt infirmis. pfectis vero p̄
ceptū. Illis aūt q renūciauerūt ꝓpria
a nō licet repetere ſua. vt ſua. ſed vt con
gregationis. ⁊ nec ꝓpter ſe. ſed pp̄ cōe
bonū. Sextū eſt miſericordie ⁊ ſuproga
tionis. vt illud omni petēti te tribue ⁊ il
lud. Si vis pfectus eē. vade ⁊ vēde oīa
⁊c. Nota ꝙ dare ſupfluū eſt neceſſitatis
in neceſſitate extrema. ſꝫ dare qbus ege-
mus cōſilii. Aug. melius eſt minus egere
ꝙ plus habere. Qđ aūt dicit dn̄s. Oīa
quecunqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes.
vos eadē facite illis. ſic intelligēdū. Que
cūqꝫ vultis rōabiliter ⁊ dictāte charita-
te vt faciant vobis ⁊c. Un̄ ſi peteremus
rem aliquā ⁊ nō videremus illud eē rō
nabile. nō vellemus iđ rōnabiliter dari
nobis. Septimū cōſiliū eſt đ ſimplicita-
te verbox. vt ibi. ſit ſermo vr̄ ē eſt. nō nō
Cuiꝰ ſenſus eſt ſi affirmatio vel negatio
eſt in ore ſit ⁊ in corde. Et ad hoc cōſiliū
reducit̄ illud. Audiſtis q: dictū ē antiqs
nō piurabis. Ego aūt dico vobis nō iu
rare oīno. Nota ꝙ iurare q̄ꝫtum ad in-
firmitatē ptinet ꝑmiſſionis eſt. Nō iura
re aūt q̄ꝫtum ad pfectionem ptinet cōſilii
eſt. Prohibꝫ dn̄s iurare ꝑ creaturas. ſ.
ꝑ celū. vl̄ terrā. vl̄ capillū. pp̄ idolatriā
ne. ſ. credamus aliqđ numinis eſſe i illis
ſiunt tn̄ iuramēta ꝑ euāgelium ⁊ cruces
.i. ꝑ eū cui ſūt dedicata. Octauū eſt đ vi
tāda occaſione pcti. Un̄ dr̄. Si oculus tu
us ſcādalizat te erue eum ⁊ ꝓiice abs te

ſꝫ Aug. nullū mēbrox eruī pcipit̄ ad lit
terā. ſꝫ occaſio a peccādi. Pōt. n. occaſio
eē ex aſpectu. ⁊ tūc oculꝰ ſcādalizat. Un̄
pōt eſſe occaſio ex ꝯtactu ⁊ tunc manus
ſcādalizat. Pōt inſup eſſe occaſio ex alio
⁊ a cōſiliario. q̄ dr̄ oculus. vel ab adiuto
re q dr̄ manus. ⁊ eſt dextera q̄ eſt adiu-
tor in ſpūalibus. ſiniſtra in tp̄alibus. hu-
iuſmodi. n. ſi ſcādalizant abiciēdi ſunt. q:
occaſiones peccādi ſūt abſcidēde. Nonū
cōſiliū ē de rectitudine intentōis ac finis
vn̄ dr̄. Attēdite ne iuſticiā vr̄am faciatis
corā hoībus ⁊c. Item illud. Neſciat ſini
ſtra tua qđ faciat dextera tua. Itē ſic luce
ant opa vr̄a corā hoībꝰ vt glorificent pa
trem veſtrū ⁊c. De his nota ꝙ cōtingit
cōſtituere duos fines. ſ. tp̄ale ⁊ eternum
ſed ſi eternus finis eſt vltimus. hoc bene
licet. Actio aūt ſpūalis vl̄ predicatio non
pōt referri ad finē tp̄alē. ita qđ illud tp̄a-
le referat̄ ad deū. q: nō ſūt faciēda mala
vt veniat bona. Et qđ dicit Aug. Nō de
bemus euāgelizare vt māducemus. ſed
māducare vt euāgelizemus. Nota ꝙ te
nemur illos actus referre ad deum quo
rū hēmus dn̄iuꝫ ex ipſo rōnis. vt ē mā-
ducare. cogitare. eligere. ⁊ ſilia. ſꝫ nō tene
mur actꝰ referre iobediētes rōi. vt ē nu
tritiua reſpiratiua. ⁊ hmōi. Decimū cō
ſilium eſt de cōformitate opis ad doctri
nā vt ibi. Alligant onera grauia ⁊ impor
tabilia digito āt ſuo nolūt ea mouere ⁊c.
Ad idē hypocrita eiice prius trabē đ ocu
lo tuo ⁊c. Nota ꝙ in p̄dicatione aſſerit̄
aliqn̄ ſententia generalit̄. ſ. de his q̄ ptinent
ad ſtatum ſalutis aliqn̄ aſſerit̄ ſententia ſm
ſtatum pfectiōis. vtpote religionis. Pri
mo mō tenet̄ p̄dicator facere qđ dicit cū
aſſerit ad hoc oēs teneri. Scđo modo n̄
tenet̄ niſi pfectionē illā ipſe nouerit. Utꝝ
aūt malus peccet p̄dicādo. diſtinguitur. q:
exiſtens in pctō notorio peccat qn̄ predi-
cat. ſiue ex neceſſitate officii hoc faciat. ſi-
ue ex volūtate. q: ſcādalizat. Exiſtēs aūt
in peccato occulto ſi p̄dicat. ⁊ nō ſtudet
ex dicto ſuo cōpūgi adhuc videt̄ peccar̄
q: videt̄ cōtēnere. Undecimū ꝯſiliuꝫ eſt

de vitāda ſollicitudine vt ibi. Nolite ſolliciti eſſe ⁊c. ⁊ ibi. Nolite cogitare d̄ craſtino. Sciēdum q̄ triplex eſt ſollicitudo. Prima ē laudabilis. vt ē ꝓuidētie ſpūalis. Unde apo. ad corinth. Qui ſine vxore eſt ſollicitus eſt. que dei ſunt quō placeat deo. Itē ad Ro. d̄ p̄latis. Qui p̄eſt in ſollicitudine. Scdā eſt tolerabilis. ⁊ eſt ſollicitudo cure t̄palis quo ad corp⁹. Luce. Martha mar. ſol. es. ⁊ tur. erga plu. Tertia eſt vitupalis. ⁊ iſta eſt ſuperflue theſauriſationis quo ad auaritiā. Ecc. Peccatori āt dedit d̄s afflictōes peſſimā vt addat ⁊ ꝯgreget. ⁊ hec vanitas ⁊ caſſa ſollicitudo mentis. Sollicitudo prima p̄cipit. ſcdā tolerat. tertia ꝓhibet. Duodecimū eſt fraterne correctiōis. vt ibi. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Nota q̄ fratrē corripe q̄nq; cōſiliū ē. vt q̄n corripit ſup venialib⁹ q̄nq; ē corripe ē p̄ceptū mō ad vt corripe de mortalib⁹. ⁊ iſto m̄o oēs ptinet ⁊ obligat ſemp. q: ꝓ loco ⁊ tēpore. ſ. q̄n vacat. ⁊ videt q̄ vtilis eſt correctio. Sciēduz eſt q̄ triplex eſt correctio. ſ. amoris. timoris. ⁊ pudoris. Hūc ordinem fraterne correctōis docet dn̄s i euāgelio. Primo. n. innuit fratrē reuocādū eſſe amore cū iubet eū ſingulariter corripere dicēs. Corripe eum inter te ⁊ ipſuz ſolū. Sed ſi hoc nō valet docet eū eſſe reuocandū timore vbi ait. Si te nō audierit adhibe vnu; vel duos tecū. ⁊ ſi hoc nō valuerit docet eum eſſe reuocandum pudore. vbi dic̄. Si nec illos audierit dic eccleſie. Si aūt ecc̄liam nō audierit ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. i. excōicari d;. ⁊ ſic euitari. Sane p̄dictus ordo fraterne correctionis intelligit̄ tn̄ de criminalibus. q: d̄ culpis cōibus ſolēt clauſtrales ſe in ſuis capitulis accuſare. nō p̄miſſa tamen admonitione. Uerūtn̄ accuſans aliū caueat diligēter. ne hoc faciat ad diffamandū. ſed ad corrigendū. q̄m ſi quis ex deliberatione contrarium faceret mortaliter [p]eccaret.

Explicit liber quintus.

Incipiunt capitula libri ſexti.

De medicina ſacrorum. 1
De diffinitionibus ſacri. 2
De ſacris noue legis. 3
De effectu ſcroꝝ. 4
De numero ſacrorum. 5
De ptāte diſpenſatiōis ſacroꝝ. 6
De triplici ſtatu fidelium. 7
De inſtitutione ſacrorum. 8
De baptiſmo. 9
De cathaciſmo ⁊ exorciſmo. 10
De confirmatione. 11
De eucbariſtia. 12
De dignitate eucbariſtie. 13
De mirabilibus q̄ fiūt in eucbariſtia. 14
De dignitate in ſuſcipientibus corpus Chriſti. 15
De modis ſumendi eucbariſtiam. 16
De abſtinētia a coīone. 17
De officio miſſe. 18
De negligentiis que fiūt in miſſa. 19
De penitentia. 20
De qualitate penitentie. 21
De effectu penitentie. 22
De ptibus penitentie. 23
De contrictione. 24
De confeſſione. 25
De qualitate ⁊ effectu confeſſionis. 26
Cui debeat fieri cōfeſſio. 27
De ſigillo confeſſionis. 28
De ſatiſfactione. 29
De ptibus ſatiſfactionis. 30
De iuſtificatione impii. 31
De penitentia venialium. 32
Propter quid dimittit̄ peccata; veniale. 33
De extrema vnctione. 34
De ſacro ordinis. 35
De qualitate ordinādorum. 36
De ſacro matrimonii. 37

Explicient capitula.

Incipit liber ſextus.

De medicina ſacramentoꝝ. Cap. 1

[C]eleſtis medicus humani generis reparatus tali mō ſanauit egrotū ſic opportue ꝯpetebat egrotāti ⁊ egritudini ⁊ occaſiōi egrotādi ⁊ ip.

us egritudinis curatiõi. Egrotus igitur ẽ homo. Morbꝰ aũt originalis eſt culpa. Origo iſtius culpe lʒ principaliter fuerit ex cõſenſu rõnis occaſionē tñ ſũpſit ex ſenſibꝰ carnis. Ad hoc ergo ꝙ medicina rñdeat morbo oportuit ꝙ nõ tm̃ eēt ſpiritualis. ſed aliqd haberet de ſenſibilibꝰ ſignis. vt ſicut ſenſibilia fuerũt aie occaſio labendi. ita eſſet ei occaſio reſurgẽdi. Et ꝓpter hoc medicina nr̃i vulneris cõſiſtit in eccleſiaſticis ſacramẽtis.

De diffinitionibꝰ ſacr̃i. Cap. 2.

s Acramẽtũ ẽ vt ait Aug. inuiſibilis gr̃e viſibilis forma. Hec diffinitio gñalis ẽ. Et cõuenit ſacramẽtis tã noue ꝙ̃ veteris legis. qꝛ tã illa ꝙ̃ iſta ſunt ex ſimilitudine repreſentatiua. ⁊ ex inſtitutiõe ſignificatiua. Sciendũ .n. ꝙ eadẽ diffinitio cõuenit ſacramẽtis noue legis. ſed ſic ſupplẽda ẽ ita vt eius ſimilitudinẽ gerat. ⁊ cã exiſtat. qꝛ nõ ſolũ ex ſimilitudine reprñtãt. vel ex inſtitutione ſignãt. ſʒ ex virtute diuina ſcificãt. ⁊ gr̃aʒ cõferũt. p quã aĩa curat̃ ab infirmitatibꝰ vitioꝝ. ⁊ hoc eſt qđ inſinuat Au. i alia diffinitiõe dicẽs Sacramẽtuʒ eſt illud in quo ſub tegumẽto reꝝ viſibiliuʒ diuina virtus ſecretius opat̃. Eſt ⁊ tertia diffinitio Hugo. de ſcõ vic. qui ait. Sacr̃m eſt materiale elemẽtũ extrinſecus oculis ſuppoſitũ ex inſtitutiõe ſignificãs. ex ſimilitudine reprñtans. ex ſanctificatiõe aliquam gr̃aʒ cõferens inuiſibilẽ. Tria tãguntur hic ꝗ ſunt de rõne ſacramẽti ſtricte ⁊ ꝓprie ſumpti. Primũ ẽ naturalis ſimilitudo ex qua hʒ aptitudineʒ ſignificãdi. Secũdũ ẽ actualis inſtitutio ex qua hʒ ordinẽ determinatũ reſpectu huiꝰ ſignificati. Tertiũ eſt ſpũalis ſanctificatio ex q̃ hʒ vtutẽ efficiẽdi illud ſignificatũ.

De ſacramẽtis noue legis. Capl'm. 3.

8 Acramẽta legis gr̃e xp̃us inſtituit tanꝙ̃ noue lator in qua vocans ad p̃mia dedit p̃cepta. iſtituit ſacr̃a. Chriſtus .n. v̄bũ p̃ris cũ ſit ſũme veritatis. ⁊ bonitatis. ⁊ ſũme virtutis rõne ſumme bonitatis ꝓmiſit p̃mia beatificãtia rõne veritatis dedit p̃cepta dirigẽtia. rõe virtutis iñſtituit ſacr̃a adiuuãtia. vt p ſacr̃a reparetur virtus ad implẽda p̃cepta. ⁊ p p̃cepta ꝑueniat̃ ad p̃mia. Inſtituit aũt ſacr̃a i v̄bis ⁊ elemẽtiſ. vt ait Aug. Accedit v̄bũ ad elm̃. ⁊ fit ſacr̃ʒ. ⁊ ẽ ẽtelemẽtũ ꝓ mã ⁊ forma v̄boꝝ ꝓ forma. Ad hoc vero iſtituta ſũt ſacramẽta ẽ i verbis ⁊ elemẽtis. vt haberẽt euidẽtiã ſignificãdi. ⁊ efficaciã ſanctificãdi. qꝛ dũ elemẽta oculis. ⁊ verba auribus ſe offerũt. q ſũt duo ſenſus p̃cipue cognoſcitiui dãt euidẽtiaʒ ſignificationis. Deĩde v̄ba ſanctificãt elemẽta. vt plenior ſiat humane creatiõis efficatia. Inſtituit aũt deꝰ ſacr̃a diuerſimode. q̃dã .n. ſũt ante aduẽtũ ſuũ. vt matrimoniũ ⁊ penitẽtia. Sʒ hec duo ↄfirmauit ⁊ cõſumauit i lege euãgelica. dũ penitẽtiã p̃dicauit. ⁊ nuptiis iterfuit. Alia quoqʒ ſacramẽta xp̃s initiauit. Cõfirmatõeʒ qdem ꝑuulis manũ iponẽdo. Unctionẽ v̄o diſcipulos ad curãdũ mittẽdo q infirmos iungebat oleo. ſicut dicit̃ in Math. Baptiſmũ vero ſuſcipiẽdo. deinde formã dãdo. Ordinẽ aũt ptãtẽ ligãdi. ⁊ ſoluẽdi tribuẽdo. ⁊ cõficiẽdo ſacr̃m altaris. Euchariſtiã ante opando cõparando ſe grano ſinapis. ⁊ cõficiẽdo ac dãdo diſcipulis iminẽte paſſione ſacr̃m corpis ⁊ ſãguinis ſui. Inſtituta ſũt ẽt ſacr̃a multiplici de cauſa. primo ꝓpter humilitatẽ qua homo querit ſalutẽ inferioribꝰ ſe. Secũdo ꝓpter eruditiõem qua hõ p viſibilia ad cognoſcẽda iuiſibilia rapiat̃. Tertio ꝓpter exercitationẽ qua hõ noxiã declinet occupatiõeʒ ⁊ ocium. Quarto ꝓpter cõgruitatẽ medici ad medicinã. qꝛ cũ medicus ſit deus. ⁊ hõ congruẽter cõtinere medicina dʒ aliqd diuinũ. ſ. iuiſibilẽ gr̃aʒ ⁊ aliqd humanũ. ſ. viſibilem gratie formã. Quinto eſt cõgruitas ex pte infirmi qꝛ cũ infirmꝰ ſit homo ex corpe ⁊ ſpiritu ſpũs aũt i corpe nõ bñ capiat ſpũalia niſi i corporalibꝰ cõgruũ fuit dare medicamẽta ſpiritualia in rebꝰ corpalibus ſicut pilule i nebula dãtur. Sexto ꝓpter aug

mentionē meriti. multū .n. valet ad meritū qn̄ deo credit̄ in his vbi rō humana nō pōt dare experimētū. Patet ergo ex p̄dictis que ſit ſacramētoꝝ cā efficiens que diuina īſtitutio. que formalis q: gr̄e ſanctificatio. que finalis. q: humane īfirmitatis curatio.

De effectu ſacramētoꝝ.
Capitulum. 4.

e fectus ſacramētorum noue legis multiplex ē. p̄mo a pctō mūdant Secūdo in bono ꝯſeruāt. Tertio corpi xp̄i myſtico īcorporāt. Quarto iuſtificāt Quinto ad futurā vitā preparāt. Sexto erudiēdo illumināt. Septimo a malo p̄ſeruāt. iſta parēt in ſeptē ſacramētis ꝑ ordinē. Nā primū opatur baptiſmꝰ. Secūdū cōfirmatio. ⁊ ſic de aliis. Sacram̄ta dicunt̄ vaſa gr̄e. ⁊ cā. nō ꝙ in eis gr̄a ſubſtātialiter cōtineat̄. vel cauſaliter efficiatur. cū i ſola anima habeāt collocari. ⁊ a ſolo deo īfundi. ſʒ q: in illis. ⁊ p illa gr̄a curationis a ſūmo medico xp̄o oʒ hauriri. licet nō alligauerit potētiā ſuā in ſacramētis. quin ⁊ per alias vias gr̄aʒ cōferre valeat quādo vult. Sacr̄a ſp̄ habēt ſignificatiōem veritatis. ſed nō ſp̄ efficaciā curatōis. nō ꝑꝑ defectū ex ꝑte ſui ſʒ ex ꝑte ſuſcipiētis. q: gratia nulli datur repugnāti gratie fonti. Unde ⁊ ſacramēta nō ſāctificāt. niſi accedētes digne ⁊ abſqʒ oī fictione. Aliquādo vero virtute ſacramētorum fit de attrito cōtritus. ita ꝙ defectus dignitatis. vel preparatiōis ex parte ſuſcipiētis ſupplet̄ virtute diuina ī ſacramētis cōtēta. dūmō nō accedat ſciēs i mortali pctō vel i ꝓpoſito peccādi. Un̄ ſciēdū ꝙ qdā ſuſcipiūt ſacramētū tm̄ vt ficte accedētes. qdā rē tm̄. vt qui ꝑ cōtritiōeʒ ⁊ fidei deuotiōeʒ recipiūt gratiam an̄ qʒ veniāt ad ſacramēta. quidaʒ ⁊ ſacramētū ⁊ rē ſuſcipiūt. vt digne accedētes. Sacramētū dr̄ a ſacrādo. ⁊ hoc pōt intelligi tripliciter. aut ſanctitatem efficiendo tātum aut ſāctitatem ſignādo tātum. aut ſāctitatem ſignādo ⁊ efficiēdo ſimul. Primo nō cōuenit ratio ſacramēti rebus ſignatis per ſacramēta tam veteris qʒ noue legis. Secūdo mō ꝯuenit ſignis veteris legis. Tertio mō ꝯuenit ſacramētis noue legis. Huiuſmōi exemplum habemꝰ ī naturis q: medicina dr̄ ſanare efficiendo tm̄. ſed ſudor ſanat ſignādo tatum. exercitatio ſanat efficiēdo ⁊ ſignādo. Quinqʒ ſunt que hn̄t iuſtificare animā ſed diuerſimode. Deus. n. iuſtificat auctoritate. gr̄a iuſtificat formaliter expellendo morbū ſpiritualē. Impletio mandatorum iuſtificat vt dicta. Sacramenta vero tāqʒ vaſa medicinalia i quibꝰ cōfertur gr̄a. Sacerdos autem miniſterio. Exemplū hoꝝ habemꝰ in curatōe morbi corporalis Deus enīʒ ſanat corpꝰ auctoritate. medicina effectiue. dicta cōſeruatiōe vas medicine cōtentiue. Un̄ dicitur vulgariter piſcis iſte ſanauit me. medicus vō ſanat vt miniſter.

De numero ſacr̄oꝝ. Cap. 5.

s Acramenta noue legis ſūt ſepteʒ ſm ſepteʒ diuerſitates hominum in eccleſia. Primū eſt itrātiuʒ vt baptiſmꝰ. Scd̄m eſt pugnātiū. vt cōfirmatio Tertiū vires reſumētiū. vt eucharistia. Quartū reſurgētiū vt penitentia. Quintū exeūtiū vt extrema vnctio. Sextū miniſtrātiū. vt ordo. Septimū nouos milites ītroducētiū vt m̄rimoniuʒ. Sacramēta figurata ſūt in ſeptē ſigillis. quibus fuit veteris teſtamēti pagina ſigillata q̄ agnus q hʒ clauē dauid q claudit ⁊ nemo ap̄it reſerauit. Itē i ſeptē tubis quibus angeli cecinerūt Iteʒ in ſepteʒ ſtellis quas habebat ſimilis filio hoīs in dextrā ſua Itē in ſeptē panibꝰ qbꝰ dn̄s turbā ſatiauit. Itē i ſepteʒ oculis ſuꝑ vnū lapideʒ. Iteʒ in ſepteʒ lucernis tabernaculi ſuppoſitis cādelabro. Iteʒ ī ſeptem lotionibꝰ Naaman. Sacramēta ſunt ſeptē q̄ diſponūt ad ſeptē virtutes habendas. Nā baptiſmꝰ ē ſacramētū fidei. Cōfirmat o ſpei. Eucharistia caritatis. Penitētia iuſtitie. Extrema vnctio pſeuerātie. que eſt fortitudinis cōplemētū. Ordo prudētie. matrimoniū temperantie. Alia

ctiā rō numeri ſacramentoꝝ ē q ordināť
cōtra triplicē culpā. ⁊ cōtra quadruplicē
penā. Vñ baptiſm⁹ ordinať cōtra pec-
catū originale. penitentia cōtra mortale.
Extrema vnctio ↄtra veniale. Ordo con
tra ignorātiā. Eucbariſtia cōtra malitiā
Cōfirmatio cōtra īpotētiā. Matrimoni
um cōtra cōcupiſcētiā quā tēperat ⁊ ex-
cuſat. Alia adbuc rō numeri q: ſacrā ſūt
cauſa ſanatiua morbi ſpūalis ad moduʒ
corpaliū. Medicina vō corpalis quadu-
plex ē. curatiua cōſeruatiua ꝓſeruatiua. ⁊
melioratiua. Simili mō ſacramēta curāt
Baptiſm⁹ curat ſimul ⁊ totalr̄. Penitē
tia vō curat paulatiʒ q̄ntū ad penā cuiuſ
cūqʒ pene bō debitor ſit. Extrema vn-
ctio curat a morb leuiorib⁹. ſ. a venialib⁹
ſicut baptiſm⁹ ⁊ penīa curāt a letalibus
ſic ergo ꝓdicta tria ſacrā ſūt quaſi medi-
cina cūratiua. Confirmatio eſt medicina
cōſeruatiua ſanitatis ſpūalis in qua dať
ſpūs ſcūs ad robur ⁊ cōſeruatiōeʒ gra-
tie date in baptiſmo. Matrimoniū ē me
dicina ꝓſeruatiua. Ordo ē medicina me-
lioratiua i quo augmētať gr̄a. Eucbari-
ſtia bec oīa ſimul facit. Curat eniʒ venia
lia. que ſūt occaſio ruine maioris. cōſer-
uat eniʒ gr̄a inuētā i bomine ⁊ augmen-
tat. ſic q: meliorat. ⁊ nibilominus a pctō
preſeruat.

De poteſtate diſpēſatiōis ſacramētorū.
Cap. 6.

P Oteſtates diſpēſatiōis ſacroꝝ re-
gulariter ſpectāt ad gen⁹ buma-
nū. In oīb⁹ ſacramētis diſpēſan
dis neceſſaria ē diſpēſatiōis intētio q̄ qs
ītēdit facere qd̄ xp̄s īſtituit ad bumanaʒ
ſalutē. Vł ſaltē facere qd̄ facit eccleſia in
quo claudiť i gn̄ali intētio ꝓdicta. q: ipſa
eccleſia ſicut ſacrā a xp̄o accepit ſic ad fi-
deliū ſalutē diſpēſat. Rurſū q: ordo di-
gnitatis exigit vt inferiora maiorib⁹ ſub
miniſtranť. Quedā reſpiciūt excellētiam di
gnitatis. vt ſacrm̄ cōfirmatiōis ⁊ ordiniſ
vñ cōfirmatio ⁊ ordo cōferunť ab epīs
Quedā reſpiciūt indigētiā neceſſitatis. vt
baptiſm⁹ ⁊ matrimoniū. quoꝝ vnū rege
nerat. alterū generat. ⁊ boꝝ diſpēſatio ēt
ꝑſonis inferiorib⁹ cōcediť. maxime i ar
ticulo neceſſitatis qd̄ dico rōe baptiſmi.
Quedā aūt ſacrā ſūt quaſi media vt eu-
cbariſtia. pn̄ia. ⁊ extrema vnctio. Et iſto
rū diſpēſatio ad ſolos ptinet ſacerdotes
qui ſūt quaſi in medio inter epōs ⁊ mi-
nores ꝑſonas cōſtituti. Sacrā diſpēſa-
ri pn̄t a bonis ⁊ malis. a fidelib⁹ ⁊ īfide
libus intrā eccleſiā ⁊ extra q: ſi deſpenſa
ri poſſet tm̄ a bonis nullus eſſet cert⁹ de
ſuſceptiōe ſacrī. cū nullus ſit certus d̄ bo
nitate miniſtri. ſicut nec de propria. ⁊ ita
oporteret iterari. ⁊ malitia vnius ꝓiudi-
caret aliene ſaluti. Iccirco diſpēſatio ſa-
cramēti cōmittiť boi. nō rōne ſanctitatiſ
q̄ variať. ſʒ rōne auctoritatis diuine que
ſemꝑ manet quātū eſt de ſe. Sciēduʒ āt
ꝙ in ſacrīs q̄dā ſūt ſubſtātialia. quedam
vero ſacrālia. Quātuʒ ad ſubſtātialia nō
plus valet opatio boni miniſtri q̄ʒ mali
quia deus ibi operať vt actor. bomo ve
ro vt miniſter Sʒ in ſacramētalibus ſi-
cut ſūt orōnes plus pōt valere operatio
boni q̄ʒ mali. boc eſt autē per accidēs. nō
p ſe. i. quātū ad alios effectus accidentali
bus. nō quātū ad eſſētiales. quāuis apd̄
bereticos ſint ſacrā vera nō tm̄ recipienti
b⁹ vtilia. niſi ad eccleſie vnitatē redeant.
Vnde. Aug. eccleſia cōparata paradiſo
iudicat poſſe baptiſmū boies recipere ſʒ
ſalutē nō tenere. Nā ⁊ flumina de para
diſi fonte largiter manauerūt. nō tamē i
Meſopotamia. nec i egypto quo illa flu
mina peruenerūt eſt felicitas vite que d̄
paradiſo cōmemorať.

De triplici ſtatu fidelium.
Capłm. 7.

T Riplex eſt ſtatus fideliū i acie ec-
cleſiaſtice bierarcbie. ſ. fidei genite
fidei roborate. ⁊ fidei multiplicate
per primū fit diſtinctio fideliū ab icredu
lis in baptiſmo. p ſcm̄ fit diſtinctio fortiuʒ
ab infirmis. ⁊ boc in cōfirmatione. per
tertiū fit diſtinctio clericoruʒ a laycis per
ſacramētum ordinis. Hinc eſt ꝙ bec tria
ſacramēta caracteres imprimūt quod i

delebiliter ipreſſos ſemꝑ diſtinguũt. vñ
nullatenus iterari poſſunt. Caracter er/
go baptiſmalis eſt icipiẽtiũ. Cõfirmatio
nis vero ꝑficiẽtiũ. ſꝫ ordinis ꝑfectorum.
Predicta triplex diſtinctio fit ad ſimili/
tudinẽ diſtinctiõis alicui⁹ exercitus. ꝑma
ẽ cõis. ſ. totius exercitus ab alio exercitu
⁊ hec fit principaliter ꝑ baptiſmuꝫ. 2. eſt
ſpãlis. ſ. militũ a popularib⁹. hec autẽ fit
ꝑ cõfirmationẽ. Tertia eſt ſpecialiſſima
. ſ. ducũ militum ab vtriſqꝫ ⁊ hec fit per
ſacramentum ordinis. Preterea q: ca/
racter eſt ſignũ diſtinctum ſpũale ⁊ in/
delebile ideo nõ cõfert̃ i ſacramẽtis que
ſolẽt iterari. ſicut eſt pñia. matrimonium
⁊ huiuſmõi. Notãduꝫ ergo ꝙ caracter
baptiſmalis eſt oium caracterũ aliorum
fundamentuꝫ. Et ideo illo nõ habito nõ
poſſent ceteri iprimi. ac per hoc oporter
denuo fieri vt illi caracteres habeãt̃ vn/
de ſi quis ordinat̃ nõ baptizat⁹ nihil ꝓr
ſus agit̃. q̃uis tria ſacr̃a vt dictũ eſt ꝑꝑ
caracteris ipreſſioneꝫ nõ iterant̃ tñ quaſi
cõe eſt hoc omnib⁹ ſacr̃is nõ iterari cir/
ca eãdẽ ꝑſonã ⁊ mãꝫ. ⁊ ex eadẽ cauſa. ⁊
hoc eſt ideo ne fiat cõtumelia ſacramẽto
Ex hoc eniꝫ credi poſſet ꝙ ſacramẽta ꝑ
us diſpenſata eſſent inefficacia ⁊ inepta
lꝫ q̃dã ex neceſſitate ⁊ aliis cauſis iterari
poſſint. Quedã ſũt de ſacramẽtoꝝ ſubã
q̃dam de cõgruentia. Si ea q̃ ſũt de ſub
ſtãtia omittant̃ euacuant̃ ſacramenta. ⁊
ſunt iterãda. Omiſſio vero illoꝝ que ſũt
de cõgruẽtia nõ euacuat ſacramẽta.

De inſtitutiõe ſacramẽtoꝝ.

Caplm. 8.

In initio inſtituta ſũt ſacramẽta ad
a curationẽ hoium. ⁊ ſemꝑ cũ mor
bo cucurrerũt In lege enim natu
re fuerũt oblatiões. ſacrificia ⁊ decimati
ones. In lege aũt ſcripta introducta ẽ cir
cũciſio. ⁊ adiuncta ẽ. expiatio atqꝫ ſupad
dita oblationũ ⁊ ſacrificiorũ multiformiſ
diſtinctio. In lege ãt noua ſtatuta ſũt ſa/
cramẽta numero pauciora. vtilitate poti
ora virtute efficaciora. preeminẽtia digni
ora. atqꝫ ſignificatione euidẽtiora. in qui
bus eſt impletio ſimul ⁊ euacuatio oĩuꝫ
predictorum. ſicut Ugo de ſancto victo.
Primi temporis ſacramẽta fuerũt ſicut
vmbra Medii tẽporis ſicut imago. ſiue
figura. poſtremi võ tẽporiſ. ſ. gratie ſicut
corpus qd̃ intra ſe veritatẽ cõtinet ⁊ gra
tiam quã ſignificatiõe repreſentãt ⁊ prin
cipaliter cõferũt ⁊ ꝓmittunt. Predicta
patent q: eiuſdẽ mundationis ſimilitudo
eſt in oblatiõe legis nature ſed occulte in
uenit̃. In circũciſione vero euidẽtius ali
quantulũ exprimit̃. ꝑ baptiſmũ aũt ma
nifeſtius declarat̃. Iteꝫ ſacramẽta vete/
ris legis nutriebãt paruulos exercebant
ꝑfectos. ⁊ duros onerando domabant.
Sꝫ ſacramẽta noue legis cõferunt que
vetera de lõginquo mõſtrabãt. Uñ prio
ra ſacramẽta ꝑparauerũt ⁊ perduxerũt
ad noua ſicut via ad terminũ. ſicut figu/
ra ad veritatẽ. Itẽ ſacramẽta noue legis
efficiũt qd̃ figurãt ſꝫ hoc nõ faciũt ſacra/
mẽta veteris legis. Eſt ⁊ alia differentia
ꝙ cõe ẽ oib⁹ ſacramẽtis. q: cõſiſtũt in re
bus ſenſibilib⁹ inuiſibilẽ tñ gratiã ſignifi
cãtibus. ſꝫ ſpãle ẽ ſacramẽtis noue legis
ꝙ cõſiſtãt i v̄bis ⁊ i reb⁹. Itẽ ſacr̃a no/
legis iuſtificãt. ⁊ q̃tũ ad opus opatũ. ⁊
quãtũ ad opus operãs. ſed ſacr̃a veteris
legis ſolũ q̃tũ ad opus operãs q: nõ va
lebant ſaciẽtibus. niſi quãtũ illoꝝ chari/
tas ⁊ deuotio fidei extẽdebat. Hoc intel
ligit̃ de circũciſione q̃ cũ nõ fuerit in le/
ge data nequaq̃ꝫ inter legalia cõputatur
q: ipſa in ꝑuulis tollebat originale. ⁊ gra
tiaꝫ cõferebat qd̃ nõ faciebãt legalia. Itẽ
legalia fuerũt ſꝫ Aug. ante paſſionẽ dñi
viua. ⁊ ſtati p⁹ paſſiõꝫ mortua ⁊ poſtq̃ꝫ
claruit veritas euãgelii fuerũt oĩa ſepul/
ta. Noſtra võ ſacr̃a vſqꝫ ad fineꝫ ſemꝑ i
ſuo vigore manebũt.

De baptiſmo. Caplm. 9.

Baptiſmus eſt ianua oium ſacra/
b mẽtorum. q: nulli cõfertur in ec/
cleſia aliud ſacr̃m ante ipſuꝫ. De
ſubſtantia baptiſmi ſunt quinqꝫ. Pri/
muꝫ expreſſio forme vocalis a deo iſtitu
te q̃ ẽ hec. Ego te baptizo. In noĩe pr̃is

⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti abſq; miſſione. addi
tione dictionis. vl' ꝑpoſteratiōe ordinis
vl' cōmutatōe noīs. his. n. quattuor mo
dis forma verboꝝ violatur. ſ. omiſſione
additiōe trāſpoſitione cōmutatōe. i. ſi po
nit' loco patris ⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti nomē
potētis ſapiētis ⁊ benigni. q: in quocūq;
idiomate baptizetur nō debent poni ap
propriata trib⁹ pſonis. ſed expſſa noīa p
ſonarū. Similiter baptizato nō dz dici
imergo vl' intingo. Secūdu; eſt ablutio
p elementū aque cuiuſlibet. vl' maris. vl'
fontis vel fluminis. ſiue frigide ul' calide
in toto corpore faciēda. vl' ſalte; in digni
ori parte. ſ. in capite. Tertiu; eſt ꝙ imer
ſio iſta fiat ab vno. ⁊ in eode; tēpore qñ
forma verboꝝ exprimit' ita quod vnus
puerum imergat. ⁊ alius verba ꝓferat
Quartum eſt intentio. vel ſpecialis. vel
generalis. Specialis aūt intentio ē vt ille
baptizādus mūdetur. Generalis aūt eſt
facere illud qd̄ facit eccleſia. Intētio quo
q; illius requiritur q eſt baptizādus ſi ē
adultus q: inuiti baptizātur nō recipiūt
ſacr̄m. Quintum eſt fides ipſius bapti
zandi. q: in adultis requeritur fides pro
pria. ſed in paruulis aliena. q: paruuli in
fide eccleſie baptizāt'. Baptiſm⁹ merito
fit in aqua. ⁊ nō in alio liquore. q: homo
cum per peccatū primi parentis incurre
rit immunditiam. ignorantiam ⁊ cōcupi
ſcētiam per baptiſmum ab his tribus li
beratur. Et hoc notatur in ꝓprietatibus
aque ſcilicet puritate. perſpicacitate. ⁊ fri
giditate. Nam baptiſmalis aqua ſua pu
ritate nos mūdat. ſua perſpicacitate illu
minat. atq; ſua frigiditate ab eſtu cōcu
piſcentie nos tēperat. Item baptiſmus
fit in aqua ne quis inopia excuſaret. ⁊ ne
propter defectum ſalutis periculum ho
mines incurrerent ſi in alio aliquo liquo
re fieret. ⁊ vt inueniatur apud oēs cōis
baptiſmi materie. Triplex eſt baptiſm⁹
ſcilicet fluminis. flāminis. ⁊ ſanguinis.
Inter hos talis eſt differentia. q: bapti
ſmus flumīs a tota pena liberat ⁊ a cul
pa. ⁊ gratiam in habitu infundit. ⁊ cara
cterem imprimit. Baptiſmus flāminis
delet culpam nō ſemel tantum. ſed plu
ries ⁊ h; gratiam in vſu in quo conſiſtit
meritum. Baptiſmus ſanguinis liberat
ab omni tentatione. ⁊ cōfert ſtatim pre
mium. q: proprium eſt martyrum ſtati
euolare. Ex his patet quis ſit melior in
ter hos baptiſmos. q: ſe habent vt exce
dentia ⁊ exceſſa. In baptiſmo quodda;
eſt ſacr̄; tm̄ vt ablutio exterior. quoddā
eſt res tm̄. vt grā; interior. quoddā res
⁊ ſacramentum vt caracter. Octo ſunt
de ſolemnitate babtiſmi que nō ſunt de
ſubā. vñ ver. Sal. oleū. chriſma. cereus
chriſmale ſaliua. flatus virtutem bapti
ſmatis iſta figurāt. Hec cum primis nō
mutant eſſe. ſed ornant. In quattuor lo
cis iungitur baptizandus ſcilicet in fron
te. vt fidem publice proteſtetur. In ver
tice vt agenda ab eo ſubtilius intelligant
Inter ſcapulas vt iugum chriſti ſuauius
portetur. In pectore vt dulci corde deus
diligatur. Baptiſmus fuit inſtitutus ma
terialiter quādo Chriſtus baptizatus fu
it. formaliter quādo dixit. Ite docete oēs
gētes ⁊c. finaliter qñ dixit Nicodemo.
niſi qui renatus fuerit ⁊c. effectiue quan
do xp̄s paſſus eſt. Effectus baptiſmi du
plex eſt. Ad alia ſacramēta preparat. q:
baptiſmus eſt intrātium. A peccato mū
dat qd̄ figuratum eſt in mari rubro. vbi
ſubmerſi ſunt. Egyptii. ſed filii iſrael exie
rūt ſecuri. Nota ꝙ in baptiſmo deletur
originalis peccati macula. fomes nō tol
litur. ſed remittitur. penam relaxat. Un
de pueri induuntur veſte candida. Ra
tionalem illuminat. Unde ponitur ſal in
ore. Concupiſcibilem ad bonum inflam
mat. Unde datur candela puero. Ira
ſcibilem cōfortat. Unde iſrael dicit Ama
lech poſt tranſitum maris rubri. Inno
centiam tribuit. quod figuratum eſt per
columbam que ſedit ſuper Iheſum ba
ptizatum. Caracterem imprimit hoc ſi
gnatur per mare vitreum in Apocalip.

fomitē mitigat qđ figurat aque frigidi
tas. Cōionem eccleſie pſtat. ſicut Iere-
mie circūciſio. quāuis ſanctificat⁹ fuerit
in vtero. A ſatiſfactiōe exteriori liberat.
q: nō reqrit gemitū neq3 plāctū intelli-
ge exteriorē. nā exterior reqrit in adulto
.ſ. cōtritio. poteſtatez diaboli minuit. qđ
ſignat exſufflatio. ianuā celi aperit qđ ſi-
gnatū eſt ꝙ xp̄o baptizato aperti ſūt celi
Et notādū ꝙ paſſio xp̄i aperuit ianuam
celi ꝑ cām meritoriā ⁊ ſatiſfactoriā gnā
lē. Baptiſmus aūt apit per cām efficiētē
ſingularē. Os ad laudādum ⁊ aures ad
audiēdū aperit. Vn̄ ponit ſaliua i ore ⁊
aure pueri. Templū xp̄i efficit. Vn̄ dici-
tur baptizato. Exi immūde ſpūs ⁊ da locū
ſpūi ſcō. Laudabilē corā deo reddit. Vn̄
balſamus eſt in criſmate. Solēt pueri ba
ptizādi vſq3 ad paſcha ⁊ pētecoſten. niſi
vrgeat neceſſitas. vl' timeat periculū re
ſeruari ad ſignādū ꝙ in baptiſmo fit re-
ſurrectio ſpūalis ⁊ ꝙ grā ſpūs ſancti da
tur. Baptiſmus xp̄i. ⁊ Ioannis cōueni
unt in materia. ⁊ i mō mergēdi. ſ3 diffe
rūt i forma. q: baptiſm⁹ Ioānis trade-
bat in noīe vēturi. Differūt etiā i effectu
q: baptiſm⁹ xp̄i viuificat. Ioānis aūt nō
Itē in fine ꝙ baptiſmus Ioānis ad ba-
ptiſmū xp̄i inuitabat.

De cathecismo ⁊ exorciſmo.

Capl'm. 10.

Athecism⁹ ⁊ exorciſm⁹ tāq3 ꝑpa
ratorii ꝑmittūt baptiſmo. vt i ip
ſo grā efficatius opet. Trib⁹ de
cauſis cathecism⁹ inſtitut⁹ eſt pmo pp i
ſtructionē de articulis omnibus ad fidei
ſuſceptionē. ſcđo pp reſpōſionē ad fidei
ꝑfectū. tertio pp reſpōſionē ad fidei obſ
uātiā. Quia vero adult⁹ pctm̄ ꝓpriū h3
reqrunt hec ab eo. ⁊ ꝓ ſe rn̄dere poteſt
reqrunt hec ab eo ꝑ vicariū. q ꝓ ipō rn̄
det de fidei obſeruātia. Exorciſm⁹ ideo
inſtitutus eſt vt baptiſzādo diaboli po-
teſtas repellatur. Nā pp peccatum ho-
minis diabolus in homine poteſtatem
accepit. ⁊ etiam in illa que veniūt in vſu3
hominis. Unde tam adulti q3 paruuli
exorciʒari debēt ad expulſionē diabolice
poteſtatis.

De cōfirmatiōe.

Capl'm. 11.

Onfirmatio ſacrm̄ ē pugnātium
de cui⁹ ſubā ſex ſūt. Duo ex ꝑte
ſacramenti in ſe. ſ. mā chriſmatis
⁊ forma verboꝝ q̄ talis ē ſm̄ morē ma-
gis cōmunē. Signo te ſigno crucis cōfir
mo te chriſmate ſalutis. In noīe patris
⁊ filii ⁊ ſpūs ſancti. Duo ex ꝑte miniſtri
.ſ. dignitas pōtificalis. ⁊ intētio debita.
Duo ex ꝑte ſuſcipiētis. ſ. frons in quo d3
fieri chriſmatio. ⁊ ꝙ cōfirmādus ſit ba-
ptizatus. Unctio chriſmatis triplex fit in
trib⁹ ſacramētis. quoꝝ diuerſitas ex ſi-
ne accipit. In baptiſmo fit in vertice ad
ſignādū fidei ſuſceptionē. q: vertex ē lo-
cus cellule rōnalis. In cōfirmatiōe fit in
frōte ad ſignificādū audaciā cōfeſſionis
cuius ipedimētū ē timor ⁊ verecūdia q̄
ſpāliter manifeſtat in ipalore vel rubore
frōtis ex ꝓpinquitate cellule imaginalis
In ordine fit i manib⁹ ad ſignificandu3
poteſtatē cōſecrādi dn̄ici corpus ſacrm̄.
Huius ſacri multiplex ē vtilitas. q: grā3
datā in baptiſmo cōfirmat. ps. Cōfirma
hoc de⁹ qđ opatus es in no. ſ. in baptiſ-
mo. Ad miliciā ſpūalē preparat. Vn̄ ꝯfir
mādi tāq3 pugiles pugnaturi inungunt
ne ab inimicis de facili terreātur. Et q:
oēs xp̄iani debēt eē in bello xp̄i ꝓpt hoc
oēs debēt ſacrm̄ hoc accipe vt facili⁹ poſ
ſint ꝯtra mūdū carnē ⁊ diabolū pugna
re. Ad cōfeſſionē cōſtātē noīs xp̄i anima
quē d3 verū deū ⁊ verū hoiem cōfiterit
Primo vt cōfiteamur eū ſm̄ diuinam
naturā pri ⁊ ſpūi ſcō equalē. 2. vt cōfite
amur eū ſm̄ humanā naturā crucis ptu
liſſe ſuppliciū. Primū apparet in forma
verboꝝ in trinitatis expſſione. Secūdu3
daret in frōte crucis ſignatiōe. Intus ⁊
extra nos ornat ſpūali decore. Intus q-
dē ꝑ cōſcientie puritatē. ſ3 extra ꝑ odorē
bone fame. Et hec duo ſignant in chriſ
mate qđ cōſtit ex oleo ꝓpter primū. ⁊
ex balſamo propter ſecūdum. In bonis

egrẽdis. ⁊ malis ſuſtinẽdis. roborat. Da
tur enim ibi ſpũs ſanctus ad robur. Ani
mã qdẽ ꝑ impꝛeſſionẽ caracteris ꝯtra pu-
ſillaminitatis vitiũ. Corpus vero ꝑ cly-
peũ crucis cõtra inſultus demonũ. Au-
daciã pſtat cõtra timorẽ i cõfeſſiõe nõis
xp̃i. ⁊ in cõſignatiõe frõtis q̃ ẽ locus ve-
recũdie. Poſt pugnã coronat. qd̃ no-
tat̃ in vitta q̃ circa caput ligat̃ cõfirma-
ti. Quedã ſũt circa cõfirmatiões que nõ
ſũt de eſſe ſacramẽti. ſed de bñ eẽ q̃ ſunt
hec. Quia ieiunis ⁊ a ieiuno dat̃. ꝙ ꝑ ali
quẽ ep̃o preſentet̃. q ẽt patrinus efficitur.
ꝙ mitra circa caput circunligetur. Per
iſtud ſacrm̃ ſũt fideles plene xp̃iani. pleni
tudinẽ dico copie q tãtũ in baptiſmo ple
ni facti ſũt plenitudine ſufficiẽtie. Sacra-
mẽta ſe habẽt in dignitate. vt excedẽtia ⁊
exceſſa. Iſtã eucariſtia preeminet in eẽ.
Baptiſmꝰ i effectu. Matrimoniũ i my
ſterio q: ſignat cõiunctionẽ xp̃i ⁊ eccleſie
Cõfirmatio in dignitate miniſtri. q: ñ cõ
fert̃ niſi ab ep̃is. Penitẽtia i pctõꝝ re
miſſiõe. ⁊ ſic de aliis ſacramẽtis.

De eucariſtia.

Caplm̃. lx.

Eucariſtia ẽ ſacrm̃ caritatis tã di
uine q̃ noſtre. q: deus in hoc ſa-
cramẽto ſignũ magne dilectionis
nobis oſtẽdit ⁊ noſtre dilectiõis affectuꝫ
ꝑ idẽ ſacramẽtũ ſpũaliter erga ſe iflãma
uit. De ſubſtantia huius ſacramẽti ſunt
quattuor. p̃mũ eſt ꝙ cõſecrãs eucariſti
am ſit ſacerdos. Secundũ ſpecies panis
⁊ vini. Tertiũ intẽtio cõſecrãtis. Quar-
tũ ẽ forma verboꝝ vꝫ. Hoc eſt enim cor
pus meũ. Et iſta ẽ ſuꝑ calicẽ. Hic eſt. n.
calix ⁊c. Ad plenius intelligẽdũ iſta nota
circa intẽtionẽ ꝙ aliud eſt intẽtio aliud at
tẽtio. q: intẽtio ſemꝑ ẽ neceſſaria. vl' ſpã
lis vl' generalis. ſicut dictũ eſt de baptiſ
mo. Attẽtio autẽ nõ eſt de ſubſtãtia. ſicut
qñ mẽs rapitur in ꝓlatione verboꝝ ad
alia. qd̃ qñqꝫ contingit ex infirmitate. qñ
qꝫ ex negligẽtia vel incuria. ⁊ tũc ẽ pec-
catum. Sciẽdũ preterea ꝙ nõ ſolũ req-
ritur intẽtio cõſecrãtis. ſed etiam inten-
tio iſtud ſacramẽtũ inſtituentis. Unde ſi ali
qs ſacerdos ſtaret in foro ⁊ ſuper oẽs pa
nes formã verboꝝ ꝓferret. et cũ intenti
one cõſecrãdi nõ fieret ibi trãſubſtãtia-
tio ⁊ hoc nõ eẽt ꝑ defectũ virtutis v̓boꝝ
cũ vna vice ſacerdos poſſit cõſecrare tot
hoſtias quot toti mũdo ſufficerẽt ſi eẽnt
neceſſarie eccleſie. ſed ꝑꝑ defectũ intẽtio
nis illius. q hoc ſacrm̃ inſtituit q nõ intẽ-
dit ꝙ cũ tali ludibrio vl' ſtulticia fieret cõ
ſecratio. ſꝫ ꝓ vtilitate vel neceſſitate eccle
ſie gñalis vel particularis. Circa quoqꝫ
formã verboꝝ ſciẽdũ ꝙ cũ dr̃. hoc ẽ enĩꝫ
corpus meũ. iſta ꝯiũctio enĩꝫ nõ ẽ de ſub
ſtãtia forme. ſꝫ de bñ eſſe ipſius. Unde
omitti nõ dꝫ. Aliud nãqꝫ ẽ forma neceſ-
ſaria ſine q̃ nõ põt trãſlatio fieri. aliud ẽ
forma debita ſine qua nõ dꝫ fieri. Eodẽ
mõ dicẽdũ ẽ de ſpẽbꝰ panis ⁊ vini. Unde
nota ꝙ materia eucariſtie. alia ẽ neceſſa
ria. alia ẽ debita. Materia neceſſaria ẽ
ꝙ eucariſtia panis ſit frumẽtinꝰ. q: ſine
illo nõ põt fieri cõfectio. Sꝫ materia de-
bita eſt ꝙ panis ille ſit azimꝰ. q: lꝫ in fer-
mẽtato põt cõfici. tñ hoc nõ dꝫ fieri du-
plici de cã. p̃ma eſt ꝙ panis azimus cõ-
uenit inſtitutiõi. Xp̃s enĩꝫ dedit diſcipul'
corpus ſuũ cõfectũ in tali materia. ſcd̃o
eſt ꝙ talis panis cõuenit etiã ſignificato.
Xp̃s enĩꝫ ſine oĩ fermẽto pctĩ fuit. Simi-
liter dicendũ eſt de mã calicis q: alia eſt
mã neceſſaria. alia debita. Materia ne-
ceſſaria calicis ẽ vinũ. q: ſanguis xp̃i nõ
põt in alia materia cõfici q̃ꝫ i vino. Mã
v̓o debita eſt ꝙ aq̃ vino miſceat̃. ⁊ hoc
duplici rõne. Prima q: tal' materia cõ
uenit inſtitutiõi. Xp̃s enĩꝫ ſanguinẽ ſuum
ſub tali ſpẽ dedit. Scd̃a q: talis mã ꝯue
nit ẽt ſignificato. q: eccleſia q̃ per aquã ſi
gnat̃. xp̃o ꝑ fidẽ ⁊ caritatẽ iungit̃. Sciẽ-
dum ꝙ in aceto ⁊ agreſta nõ cõficit̃. q:
acetũ nõ ẽ vinũ. ſꝫ fuit. ſic ⁊ agreſta nõ ẽ
vinũ. ſed erit. In cõfectiõe ſanguinis taꝫ
modicũ aque dꝫ ãmiſceri vino ꝙ abſor-
beri poſſit ab illo alioqn ipedit̃ cõſecra-
tio. ſ. ſi vinũ ab aqua vincitur iſtud deſi
gnat̃. q: cuꝫ nos ad xp̃ꝫ cõuertimur nõ

ipſe in nos.ſed nos in ipm̄ mutamur.q̄:
corpori ſuo myſtico icorꝑamur.Si vna
gutta vini imponit̄ ex aliqua negligētia
ſanguini nō ꝑꝑ hoc deſinit eſſe ſanguis.
nec ꝑpter ām̄ixtiōez vinū in ſanguinem
imutat̄.ſʒ vtraqʒ ſpēs in ſua natura per/
manet.Sed ſi de vino multū ponitur ad
vnā guttā ſanguinis.ſicut q̄nqʒ fit i ablu
tiōe tūc ibi deſinit eē ſanguis.q̄: ſpēs illi⁹
gutte ſub q̄ ē ſāguis abſorbet̄ a multo vi
no adiūcto.Circa eucbariſtiā ē quoddaʒ
ſacramētum tm̄ vt ſpecies panis ⁊ vini
quoddam ē ibi res tm̄ vt corp⁹ xp̄i my/
ſticū.quoddā eſt ibi res ⁊ ſacr̄m vt cor/
pus xp̄i vex qđ traxit de virgie.iſtud.n.
eſt res primi ⁊ ſacr̄m ſecundi. Sub vtra
qʒ ſpē totus xp̄s eſt indiuiſus .i. corp⁹ ⁊
anima ⁊ deus ac ꝑ vtrobiqʒ ē vnum ⁊
ſimpliciſſimum ſacr̄m.Sub ſpecie nāqʒ
panis ē corpus xp̄i ꝑ cōuerſionē.⁊ ſāgui
nis ꝑ cōncxionē.⁊ aīa ꝑ cōiūctionē.⁊ di
uinitas ꝑ vnionē.Iſti enim quattuor nō
poſſunt diuidi nec ab inuicē ſeꝑari. codē
mō dicēdū eſt de ſanguie.Preterea xp̄ſ
totus eſt i tota ſpecie.ſic ꝙ ē i q̄libet ꝑte
eius ſiue ſit itegra illa ſpēs ſiue diuiſa.ac
ꝑ hoc nō eſt ibi vt circūſcriptus vel oc
cupās locū.vl' hn̄s ſitū vel ꝑceptibilis ꝑ
aliquē ſenſū corporeū.Exēplū huius ha
bem⁹ in ſpeculo qđ ſi diuidat̄ i multas
ꝑtes in q̄libet apparet imago.q̄ pri⁹ ap/
parebat i integro.Idē exēplū eſt de ſer/
mone.quē multis recito.q̄: q̄libet audi/
tor recipit illū totuʒ. Vn̄ q̄uis ſermo ſit
vnicus in ꝓferente.tot⁹ tn̄ eſt i quolibet
audiēte.Hoſtia frāgit̄ in tres ꝑtes ꝓpt̄
multas rōnes.Primo ꝑꝑ tres ꝑſonas
diuinas i vna eēntia.ſic ꝑ tres ꝑtes i di/
uiſione hoſtie.vn⁹ tn̄ eſt xp̄s.Scđo ꝑꝑ
tres ſtat⁹ eccleſie.ſ.militātū triūphātū
⁊ in purgatorio exiſtētū.Tertio ꝑꝑ treſ
ſtatus xp̄i in quib⁹ fuit.ſ.mortalis.mor/
tuus ⁊ imortalis.Quarto ꝑꝑ tres aptio
nes in corꝑe xp̄i tꝑe paſſionis.ſ.manuuʒ
pedū.⁊ lateris .Quinto ꝑꝑ tres ſubas i
xp̄o.ſ.diuinitatis.aīe.⁊ corporis.Sacra
mentū corꝑis xp̄i figuratuʒ ē multiplicit̄
.ſ.in oblatiōe melchiſadech in qua figu/
rate habemus formā exteriorē ſacramē
ti.⁊ primum effectū.ſ.refectioneʒ ibi.n.
p̄ceſſit figura ſpūalis in pane ⁊ vino.Itē
eucbariſtia eſt refectio ſpūalis vite in re.
Itē i mānna vbi figurat̄ effectus glorie.
Item i agno paſchali in quo figurabat̄
liberatio a ſuitute egyptiaca.Iteʒ noſter
agnus eſt ſignum liberationis a diabo/
lo. Item in diuerſis ſacrificiis de qui/
bus habetur in leuitico quibus figuraba
tur oblatio paſſionis xp̄i vbi fuit hoſtia
ad reconciliationē.⁊ victima quo ad ſatiſ
factionem pro peccatis noſtris . ⁊ holo/
cauſtū quo ad totius corꝑis ſui leſionem
Iteʒ in oblatiōe māne de quo legitur li/
bro Iudic.ꝑ quā figurabat̄ in quo de/
bet fieri oblatio ⁊ ſuꝑ quē.q̄: in fide ieſu
xp̄i q ꝑ petraʒ deſignat̄.Item in figura
ionathe mellita vbi figurabat̄ qs offer/
re debeat ꝑ fauū eniʒ mellis deſignatur
deuotio offerentis.Figura ſanguinis xp̄i
fuit vinum ad deſignādum deuotionem
Can̄.Introduxit me rex in cellā vinariā
Item aque ad ſignificandū ablutōʒ.Vn̄
illud.Vidi aquā egredientem ⁊c.Item
ſanguis ad deſignādum redemptionem
Heb. Sine ſanguinis effuſione non fit
remiſſio.

De dignitate eucbariſtie.

Caplm. 13.

D Ignitas ⁊ excellentia huius ſa/
cramēti apparet in multis . p̄mo
q̄: ſicut dictum eſt tam ante legeʒ
q̄ꝫ in lege fuit prefiguratum. Secūdo q̄:
a prophetis ꝓnūciatum.ps. Panē an/
gelorum mā.homo ponitur hic p̄teritū
ꝓ futuro prophetali certitudine.Tertio
q̄: a xp̄o inſtitutum. ⁊ hoc dupliciter.ſ.
verbo ⁊ facto.Verbo vt patet Io.Ego
ſum inquit panis viuus quid de ce.de.
facto. Math.Accipite ⁊ comedite. hoc
eſt corpus meum.Quarto quia ab apo
ſtolis ſeruatū Cor.Cōuenientib⁹ vobis in
vnū ⁊ cetera.Quinto quia a ſūmis pōti
ficib⁹ ſolēnizatū q ordinauerūt cantuʒ ⁊

oꝛones. locus ⁊ tp̄s veſtimēta ⁊ vaſa di
uerſa. q̄ oīa ſunt ad decoꝛē huius ſacr̄i.
Maxima dignitas apparet in hoc ſcr̄o
q: cū xp̄s cōſtet ex trib⁹ ſubſtātiis. ſ. dei
tate. aīa ⁊ coꝛpe. Ipſa ſiqdem deitas ex
cellit oīa p̄s. Magnus dn̄s ⁊ lau. ni. Itē
aīa eius p̄cellit oēs aīas cū ſit plena gr̄a
⁊ virtute. i. pfectiſſima. in affectiua ⁊ co-
gnitiua. Itē coꝛpus eius excellit oīa coꝛ-
poꝛa qd̄ d̄ ſanctificato coꝛpe beatiſſime v̄
ginis fuit ſumptū ⁊ diuinitati vnitum er
go in xp̄o nobiliſſimū qd̄ eſt ī celo ⁊ no
biliſſimum in terra vnita ſunt.

De mirabilibus q̄ fiunt in eucbariſtia.
Capl'm. 14

Mirabilia ſunt in hoc ſacr̄o. p̄mū
eſt qd̄ eſt ibi coꝛpus xp̄i in tāta q̄
titate ſicut fuit in cruce. ⁊ ſic iā in celo nec
tn̄ excedit terminos illius foꝛme. 2. q: ibi
ſunt accidētia ſine ſubiecto. 3. q: ibi panis
ita cōuertitur in coꝛpoꝛe xp̄i q̄ nō ſit ma
teria coꝛpis xp̄i. nec anihilat᷑. 4. q: idem
coꝛpus nō auget᷑ ex multaꝝ ſumptōe. 5
q: idem coꝛpus in pluribus locis eſt ſub
oībus hoſtiis cōſecratis. 6. q̄ qn̄ diuidi
tur hoſtia nō diuidit᷑ coꝛpus. ſed ſub q̄-
libet p̄te totus eſt xp̄s. 7. q̄ qn̄ tenet᷑ ho
ſtia in manibus ⁊ vr̄ oculis coꝛpus xp̄i
nec tangit᷑ nec vr̄. ſed hec tm̄ modo circa
ſpēs ſunt. 8. q: cū deſinūt iſte foꝛme. tūc
etiā deſinit eē ibi coꝛpus ⁊ ſanguis xp̄i.
9. q̄ cū nō ſit ibi panis vl' vinū tn̄ acci-
dētia eūdē effectu hn̄t vt p̄ius. ſ. ſatiare.
inebꝛiare ⁊ hmōi. Nota q̄ deo cōuenit
eſſe vbiq; ſimpliciter ⁊ p̄pꝛie. Creature
cōuenit eſſe in vno tm̄ loco. Coꝛpus vō
xp̄i medio modo ſe h;. Cū. n. ſit creatura
nō d; equari creatoꝛi in hoc q̄ ſit vbiq;.
Cū vō vnitū ſit deitati d; in hoc excelle
re alia coꝛpoꝛa vt ſimul ⁊ ſemel p̄ [illegible]
in pluribus locis ſub iſto v; ſacr[illegible] ſa
cramēto eucbariſtie qd̄dā eſt ſm̄ nām.
vt hoc q̄ ibi accidentia ſūt in loco termi
nato. Quoddā eſt ibi ſup naturam ſ; nō
ſup intellectū. vt hoc q̄ ibi ſūt accidētia
ſine ſubiecto. Quoddā eſt ibi ſupꝛa nām
⁊ intellectū. vt qd̄ ibi xp̄s eſt totus ⁊ tan
tus q̄tus fuit in cruce. nec tn̄ excedit ter
minos illius parue foꝛme. De mirabili
trāſubſtātiatiōe. Nota q̄ triplex eſt mu
tatio. Una eſt artificialis. vt qn̄ fit vitrum
de cineribus. Alia eſt nālis ⁊ hec duplex
. ſ. ſubſtātialis ⁊ accidētalis eſt qn̄ idem
ſubm̄ manet ſub diuerſis accidentibus
ſibi inuicē ſuccedentibus. Subſtātialis ē
qn̄ eadē materia manet ſub diuerſis foꝛ
mis ſubālibus. ſicut p; in tranſmutatiōe
elementoꝝ adinuicem. 3. eſt mutatio ſpi
ritualis. vt qn̄ nec materia. nec ſubm̄ ma
net. ſed tm̄ accidentia ſine ſubiecto ⁊ tal'
mutatio eſt in tranſubſtātiatione coꝛpis
xp̄i. In reꝝ mutatiōe pōt notari triplex
difficultas. vl' ex p̄te t᷑mini a q̄. vl' ex p
te terminis ad quem. vl' ex p̄te diſtantie
terminoꝝ adinuicē. Pꝛimo modo crea
atio eſt mirabilioꝛ omnibus mutationi-
bus que eſt d̄ non ente ſimpliciter. ſecūdo
modo cōſecratio coꝛpoꝛis xp̄i eſt mirabi
lioꝛ oībus. q neeſt ens in actu p̄ius exi
ſtens. tertio modo incarnatio xp̄i eſt mi
rabilioꝛ quacunq; mutatione. q: ibi eſt
vnio infinite ſubſtantie ad infinitū. Mū
dus diſtinguit q̄druplicem cōmutatio-
nē ſubſtātialem. pꝛima eſt nō ente in ens
⁊ hec dr̄ gn̄atio. 2. eſt ab ente in n̄ ens
vt coꝛꝛupto. 3. eſt ab ente in ens qd̄ mō
nō eſt. ſed iam erit vt p̄ductio. q̄rta eſt
ab ente in ens iam exiſtens. ⁊ eſt talis cō
uerſio panis in coꝛpus xp̄i. hec mutatio
nō h; ſilitudinem in natura. ſed altera-
quaſi cōtraria. q: hic mutat᷑ ſubſtantia
vna in aliam manent tn̄ eadē accidentia
Sed in alteratōe ecōuerſo ē q: ibi mutā
tur accidētia ⁊ manet eadē ſubā. ſic p; i
coꝛpalib⁹ qn̄ fit icoꝛpalib⁹ de albo nigrū
⁊ ſpūalibus qn̄ fit de iuſto ipius vel de
ignoꝛante ſciens. Nota q̄ hec p̄poſitio
de multipliciter ſumit᷑. qn̄q; notat cām
efficientem. vt cum dicitur xp̄s cōcept⁹
eſt de ſpiritu ſancto. quādoq; materiā
vt cū dicit᷑ xp̄s natus eſt de virgine. quā
doq; identitatem ſubſtātie. vt cū dicit᷑
xp̄s natus de patre. qn̄q; tranſubſtātia-
tionē vl' cōuerſionē vt cū dicit᷑ coꝛpus

Chriſti fit de pane.q̃nq; ordinẽ vt cũ di citur creatura eſſe de nihilo.

De dignitate in ſuſcipiẽtib⁹ corpus xp̃i. Capl'm. 15

d Igne ſuſcipiẽs corpus xp̃i bonuz multipliciter cõſeqtur. Primũ ẽ ꝯm⁹ xp̃i. Math. Hoc facite in meã cõmemorationẽ.ſ. dilectiõis liberatiõis. ⁊ imitationis. Itez viuificatio interior.q: aliq̃n ꝑ virtutẽ huius ſacr̃i fit de attrito cõtritus. Vñ. Geñ. lignũ vite comeſtũ vitã p̃ſtabit.ſic ꝑ gratiã purgamur illuminamur. ꝑficimur.reficimur. ⁊ viuificamur. Et bñ reddit̃ vita ꝑ cibũ ꝑ quẽ ⁊ mors intrauit. Itẽ corpi xp̃i myſtico i corꝑamur. Vñ dictũ Augu. Nõ tu me mutabis in te.ſed tu mutaberis in me. iſtud nõ intelligit̃ de vnione corꝑis myſtici de nouo faciẽda ſed de augenda. nõ eniz vnit diſſimilia. Itẽ ſpũalis refectio p̃s. In loco paſcue ⁊c. Deus.n.nõ tm̃ iſtituit ſacr̃m qd nos in eſſe gr̃e generaret. vt baptiſmũ vl' qd genitos roboraret. vt ꝯfirmatiõez. Verũ et qd nutriret vt eucharıſtiã.ꝓꝑ qd hec tria ſacr̃a dantur oĩbus q ad fidẽ accedũt. Itẽ deuotionis augmẽtatio.p̃s. Impiguaſti in oleo caput meũ. Nutrimẽtũ.n.qd hic datur nobis quantũ ad eſſe gratuitũ in tribus attẽdit̃.ſ.in cõtinuatõe deuotõis ad deũ ⁊ dilectionis ad ꝓximũ. ⁊ dulcedinis in tra metip̃m. Itẽ fomitis mitigatio. p̃s. Sup aquã refectõis ⁊c.q: ſicut aqua refrigerat ſic ⁊ iſtud ſacr̃m furorẽ ꝯcupiſcẽtie mitigat. Itẽ collo gr̃e. Exo. Deſcendẽte mãna deſcẽdebat ꝑiter ⁊ ros. Itez virtutũ roboratio.p̃s. Panis cor hoĩs cõfirmet. Item pctõꝝ remiſſio.q: ꝑ mixtũ cibũ ſp̄ fit reꝑatio deperditi. Vñ qñ di' in orone dñica panẽ noſtrũ quo. da nobis hodie.ſtatim ſeq̃tur ⁊ di. no. de. noſtra.iſtud intelligit̃ de venialibus tm̃ q: ſic alimẽtũ nãle ꝓdeſt viuẽti ⁊ ñ mortuo.ſic alimẽtũ ſpũale. Itẽ cõtra diabolũ armatio.p̃s. Paraſti in ꝯſpectu meo mẽ.adu.oẽs.⁊c. Itẽ ſpei eleuatio. Unde Apo. Q̃uõ cũ illo nõ oĩa nobis donauit

Itẽ amoris excitatio. Ber. Diſce xp̃iane quãtũ debes diligere xp̃m q dedit nobis carnẽ ſuã in cibuz ſanguinẽ in potũ.aiaz in preciũ aquã lateris in lauacrũ. Itez fidei cõmendatio.q: in hoc ſacr̃o fides eleuat̃ ſuꝑ naturã.ſupra ſenſuz. ⁊ ſupra intellectũ. Apo. Captiuãtes oẽm intellectũ in ſubſequiũ xp̃i. Itẽ angelica cõnuatio p̃s. Panẽ an. mã. hõ. Itẽ regni celeſtis collõ. Io.6. Qui mãducat meam car. ⁊ bi. me. ſan. hz vitã eternã. Itẽ ſpũalis dilectatio. Sapie. panem de celo p̄ſti.eos oẽ dele.in ſe hñtem ⁊c. Itẽ intellectus illuminatio.i. Reg. Guſtauit Ionathas de melle. ⁊ illuminati ſũt oculi eius. De effectu eucharıſtie dicit Ber. Corp⁹ xp̃i eſt egris medicina.ꝑegrinãtibus vita debiles cõfortat valentes dilectat.languorẽ ſanat.ſanitatẽ ſeruat. ꝑ hoc fit homo mãſuetior ad correptionẽ.patiẽtior ad laborẽ.ardẽtior ad amorẽ.ſagacior ad cautelã.ad obediẽtiã ꝓmptior.ad gr̃aruz actiones deuotior. Sicut recte cõicantib⁹ multa bona ꝓueniũt. vt dictũ eſt.ſic indigne ſumẽtibus corpus xp̃i multa mala occurrũt. Nullius.n.opus placet deo niſi placeat ipſe prius. Indigna.n.cõio peccatis hoiem illaqueat. dãnationẽ p̄parat ꝓximũ ſcãdalizat.mẽtez excecat.tẽtationi ſubiugat.deũ irritat.vitã tꝑalem breuiat.gratuitis ſpoliat. De his ꝑ ordinẽ dr̃ in p̃s. Fiat inquit mẽſa eoꝝ corã ipſis in laqueũ.ecce primũ. ⁊ in retributõz. ecce 2.in ſcãdalũ.ecce.3.obſcurẽtur oculi eoꝝ ne videãt.ecce.4. ⁊ dorſum eoꝝ ſp̄ i curua.ecce.5.effunde ſuꝑ eos irã tuã. ecce 6.fiat habitatio eoꝝ deſerta.ecce.7.in tabernaculis eoꝝ nõ ſit q inhitet.ecce.8.

De modis ſumẽdi eucharıſtiam. Capl'm. 16

c Orpus xp̃i quattuor modis ſumitur. Q̃uidã accipiunt illud ſpũaliter tm̃. vt qui accipiunt rem ſacr̃i .i. gr̃a ⁊ nõ ipſuz ſacr̃m corporis xp̃i. De hoc modo ſumẽdi dicit Aug. Crede ⁊ manducaſti.i.corpori xp̃i myſtico incorporatus es. Q̃uidã ſacramẽtaliter tm̃ cõican

tes in mortali peccato.q: lʒ deus ſit vtro
biqʒ per eēntiam.nō tñ p grām. Quidā
ſpūaliter ⁊ ſacr̄ aliter.vt q accipiūt rem
⁊ ſacr̄ʒ.i.cōicātes in grā. Quidā neutro
modo.vt qui nec rē nec ſacr̄m accipiunt
vt heretici q nihil ꝯficiūt. Primi nō mā
ducātes. māducant.ſcdi mādūcantes nō
mādūcāt.tertii mādūcātes mādūcāt.q̄r
ti nō mādūcātes nō mādūcāt. Circa cōi
oneʒ cōmittit̄ pctm̄ tribus modis. Pri
mo cū qs ſtatuto tpe cōionem dimittit.
Jo.6. Niſi mandu.car.fi.ho.⁊c. Scdo
cū qs ſuo tpe male accedit. Apo. Qui āt
ſumit indigne iudiciū ſibi mādūcat ⁊ bi
bit. Tertio cū poſt cōioneʒ a peccatis n̄
ſe cuſtodit.⁊ iſte triplex malū incurrit.
Primo q: xp̄m quē ſuſcepit ignominio
ſe a ſe expellit ⁊ turpiuſ eiicit̄.quā nō ad
mittit̄ hoſpes.2.q: taliſ quodāmodo ſili
tudinē inde gerit.q poſt cū xp̄o cenauit
xp̄m tradidit. Sic ⁊ abſalon frēm ad cō
uiuiuʒ vocauit ⁊ poſtea occidit.3.q: ordi
nē honeſtatis puertit. Victuro enīʒ reue
rētiaʒ exhibet ⁊ pūi nullā. Vñ ſimilis ē
illis q cū ramis oliuaꝝ obuiauerīt xp̄o.⁊
poſtmodū crucifixerūt. Qualiter āt ad
cōioneʒ accedēdū ſit diſcere poſſimus in
eſu agni paſcalis. Comedebāt.n.iudei ac
cinctis.renibus.⁊ calciatis pedibꝰ. bac
culos hn̄tes in manibus cū lacticis acre
ſtibus.⁊ panibus azimis feſtināter. per
primū ſignificat̄ puritas caſtitatis. Luc.
Sint lūbi veſtri p̄cincti ⁊ lucerne.⁊c. p
2.affectus deuotiōis. Can̄. Quā pulchra
es in calciamētiſ.p.3.memoria dn̄ice paſ
ſionis Gen̄. In baculo meo trāſiui ior
danē iſtū.p.4.amaritudo cōtritiōis.p̄s
Cibauit nos pane lachrimaꝝ.p.5. prom
ptitudo bone volūtatis ⁊ opationis.pro
uer. Vidiſti hoieʒ velocē in opibus ſuis
corā regibus ſtabit. Item quales debeāt
eſſe cōicātes oſſditur in veſtibus ſacerdo
talibꝰ. Requirūtur.n.iſta iudiciū diſcre
tiōis.mūditia caſtitatis.mortificatio car
nis.cōſtātia fortitudinis.pſeuerātia lon
ganimitatis.ꝑfectio charitatis.primū no
at̄ in ſuꝑhumerale.2.in alba.3.in cinctu
ra.4.in ſanore ſiue manipulo q portatur
in brachio ſicut clipeus.5.in ſtola.6.i ca
ſula. Corpus xp̄i ſumit̄ velatū accidenti
bus multiplici rōe.primo pp meritū q̄s
tū ad bonos.q: ſm̄ Greg. fides nō hʒ
meritū cui humana rō p̄ſtat experimentū
2.pp idignitatē.quo ad malos. Exēpluʒ
de bethſamitibus q pcuſſi ſūt cū archaʒ
dn̄i iluſerūt.3.pp imbecilitatē quātū ad
oēs. Nō.n.poſſemus videre claritatem
corꝑis xp̄i glorificati. Exemplū d̄ Moy
ſe in cuius facie nō poterāt intēdere filii
iſrael qn̄ reſplēduit.4.pp vitandū hor
rorē crudelitatis qui fieret ſi xp̄i carnē dē
tibus attractaremꝰ. Tres ſūt cauſe quar̄
laicis nō dat̄ iſtud ſacr̄m ſub duplici ſpē
prima eſt q: poſſent credere q totus xp̄s
nō eſt ſub vtraqʒ.2.pp piculuʒ. q: de fa
cili poſſet effundi ſanguis.3.vt vitas re
deat vmbra.q: in lege nō bibebāt etiam
offerentes de libamine.

De abſtinentia a cōione.

Capl'm. 17

a Bſtinent qdam a cōione pp cul
pā ꝓpriam ⁊ aliq ſine culpa mor
tali.ſed pp ſacri reuerētiā. ſicut q ſentiūt
ſe minus mūdos mēte vl' carne. vel ēt i
deuotos ⁊ iſti bn̄faciūt.dūmodo poſſint
iuſte ⁊ ſine alioꝝ ſcādalo ſuperſedere. Vn̄
vbi nō inſtat neceſſitas cōſulēdū eſt tali
bus vt de cōione expectēt quouſqʒ pati
⁊ deuoti ac circūſpecti poſſint accedere
Nulla tñ neceſſitas dʒ cōpellere vt ali
qs in pctō mortali exiſtens ſciēter cōicet.
Pctm̄ facit idigne cōione tribus modis
aut in hitu vt qn̄ qs accedit nō cōtritus
de peccato p̄terito ēt cōfeſſus. Aut in ac
tu.vt qn̄ qs imutat formā ſacri.⁊ irreue
renter ipſū tractat. Aut i ꝓpoſito.vt qn̄
hʒ volūtatē peccādi in futuro. Propter
reuerētiā ſacri ſit ēt excluſio a cōione tri
pliciter. Primo pp reuerētiaʒ ſacri exte
rioris ſic excludit pollutio ⁊ imūditia cor
poralis. Scdo pp reuerētiam rei cōtēte
ſub formis.ſic excludit defectꝰ iudicii rō
nis.vt in pueris ⁊ in amētibus. Tertio
pp reuerētiam rei ſignate.i. vnitatis cor

poꝛis myſtici. ſic excludit vinculū interdi
cti vl' ſuſpenſiōis vl' excōicationis ē͡t iniu
ſte. Sic igit' ꝓꝑ ſolā reuerētiā ſine oī cul
pa excludūtur multa a cōione. hoc p̄mo
pꝫ in pueris q tñ ſi ſūt ꝓpe etatē adultā
.ſ. 10. vl' 12. annoꝝ ⁊ apparēt in eis ſigna
reuerētie ⁊ diſcretionis pñt ſumere. al's
nō. Idē pꝫ in furioſis q excludunt' ſine
culpa q tñ cōicare pñt. qñ hñt lucida in-
terualla. Itē cū qs hꝫ lutuoſas manus.
lꝫ huius nō ſit culpa. tñ ꝓ ſola reuerētia
nō dꝫ tractare coꝛpus xp̄i. Tria genera
hoīum excludebant' in lege ab eſu agni
.ſ. in circūciſi q ſignificant accedentes ir-
reuerēter ad cōionē. Legit' libꝛo Reg.
ꝙ ꝑcuſſus eſt Oza. q tetigit archā dñi.
Itē alienigene. hi ſignificāt infideles d' q
bus Gene. fera peſſima deuoꝛauit filiū
meū. Itē imūdi qui ſignificāt hñtes pec
catū moꝛtale. Vñ Iſa. Mūdamini qui
fertis vaſa dñi. vñ v'ſus. Indigne ſumis
ſi ſumis irreuerēter. vel nō chatolice vel
hñs moꝛtale ſcienter. Qui nō cōicat ſuo
tp̄e multa mala incurrit. Primo q: talis
multiplici vtilitate p̄uat' de q̄ ſupꝛa dī d'
effectu eucharıſtie. Si. n. Raab ſaluata
eſt. q: ſuſcepit nūcios dñi multo magis
q xp̄m ſuſcipit. 2. q: cōſtitutiōeꝫ eccleſie
trāſgredit'. ſtatiꝫ. n. eccleſia ꝙ q nō cōi-
cat in paſca viuēs ab ingreſſu eccleſie ar
ceat'. ⁊ moꝛiēs careat eccleſiaſtica ſepul-
tura. Tertio q: maledictionē incurrit ꝓ
ner. Ve ſoli ⁊c. Sed hñ ſolus eſt q xp̄ꝫ
nō hꝫ. Quarto q: vices dño nō repēdit
Aug. Verecūdū eſt illi hoſpiciū denega
re q ſolet oēm pulſanteꝫ admittere. Qui
to q: vires ſpūales perdit. Quilibet eniꝫ
q eſt ſine moꝛtali eſt mēbꝛuꝫ coꝛpoꝛis my
ſtici. Mēbꝛū aūt dꝫ ſuſtentari alimento
coꝛpoꝛis xp̄i veri. Alioqn efficit' aridum
ſicut coꝛpoꝛeū mēbꝝ ad qd' nō tranſmit
tit' coꝛpoꝛalis cibi nutrimētum.

De officio miſſe. Cap'lm. 18

Prerogatiuas plurimas hꝫ miſſa
p̄mo q: celebꝛat' a ieiunis. Scd'o
q: tñ in eccleſia ⁊ ſuper altare. niſi qñqꝫ
ꝓpter neceſſitatem fit in alio loco hone-
ſto. Tertio q: opoꝛtet celebꝛantē eſſe ſa-
cerdotē. Quarto q: oꝫ eum indui ſacris
veſtibus. Quinto q: fit in die tm̄ ⁊ nō d'
nocte niſi in natiuitate domini. Sexto q:
celebꝛatur accenſo lumine. etiam ſi ſol lu
ceret ſuper terrā. Septimo quia ibi ſo
nant verba dominica angelica ⁊ huma
na. Diuina quidam cum dicitur. vel cā
tatur pater noſter. ⁊ euangelia. Angelica
vero quando dicit' Gloꝛia i excelſis deo
⁊c. Humana autem vt in collectis ⁊ hu
iuſmodi. Octauo q: ibi audiunt' idioma
ta nobiliſſima. ſ. hebꝛaicū. vt ſabaoth ⁊
oſanna. grecū vt kyrieleiſon. latinum in
aliis. Nono q: miſſa tam plena myſte-
riis ſicut celum ſtellis. ⁊ empireum ange
lis. Decimo q: ſacerdos in ſolemnibus
eccleſiis habent in miſſa ſua plures mi-
niſtros diaconum ſubdiaconum ⁊ acco
litos. Vndecimo q: angelis ibi exiſtenti-
bus inſufficientes ſumus in pꝛeſentia tā
te maieſtatis eſſe ſcholares. Duodecimo
q: ibi eſt dominus celi ⁊ terre. Officium
miſſe moꝛaliter exponitur ita. Introitus
ſignificat inchoationem boni ⁊ duplica-
tur. quia in noſtra inceptione debemus
declinare a malo ⁊ facere bonum. quia
kyrieleiſon. quod nouem vicibus varia
tur ſignificat inuocationem miſericoꝛdie
dei qua noueꝫ modis indigemur pꝛim⁹
tribus modis quantum ad peccatoꝛum
remiſſionem que committimus coꝛde
oꝛe ⁊ opere. Secundis tribus modis q̄n
tum ad gratie collationem fidei ſpei ⁊ ca
ritatis. 3. tribus modis quantum ad glo
rificationem qua gaudebimus in deo ſu
per nos. de nobis ipſis. ⁊ iuxta nos de
pꝛoximis. Gloꝛia in excelſis deo ſignifi-
cat gratiarum actionem. collecta deuotā
oꝛationem. Epiſtola ⁊ euangelium noue
⁊ veteris legis obſeruationē. Gradua
le ⁊ alleluia vite actiue ⁊ contemplatiue
perfectionem. Offerenda cōtribulati ſpi
ritus ſacrificium. Secreta ſignificat ſta-
tum vie. Pꝛefactio ſtatum patrie. San
ctus exaltationem angeloꝛum pꝛeſentiū
Canon tranſitum membꝛoꝝ in coꝛpus

xp̄i in myſticū. Pr̄ nr̄ filiationē ſignificat ꝑ
grāaȝ. Agnꝰ dei liberatiōeȝ ꝑ miaȝ ⁊ tri
plicat᷑ vt liberemur a malis p̄teritis p̄n̄ti
bus ⁊ futuris. Cōio ſignificat boni opis
cōſumatiōeȝ. Circa q̄dā alia q̄ ſūt i miſſa
nota ſignificatiōȝ allegoricā. Intelligimꝰ
eniȝ ꝑ altare crucē. ꝑ calicē ſepulchruȝ. ꝑ
patenā lapidē ſuppoſitū. ꝑ corꝑale ſyndo
nē in q̄ corpꝰ dn̄i fuit īuolutū. Nota etiā
ꝙ oēs miſſe ſūt eque bone quātū ad opꝰ
opatū. Una tn̄ ē melior altera quātū ad
opus opans. Un̄ meliꝰ eſt audire miſſaȝ
boni ſacerdotis q̄ȝ mali. Sicut i mēſa cor
porali cū dē cibū iocūdius ſumimꝰ a mū
do miniſtro q̄ȝ ab i mūdo. Nota ꝙ ꝑicu
lū ē ſi celebrās miſſā vel manus tremu
las. vel caducū morbū hȝ. aut delirꝰ. aut
idiota ē. Un̄ talibus ē iniūgēdū ꝙ abſti
neāt a miſſa. Itē qn̄ aliqs ē celebraturus
miſſaȝ bis nō dȝ ſumere ablutioneȝ i miſ
ſa priori. q: ad miſſā ſecūdā accederet nō
ieiunus.

De negligētiis q̄ fiūt in miſſa. Cap. 19.

ſ Si ꝑ negligētiaȝ euenerit ꝙ ꝑlecto
canonē nec vinū nec aq̄ reperiat᷑
i calice. ſtatiȝ ꝑfundi debet vtrū
qȝ. ⁊ ſacerdos iterabit cōſecratiōȝ ab illo
loco. Simili mō ⁊ ꝑficiet vſqȝ ad finem
ita tn̄ vt dimittat duas cruces q̄ fieri ſin
gulariter ſuꝑ hoſtiā cōſueuerūt. Ul᷑ me
lius pōt dici ꝙ aliā hoſtiā ſumat. ⁊ cano
neȝ a principio icipiat. Qd̄ ſi de ſimplici
vino vl᷑ aq̄ fiat ꝯſecratio. vinū reputabit᷑
ꝓ ſacro. ſȝ aq̄ nō. Si quid de ſāguine ce
ciderit ſuꝑ corporale vl᷑ palā altaris vel
ſuꝑ albā l᷑ caſulā ꝑ ſilla reſcidat᷑ ⁊ i loco
reliquiaꝝ reſeruet᷑ ꝑ̄us extracto ſacro q̄ȝ
tū poterit ⁊ ſūpto. dn̄i n̄ abluat᷑ ⁊ ſumāt᷑
ablutio. Si vō ſuꝑ terrā lapidē vl᷑ lignū
cecideriti. ligēdus radēdus ⁊ extergēdus
eſt locus ille. ⁊ puluis in ſacro loco repo
nēdus. Porro ſi in ipſum ſanguinē muſ
ca vel aranea ceciderit vl᷑ aliqd tale qd̄ vix
ſine vomitu vl᷑ mortis ꝑiculo ſumi pōt.
ꝑfundat᷑ ⁊ lauet᷑ q̄ȝ cautius poteſt i calli
ce ⁊ ablutiōȝ ſumat ſacerdos. ſȝ muſca ſi
ue aranea ſuꝑ piſcinā cremetur. Quod

ſi corpus ſiue de corpore xp̄i ſuper pa
lam altaris ceciderit vel ſuꝑ veſtimentū
nō icidat᷑. ſȝ vino abluat᷑ ⁊ a miniſtro ſu
mat᷑. Sȝ ſi infirmꝰ corpꝰ dn̄i reiiciat ſu
ſcipiat᷑ ꝓut diligētius pōt. ⁊ ſumat᷑ a ſa
cerdote vel ab aliquo puero diſcreto ⁊
mūdo. ſi eger nō pōt illud reſumere.

De penitētia. Cap. 20.

p Penitētia ē vt ait Ambro. p̄terita
mala plāgere ⁊ plāgēda iterū nō
cōmittere. Itē Gre. Pnia ē an̄
acta pctā flere. ⁊ iteꝝ flēda nō cōmittere
Pnia diffinit᷑ ꝑ duplicē actū. vnū qui ē
reſpectu p̄teriti. ſ. p̄terita plāgē. alterū re
ſpectu futuri. ſ. plāgada nō cōmitter̄. pri
mus actꝰ ē i re. ſecūdꝰ i ꝓpoſito. Peni
tētia duplex ē. q̄dā iterior tantū. ⁊ hec eſt
de iure naturali. quedaȝ exterior q̄ fit ad
arbitriū hoīs. prima nō ē ſacramētū pro
prie. 2. vō ſacrm̄ ē. Nō eni penitētia ꝑ ſe
ſuſcepta. dr̄ ꝓprie ſacrm̄ eccl̄ie. cū talis
ēt an̄ baptiſmū poſſit fieri. ſȝ pnia iniun
cta ꝑ miſtros eccleſie ſacrm̄ ē. Notāduȝ
quoqȝ ē ſugē ꝓ peccatis ꝓpriis ē actus
penitētie q̄ eſt virtus iuſtitie. ſȝ lugere ꝓ
peccatis alienis ſiue malis eſt alteriꝰ vir
tutis. ſ. miſericordie. Lugere vō ꝓ bonis
eternis ē actꝰ tertie beatitudinis. de q̄ dr̄
Beati q lugēt. ⁊c. De duratiōe peniten
tie ſciēdū ꝙ exteriorē nō oportet eſſe ꝑpe
tuā ſed de interiori diſtinguit᷑. Eſt enim
penitētia iterior ſcḋm habitū. ⁊ hec dȝ eſſe
ꝑpetua. Alia eſt ſcḋm actū ⁊ hāc nō opor
tet eſſe ꝑpetuam. Semper eniȝ tenet᷑ qs
ad interiorem pniaȝ habitualē q̄ vellet ⁊
vult de cetero nō peccare. Sȝ exterioreȝ
pniaȝ n̄ ſꝑ tenet᷑. Itē aliꝰ ē dolor rōalis
q ē pcti deteſtatio. aliꝰ ſenſualis q ē paſſio
⁊ primꝰ dolor ſꝑ dȝ eē i pnia. ſcḋs nō ē
de neceſſitate. Itē q̄uis hō n̄ ſit certꝰ de
pcti remiſſiōe. tn̄ n̄ oȝ ꝓp̄ h̄ pniaȝ exteri
orē ē ꝑpetuā q: nō exigit᷑ i talibꝰ certitu
do ſcie. ſȝ ſufficit ſcia cōiecture ꝓbabilis
vt ē qn̄ hō fecit ꝓbabilit᷑ qd̄ debebat. do
lēdo cōfitēdo. ſatiſfaciēdo. emēdādo. Cū
in oī ſacro noue legis ſit aliq̄ mā viſibi
bilis elementi q̄ eſt ſignū ⁊ cā grē ſic etiā

i ſacr̄o pnie deb; eſſe. ſed tūc materia ſen
ſibiliis large ſumit̄ ꝓ omni re. ſiue res il
la ſit exterior ſubā. ſiue actio humana.
Vn̄ ꝑm hoc in pnia ꝓut eſt ſacr̄m ſunt
res ⁊ verba. verba qdem in cōfeſſiōe ⁊
abſolutione ſūt. res aūt eſt ipſa actio hu-
mana. Ad intelligēdū iſta plenius nota
ꝙ ſicut in medicinis corꝑalibus q̄da; cō
ſiſtunt in ſola paſſione curati. vt eſt ſectio
vulneris. q̄dam vero in actione. vt eſt ex
ercitatio corꝑis. Ita in ſacr̄is q̄dam cōſi
ſtunt in paſſione eius q ſanctificat̄ ⁊ nō
in actione niſi ꝑ accidēs. vt baptiſmus.
cōfirmatio. eucbariſtia. extrema vnctio
ordo. Quedā v̄o cōſiſtunt in actu eius q
ſanctificat̄. vt pnia ⁊ m̄rimoniū. In p̄-
mis ergo q̄ ſine actu noſtro oꝑant̄ requi
ritur exterior materia q̄ ſignificat ⁊ cām
⁊ rē ſacr̄i. In aliis v̄o ipſe actus noſter ē
ꝓ materia ſenſibili. Similiter ex p̄dictis
patere pōt ꝙ quoddā eſt in hoc ſacr̄; cā
tm̄. vt actus penitētis exterior qðdā eſt
res tm̄ vt remiſſio pctōꝝ. quoddā res ⁊
ſacr̄m vt cōtritio interior.

De qualitate pnie. Cap. 21

St pnie q̄dā vera. Augu. Pnia
c vera eſt penitēda nō cōmittere ⁊
cōmiſſa deflere. Quedā eſt falſa
Iſido. Irriſor eſt ⁊ nō penitēs q adhuc
agit qð peniteat. Quedā eſt coacta. p̄s.
Couerſus ſū i erūna mea ⁊c. Quedā eſt
ſera. Aug. Si tūc penites qn̄ peccare nō
potes. pcta dimiſerūt te nō tu illa. Que-
dā iniqua. Math. Judas pnia ductus
⁊c. Queda; deſperata. Sapien̄. Pre an
guſtia ſpūs gemētes dicētes intra ſe pe-
nitētiā agentes. Quedā ſancta ⁊ merito
ria. Ber. O felix penitētiū humilitas. O
cōfitētiū bona ſpes q̄ facile vincis in vin
cibile;. q̄ cito tremabūdū iudicē cōuer-
tis in piiſſimū p̄rem. Deb; pnia eē ama
ra. Hiere. Plāctum vnigeniti fac tibi.
Volūtaria. Aug. cū gaudio d; facere im
mortalis ſuturus quecūq; faceret hō ꝓ
differenda morte morimus. Perfecta.
Aug. Nulla pnia ſera dūmodo v̄a. Ac-
celerata ꝓuer. Ne tardes ꝯuerti ad dn̄,
Perſeuerans. Can̄. Laui pedes meos
qūo inquinabo illos. Fortis Hiero. Lic; i
limine iaceat p̄r. l; mater vbera qbus te
nutrierat oſ̄dat ꝑ calcatū ꝑge p̄rem ⁊c.
Ite; pnia d̄r eſſe refectio ſpūalis cū xp̄o
ſemꝑ victuro. nō cū lazaro iteꝝ moritu-
ro. Pnia d; eē ꝓmpta ⁊ nō dilata. Vt
illud. Expectaui vt faceret vuas ⁊c. pri-
mo. ſ. ne infructuoſi ſimus. Unde Iſa.
Expectaui vt fa. v. facit aūt ſpi. Scd̄o q2
ad magna vocamur. gen̄. Ego ero mer
ces magna. Tertio ne ab eternis nuptiis
excludamur ſicut factū eſt fatuis v̄gini-
bus q̄ differebāt ſe p̄pare. 4. ne ab hoſti
bus īpediamus ſicut filii iſrael a pharao
ne ne egrederētur de egypto. 5. q2 relin
quere pctm̄ ēt penis ꝯpellimur. Greg.
Cōtēnendus eēt mūdus ēt ſi reb9 ꝓſpe
ris abūdaret. At cū tot aduerſitatibus
aīum pulſat. cū tot calamitatibus īgemi
nat. qd aliud q̄ vt nō amet̄ clamat. 6. ne
blāde ſeducamur ſicut auis ꝑ fiſtula; au
cupis. ⁊ ſicut piſcis ꝑ eſcā in hāmo. ⁊ ſi
cut vrſus ꝑ mel. 7. ne morte ꝑueniamur
Gre. Nihil certius morte ⁊c. 8. ne ꝯſue
tudie teneamur ſic̄ arbor ꝺ facili nō euel
lit̄ cu; bn̄ radicat̄. Jere. nūqd ethyops
pōt mutare pellē ſuā ⁊c. Ad agēda; pe-
nitētiā mouēt q̄ttuor de qbus Ber. Ni
mis durū eſt cor qð nō emolliūt bn̄ficia
nec terrēt ſupplicia. nec aliciūt promiſſa
nec caſtigāt flagella. Impedimēta pnie
ſūt hec. ſ. Puſillanimitas aggrediēdi ta
les ſūt ſicut equus vmbraticus q trūco
vl̄ vmbra terret̄. Pudor ꝯfitendi. ſed ſi
cut ait Aug. Verecūdia magna pars pe
nitētie eſt. Honor ſatiſfaciēdi. ſed ꝯtradi
cit Apoſt. Hoc momētaneu; ⁊ leue tri-
bulat cor. Delectatio peccādi. ſed tꝑale
eſt qð delectat eternu; qð cruciat. Spes
diu viuendi. ſed dn̄s dicit ꝙ ſecuris ad
ra. ar. po. eſt. Deſperatio grām obtinen
di. ſed ꝯtradicit Ezech. Quacūq; ho-
ra ingenuerit peccator. Timor recidiuā
di Aug. Qn̄ cecidi erexit me qn̄ ſteti te-
nuit me. qn̄ iui duxit me. Ita loquitur ꝺ
deo. Exemplū delinquendi. ſed ſtultus

qui vidit aliquẽ cadentẽ in foueã ſi nõ ſit
in eodẽ loco cautioꝛ. Cõſuetudo peccãdi
ſicut balaã cõſuetus mõſtris nõ curauit
ꝙ aſina loqueret̃. Cõfidentia de dei mi-
ſericoꝛdia ꝙ qñ penituerit ipſuꝫ recipiet
ſed hoc eſt peccare in ſpm̃ ſcm̃. Grego.
Miſericoꝛdiã dei debemus ſaltẽ erube
ſcere ſi iuſticiã nolumus foꝛmidare.

De effectus penitentie. Cap. 22

Er pniam abſoluit̃ homo a pctõ
p reſtituit̃ eccl̃ie. recõciliat̃ xp̃o. do
nis ſpũaliter ditat̃. de filio diabo
li filius dei efficit̃. paradiſus dei apitur.
Hec eſt q̃ angelos letificat. ipſũ iuſtifica
cat. amiſſa bona reuocat. vitã eternã do
nat penaꝫ eternã vitat. Itẽ pniaꝫ eſt ſe-
cũda tabula poſt naufragiũ. ad quã pec
catoꝛ põt recurrere dũ viuit in ſtatu vite
pñtis. qñcũqꝫ ꝛ quotieſcũqꝫ diuinã mi
ſericoꝛdiã voluerit imploꝛare. Duplex
eſt naufragiũ. ſ. peccati oꝛiginalis ꝛ actua
lis. ſed de pꝛimo liberamur ꝑ tabulã ba
ptiſmi q̃ vtutis efficaciã accepit a tabula
crucis xp̃i. De ſcdo aũt liberamur ꝑ ta
bulã pnie quã diua clemẽtiã ꝓuidit hoi
qꝛ ꝑ pctõ actuali nõ põt iterũ baptizari
Nota ꝙ a reatu pcti liberamur ꝑ grãm
a ſequelis ãt pctõꝝ ꝑ penitẽtiã ꝛ ptes pe
nitentie. a miſeria vo ꝑ gloꝛiã. Iteꝫ nota
qualr opa moꝛtificata viuificãt̃. qꝛ lꝫ ve
ruꝫ ſit ꝙ a pꝛiuatione ad hituꝫ nõ ſit re-
greſſus i vita nãli. nõ tñ ẽ veꝝ i vita mo
rali. Nã a ꝑuatõe ad hitũ volũtari⁹ ẽ re
greſſus. ſ. a moꝛte culpe ad vitã grẽ. Vñ
dicẽdũ eſt ꝙ ſicut pctã actualia trãſeũt
actu ꝛ remanẽt reatu. ita bona opa tran
ſeunt actu. ꝛ remanẽt merito. Scdm ãt
ꝙ manent dñr moꝛtificari vl̃ viuificari.
Bona igit̃ opa q̃diu cõiuncta ſt radici
merendi. ſ. charitati dñr viuere. qñ ab il
la ſepant̃ dñr moꝛi. qñ reuertũtur dñr
viuificari. qꝛ reddeũt ad ſtatum ſue oꝛigi
nis. ſ. rõ gr̃e charitatis. ꝛ qꝛ valent ad ma
ioꝛem rectificationem charitatis.

De partibus penitentie. Ca. 23

Artes pnie integrales ſũt tres. ſ.
p Cõtritio. Cõfeſſio. ꝛ Satiſfactio.
Quis enim cõplemẽtum pcti poſſit eſſe
i actu ſolũ [?] oꝛis ꝛ coꝛdis ſolũ vl̃ triũ ſit
tñ ad ꝑfectõeꝫ pnie exigit̃ hoꝝ triuꝫ ag
gregatio. Licet ad eſſe ſimplr̃ ſufficiat cõ
tritio in actu. ꝛ cõfeſſio ꝛ ſatiſfactio in ꝑ-
poſito. Nõ. n. in his q̃ hñt eẽ ſucceſſiuũ
exigit̃ ꝙ ptes integrales ſint ſimul. ſꝫ exi
git̃ hoc in toto ꝙ hꝫ eſſe ꝑmanens. Qꝫ
aũt ſint tres ptes penitentie ſic oñditur.
Pnia. n. eſt quoddã ſpõtaneuꝫ iudiciuꝫ
in quo cõtritio eſt quaſi q̃daꝫ citatio vbi
ſeqtur rei añ iudicẽ ſpõtanea ꝯfeſſio. De
inde ſeqtur ꝑ iudicẽ impoſite emẽde ſo-
lutio. Sed in hoc differt iudiciũ foꝛi a iu-
dicio poli. qꝛ ibi cõfeſſus in iure ꝯdẽnat̃
ꝛ hic abſoluit̃. Alia eſt ptium iſtaꝝ ſuffi
ciẽtia. qꝛ oẽ pctm̃ cõmittit̃ coꝛde oꝛe vel
ope. iuſtũ ẽ. vt ꝑ ꝯtrariũ curet̃. ſ. vt pec
catoꝛ culpã aio deteſtet̃. vbo expꝛimat.
ꝛ facto puniat. Iteꝫ ꝑ pctm̃ offendit hõ
deũ eccliaꝫ ꝛ ſeipſuꝫ. ſed ꝑ ꝯtritionẽ recõ
ciliat̃ deo ꝑ cõfeſſionẽ eccl̃ie. ꝛ ꝑ ſatiſfa-
ctionẽ ſibi. Itẽ iſte tres pnie ptes ſt die-
te qbus itur ad terram ꝓmiſſionis. de q
bus dr̃ Exo. Ibimus viã triũ dieꝝ. Itẽ
iſte tres ptes ſignificãt tres moꝛtuos mo
raliter quos dñs ſuſcitauit. qm̃ ꝑ cõtritio
nẽ ſuſcitat̃ puella in domo ꝑ cõfeſſioneꝫ
iuuenis in poꝛta. ꝑ ſatiſfactionẽ Lazarus
in ſepulchꝛo.

De contritione. Cap. 24

Ontritio ẽ doloꝛ volũtarie ꝓ pec
c catis aſſũptus cũ ꝓpoſitõ cõfiten
di ꝛ ſatiſfaciẽdi. hec diffinitio ma
giſtralis eſt. ꝛ ponit̃ ibi doloꝛ ꝓ gñe. vo
lũtarie aſſumptus ponit̃ ad drñam dolo
ris naturalis. qui nõ eſt meritoꝛius. pꝛo
peccatis. ponit̃ ibi mã doloꝛis ad drñam
doloꝛis inuidie q eſt in bono alieno. Sic
ergo diffinit̃ cõtritio ꝓut eſt actus virtu
tis. ſed ꝓut eſt pars ſacri penitẽtie oꝫ ꝙ
aliqd in ꝯpatione ad alias ptes addat̃. ꝛ
ideo ponit̃ cũ ꝓpoſito cõfitẽdi ꝛ ſatiſfa-
ciẽdi. Nota ꝙ coꝛ dr̃ durũ qñ diuine iſpi
rationi ſe tãgẽti nõ cedit. ſed obuiat in af
fectu peccati demoꝛando. Frãgi vo dr̃
qñ incipit a ꝓpoſito peccãdi reſipiſcere.

ſ; nōduȝ totaliter ↄuertat᷑. Cōuerti vero
dr̄ qn̄ voluntas ꝑfecte ab effectu peccādi
reſilit. In contritione duplex eſt dolor.
Unus ē volūtatis q nō eſt aliud ꝙ̄ pctī
diſplicētia. Alius eſt ſenſualis. p̄mus eſt
de eēntia ↄtritionis ⁊ de hoc dolore itelli
git᷑ illud. Mic. Luctū vnigeniti fac tibi.
q: hoc ex rōne dȝ magis velle nūꝙ̄ pec
caſſe ꝙ̄ vnigenitū viuere. Scd̄s vero do
lor nō reqrit᷑ de neceſſitate ↄtritionis. ſ;
de ꝑfectiōe q: talis dolor non eſt in nr̄a
ptāte. Nota ēt ꝙ ↄtritio pōt tm̄ intēdi ꝙ
nō ſolū culpa. ſed ēt tota pena dimittitur
hoc pōt fieri duplr̄. Uno mō ex pte cha
ritatis q̄ diſplicētiaȝ cauſat pctī. q: qn̄qȝ
ↄtingit tm̄ charitatē intendi in actu ꝙ cō
tritio inde ſequēs merebit᷑ abſolutioneȝ
ab omni pena vt in magdalena. Alio mō
fit iſtud ex pte doloris ſenſualis quē vo-
luntas in cōtritione excitat. q: ille dolor q̄
dam pena eſt q̄ tm̄ pōt intendi ꝙ ſufficiat
ad delectionē culpe ⁊ pene. Nota ꝙ do
lor cōtritionis ſenſibilis vl' ſenſualis tri-
plex eſt. deficiēs. ſufficiēs. ⁊ ꝑeminens.
p̄mus trahit ad infernū. ſcd̄s ad pur-
gatoriū. tertius ad ꝑadiſuȝ. ⁊ eſt ſile de
ſcīa que repit᷑ in electis. q: ſcīa deficiens
repellit ad dignitatē. ſufficiēs tollerat᷑. ſu
ꝑeminēs merito coronat᷑. Dr̄ia q̄daȝ eſt
iter attritōeȝ ⁊ ↄtritōȝ. ſic iter formale ⁊
formatū qd̄ ⁊ dr̄ de fide iformi ⁊ forma
ta. Utrū aūt attritio fiat ↄtritio diſtiguē
dū eſt. q: cōtritio dr̄ cū grā tritio. hec āt
pōt eſſe dupliciter. Uno mō eſt cōicati-
ua. q: grā aſſociat᷑ motui exn̄ti in aīa. ⁊
illaȝ informat ꝙ̄uis nō eliciat. Alio mō
ꝑ cām ita ꝙ motus a grā eliciat᷑. p̄mo
mō attritio fit ↄtritio. q: actus ſimplex
manēs in aīa format᷑ adueniēte grā ſicut
color adueniente. Luc. Scd̄o modo im
poſſibile eſt ꝙ attritio fiat cōtritio. Sed
ſi q̄rit᷑ ꝙ̄diu qs de pctō dolere dēat. Re
ſpon. ſicut dicit Aug. de ſancto vic. De
us qn̄ abſoluit a vinculo pctī hoīem col
ligat cū vinculo deteſtationis ꝑpetue. ſed
deteſtatio peccati q̄daȝ eſt in hītu ad quā
ſemꝑ tenet᷑ hō. ēt poſt ꝑfectam pctī re-
miſſionē de qua dicit Aug. Loquens de
penitēte. Semꝑ doleat ⁊ de dolore gau-
deat. ⁊ nō ſemꝑ doluiſſe doleat. Alia de
teſtatio eſt in actu. ad hāc hō nō tenet᷑ ſꝑ.
Sciēdū aūt ꝙ beati ⁊ dānati ⁊ hi q ſunt
in purgatorio nō hn̄t ↄtritionē ꝓp̄ie cꝰ
rō eſt. q: in cōtritione ꝓp̄ie ſūpta ſt̄ tria
.ſ. dolor. ⁊ effectus ſatiſfactiōis. In beatiſ
aūt nō eſt dolor. in dānatis vō nō ē grā
⁊ hi q ſt̄ in purgatorio nō merētur.

De confeſſione.

Caplm̄. 25

c Onfeſſio eſt vt ait Aug. ꝑ quam
morbus latens ſpe venie apitur.
Cōfeſſio ſacr̄alis que eſt ꝑs pnīe
cōuenient᷑ deſcribit᷑ ꝑ miaȝ q̄ eſt pctm̄.
⁊ ꝑ actum q eſt apīre. ⁊ ꝑ finē q̄ eſt ſpes
venie. Duplex cōfeſſio. q̄dā eſt mentalis
q̄ deo fit. ⁊ hec ē de iure nāli. q̄dā ē voca
lis q fit hoī. ⁊ hec nō eſt de iure nāli. ſed
euāgelico. igit᷑ an̄ incarnationē xp̄i ſuffi-
ciebat cōfeſſio mētalis. q: deus nōdum
erat hō. ſ; poſtꝙ̄ fcūs eſt hō dȝ cōfeſſio
fieri hoī vicario xp̄i. In hoc. n. ꝙ mini-
ſtris ſacroꝝ xp̄s dedit ptāteȝ ligādi atqȝ
ſoluēdi inſinuauit ↄfeſſione eis tāꝙ̄ iudi
cibus fieri debere. ſic ergo xp̄s inſtituit
cōfeſſionē tacite. ſed apoſtoli ꝓmulgaue
rūt eā expſſe. Ja. cōfitemini alterutrum
pctā vr̄a. Qūāuis igit᷑ in cōtritiōe remit
tat᷑ pctm̄ cōiter. tm̄ cōfeſſio vocalis ē ne-
ceſſaria in re qn̄ hēt᷑ opportunitas. vl' in
ꝓpoſito articulus neceſſitatiſ eā excludit
⁊ nō ↄtemptus religiōis. Et iſta neceſſi
tas ↄfitēdi pꝰ ↄtritōȝ nō ē in tali caſu ꝑꝑ
neceſſitatē remedii. cū pctm̄ iā ſit dimiſ
ſū ſ; ꝑꝑ obligatōeȝ p̄cepti. Cōfeſſio. n. ⁊
ſatiſfactio nccīa ē nō ſolū ꝑꝑ recōciliatōȝ
in iudicio dei. ſ; ēt i iudicio eccl'ie. Quas
circūſtātias teneamur cōfiteri. Nota ꝙ
circūſtātiaꝝ q̄dam ſunt trahētes in aliud
genꝰ pctī vt coire cū muliere ↄiugata. ⁊
has tenet᷑ hō ↄfiteri. Quedam ſunt ag-
grauātes in eadē ſpecie. ⁊ haꝝ quedā ſt̄
non aggrauantes notabiliter ſicut ſcīa ⁊
hmōi. has nō tenet᷑ quis cōfiteri. q: ſūt
q̄ſi venialia pctā. Quedam ſūt aggrauā

tes notabiliter. ⁊ has ſm quoſdã tenet
hõ cõfiteri. Nõ .n. ſufficit illi q accepit cẽ
tũ marchas de alieno. dicere ego accepi
alienũ. cũ hoc poſſet verificari ſi accepiſ/
ſet vnũ denariũ. ſm alios cõius. ſ; nõ tu
tius opinãtes nõ o;. Circũſtãtie aggra/
uãtes pctm̃ notãt his verſib⁹. Aggrauat
ordo locus mora cã ſcia tp̃s Lucta puſil
la. modus genus. ⁊ ſtat⁹ altus. Cõditio
numerus. etas ⁊ ſcandala ſexus. Quam
uis pctã alicuius nota ſint ſacerdoti. tñ o;
ea cõfiteri. quia nõ ſunt ei nota vt iudici.
Quãdiu poſſit qs differre cõfeſſiõ; due
ſũt opiniões. Quidã .n. dicũt ꝙ peccator
tenet cõfiteri ſtatĩ hita opportunitate ſuf
ficiẽti. Alii cõius dicũt ꝙ cũ cõfeſſio ſit i
ter p̃cepta affirmatiua nõ obligat niſi pro
loco ⁊ tp̃e. Eccleſia ãt determinat in de/
cretis ꝙ ois hõ cõfiteat ſemel ĩ anno. q;
h; tũc qlib; de neceſſitate cõicare. In ca/
ſib⁹ aũt quattuor tenet qs añ hoc tp̃s cõ
fiteri. Unus eſt rõne ſacramẽti. qñ vult
cõicare vl' celebrare. Alius rõne p̃iculi.
vt ſi ẽ ĩ p̃iculo mortis. Tertius ẽ rõe cõ/
ſciẽtie. v ſi dictat ſibi ꝯſcia ꝙ ſtati; tenea
tur. Quart⁹ ẽ rõne dubii. vt ſi nõ ſpat il
lo ãno hr̃e cõfeſſorẽ quẽ mõ h;. vl' ſi h;
caſu; papalẽ. ⁊ mõ h; copiã ꝯfeſſoris ſeu
p̃niarii dñi pape. Si querat vtrũ ꝯfeſ/
ſio facta in pctõ mortali valeat. dicẽdu; ẽ
ꝙ cõfeſſio ĩ remediũ ⁊ in p̃ceptũ. ĩquãtũ
eſt in remediũ nõ valeat in mortali facta
tñ abſoluit hõ a p̃cepto. ſicut ficte baptiſ
mũ ſuſcipiẽs nõ recipit niſi ſacramẽtũ ⁊
nõ rẽ ſacrĩ. Utrũ cõfeſſio ſit iterãda. No
ta ꝙ regulariter null⁹ tenet cõfeſſionem
bona fide fcãm iterare amplius. Sũt tñ
quattuor caſus ĩ qb⁹ tenet qs iterare cõ
feſſionẽ. quoꝝ duo ſũt ꝑꝑ cõfeſſorẽ. Pri
m⁹ ſi deficit cõfeſſori clauis potẽtie. eo ꝙ
nõ h; ptãtẽ ab illo pctõ abſoluere. Secũ
d⁹ eſt ſi deficit ſibi clauis ſcie. q; neſcit di
ſcernere. Tertius ẽ ſi cõfitẽs dimidiauit
cõfeſſionẽ. o; .n. ꝙ vni fiat cõfeſſio inte/
gre oium q̃ habent in memoria Si ve
ro alique exciderũt a memoria nõ ideo
o; reputari cõfeſſio dimidiata. 4. ẽ ſi cõ
tẽpſit ſeu neglexit ⁊ oblitus ẽ ſatiſfactiõ;
nã ſi ſciret ⁊ adimplere vellet nõ oporte
ret cõfeſſionẽ iterare. Si vero aliqs ca/
dat in pctm̃ poſtq̃ bona fide fecit cõfeſſi
onẽ queſtio eſt vtrum teneatur confeſſio
ne; prius fcãm iterare. ⁊ ẽ opinio ꝙ nõ
in ſpẽ ſed in genere. licet aliter dicãt qdã
Nota ꝙ cõfeſſio facta ꝑ nũciũ l' ꝑ epiſto
lã. licet ſit quoddã bonũ ⁊ meritoriũ. tñ
inquãtu; ẽ ꝑs ſacramẽti penitẽtie nõ põt
ſic fieri. q; determinatã h; materiã. ſ. ac/
tus ſmonis quo cõſcia hois manifeſtari
cõſueuit. Unde ſine neceſſitate nõ licet ta
liter. In neceſſitate põt defectus per eq/
polentem actum ſuppleri. De q̃litate
⁊ effectu cõfeſſionis. Cap. 26.

Ualis debeat eẽ cõfeſſio notatur
q his verſib⁹. Sit ſimplex humilis
cõfeſſio pura fidelis. Uera freq̃ns
nuda diſcreta libẽs verecũda. Integra ſe
creta lachrymabilis accelerata. Fortis ⁊
accuſãs. ⁊ ſit parere parata. Ad multa va
let cõfeſſio A morte liberat. q; ſicut cõfeſ
ſus in foro cõtentioſo dãnat. ſic in ſpũali
liberat. Uulnera mẽtis ſanat. Hie. Uul
nus nõ ĩtellectũ tardi⁹ ſanat. Deu; hõi
manifeſtat. Aug. Si nollẽ cõfiteri nõ me
tibi abſcõderẽ. ſ; te mihi. Paradiſũ apit
Aug. O breue verbũ peccaui. qð aperit
portas p̃adiſi. Exẽplũ ĩ latrone. Pecca
ta tegit. Uñ q̃dã glo. Si hõ detegit. de⁹
tegit. Miſericordiã dinã emollit. Gloſa
ſup illud Delictũ meũ cognitu; ti. fe. Si
hõ agnoſcit deus ignoſcit. Aiu; iocundat
p̃s. In voce exultatõis ⁊ ꝯfeſſi ſon⁹ epu.
Intercefſores multiplicat. Sacerdotes.
n. ꝓ ſuis cõfeſſis orãt. Cõſciẽtia; mũdat
Aug. Cõfitendo fit hõ de fedo pulcher.
Fed⁹ diaboli rũpit. Sicut cũ aliqs ſecre
tum alterius detegit. Deo hominẽ cõiũ
git Au. Quid ꝓpius auribus dei q̃ cõfi
tẽs cor. ⁊ vita q̃ eſt ex fide. In via ſalutis
dirigit. ꝓuer. Qui abſcondit ſcelera ſua
nõ dirigetur. ⁊ cõtrario ⁊c. Peccatum
delet. p̃s. Dixi cõfitebor aduerſum me
⁊c. Satiſfacionem ſupplet. Glo. ſuper
Math. Iubemur ꝯfiteri peccata noſtra

vt erubeſcētiam patiamur ꝓ pena. Ma
lum precauet. exemplum de dente putri
do qui extrahiť ne alii cōputreſcāt.

Cui debeat fieri cōfeſſio. Cap. 27.

Eneraliter teneas ꝙ cōfeſſio de
g bet fieri ſacerdoti habenti claues
que ſūt ſciētia diſcernēdi ꝛ pote
ſtas ligādi atqꝫ ſoluēdi. Sciēdū aūt ꝙ ſi
cut baptiſm⁹ eſt ſacr̄m neceſſitatis. ita ꝛ
pnīa. Vñ ſicut baptiſm⁹ duplicē hꝫ mi
niſtrū vnū cui cōpetit baptizare ex offō
.ſ. ſacerdotē. aliū cui cōmittiť diſpēſa
tio baptiſmi rōne neceſſitatis. Ita ꝛ mi
niſter penitētie duplex ē. Unus eſt cui cō
feſſio fit officio ſicut ſacerdos. Alius qui
audiēdo cōfeſſionē vicem ſupplet pōt ſa
cerdotis i neceſſitate vt eſt laicus. Dicūt
tñ aliq ꝙ cum deeſt copia ſacerdotis nō
oꝫ cōfiteri laico. ſꝫ ſufficit ſoli deo. Quā
uis oēs ſacerdotes claues habeant. nō ta
mē pñt oēs ligare ꝛ ſoluere. ſicut excōi
cati ſuſpēſi heretici ꝛ dāna ti. Hoc auteꝫ
nō ē ꝓpter defectū ordinis. ſꝫ qꝛ nō hñt
materiā. ſ. ſubditos q auferūť ab eis cū
excōicanť. Pñt tñ tales baptizare. quia
hoc eſt ſacr̄m neceſſitatis. Pñt ēt tales
eucharīſtiā cōſecrare. qꝛ hoc ſubſtantiali
ter adheret ordini. Dicēdum ēt ꝙ null⁹
pōt abſoluere cōfitētē niſi ꝓprius ſacer
dos. Proprius vero ſacerdos diciť ſex
modis. Primo mō eſt paſtor eccl'ie vt
papa eps̄ ꝛ curat⁹ quilibꝫ i ſuis caſibus
2. ꝑ determinatōeꝫ ſuꝑioris vt vicarii. 3.
ꝑ priuilegium quibuſdā idultum. 4. per
ſniam ꝓprii ſacerdotis dū tñ licētietur et
vir diſcretus ꝛ honeſt⁹ ꝛ vere ſacerdos
5. ꝓpter neceſſitatē. qꝛ inſtāte mortis ar
ticulo quilibꝫ ſacerdos pōt abſoluere. Et
ꝑegrini abſoluūť ab his apud quos ſūt
6. ꝓpter defectū ſui ſacerdotis. qñ ē idio
ta vl' ꝓditor cōfeſſionis. vel quādo ſolet
mulieres confitentes procari tūc. n. ſi ñ
iuenit aliquē q auctoritateꝫ habeat efficiť
ei ſacerdos ꝓprius nō quilibet ſed diſcre
tus ꝛ honeſtus ꝛ notus vl' ex ordine vl'
ex perſona.

De ſigillo cōfeſſionis. Capitulū. 28.

a que geruť exterius i ſacramē
tis ſūt ſigna. rerū que interi⁹ cō
tingūt. ꝛ iđ confeſſio qua qs ſacerdoti ſe
ſubiicit ſignū eſt ſuꝑioritatis q̄s quis deo
ſubiiciť. Deus aūt pctm̄ illi⁹ q ſe ꝑ pniaꝫ
ſubiicit tegit. Vñ oꝫ de neceſſitate ſacri ꝙ
ſacerdos celet cōfeſſionē. Sūt ꝛ alie hu
ius celatiōis vtilitates. qꝛ ꝑ hoc homines
magis ad cōfeſſionē attrahūť ꝛ ſimplici
us pctā cōfitentur. Sacerdos aūt nō dꝫ
tm̄ celare pctm̄ qđ in cōfeſſiōe recipit. ſꝫ
ēt oīa alia ſigna ꝑ que poſſet peccator vel
pctm̄ cōprehēdi. Pōt aūt penitēs facere
vt illud qđ ſacerdos ꝓpter cōfeſſionem
ſibi factā ſciebat vt deus. ſciat ēt vt homo
Et hoc facit dum licētiat eum ad dicēdū
ꝛ ſi dicit nō frāgit ſigillū confeſſionis. Si
autem querať vtrū id qđ ſcit ſacerdos ꝑ
cōfeſſionem. ꝛ ſcit alio modo poſſit reue
lare. ſuꝑ hoc diuerſe ſūt opiniones. Sed
hec eſt verior. qꝛ ſiue ſacerdos ſciat illud
peccatū ante cōfeſſioneꝫ ſibi factam ſiue
poſt. nō tenetur celare q̄tuꝫ ad id quod
ſcit vt homo. Nota ꝙ iſte modus dicen
dico tibi in cōfeſſione nō clauditť tale di
ctum ſigillo cōfeſſionis q̄a non ſeruať ibi
modus cōfeſſionis. vel ordo.

De ſatiſfactione. Cap. 29.

s Icut i bellis ꝛ cōtrouerſiis reſti
tuta amicitia. nō ſtatiꝫ reſtituiť de
bitū illati damni. Ita poſt remiſſionē cul
pe in cōfeſſiōe ſeu cōtritione remanet de
bitum pene ſatiſfactorie. Iniūgit ſacerdos
quedā ad ſatiſfactiōis fūdamētū ſicut ab
ſtinere a pctō ꝛ reſtituē ablatū. Quedaꝫ
ad ſatiſfactōis expeditiōeꝫ vt ē vitare cō
ſortia maloꝝ. Quedā iniūgit ad ſubſtātiā
ſatiſfactionis. vt ē ieiunare vigilare dare
elemoſinā peregrinari ꝛ huiuſmōi ope
ra penalia. Quedā iniūgit ad ſatiſfactiōis
ꝑfectionē ꝛ ſecuritatē. vt ſūt oꝑa ſuꝑero
gatiōis. Satiſfactio dꝫ rñdere culpe i tri
b⁹. ſ. in numero. ps̄. Lauabo ꝑ ſingulas
noctes ꝛc. In pōdere. Aug. Libēter de
bet facere immortalis futurus quecūqꝫ fa
ceret ꝓ differēda morte moriturus. In

mēſura. G. Tāto tpe dȝ qs ī pnia eſſe
quāto fuit in culpa. Iſta tria reqrunť in
penitētia ſcđm conuenientiam nō ſm ne/
ceſſitatem.

De ſingulis ptib⁹ ſatiſfactiōis in cōi.

Cap. 30.

Atiſfactiōis q̄dā ſūt ptes princi/
s palcſ. ſ. Orō Ieiuniū ⁊ elemoſina
Quedā vero ſecundarie q̄ ad has
reducūť. vt vigilie peregrinatiōes diſci/
pline Dicēdū ergo ꝙ oīa carnē affligētia
reducūť ad ieiuniuȝ. oīa opa vō ſpūalia
ad orōneȝ. oīa aūt opa mīe ad elemoſy/
nā. Sufficiētia ptiū principaliū pōt acci/
pi reſpectu termini a quo ē mot⁹ ſatiſfa/
ctōis. q: p ieiuniū reuocamur a cōcupiſ/
cētia carnis. p orōnē a ſuperbia vite. per
elemoſynaȝ a cōcupiſcētia oculoꝝ. Alio
mō ſumiť iſta ſufficientia ex pte termini
ad quē fit ſatiſfactio. q: p ieiuniū ordinať
hō in ſeipſo p elemoſynā ad ꝓximū per
orōnē ad deum. Tertio mō ſumitur hec
ſufficiētia ex pte materie de q̄ fit Per ele
moſynā. n. fit ſatiſfactio de bonis ſubſtā/
tie exterioris. p ieiuniū de bonis corpis p
orōnē de bonis mētis. Quarto mō ſumi
tur hec ſufficiētia ex pte modoꝝ ſatiſfaciē
di fit. n. ſatiſfactio tribus modis. vł per
punitōȝ vł p redēptionē. vł p ſupplica/
tiōeȝ. Primū facim⁹ ieiunādo. ſcđȝ ele
moſynas dan. tertiū orādo. Quito ſumi
tur hec ſufficiētia ex pte effectus. Per ſa
tiſfactionē. n. tria magna bona nobis ꝓue
niūt. ſ. īpetratio gr̄e. remiſſio pene expur
gatio reliqaꝝ culpe. Ad primū videť va
lere elemoſyna ꝓpter multiplicitatē īter
ceſſoꝝ. Ad ſm ieiuniū. Ad tertiuȝ oratio

De ptib⁹ ſatiſfactiōis.

Capitulum. 31.

Lemoſyna dupľr pōt accipi. aut
e itētiōe ſubleuādi neceſſitatē ꝓximi
⁊ ſic ē opus mīe. aut itētiōe recōpēſan/
di p debito offenſe dīne. ⁊ ſic ē opus iu/
ſtitie. Vn̄ primo mō ꝓprie ptinet ad me
ritū vite. 2. mō ad meritū dimiſſiōis pe/
ne. q: elemoſyna ſic data ꝓprie ē ſatiſfa/
ctoria. De ieiunio quoqȝ ſciēdū ē ꝙ icar
ne duo ſūt. vnū natura que dȝ ſuſtētari.
⁊ aliud. vitiū qđ dȝ domari. Ieiuniū er/
go qđ naturā ſuat ⁊ vitiū domat bonuȝ
ē. aliud vō nō. Orō dupliciť hȝ fieri aut
ꝓ impetratiōe bonoꝝ. ⁊ ſic eſt ps vel
opus cōtēplatiōis. aut ꝓ remiſſione ma
loꝝ. ⁊ ſic ē proprie ps ſatiſfactiōis.

De iuſtificatiōe impii.

Capitulū. 32.

Uſtificatio ipii ē motus ab iniuſt
i cia ad iuſticiā. In iuſtificatiōe im
pii q̄ttuor reqrūtur. ſ. mot⁹ liberi
arbitrii. contritio. infuſio gr̄e. ⁊ remiſſio
culpe. Hoꝝ pma duo ſt ex pte ſuſcipiētis
alia vō ex pte agētis. Predicta q̄ttuor ſe
ſi ł tpe nō natura. Prioritas aūt nē po/
ſterioritas que ſm ordinē ⁊ ē reduciť ali
quo mō ad ordinē cauſe ⁊ cauſati. Inter
iſta videť hic ordo cāſitatis eſſe. Cāliter
n. mot⁹ liberi arbitrii prior aliis trib⁹ eſt
q: reqriť cōſenſus voluntatis in hui⁹ mu
tatiōe. Volūtas ⁊ liberū arbitriū ſumū
tur hic ꝓ eodē. Preterea mot⁹ iſte ap/
pellať mot⁹ liberi arbitrii. Iſte vō mo
tus q p liberū arbitriū cōſentit deo vt p
mo motori vocať mot⁹ fidei. q: hȝ aliqd
cognitiōis ⁊ aliqd affectionis. ſicut fides
Dicamus ergo ꝙ motus liberi arbitrii
ſiue fidei in deū cāliter eſt prior q̄ȝ motus
quo de pctō qs cōuertiť. q: ſicut ī gene/
ratiōe pctī prior eſt cōuerſio q̄ȝ auerſio.
cū cōuerſio cauſet auerſionē. ita ī eius de
ſtructione prior ē cōuerſio ad deū p li/
berū arbitriū q̄ȝ auerſio a creatura p cō
tritionē de peccato. Qđ enim primū ē ī cō
poſitione vltimum eſt in reſolutiōe. Iſti
vero duo motus. liberi arbitrii ⁊ cōtriti
onis ſunt priores q̄ȝ gr̄a infundať. q: ſūt
cauſa ꝑparatoria vt gr̄a deť. Quāuis. n.
deus ſine vlla ꝑparatiōe poſſet ipiū iuſti
ficare. tn̄ reqriť ꝑparatio ex pte nr̄a. qm̄
ſicut reqriť ꝑparatio ex pte materie ī na
turali mutatiōe ad recipiēdā formā. Ita
ī mutatiōe voluntaria. ⁊ hoc nō ē ex ipotē
tia agētis ſȝ ſuſcipiētis. Alia rō ē q: ī iu/
ſtis catone pctōris ſit introductio vni⁹ for
me ⁊ expulſio ꝯtrarie. iō reqrūtur pdcā

duo.ſ.motus liberi arbitrii diſponēs ad grē ſuſceptiōez.⁊ ꝯtritio.i.diſceſſio a pec cato diſponēs ad culpe expulſionē. Grā prius īfundit ꝙ culpa remittat. ſicut in īntroductiōe forme prior eſt forma que ex pellit a pte agētis ꝙ illa q̄ expellēda ē re/ moueri poſſit. Qualiter aūt iuſtificatio fi at in īſtāti vel ſucceſſiue. nota diſtictiōem Pōt iuſtificatio dupl'r accipi ſicut ⁊ ge/ neratio. Uno mō vt dicat motū ad iuſti/ ciam cū termino eiuſdē. ⁊ ſic fit ſucceſſi/ ue qñ ſuccedit ſucceſſiua ꝑpatio Alio mō pōt accipi ſolū mō mutatione ſine motu. hoc modo fit iuſtificatio in īſtanti. ⁊ hoc triplici rōe. Prima q: fit virtute infinita ⁊ ſimplici q̄ īmediate opat̄. 2. eſt q: fit in ſubo ſimplici.ſ.i mēte. 3. ē q: ipſa forma q̄ expellit̄.ſ.culpa nō ꝑor vel ꝑꝑior ē ꝙ q̄ introducit̄.ſ. grā q̄ oio ſimplex ē. ⁊ d illō qō dicit Aug. q: maius eſt iuſtificar̄ ipiū ꝙ creare celū ⁊ terrā. dicēdū maiꝰ ē ꝙtū ad illud qō fit. q: meliꝰ eſt. ſed nō quo ad modū faciēdi. Quāuis eniʒ ī iu/ ſtificatōe ipii ſit reſiſtētia forma.ſ. ꝯtrarii ad ꝯtrariū. nō tñ ibi reſiſtētia effectiua q̄ aliqd reſiſtat agēti.ſ.deo. cuius virtuti ni hil reſiſtere pōt. In iuſtificatōe ipii aliqd ex parte dei. ⁊ aliqd ex pte pctōris ⁊ ali/ quid ex parte eccleſie. Ex pte dei duo ſt .ſ. miſericordia que reatū indulget. ⁊ iu ſtitia que emēdā aliquantulam exigit vel hic vel ī purgatorio. hec ſignificat̄ ꝑ bi/ nos diſcipulos quos miſit dñs in oēʒ lo cū quo erat ipſe venturus. tūc qdē corꝑa liter. nūc aūt ꝑ grām ſpūaliter. Ex parte peccatoris ſunt ēt duo.ſ. amor ⁊ dolor. ⁊ hi ſūt due molle qbꝰ pctm̄ cōteritur. qa ſm legē nō debēt diabol in pignore ob ligari. Ex parte eccleſie ſil'r ſūt duo. pri/ mū eſt meritū ⁊ ꝑcipue xp̄i qō eſt inexti mabile ⁊ alioꝝ ſcōrum q fecerīt opa mu ta ſupꝛerogationis. que oia ſub ptāte cla/ uiū ſūt poſita. vt quod minus eſt in vno mēbro eccleſie cūpenſet̄ in alio. Un̄ ſi ali quis nō eſt mēbrum eccleſie nō influit in ipſū meritū ꝑdictuʒ. Scōm ē indulgētia quā dat eccleſia ꝑ papā ⁊ epōs. tñ vt ipa īdulgētia tm̄ valeat ꝙtū ſonat exigit̄ au ctoritas. ⁊ cā.ſ. cōis vtilitas ex parte dā tis. exigit̄ etiā fides formata ⁊ obediētia ex parte recipiētis. hoc eſt vt ſoluat illud propter quod datur.

De pnīa venialiū. Capl'm. 33.

Penitētia ē remediū īſtitutū ad ex piandū peccatuʒ cui debet̄ pena ſenſibilis que cū debeat̄ pctō nō ſolū mortali ſʒ ēt veniali pʒ ꝙ pnīa eſt re mediū ꝯtra vtrūqʒ. q: nō ē ſimpl'r d̄ ve nialibꝰ ſʒ d̄ mortalibꝰ. q: pnīa ītroducta ē ad recōciliādū amicitiā vel animā quā mortale pctm̄ tollit. Licet igit̄ nō ſit d̄ ve nialibus ſimpl'r pnīa. tñ eſt per accñs. ⁊ hoc ē tribꝰ modis Primo rōe dubii. vt qñ credunt̄ eſſe mortalia. 2. rōne ſtatuti. vt qñ hō q tenet̄ cōfiteri ſemel in āno ñ hʒ niſi venialia. 3. rōne ꝑiculi vt qñ veni alis delectatio ad hoc ꝑducta ē ꝙ niſi hō ſe auertat ab ea trahit in mortale. Sʒ de remiſſione venialis pcti ſciēdū ꝙ in duo bus caſibꝰ nō remittit̄. Primꝰ ē ſi talis hēat pctm̄ mortale qm̄ ſine mortali nūꝙ dimittit̄ veniale. lʒ econtra poſſit fieri.ſ. ꝙ mortale dimittat̄ ſine veniali. Cū eniʒ pctm̄ mortale tollat caritatez q̄ vniuerſa delicta opit cōſtat ꝙ exñti ī pctō mortali nullū veniale remittit̄. Scōs ē qñ volū tas fixa manet in affectu alicuiꝰ pcti de/ terminati venial' tm̄ qm̄ illud tolli nō pt ⁊ hoc multiplici rōe. Pria ē qm̄ oē pec catū remiſſiōe idiget quo ad duo.ſ. quo ad culpā ⁊ quo ad penā. ſʒ nō pōt eē. 2. r̄miſſio ſiñ ꝑma. q: ꝙdiu hō culpā hʒ d̄ bitor ē pene. Culpa āt cōſiſtit ī deordina tōe volūtatis. Un̄ volūtas ſic manēs ꝑ/ tinax reordinari ñ pt. Aliogn duo oppo ſita ſil' eēnt ī eodē. Alia rō ē q: manēte cā ñ pt tolli effectꝰ ſʒ volūtas iordinata ad ali qd ē cā venial' pcti. vñ manēte volūtate fi xa ī illo nō remittit̄ ipʒ pctm̄ vēiale. Sciē dū ēt ꝙ vnū pctm̄ veniale bñ pt dim. tti ſi ne alio q: pctm̄ mortale qō maioris ē ad herētie pt ēt remitti ſine veniali. Alia rō ē q: pctm̄ mortale ita deo diſplicet ꝙ facit ēt ipʒ pctōrē deo diſplicē. Sʒ veniale do

diſplicet cū inordinatū ſit. tñ nō facit pec cātē deo diſplicere. q: p illud non priuat grã ſed obnubilat. inq̃tū eius pceſſus ad exteriora ipedit. ⁊ pp hoc vnū veniale nō ipedit qn aliud remitti poſſit. 3. rō eſt q: venialia nō hñt pnexionē ad inuicē nec a pte auerſionis. q: nō auertūt a ſūmo bono. nec a pte cōuerſiōis. ⁊ iō vnū dimitti pōt ſine alio. Nō ē āt ſic de mortalibus vbi nō dimittit̃ vnū ſine alio. q: cōnexionē hñt adinuicē ex pte auerſionis Quodlibet mortale auertit a deo. lʒ non hēat cōnexionē a pte auerſionis. Ex pdictis colligit̃ qd vnū mortale nō remittit̃ ſine alio. ⁊ qd vnū veniale pōt remitti ſine alio veniali. Itē mortale remittit̃ veniali. ſed nō veniale ſine mortali. cuius duplex eſt rō. Pria eſt. q: mortale ⁊ veniale ſe hñt ſicut hitus ⁊ diſpoſitio. ſed ablato hitu pōt manere diſpoſitio ⁊ ecōuerſo. Scda rō eſt. q: mortale opponit̃ charitati. veniale aūt feruori eius. ſed ſublata charitate tollit̃ feruor ⁊ nō ecōuerſo.

Propter quid dimittit̃ pctm̄ veniale. Capl'm. 33

a D pcti venialis remiſſionē nō exigit̃ nouus charitatis hitus. ſʒ ſufficit nouus mot⁹. q: pctm̄ nō tollebat virtutis hitū. ſʒ ipediebat ei⁹ actū. Nota ēt φ pctm̄ veniale nō dimittit̃ ſine cōtritione cui⁹ hec ē rō. q: q̃diu volūtas in aliquo veniali fixa manet nūq̃ dimittit̃ ſed volūtatē ab eo auertere qd qs prius volebat eſt diſplicere ei qd voluit. talis autē diſplicētia dolor cōtritiōis dr̄. Sed ſciendū φ cōtritio pōt accipi tripliciter. ſ. actu vl' hitu vl' medio mō. Cōtritio in hitu nō ſufficit ad pcti venialis remiſſionē. q: tūc qcūqʒ pnie vtutis hitū hēret nō poſſet. hēre veniale pctm̄. ⁊ ſic veniale pctm̄ nō poſſet eē cū grã. Cōtritio quoqʒ in actu nō ſp reqrit̃. q: ſequeret̃ φ pctm̄ qd qs in memoria nō hʒ remitti n̄ poſſʒ pp hoc reqrit̃ ptritio medio mō. ſ. vt pctm̄ diſpliceat actualr̄ vl' explicite vl' iplicite. Dico āt iplicite q: talis actus nō ſufficit. q: diſpliceret explicite pctm̄ veniale ſi cognitio ferret̃ ad illud. Nota ēt φ tā feruēs pōt eē motus charitatis i deū φ oia pctā venialia pſumit ēt ſine actuali cogitatōe ipoꝝ. q: qñ qs feruēt̃ i deū fert̃ diſplicet ei qcqd a deo retardat. ⁊ ita lʒ explicite. d pctō veniali nō cogitet. tñ in illo motu pterit̃ iplicite diſplicētia pcī venialis. vl' vnius vl' oium. Sciēdū eſt φ i cōtritione de venialib⁹ nō exigit̃ pppoſitū nō peccandi venial'r. ſicut in ptritōne de mortali ēxigit̃. ſed ſufficit φ diſpliceat ei pctm̄ pteritū. ⁊ infirmitatas qua ad peccatū veniale inclinat̃. q̃uis imunis ab eo eſſe nō poſſit. ita tñ φ volūtas nō maneat fixa in vno veniali. q: illud ſic retētum nō dimitteret̃ in cōtritōe gñali nec i ſpāli ⁊ hec eſt rō. q: pctā mortalia ſūt in ptāte nr̄a vt vitet̃ nō ſolū ſingula. ſed ēt oia. Uenialia vo ⁊ ſi ſingula vitari pñt. nō tñ oia φ ex infirmitate ptigit nature. Multa ſunt p que tollūtur peccata venialia q̄ per tria pprehendunt̃. primo ſunt oia illa que gratiam conferūt vt oia ſacrã eccleſie. 2. ſunt illa qbus impedimēta feruoris ⁊ gratie tollunt̃. ſicut eſt aqua benedicta que virtuteʒ inimici reprimit. ⁊ epiſcopalis benedictio ⁊ allia ſacralia. 3. eſt exercitium humilitatis ex parte noſtra. ſicut eſt confeſſio peccatoꝝ. oratio dominicalis. elemoſyna. ieiunium. ⁊ huiuſmndi Et horum eſt ratio. q: cum venialia dimittant̃ per feruorem charitatis que implicite vel explicite cōtinet omnia illa que nata ſunt de ſe feruorem charitatis excitare dicuntur veniali peccata dimittere. talia vero ſunt omnia que predicta ſunt. Unde cum ſm quantitatem feruoris ſit quantitas remiſſiones. patet φ prout p enumerata maior vel minor excitator feruor qui implicite vel explicite contritionē continet plura vel pauciora venialia dimittunt̃. nō tñ ſemp omnia.

De extrema vnctione Capl'm. 35

Ediator dei ⁊ hoium nō ſolū vocat̃ Iheſus inquātum hʒ ſaluare ſed etiā xp̄s inquātum hʒ vnctōis grãʒ in alios diffūdere qd ſignificatum

fuit i rege David q trib⁹ vicib⁹ vnctus
fuit.primo i domo pr̄is ſui i ſignū regni
futuri hoc ſignificat vnctionē i baptiſmo
2.in ebrō ſup iudā.⁊ poſtea multa mala
hūit.hoc ſignificat vnctiōȝ in ↄfirmatōe
3.iteꝝ in ebrō ſup oēȝ iſrael.p⁹ hāc i pa-
ce regnauit.hoc ſignificat vnctionē i ex-
tremis. De ſuba hui⁹ ſacr̄i ſūt qnqȝ. pri
mū eſt ꝙ vnctioneȝ faciens ſit ſacerdos.
Secūdū ē intentio debita. Tertiū ē mā
debita.ſ.oleū infirmoꝝ. Quartū eſt for-
ma v̄boꝝ.hoc.ſ.ꝑ iſtā vnctioneȝ ⁊c. quā
formā dr̄ie dȝ inūgēs. Quintū eſt loc⁹in
ungēd⁹.q: fit ad oculos ad aures ad na
res ad os ad lūbos.⁊ ad man⁹. In hoc
ſacr̄o forma v̄borū eſt deprecatiua.quia
iſtud ſacr̄m vr̄ valē ꝑ orōnē eccleſie ⁊ ꝑ
modū ſuffragii. Dat̄ enȝ ad effectū quē
hō ꝑ ꝓpria opa poſſet cōſeq ſi eēt ſanus.
Uñ nota ꝙ in aliquo ſacr̄o v̄boꝝ forma
nō ē in ſola orōne niſi in iſto. Dixit enim
Jacob⁹. Indicat p̄ſbyteros vt orēt ſuper
eū. In qbuſdā ſacr̄is in ſola enūciatione
v̄boꝝ ē virt⁹ ſicut i baptiſmo. Ait.n.dn̄s
Ite baptiȝātes eos nō faciēs mētionē d̄
orōne. In aliquo ſacr̄o ſȝ quoſdā conſi-
ſtit forma in orōne ⁊ enūciatiōe. vt in ſa
cr̄o pnie. Cōſueuert̄.n. ↄfeſſores primo
orare dicētes abſolutionē ⁊ remiſſioneȝ
⁊c.⁊ poſtea dicere. Abſoluo te. Cū.n.in
pctō offendat̄ de⁹ ⁊ eccleſia ↄtra p̄imuȝ
merito ſit orō.⁊ ↄtra ſȝ abſolutio. Iſtō
ſacr̄m nō dat̄ niſi adultis q pctā venialia
vident̄ hr̄e.ↄtra q̄ iſtitutū ē nec dat̄ aliīs
q̄ infirmis in ꝑiculo mortis ↄſtitutiſ. Sa
nis aūt nō dat̄ hoc ſacr̄m. q: hn̄t reme-
diū penitētie paratū.nec dat̄ niſi poſtulā
tib⁹ q deuotiōe ſurſū erigūt̄. Sȝ ſi ſepe
infirmat̄ qs ad morteȝ ſepe inūgi.ſed in
vna infirmitate nō dȝ qs bis inungi niſi
eadē infirmitas vltra ānū ꝓtrahatur.ita
ꝙ in vno āno ꝑꝑ eandeȝ infirmitateȝ ne
mo bis inūgit̄. Effect⁹ huius ſacr̄i multi
plex eſt. Prim⁹ eſt ſanitas duplex. Una
ē p̄ncipalis.ſ.liberatio ab infirmitate ſpi
rituali q̄ cōtrahit̄ ꝑ peccatoꝝ veniā qb⁹
ↄia efficit̄ debilis ad exequenduȝ actum
grē ⁊ glorie. Alia eſt ſanitas q̄ eſt q̄ſi ſi-
gnū prioris ſanitatis.ſ. ſanitas corꝑalis.
⁊ hoc eſt verū qñ ſanitas corꝑalis expe-
dit ſanitati ſpūali. Tūc enȝ iſtud ſacr̄m
cauſat vtrūqȝ in ſuſcipiētib⁹ digne Inter
dū.n.vtilis eſt ſanitas corꝑalis.ſ.ad me-
ritū glorie cumulādū. Ualet etiā ad d̄uo
tioneȝ excitādā ⁊ ad velociorē trāſitum.
In hoc ſacr̄o ſicut i ceteris tria ſt̄. Unuȝ
eſt ſacr̄m tm̄.ſ.exterior vnctio. Aliud eſt
res tm̄.ſ.effect⁹ duplicis ſanitatis. vt di
ctū eſt. Tertiū eſt ſacr̄m ⁊ res.ſ.q̄dā vn
ctio ſpūalis interior.ſ.mentis iocunditas
⁊ ſolatium.

De ſacr̄o ordinis.

Capitulum. 36.

q

Uinqȝ ſacr̄a de qb⁹ dictū eſt ꝑti-
nent ad ſtatū ꝑſone. Sȝ duo d̄ q-
bus dicēdū eſt ꝑtinēt ad cōeȝ ſta-
tū eccleſie.q: ordo ꝑtinet ad generatiōeȝ
ſpūaleȝ.mr̄imoniuȝ v̄o ad generatiōem
carnaleȝ. Ordineȝ p̄cedit prima tonſura.
q: i oi trāſitu de ſtatu ad ſtatū cōueniēt̄
iterponit̄ aliq̄ diſpoſitio media. Unde i
trāſitu a ſtatu laicoꝝ ad ſtatū miniſtrorū
dei cōueniēt̄ prima tōſura interponit̄.
Fit etiā i hac tōſura aliquoꝝ capilloꝝ re
ſecatio in modū corone.q: i miniſterium
illius aſſumit̄ cui ſuire regnare eſt. Eſt
itaqȝ duplex ſignū diſtinctū in ordinatis
.ſ.exterius.tonſura.⁊ interius caracter.
Ad eē aūt ordinis tōſura nō p̄exigit̄.ſed
ad bn̄ eſſe.q: diſpoſitio cōgruitatis ē ip̄a
tōſura ad ordineȝ nō neceſſitatis. Hugo
de ſcō Uic.ordinē ſic deſcribit. Ordo eſt
ſignaculū quoddā in quo ptāſ ſpiritualis
tradit̄ ordinatis ⁊ offm̄. Hic nota ꝙ ſi-
cut i nālib⁹ dedit deus ſuꝑiora corꝑa in
regimē inferioꝝ.ſic ⁊ i ſpūalib⁹ quoſdā
poſuit ſuꝑiores quoſdaȝ iſeriores. vt il
li poteſtateȝ habeāt ſuꝑ iſtos.ſicut ſūt cle
rici q p̄ſūt i ſpūalib⁹.⁊ principes ac iudi
ces ſeculares i tꝑalib⁹. De ſuba hui⁹ ſa
cr̄i ſt̄ ſex p̄mū ē ptās ordinātis.q: oȝ vt
ſit ep̄s.2.eſt mā .ſ. vnctio in ſacerdotib⁹
⁊ tact⁹ illoꝝ que tāgenda ſūt i aliis.3.eſt
forma verborū.4.eſt ſexus virilis. quia

mulier nō recipit caracterē ordinis. 5. ē
intētio recta. 6. ē q ordinādus sit baptiza
tus. q: baptism⁹ est ianua omniū sacro
rū. Quoddā est hic sacramētū tm̄ visi
bile signū quo ptās tradi ostēdit. Quod
dā ē res tātū. s. grā que cōfert digne re
cipiēti. Quoddā est res ⁊ sacramētū vt
caracter. Septē sūt ordines. s. hostiarius
lector exorcista. accolitus. subdiacon⁹ dia
con⁹. ⁊ psbyter q omniū ordinū est pfe
ctissim⁹ ⁊ termin⁹ aliorū. Ali sunt quasi
septē gradus qbus ascēdit ad donū solu
tōis. Act⁹ hostiarior est custodire locū
cōfirmatōis sacramētor ab excōmunica
tis. Actus lectorū est legere prophetias.
Actus exorcistar est arcere demones ne
dominēt in corpe nōcū baptizati. s. p cō
iurationes. Actus accolitorū est designare
lumē euāgelii in lumine corpali. Act⁹ sub
diaconorū est accipere oblatiōes ab offe
rētib⁹ easqꝫ offerre diacono. legere autē
epistolas nō est act⁹ eorū principalis sed
cōsequēs. Act⁹ diaconorū est ordinare
hostias in altari. Legere aūt euāgeliū vl
pdicare est act⁹ cōsequēs. Actus psbyte
ror ē ɔsecrare corpus ⁊ sanguinē xpi. ⁊
ē actus principalis. ali⁹ ē ɔñs. s. ligare ⁊
soluere p quē actū corpus misticū ꝑpa
rat. vt sit aptū ⁊ idoneū ad pceptiōē cor
poris xpi veri. In quolibet ordine cara
cter iprimit. sꝫ qñ sit nūc dicēdū ē. Ho
stiariis qdē caracter iprimit qñ dat eis
clauis ⁊ dr̄ sic. Agite tāq̄ rōē deo red
dituri de reb⁹ q̄ clauib⁹ istis recluduntur
Lectorib⁹ caracter iprimit cū eps porri
git eis librū cū debita forma verborum.
Exorcistis vero cū dat eis librū exorcis
mor cū forma verbor. Accolitis āt i v
bis q̄ dicit eps cū dat eis cādelabr. Sub
diaconis iprimit qñ eps cū forma verbo
rū dat eis calicē vacuū ⁊ cetera vasa quo
rū vsus ē in cōfectiōe eucharistie. Diaco
nis ⁊ psbyteris iprimit qñ eps imponit
manū capiti cū verbis ad hoc statutis. p
dictos ordines xps exercuit. hostiariatū
qñ emētes ⁊ vēdētes d̄ tēplo eiecit. Lecto
ratū cū i medio senior librū Isaie apiēs
legit in eo. Exorcistatū qñ demoniacos
sanauit. Accolitatū qñ dixit ego sum lux
mūdi. Subdiaconatū qñ linteo se pcin
xit. ⁊ pedes lauit discipulor. Diaconatū
qñ i cena corp⁹ ⁊ sanguinē suū ministra
uit discipulis. ⁊ dormiētes apostolos ex
citauit. Presbyteratū qñ se i ara crucis
obtulit. ⁊ qñ in cena panē ⁊ vinū i corp⁹
⁊ sanguinē suū cōuertit.

De qualitate ordinādor.

Capl'm. 37.

Qualitas ordinādor cōsistit i duo
b⁹. s. faciēdis ⁊ curādis. Faciēda
sūt hec. Sit i morib⁹ pudic⁹. In
habitu honest⁹. Cibo ⁊ potu tēperatus.
Cōpetenter etiā nō eminēt litteratus.
Mansuetus ⁊ modestus. Tōsurā defe
rat clericalē. Hospitalis. Doctor i pdica
tōe. Residētiā faciat in ecclesia sua vl bñ
ficio. Correctos viciorū p virgā discipline
Exēplū prebeat bone vite vl fame. Vni
cū sufficiat bñficiū habēs curā aiarum.
Bonus sit gubernator familie. De neces
sitate clericis vitāda sūt hec. Omne cri
mē mortal s pctī. Nō litigiosus. Nō cu
pidus. Nō usur. Nō negociator. Non
exerceat venatiōes clamosas. Nō sit in
cōtinēs. nec mulierib⁹ cohabitet. Non
sit i cōmessatōib⁹ ⁊ tabernis ⁊ fabulis.
Nō itersit spectaculis nisi honestis. Nō
imisceat se negociis secularib⁹. Nō dꝫ in
tēdere histrionib⁹ ⁊ ioculatorib⁹. Tab
nas nō dꝫ itrare nisi i itinere. Horas nō
dꝫ negligere. Iustū iudiciū nō dꝫ vēdere
Sacra ecclesiastica gratis dare. Si quis
epus. Nō sit excōicat⁹ vel suspensus vl
irregularis. Nō apostata. nō sit symoni
acus i ordine vl bñficio nō solēniter pe
nitēs. Ante ordis susceptiōē se q sꝫ p ɔfes
sionē pparet. In pctō mortali nō accedat
Primā tōsurā nō negligat. Nullus or
dinet nisi examinatio pcedat. Nō accipi
antur simul ordines minores cū subdia
conatu. nec etiam duo sacri ordines sil.
sꝫ gradatī. Nec p saltū accipiat qs ordi
nē nec ab alieno epo sꝫ a suo. nec ɔtra epi
ɔhibitiōē ⁊ sine titulo nec furtiue. Mis

ſiā in qua ordinatur totaliter audiat. Et agat omnia que ſunt tangenda. Unuſquiſqꝫ in ſuſceptione ſui ordinis non accedat niſi licentiatus et preſentatus. Jeiunus a ieiuno accipiat ordines. Non recipiantur nec cōferant ordines niſi temporibus ab eccleſia ſtatutis. Et ita ſūt q̄ ipediūt pmo uēdū et ſine culpa ꝫ nō ſine cā. Non .n. d bet pmoueri ignor⁹ nec bigam⁹ nec neo phit⁹ nec corpe viciat⁹ nec d illegitimo to ro nat⁹ nec ſeruus nec obligat⁹ ad rōci nia. qm̄ repellit ab ordinib⁹. Ex pdictis pꝫ ꝙ dignitas clericalis ſiue ordines nō cōferūt a quolꝫ nec cuilibet nec in quolꝫ loco nec quolibet tempore nec qualibet hora. ſed miſſe.

Cap. 28.

De ſacro matrimonio.

Matrimoniū ē cōiūctio maris et feminē iā uiduā vite cōſuetudinē re tinēs. Matrimoniū g ſpōſalia inīti etur p cōſenſū aiorꝫ expſſuꝫ p verba de pñti ratificat. p carnal. copulā cōſumat et pficit. Unde notādū nota ꝙ duplex ē pfectio. Prima ē q ē ſimplr. 2. in eſſe cōpleto. ſicut patet i puero in quo eſt pfectio q̄tuꝫ ad eſſe omnis ſimpliciter ita non eſt in eo perfectio quantum ad eſſe complementum ſecundum quantitatem et opatiōꝫ ꝯs. Eodē mō dicēdū eſt de mrīmonio i quo duplex ē pfectio. prima ē q fac mrīmoniū .ſ. cōſēſus aiorꝫ p vba d pñti expſſus. et ad hāc ñ exigit copula carnalis. 2. ē q̄ mrīmoniū cōſumat et ad hāc exigit carnal copula. Bonū mrīmonii triplex ē .ſ. fides. vt neuter alieno thoro maculet. Proles vt ad cultū dei nutriat. Sacrꝫ vt nō diſſoluat. Licet. n. eccleſia poſſit pp ipedimēta mrīmonii diuortiū facere nunq̄ tamen pōt nec debet mrīmonium qd legitime celebratū eſt diſſoluere. q: quos deus cōiunxit homo nō pōt q̄ſticūqꝫ auctoritate ſit ſeparare. ſoluit aūt mrīmoniū p morte. Sciēdum ꝙ duplex ē cōiūctio in mrīmonio. et duplex ē mors corrñdēs illi. Eſt .n. cōiūctio ſpūalis p cōſenſū aiorꝫ q̄ ſoluit p morte ſpūalē qua hō morit mūdo p religiōis igreſſuꝫ. Alia eſt cōiūctio carnalis p cōmixtiōꝫ ſexuū q̄ ſoluit p morte corpalēꝫ. Eſt āt cā mrīmonii q̄druplex .ſ. efficiens vt cōſenſus animorꝫ p vba de pñti expſſus. Materialis. vt ipſe pſone legitime. formalis vt bñdictio. ānuli ſubarratio. et huiuſmōi. finalis duplex ē vna pncipalis .ſ. plis pcreatio et fornicationis euitatio. q: mrīmoniū nō ſolū i offīm. ſed in remediū iſtitutū fuit. ꝫ fuerit pmo ſoluꝫ i offīm. Alia eſt ſcdaria et illa eſt multiplex Uñ verſus. Hoſtes cōciliat. et eo diſcernunt. heres. His ligat alma notat. ius tranſfert anget honorem. Quadruplex diſtinguit mrīmoniūm. Primū ē carnale inter virū et mulierē. Scdm eſt morale inter deū et aiam. Tertiū ē allegoricum iter xpm et eccleſiā. 4. anagogicū. iter deum. et aiaꝫ i eccleſia triūphāti p cōiūctionem glorie. Pōt q̄ſſ accedere ad vxorem ſuā quattuor de cauſis. ſ. cā plis. cā reddēdi debitū cauſa vitāde icōtinētie. Jſtis tribus modis nō ē peccatuꝫ. 4. pōt fieri cā explēde libidinis. et hoc mō pctm̄ ē veniale vl mortale ſm ꝙ libido eſt venialis vel mortalis. Fit autem peccatum in cōiugali coitu quinqꝫ modis. Unde verſus. Quinqꝫ modis peccat vxor maritus adulteris. Tempore. mēte loco. cōditiōe. mō. Nota ꝙ vxor dimiſſa propter fornicatiōeꝫ recōciliat viro multis modis. Unde verſus. Uiuno mechat remittet nec conciliat. Abſens proſtituit. ius fraus reuocant mulierē. Tria ſunt ornamenta ſponſe ſcilicet anulus i digito. monile in pectore. corona in capite. Primū ſignificat operis puritatem. quia in manu eſt opus. Secūdum ſignificat affect⁹ ſinceritatem. quia in pectore eſt affectus Tertium contemplationis claritatem qa in capite eſt perſpicacitas intellectus Multis de cauſis beata virgo fuit deſponſata viro. Primo vt deſignaret eccleſiā deſponſata xpo. Scdo vt Joſeph teſtis eēt integerrime caſtitatis ei⁹. Tertio vt p Joſeph origo ei⁹ oñderet. q: p

viros genealogia texit. Quarto ne infa-
maretur si grauaret nõ hñs maritũ. Quin-
to ne velut incõtinẽs dãnaretur. q: [illegible]
bu erat ſacerdotali. ⁊ tales cõburebãtur
alie adultere lapidabãtur. Sexto vt vir
go viri ſolatio ſuſtentaretur. Septio vt p
tus diabolo cellaretur. Octauo ne iudei
xp̃m tãq̃ illegitimũ iuſte pſequi viderẽ
tur. Nono ne legi que cõmendat matri
moniũ cõtrariari dñs videretur. Notan
dum q̃ duodeci; ſt ĩpedimẽta matrimo-
nii. vñ v̄ſus. Error ꝯditio. votũ cogna-
tio crimẽ. Cultus diſpitas. ius ordo liga
men honeſtas. Si ſis affinis. ſi forte coi-
re nequibis. Hec ſociãda vetãt cõiugia
iũcta retardant.

Explicit liber ſextus.

Incipipiunt capitula libri ſeptimi.

De fine mũdi. 1
De gloria ſanctorum. 2
De purgatorio. 2
De accerbitate purgatorii. 3
De ſuffragiis eccleſie. 4
Quoꝝ ſuffragia pſunt ⁊ quibus. 5
Utrũ indulgentie valeant defunctis. 6
De aduentu antixp̃i. 7
De vita antixp̃i. 8
De modis qbus decipiet antixp̃s. 9
De ſequentibus antixp̃;. 10
De gog ⁊ magog. 11
De helya ⁊ enoch. 12
De duratione huius pſecutionis. 13
De morte antixp̃i. 14
De conflagratione mũdi. 15
De reſurrectione gñali. 16
De iudicio extremo. 17
De iudicantibus. 18
De iudicandis 19
De innouatione mundi. 20
De penis inferni. 21
De diuerſitate penaꝝ. 22
De dotibus in cõi. 24
De dotibus aĩe in gñali. 25
De dotibus aĩe in ſpãli 26
De dotibus corpis in gñali. 27
De dotibus corpis in ſpãli. 28
De aureolis in genere. 29
De aureolis in ſpecie. 30
De enumeratõe celeſtiũ gaudioꝝ. 31

Explicitunt capitula.

Incipit liber ſeptimus.

De fine mundi. Cap. 1

Finale iudiciũ q̃dã ſt ãñcedẽ-
tia q̃dã cõcomittãtia. q̃dã ſe
quẽtia. Añcedentia iudicium
tria ſt. ſ. pena purgatorii. Ec
cleſie ſuffragia. ⁊ pſecutio an
tixp̃i. Cõcomitãtia duo ſũt. ſ. ꝯfragratio
mũdi. ⁊ reſurrectio corpoꝝ. Cõſequen
tia duo ſũt. ſ. pena infernalis ⁊ gloria ce
leſtis de qbus p ordinẽ eſt dicendum.

De gloria ſanctoꝝ. Cap. 2

Vnũqdq; tãto pfectius eſt quãto
magis ꝯiũgit ſcẽndi p̃ncipio. Hõ
ſit q pfectũ eẽ expectat. duplicem
h; finẽ vltimũ. Unũ extrinſecũ q ẽ beati
tudo creata q̃ nos in pr̃ia beatificabit for
maliter. Aliũ h; finẽ intrinſecũ q ẽ beati-
tudo increata que nos beatificabit effecti
ue. ſ. ip̃m deũ. pma. ſ. beatitudo increata
eſt tanq̃ finis i quo ſperatur. Secũda vo
. ſ. increata tanq̃ finis in quo qeſcit. Alio
mõ iudicabãt phi de beatitudine. ſ; ma
le. Dicebãt eni; ſtoyci beatitudinẽ ĩ vtu-
te animi cõſiſtere. phipatetici aũt in co-
gnitiõe veritatis. Epicurii vo in volupta
te. Nos aũt dicim⁹ duplicẽ eẽ beatitudi
nẽ ſicut dictũ ẽ. Deus eni; remunerat ſu
os ſm merita. Apo. Unuſqſq; ppriam
mercedẽ accipiet ſm ſuũ laborẽ. Et pp
merita Jo. i. Gr̃a pro gr̃a. Mat. Jte ⁊
vos in vineã mea; ⁊c. Et ſupra merita
Vñ illud mẽſurã bonã. ⁊ co. ⁊c.

De purgatorio Cap. 2

Purgatorius ignis corpalis eſt p
quẽ tm̃mõ ſpũs iuſtoꝝ q ĩ hac vi
ta nõ ipleuerit pniã; neq; ſatiſfactõ; cõ
dignã affligũtur Hi q ſt ĩ purgatorio ſpe;
hñt euaſiõis. q: ſciũt ſe nõ eẽ i inferno. ⁊
tñ pp penaꝝ magnitudinẽ hoc aliqñ nõ
aduertũt. Multe rões. q: o; eẽ purgato
riũ. Pria ẽ q: ſ; Aug. tria ſt gña hoiu;
Quidã ſũt valde mali qb⁹ nõ pſũt ec-
cleſie ſuffragia. Quidã valde boni qbus
nõ ſt necia. Quidã nec valde mali nec
valde boni q hñt venialia. ⁊ his debet

pena purgatorii. Scda eſt q: ſicut ſūma
bonitas nō patit̄ q̄ bonum remaneat ir
remuneratū. ita ſūma iuſticia nō patitur
q̄ malū remaneat ipunitum. Tertia eſt
q: diuine lucis tanta eſt dignitas q̄ eā ſo
li mūdi oculi cernere poſſīt. Vn̄ oz q̄ qli-
bet veniat ad mūdiciam baptiſmalē an̄
q̄z cōſpectui diuino pñtet. Quarta ē q:
culpa eſt offenſiua diuine maieſtatis ⁊
damnoſa eccleſie. ⁊ deformatio in nobis
imaginis diuine. Sed offenſa reqrit pu-
nitionem. dānuz requirit ſatiſfactionē. ⁊
deformatio expurgationē pp qd̄ neceſſe
eſt q̄ pctō rn̄deat pena vel hic vel alibi.
Quinta eſt q̄ ꝯtraria cōtrariis curātur
ſz pctm̄ ortū ex delectatōe. vn̄ oz p pena
deleri. 6. eſt q: nulli dz negligētia ſuffra-
gari. ſed ſi nō puniret̄ talis videret̄ i fu
turo cōmoduz reportare de negligentia
pnie dilate. Septima eſt q: iuſtū eſt vt
ſpūs q cōtēpto ſūmo ſubiecit ſe infimo.
i. pctō ſubiiciat̄ poſtea inferioribus. i. pe
nis. Nota q̄ aīe poſtq̄z fuerit in igne ſuf
ficienter purgate ſtatī evolant ad gliam
⁊ hoc pz multiplici rōne. Primo q: p⁹
purgationē nulla remanet ad gloriā diſſi
militudo in aīa. Vn̄ merito illi dz iungi.
2. q: ianua celi illis ſemp ē aperta q nul-
lū hn̄t obſtaculū. 3. q: neceſſe eſt illos ſpi
ritus in quibus eſt charitas ſurſum ele-
uans ⁊ nihil retardās ſurſum eleuari ad
gloriam. 4. q: cū deus ſit pnior ad miſe
rendū q̄z ad puniēdum merito dz pur-
gatos cōiungere glorie. quos purgādos
ſubiecit pene. 5. q: nō punit deus bis in
idipſum. Vn̄ cū iſte ſufficienter ſatiſfece
rit in penis ignium nō amplius dz puni
ri in dilatōe pmioꝝ. 5. q: poſt purgatōz
nō dz talis eſſe in purgatorio neqz in lim
bo neqz in iferno. q: nō ē de numero dā
natoꝝ. ergo oz eē in celo. q: poſt mortez
nō ſūt alia receptacula animaꝝ. 7. quia
efficacior eſt charitas q̄z iniquitas. ſed
iniqtas ſtatī ducit ad ſupplicia. ergo cha
ritas ſtatim ducit ad pmiuz. 8. q: ceſſan
te īpedimēto corpa grauia ferūt̄ deorſū
⁊ leuia ſurſuz. ſic ⁊ malorꝝ ſpūs remoto
carnis onere ſtatim ferūt̄ ad locum ſup
pliciorꝝ pp peccati grauitatē. Spūs vo
bonorꝝ ſi nō ſit īpedimētū alicui⁹ culpe
vl̄ pene debite ſtatī ferūt̄ ad locū pmioꝝ

De accerbitate purgatorii. Cap. 3

In purgatorio duplex eſt pena.
i Vna eſt dāni de carētia diuine vi
ſionis. Alia ſenſus de afflictione
ignis. ⁊ quātū ad vtrūqz. minima pena
purgatorii maior ē maxima mūdi. Iſtd̄
pz de pena dāni. q: affectus de quo deſi
derat ſūmuz bonū poſt hāc vitā ab om
nib⁹ ſcis intēſior eſt q̄z aliqs affectus rei
tēporalis in iſta vita maxime cū tp̄s hn̄
di aduenerit. idō carētia eius moleſtius to
lerat̄. Iſtud ēt pz de pena ſenſus. q: cū
dolor n̄ ſit eēntia lr ipſa leſio. ſz leſiōis ſē
ſus tāto magis dolet aīa quāto magis ſē
tit ſenſitiuū aliqd. Idō ab igne i ipa agēte
maxime affligit̄. Rō accerbitatis pene
purgatorii. hec ē. q: cū de⁹ magis q̄rat
emēdaz q̄z penā. plus ponderat in pniā
vtutez hn̄ volūtatis q̄z penā afflictionis
Vn̄ plus pōderat deus modicā penam
volūtariā i pñti. q̄z multō maiorē nō ita
volūtariā i futuro. Sicut plus valet mo
dicū auri q̄z multū plūbū. Vn̄ oz qd̄ ibi
deficit in volūtate. hic ſuppleāt in acerbi
tate. De igne q purgat aīas dupliciter ē
loquēdū. vl̄ q̄ītū ad id qd̄ mediate aīas
affligit ⁊ ſic eſt corporeus. vl̄ q̄ītuz ad id
qd̄ ꝓxime affligit ⁊ imediate. ſic eſt icor
poreus. Primo modo dr̄ ignis ve. ſcdo
mō ſilitudinarie. ſicut leo verus. ⁊ pict⁹
Vtrūqz tāgit Gre. qn̄ dicit. In eo ar-
dēt dum ardorē vident. Ille aūt ignis cor
poreus dupliciter pōt cōſiderari. Prio
vt eſt inſtrm̄ nature. ſic agere pōt in cor
pore ⁊ nō in aīa. Secūdo ꝓut eſt inſtrz
diuine iuſticie. ſic agit in aīam iprimēdo
illi ſpeciem ſuā p quā affligitur. q: violē
ter illa ſpecie informatur. ſicut enim ani-
ma ſm ordinē nature vnitur corpori. vt
inſtituat vitam. ſic merito ſm ordinem
iuſticie vnitur igni a quo ſuſcepit penam
Nota q̄ demones nō puniūt aīas i pur
gatorio. ſed illic eas adducūt vl̄ ēt aſſiſtūt

vt cōter dr. Ex pmiſſione dei demones
in hac vita qnq3 bonos affligūt. ſed hec
eſt rō q2 in pñti daſ pugna inter demo/
nē ꝛ hoīe3 q demon h3 in eo ptāte exer
citii. ſed poſt hāc vitā nō eſt ſic. Unde ꝛ
aer iſte caliginoſus eſt aſſignatus demo/
nibus magis pp exercitiū q̄3 pp ſuppli/
cium. De locis penalib9 vbi ſint ꝛ quot
regre ſupra lib. 4. ca. de deſcenſu xpī ad
inferos. Sciēdu3 tñ de loco purgatōis
ꝙ dupl'r aſſignaſ. aut ſm lege3 cōem. ꝛ
ſic eſt in vno loco in pte inferi circa lim/
bū patrū. Aut ſm diſpēſatione ſpāle3. ꝛ
ſic purgāſ aīe aliqñ i locis diuerſis i qb9
peccauerūt. Hoc aūt fit pp aliquam ſuā
reuelationē p ſuffragiis eoꝝ qbus appa/
rent in illis locis. vl' ēt pp aliquā edifica/
tionē viuētiū. Ille ignis plus vl' minus
cruciat ſm ꝙ plus vl' minus qſq3 cōbu
ſtibilis ſecū tulit. Oportet. n. prius q̄3 fa/
cies dei videaſ ꝙ ligna fenū ſtipulam. i.
maiora minima mediocria ꝛ venialia to
taliter p crematōe3 cōſumanſ. Predi/
cta vō ignis diuerſitatis nō eſt ex diuer
ſitate ignis ardentis. ſeu agentis. ſed ſub
iecti pacientis. Sicut ſub eodē ſole vnus
plus eſtuat alter minus. vt dicit. G. Ne
ceſſe eſt aūt dicit Aug. ꝙ tm̄ duret dolor
q̄3tu3 heſerat amor. Tāto. n. qſq3 torq̄bi
tur diutius q̄3to affectus venialibus ad/
herebat fortius.

De ſuffragiis eccleſie.

Caplm. 4

Sicut ptinet ad diuine iuſtitie ſeue
s ritatē pp venialia puniri eos. ita
ptinet ad bonitatē diuie mie eoſ/
dem p ſuffragia eleuari. Proſūt ergo
ſuffragia defūctis nō ad meritū vite eterne
ſed ad ſolutōe3 pene. ꝛ hoc vl' ad penaꝝ
mitigationē vl' celeriorē liberatōe3. Sūt
āt q̄tuor modi ſuffragioꝝ generales ad
quos oēs alii reducūtur. ſ. orō ieiunium.
elmoſyna. ꝛ ſacr3 altaris quoꝝ numer9
ſic accipiſ. qm̄ defūcti a pena abſolui pñt
duobus modis. ſ. p viā grē. ꝛ p viā iuſti
tie. p viā grē dupl'r. Primo p interceſ/
ſione3 publicā. capitis q̄ eſt in oblitōe ſa/
cramēti altaris. Scdo p interceſſionē ꝗ
priuatā mēbroꝝ. ſ. p orōnes iuſtoꝝ. Siſr
p viā iuſticie dupl'r. primo p modū redē
ptōis pene. ſ. elemoſynarū largitiōe3. 2.
p modū ſolutōis pene. ſ. ieiunioꝝ afflicti
one. Si āt q̄ritur qñ icipiat valere defū
cto id qd̄ p ſe fieri mādauit dicēdum ꝙ
opus opans. i. meritū auctoris ſtati3 ſe
quiſ mortuū d hōis q̄ pcepit fieri p aīa
ſua. Sed nō opus opatu3. i. fructus ipſi9
opis vſq3 quo fiāt. q2 pmū valet ex me
rito abſoluto. ſed ſecundu3 ex merito cō
Quorum ſuffragia proſunt.

Caplm. 5

ditionali.

a Ad hoc ꝙ valeāt ſuffragia requi/
riſ aliqd ex pte agētis. ꝛ aliqd ex
pte mortui recipiētis. Ex pte agentis. re
qriſ ꝙ ſit in charitate ꝛ ꝙ intentōe3 ſuā
dirigat ad il'os qbus vult vt opa ſua p
ficiāt. Diſtinguēdū ē tñ ꝙ ſuffragia per
malū pñt fiari dupl'r. vl' vt p auctorē. ꝛ
ſic nō pſunt niſi forte p accñs. ſ. inq̄tu3
p elemoſynas mali hoīs excitātur boni
pauperes ad orādū p defunctis. vel per
miniſtrū. ꝛ hoc dupliciter. q2 vl' faciens
eſt vt miniſter publicus dei ꝛ eccl'ie ſicut
qñ ſacerdos malus celebrat miſſam vel
agit exequias mortuoꝝ ꝛ talia ſp pſunt.
q2 malitia miniſtri nō nocet opi boni au
ctoris. ſicut p3 in dño iuſto dāte elemoſy
nā p malū ſi vō facit ea vt miniſter pri/
uate pſone exiſtis tñ i charitate ſiue defū
cti ſiue alterius ēt talia pſunt. q2 opus il
lud l3 ſit mortuū quo ad miniſtrū. nō tñ
quo ad auctorē. Si vō malus miniſter
facit aliq̄ de mādato eius q nō eſt in cha
ritate nō pſunt. Aliqd ēt exigit ex pte ac
cipientis ad hoc ꝙ ſuffragia pſint illi.
Primū eſt ꝙ ipſe ſit in charitate. Unde
nō valet hiis q ſunt in iferno. q2 ſūt a cor
pore xpī myſtico ſepati. Unī nulla ſpūalis
influētia pueni ad eos. ſicut influētia cor/
poralis nō valet mēbris a corpore ampu
tatis. Scdm eſt indigētia. Unī nō valent
beatis q2 nō ſūt amplius in via. ſed i ter
mino nec pñt ad altiora aſcēdere. ſed po

tius ecōuerſo illoꝝ ſuffragia ꝓſunt nobiſ
Utrūq; eſt in his qui ſūt in purgatorioſ
.ſ. charitas ⁊ indigentia. Un̄ ſicut poteſt
homo ſatiſfacere ꝑ altero viuente q ꝑ ſe
nō valet. ita pōt etiā ꝑ defuncto. Nota
ꝙ ſuffragia ꝓſūt defunctis. ſed magis ⁊
minus ꝑ diuerſitate meritoꝝ ⁊ mortuo
rum. vl̄ ꝑ qualitate viuoꝝ q magis ſolli
citant̄ ꝑ aliquibus ꝗ̄ pro aliis. Illa eniʒ
ſuffragia q̄ ſpāliter fiunt ꝑ aliqbus plus
valēt illis ꝗ̄ aliis. lʒ ēt aliis quodāmodo
cōicētur. Suffragia vō que cōiter ꝑ de
functo fiūt ꝗ̄uis ꝑ modulo ſuo oībus ꝓ
ſint illis tñ amplius q dum eſſent in via
magis meruerūt vt ſibi ꝓdeſſent. Quā
uis aūt vt dictū eſt ſuffragia nō ꝓſint il
lis q ſunt in celo. nec illis q ſūt in inferno
tñ aliquo modo ꝓſunt. Un̄ nota ꝙ valēt
illis qui ſunt in purgatorio ꝑ moduʒ pur
gationis. valent ſaluatis in celo ꝑ modū
coniunctionis. q2 multiplicatio ſaluādoꝝ
augmentat gloriā accidētalem. Ualēt ⁊
dānatis in inferno ꝑ modum diminutio
nis. quāto enim plures ſaluantur ꝑ me-
ritū eccleſie tāto pauciores dānabunt̄ ⁊
ita minor erit pena ꝑ ſubtractionē cōſor
tii illoꝝ. Ualent etiam impiis facientib⁹
per modū meriti. Qd̄ paruulis defūctiſ
celebrant̄ miſſe mortuoꝝ. hoc non fit ꝓ
pter illorum indigentiam cuʒ ſtatim euo
lent ad gloriam. ſed propter gratiarum
actioneʒ. Utrum indulgentie valeant de
functis.

Caplm̄. 6

p Apales indulgentie ꝓſunt defun
ctiſ ī purgatorio. qd̄ pʒ q2 crux ali
qñ dat̄ ꝑ duabus vl̄ trib⁹ vel quattuor
vel decē aīabus. In eccleſia enim eſt the
ſaurus meritoꝝ tam xp̄i ꝗ̄ ꝑfectoꝝ de
quo ſolus papa qui hʒ claues huius the
ſauri ꝑ neceſſitate eccleſie pōt accipere ⁊
diſpēſare. Alii aūt ſicut ep̄i nō habent in
his ptātē gnālcʒ. ſed limitatā. ⁊ nō niſi ꝑ
ſūmi pōtificis diſpēſationem. Dicenduʒ
ergo ꝙ papa ꝓprie nō abſoluit defūctoſ
a pena. ſed quaſi pro eis de cōi theſauro
eccleſie ſoluit. ſicut alter creditor liberat
debitorem a debito dum eum abſoluit ⁊
aliter amicus debitoris dum pro eo de-
bitum ſoluit. ſed viuentes vtroq; modo
abſoluit papa. Illi aūt quibus dat̄ indul
gentia nō poſſunt eam vlterius dare nec
viuis nec defunctis. ⁊ hoc duplici rōne.
Primo q2 indulgentia non eſt donum
collatiuum gratie. ſed priuatiuum pene.
priuatio cum nihil ſit aliis communicari
nō poteſt. Secūdo quia dare indulgētiā
eſt auctoritatis ⁊ iuriſdictionis quam nō
habent laici ex eo ꝙ indulgentias ab aliiſ
recipiunt. Un̄ nō poſſunt defunctis im-
pendere indulgentiam per auctoritatem
ſed ſolum boni operis ſui ſuffragiū per
charitatem papa pōt vtrūq;.
De aduentu antixp̄i.

Caplm̄. 7

Nteq; dominus veniat ad iudi-
a cium regni romani fiet deſtructio
Nam ſicut dicit Gloſa ſuꝑ Apo
chalipſiʒ. Prius erit diſſenſio ab vtro-
q; imperio qua completa aderit antixp̄s
hic ex parentum ſeminibus concipietur
Sed poſt conceptum deſcendet ſpiritus
malignus in matris vterum cuius virtu
te ⁊ operatione deinceps puer naſcetur
aletur. adoleſcet. propter quod ⁊ filius
perditionis vocabitur. Naſcetur autem
in babylonia de tribu dan. ſicut dicit glo
ſa ſuper Apo. Poſt hoc veniet in hieru
ſalem. ⁊ circundet ſe. dicens iudeis ſe eē
Chriſtum illis permiſſum. Unde plebs
iudea ſpecialiter ei adherebit. ſicut dicit
haymo ſuper Apo. donec Enoc ⁊ He-
lya predicantibus qui ex illis ſaluandi
fuerint ad Chriſtum reuertantur. Ange
lus bonus deputabitur primo antichri-
ſto ad cuſtodiam. ſed quando ita obſti-
nabitur in peccato ꝙ dicet ſe eſſe deum
⁊ extollet ſuꝑ omne id quod dicitur de-
us. aut colitur ſicut dicit Apoſtolus. tūc
primo diſeret eum angelus ex toto. nec
habebit eum poſtmodum ad protectio-
nem. ſed ad accuſationem.
De vita antechriſti.

Caplm̄. 8

Antixp̄s erit luxurioſus ⁊ cõcupi
a ſcibilis ſeminarũ. vt habet̃ Dañ.
2. In aperto aũt ꝑ hypocriſim ſi
mulabit ſanctitatẽ vt facili⁹ decipere poſ
ſit. Cor ſuũ ꝑ ſuperbiam magnificabit.
Dañ. 8. Et cõtra principẽ principũ cõ-
ſurget. i. cõtra deũ. Et vt dicẽ gloſa ſuper
Dañ. 8. In tãtã eleuabit̃ ſupbiaꝫ. vt le-
ges ⁊ cerimonia mutare conabit̃. ⁊ cur
ſũ tẽporuꝫ. Tãte quoqꝫ ꝓſumptiõis erit
ꝙ nõ putabit ſe a deo puniẽduꝫ. propter
hoc q̄a iudiciuꝫ differtur. p̄s. Auferunt̃
iudicia tua a fa. eius. Erit ẽt blaſphem⁹.
ſicut in Apoc. 12. dr̃. Vñ dañ. 2. Aduer-
ſus deũ deoꝝ loquet̃. Itẽ ad maiorẽ dei
cõtumeliã faciet imaginẽ ſuã adorari ⁊
oẽs ſuo caractere ſignari in manu dexte
ra ⁊ frontib⁹ ſuis. ſicut habet̃ in Apoc.
Cõfitebit̃. n. ſe verũ filiũ dei. ⁊ filiũ ho-
minis. ita vt in tẽplo dei ſedeat tãq̃ ipſe
ſit de⁹ ⁊. ſe faciet adorari. Iudei nãqꝫ tẽ-
plũ qd̃ romani deſtruxerũt reedificabũt
Affirmabit ante ſe nullũ fuiſſe xp̄m. Dr̃
i glo. ad theſalonicẽſes. 2. ꝙ ſicut in xp̄o
diuinitatis plenitudo habitat. ita ⁊ in an
tixp̄o plenitudo oĩs iniq̄tatis. q: in ipſo
erit caput oium maloꝝ. i. diabol⁹.

De modis q̄bus decipiet.

Capitulum. 9.

Erito cõpat̃ antixp̄s i Geñ. cre
raſti q̄ ẽ ſpens cornutus. q: q̃tu-
or cornib⁹ armabit̃. ſ. calida ꝑſuaſione.
miraculoꝝ operatiõe. donoꝝ largitione.
⁊ tormẽtoꝝ exhibitione. Primus ergo
modus ſubuertẽdi hoies erit calã ꝑſua-
ſio. Predicabit. n. legem nouã prauam
⁊ legẽ xp̄i ꝓ poſſe deſtruet. Predicato-
res. n. ſui diſcurrẽt ꝑ vniuerſas ꝑtes mũ
di. Impedient quoqꝫ apoſtoli antixp̄i ne
ſcriptura ſm̃ veritatẽ exponat̃ catholicis
doctoribus vl' a fidelibus audiat̃. ipĩ aũt
bonos ſe ſimulabũt. ⁊ tñ mala ſuadebũt
Secũdus modus ſubuertẽdi erit ꝑ falſa
miracula. q: ꝑ artem magicaꝫ faciet illa.
Unde glo. ſuꝑ Apoc. 13. Magica arte fa
ciet ſtatuã loqui ⁊ futura ꝓdicere. Faciet
ſicut dr̃ Apoca. 13. Igneꝫ de celo deſcen
dere in terrã. Glo. i. malignũ ſpiritũ faci
et ſuꝑ ſuos deſcẽdere vt loquãtur variis
linguis. Sp̄s. n. malignus deſcendet in
eos i cõſpectu hominũ. ſicut ſp̄s ſanct⁹
deſcendit i apoſtolos xp̄i. Vñ iactabunt
ſe eẽ iuſtiores apoſtolis xp̄i q̄ ſpm̃ accepe
rũt in cõclaui. Itẽ ꝑ artẽ magicã ſimula
bit ſe mortuũ ⁊ ferret̃ a demonib⁹ i ae-
ra quaſi aſcẽderit in celũ. ⁊ ſic putabitur
ab hoibus reſurrexiſſe qui prius mortu
us per triduũ putabat̃. ⁊ tũc mirabunt̃
populi ⁊ adorabũt atqꝫ laudabũt eum.
Eccleſia. n. nõ faciet tunc miracula. De
hoc mõ decipiẽdi dicit̃ p̄s. Inſidiat̃ i ab
ſcõdito q̄ſi leo in ſpelũca ſua. Gloſa. Re
cte antixp̄s cõparat̃ leoni exñti in ſpelun
ca. q: i eo vis ⁊ dolus operat̃. vis. n. per
leonẽ. dolus ꝑ ſpelũcã intelligit̃. Greg.
Penſem⁹ que erit humane mẽti illa tẽn
tatio q̄ñ pius martyr ⁊ corpus tormẽtis
ſubiiciet. ⁊ tñ tortor ante eius oculos mi-
racula faciet. Sicut. n. antixp̄s finget ſe a
mortuis reſurget̃. ita quoqꝫ finget ſe ad
celuꝫ aſcendere. Apoc. 13. Et plaga mor
ti eius curata eſt. Glo. Arte magica aſcẽ
det antixp̄s in aera ferẽtib⁹ eũ demoni-
bus. Faciet arbores cito florere ⁊ areſce-
re. mare turbari. naturas in diuerſas fi-
guras mutari. mortuos etiaꝫ in cõſpectu
hoium ſuſcitabit. Tertio decipiet ꝑ mu-
nera. Ipſe nãqꝫ antixp̄s inueniet theſau-
ros abſconditos ꝑ quos ad ſequẽdũ ſe i
clinabit plurimos. Ditabit ei bonis diui
tes huius ſeculi. ⁊ tũc eoꝝ falſã ſecuritatẽ
ad decipiẽdũ eos oñdet. Quarto cõpellet
per minas ⁊ tormẽta quos aliter vincere
nõ poterit. Tãta vero ſicut ait dominus
tũc erit tribulatio vt in errorem ducant̃
ſi fieri põt ẽt electi. ⁊ hoc innuit̃ in Apoc.
vbi dicitur. Pedes eius ſimiles aurical
cho. ſicut in camino ardẽti. Per pedes
vltima xp̄i mẽbra. Per caminũ ardore
mẽs tribulatio deſignat̃. Exhibebit. eniꝫ
cuncta que in precedẽtibus martyribus
impleta ſunt genera tormẽtorum ſed i il-
lis regionibus tũc fideles maxime ſũt ve
xãdi ⁊ vehemẽtius vbi dñs fuit crucifi-

xus. Et dicit haymo ſup Apoc. Illa ten tatio nō p ptes. ſed ſimul totū examina- bit mūdum. Soluētur. n. demones qui modo ligati ſūt. nec pñt nocere quātum vellēt. Fideles illo tpe non p̄dicabunt· q: tāq̄ excōicati habebunt tunc boni. nec vēdetur eis nec emet ab eis. niſi habeāt caracterem. i. ſignū aliqd ad lrām. vt ad hertes ſibi cognoſcātur. ⁊ alii iterficiant Aut nomē beſtie. i. cōfeſſionem oris. aut numerū nois eius. i. multiplicationē ope rum. vt habet in apoc. Sicut. n. antixp̄s erit crudelior oibus pſecutoribus. ita ſci tunc tpis fortiores erūt omnibus retro martyribus.

De ſequētibus antixp̄m. Cap. 10

Redictis q̄tuor modis antixp̄s
p multos ad ſe trahet. Uñ Apoc. 12
Cauda eius trahebat tertiā ptem ſtellaꝝ. ⁊ miſit eaſ i terrā. Trahet āt ma los p mūera bonos p tormēta. ſimplices p p̄dicationē ⁊ miracula. qui. n. ſancti ⁊ iuſti credebātur adherebūt ei p ſuo ar- bitrio voluntatis. Habebit ſecū malos ⁊ maleficos. reges quoq; pricipes. Uñ Apoc. 13. Uidi de mari beſtiā aſcendētē Glo. i. antixp̄m hñtem capita ſeptē. i. p̄n cipes vniuerſos ⁊ cornua decē. i. eos qui impugnant decalogū. Nota igit q antí xp̄s veniet in benignitate ⁊ miraculoꝝ opatione. ⁊ tūc a iudeis ſuſcipietur q ei ſpāliter adherebūt ad quoꝝ cōuerſionē veniet Helyas ⁊ Enoc. ⁊ antixp̄s tunc in aptam pſecutionem cōſurget.

De Gog ⁊ Magog. Cap. 11

E gog ⁊ magog. dicūt qdam q
d ſūt decē tribu intra mōtes caſpi-
os clauſe nō ita tñ q̄n exire poſſēt ſi pmitterent. ſed ſi pmittūtur a regina amazonū ſub cuius regno ⁊ dictione vi uūt. Has dicūt iudei i fine exituras ⁊ vē turas in hieruſalē ⁊ cū ſuo meſſia ecclias deſtructuras. Alii dicūt q p gog ⁊ ma- gog. intelligit exercitus antixp̄i q in fine ſeculi veniet expugnare eccleſiā. p Gog ſm glo. illi ⁊ p quos latenter diabolus p ſequetur fideles deſignāt. Per mago g illi quos apte eccleſia opprimet. vel idē q tempore antixp̄i prius occulte ⁊ poſt modū aperte eccleſiā perſequerētur. Se cūdū Aug. gog. refert ad gētes magog ad diabolū. q: gog interpretat occulta- tio. ⁊ magog. detectio.

De Helya ⁊ Enoch.

Capitulum. 12

Nter occultū aduentū antixp̄i q ē
i p natiuitatē ⁊ manifeſtum ei⁹ ad
uētum qui eſt p predicationem ⁊ aptem perſecutionē. veniēt Helyas ⁊ Enoch ⁊ conuertēt ſicut dr Malechie vltimo corda pr̄um in filios glo. qui ſuſci pient fidē quā illi habuerūt. vñ ⁊ xp̄ia ni ⁊ iudei pariter tūc in xp̄i religione con ſentient. De coꝝ predicatione ⁊ ſcā con- uerſatione dr Apoc. 11. Dabo duobus te ſtibus meis. ſ. Helye ⁊ Enoch. ⁊ pphe tabunt. i. predicabūt. 1 2 4 6. i. tribus an nis ſicut ipſe xp̄s p̄dicauit amicti ſaccis. Glo. predicātes pniām exemplū oñden tes hi due oliue ⁊ duo candelebra. Glo. . i. lumē dantes aliis. Tandem antixp̄s occidet eos in hieruſalam. ⁊ iacebūt cor pora eorum in plateis tribus dieb⁹ ⁊ tri bus noctibus cū dimidio. q: nullus au- debit corpora eoꝝ ſepelire propter metū antixp̄i. Occiſores aūt eorum erunt val de leti propter mortem eoꝝ. Poſt dies tres ⁊ dimidium reſurgent. ⁊ eoꝝ occi ſores audiēt vocē talē Helyas. ⁊ Enoch aſcendite huc. ⁊ aſcendent in celum i nu be. antixp̄s regnabit poſt mortem illoꝝ quindecim diebus.

De duratione huius pſecutionis.

Caplm. 13

Egnabit antixp̄s ſicut dicit glo.
r ſup Apoc. tribus annis cū dimi-
dio. Unde Dañ. 11. Iurabit an- gelus p viuentem in eternum q in tp̄s . ſ. vnius anni ⁊ tpa. i. duoꝝ annoꝝ. ⁊ di midium tpis. i. dimidii anni. Glo. Hoc ſpacio dicit duratura deſolatio antixp̄i. Niſi aūt vt dicit in Math. breuiati fue- rūt dies illi nō fuiſſet ſalua ois caro. Cr eat ⁊ ſuperbos ⁊ infirmos dicit aſpicit

decus dies quos ſimilr̃ malos intulit miſericorditer breuiãdos. Dicit glo. ſup mat. xx. Hec tribulatio q̃to ceteris grauior tanto breuitate moderatior.

De morte antichriſti.

Capl̃m. 14

p Poteſtate ſua dñs occidet antixp̃z ſicut dicit glo. ſup Apo. ſiue per ſe ſiue p Michaelem. Occidet aũt in mõte oliueti in papilione ⁊ in ſolio ſuo in loco vl̃ circa quē dñs aſcendit in celuz. In interfecto antixpo nõ ſtatim veniet dñs ad iudicium. ſed ſm glo. ſup Dan. cõcedentur. 45. dies in refrigeriũ ſanctoꝝ ⁊ ad cõuerſionē ⁊ pniam ſubuerſoꝝ. Quãtũ aũt ſpaciũ ſit inter illos. 45. dies ⁊ finez mũdi nemo ſcit. Miniſtri vero antixp̃i poſt illius gaudebũt ducentes vxores ⁊ dicẽtes. licz princeps noſter mortuus ſit habemus tñ ꝑtatem pacem ⁊ ſecuritatem cũ talia dixerint repentinus ei ſupueniet interitus. Iudei võ tũc cõuertẽtur ad fidē. Sancta eccleſia vſqz ad finē pacifica-ta queſcet. q: ex tũc fraudulentia ⁊ ſeuicia diaboli penitus vbiqz deficiet.

De cõflagratione mundi.

Capl̃m. 15

Ignis ꝑ maximus p̃cedet faciez iudicis q virtute diuina nõ ſolum ignis q eſt in ſpera ſua ſed omnes ignes q in terra ⁊ ſup terrã ſũt ↄcurrẽt ad mũdi cõflagrationē. Ignis aũt iſte habebit officiũ quattuor igniũ. ſ. ignis infernalis reprobos puniẽdo. ⁊ ignis purgatorii bonos a venialibus purgãdo. ⁊ ignis terreſtris vegetabilia ⁊ ſenſibilia ↄſumẽdo. ⁊ oium hoium corpora incremãdo. ⁊ ignis elemẽtalis elemẽta ſubtiliando. ⁊ ad inouãtionē diſponẽdo. Per illũ igit̃ ignem ita facies terre exuret̃ q figura mũdi ꝑibit. ſicu toliz factũ fuit ꝑ diluuiũ. Et merito p̃mum dei iudiciũ fuit ꝑ aquã cõtra ardorē luxurie q tunc viguit. Ultimũ võ ꝑ ignem erit ↄtra torporē charitatis que tũc quaſi ſeneſcẽte mũdo refrigeſcet. Iſtius ignis actio erit ſucceſſiua. hẽbit enim initium mediũ ⁊ finē. Primo nãqz iudicis aduentũ ꝑueniet ⁊ quaſi ſimul fiet ꝑ illuz purgatio iuſtoꝝ ⁊ punitio malorũz ⁊ cineratio corpoꝝ cũ cõſũptione terre naſcentiũ ſicut dictũ eſt. Quo facto ſtatiz fiet reſurrectio corpoꝝ cũ aductu iudicis e ad iudiciũ. ⁊ tũc inflãmabit̃ totus mũdus ꝑ circuitũ. Terminato võ iudicio tota caliditas illius ignis exequet̃ ſñiam iudicis. Inuoluet eni peccatores ⁊ trahet i infernũ. Et ita pz q ignis ille aduentũ iudicis precedet ⁊ comitabit̃ ⁊ ſequet̃. pꝰ predicta fiet mũdi innouatio. Sed inter purgatõz ⁊ inouationē multiplex ē dĩa Primo q: purgatio erit qualitatũ penaliũ detractio. ſed innouatio erit pulchrioris forme inductio. Scdõ q: purgatio ē elemẽtoꝝ ab impuritate quã hñt ex ↄiunctione ad puritatez mutatio. Innouatio vero eſt a ſtatu veteri in ſtatum nouũ cõmutatio. ⁊ hoc eſt ꝑ ceſſationem a motu In celis eniz ꝑꝑ impmixtionē nulla ipuritas eſt. ſed imꝑfectio motus. Un̄ non erit in eis purgatio ꝑ ignem ſed a motu ceſſatio. Ita aũt purgabũtur elemẽta q precidet̃ ab igne vis cõbuſtibilis ab aere obſcuritas. ab aqua glatialis frigiditas. a terra võ grauitas ⁊ opacitas.

De reſurrectione generali.

Capl̃m. 16

d Deus. n. ſicut potentiſſimus eſt in cõditione naturarũ. ita eſt clemẽtiſſimus in collatione grãrum. ⁊ iuſtiſſimus in retributõe ſtipẽdioꝝ. Ois igit̃ homo q̃cũqz i aia ſimul ⁊ i corpore meruit vl̃ demeruit puniet̃ vel premiabit̃ in vtroqz. Un̄ in eiſdē ipz oportet reſurger̃. Ad vocē ãt tube reſurgẽt mortui ſicut dicit Apo. Duplex aũt intelligit̃ illa vox. ſm aũt quoſdã vox tube eſt imperiũ xp̃i reſurgere impantis. ſm alios vox tube eſt manifeſta xp̃i appitio. Un̄ Gre. Tubã ſonare nihil aliud eſt q̃ mũdo dei filiũ mõſtrare. Reſurgent. n. oẽs nulla in eis exñte dĩa q̃tum ad ordinez tpis. ſed magna quãtum ad ordinem dignitatis. Nã mali reſurgẽt deformes ⁊ paſſibiles. In bonis natura ſaluabit̃ ⁊ vl

ria retrahentur. Omnes vero tam ma
li q̃ʒ boni reſurgent integri corpore debi
ta ſtatura ſcḋm etatē plenitudinis xp̄i. Re
ſurrectio igitur tria corrigit in natura .ſ.
defectum ſicut in pueris. ⁊ inutilitatis ſi
cut in diminuta natura membrorum ſuper
fluum vnguiū criniū ⁊ hmōi errorē ſic
in mōſtruoſitatē membrorum. Reſurgent
quoqʒ corpora eadē natura q̃ prius erāt
⁊ eodē numero ex eodē puluere in queʒ
reducta fuerant ita q̄ in quaſcunqʒ oras
vl' ſinus puluis ille diſperſus fuerit. ad
eandē aīam redeat que ipſuʒ prius vt vi
ueret ⁊ creſceret animauit. Nec ſolū ſur
gent corpora q̃ſtum membra principalia
ſed et ſaluis capillis ⁊ ceteris membris
que faciunt ad decorem. Reſurgent etiā
hoīes q̃ſtum ad eſſe ⁊ q̃ſtum ad integrum
eſſe. ⁊ reſurget vnoquodqʒ corpus ī op
timo ſuo eſſe. Et q: duplex eſt mors .ſ.
anime ꝑ culpā. ⁊ corporis ꝑ penam. du
plex eſt reſurrectio .ſ. aīam ꝑ gratiam ⁊
corporis ꝑ gloriam. In reſurrectione cō
currēt quatruor cauſe .ſ. efficiens .i. ipſe
deus materialis .ſ. pulueres formalis .ſ.
ꝯiunctio corporis ⁊ aīe. finalis .ſ. vt reci-
piat vnuſq̄ſqʒ ꝓut geſſit ſiue bonū ſiue
malum. Reſurgent tunc homines ve-
lociter. integraliter. ſocialiter. eternaliter.
Et erit iſta reſurrectio iuſta quantuʒ ad
deum. perfecta quantum ad reſurgētes
miraculoſam quantum ad ipſam reſur-
rectionem.

De iudicio extremo.

Caplm. 17

P Oſt reſurrectionē ſtatim erit iudi
cium. Ipſuʒ vero iudiciū p̄cedet
trina citatio. Prima fuit ꝑ prophetas.
Unde illud vocaui ⁊ renuiſtis. Scḋa ꝑ
apoſtolos ⁊ p̄dicatores. Luc. Miſit ſer
uos ſuos hora cene ⁊c. Tertia erit ꝑ vlti
mam vocem tube ⁊ hec citatio erit pre
ceptoria ſcḋm Ricardum. Triplex eſt iu
dicium. primū eſt vniforme hoc eſt iudi
cium p̄ntis eccleſie que non iudicat niſi
de ſola qualitate retributionis in genere
.ſ. q̄ bona bonis. ⁊ malis mala reddant
ſed numerum ⁊ quantitatem retributio
nis neſcit. Scḋm dicit multiforme .ſ. qḋ
quilibet excipitur in morte accipiendo ſen
tentiā de oībus bonis ⁊ malis que geſſit
ſed nō oīa bona vel mala ſtatim recipit
q: recipit in aīa tm̄. ⁊ nō in corpore. 3. dr̄
oīforme .ſ. vltimum iudicium qn̄ recipit
vnuſquiſqʒ ſcḋm numerum ⁊ quātitatē
ſiue bona ſiue mala in corpore ⁊ in ani-
ma. Ultimum iudicium eſt horribile ex
omni parte q: ſupra eſt iudex auſterus.
ſubtus. patens infernus. intus conſciētia
remordens. extra mundus ardēs. a de-
xtris peccata accuſantia. a ſiniſtris demo
nia terrentia. cōtra illos boni angeli in in
fernuʒ ꝓpellētes ⁊ oēs ſancti iudicis ſen
tentiam approbantes. oēs mali cū bonis
peccata dānatorum cognoſcentes. De qua
litate iudicii nota q̄ erit horribile. Luce.
Uirtutes celorum mouebunt. Intolerabi
le. Job. Quis mihi tribuat vt in inferno
ꝓtegas me ⁊c. Inuitabile. Apoſtolus
Oēs nos oportet ma. ante. tribu. xp̄i. In
opinabile. q: dies dn̄i ſicut fur. ita in no.
ve. Inexorabile. ꝓuer. Qui obturat au-
res ſuas ⁊c. Erubeſcibile. Apoſtolus.
Quē fructum. ha. tunc in illis in quibus
eru. Predicta vo erubeſcētia erit ī duo
bus. primo in veniēdo ad iudiciū. q: ma
li cū hēant corpora ponderoſa oʒ eos il-
luc portari ab angelis ſicut Abacuc por-
tatus fuit ad lacū leonū in babyloneʒ. 2.
ſtando coram iudice. q: peccata eorum
oībus hominibus erunt manifeſta. Uñ
illud. Reuellabo pudēda tua in facie ⁊c.
Locus iudicii erit in valle. Joſaphat. ⁊
hoc multiplici rōne. Primo q: locuʒ iu
dicii oʒ eſſe cōem. ⁊ ille hmōi eſt. cū ſit q̄
ſi medius noſtre hītationis locus. 2. q:
debet eſſe publicus eſt famoſiſſimus ꝑ
oꝑa noſtre redēptiōis que ibidem geſta
ſunt. 3. competit locus ille ratione nego-
cii. quia tractandum eſt ibi opus miſeri-
cordie ⁊ iuſticie. Mons autem oliueti
qui eſt apud illam vallem deſignat miſe
ricordiā. Joſaphat qḋ interpretatur iudi-
cium deſignat iuſticiam.

Capitulū. 18.

Ra solū ſm poteſtatē diuinā.ſed
a forma humana xp̄s iudicabit.
q: a iuriſdictiōe ordinaria iudica
bit.vt deus cū tota trinitate.ſ; in iuriſdi
ctiōe delegata iudicabit vt hō.Uñ nota
ꝙ quatuor ſūt modi iudicādi.Primuſ mo
dus ē prime auctoritatis quo iudicabit to
ta trinitas.Scd̄s modus eſt ſubauctori
tatis quo iudicabit xp̄s vt hō.Terti⁹ eſt
auctoritatis dignitatis quo iudicabūt apo
ſtoli & viri pfecti q cū iudice eminēti⁹ re
ſidebūt.tāq̄ melius ſciētes leges & cōſu
etudines regni dei.qb⁹ iplendis & ſcien
dis opa dederūt.Quartus ē approbatio
nis quo iudicabūt oēs ſancti & ēt angeli.
Quintus modus iudicādi ē culpā iudi
cādorū manifeſtare.ſic etiā mali iudica
būt.Iudicādo xp̄s habebit duos actus
oppoſitos.vnū; paſſiue & aliū actiue.
Primus vero ē infirmitatis & ali⁹ pote
ſtatis.In primo aūt aduentu xp̄s venit
ad iudiciū paſſiue.In.2.veniet ad iudici
um actiue.In p̄mo venit in forma infir
ma.In ſcd̄o apparebit i forma glorio
ſa.Hinc ē ꝙ xp̄m videbūt iuſti in iudi
cio tā in natura diuinitatis q̄ humanita
tis.a malis autē nullo mō videri poterit
in forma diuinitatis.& hoc duplici rōne
Primo pp defectū diſpoſitiōis in ipſo
vidēte.q: natura ſine gratia nō ſufficit ad
dei viſionē.Scd̄o propter demeritū de
lectatiōis que ē in diuinitatis viſiōe.quia
videre dñm ſm Jo.vita eterna ē q̄ nō po
teſt cōicare reprobis.Ex pdictis patet ꝙ
xp̄s apparebit blādus iuſtis.& terribilis
iniuſtis ſicut dicit Gre.Qō figuratum
eſt in colūna nubis i die & ignis i nocte.
Uidebūt mali humanitatē xp̄i.vt time
ant.& nō diuinitatē vt gaudeāt.Boni āt
vtrāq; xp̄i nāz videbūt.Stigmata quo
q; xp̄s mōſtrabit.& inſignia paſſiōis ei⁹
.ſ.cruce; clauos &c.Sedebit aūt xp̄s in
eminētiori loco cū ſanctis.mali vō ſubt⁹
in terra quā dilexerūt.tūc xp̄s iudiciuȝ
exercebit.tum q: vere ſcit merita ſingu
lorum in quo ſūt oēs theſauri ſapiētie &
ſcientie dei abſcōditi.tū q: nō erit reus ſi
per aliquo illoꝝ de qbus iudicabit.Non
eni; fecit peccatū nec inuentus eſt dolus
in ore eius.& hec duo precipue decent iu
dicem. De iudicandis.

Capitulū. 19.

Rdines quatuor in iudicio erunt.
Quidā.n.iudicabūt & dānabūt
vt quoꝝ merita dānabilia pmix
ta ſūt aliquibus bonis.ſicut illorū q ha
buerūt fidē ſine operib⁹.Quidā iudica
bunt & ſaluabunt vt quorū merita bo
na pmixta ſūt aliqbus venialib⁹ malis.
Quidā nō iudicabūt & damnabunt.vt
quoꝝ mala merita oīno ipmixta ſūt bo
nis vt q caruerunt fundamēto fidei.Qui
dā vero nō iudicabūt.ſ; iudicabūt & ſal
nabūt.vt quoꝝ merita bona ipermixta
ſūt malis ſicut pfectorū pauperum chriſti.
De qb⁹.Math.19.Uos q reliqſtis oia
& ſe.e.me.&c.De predictis quatuor or
dinib⁹.nota ꝙ oēs iudicabūt iudicio re
tributiōis ſed nō iudicio dānatiōis.Infi
deles enim q: nō fuerunt ciues ciuitatis
dei tāq̄ hoſtes ſine vlla meritorū diſcuſ
ſione & audientia punient.Iuſti vero non
iudicabūtur vt eoꝝ merita de nouo de
ſcutiāt an bona vel mala ſint.ſ; vt bono
rū pemineētia oibus manifeſtet & vt cō
tra malos appareat iuſta ſnīa dānatiōis
Due ſnīe ferent in iudicio vna p bonis
alia cōtra malos.Snīa p bonis ptinet.
7.clauſulas.prima ē a malis vocatio ibi
venite.2.eſt bñdictio.ibi.bñdicti.3.ē pr̄
na dilectio.ibi.pr̄is mei.4.ē remunera
tiōis retributio.ibi.pcipite.5.ē regni aſ
ſignatio.ibi.regnu;.6.ē glorie pparatio.
ibi.qd̄ vobis patū ē.7.ē eterna pdeſti
natio.ibi.ab origine mūdi.Itē ſnīa ptra
malos cōtinet in ipa ſex clauſulas.pma a
deo ſeparationem cū dr̄.ite.2.dei maledi
ctiō;.ibi.maledicti.3.icarceratiōem per
hāc ppoſitiōe; i.deſignatā.4.pene acer
bitate.ibi.ignē.5.liberatiōis diſperationē
ibi.eterni.6.demonū aſſociatione;.ibi.q
parat⁹ eſt diabolo & angelis eius.

De inouatiõe mũdi.
Capl'm. 20.

Erminato iudicio ſtatĩ ʒ erit ino-
uatio mũdi q̃ nõ cõplebit᷑ ꝙdiu
pctõr ẽ i mũdo. i. quouſqʒ detrudat᷑ i i-
fernũ. Sicut. n. ille maximꝰ ignis elemẽ
ta purgabit cũ hẽat v̾tutẽ expulſiuã for-
me extranee. ſic mũdũ inouabit cũ hẽat
virtutẽ ſubtiliatiuã. Mundum aũt ino-
uari. i. pulchrioꝛẽ formã accipe debẽ oñ-
dit᷑ multiplici rõne. pͥmo q꞉ ſicut dignuʒ
fuit ꝙ elemẽta purgarent᷑ ꝓ eo ꝙ ifecta
erãt ꝓꝑ pctm̃ hois. ita dignũ ẽ vt mũdꝰ
inouet᷑ ꝓꝑ gloꝛificatiõeʒ hois. 2. vt crea-
ture remunerent᷑ ꝓ laboꝛe quo homini ſ̾
uierũt. 3. vt totus mũdus ꝓut ẽ poteʒ cõ
formet᷑ hoi gloꝛificato. 4. q꞉ mũdꝰ factꝰ
eſt vt hõ ꝑ ſpeculũ creature nũc deũ co-
gnoſcat quem i ſua nã videre nõ potuit
Vñ in futurũ oʒ ſpeculũ melioꝛari ꝛ pur
gari ut in pulchritudine creaturaꝝ ampli
us refulgeat ſpẽs creatoꝛis. hoc auteʒ nõ
erit ad neceſſitatẽ q̃ deus alr̃ videri nõ
poſſit ſicut mõ. ſʒ ad iocũditatẽ vt. ſ. de-
ectatiõi viſiõis itellectualis addat᷑ dele-
ctatio viſionis ſẽſualis. Oꝛbes celeſtes ꝛ
ſydera ꝓꝑ ipermixtiõeʒ ꝛ nullã hñt im
puritatẽ ſic elemẽta. ſʒ tm̃mõ motus im
ꝑfectiõʒ ꝛ iõ inouabũt᷑. ſʒ nõ purgabũt᷑
Innouatio v̾o in illis duo reqrit. ſ. motꝰ
ceſſatiõeʒ ꝛ celeritatẽ ſplẽdoꝛis amplioꝛẽ
qñ ſtabit ſol i oꝛiẽte. ꝛ luna i occidẽte vbi
creati ſũt. huiꝰ dicti hec ẽ rõ. q꞉ coꝛpoꝛa
ſuꝑioꝛa facta ſũt ad vſũ hois dupliciter.
Uno mõ ꝓꝑ neceſſitatẽ coꝛpis. ſ. ſtatum
gñatiõis ꝛ coꝛruptiõis. ꝛ ideo ceſſante il
lo ceſſabit motus. Alio mõ ꝓꝑ delectatio
nẽ i pulchritudine creature ꝛ ꝓꝑ cogniti
onẽ i illue. iõ lux illoꝛũ nõ ceſſabit ſʒ auge
bit᷑. Circa elemẽta notã ꝙ terra erit ſicut
criſtallus ꝛ cõplanabit᷑. Aer erit clarior
nec habebit ipꝛeſſiões q̃s mõ hʒ. q꞉ nõ
erũt nubes neqʒ venti neqʒ pluuie neqʒ
ros neqʒ nix neqʒ tonitrua neqʒ fulgura
Ignis etiã ꝛ aqua ſiũt purioꝛes ꝛ mane
bũt nõ ſolũ ſ̾m ſubaʒ. ſed ſ̾m ſuas q̃lita
tes q̃s habebũt quãtũ ad habitũ ſʒ non
quãtũ ad vſũ. q꞉ in his duobꝰ elemẽtis
cũ magis vigeãt q̃litates actiue. ſ. frigidi
tas in aq̃. ꝛ caliditas i igne magis ſunt
gñatiõis ꝛ coꝛruptiõis pꝛĩcipiũ. ꝛ talis ef
fectus illoꝛum nõ erit ampliꝰ. ꝛ ꝓꝑ hoc
dicũt᷑ iterire. Uel ſ̾m aliquos dñr hec
duo elemẽta iterire. q꞉ dñs tũc itercidet
i illis iſte Baſilio ſuꝑ ps. Uox dñi iterci
dẽtis flãmã ignis. ita ꝙ calidũ vſtiuum
ꝛ frigidũ glaciale tẽdet inferiꝰ. ꝑſpicuuʒ
ãt i aqua ꝛ lux i igne manebũt. q꞉ de oĩ-
bꝰ elemẽtis ignobile tẽdet deoꝛſuʒ. ſicut
groſſũ terrenũ ꝛ opacũ ac tenebroſuʒ ꝛ
huiuſmõi. Patet ergo ꝙ celum ꝛ terra
trãſibũt quãtũ ad formã ſʒ nõ quãtuʒ ad
ſubaʒ. Patet ex p̃dictis terminari trãſ-
mutatiões elemẽtoꝝ ꝛ gñatiões aialium
ꝛ plãtaꝝ. q꞉ cãe iſtoꝝ ceſſabũt. ꝛ ꝓꝑ iſta
dicũ elemẽta iterire nõ quãtũ ad ſubam
ſʒ quãtũ ad actiõʒ ꝛ paſſiõeʒ. ꝛ coꝛpoꝛa
celeſtia habita q̃te ꝛ lumĩe clarioꝛi dicũ
tur renouari. Uerũtñ illa que ſicut di-
ctum eſt ſaluabunt᷑ i homine q ſimilitu-
dinem hʒ cũ omni gñe creature. ꝓꝑ etiaʒ
hois inouatiõʒ ꝛ gloꝛificatiõeʒ pñt dici
oĩa renouari.

De penis inferni.
Capl'm. 21.

Icut pʒ diña potẽtia i creãdo. di
uina ſapiẽtia in gubernãdo. diui-
na clemẽtia i remunerãdo. ſic pa-
tebit diuina iuſticia ꝛ puniẽdo. Dignum
eſt eniʒ vt nõ remaneat dedecꝰ culpe ſi-
ne decoꝛe iuſticie. Licet aũt pctm̃ ſit trã-
ſitoꝛiũ. tñ erit pena ꝑpetua multiplici rõ
ne p̃ma q꞉ peccauit i ſuo eterno. iõ punie
tur i eterno dei. 2. q꞉ mã ignis ifernalis
ẽ eterna. ſic ꝛ pcti macula iõ ꝛ pena. 3.
q꞉ pctm̃ ẽ cõtra illũ q ẽ ifinitus. vñ ꝛ pe
na dʒ ei eſſe infinita. nõ q̃ð acerbitate ſed
duratiõe. 4. q꞉ hõ ꝑ pctm̃ ꝑmittit ſe bo-
nũ q̃ð poſſet eſſe eternũ. ꝛ iõ merito in-
currit malũ. 5. q꞉ mala volũtas repꝛo-
boꝛũ eterna ẽ vellẽt. n. i pctõ ſi poſſent ꝑ
petuo delectari. ꝛ iõ ꝑpetuo debẽt puni
ri. 6. q꞉ i ifinitũ errat cũ i iudicio ꝑpõit
finitũ ifinito. ſilr cõcupiſcibilis ꝛ appetens

do ꝛ iraſcibilis in adherēdo. vñ ꝛ meri/
to pena erit īfinita. 7. q: dānat⁹ de pctō
ppetrato nūq̄ hēbit verā pniaꝫ. iō deus
nūq̄ mutabit punitiōis illi⁹ sniam. 8. eſt
q: pctm̄ a vita ppetua ſeparat. ſ. a deo. iō
mortē ppetuā pctōr īcurrit. ¶Poſt rōnes
īducant̄ exēpla de eadē materia. Uide/
mus enī ꝙ emptio momētanea dat ius
poſſidēdi ppetuū. Itē vulneratio momē
tanea dat mortē ppetuā. Itē caſus ī fouē
am tpalis qn̄qꝫ ē detētio ppetua. Itē cri/
mē leſe maieſtatis tpale ſeruit⁹ ē ppetua
Itē plaga tpalis ē liuor ppetuus. Qm̄ in
pctō ē delectatō cū ɔtēptu dei merito pci
pitat̄ pctōr ī locū infimū ꝛ deſpectuꝫ. ꝛ
maxime a ſtatu glorie dei elōgatū. ſ. infer
nū. vt a deſpectis rebus puniat̄. ſ. a feci/
b⁹ corporū mūdanoꝝ. q: ī nouatiōe mū
di qcqd ē ignobile ī mūdo ad locū pcāꝝ
ɔfluet. ꝛ ibi horrorē carceris multiplicabit

De diuerſitate penarū. Cap. 22.

Um ī dānatis ſit diuerſitas pctō
c rū erit ꝛ diuerſitas penaꝝ. Unde
cum in pctō ſit auerſio a creatore
ꝛ ɔuerſio ad bonū cōmutabile. ꝛ deordi
natio volūtatis cōtra dictamē rōnis. me
rito pena variabit̄ pp̄ter iſta. Uñ pp̄ter
auerſionē erit carētia viſiōis diuine ſꝫ pp
cōuerſionē erit pena ſēſus incendii. pp
deordinatiōeꝫ volūtatis erit pena vlis. q̄
ɔſiſtit in afflictōe varia. acerba. ꝛ eterna
Ignis infernalis nō oēs eq̄liter cruciabit
ſꝫ ab eodē igne alii plus alii min⁹ torque
bū̄t. ſm ꝙ plus ꝛ minus peccauerint.
Sicut ab eodē igne aliter vrit̄ palea ꝛ ali
ter lignū. Q̄uis aūt ignis ille ſit corpore
us nec poſſit agere in ſpm̄ . ip̄m calefacie
do. agit tn̄ in ip̄m vt inſtr̄m diuine iuſticie
ip̄m ledēdo. ꝛ ille dolor ē maxim⁹ tū pp
potētiā diuine man⁹ ip̄ꝫ ignē mouētis. tū
pp ſenſibilitatē patiētis. tū pp imediatio
nē ɔiūctionis. Infernus ē locus tenebro
ſus cū ſit loc⁹ triſtis. Lumē aūt cū ſit dele
ctabile. nō ingerit triſticiā p accidēs qn̄qꝫ
. ſ. inq̄tū oſ̄dit aliqd triſte. Uñ in iferno ē
aliqd obſcuri luminis quo vidē poſſint vñ
doleāt ꝛ nō vñ letēt̄ dānati. Reprobi vi
dēt vſqꝫ ad diē iudicii gloriā beatoꝝ nō
vlī ñ ī pticulari. q: vidēt eos ī magna glā
ſꝫ ñ clar̄ ī q̄li. De h⁹ī viſione aūt nō letāt̄
ſꝫ triſtant̄. tū pp inuidiā aliene felicitatis.
tū pp carētiā proprie beatitudinis. ¶Poſt
iuſtū ꝛ vltimū iudicium hoc eis ſubtra/
het̄ in pena eoꝝ. cū videbūt tñ hec aſpe
cu indignos ſe reputari. In dānatis erit
fletus ſpūalis. ſ. dolor interior. ꝛ nō flet⁹
corpalis q ē cū re ſolōe lacrymaꝝ. quia
ceſſante motu celi nulla iā erit generatio
vl̄ corruptio. tñ erit ibi illa q̄ nō ſit corpa
liter inſpicienda. ſ. ɔprehēſio cerebri ꝛ for/
matio faciei ꝛ huiuſmōi. Uermis quem
dn̄s in Iſa. cōminat̄ nequaq̄ materialis
ē. q: nullum aīal pter hoiem remanebit.
Erit aūt ibi v̄mis ɔſcie rodēs aīam ꝛ nō
corpus. In ſūmo loco ſola ē leticia In lo
co infimo ſola ē triſticia . In medio hoc ē
ī mūdo hec ſūt mō pmixta. ¶Poſt diem
iudicii tria loca tm̄ mōdo erunt habitata
. ſ. celū. infernus. ꝛ limbus. Que ſūt lo/
ca penaꝝ Regre in ī li. 4. de deſcēſu xp̄i
ad inferos. Octo gn̄a penaꝝ in lege ſcri/
pſit Tullius. ſ. dānū. vincula. verbera. tali
onē. ignominiā. exiliū. mortē. ſeruitutē.
Hec oīa pñt penis infernalibus adapta
ri. p̄mū pꝫ q: dānati amiſerūt deū. ꝛ oīa
bona tā gre q̄ glorie. nō ſolū in re. ſꝫ et ī
ſpe. Iſa. Nō remanebit teſta vt hauriat̄
par aq̄ de fouea. ſ. dānatus nīc. aut depor
tet̄ igniculus de incēdio. ſ. extractus . q: ſꝫ
Iere. ſiccata eſt etas. eſtūmata eſt ī eī/
lis. De ſcdo Ligantes manib⁹ ꝛ pedi/
b⁹ ꝛc. De. 3. patet. Habet pereūtes in
ptorū corpoib⁹. De. 4. Apoc. 18. Quā/
tū glorificauit ſe ꝛ in delicijs fuit tantum
date ei tormētū ꝛ luctū. De. 5. Iſa. Oēs
facies cōbuſte erūt. ignominiā. igne inuaſo/
ſus erit corpus pctōris ꝙ aīa relinquens
ip̄ꝫ ſtupebit. qn̄ tā terribile id videbit. ꝛ
vellet habere tale ſicut fuit. qn̄ comeſtuꝫ
erat a vermibus. De. 6. Mat. Proijci
te eū in tene. ex. De. 7. P. ibi mors ſep
viuit. ꝛ hec ſcdm dicit̄ i. Apoc. erit mors
ſcda. De. 8. Tre. princeps prouinciaꝫ
facta eſt ſub tributo. Notat ꝙ dānati ſub
tributo penarū ſp ſeruiēt. ꝛ tn̄ nūq̄ pſol
uēt. Et pdictis colligit̄ ꝙ erit ibi calor
ignis. ſtridor. ꝛ tenebre. fetor. ꝛ habebunt in
terrore aſpectus demonū. clamor ipſoꝝ/

pñ.ariditas ſitis.fetoꝛ ſulphuris.vermis
ↄſcíe.vincula.carcer.tioꝛ.doloꝛ pudoꝛ.í-
uídia.rācoꝛ.carētia viſionis díne ablatío
ſpei oís ſalutis. Ipſū ēt eē qḋ oís cetera
appetit erit eis pena.q: q̄rēt oēs moꝛtē
ꝛ nō iueniēt.ſbi erit ſic ait.Dio.ꝑ̃ſna fā
taſia.demōes ↄcupiſcētia.ꝛ furoꝛ iraſci-
bilis.

De dotib⁹ i cōi. Cap. 24.

D Os i patria ē id qḋ imediate aīaȝ
deo cōiūgit.vt ē viſio.dilectio.ꝛ
cōpꝛehēſio.Sūt eniȝ dona q̄dam
p̃rie ſicut ē ſapiētia ꝛ intellectus q̄ lȝ deo
aīaȝ ↄiūgāt nō tñ ſine habitu medio ꝛ ꝓ
pter hoc nō dicūt dotes ſȝ anime p̄mia
tiōes: Dotes eniȝ nō appellant dona q̄
libet que dāt aīe in traductiōe ſui in glo
riam.ſȝ dona pꝛecipua per q̄ ad actū vi-
te glorioſe diſponit.ſic i p̃ñ ñ appellat.
ꝓpꝛie dos qḋcūqȝ donū datuȝ ſponſe i
ſua traductiōe ſȝ donū p̄cipuū de quo ſu
ſtētari dēat. Dotes ſūt duplices.q̄dā.n.
ſt a pte aīe.qb⁹ deo tāq̄ p̄ncipio vite ſue
ſiñ hītu medio ↄiūgit. ꝛ ꝑ q̄s traducit
i āplex⁹ ſpōſi indiſſolubiles ꝛ fruitiōes.
Quedā vo dotes ſūt ex pte coꝛpis qbus
ipȝ coꝛp⁹ ſubiicit aīe tāq̄ p̄ncipio vite ne
ꝑ ipȝ aīa ab actu gloꝛie retardet. Notan
dū ēt ꝙ dotes aīe ſūt de p̄mio ſubali·do
tes āt coꝛpis ḋ p̄mio accñtali. Chriſt⁹ do
tes ñ hȝ.q: ſpōſus ē dos āt poſſeſſio ſpō
ſe ē q̄ vſū eiuſdē hēbit p⁹ moꝛtē viri. Si
milr nec āgeli dñr hr̄e dotes.q: cū i nu
ptiis ſit ↄſenſus aioꝝ ꝛ vnio nātū ſȝ nō
eſt i āgelis.lȝ principiū hēant. Vñ angeli
nō ꝓſūt dici ſpōſe.vt hō.ergo nec dotes
ꝓpꝛie hēbūt. Spōſis carnalr dant tria
.ſ.dos.donatio ꝑꝑ nuptias ꝛ parafrena
lia. Dos āt ē donatio facta ſponſe ex pte
p̃ris.ꝛ hoc ad vſū ſpōſi ꝑꝑ onera matri
monii.ſȝ ad poſſeſſioneȝ ſpōſe. In diuis
āt deus pr̄ dat ſpōſe dotē ad poſſidēdū
ſpōſū xp̄ȝ ad gloꝛiā ꝛ honoꝛē ꝛ ñ ad vſū
q: bonoꝝ nr̄oꝝ ñ eget. Donatio āt ꝓpt
nuptias ē q̄ a ſpōſo dat ſpōſe.ꝛ hoc erit
in futuro gaudiū qḋ hēbit aīa in viſion
xp̄i hoīs. Parafrenalia ē qḋ hȝ ſpōſa p̄
ter dotē ſic ſt munera q̄ dāt ſibi ab ami-
cis ꝛ huiuſmōi. Iſtḋ erit i p̃ria ꝑ gaudiū
qḋ habebit aīa de ſocietate beatoꝝ ꝛ de
cōgratulatiōe felicitatis eoꝝ.

De dotib⁹ aīe in gn̄ali. Cap. 25.

D Otes aīe ſt tres.ſ.cognitio. dile-
ctio.ꝛ ↄ̄hēſio.ſiue tētio. q̄ a qbuſ-
dā appellat cōp̄hēſio. a qbuſdaȝ
vo fruitio. Haꝝ dotiū numer⁹ in t̄iplr
accipit.p̄mo ex pte vtutū theologicaꝝ q:
cognitio ſuccedit fidei.dilectio caritati cō
p̄hēſio āt ſpei. Accipit alio mō ex pte po
tētiaꝝ aīe. Cognitio āt p̄t appꝛopꝛiari in
telligētie.dilectio volūtati.ↄpꝛehēſio me-
moꝛie. Appꝛopꝛiāt ēt a qbuſdā aliis tri-
b⁹ potētiis.ſ.rōnali.cōcupiſcibili. ꝛ ira-
ſcibili. Pñt ēt p̄dicte dotes accipi ſȝ tria
q̄ trib⁹ ꝑſonis appꝛopꝛiāt.ita vt cōpꝛe-
hēſio reſpiciat p̃ris potētiā. Cognitio filii
ſapiētiā.ꝛ dilectio bonitatē ſpūs ſci. Cir-
ca iſtas dotes nota ꝙ cognitio rei viſe i ſe
ponit p̃ñtiaȝ.ↄp̄hēſio ponit rei cōtingen
tiā.dilectio ponit amantis ad rem ama-
tā colligātiā.

De dotib⁹ aīe i ſpāli.ca.26.

P Rima dos aīe ē cognitio q̄ dina
eēntia videbit tota ab oīb⁹.ſȝ nō
totalr ꝓut ē īfinita. Videbit tamē
dina eēntia limpidi⁹ ab vno q̄ ab alio.ꝛ
iſte defect⁹ erit ex pte vidētis nō viſi. q:
idē erit viſū. Btitudo nāqȝ ↄſiſtit i ꝑfe-
cta opatiōe potētie altiſſime.ſ. itelligētie.
ꝛ circa obiectū altiſſimū.ſ.deuȝ. Ex pte
igit obiecti cū ſit vnū ſimpliciſſimū nul-
la p̄t eē diuerſitas.ſȝ ex pte potētie. Nā i
quātū vna potētia magis ē ꝑfecta lumie
glīe q̄ alia.tāto ꝑfecti⁹ opabit circa vnū
ꝛ idē ſubm̄.ſiue obiectū.ſic idē ſol diuer
ſimode a diuerſ aſpicit vl eadē lr̄a a di
uerſ legētib⁹.ſȝ ꝙ ocl's ē magis vl mi
n⁹ diſpoſit⁹.trib⁹ mōis cognoſcit aliqd
qḋ ē.vl ſic ē.vl qd ē.p̄io mō cognoſcit
de⁹ i via ēt a mal.2.mō videbit i p̃ria a
bōis.vñ Io.i.ſiles ei erim⁹.qm̄ videbi
m⁹ eū ſicuti ē.i.ſuā maieſtatē.claritatē ꝛ
bōitatē.3.mō nec a bonis videbit nec a
mal nec i via nec i p̃ria.q: finitū nūq̄ vi
debit īfinitū.videbim⁹ tñ deū i ſe ꝛ deū
i nob.ꝛ nos i dō. Cognoſcē āt deū i ſua
eēntia ē viſio meridia.cogno.vo creatu.i
vbo ē vi.matu.ſȝ cogno.creatuāȝ i ſe hc̄
i ꝓpo gn̄e appellat viſio veſptia.videbit
vn⁹qſȝ cogitatōes alti⁹ ꝓut vlt ipſe cogi

tans manifeſtaƀ. Vñ. G. Vniuſcuiuſqʒ mentē ab alterius oculis corpulētia nō abſcōdet. Videbūt itaqʒ iuſti deum vt gaudeant. videbūt gloriā ſcōꝝ vt ꝯgaudeant. videbūt quoqʒ penas reproboꝝ vt de euaſione piculoꝝ grãs agant. Ad ſciēdū qualr deus ſine medio videaƀ notã ꝙ triplex eſt mediuʒ. ſ. differēs. obnubilãs ⁊ diſponens. Sine medio igiƀ differēter videbiƀ deus. q: dei viſio nō eſt ꝑ diſtantiã. ſed ꝑ pñtiã cū ipſe ſit eſſentialr vbiqʒ videbiƀ ſine medio. obnubilante q: tolleƀ ſpeculuʒ ⁊ enygma que ambo ſunt in via. Cum. n. viſus noſter in pñti nō poſſet ꝓpter debilitatē in tam excellentem lucē figi. neceſſe eſt hr̄e mediū. ſ. ſpeculū creature. q: vero infinita eſt diſtãtia inter ſpeculū ⁊ rē viſam. ꝓpter hoc obſcure relucet ſibi ſilitudo. vñ videmus i enygmate. i. obſcure. Videbiƀ quoqʒ ſine medio ſilitudinariū. q: ds̄ cognoſciƀ i ſeipſo ⁊ nō ꝑ aliquã abſtractã ſilitudinē alias creatura eſſet terminus ⁊ deus nō eſſet vere finis oiuʒ. Nō aūt videbiƀ deus ſine medio diſponēte quod eſt grã ⁊ gloria. Oportet. n. ꝓpōnēʒ eſſe inter vidētem ⁊ viſuʒ. hec aūt diſpoſitio eſt ex pte vidētis ⁊ nō rei viſe. Sciendū ꝙ multiplex eſt mediū. Primū eſt pcti Iſa. peccata vr̄a diuiſerūt inter vos ⁊ deū vr̄m: iſtud eſt mediū ipioꝝ. Scdm eſt mediū creature. Apo. Inuiſibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea que facta ſunt cognoſci poſſūt hoc eſt mediū phōꝝ. Tertiuʒ eſt figure Apo. Oia in figura ꝯtingebãt illis. hoc ē mediū ꝓphetaꝝ ⁊ pr̄iarchaꝝ. Quartuʒ eſt medium ſcripture. ps̄. Declaratio ſmonū tuoꝝ illu. ⁊ intelli. dat par. hoc ē mediū theologoꝝ. Quintū eſt mediū fidei. Apoc. Eſto fidelis vſqʒ ad mor. ⁊c. hoc eſt mediū fideliū quo tanq̄ in enygmate vident deū. Scda dos aie eſt dilectio. ſed inter dilectionē ⁊ virtutē dr̄a eſt duplex. Vna eſt ſm habitum. q: virtus ē ꝓprie id qd̄ trãſitur ad ſtatū grē ad ſtatum glorie. Dos aūt eſt id qd̄ ſupra meritum daƀ in traductione ſponſe. Alia ē differentia penes obiectum vtrobiqʒ ſit nō tñ ſm ꝙ deus. ſed erit obiectū virtutis inquātum eſt ſūma bonitas. obiectum aūt dotis eſt inq̄tum eſt ipſa aia vnibiƀ in vnū ſpū. Nota ꝙ fides ⁊ ſpes ſʒ rē euacuabiƀ in patria. Charitas nec ſʒ rē nec ſm actū euacuabiƀ. ſed ſolū ſm modum. q: impfectio eius tolleƀ. Dicit aūt Aug. ꝙ fidei ſuccedit ſpes quã videbimus. Spei vero ſuccedit beatitudo ad quã ꝑuenire ſumus. ſʒ charitati nihil ſuccedit. q: potius augebiƀ. Tertia dos aie eſt ꝯprehenſio q̄ eſt tentio viſi ⁊ amati. vel tentio veri ⁊ boni ⁊ primi. ⁊ iſtud verum eſt ꝯprehendere ſumiƀ ꝓ attingere ⁊ nō ꝓ circūplecti diuinã imēſitatem.

De dotibus corporis in generali.

Capſm. 27

v Naqueqʒ ps ꝑfectius ſe hʒ i ſuo toto q̄ꝫ ſe. Vñ nūc ſicut aia a corpore corruptibili ſeperata perfectius habet eſſe q̄ꝫ ei coniuncta. ſic in futuro recōiuncta corpori in corruptibili ꝑfectius habebit eſſe q̄ꝫ modo. maxime cuʒ nō impediaƀ. tūc a corpore ſicut modo. quin poti⁹ d̄ glorificatōe corꝑis habebit tūc gaudiū. Dotiſ corporis ſūt quattuor quarū numerus ſic habeƀ. Nã ad hoc ꝙ corpus ſit perfecte ſubiectum anime nec impediat eam in operibus glorie q̄ttuor requiruntur. quorum duo ꝑtinent ad ſenſum. alia duo pertinent ad motuʒ quo ad ſenſum requiritur ꝙ ſit receptibile faciliter ſpecierum ſenſibiliuʒ ad qd̄ diſponit claritas. Alterum vt non ſit receptibile paſſionum ignobiliuʒ ad quod diſponit impaſſibilitas. quo ad motum etiam duo requiruntur. Vnum eſt vt per contrariam inclinationem non reſiſtat ſuo motori. ad quod diſponit agilitaſ. Aliud vt corpora per que mouetur non reſiſtant ei. ad quod diſponit ſubtilitas. Alia differentia talis eſt. quia in homine eſt quadruplex compoſitio. Prima eſt qualitatum contrariarum. hec compoſitio tunc erit perfecta. quando qualitates ita equabuntur. vt nulla ſit pugna

vnius cõtra aliã. ⁊ hec faciet impaſſibili
tas. Secũda cõpoſitio ē materie cũ for
ma. hec aũt cõpoſitio tunc erit ꝑfecta. qñ
materia vincet̃ a forma. penes hãc ꝑfecti
onem ſumit̃ ſubtilitas. Tertia cõpoſitio
ē corꝑis organiȝati cum aĩa. ꝑfectio iſtius
cõpoſitiõis eſt ꝙ oĩa organa ſine ĩpedi
mẽto ſint mobilia ab aĩa. penes hãc ꝑfe
ctiõẽ ſumit̃ agilitas. Quarta cõpoſitio
ē corporis cũ ſpiritib⁹ lucidis. qb⁹ moue
tur corpus ab aĩa. ⁊ huic ꝑfectiõi ſm ꝑ
fectũ ſtatũ rñdet claritas. Tertio ſumit̃
ꝑdictarũ dotiũ numerus ſm ꝓprietates
q̃ ſũt in elemẽtis. Nã penes aque tran
ſparẽtiã ſumit̃ claritas. penes terre ſoli
ditatẽ ſumit̃ ĩpaſſibilitas. penes tenuita
tẽ ignis ſumit̃ ſubtilitas. penes mobilita
tẽ aeris ſumit̃ agilitas. Quarto ſumunt̃
iſte dotes ſm quattuor defect⁹ quos hȝ
corpus humanũ a quattuor elemẽtis de
q̃bus cõponit̃. Hȝ enĩ corpus humanũ
ab igne calamitatẽ ⁊ inde nigredinem. a
terra groſſitiẽ. ab aere paſſibilitatem. ab
aq̃ frigiditatẽ. ⁊ ĩde tarditatẽ. Sȝ iſti tol
lunt̃ ꝑ quattuor dotes corꝑis q̃s xp̃s aſ
ſumpſit añ paſſionẽ ſuaȝ ſicut Hugo de
ſcõ vic. dicit. Claritatẽ in trãſfiguratiõe
Agilitatẽ qñ ſupra mare ãbulauit. Subti
litatẽ in natiuitate. q: ſalua virginali inte
gritate mr̃is natus fuit. Impaſſibilitatẽ
quãdo in cena corpus ſuũ mãducãdum
diſcipulis dedit qđ intelligẽdũ ē ſȝ actuȝ
nõ ſm habitũ. q: aliter derogaret̃ diui
nis miraculis.

De dotib⁹ corporis in ſpãli.

Caplm. 28.

P Rima dos corꝑis ē claritas. Sed
nota ꝙ dicit̃ aliq̃d clarũ dupliciť
aut q: purũ ⁊ ſic dicit̃ vitrũ clarũ
aut q: lucidũ. ⁊ ſic dr̃ ſtella clara. Corp⁹
aũt glorificatũ ⁊ erit purũ ⁊ lucidum. vñ
vtroq; mõ erũt corꝑa clara. Duo enim
ſunt que nũc cauſãt obſcuritatẽ in huma
no corꝑe. Unũ eſt materie ĩpuritas. Alte
rũ luminis paucitas. Tũc vero tollitur
vtraq;. ſ. illa ĩpura denſitas. ⁊ obſcuri
tas q̃ ex modicitate luminis eſt. ⁊ ideo
erũt corꝑa clariſſima. Nota ꝙ corꝑa glo
rificata ſepties erũt tũc clariora q̃ȝ ſol ſit
mõ. ſicut dñs ait. q: iuſti fulgebũt ſicut
ſol. Iſa. Erit lux lune ſicut lux ſol. ⁊ lux
ſolis ſeptẽpliciter ſicut lux ſeptẽ dierum.
Sciẽdũ quoq; ꝙ corꝑa ſcõꝝ nõ equal̃r
erũt clara. q: melior anima habebit cor
pus lucidius. Unde lȝ corpus xp̃i ſupra
modũ excedat claritatẽ alioꝝ. tñ in cõpa
ratiõe ſanctorũ põt claritas ei⁹ aſſimila
ri claritati ſolis. ſm id Uobis timẽtibus
nomẽ meũ orieť ſol iuſticie. i. xp̃s Clari
tas ſanctorũ põt reſpectu chriſti cõpara
ri claritati ſtellarũ. Unde Apo. Stella a
ſtella differt in claritate. hoc eſt ꝙ ſancti
plus vel minus lucent ſm differẽtiã me
ritorũ. Claritas vero pueroꝝ q̃ poſt ba
ptiſmũ moriũt̃ anteq̃ȝ veniãt ad annos
diſcretionis cõꝑari põt lumi lune. q: ſi
cut luna nõ hȝ lumẽ a ſe. ſed a ſole. ita iſti
nõ hñt gloriã ex merito ꝓprio ſȝ ex me
rito xp̃i. Baptiſmus. n. ex paſſiõe xp̃i hȝ
efficaciã. 2. dos corꝑis ē ĩpaſſibilitas que
reſultat ex virtute aĩe corpus ſuũ poten
ter ↄtinẽtis. ita vt a nullo exteriore agẽte
valeat imutari. Preterea q̃uis corpora
ſcõꝝ ſint cõpoſita ex cõtrariis. illa tñ cõ
trarietas erit ad omnimodã equalitateȝ
⁊ cõcordiã redacta. Dixerũt q̃dã ꝙ im
paſſibilitas ſcõꝝ corpoꝝ reſultabit ex na
tura q̃nti corꝑis. i. q̃nte eſſentie. Sed hoc
nõ eſt veꝝ. q: nihil de q̃nto corꝑe venit ĩ
cõpoſitione materialiũ corpoꝝ inferiorũ
Differẽtia eſt inter impaſſibilitatẽ corpo
rũ ſanctorũ ⁊ ade in ſtatu inocẽtie ⁊ pue
roꝝ. q: impaſſibilitas ſcõꝝ erit nõ poſſe
pati. Impaſſibilitas Ade fuit poſſe non
pati. Impaſſibilitas puerorũ erit nihil
pati. ⁊ hoc nõ ē ex potẽtia reſiſtẽdi leſio
ni extrinſece quã nõ habebũt. ſȝ ex ordi
ne diuine miſericordie q̃ nõ ꝑmittit aliq̃d
eis adhiberi per qđ poſſint ledi. Ex quo
patet ꝙ ſi tales pueri ponerent̃ ad ignes
poſt reſurrectionem lederentur ab eo ni
ſi obſtaret diuina miſericordia. Secus ē
de corporibus glorificatis q̃ ſi et̃ ponerẽ
tur in inferno nõ ſentirẽt aliquã leſioneȝ

Subtilitas eſt tertia dos que aufert groſ
ſiciẽ corporis tã ex materialitate elementi
q̃ ex oppoſitiõe elementaliũ qualitatũ. No
ta q̃ duplex ẽ ſubtilitas. Una .ſ. ex rari/
tate partiũ ſtãtiũ nõ ꝓpinque ſ ex tali ſub
tilitate efficit̃ corpus facile diuiſibile q̃ nõ
erit in corꝑib⁹ glorificatis. Alia eſt ex ꝑfe
cta victoria forme ſup materiã ⁊ hui⁹ ſub
tilitas eſt vnde ſolet ſicut dr̃ celũ ſubtile.
hoc mõ erũt corꝑa ſanctoꝝ ſubtilia. Et ẽ
ſciẽdũ q̃ duo corpora nõ glorificata non
põt eẽ ſimul in eodẽ loco. ſicut nec duo
glorificata. Alioqn ſequeret̃ q̃ in vno cor
pore glorificato eẽt potẽtia intrandi ꝑtes
alteri⁹ corꝑis in alio vo eẽt ĩpotẽtia reſi/
ſtẽdi. Corpus vero glorificatũ põt eſſe ſil'
cũ corꝑe glorioſo. ſm dictũ antiquorum
qḋ nõ nec fides hʒ nec auctoritas ⁊ ratio
cõtradicit. hĩt ñ aliqd apparẽtie pro ſe.
Nã ſicut ĩ corꝑib⁹ nõ glorioſis ip̃a groſſi
ties ĩpedit ne duo corꝑa poſſint eẽ ĩ eodẽ
loco q: vnum alteri reſiſtit. ita groſſities
iſta ꝑ glorie ſubtilitatẽ tollet̃ adeo q̃ cor/
pus nõ glorificatũ nõ poſſit reſiſtere glorio
ſo. ita q̃ corꝑa glorioſa penetrabunt alia
corꝑa nõ ea diuidẽdo. ſ ſubitrando ma/
nẽte diſtinctiõe dimẽſionũ vtriuſqʒ corꝑis
Quarta dos corꝑis eſt agilitas q̃ tãta erit
ſicut dicit Aug. q̃ ꝓtinus vbi volet ſpũs
ibi erit corpus. Uerũtñ ſicut melior ani/
ma corpus habebit lucidius. ita ⁊ agili⁹
ita tñ q̃ volũtas ſanctoꝝ erit cõiũcta om
nino rõni. Uñ volũtas eorũ nũq̃ appe/
tet qḋ nõ dʒ. Sed volũtas aie melioris vo
let rõnabiliter citi⁹ moueri corpus ſuũ q̃
alterius. ⁊ ſpũs minoris glorie nõ volet
corpus ſuũ tã cito moueri ſicut alterius.
Unde pʒ q̃ ĩ oĩb⁹ verificabit̃ dictũ Au.
q̃ vbi volet ſpũs ꝓtinus erit corp⁹ Qua
re mõ corꝑa ſunt tarda ⁊ tũc agilia. hec ẽ
rõ. q: nũc ĩ corpore duplex ẽ motor .ſ. na
tura elemẽti ꝑdominãs q̃ mouet ad me/
diũ locũ. ⁊ volũtas aie q̃ mouet indiffe/
renter ad quelibet locũ. Nũc autẽ corꝑa
tarda ſũt ex ↄtraria inclinatiõe nature ad
volũtatẽ. q: terra ꝑdominãs naturaliter
deorſum trahit. In futuro autem natura
erit totaliter ſubiecta volũtati. vnde ⁊ tũc
corpus mouebit̃ ad impiũ ſpũs.

De aureolis in gñe.

Capl'm. 19.

a Ureola ẽ mẽtis ſpãle gaudiũ ve/
niẽs ex ope ꝑcellẽti ⁊ priuilegiato.
Sciẽdũ aũt q̃ ſicut ex gaudio pre
mii eẽntialis qḋ eſt aurea redũdat in cor
pore qdã decor q̃ ẽ in gloria corꝑis ita ex
aureole gaudio reſultat aliqd in corꝑe. vt
ſic aureola principaliter ſit ĩ mẽte ſed per
quãdã aĩ redũdantiã fulget etiã in carne.
Sciẽdũ tñ q̃ decor cicatricũ q̃ ĩ marty/
rũ corꝑibus apꝑebit. nõ põt dici aureo/
la. q: martyres aliq cicatrices nõ hẽbunt
vtpote q ſubmerſi ſũt vel q famis inedia
vl' ſqualore carceris interẽpti. ⁊ iſti tñ au
reolã hẽbunt. Tribus gñib⁹ hoĩum de
bet̃ aureola. qḋ pʒ multiplici rõe. Pri/
mo ex operib⁹ excellẽtib⁹ triũ aie poten
tiaꝝ. Excellẽtiſſimũ aũt opus ↄcupiſcibi
lis eſt obſuatio caſtitatis virginalis. Ex
cellẽtiſſimũ vo opus rõnalis eſt ꝑdicatio
veritatis. Excellẽtiſſimũ opus iraſcibilis
ẽ perpeſſio mortis. Uñ pʒ q̃ virginibus
ꝑdicatorib⁹ ⁊ martyrib⁹ debet̃ aureola
2. pʒ ex hoſtib⁹ quos ꝑ pugnas magnifi
cas vincim⁹ q̃ ſũt mũd⁹ caro demonia
Martyres. n. vincũt mũdum. Uirgines
carnẽ. Predicatores diabolũ quẽ nõ ſo
lũ de ſe. ſ ẽt de cordib⁹ alienis expellũt.
Tertio pʒ id ꝑ victoriã triplicũ paſſionũ
Sũt. n. paſſiones ĩnate illate ⁊ in cordib⁹
alienis inflicte. ſ paſſiones innatas ſupe
rat virginitas illatas martyres. illas aũt
q̃ ſũt in cordib⁹ alienis ꝑdicatores. Quar
to diſtinguunt̃ aureole ſm q̃ agimus ea
qb⁹ xp̃o nobiliſſime cõformamur. Ipſe
fuit doctor veritatẽ manifeſtãdo. Mar/
tyr a mũdo paſſionẽ ſuſtinendo. Uirgo
puritatẽ ſeruãdo. Quinto ſumunt̃ aureo
le ſm purificatiõem in veteri teſtõ. tria
nãqʒ hẽbãt aureolas .ſ. altare incẽſi arca
federis. ⁊ mẽſa ꝓpoſitiõis ꝑma ſignifi/
cat aureolaʒ martyꝝ q corꝑa ſua ſup alta
re paſſionis imolauerũt. Scḋa ſignificat
aureolã virginũ. q: ſicut archa federis fu

ſit intus ⁊ extra auro decoꝛāta. ita virgini
tas mētē ⁊ coꝛpis decoꝛat ⁊ oꝛnat. Ter/
tia ſignificat aureolā p̄dicatoꝝ qui ſūt in
mēſa ꝓpoſitiōis miſtrātes panē doctrine
Aureola diminutiue dicit᷑. ⁊ hoc ī cōpa
ratione ad aureā. Uñ nota ꝙ inter aure/
am ⁊ aureolā. ⁊ palmam drīa ē. Aurea
enīꝫ p̄miū eſt ſubſtātiale. qđ metaphoꝛi
ce dicit᷑ coꝛona. tū ex pte meriti. qꝛ nō re
ſpōdet generi opis. ſed radici charitatis
tū etiā ex pte p̄mii. qa p hoc efficit᷑ hō p/
ticeps diuinitatis. ⁊ p. ꝯñs regie ptātis.
tū ēt rōne perfectiōis qđ ſignificat figu/
ra circularis Aureola dicit᷑ premiū acci/
dētāle. nō tamen quodlibet p̄miū accí/
dentale ſed illud qđ rñdet operi excellētie
⁊ priuilegiatoꝛ. ſ. virginitati martyrio. ⁊
p̄dicatōi. Palma ē p̄miū accñale qđ nec
radici nec opi debet᷑ ſꝫ volūtati. Tale p̄
miū habuit ſcūs martin⁹ ex eo ꝙ marty
riū deſiderauit lꝫ opus nō fuerit ſubſecu
tū. Uñ de ipſo cātat᷑. Quā ⁊ ſi gladi⁹ p
ſecutoꝛis. ſ. aīam nō abſtulit tñ palmam
martyrii nō amiſit. Hec aūt palma nec
aurea nec aureola dꝫ dici.

De aureolis in ſpecie.
Caplm. 30.

Aureola p̄ma debet᷑ martyrib⁹ i q
bus pfectiſſima victoꝛia ē de ipu/
gnatiōe exteriori. ⁊ hec pfectio victoꝛie
ꝯſiderat᷑ ex duob⁹. p̄mo ex magnitudie
paſſiōes qa īter oēs paſſiōes illatas exte
ri⁹ mors ſup̄mū tenet locū. Et p̄terea do
lor tact⁹ oīb⁹ aliis doloꝛib⁹ p̄eminet. ⁊ iō
ī h̄ gloꝛioſior victoria ē. Scđo ꝯſiderat᷑
ex cā pugne q̄ ipſe xp̄s eſt. Martyrē. n.
nō facit pena ſꝫ cā. i. mors pp xp̄m ſuſce
pta. Sciendū ꝙ martyrio nō debetur
premiū ſm ꝙ ab exteriori infligit᷑. ſed
ſꝫ hoc ꝙ volūtarie p xp̄i noīe ſuſtinetur
qa nō meremur niſi p ea que ſūt in no/
bis. ⁊ nō per ea que ſūt extra nos. ſicut
nec demeremur niſi p ea que ſunt intra
nos. Quanto āt id qđ quis ſuſtinet vo/
luntarie difficilius eſt voluntati ſuſtinere
tāto volūtas que pp xp̄m id ſuſtinet oñ/
ditur firmius in xp̄o fixa. ⁊ ideo excellē/
tius ei p̄miū debet᷑. Aureolā ſecūda de/
bet᷑ virginib⁹ ꝓpter ſingularē victoriā
quā de carne obtinēt cōtra quotidie bel/
lū gerit᷑. Quāuis āt ⁊ vidue pugnēt con
tra carnē pfectius tñ virgines qꝛ nobiliſ/
ſimū gen⁹ victorie ē nunq̄ hoſti ceſſiſſe.
Illis virginib⁹ tñmō debet᷑ aureola q
vel q̄ habuerūt ꝓpoſitū ſuādi virginita
tē. q̄uis hoc ꝓpoſitū ſit interruptū inte
gritate tñ carnis manente. dūmō in fine
vite inueniat᷑ ad ꝓpoſitū rediiſſe. qꝛ vir/
ginitas mentis repari pōt. ſed nō virgi
nitas carnis. Si aliq̄ ſit virgo ⁊ ſi ꝓpoſi
tū nō hūit ppetuo ſeruādi virginitatem
nō eſt tñ dubiū qn hitura ſit ſpūale gau
diū d̄ icoꝛruptōe carnis ſup eēntiale gau
diū. ſicut ēt innocentes de hoc gaudebūt
quia immunes a peccato fuerunt q̄uis
peccati oppoꝛtunitē nō habuerūt. Nota
ꝙ aliqua pōt coꝛrūpi carne. nec tamē au
reolā amittit ſicut illa q̄ violenter oppꝛi/
mit᷑. Uñ Lucia ſancta dixit. Si inuitā
me corrūpas merces mihi duplicabitur
ad coronā. qđ nō eſt intelligēdū de au/
reola duplicata. ſꝫ qꝛ duplex p̄miū repoꝛ
tabit. Unū ꝓ integritate ſuata. Aliud ꝓ
iniuria quā paſſa eſt. Inſuper ſciendum
eſt ꝙ virginib⁹ debet᷑ fruct⁹ cēteſim⁹. ⁊
hoc qꝛ celeſtē vitā dicūt q̄ ſignificat᷑ p cē
tū. qꝛ numer⁹ ille de leua trāſit ad dexte
rā. Uiduis debet᷑ fructus ſexageſimus
quia tales exercere ſe debent in operib⁹
miſericoꝛdie que ſignantur per ſexagin/
ta. Coniugatis autē debetur fructus tri
geſimus. quia talibus ſufficit implere de
calogum in fide trinitatis. Ex ductu. n.
ternarii in denariū fiunt triginta. Aureo
la tertia eſt predicatoꝝ. quia pfectiſſi
ma victoꝛia cōtra diabolū obtinet᷑. quan
do diabolo impugnāti nō cedit. ſed etiā
ipſum de regno eius expellit. ⁊ nō ſolū
a ſe ſed etiam ab aliis. Nec eſt dicendū
vt qdam voluerūt ꝙ aureola a p̄dicato/
ribus debeatur tantūmodo illis quibus
cōpetit p̄dicare ex officio ⁊ docere. ſed q
buſcūqꝫ exercētib⁹ licite actū iſtū. Pꝛela
tis āt n̄ d̄bet᷑ h̄ aureola q̄uis hēant offm̄

predicandi nisi actu pdicet. q: aureola nõ debet̃ habitui. sed actui pugne. fm illud apostoli. Nõ coronabit̃ nisi q le. cer. Predicare ⁊ docere cum sit actus misericordie inter spirituales elemosynas cõputat̃

De enumeratiõne celestium gaudiorum.
Capl'm 31

Ultimo celorum gaudia sub epiloge enumeremus nõ qdem singula generũ. sed gñia singulorum. tot. n. sũt gaudia particularia q̃ glibet hz in se vel in aliis. q ea solius dei noticia comprehendit. ⁊ illi quos sũma sapiẽtia voluerit ea scire. Tantum nãqz gaudebit qsqz d bono alterius q̃tũ de bono pprio. q tñ nõ ẽ itelligẽdũ de intẽtione gaudii. sed de numero gaudiorum. Tot igit̃ sunt gaudia ibi q oẽs arithmetrici huius mũdi nõ possent ea numerare. nec geometrici mensurare. nec grãmatici dialetici ⁊ rhetorici explicare. q: nec ocul⁹ vidit. nec au. audi. ⁊c. Gaudebũt sci supra se de dei visione ⁊ infra se de craturarũ pulchritudine. intra se d corporis glorificatione. extra se de angelorum ⁊ hoium associatione. Deus oẽs sensus spũales ineffabili delectatione reficiet cũ ipse sit summus obiectum oium sensũ spũalium. Erit nãqz deus speculum visui cythara auditui mel gustui balsamũ olfactui flos tactui. Ibi erit cãdor lucis estiualis. amenitas vernalis abũdantia autumnalis. requies hyemalis. Ibi teste Aug. fulget qd nõ capit locus. sonat qd nõ capit tps. olet qd non spergit flatus. sapit qd nõ minuit edacitas. nõ erit qd diuellat satietas. Itẽ Aug. Ibi deus videbit̃ sine fine. sine fastidio amabit̃. sine fatigatione laudabitur. Ibi videretur stultitia sapientia salomonis. Ibi esset deformitas pulchritudo absalonis. Ibi esset tarditas velocitas asaelis. Ibi iudicaret̃ infirmitas fortitudo sansonis. Ibi eẽt mortalitas longa vita matusalẽ. Ibi esset paupertas regnũ augusti. Ibi fm Augu. nihil obest nihil deest. affluit. nihil defluit. nihil est extra qd nihil intra qd fastidiatur. Ibi fm Ber. erit rõm plenitudo deus. lux voluntati. multitudo pacis. memorie cõtinuatio eternitatis. Itẽ Augu. de corporis ⁊ aĩa misera vita. O caro illã vitam amplecti debuisti vbi vita sine morte. vbi iuuẽt⁹ sine senectute. vbi lux sine tenebris. vbi gaudium sine tristitia. vbi pax sine discordia. vbi volũtas sine turbatiõe. vbi r̃gnũ sine mutatiõe. Ber. Merces scõrum tam magna est q nõ põt mẽsurari. tam multa q nõ põt numerari. tam copiosa q non potest finiri. tam preciosa q non potest estimari. Itẽ Augu. Illud quod pmittit deus fide nõ capit̃. spe nõ attingitur. caritate nõ cõprehendit̃. desideria ⁊ vota trãscendit. acquiri põt. estimari ñ põt. Ibi carmina nõ desunt. pmia nõ deficiũt. ibi nihil qd amabit̃ deerit. ibi nihil desiderabit̃ qd nõ adsit. illa beatitudo sicut ait Aug. in duobus cõsistit. s. in necessaria pñtia oĩs boni. ⁊ in necessaria absẽtia oĩs mali. Itẽ Aug. O vita vitalis dulcis ⁊ amabilis ⁊ semp memorabil̃. vbi sũma securitas. vbi secura trãqllitas. vbi tranquilla iocũditas. vbi iocunda felicitas. vbi felix eternitas. vbi eterna beatitudo. vbi beata certitudo. vbi certa visio ⁊ sine fine laudatio. Ibi affluentia diuitiarum influentia deliciarum ⁊ cõfluẽtia bonorum. Deniqz de gaudiis celestib⁹ repleat nos dei filius qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat deus. Amen.

Explicit compendium theologice veritatis. Impressum Venetiis per Symonẽ alias beuilaqua Papieñ. 1 4 9 2. die 10 Octobris.

Registrum.
a b c d e f g h i k l
Omnes sunt quaterni.

¶ Incipit repertoriū magiſtri Guillmi varrillonis qđ alio nomine dicit̃ vade mecū vel collectariū nō opinionis ſcoti: ſed opinionū in ſcoto nullatenus ſignatarum.

Quoniam letius intellectus cōquieſcit ⁊ mēs
capit acutius veritatē: dū nō ſolū quid dicat̃
ſed quis dicat intelligit. hec ex re ut quis in
doctore ſubtili pficere ⁊ altiſſimaꝝ ɔtēplatio
num riuulos capere valeat: iuxta decurſum
operis ſui principalis in quattuor ſentētiaꝝ li
bros: qđ opus noiat̃ anglicanū: ſolūqꝫ i ſcdo
ſcdo ſup ſententias quē nō integrauit totalit̃ in anglia ex pariſiē
ſibus reportatis: a. xv. diſtinctōe incluſiue vſqꝫ ad. xxvi. excluſi
ue inſertum eſt: diſpoſui fauente altiſſimo ⁊ matre dei vnigeniti
cuiꝰ ſum indignus ſeruulus: qualibet ſummati pſequi ɔcluſionē
vt opinio ⁊ opinans cognoſcat̃. qm̄ vō in meditullio doctoꝝ
poſitus pandit clariſſime veritatē. Sicqꝫ pcedendū exiſtimo ut
ſiqua alicuiꝰ doctoris ppria ſit opinio hic doctor ex ppō nomi
net̃. Si vō pluriū vnus ſolus duo aliqñ tres ppriis clarent no
minibus maxime cū opionis rōnes ex vno capi nequiūt ſed plu
ribus: ⁊ tunc ſi vnus ſolꝰ ponit̃ hic erit in opinione princeps ce
teri coadiutores: princeps omniū ſcotus: vt vera ſint illa metra.
Scotū ſubtilis nomē ſubtilia donat: Quē veſtis vilis: pes nudꝰ
corda cremat. Vocat̃ equidē ſcotus natione: ſubtilis doctrina
ſed iohānes baptiſmo: de dunis cognomine. Cuiꝰ primi ſenten
tiaꝝ qō pma incipit ſic: Utꝝ homini p ſtatu iſto ⁊c. hanc autē
qōnem que eſt de cā theologie effectiua diuidit in theologoꝝ
⁊ phoꝝ ſentētias. poſita tertia rōne p parte philoſophoꝝ. ſe
quit̃ quedā additio que incipit: Notandū aūt q̄ nulliū ſuperna
turale vſqꝫ ibi. Contra opinionē iſtā tripliciter pōt argui. Et 3ᵒ
contra phos habita rōne ut clarius manifeſta ſit veritas ɔ theo
logos arguit rōne ſumpta ex doctore ſolemni: qui henricus ſe
bemcus ex collegio ſeu de gandauo ex patria noiat̃ in ſumma